

Under perioder av stor arbetslöshet, då bl. a. hamn- och farledsbyggnader utgjorde lämpliga arbetsobjekt för arbetslöshetens motverkande, finge hamnbyråns arbetsuppgifter en väsentligt ökad omfattning. För att möta den tillfälligt ökade arbetsbelastning, vilken byrån under dylika perioder hade att uppbära, borde, såsom styrelsen i annat sammanhang framhållit, anlitas tillfällig arbetskraft, anpassad efter det för handen varande behovet.

Även under normala förhållanden på arbetsmarknaden hade alltid förekommit en mer eller mindre omfattande statlig och enskild byggnadsverksamhet inom förevarande område. Endast en allmän stagnation i fråga om utveckling och framåtskridande syntes medföra en ändring i detta avseende. Därjämte ifrågakomme ofta betydande underhållsarbeten å de statliga och enskilda företag, som fölle inom hamnbyråns arbetsområde. Dessa arbeten ökade givetvis i omfattning, allteftersom antalet sådana företag växte och deras ålder stegen.

Beträffande fiskehamnsbyggandet syntes relativt betydande ännu ej tillgodosedda anspråk å statens medverkan förefinnas. Med motorbåtstrafikens tillväxt komme vidare behovet av för denna trafik anpassade smabåtshamnar och mindre farleder att växa. Den tid syntes ej vara avlägsen, när tillgodosendandet av detta behov komme att utgöra en lika naturlig samhällelig angelägenhet som tillgodosendandet av de behov, vilka framträtt genom motortrafiken å land. I samma mån detta bleve fallet, komme hamnbyråns arbetsuppgifter att växa.

Av det anförda syntes framgå, fortsätter styrelsen, att oavsett periodiska fluktuationer i byggnadsverksamheten bestående arbetsuppgifter av väsentlig omfattning alltid komme att åvila hamnbyrån. Därtill komme byråns övriga uppgifter, och särskilt beaktande förtjänade härvid den synnerligen omfattande kontinuerliga underhållsinspektion, som tillförts byrån. Denna omfattade sålunda för närvarande, förutom 32 statens fiskehamnar, ej mindre än 70 fullbordade eller under utförande varande statsunderstödda fiskehamnar samt 109 övriga hamnar ävensom 98 farleder. Någon möjlighet att med hamnbyråns nuvarande personaluppsättning kunna i erforderlig utsträckning utöva sådan inspektion funnes icke, utan densamma hade i ej önskvärd grad måst åsidosättas. Tillika borde här framhållas, att personal, avsedd för byggnadsverksamheten, i stor omfattning måst tagas i anspråk för byråns mera ordinarie arbetsuppgifter.

Om den personal, varav ett bestående behov anses föreligga, anför styrelsen:

I enlighet med de principer, som anförts i riksdagens skrivelse nr 6 år 1935, syntes fullgoda skäl föreligga för att den del av hamnbyråns personal, varav ett bestående behov förefunnas, avlönades från styrelsens avlöningsanslag.

Erfarenheten hade visat, att byråchefens arbetsbörda blivit alltför omfattande. Han vore därjämte i och för inspektioner ofta stadd på resor och sålunda förhindrad att därunder deltaga i byråarbetet. Ett oavvisligt behov föreläge därför, att byrån tilldelades en tjänsteman, ägande tillräckliga kvalifikationer att självständigt handlägga förekommande ärenden samt inträda såsom byråchefens ställföreträdare. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som sålunda skulle tillkomma ifrågavarande tjänsteman, borde jämväl inom hamnbyrån inrättas en ordinarie förste byråingenjörstjänst i lönegrad B 26.

I anslutning härtill syntes böra framhållas, att den intill den 1 juli 1929 dåvarande hamnavdelningen tilldelade hamningenjören med placering i löne-

grad B 23, vilken vid förfall för chefen för avdelningen inträtt såsom dennes ställföreträdare, år 1929 indragits efter framställning av styrelsen. Även om omfattningen av avdelningens verksamhet vid ifrågavarande tid möjligen tillfälligt medgivit en dylik reducering av byråns personal, hade förhållandena sedermera visat, att nämnda förfarande ej varit välbetänkt, enär väsentliga olägenheter därigenom uppstått, och såsom styrelsen i tidigare sammanhang framhållit, hade nu nämnda framställning ej heller varit grundad på sakskal.

Av ingenjörspersonal erfordrades i övrigt en byråingenjör och en biträdande ingenjör för hjälp med handläggning av viktigare och mera omfattande ärenden samt för handläggning av ärenden av enklare art. Byråingenjören, som borde uppföras å ordinarie stat med placering i lönegrad B 21, avsåges härvid att ersätta den nuvarande biträdande hamningenjören. Därigenom vunnes även likformighet beträffande benämningen av sinsemellan likartade befattningar inom styrelsen. Den ifrågasatta fasta biträdande ingenjörstjänsten syntes lämpligen böra uppföras å extra ordinarie stat med placering i lönegrad 21.

Förutom ingenjörspersonal erfordrades ett kanslibitråde i och för registrering och arkivering av byråns handlingar jämte därmed sammanhängande göromål samt ett kontorsbitråde för skrivgöromål. Kanslibiträdet funnes redan uppfört å ordinarie stat (B 7) och kontorsbiträdet syntes lämpligen böra uppföras å extra ordinarie stat (4).

I enlighet med vad sålunda anförts borde enligt styrelsens mening hamnbyråns organiseras på följande sätt: 1 byråchef (B 30), 1 förste byråingenjör (B 26), 1 byråingenjör (B 21), 1 biträdande ingenjör (21), 1 kanslibitråde (B 7) samt 1 kontorsbitråde (4).

Toges hänsyn till den av hamnbyggnadsmedel avlönade personalen, innebure den av styrelsen nu ifrågasatta fasta personaluppsättningen i själva verket en ökning av byråns nuvarande personal endast i vad avsåge förste byråingenjören. I övrigt gällde det enbart en överflyttning av den nuvarande biträdande hamningenjörstjänsten från extra till ordinarie stat med samtidig ändring av befattningshavarens benämning ävensom av en biträdande ingenjörstjänst från den tillfälliga till den fasta icke-ordinarie personalen.

*Lönenämnden* har beträffande hamnbyråns anförts:

I betraktande av att hamnbyråns organisationsfråga prövats så sent som år 1934, synes styrelsens förslag att redan nu inrätta två nya ordinarie ingenjörstjänster å nämnda byrå vara ägnat att ingiva viss tveksamhet. Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna skäl bifalla förslaget, får lönenämnden anföras, att nämnden icke funnit anledning framställa erinran mot den föreslagna placeringen i lönegrad av ifrågavarande tjänster. Ej heller synes något vara att erinra mot den lönegradsplacering, som avses skola tillkomma den extra ordinarie byråingenjören.

*Statskontoret* har anförts:

Då hamnbyråns nuvarande organisation genomförts så sent som år 1934, kan det synas tveksamt, huruvida det kan anses lämpligt att redan från och med nästa budgetår inrätta nya ordinarie tjänster å denna byrå. I betraktande av att i viss mån sagda tjänster skulle ersätta annan redan förefintlig arbetskraft och med hänsyn till vad styrelsen i övrigt anförts vill statskontoret emellertid icke göra någon annan erinran mot styrelsens förevarande

omorganisationsförslag, än att statskontoret ifrågasätter, huruvida icke den föreslagna förste byråingenjörstjänsten tillsvidare bör uppföras å extra stat.

Efter det hamnavdelningen år 1934 införts i styrelsens ordinarie byråorganisation såsom särskild hamnbyrå, synas inga sådana omständigheter hava tillkommit som skulle motivera att nu taga under övervägande en utökning av byråns fasta organisation. Sedan de på grund av arbetslösheten med statsbidrag från särskilda anslag igångsatta hamnbyggnads- eller hamnförbättringsarbetena avslutats, torde man kunna räkna med en minskning å förevarande arbetsområde. I varje fall torde erfarenhet i detta avseende böra avvaktas före en utökning av byråorganisationen. Byrån lär där för, särskilt om dess praktiska verksamhet på lämpligt sätt begränsas, böra kunna i erforderlig omfattning utföra sina arbetsuppgifter vid bibehållande å styrelsens stat av det nuvarande antalet befattningshavare.

Departements-  
chefen.

Vad styrelsen anfört om behovet av en befattningshavare i förste byråingenjörss ställning synes mig emellertid beaktansvärt. Byråchefen synes hava varit nödsakad att ofta företaga resor, varför det förefaller angeläget, att hans närmaste man blir en befattningshavare med sådana kvalifikationer, att han dels kan övertaga en del av byråchefens inspekterande verksamhet, så att denne får större möjlighet att ägna sig åt byråarbetet, dels leda arbetet å byrån, så att detta i stort sett kan fortgå och ärenden slutbehandlas även i byråchefens frånvaro. Jag vill alltså tillstyrka inrättande för hamnbyrån av en förste byråingenjörstjänst i lönegrad B 26, vilken befattning med hänsyn till dess bestående arbetsuppgift synes böra i enlighet med styrelsens förslag uppföras å ordinarie stat. Vid bifall härtill bör den nuvarande biträdande hamningenjörsbefattningen å extra stat i lönegrad B 22 indragas.

Såsom jag vid behandlingen av frågan om inrättande av en vägtrafikbyrå antytt, skulle för nämnda byrå och hamnbyrån bland personal utan byråindelning med placering i lönegrad 15 upptagas en extra ordinarie ritare, motsvarande den nu av hamnbyggnadsanslag avlönade ritaren.

*Kameralbyrån.* I samband med de organisationsförslag, som nu behandlats, har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* jämväl hemställt om förstärkning av kameralbyråns arbetskrafter med en förste amanuens med halvtidstjänstgöring. Härom har styrelsen anfört:

Arbetet å kameralbyrån är redan nu av den omfattning, att dess behöriga ombesörjande kräver forcerad arbetstakt och övertidsarbete i betydande omfattning. Ökning av arbetsmängden måste därför påfordra ökning av personalen. Styrelsens här framlagda olika förslag innebära, bland annat, anställande av 16 helt nya befattningshavare. Då hela antalet tjänstemän i styrelsen för närvarande uppgår till 77, skulle alltså bifall till styrelsens förslag medföra en ökning av personalen med 20 procent. Att en sådan personalökning kommer att avsevärt inverka på kameralbyråns arbetsbörda är uppenbart. Vidare ökas arbetet genom att omkostnadsanslaget måste höjas och ytterligare uppdelas i särskilda anslagsposter. Än vidare är att märka, att styrelsen i sin egenskap av luftfartsmyndighet kommer att få hand om de

anslag, som röra luftfartsväsendet. Även detta kommer att inverka på kameralbyråns arbetsbörda. Slutligen måste kameralbyråchefen tillhandagå 7, mot för närvarande 5, byråer med juridisk-administrativ fackkunskap.

Det är självfallet icke möjligt att nu exakt bedöma den inverkan, som styrelsens vidgade organisation kommer att medföra för kameralbyrån. Otvivelsaktigt kommer emellertid byråns arbete att avsevärt ökas och kräva en där- emot svarande personalförstärkning; mycket talar för att en sekreterare eller kamrerare kan komma att erfordras. Förslag härom bör dock icke fram- läggas förrän närmare erfarenhet av nyorganisationen vunnits.

Då emellertid någon förstärkning av personalen måste ske i samband med den vidgade organisationens genomförande, vill styrelsen föreslå, att för kameralbyrån beräknas ytterligare en förste amanuens med halvtids- tjänstgöring. Härtill bör ifrågakomma den för luftfartsbyrån föreslagna halvtidsamanuensen, som då lämpligen kan å kameralbyrån sysselsättas med bland annat arbetsuppgifter, som tillkommit genom styrelsens uppgift att vara luftfartsmyndighet.

*Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens hem- ställan.

Departements-  
chefen.

Mot styrelsens förslag att för kameralbyrån beräkna arvode för en förste amanuens med halvtidstjänstgöring har jag icke funnit anledning till erinran. Jag vill alltså tillstyrka framställningen i denna del.

*Personal utan byråindelning.* Utan särskild indelning å byråerna äro hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anställda vissa befattnings- havare, huvudsakligen kvinnliga biträden och expeditionsvakter. Innan jag ingår på av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen väckta förslag om utökning av hithörande personal, torde jag få uppehålla mig vid en tidigare till över- vägande framförd fråga om upptagande å styrelsens stat av en befattnings- havare med geoteknisk sakkunskap.

I sina den 9 november 1934 avgivna teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet, del II, Broar, uttalade 1931 års väg- och brosakkunniga, att det syntes synnerligen påkallat, att brobyrån bereddes tillgång till geoteknisk sakkunskap.

*Svenska vägstyrelsernas förbund* anförde i yttrande den 29 april 1935 här- utinnan:

Förbundet ville på det allra kraftigaste understryka vikten och nödvändig- heten av att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bereddes tillgång till geotek- nisk sakkunskap. Det låge i öppen dag, att detta vore av behovet påkallat. Under de senare åren hade vägstyrelserna vid många tillfällen och i allt större omfattning måst anlita utomstående sakkunskap på detta område. Härav följde, att kostnaderna många gånger bleve onödigt betungande och ofta ver- kade avskräckande. Det hade alltför länge försummats vid vägbyggnader att i erforderlig utsträckning vid undersökningarna utnyttja geotekniskt sakkun- nigt folk, vilket också visat sig i en mångfald ras och omläggningar, som med- fört dryga kostnader. Ju förr sålunda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunde beredas förstärkning med geotekniskt utbildad personal desto bättre syntes detta ur alla synpunkter vara.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, som i avgivet utlåtande över förberörda utredningar på det livligaste instämde i de sakkunnigas uttalande och under-

strök, att det redan nu vore ofrånkomligt att bereda brobyrån tillgång till geoteknisk sakkunskap, återupptager nu denna fråga till behandling och anför härom:

Behovet av en geotekniskt utbildad tjänsteman hos styrelsen hade under senare tid gjort sig särskilt märkbart. Redan i sitt utlåtande över 1932 års förslag till omorganisation av styrelsen hade styrelsen framhållit detta.

1931 års väg- och brosakkunniga hade upptagit spørgsmålet närmast med hänsyn till brobyråns behov av en dylik tjänsteman. Styrelsen vore angelägen framhålla, att även vägbyråns och hamnbyråns arbetsuppgifter i förekommande fall i lika hög grad påfordrade tillgång till geoteknisk sakkunskap. Likaså förekomme fall, då järnvägsbyrån kunde behöva anlita dylik fackman.

Verkställd utredning visade, att sammanlagda kostnaderna i enbart 9 län för geotekniska undersökningar i anledning av brobyggnadsföretag uppgått under år 1933 till omkring 8,500 kronor och under år 1934 till omkring 15,000 kronor. Då dylika utgifter finge inräknas i kostnadsunderlaget för statsbidrag, syntes redan dessa siffror väl motivera anställandet hos styrelsen av en tjänsteman, som kunde tillhandagå med erforderlig geoteknisk sakkunskap. Toges hänsyn även till de kostnader, som kunde hava utgått i övriga län, ävensom till enahanda utgifter för vägbyggnads-, hamn- och andra med statsbidrag understödda företag, syntes inrättandet av en dylik befattning framstå såsom till fullo motiverat.

På grund av vad sålunda anförts ville styrelsen föreslå, att från och med budgetåret 1936/1937 en befattningshavare med geoteknisk sakkunskap anställdes hos styrelsen. Beträffande denne befattningshavares löneställning anför styrelsen:

Befattningshavaren måste hava högskolebildning och vara väl förtrogen med inom väg- och vattenbyggnadsfacket förekommande såväl teoretiska som praktiska arbetsuppgifter samt med särskild erfarenhet och kännedom om dithörande geotekniska spørsmål. Med hänsyn härtill och då befattningshavarens arbetsuppgifter komme att bliva av mycket ansvarsfull art, syntes han icke kunna placeras i lägre tjänsteställning än som förste byråingenjör (B 26). Ehuru, särskilt med hänsyn till löneställningen för motsvarande befattningshavare inom järnvägsstyrelsen (27:e lönegraden), det syntes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen önskvärt, att ifrågavarande tjänsteman kunde placeras i något högre ställning än lönegrad B 26, hade styrelsen dock, med beaktande tillika att styrelsens förste byråingenjörer vore placerade i sistnämnda lönegrad, ansett sig kunna antaga, att denna lönegrad skulle visa sig tillräcklig för att tillförsäkra styrelsen en erforderligt kvalificerad tjänsteman. Då geoteknikerns arbete kunde antagas komma att omfatta uppgifter från samtliga nuvarande tekniska byråers områden, syntes det lämpligt, att befattningshavaren icke anknötes till viss byrå utan direkt underställdes ämbetsverkets chef.

Det kunde ifrågasättas, fortsätter styrelsen, om icke särskild ersättning till statsverket borde, i överensstämmelse med vad som vore fallet vid vägorganisationen i länen, utgå för förrättningar och uppdrag, som geoteknikern komme att verkställa för vägdistrikt, städer och enskilda. Med hänsyn till nuvarande kostnader i länen för geotekniska undersökningar syntes kunna antagas, att relativt avsevärda belopp skulle kunna tillföras statsverket genom en dylik anordning och det förefölle icke osannolikt, att statsverkets utgifter för befattningshavaren skulle kunna täckas genom ifrågavarande uppbörd.

För genomförande av detta förslag krävdes utarbetande av taxa för dylika uppdrag och förrättningar och, i den mån så erfordrades, särskilda bestämmelser för geoteknikerns arbete.

Beträffande förevarande förslag har *lönenämnden* förklarat sig icke för närvarande hava annan erinran att göra, än att befattningen, i avvaktan på närmare erfarenhet rörande den blivande innehavarens verksamhet, lämpligen syntes böra upptagas å extra stat.

*Statskontoret* har anfört:

Då styrelsen gjort gällande, att starkt behov förefunnes för styrelsen att hava anställd hos sig en geotekniskt utbildad tjänsteman, har statskontoret icke ansett sig böra avstyrka, att en för en sådan tjänsteman avsedd befattning inrättas i styrelsen. Icke heller vill statskontoret motsätta sig, att denna befattning uppföres såsom en förste byråingenjörstjänst i lönegraden B 26, men ämbetsverket anser, att någon erfarenhet rörande omfattningen av de göromål, som skulle komma att åvila befattningen i fråga, först bör vinnas, innan befattningen uppföres å ordinarie stat. Den synes enligt statskontorets mening tillsvidare böra upptagas å extra stat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare vid framläggandet av sitt förslag om inrättandet av sagda befattning ifrågasatt, om icke ersättning borde tillkomma statsverket för de förrättningar och uppdrag, som av ifrågavarande befattningshavare utfördes för vägdistrikt, städer och enskilda. Med tillstyrkande av detta förslag vill statskontoret framhålla, att de för dylika förrättningar och uppdrag till statsverket inflytande ersättningsbeloppen enligt i sådant avseende gällande regler böra såsom särskilda uppbördsmedel tillgodoföras förslagsanslaget till omkostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och således, i den mån de kunna förutberäknas, i den till detta anslag knutna staten upptagas såsom en avdragspost.

Departements-  
chefen.

Även enligt min mening föreligger behov av geoteknisk sakkunskap inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, ett behov som nu torde böra tillgodoses genom att, på sätt tidigare skett i järnvägsstyrelsen, en särskild befattning inrättas för ändamålet. I likhet med lönenämnden och statskontoret anser jag denna befattning böra tills vidare uppföras å extra stat. Mot den föreslagna löneställningen, lönegrad B 26, synes med hänsyn till nödiga kvalifikationer hos befattningshavaren icke vara något att erinra. Då arbetsuppgifterna omspänna såväl brobyråns som de övriga byggnadstekniska byråernas verksamhetsområden, delar jag uppfattningen, att befattningshavaren bör direkt underställas styrelsens chef.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit, att betydande kostnader nedlagts å geotekniska undersökningar i samband med brobyggnadsföretag, till vilka kostnader utgå statsbidrag i samma mån som till själva broföretaget. Ifrågavarande befattningshavare bör, i den mån tjänsten i övrigt det medgiver, övertaga dessa uppgifter och sålunda i geotekniskt avseende tillhandagå vägdistrikt, städer och enskilda med råd och upplysningar samt för deras räkning verkställa uppdrag och förrättningar, allt beträffande sådana företag, till vilka statsbidrag beviljats eller kan ifrågakomma. På sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatt synes ersättning härför böra utgå till statsverket enligt taxa, som Kungl. Maj:t vid bifall till

förevarande förslag torde fastställa. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit såsom icke osannolikt, att statsverkets utgifter för befattningshavaren skulle kunna täckas genom dessa ersättningar.

Vad beträffar den av statskontoret berörda formen för redovisning av nämnda ersättningar i budgethänseende har jag efter samråd med chefen för finansdepartementet funnit lämpligast, att desamma, i likhet med vissa arvoden för förrättningar vid enskilda järnvägar av styrelsens tjänstemän, tillföras inkomsttiteln »Övriga diverse medel».

Vad härefter beträffar övrig personal utan byråindelning har jag redan i det föregående vid behandlingen av de olika byråernas organisationsfrågor tillstyrkt beträffande byrån för järnvägs- och luftfartsärenden ett särskilt för sistnämnda ärenden avsett ordinarie kanslibitråde (B 7) jämte ett belopp av högst 1,000 kronor för extra skrivhjälp, för vägtrafikbyrån ett ordinarie kontorsbiträde (B 4) samt för brobyrån överflyttning från anläggningsanslag till styrelsens stat av ett extra ordinarie kontorsbiträde (4).

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* ingår under förevarande rubrik till en början på den förut berörda frågan om behovet av en för vägtrafik- och hamnbyråerna gemensam extra ordinarie ritare med placering i lönegrad 15 och anför härom:

Utan särskild byråindelning finnes hos styrelsen anställd, bland annat, en ritare (15). Denne användes för ritarbete å vägbyrån och brobyrån. För hamnbyrån anställs årligen en ritare, vars avlöning utgår av hamnbyggnadsmedel (»broar och hamnar»).

Såsom redan framhållits måste den föreslagna vägtrafikbyrån hava tillgång till ritare. Den å styrelsens stat upptagne ritaren är fullt sysselsatt med arbete för väg- och brobyråerna och kan därför icke belastas med ytterligare uppgifter. Då vägtrafikbyråns behov i nämnda avseende icke för närvarande kan exakt bestämmas, torde någon ritare avsedd enbart för denna byrå icke nu böra anställas. I avvaktan på närmare erfarenhet av nyorganisationen synes därför lämpligen kunna vidtagas den åtgärden, att å styrelsens stat uppföres en ritare (15:e lönegraden), som närmast avses för hamnbyrån och vägtrafikbyrån. Skulle framdeles visa sig, att en sådan anordning icke är tillfyllest, torde frågan få upptagas till förnyad behandling.

Även beträffande styrelsens vaktpersonal vore, anför styrelsen, en förstärkning nödvändig. Härom yttrar styrelsen:

Å styrelsens stat äro uppförda en förste expeditionsvakt (B 7) och två expeditionsvakter (B 5). Detta antal har funnits sedan 1908, och sedan 1912 äro samtliga ordinarie. Vid nämnda tidpunkt var styrelsens organisation ju avsevärt mindre än den nuvarande. Redan denna jämförelse giver vid handen, att det nuvarande antalet expeditionsvakter torde vara för knappt tillmätt. Så är också i verkligheten förhållandet. Styrelsen har varit nödsakad att under senare år i mycket stor omfattning anlita extra arbetskraft. Sedan 1934 års organisation trätt i tillämpning, har behovet härav visat sig än starkare. Med hänsyn till avlöningsanslagets knapphet har styrelsen icke kunnat utslutande anlita vuxna personer härför utan har sedan årsskiftet 1934/1935 måst anställa minderårig arbetskraft med reducerad avlöning. Denna anordning kan emellertid icke bli tillräcklig, sedan styrelsens föreslagna utvidgade organisation kommit till tillämpning.

Frågan om ökad vaktpersonal påverkas även av spørsmålet om styrelsens behov av ytterligare lokalutrymme. Styrelsens nuvarande lokaler äro utnyttjade till bristningsgränsen; såsom exempel härå kan nämnas, att i ett rum av ordinär storlek icke mindre än 7 befattningshavare hava sin plats. För den föreslagna nya personalen kommer därför att erfordras ytterligare utrymme. Sådant kan emellertid icke beredas i den våning två trappor upp i huset Hantverkaregatan 29, som styrelsen nu disponerar. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat från byggnadsstyrelsen, varest behovet av ökat lokalutrymme anmälts, torde styrelsen under viss förutsättning kunna erhålla erforderligt antal rum i våningen fyra trappor upp. Därest detta förslag icke skulle kunna genomföras, läver det erforderliga nya utrymmet få anskaffas genom förhyrning i annan fastighet. Då styrelsens lokaler sålunda torde komma att framdeles vara uppdelade antingen på skilda våningar eller på skilda fastigheter, följer även härav, att vaktpersonalen måste ökas.

Styrelsen föreslår, att ytterligare en expeditionsvakt (B 5) uppföres på styrelsens ordinarie stat.

Lönenämnden anser, att behovet av ytterligare en expeditionsvakt tillvidare kan tillgodoses genom att medel beräknas för anställande av en extra ordinarie befattningshavare.

Statskontoret har icke heller annat att erinra mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag än att den föreslagne expeditionsvakten synts böra tillvidare erhålla allenast extraordinarie anställning.

Departements-  
chefen.

Vad beträffar den för vägtrafikbyrån och hamnbyrån gemensamt avsedda ritarebefattningen innebär styrelsens förslag, att den ritarebefattning, som för närvarande är placerad på hamnbyrån och avlönas enligt löneklass 14 med anlåtande av hamnbyggnadsmedel — under innevarande budgetår från anslag till broar och hamnar — skulle såsom extra ordinarie överflyttas till styrelsens stat med placering i lönegrad 15 och närmast stå till nämnda båda byråers förfogande. Då vägtrafikbyrån otvivelaktigt är i behov av ritarkraft och å andra sidan verksamheten å hamnbyrån vid bortfallandet av de särskilda anslag, som de senaste åren anvisats till motverkande av arbetslöshet, torde komma att minska, finner jag styrelsens förslag lämpligt och tillstyrker detsamma.

Vidkommande förslaget om inrättande av en befattning som expeditionsvakt finner jag behovet av denna arbetskraft styrkt. Lika med lönenämnden och statskontoret anser jag det dock böra vara tillräckligt att för ändamålet avses en extra ordinarie befattning.

*Personalförteckning, stat och anslag.* I den av riksdagen nästlidet år godkända personalförteckningen påkalla de av mig förordade organisatoriska åtgärderna vissa ändringar. Den nuvarande personalförteckningen är liksom avlöningsstaten uppdelad i två delar, nämligen »Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet» och »Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion». Denna fördelning ansluter sig till sättet för finansieringen av styrelsens avlöningskostnader, i det att för den senare gruppen erforderliga belopp utgå av automobilskattemedel. Då jag härutinnan icke ifrågasätter någon ändring av beskaffenhet att inverka på berörda uppdelning, synes densamma böra bibehållas.

Vad först beträffar *styrelsens verksamhet i allmänhet* inverka här förslagen beträffande byrån för järnvägs- och luftfartsärenden och hamnbyrån samt förslagen om för ämbetsverket gemensamma befattningar, främst anställandet av en geotekniker. I förteckningen skulle sålunda befattningen maskininspektör ändras till järnvägsinspektörstjänst, en luftfartsinspektör med placering i lönegrad B 28 upptagas, antalet förste byråingenjörer höjas från 1 med 1 (hamnbyrån) till 2, antalet byråingenjörer höjas från 1 med 2 (byrån för järnvägs- och luftfartsärenden) till 3, antalet kanslibiträden höjas från 3 med 1 (sistnämnda byrå) till 4 samt antalet kontorsbiträden höjas från 4 med 1 (vägtrafikbyrån) till 5. De nu under rubriken »Tjänstemän å extra stat» upptagna båda befattningarna assistent åt maskininspektören och biträdande hamningenjör (B 22) skulle utgå. Å extra stat skulle uppföras en befattning såsom förste byråingenjör (B 26; geotekniker), i vilket fall rubriken bör ändras till »Tjänsteman å extra stat».

Personalförteckningen, i vad avser *styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion*, påverkas allenast av befattningarna å den nya vägtrafikbyrån. Sålunda skulle i förteckningen upptagas en byråchef och vägtrafikinspektör med placering i lönegrad B 30; i stället utgår den å extra stat upptagna befattningen vägtrafikinspektör (B 29). Därjämte skulle antalet förste byråingenjörer höjas från 1 till 2 och antalet byråingenjörer från 2 till 3.

Jag övergår så till beräkningen av de å avlöningsstaten erforderliga beloppen.

För *styrelsens verksamhet i allmänhet* är till en början för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* nu upptaget ett belopp av förslagsvis 147,200 kronor. På grund av förut angivna förändringar beträffande den ordinarie personalen skulle nu erfordras ytterligare medel för följande befattningar, nämligen med frånräknande av pensionsavdrag för 1 luftfartsinspektör (B 28) 10,602 kronor, för 1 förste byråingenjör (B 26) 9,690 kronor, för 2 byråingenjörer (B 21) 14,910 kronor, för 1 kanslibitråde 3,243 kronor samt för 1 kontorsbiträde 2,787 kronor. Härtill kommer, enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmäler, att den nu å övergångsstat uppförde byrådirektören kommer att avgå vid utgången av år 1936, varför erforderligt belopp, 4,390 kronor, bör inräknas i förevarande post för avlöning under första halvåret 1937 av den förste revisor, som må tillsättas efter byrådirektörens avgång. Summan av de tillkommande beloppen utgör 45.622 kronor. Efter avrundning nedåt av detta belopp skulle alltså förevarande post upptagas med ett belopp av  $(147,200 + 45,600)$  192,800 kronor.

Posten till *arlöning till tjänsteman å övergångsstat*, nu 10,600 kronor, kan på nyss anfört skäl minskas till hälften eller 5,300 kronor.

För *avlöningar till tjänstemän å extra stat* erfordras för nästa budgetår allenast vad som åtgår till avlöning åt en förste byråingenjör (B 26; geotekniker), enär såsom förut anförts de två för närvarande å extra stat uppförda befattningarna skulle utgå. Posten skulle därför minskas från 14,900 kronor till 9,200 kronor och benämnas »*avlöning till tjänsteman å extra stat*».

Posten för *arvode, bestämt av Kungl. Maj:t*, avser arvode åt den hos styrelsen kommenderade militärassistenten och bör bibehållas vid 600 kronor.

I posten för *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* å 36,000 kronor ingår delposten grundavlöningar m. m. med 33,700 kronor och delposten avlöningsförhöjningar m. m. med 2,300 kronor. För grundavlöningar till en biträdande ingenjör (21) å byrån för järnvägs- och luftfartsärenden samt en halvtidsamanuens (18) å kameralbyrån erfordras, pensionsavdrag frånräknade, ett belopp av  $(5,484 + 2,220)$  7,704 kronor. För gemensam personal, nämligen 1 ritare (15), närmast avsedd för vägtrafikbyrån och hamnbyrån, 1 kontorsbiträde (4) med placering tills vidare å brobyrån och 1 expeditiionsvakt (5) erfordras efter verkställda pensionsavdrag tillhopa  $(3,774 + 2,010 + 2,163)$  7,947 kronor. Härutöver skulle för extra skrivhjälp å avdelningen för luftfartsärenden avses ett belopp av 1,000 kronor. Summan av sålunda tillkommande belopp utgör 16,651 kronor, i följd varav för grundavlöningar m. m. skulle i staten upptagas  $(33,700 + 16,651)$  50,351 kronor eller i avrundat tal 50,000 kronor.

För avlöningsförhöjningar, motsvarande en löneklassuppflyttning, erfordras för den nytillkommande personalen i runt tal 1,000 kronor, varför denna delpost bör upptagas med  $(2,300 + 1,000)$  3,300 kronor.

Totalbeloppet av posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle sålunda uppgå till  $(50,000 + 3,300)$  53,300 kronor.

I posten till *särskilda löneförmåner* till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, 6,100 kronor, äro för närvarande inräknade medel för dyrortstillägg och för personligt lönetillägg till byrådirektören å övergångsstat med respektive 5,300 kronor och 800 kronor. Sistnämnda belopp kan för nästa budgetår minskas till hälften, 400 kronor. För dyrortstillägg till nytillkommande befattningshavare och med inberäkning av medel för det särskilda tillägget av 120 kronor per befattningshavare och år skulle erfordras ytterligare 6,834 kronor eller i avrundat tal 6,800 kronor, i följd varav denna anslagspost skulle bestämmas till  $(5,300 + 400 + 6,800)$  12,500 kronor.

För styrelsens verksamhet i allmänhet skulle alltså erfordras ett totalt belopp av  $(192,800 + 5,300 + 9,200 + 600 + 53,300 + 12,500)$  förslagsvis 273,700 kronor.

I den för *styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion* avsedda delen av avlöningsstaten är nu upptaget ett belopp av 69,300 kronor för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat*. För de tre befattningshavarna å vägtrafikbyrån, nämligen byråchefen och vägtrafikinspektören (B 30), förste byråingenjören (B 26) och byråingenjören (B 21) erfordras ett nettobelopp av  $(11,520 + 9,690 + 7,455)$  28,665 kronor. Denna anslagspost skulle alltså upptagas till ett belopp av  $(69,300 + 28,665)$  97,965 kronor, avrundat till 98,000 kronor.

Posten för *avlöning till tjänsteman å extra stat*, 10,600 kronor, avser den nuvarande vägtrafikinspektören och skulle alltså utgå.

I posten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal — denna post bör nu benämnas »*avlöningar till icke-ordinarie personal*» — ingå för närvarande till grundavlöningar m. m. ett belopp av 27,500 kronor och till avlöningsförhöjningar m. m. ett belopp av 2,000 kronor, tillhopa 29,500 kronor.

Till beloppet för grundavlöningar m. m. skulle nu läggas erforderliga medel för den från anläggningsanslag överflyttade ingenjörspersonalen å brobyrån, av vilken personal 1 befattningshavare skulle placeras i lönegrad 26 och 2 i lönegrad 21. Det erforderliga nettobeloppet uppgår till  $(7,365 + 5,484 + 5,484)$  18,333 kronor. Vidare skulle här inräknas ett belopp av 1,000 kronor, avseende hjälp å vägtrafikbyrån för arbetsuppgifter, som sammanhånga med bilbesiktningsväsendet. Delposten bör alltså bestämmas till  $(27,500 + 18,333 + 1,000)$  46,833 kronor eller i runt tal 46,800 kronor.

Posten till avlöningsförhöjningar m. m., nu 2,000 kronor, bör höjas med 1,200 kronor till 3,200 kronor.

För avlöningar till icke-ordinarie personal skulle alltså upptagas ett belopp av förslagsvis  $(46,800 + 3,200)$  50,000 kronor.

För *särskilda löneförmåner* till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu beräknade till 2,800 kronor, erfordras efter samma beräkningsgrund som angivits vid motsvarande post för styrelsens verksamhet i allmänhet ytterligare 3,100 kronor. Anslagsposten skulle alltså upptagas med förslagsvis 5,900 kronor.

Till *dyrtidstillägg* åt ifrågavarande personal, som avlönas med automobilskattemedel, har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 9,300 kronor. Efter samma beräkningsgrund som tillämpats för övriga dyrtidstilläggsanslag och med beaktande av nytillkommande befattningshavare skulle för nästa budgetår erfordras ett med 4,800 kronor till förslagsvis 14,100 kronor förhöjt belopp.

Slutligen bör i likhet med vad som skett vid andra verk, vilkas avlöningskostnader bestridas av särskilda medel, i avlöningsstaten upptagas en särskild *anslagspost, till beloppet motsvarande pensionsavdragen för de befattningshavare som avlönas med anlåtande av automobilskattemedel*, för redovisning av det belopp, som av automobilskattemedel bör tillföras civila pensionsfonden. Detta belopp har beräknats till i runt tal 5,000 kronor. I nuvarande avlöningsstat har icke upptagits något belopp för detta ändamål, men genom beslut den 17 maj 1935 har Kungl. Maj:t förordnat om överförande av 3,100 kronor från statens automobilskattemedelsfond till civila pensionsfonden.

Summan av anslagsposterna för styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion skulle sålunda uppgå till  $(98,000 + 50,000 + 5,900 + 14,100 + 5,000)$  173,000 kronor.

*Avlöningsstaten* för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sålunda beräknats till  $(273,700 + 173,000)$  446,700 kronor.

Enligt den för löpande budgetår tillämpade finansieringsprincipen skulle sagda belopp av 173,000 kronor utgå av automobilskattemedel och återstoden av totalbeloppet eller 273,700 kronor av vanliga skattemedel. Emellertid är en del av den för verket gemensamma personalen helt eller delvis sysselsatt med sådana arbetsuppgifter, som ansetts motivera ianspråktagande av automobilskattemedel för bestridande av vissa avlöningskostnader. Med hänsyn härtill vill jag förorda, att ett lämpligt belopp, förslagsvis 10,000 kronor,

tages i anspråk av automobilskattemedel till täckande av kostnader för verkets gemensamma personal. Vid bifall härtil skulle av förevarande avlöningsanslag ett belopp av 183,000 kronor utgå av automobilskattemedel och återstoden, 263,700 kronor, av vanliga skattemedel.

Beträffande de förändringar i fråga om kostnader, som föranledas av de i det föregående förordade organisationsförslagen, torde jag nu i korthet få lämna en översikt.

Den totala kostnadsökningen framgår av följande sammanställning:

|                            | 1935 1936 | 1936/1937 | Ökning<br>1936/1937 |
|----------------------------|-----------|-----------|---------------------|
|                            | Kronor    | Kronor    | Kronor              |
| Vanliga skattemedel .....  | 215,400   | 263,700   | 48,300              |
| Automobilskattemedel ..... | 121,500   | 183,000   | 61,500              |
| Summa kronor               | 336,900   | 446,700   | 109,800             |

Ökningen å vanliga skattemedel hänför sig huvudsakligen till inordnandet i styrelsen av luftfartsmyndigheten. Härav föranledd ökning, fränsett dyrtids- och dyrortstillägg men inräknat avlöningsförhöjning, uppgår till i runt tal 28,000 kronor men kompenseras till ett belopp av 15,400 kronor av att anslaget till biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart utgår ur riksstaten och till ett belopp av 3,600 kronor av minskad belastning å postverkets medel. Nettoökningen skulle sålunda uppgå till å sjätte huvudtiteln 12.600 kronor och, med hänsyn tagen till postmedlen, till 9,000 kronor.

Den återstående ökningen å vanliga skattemedel, i runt tal 20,300 kronor, hänför sig till följande föreslagna befattningar m. m.: en befattning för geotekniker (9,200 kronor), en befattning för förste byråingenjör å hamnbyrån mot uteslutande av befattningen för biträdande hamningenjör (netto 2,200 kronor), en halvtidsamanuens å kameralbyrån (2,000 kronor), för verket gemensamma befattningar för ritare, kvinnliga biträden och expeditionsvakt (10,700 kronor), avlöningsförhöjningar (700 kronor) samt ändrade beräkningsgrunder för dyrortstillägg och nya sådana (6,800 kronor). Från sålunda angiven bruttoökning av tillhoppa 31,600 kronor avgår nettominskning å 1,300 kronor till följd av byrådirektörens å övergångsstat avgång från tjänst vid utgången av år 1936. Skillnaden mellan återstående kostnadsökning, 30,300 kronor, och nyss angivna belopp av 20,300 kronor motsvaras av det föreslagna ianspråktagandet av 10,000 kronor av automobilskattemedel för bestridande av avlöningskostnader för styrelsens verksamhet i allmänhet. Anmärkas må, att i beloppet 30,300 kronor inräknats 2,000 kronor för ett från brobyggnadsanslag överflyttat kontorsbiträde och 3,800 kronor för en från hamnbyggnadsanslag överflyttad ritare.

Ökningen av kostnader att bestridas av automobilskattemedel, vilken ökning, fränsett nyssnämnda belopp av 10,000 kronor, uppgår till 51,500 kronor, hänför sig väsentligen till inrättandet av en vägtrafikbyrå och överflyttning av ingenjörsbefattningar från brobyggnadsanslag till styrelsens stat. Den nya vägtrafikbyrå föranleder en nettoökning, fränsett dyrorts- och dyrtids-

tillägg, å 19,100 kronor, därvid icke medräknats den här förut under vanliga skattemedel inräknade lönen för ett ordinarie kontorsbiträde (2,800 kronor) och halva lönen för den från hamnbyggnadsanslag överflyttade ritaren (1,900 kronor) tillhopa 4,700 kronor. Överflyttningen av ingenjörsbefattningar från brobyggnadsanslag representerar ett belopp av 19,500 kronor inklusive medel för avlöningsförhöjningar. I återstoden av bruttoökningen eller 11,500 kronor ingå 3,100 kronor för dyrortstillägg, 4,800 kronor för dyrtidstillägg och 5,000 kronor att tillföras civila pensionsfonden. För sistnämnda ändamål tages under innevarande budgetår ett belopp av 3,100 kronor i anspråk direkt från statens automobilskattemedelsfond.

En sammanställning av vad här anförts rörande de för skilda ändamål under löpande och nästkommande budgetår tillgängliga respektive erforderliga medlen ter sig sålunda:

|                                                                        | 1935/1936<br>Kronor         | 1936/1937<br>Kronor |
|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|---------------------|
| Styrelsens nuvarande anslag .....                                      | 336,900                     | 336,900             |
| Personal överflyttad från byggnadsanslag .....                         | 25,300                      | 25,300              |
| Luftfartsärenden:                                                      |                             |                     |
| å sjätte huvudtiteln .....                                             | 15,400                      | 28,000              |
| av postmedel .....                                                     | 3,600                       | —                   |
| Vägförhållanden, ökning .....                                          | —                           | 21,900              |
| Extra stat B 22 utbytt mot ordinarie B 26 å hamnbyrån,<br>ökning ..... | —                           | 2,200               |
| Halvtidsmanuens å kameralbyrån .....                                   | —                           | 2,000               |
| Geotekniker .....                                                      | —                           | 9,200               |
| Expeditionsvakt .....                                                  | —                           | 2,100               |
| Här ej förut medräknade avlöningsförhöjningar, ökning .....            | —                           | 700                 |
| Dyrortstillägg, ökning .....                                           | —                           | 9,900               |
| Dyrtidstillägg, ökning .....                                           | —                           | 4,800               |
| Ersättning till civila pensionsfonden .....                            | 3,100                       | 5,000               |
|                                                                        | <hr/> Brutto kronor 384,300 | 448,000             |
| Avgår nettominus för avgående byrådirektören .....                     | —                           | 1,300               |
|                                                                        | <hr/> Netto kronor 384,300  | 446,700             |
| Statsverkets utgiftsökning, kronor                                     |                             | 62,400              |

*Övergångsanordningar m. m.* Av riksdagen torde på vanligt sätt böra utverkas ett allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsföreskrifter, som vid genomförandet av de föreslagna organisationsändringarna må erfordras.

*Departementschefens hemställan.* Under återopande av vad jag i det föregående anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

## Sjätte huvudtiteln.

|            |                      |          |
|------------|----------------------|----------|
| Befattning | Personalförteckning. | Lönegrad |
|------------|----------------------|----------|

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.***Tjänstemän å ordinarie stat.**

|                                                          |      |
|----------------------------------------------------------|------|
| 1 överdirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet | —    |
| 4 byråchefer .....                                       | B 30 |
| 1 järnvägsinspektör .....                                | B 28 |
| 1 luftfartsinspektör .....                               | B 28 |
| 2 förste byråingenjörer .....                            | B 26 |
| 1 förste revisor .....                                   | B 24 |
| 3 byråingenjörer .....                                   | B 21 |
| 3 revisorer .....                                        | B 21 |
| 1 kansliskrivare .....                                   | B 11 |
| 1 förste expeditionsvakt .....                           | B 7  |
| 4 kanslibiträden .....                                   | B 7  |
| 2 expeditionsvakter .....                                | B 5  |
| 5 kontorsbiträden .....                                  | B 4  |

**Tjänsteman å övergångsstat.**

|                      |      |
|----------------------|------|
| 1 byrådirektör ..... | B 28 |
|----------------------|------|

**Tjänsteman å extra stat.**

|                             |      |
|-----------------------------|------|
| 1 förste byråingenjör ..... | B 26 |
|-----------------------------|------|

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.***Tjänstemän å ordinarie stat.**

|                                         |       |
|-----------------------------------------|-------|
| 1 byråchef och broinspektör .....       | B 30  |
| 1 byråchef och vägtrafikinspektör ..... | B 30  |
| 3 väginpektörer .....                   | B 29  |
| 2 förste byråingenjörer .....           | B 26  |
| 3 byråingenjörer .....                  | B 21; |

Anm. Den å ordinarie stat upptagna förste revisorstjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde byrådirektören kvarstår i tjänst.

dels godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

**Avlöningsstat.**

Kronor

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.*

|                                                                         |         |
|-------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förlagsvis</i> ..... | 192,800 |
| 2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, <i>förlagsvis</i> .....    | 5,300   |
| 3. Avlöning till tjänsteman å extra stat, <i>förlagsvis</i> ...         | 9,200   |
| 4. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                                | 600     |

|                                                                                                  |        |                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------------------|
| 5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                |        |                             |
| a) Grundavlöningar m. m. ....                                                                    | 50,000 |                             |
| b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...                                           | 3,300  | 53,300                      |
| 6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 12,500 |                             |
|                                                                                                  |        | <u>Säger kronor 273,700</u> |

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och  
vägtrafikinspektion.*

|                                                                                                  |        |                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         | 98,000 |                             |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                      |        |                             |
| a) Grundavlöningar m. m. ....                                                                    | 46,800 |                             |
| b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...                                           | 3,200  | 50,000                      |
| 3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 5,900  |                             |
| 4. Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                      | 14,100 |                             |
| 5. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila pensionsfonden .....                  | 5,000  |                             |
|                                                                                                  |        | <u>Säger kronor 173,000</u> |

Summa förslagsanslag kronor 446,700;

*dels till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 446,700, därav förslagsvis 183,000 kronor att utgå av automobilskattemedel;*

*dels och bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsbestämmelser, som vid genomförandet av förberörda organisationsändringar må erfordras.*

[4.] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag**  
För innevarande budgetår har till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 78,400 kronor, därav förslagsvis 25,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Genom brev den 17 maj 1935 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1935/1936:

| Omkostnadsstat.                             | Kronor                     |
|---------------------------------------------|----------------------------|
| Resekostnader, <i>förslagsvis</i> .....     | 37,500                     |
| Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | 37,200                     |
| Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | 3,700                      |
|                                             | <u>Summa kronor 78,400</u> |

Med tillämpning tills vidare under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t i samma brev tillika föreskrivit, bland annat, att den till resekostnader upptagna anslagsposten må av styrelsen disponeras på följande sätt:

|                                                                                                                                                                                                                                                             | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Resekostnader för utförande av baninspektion, <i>högst</i> .....                                                                                                                                                                                            | 2,000  |
| Resekostnader för extra inspektioner av styrelsens tjänstemän m. m.,<br><i>högst</i> .....                                                                                                                                                                  | 8,000  |
| Resekostnader för maskininspektionen, <i>högst</i> .....                                                                                                                                                                                                    | 2,500  |
| Resekostnader för väginspektionen och broinspektionen, att utgå av<br>automobilskattemedel, <i>högst</i> .....                                                                                                                                              | 23,000 |
| Resekostnader för vägtrafikinspektionen, att utgå av automobilskatte-<br>medel, <i>högst</i> .....                                                                                                                                                          | 2,000  |
| <i>att</i> kostnader för resor, som av den hos styrelsen kommenderade militär-<br>assistenten företagas på överdirektörens uppdrag, skola bestridas av anslags-<br>posten till resekostnader för extra inspektioner av styrelsens tjänstemän<br>m. m.; samt |        |
| <i>att</i> av anslagsposten till expenser må för här angivna ändamål tagas i<br>anspråk följande belopp, nämligen:                                                                                                                                          |        |

|                                                    | Kronor |
|----------------------------------------------------|--------|
| Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ..... | 4,550  |
| Övriga expenser, <i>högst</i> .....                | 32,650 |

I det för »övriga expenser» upptagna beloppet av 32,650 kronor äro inräknade dels 700 kronor för inrättande av en telefonväxel, dels ock 8,300 kronor för anskaffning av möbler och mattor. Frånräknas dessa engångsbelopp, tillhopa 9,000 kronor, står för de årliga expenskostnaderna ett belopp av 23,650 kronor till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställer i sin förevarande skrivelse om vissa ökningar av de under detta anslag för olika ändamål beräknade medlen, i huvudsak beroende på de förändringar i styrelsens organisation, som under nästföregående punkt behandlats.

Styrelsen börjar med anslagsposten till resekostnader och anför härom:

Styrelsen ville framhålla önskvärdheten av att uppdelningen av posten för olika ändamål framdeles finge verkställas av styrelsen i stället för av Kungl. Maj:t. Det nuvarande förfaringssättet med maximerade delposter medförde den olägenheten, att, om en delpost ej behövde fullt tagas i anspråk under det att en annan behövde någon förstärkning, en dylik obetydlig fråga måste hänskjutas till avgörande av Kungl. Maj:t. Finge styrelsen handhava uppdelningen, kunde erforderliga jämkningar ske på ett enklare och smidigare sätt. Sättet för anslagsberäkningen bleve dock det samma, i det att beräkning av erforderliga medel helt naturligt måste verkställas särskilt för var och en av styrelsens olika verksamhetsgrenar.

För utförande av baninspektion syntes erfordras samma belopp som för innevarande budgetår, 2,000 kronor.

För maskininspektionen hade för innevarande och de två sistförflutna budgetåren beräknats ett belopp av 2,500 kronor för år. Detta belopp hade visat sig vara otillräckligt. En kostnad av 487 kronor 55 öre, vilken belöpte på budgetåret 1934/1935, hade måst överföras på innevarande budgetårs anslagspost. För maskininspektionen borde därför beräknas ett belopp av 3,000 kronor.

För vägtrafikinspektionen hade för innevarande liksom för nästföre-

gående budgetår beräknats 2,000 kronor. Under budgetåret 1934/1935 hade detta belopp varit tillräckligt, beroende på att vägtrafikinspektören icke tillträtt tjänsten förrän den 15 oktober 1934 och för övrigt praktiskt taget icke haft tid att företaga resor. Sedan han nu utrustats med biträde och således arbetet med löpande byrågöromål i någon mån avlastats inspektören, hade det visat sig, att anslagsposten icke kunde bli tillräcklig; redan i slutet av september vore densamma belastad med omkring 800 kronor. För att rätt kunna utföra sin kontroll av trafiksäkerheten å vägarna måste inspektören till huvudsaklig del färdas med egen, av honom själv förd automobil. Detta medförde, att posten måste tilltagas högre än vad annars behövt vara fallet. Likaså måste inspektörens tekniska biträden, för att förvärva erfarenhet om och uppehålla kontakten med de praktiska anordningarna inom verksamhetsområdet, företaga resor i viss omfattning. I saknad av närmare erfarenhet om storleken av ifrågavarande resekostnader syntes man för nästa budgetår kunna räkna med ett belopp av 6,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Hamnbyråns kostnader för inspektionsresor hade, till den del de ej skolat gäldas av hamnbyggnadsmedel (för budgetåret 1934/1935 omkring 2,500 kronor), hittills utgått av den för extra inspektioner av styrelsens tjänstemän m. m. anvisade posten. Härför hade årligen avsatts ett belopp av 2,500 kronor. Detta belopp syntes, sedan byrån organiserats på sätt styrelsen föreslagit och därigenom erhållit möjlighet att i större omfattning än förut fullgöra erforderliga inspektioner, icke bli tillräckligt utan borde lämpligen bestämmas till 4,000 kronor.

Av posten för väginnspektionen och broinspektionen, 23,000 kronor att utgå av automobilskattemedel, hade 15,000 kronor avsetts för väginnspektionen. Härutinnan ifrågasattes icke någon ändring.

För broinspektionen hade således stått till förfogande ett belopp av 8,000 kronor. Härjämte hade brobyrån erhållit viss del av de från anslag till arbetslöshetens bekämpande anvisade medlen till förstärkning av styrelsens anslag till reseersättningar. För innevarande budgetår hade i detta avseende för brobyrån beräknats 3,000 kronor att utgå bland annat från anslaget till bidrag till byggande och förbättring av broar. Med hänsyn till vunnen erfarenhet samt med beaktande av den förstärkning av brobyråns fasta personal, som styrelsen föreslagit, borde för brobyråns resekostnader även framdeles räknas med ett belopp av 11,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Luftfartsbyråns resekostnader — frånsett de på den föreslagna driftsingenjörens resor belöpande, vilka sistnämnda kostnader syntes komma att bestridas med särskilda medel — borde enligt vad luftfartsmyndigheten meddelat beräknas till 4,000 kronor.

Styrelsens övriga resekostnader — för innevarande budgetår (8,000 — 2,500) 5,500 kronor — komme att avse resor av överdirektören, kameralbyrå-tjänstemännen, militärassistenten och den föreslagne förste byråingenjören med geoteknisk sakkunskap. Överdirektörens resor kunde beräknas draga en kostnad av omkring 3,000 kronor. Med hänsyn till att den nya vägdistriktorganisationen trädde i full tillämpning under nästa budgetår syntes erforderligt, att styrelsen, då så funnes nödvändigt, kunde genom sina kamerala tjänstemän övervaka och lämna biträde med uppläggandet av bokföring och dylikt. För härav erforderliga resor syntes böra beräknas 1,500 kronor. För geoteknikerns resor syntes tillsvidare kunna upptagas ett belopp av 2,000 kronor. Då även militärassistentens resekostnader här borde medtagas, syntes ifrågavarande post lämpligen kunna avrundas uppåt till (3,000 + 1,500 + 2,000 + 500) 7,000 kronor.

För resekostnader skulle således enligt styrelsens förslag erfordras ett belopp av (2,000 + 3,000 + 6,000 + 4,000 + 15,000 + 11,000 + 4,000 + 7,000) förslagsvis 52,000 kronor, därav förslagsvis (6,000 + 15,000 + 11,000) 32,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Med avseende å expensmedlen anför styrelsen:

Delposten för bränsle, lyse och vatten syntes med hänsyn till styrelsens blivande utvidgade lokalutrymme böra ökas från 4,550 kronor till förslagsvis 6,000 kronor.

Det inom delposten övriga expenser för *löpande utgifter* avsedda beloppet, 23,650 kronor, måste för nästa budgetår höjas. Genom tillkomsten av de föreslagna nya befattningarna komme utgifterna för städning, skrivmateriel, papper, rengöring av skrivmaskiner, telefonavgifter och dylikt helt naturligt att ökas. Kostnadsökningen syntes icke kunna beräknas till lägre belopp än 3,500 kronor per år.

Härtill komme *engångskostnader* för anskaffande av möbler och skrivmaskiner, inledande av telefoner m. m. Dessa kostnader kunde icke uppskattas till lägre belopp än 12,000 kronor. Vidare måste geoteknikern förses med viss utrustning, och kostnaderna härför uppskattades till minst 3,500 kronor.

Ifrågavarande anslagspost borde således beräknas till (23,650 + 3,500 + 12,000 + 3,500) 42,650 kronor.

För expenser skulle sålunda enligt styrelsens förslag för nästa budgetår förslagsvis uppföras ett från (6,000 + 42,650) 48,650 kronor till 48,600 kronor avrundat belopp.

Posten till publikationstryck, för närvarande 3,700 kronor, borde, fortsätter styrelsen, ökas med kostnaderna för tryckning av »Meddelanden från luftfartsmyndigheten». Enligt vad nämnda myndighet uppgivit kunde ifrågasvarande kostnader uppskattas till 600 kronor för år. Posten borde därför bestämmas till förslagsvis 4,300 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att för omkostnader i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett förslagsanslag av (52,000 + 48,600 + 4,300) 104,900 kronor, därav förslagsvis 32,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

*Statskontoret* har i avgivet utlåtande anfört:

Statskontoret har icke kunnat undgå att finna de av styrelsen begärda höjningarna av anslagsposterna till resekostnader och expenser väl stora, vadan ämbetsverket ifrågasätter, om icke lämplig reducering av dessa höjningar bör vidtagas. I fråga om dispositionen av den förra av nämnda anslagsposter har styrelsen även hemställt, att fördelningen av densamma för olika ändamål, vilken fördelning för närvarande tillkommer Kungl. Maj:t, skulle kunna överlämnas till styrelsen. Med hänsyn till vad som anförts till stöd för denna hemställan har statskontoret ingen annan erinran att framställa beträffande densamma, än att, vid det förhållandet att vissa styrelsens resekostnader skola bestridas av automobilskattemedel, ämbetsverket vill framhålla, att av styrelsen sålunda vidtagna dispositioner givetvis icke få inverka på den fastställda fördelningen av anslagspostens utgifter mellan sagda medel och andra riksstatsmedel.

Med hänsyn till den utökning av byråorganisationen och personalen, som jag under nästföregående punkt tillstyrkt, finner jag nödvändigt, att viss höjning av omkostnadsanslaget för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sker. Dock synes en begränsning av de i styrelsens förslag upptagna beloppen möjlig. Detta gäller särskilt kostnaderna för resor, vilka även med hänsyn till byråarbetets bedrivande givetvis böra hållas inom ramen av vad som är nödvändigt.

Vad beträffar resekostnaderna har jag sålunda till en början icke funnit mig kunna tillstyrka förslaget, att det för maskininspektionen avsedda beloppet skulle höjas från 2,500 kronor till 3,000 kronor. Tillsammans med det för baninspektionen avsedda beloppet, 2,000 kronor, skulle för järnvägsinspektioner stå till förfogande ett belopp av 4,500 kronor, vilket synes böra vara tillräckligt.

Med mitt ståndpunktstagande till frågan om hamnbyråns utökning saknar jag anledning ifrågasätta höjning av de nu för denna byrå av styrelsen beräknade resekostnadsmedlen, 2,500 kronor.

Det för vägtrafikinspektionen tillgängliga beloppet, 2,000 kronor, är såsom styrelsen påvisat redan nu lågt beräknat. En höjning av beloppet — motiverad även av de nytillkommande förberedande göromålen i samband med besiktningsväsendet för motorfordon — med 2,500 kronor till 4,500 kronor synes dock böra vara tillräcklig.

För brobyrån har styrelsen räknat med en ökning av 3,000 kronor, motsvarande vad som nu utgår från brobyggnadsanslag. Med hänsyn till vad jag anfört beträffande personalen å denna byrå finner jag en höjning av det nu för byrån avsedda beloppet, 8,000 kronor, till 10,000 kronor böra vara tillfyllest.

I det för väginnspektionen nu avsedda beloppet av 15,000 kronor ifrågasättes icke någon ändring.

Till resekostnader för den med luftfartsärendena sysselsatta personalen har styrelsen äskat ett belopp av 4,000 kronor. Med hänsyn till vad hittills för motsvarande ändamål åtgått — sistlidet budgetår omkring 3,300 kronor och för innevarande budgetår beräknat till cirka 3,500 kronor — och då med flygledernas successiva färdigställande resekostnaderna böra kunna nedgå, vill jag tillstyrka, att för ifrågavarande ändamål avses ett belopp av 3,000 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till resekostnader för extra inspektioner av styrelsens tjänstemän m. m. å 8,000 kronor, vari ingår nyssnämnda belopp av 2,500 kronor för hamnbyrån, innebär styrelsens förslag dels en minskning av det återstående beloppet, 5,500 kronor, med 500 kronor till 5,000 kronor och dels en ökning med hänsyn till den nye geoteknikerns resor av 2,000 kronor. Det sålunda av styrelsen beräknade beloppet, 7,000 kronor, synes emellertid kunna utan olägenhet minskas till 6,000 kronor.

Till resekostnader skulle enligt vad jag nu förordat upptagas ett belopp av förslagsvis (4,500 + 2,500 + 4,500 + 10,000 + 15,000 + 3,000 + 6,000) 45,500 kronor. I enlighet med den fördelning på vanliga skattemedel och automobil-

skattemedel, som tillämpats för innevarande budgetår, skulle av denna post ett belopp av (4,500 + 10,000 + 15,000) 29,500 kronor utgå av automobilskattemedel.

Vad slutligen angår det av styrelsen framförda spørsmålet om sättet för fördelningen av resekostnadsposten på olika ändamål synes intet vara att erinra mot att denna fördelning verkställs av styrelsen i stället för av Kungl. Maj:t. Det är emellertid av vikt, att dylik fördelning sker senast vid ingången av varje budgetår och, såsom statskontoret betonat, utan frångående av den fördelning, som ligger i dispositionen av automobilskattemedel för särskilda ändamål. Till förevarande fråga behöver dock ståndpunkt icke tagas förrän i samband med fastställandet av stat för användningen av förevarande anslag.

Med avseende å anslagsposten till expenser har jag till en början icke funnit något att erinra mot styrelsens förslag att höja den förslagsvis beräknade delposten till bränsle, lyse och vatten från 4,550 kronor med 1,450 kronor till 6,000 kronor.

I delposten övriga expenser ingår ett engångsbelopp av 9,000 kronor, varför det för löpande utgifter avsedda beloppet uppgår till 23,650 kronor. Styrelsen begär ökning av detta belopp med 3,500 kronor. För min del anser jag det böra vara tillräckligt om beloppet bestämmes till 25,700 kronor, innebärande en ökning med 2,050 kronor.

Styrelsens förslag, att för anskaffning av möbler m. m. samt av utrustning för geoteknikern måtte beräknas 12,000 kronor respektive 3,500 kronor, har jag funnit mig kunna i så måtto tillstyrka, att för berörda ändamål avses respektive 8,000 kronor och 3,000 kronor. Vad särskilt angår möbler m. m. vill jag framhålla, att mitt förslag till inordnande i styrelsen av luftfartsmyndigheten bland annat medför den ändringen i styrelsens förevarande beräkningar, att nytt rum för en byråchef icke behöver ställas i ordning.

I anslutning till vad under föregående punkt anförts torde slutligen till expenser för annat än eget behov, avseende vissa blanketter för bilbesiktningsmännen, böra upptagas ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor. Detta belopp torde böra utgå av automobilskattemedel.

För expenser skulle enligt vad jag nu förordat upptagas ett belopp av (6,000 + 25,700 + 8,000 + 3,000 + 1,000) förslagsvis 43,700 kronor, därav 1,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Styrelsens förslag att för utgivning av »Meddelanden från luftfartsmyndigheten» höja posten till publikationstryck från 3,700 kronor med 600 kronor till 4,300 kronor vill jag tillstyrka.

I enlighet med det nu anförda skulle omkostnadsanslaget för budgetåret 1936/1937 beräknas på följande sätt:

|                                             | Kronor              |
|---------------------------------------------|---------------------|
| Resekostnader, <i>förslagsvis</i> .....     | 45,500              |
| Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | 43,700              |
| Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | 4,300               |
|                                             | <hr/>               |
|                                             | Summa kronor 93,500 |

Av totalbeloppet 93,500 kronor skulle 29,500 kronor, motsvarande resekostnader för väg-, bro- och vägtrafikinspektionen, samt 1,000 kronor till expenser för annat än eget behov utgå av automobilskattemedel samt återstoden, 63,000 kronor, av vanliga skattemedel.

Vad jag sålunda föreslagit innebär en ökning av omkostnadsanslaget med 15,100 kronor, varav 9,600 kronor belöpa på vanliga skattemedel och 5,500 kronor på automobilskattemedel. Den sålunda angivna ökningen har uppkommit på följande sätt:

|                                        | Vanliga<br>skattemedel<br>Kronor | Automobil-<br>skattemedel<br>Kronor |
|----------------------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|
| Höjning å resekostnader:               |                                  |                                     |
| Vägfikinspektionen .....               | —                                | 2,500                               |
| Broinspektionen .....                  | —                                | 2,000                               |
| Luftfartsärenden .....                 | 3,000                            |                                     |
| Styrelsens resor i övrigt .....        | 500                              |                                     |
| Expenser:                              |                                  |                                     |
| Bränsle, lyse och vatten .....         | 1,450                            |                                     |
| Övriga löpande utgifter .....          | 2,050                            |                                     |
| Engångskostnader .....                 | 11,000                           |                                     |
| Expenser för annat än eget behov ..... | —                                | 1,000                               |
| Publikationstryck .....                | 600                              |                                     |
|                                        | <hr/>                            | <hr/>                               |
| Bruttohöjning kronor                   | 18,600                           | 5,500                               |
| Avgår engångsanslag 1935/1936 .....    | 9,000                            | —                                   |
|                                        | <hr/>                            | <hr/>                               |
| Nettohöjning kronor                    | 9,600                            | 5,500                               |

Det i ökningen av belastningen å automobilskattemedel ingående beloppet för broinspektionen är överflyttat från brobyggnadsanslag.

Beträffande höjningen av skattemedelsposterna är att märka, att i det för löpande budgetår anvisade anslaget till biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart ingår ett av nästlidet års riksdag påfört belopp av 600 kronor för omkostnader. Då detta belopp visat sig för lågt beräknat, har Kungl. Maj:t ställt ytterligare 3,500 kronor till förfogande för ändamålet. Luftfartsmyndighetens omkostnader kunna alltså för innevarande budgetår beräknas till 4,100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 93,500, därav förslagsvis 30,500 kronor att utgå av automobilskattemedel.

[5.] 3. **Vägorganisationen i länen, förslagsanslag.** För vägorganisationen i länen har 1935 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 5) *dels* godkänt personalförteckning, *dels* godkänt följande stat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

## Stat.

| Avlöningar.                                                                                      |                | Kronor                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         |                | 242,000                    |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                      |                |                            |
| Grundavlöningar m. m. ....                                                                       | kronor 240,000 |                            |
| Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                            | » 5,000        | 245,000                    |
| 3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... |                | 1,000                      |
| 4. Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                      |                | 40,300                     |
|                                                                                                  |                | <hr/> Säger kronor 528,300 |

| Omkostnader.                                  |  |                            |
|-----------------------------------------------|--|----------------------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... |  | 175,000                    |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         |  | 82,000                     |
|                                               |  | <hr/> Säger kronor 257,000 |
|                                               |  | <hr/> Summa kronor 785,300 |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                                                                                                             |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Arvoden och andra ersättningar för förrättningar, som verkställts av vägingenjörer och deras biträden ..... | 240,300 |
| <hr/> Nettoutgift förslagsvis kronor 545,000;                                                               |         |

*dels ock* för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 545,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Beträffande beräkningen av anslagsposterna till avlöningar torde jag få erinra om följande:

Vägingenjörsbefattningarna äro sedan den 1 juli 1934 uppförda å ordinarie stat, 23 befattningar i lönegrad B 28 och den för Gotlands län avsedda befattningen i lönegrad B 26. Biträdande vägingenjörerna äro extra ordinarie befattningshavare med placering i den för sådana befattningar gällande lönegraden 20, medan vägingenjörsassistenterna såsom extra befattningshavare åtnjuta arvode, motsvarande löneklassen 15. Samma löneställning intaga de tillfälliga assistenterna, vilka emellertid icke äro anställda för helt budgetår utan för högst 7 månader.

Posten för avlöningar till ordinarie tjänstemän avser alltså vägingenjörerna, vilkas löner beräknades till 251,295 kronor och efter frånräknande av ett belopp av 9,024 kronor, motsvarande befattningshavarnas pensionsavdrag, till 242,271 kronor eller i runt tal 242,000 kronor.

I anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal hava till grundavlöningar upptagits erforderliga medel för begynnelselöner till biträdande vägingenjörer ävensom arvoden till vägingenjörsassister, rit- och skrivbiträden samt kamerala biträden.

För de biträdande vägingenjörerna — till antalet 9 med placering i Stockholms, Ostergötlands, Malmöhus, Alvsborgs, Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län — har beräknats ett belopp, svarande mot begynnelselönen jämte vad som åtgår till kallortstillägg för befattningarna i Umeå och Luleå, eller tillhopa (45,822 + 60 + 195) 46,077 kro-

nor och med frånräknande av pensionsavdrag till belopp motsvarande 60 % av 1,566 kronor, eller 940 kronor, i följd varav postens slutbelopp blivit 45,137 kronor.

Arvoden, motsvarande 15 löneklassen, för 14 vägingenjörssassisterer beräknades uppgå till sammanlagt 55,950 kronor. En assistent är placerad i vart och ett av övriga län utom Gotlands län.

För tillfälliga vägingenjörssassisterer har liksom för nästlidet budgetår upptagits ett arvodesbelopp av 38,000 kronor. För rit- och skrivbiträden samt för kamerala biträden avsedda medel upptogs likaledes med oförändrade belopp, 85,000 kronor respektive 16,000 kronor.

Posten till grundavlöningar m. m. beräknades sålunda till sammanlagt (45,137 + 55,950 + 38,000 + 85,000 + 16,000) 240,087 kronor eller i avrundat tal 240,000 kronor.

För avlöningsförhöjningar till biträdande vägingenjörer, motsvarande en löneklassuppflyttning, erfordrades 3,216 kronor. Anslagsposten till avlöningsförhöjningar m. m. skall emellertid användas jämväl till bestridande av kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp, varför posten ansågs lämpligen böra upptagas till förslagsvis 5,000 kronor. Från denna post skall ävenledes bestridas kostnad för sjukavlöning till extra ordinarie befattningshavare.

Overflyttning av utgående provisoriskt dyrtortstillägg från statens automobilskattemedelsfond till förevarande anslag föranledde upptagande av en särskild anslagspost, benämnd särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, till belopp av förslagsvis 1,000 kronor.

Posten till dyrtidstillägg beräknades efter samma grunder som huvudtiteln allmänna dyrtidstilläggsanslag till 40,300 kronor.

Anslagsposten till avlöningar beräknades alltså till (242,000 + 240,000 + 5,000 + 1,000 + 40,300) 528,300 kronor.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlägger i sin förevarande skrivelse vissa förslag till ändringar beträffande vägorganisationen i länen.

Vad till en början beträffar anslagsposten för *avlöningar till ordinarie tjänstemän* beräknar styrelsen en höjning med 2,000 kronor erforderlig med hänsyn till den genom kungörelse den 28 juni 1935 (nr 425) bestämda ändrade ortsgrupperingen. Denna post skulle alltså upptagas med 244,000 kronor.

I fråga om *den biträdande personalen* föreslår styrelsen först dels utbyte av assistentbefattningen i Göteborg mot en tjänst som biträdande vägingenjör och dels för övriga assistenter anställning såsom extra ordinarie befattningshavare med placering i lönegrad 17.

Till stöd för förslaget om uppflyttning av assistenten i Göteborg anför styrelsen:

Länsstyrelsen hade föreslagit, att biträdande vägingenjör skulle anställas även i detta län. Länsstyrelsen hade framhållit, att länet i förhållande till sin storleksgrad vore synnerligen illa tillgodosett med anslag till personal för vägingenjörskontoret. Denna omständighet och den allt mer ökade svårigheten för vägingenjören att medhinna de växande arbetsuppgifterna hade givit denne anledning att i särskild skrivelse till länsstyrelsen anhålla om åtgärder för utverkande av vägingenjörssassistenttjänstens utbytande mot en biträdande vägingenjörstjänst. Länsstyrelsen funne för sin del en dylik åtgärd fullt befogad. Att bedöma behovet av kvalificerad ingenjörshjälp å vägingenjörskontoret efter länets areal vore i hög grad missvisande. Länet vore

dock — om Stockholms stad frånräknades — det andra i ordningen både i fråga om folkmängd och beträffande automobilbestånd, och detta medförde, att arbetet med väganläggningar, körbanebelägningsfrågor och andra vägingenjören åliggande uppgifter finge en helt annan omfattning än vad arealen ensam skulle betinga. Härtill komme, att länets grundförhållanden vore i sällsynt hög grad svårartade och föranledde åtgärder, som eljest icke behövt ifrågakomma. Oundgängligt vore därför, att vägingenjören hade till förfogande fullt kvalificerad hjälp, å vilken han kunde avlasta en mera väsentlig del av sin arbetsbörda. Men det vore icke nog härmed. Det hade också visat sig möta mycket stora svårigheter att få behålla en duglig vägingenjörssassistent, sedan denne efter några års tjänstgöring blivit fullt inarbetad i det till vägingenjörskontoret hörande arbetet. En fastare och bättre avlönad tjänst än en assistentbefattning skulle därför vara till gagn även på det sätt, att den skulle minska risken av täta ombyten av tjänsteinnehavare med därav följande osäkerhet i arbetet.

Vad länsstyrelsen sålunda anført syntes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vara värt allt beaktande. Styrelsen ville erinra om att länsstyrelsen redan i sitt yttrande över 1932 års betänkande med förslag angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen jämte därmed sammanhängande spörsmål gjort gällande, att med hänsyn till vägingenjörens dåvarande och blivande arbetsbörda biträdande vägingenjör komme att tarvass i länet. Sedan detta uttalande gjorts, hade vägingenjörens arbetsuppgifter (här avsåges allenast hans normala uppgifter) ökats i mycket väsentlig omfattning. Styrelsen vore också av den bestämda uppfattningen, att vägingenjören vore i oavvisligt behov av väl kvalificerad biträdande arbetskraft. Härtill komme att det visat sig möta mycket stora svårigheter att få behålla en duglig vägingenjörssassistent. Anledningen härtill vore givetvis de alltför blygsamma löneförmåner, som tillkomme en assistent, särskilt vid jämförelse med förhållandena inom de fria ingenjörsyrkena.

Vid bifall till detta förslag, fortsätter styrelsen, skulle för *grundavlöningar till 10 biträdande vägingenjörer* erfordras ett belopp, svarande mot begynnelselönen jämte förekommande kallortstillägg, eller tillhoppa 51,729 kronor. Härifrån borde dragas ett belopp, svarande mot befattningshavarnas pensionsavdrag enligt civila tjänstepensionsreglementet. Enligt gällande beräkningsgrunder skulle här frånräknas dels 174 kronor för den nya befattningen och dels 60 % av ( $9 \times 174$ ) 1,566 kronor eller 940 kronor, alltså tillhoppa 1,114 kronor, i följd varav postens slutbelopp bleve 50,615 kronor.

Beträffande frågan om assistenttjänsternas förändring till extra ordinarie befattningar anför styrelsen:

Enligt styrelsens mening talade starka skäl för att assistenterna, i likhet med vad redan nu vore fallet med de biträdande vägingenjörerna, gjordes till **extra ordinarie**.

Vid genomförandet av den av 1929 och 1930 års riksdagar beslutade statliga vägorganisationen i länen hade assistenterna jämlikt av statskontoret avgivet förslag fått ställning såsom extra befattningshavare med ett arvode närmast motsvarande löneklass 13 jämte dyrtidstillägg härå. Därvid hade uppenbarligen förutsatts, att assistenterna icke skulle vara högskolebildade utan hava lägre teknisk utbildning.

Vid genomförandet år 1934 av nu gällande organisationsform för det statliga vägväsendet i länen hade assistenterna bibehållits såsom extra befattningshavare men med arvode motsvarande löneklass 15. Styrelsen hade för

sin del förordat en mot 16:e löneklassen svarande ersättning. Vidare hade förutsatts, att befattningar av förevarande slag alltjämt skulle hållas öppna även för personer med lägre teknisk utbildning.

Behovet av vägingenjörssassistenter måste numera anses vara fullt stadigvarande. Någon anledning till antagande, att assistenttjänsterna i de län, där biträdande vägingenjör ej finnes, skulle kunna indragas, föreläge icke. Vägingenjörerna måste alltid för fullgörande av sina tjänsteuppgifter hava tillgång till tekniskt utbildade biträden. Med hänsyn härtill syntes det oegentligt, att assistenterna skulle bibehållas som extra befattningshavare.

Assistenternas uppgifter vore identiskt desamma som biträdande vägingenjörernas, nämligen att stå till vägingenjörens förfogande i tjänsten, att vid behov tjänstgöra såsom vägingenjörens ställföreträdare samt att utföra dem av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller länsstyrelsen ålagda förrättningar.

På grund härav och då assistenter utan högskolebildning i regel icke kunde giva vägingenjörerna avsedd och erforderlig arbetshjälp, hade såsom assistenter anställts så gott som uteslutande civilingenjörer; endast 3 assistenter med lägre teknisk utbildning finnes. Jämväl med hänsyn till frågan om rekryterandet av vägingenjör- och biträdande vägingenjörstjänsterna hade det befunnits nödvändigt att uppehålla fordringarna på assistenternas högre teoretiska utbildning.

Emellertid måste assistenternas nuvarande anställnings- och avlöningsförhållanden anses alltför otillfredsställande för att det statliga vägväsendet skulle kunna påräkna att för framtiden kunna erhålla och få behålla tillräckligt kvalificerade tjänstemän för dessa befattningar. Vid flera tillfällen hade förekommit, att dugande vägingenjörssassistenter, ofta efter längre tids tjänst i vederbörande län, övergått i privat tjänst. Orsaken härtill hade otvivelaktigt varit den jämfört med privatföretagens löner knappt tillmätta statslönen och ovissheten att inom rimlig tid få denna förbättrad. Olägenheterna härav för det statliga vägväsendet, icke minst ur rekryteringssynpunkt, syntes ligga i öppen dag.

Ett överförande av assistenterna till extra ordinarie tjänstemän vore en åtgärd ägnad att underlätta för det statliga vägväsendet att tillförsäkra sig dugande krafter för dessa befattningar. Såsom extra ordinarie skulle assistenterna erhålla betydligt förmånligare villkor i fråga om möjlighet till löneklassuppflyttningar än vad nu vore fallet och de flesta av de nu anställda skulle redan vid en dylik omorganisations genomförande kunna uppflyttas i löneklass, semesterförhållandena skulle avsevärt förbättras m. m. Även ur synpunkten av befattningshavarnas framtida pensionering skulle en dylik reform innebära fördelar för dem.

Ehuruväl styrelsen gärna sett, att befattningarna kunde placeras i högre lönegrad än motsvarande 15:e löneklassen såsom begynnelselön, har styrelsen dock med hänsyn till att assistenternas arvode så sent som år 1934 bestämde att motsvara nämnda löneklass, ej nu ansett sig böra framlägga förslag om ändrade grunder härutinnan. Styrelsen föreslår därför nu allenast, att vägingenjörssassistentbefattningarna placeras i 17:e lönegraden i den för extra ordinarie tjänstemän gällande löneplanen.

Antalet vägingenjörssassistenter, fortsätter styrelsen, skulle, vid bifall till förslaget att assistenttjänsten i Göteborg skulle ombildas till biträdande vägingenjörsbefattning, minskas från 14 till 13. För *grundavlöningar till vägingenjörssassistenter* borde upptagas ett mot begynnelselönen svarande belopp av tillhoppa 52,350 kronor. Härifrån borde dragas ett belopp av 1,833 kronor, utgörande befattningshavarnas pensionsavdrag enligt civila tjänste-

pensionsreglementet. Anslagspostens slutbelopp skulle alltså bli 50,517 kronor.

Den för *tillfälliga vägingenjörsassistenter* för innevarande budgetår upptagna posten å 38,000 kronor, fortsätter styrelsen, komme enligt verkställda beräkningar icke att belastas till högre belopp än omkring 34,000 kronor. Beloppet hade disponerats för anställande i 14 län av en assistent under 7 månader. Beträffande behovet av tillfälliga assistenter i dessa län för nästkommande budgetår har styrelsen vitsordat detsamma samt vidare anfört:

Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län samt i Västerbottens län hade framställt ökade krav härutinnan, i det de begärt, att tillfällig vägingenjörsassistent måtte få anställas i respektive län för hela budgetåret 1936/1937. Då dessa framställningar icke syntes kunna påräkna bifall, hade styrelsen ej funnit skäl tillstyrka desamma.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, i vilket tillfällig vägingenjörsassistent nu ej finnes, hade hemställt, att sådan assistent måtte få anställas i länet under nästa budgetår. Denna framställning ville styrelsen med sin kännedom om vägingenjörens arbetsbörda tillstyrka.

Länsstyrelsen i Jämtlands län, i vilket ej heller tillfällig assistent finnes anställd, hade med tillstyrkande överlämnat en av vägingenjören till länsstyrelsen ställd skrivelse av i huvudsak följande innehåll: I anledning av statens byggande av ödebygdsvägar och tillfartsvägar finnes för närvarande såsom biträde åt vägingenjören en särskild assistent med avlönning ur anslagen till sådana vägar. Genom den nya vägorganisationen hade utförandet av dylika vägarbeten anförtratts åt vägdistrikten. Då statens nu pågående avslutningsarbeten på området, för Jämtlands läns vidkommande, beräknades komma att i huvudsak färdigställas under år 1936, komme dylika särskilda medel därefter icke längre att finnas för avlönande av nämnde assistent. Denne komme emellertid alltså att erfordras för övervakandet av vägdistriktens byggande av vägar av förevarande slag. På grund därav hemställdes, att ifrågavarande assistentbefattning måtte givas mera permanent karaktär och anslag härför anvisas från och med budgetåret 1936/1937.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansåge lika med vägingenjören och länsstyrelsen behov föreligga av dylik särskild assistent jämväl sedan de i statlig regi bedrivna arbetena avslutats. Det borde vara av särskild vikt, att alla tillfällen till besparingar vid byggandet genom vägdistrikten av dylika »billighetsvägar» sorgfälligt tillvaratoges på det att ett ändamålsenligt utnyttjande av anslag härför icke måtte åsidosättas. Att detta icke kunde ske annat än genom ett omsorgsfullt övervakande av planläggningen och skötseln av dessa arbeten syntes ligga i öppen dag. Likaså syntes det klart, att vägingenjören svårligen kunde betungas med detta extra arbete. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ville därför för sin del på så sätt tillstyrka framställningen, att medel anvisades för avlönande under budgetåret 1936/1937 av en tillfällig vägingenjörsassistent i länet. Då emellertid nu pågående statliga arbeten tydligen icke komme att i sin helhet avslutas förrän under början av år 1937 och avlöningen till ifrågavarande assistent syntes kunna, till dess så skett, utgå av omförmälda byggnadsanslag, behövde man icke räkna med att andra medel härför komme att erfordras för mera än 4—5 månaders lön.

Här borde slutligen erinras om, att länsstyrelserna i allmänhet utgått från att assistenter med avlönning av anslag till reservarbeten även för nästkommande budgetår skulle komma att, i den mån så erfordrades, ställas till vägingenjörernas förfogande. I anledning härav finge styrelsen framhålla att,

även om nya anslag till reservarbeten icke skulle beviljas, det i alla fall under större eller mindre del av budgetåret 1936/1937 syntes komma att erfordras särskilda assistenter i de flesta län för övervakandet av då pågående dylika arbeten. Skulle mot förmodan särskilda medel för avlönande av dylika assistenter icke bli tillgängliga, syntes erforderliga belopp för ändamålet böra upptagas under nu förevarande anslag. Då ifrågavarande spörsmål för det dåvarande undandroge sig styrelsens bedömande, hade styrelsen vid beräklandet av nu ifrågavarande anslagspost utgått från samma förutsättning som länsstyrelserna.

Under nu nämnda förutsättningar har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat, att anslagsposten för tillfälliga vägingenjörsassister icke skulle behöva ökas, utan att densamma kunde upptagas till enahanda belopp som för innevarande budgetår, eller således 38,000 kronor.

För rit- och skrivbiträden hade, anför styrelsen vidare, för innevarande budgetår liksom för det föregående beräknats ett belopp av 85,000 kronor, vilket fördelats mellan länsstyrelserna på sätt vid skrivelsen fogad tablå utvisade.

Enligt styrelsens mening hade de belopp, som för ifrågavarande ändamål pläгат anvisas, städs varit alltför snävt tilltagna. Styrelsen hade också från de flesta vägingenjörer fått mottaga upprepade klagomål häröver. Även från länsstyrelserna hade dylika erinringar framkommit. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ville erinra om att länsstyrelsernas anslagsäskanden uppgått till för budgetåret 1934/1935 nära 97,000 kronor och för innevarande budgetår till över 99,000 kronor.

Styrelsen hade anmodat länsstyrelserna att vid avgivandet av sina nu förevarande anslagsäskanden lämna uppgifter om rit- och skrivbiträdenas avlöningsförhållanden och andra därmed sammanhängande spörsmål. De inkomna uppgifterna hade, delvis efter erforderlig omarbetning, sammanställts i skrivelsen bifogad tablå. Antalet under hela budgetåret erforderliga biträden uppginge till 38 och sammanlagda beloppet av avlöningar till 89,504 kronor. Medelavlöningen uppginge således till omkring 2,350 kronor för år.

Såvitt styrelsen kunde bedöma, kunde de framställda anspråken icke anses på något sätt överdrivna. Antalet befattningshavare i de olika länen syntes svårigen kunna reduceras och avlöningarna förefölle icke vara för högt tilltagna. Det kunde här framhållas, att begynnelselönen till ett extra ordinarie kanslibitråde i ortsgrupp E utginge med 2,340 kronor för år jämte dyrtidstillägg. En motsvarande avlöning till biträden, som förutom kunnighet i vanliga kansligöromål måste besitta god färdighet i ritning, syntes icke kunna anses för hög. Atskilliga av ritbiträdena vore manliga och de användes i viss omfattning vid utförandet av arbeten, som direkt medförde inkomster för statsverket.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade därför ansett sig kunna efter vissa mindre korrigeringar låta nämnda uppgifter bilda grundval för beräklandet av nu förevarande anslagspost. Länsstyrelsernas krav på anslag till rit- och skrivbiträden uppginge till sammanlagt 100,247 kronor. I vad äskandena överstege summan av avlöningar i förenämnda tablå, 89,504 kronor, avsåge de huvudsakligen utgifter för vikariatsersättningar och för extra arbetskrafter. Att extra arbetskrafter erfordrades vid tider, då arbetet svällde ut mera än vanligt, vore tydligt. Styrelsen hade emellertid ansett sig kunna i

viss mån reducera länsstyrelsernas anspråk och efter ingående prövning funnit, att ett totalbelopp av 95,000 kronor, fördelat på sätt vid skrivelsen fogad tablå utvisade, borde bliva tillräckligt för ändamålet.

Vissa länsstyrelser hade, slutar styrelsen, räknat med att rit- och skrivbiträdéstjänsterna skulle ombildas till extra ordinarie. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade emellertid icke ansett sig böra framlägga något förslag härom, då, enligt vad styrelsen erfarit, frågan om rit- och skrivbiträdenas anställningsförhållanden komme att bliva föremål för särskild utredning i samband med andra, länsstyrelserna berörande organisationsfrågor.

För *kamerala biträden* har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 16,000 kronor. Länsstyrelsernas anspråk för nästa budgetår uppgå till sammanlagt 20,950 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har emellertid ej funnit skäl tillstyrka någon förhöjning av ifrågavarande post.

Posten till *grundavlöningar m. m.* för icke-ordinarie personal skulle sålunda enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag beräknas till sammanlagt (50,615 + 50,517 + 38,000 + 95,000 + 16,000) 250,132 kronor eller i avrundat tal 250,100 kronor.

Under rubriken *avlöningsförhöjningar m. m.* skulle vid bifall till styrelsens förslag angående biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenten enligt styrelsens beräkning erfordras för avlöningsförhöjningar 3,612 kronor och 3,030 kronor, motsvarande en löneklassuppflyttning, eller således tillhopa 6,642 kronor. Vid inräknande av medel till bestridande av kostnader för sjukavlöning, läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp borde posten enligt styrelsen lämpligen upptagas till förslagsvis 10,000 kronor.

För *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* har styrelsen räknat med samma belopp som för innevarande budgetår eller förslagsvis 1,000 kronor.

Även anslagsposten till *dyrtidstillägg* har styrelsen beräknat till samma belopp som för innevarande budgetår, eller således till förslagsvis 40,300 kronor.

Staten för *avlöningar* skulle alltså enligt styrelsens förslag upptagas med (244,000 + 250,100 + 10,000 + 1,000 + 40,300) 545,400 kronor.

Beträffande staten för *omkostnader* har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till en början i fråga om det till *reseersättningar* upptagna beloppet, förslagsvis 175,000 kronor, icke ifrågasatt någon ändring.

För innevarande budgetår har för *expenser* åt vägingenjörerna beräknats ett belopp av 82,000 kronor, innebärande en ökning från föregående budgetår med 2,000 kronor. Härom anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Här gällde i tillämpliga delar detsamma som anförts angående otillräckligheten av anslag för rit- och skrivbiträden. Länsstyrelsernas anslagsäskanden för innevarande budgetår hade uppgått till sammanlagt över 89,000 kronor. Under budgetåret 1934/1935 hade beviljats särskilda tilläggsanslag på över 10,000 kronor. Det syntes styrelsen mycket önskvärt, att dylika tilläggsanslag kunde undvikas.

Länsstyrelserna hade på styrelsens anmodan i år inkommit med mera

preciserade och motiverade förslag i nu förevarande avseende. Förslagen redovisades i en skrivelsen bifogad tablå.

Länsstyrelsernas totala krav uppginge till 99,080 kronor. Styrelsen hade vid sin prövning av äskandena bland annat tillämpat den principen, att större utgifter för anskaffande av inventarier och dylikt i allmänhet ansetts böra fördelas på två år. På grund härav hade styrelsen kunnat begränsa det erforderliga beloppet till 90,000 kronor. Men detta belopp syntes ovillkorligen erfordras för undvikande under budgetåret av särskilda framställningar om tilläggsanslag.

För expenser syntes alltså, slutar styrelsen, böra beräknas ett belopp av 90,000 kronor.

Anslagsposten för *omkostnader* skulle alltså enligt styrelsens förslag uppgå till (175,000 + 90,000) 265,000 kronor.

*Totala utgifterna* för vägorganisationen i länen skulle sålunda komma att uppgå till (545,400 + 265,000) 810,400 kronor.

Från detta belopp skola emellertid avräknas de inkomster, som kunna beräknas inflyta till statsverket för av vägingenjörerna och deras biträden utförda förrättningar. Härom anför styrelsen:

Sådana uppbördsmedel hade för budgetåret 1931/1932 influtit med omkring 108,800 kronor, för budgetåret 1932/1933 med omkring 248,600 kronor och för budgetåret 1933/1934 med omkring 240,000 kronor. Vid beräklandet av anslagsbehovet för innevarande budgetår hade departementschefen framhållit att, ehuru fog funnes för antagandet, att ifrågavarande uppbörd, på grund av den organisationen med budgetåret 1934/1935 tillförda personalförstärkningen, skulle stiga, man försiktigtvis borde räkna med samma belopp, 240,000 kronor, för budgetåret 1935/1936 eller för anslagets avrundning med 240,300 kronor.

Någon ökning av uppbörden hade emellertid icke skett, tvärtom hade den minskat. Under budgetåret 1934/1935 hade nämligen uppbörden belöpt sig till allenast omkring 214,300 kronor. Anledningen härtill syntes vara, att de under budgetåret pågående omfattande vägarbetena för arbetslöshetens motverkande icke medgivit vägingenjörerna och deras biträden att i samma omfattning som förut åtaga sig uppdrag för vägdistriktens räkning. De hade varit nödsakade att i större utsträckning än vanligt ägna sig åt ren kontrollantverksamhet.

Under förutsättning att dylika arbeten under nästkommande budgetår komme att bedrivas i mindre omfattning än förut syntes man därför kunna vara berättigad antaga, att ifrågavarande uppbörd åter skulle stiga.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade med anledning härav ansett sig även för nästa budgetår kunna räkna med ett uppbördsbelopp å 240,000 kronor eller för anslagets avrundning med 239,400 kronor.

Med beaktande härav skulle anslaget till vägorganisationen i länen alltså böra bestämmas till 571,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att för vägorganisationen i länen måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett förslagsanslag av 571,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

*Allmänna civilförvaltningens lönenämnd* yttrar sig endast beträffande förslaget att bereda vägingenjörssassistenterna extra ordinarie anställning och anför härom:

Då erfarenheten under de år, som hittills förflutit efter den statliga vägorganisationens genomförande, lär ha visat, att vägingenjörssassistenterna i likhet med de biträdande vägingenjörerna fylla ett stadigvarande behov av arbetskraft, har lönenämnden ansett sig för sin del icke böra ställa sig avvisande mot att vägingenjörssassistent efter viss provtid erhåller anställning såsom extra ordinarie tjänsteman.

Mot de förslag och anslagsberäkningar, som framlagts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, har *statskontoret* icke haft något att erinra, då de, såvitt ämbetsverket kunnat finna, syntes väl avvägd.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att för Göteborgs och Bohus län skulle avses en biträdande vägingenjörstjänst i stället för den nuvarande assistentbefattningen, har icke givit mig anledning till erinran. Antalet biträdande vägingenjörer (lönegrad 20) skulle härigenom ökas till 10 och antalet vägingenjörssassistenters minskas till 13.

Med avseende å nämnda assistenter, vilka äro extra befattningshavare med arvode motsvarande löneklass 15, har styrelsen föreslagit, att befattningarna skulle förändras till extra ordinarie tjänster med placering i lönegrad 17, omfattande löneklasserna 15—20. Visserligen torde det vara obestridligt, att, som styrelsen framhållit, ifrågavarande befattningar i lika mån som de biträdande vägingenjörernas representera ett stadigvarande behov och att befattningshavarna var i sitt län ha i stort sett samma arbetsuppgifter som de extra ordinarie biträdande vägingenjörerna i övriga län. Så till vida torde också styrelsens förslag få anses motiverat. Enligt min mening är det emellertid icke i och för sig önskvärt att i lägre befattning än som biträdande vägingenjör vid organisationen mera fast binda ett antal befattningshavare, vilka åtminstone under nuvarande förhållanden knappast kunna anses ha större utsikter att bli befördrade till ordinarie befattning inom vägorganisationen. Med hänsyn till vad styrelsen anført vill jag i stället förorda, att ifrågavarande assistenter inordnas i den löneplan för extra tjänstemän, som intagits i 26 § kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 397) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen. I denna löneplan omfattar lönegrad 18 löneklasserna 15 och 16. Vid placering i nämnda lönegrad skulle alltså för assistenterna utgå begynnelselönen, motsvarande det nuvarande arvudet, och därjämte finnas möjlighet till uppflyttning en löneklass efter tre års tjänstgöring.

För rit- och skrivbiträden har sedan vägorganisationens tillkomst stått till förfogande ett årligt belopp av 85,000 kronor. Med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen härom anført vill jag biträda styrelsens förslag om höjning av nämnda belopp till 95,000 kronor för nästkommande budgetår.

I fråga om kamerala biträden har styrelsen icke föreslagit någon ändring i det nuvarande beloppet, 16,000 kronor. Anledning synes också saknas att ifrågasätta ändring av nämnda belopp för nästa budgetår.

Vad härefter angår vägorganisationens omkostnader synes det för resekostnader nu utgående beloppet av 175,000 kronor på sätt styrelsen föreslagit böra bibehållas även för nästa budgetår. Beträffande expensmedlen vill jag, då erfarenheten givit vid handen att de tillgängliga medlen varit otillräckliga, biträda styrelsens förslag, att för expenser skulle för nästa budgetår beräknas ett med 8,000 kronor till 90,000 kronor förhöjt belopp.

Då i personalförteckningen, vilken endast upptager de 24 ordinarie vägingenjörerna, icke påkallas någon ändring, torde jag nu få övergå till *s t a t e n* för vägorganisationen.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning skulle posten för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* till följd av ändrad ortsgruppering behöva höjas med 2,000 kronor till 244,000 kronor. Häremot har jag intet att erinra.

I övriga poster å avlöningsstaten påkallas vissa ändringar på grund av vad jag i det föregående tillstyrkt och med hänsyn till den nya ortsgrupperingen och de ändrade bestämmelserna rörande dyrortstilläggen.

Den i posten för *avlöningar till icke-ordinarie personal* ingående delposten till *grundavlöningar m. m.* skulle beräknas på följande sätt. För grundavlöningar till biträdande vägingenjörer, vilkas antal skulle ökas med 1 till 10, skulle enligt styrelsens beräkning erfordras ett från 45,500 till 50,615 kronor höjt belopp. Det för vägingenjörsassistenterna, vilkas antal skulle minskas från 14 till 13, erforderliga grundlönebeloppet skulle enligt styrelsens beräkning minskas från 55,950 till 52,350 kronor. För tillfälliga vägingenjörsassistenter torde på sätt styrelsen föreslagit böra fortfarande beräknas ett belopp av 38,000 kronor. Härutöver skulle i förevarande delpost inräknas dels det till 95,000 kronor höjda beloppet för rit- och skrivbiträden, dels ock samma belopp som för löpande budgetår eller 16,000 kronor för kamerala biträden.

För grundavlöningar m. m. skulle sålunda erfordras sammanlagt (50,615 + 52,350 + 38,000 + 95,000 + 16,000) 251,965 kronor eller i avrundat belopp 252,000 kronor.

I delposten för *avlöningsförhöjningar m. m.*, nu uppförd med 5,000 kronor, ingår ett till 3,216 kronor beräknat belopp för dylika förhöjningar. Inrättandet av en ny befattning som biträdande vägingenjör samt den möjlighet till uppflyttning i löneklass, som enligt mitt förslag skulle öppnas för vägingenjörsassistenterna, torde endast påkalla en mindre jämkning av delpostens belopp, förslagsvis till 5,500 kronor.

För avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän skulle sålunda erfordras sammanlagt (252,000 + 5,500) 257,500 kronor eller 12,500 kronor mer än som för ändamålet uppförts å staten för löpande budgetår.

Posten till *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, motsvarande utgående dyrortstillägg, bör med hänsyn till de ändrade bestämmelserna för dylika tillägg höjas med 500 kronor till 1,500 kronor.

Posten till *dyrtidstillägg* torde till följd av höjningarna å grundavlöningsposten och efter samma beräkningsgrund, som tillämpats för övriga dyrtidstilläggsanslag, böra ökas med 5,500 kronor till 45,800 kronor.

I enlighet med vad jag föreslagit i fråga om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsstat torde slutligen å förevarande stat böra upptagas ett *belopp, motsvarande befattningshavarnas pensionsavdrag, att tillföras civila pensionsfonden*. För detta ändamål erfordras ett till 10,800 kronor beräknat belopp. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 skall för innevarande budgetår från statens automobilskattemedelsfond till nämnda pensionsfond överföras ett belopp av 10,600 kronor.

*Delstaten för avlöningar* skulle alltså sluta å ett belopp av (244,000 + 257,500 + 1,500 + 45,800 + 10,800) 559,600 kronor eller 31,300 kronor mer än för löpande budgetår.

I *delstaten för omkostnader*, som nu upptager resekostnader, 175,000 kronor, och expenser, 82,000 kronor, har icke ifrågasatts annan ändring än att expensposten skulle höjas till 90,000 kronor. *Delstaten i fråga* skulle alltså sluta å ett belopp av (175,000 + 90,000) 265,000 kronor.

*Totala utgifterna* för vägorganisationen i länen skulle alltså upptagas med (559,600 + 265,000) 824,600 kronor eller 39,300 kronor mer än som beräknats för innevarande budgetår.

Det i staten upptagna beloppet för *särskilda uppbördsmedel*, för löpande budgetår beräknat till 240,300 kronor, synes för nästa budgetår i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag kunna upptagas till 240,000 kronor.

*Nettoutgifterna* för vägorganisationen i länen skulle sålunda för nästa budgetår bliva (824,600 — 240,000) 584,600 kronor.

Förslagsanslaget till vägorganisationen i länen torde alltså böra äskas med sistnämnda belopp, att utgå av automobilskattemedel.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

| Stat.       |                                                                                               |                      |         |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|---------|
| Avlöningar. |                                                                                               | Kronor               |         |
| 1.          | Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         | 244,000              |         |
| 2.          | Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                      |                      |         |
|             | Grundavlöningar m. m. ....                                                                    | kronor 252,000       |         |
|             | Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                         | » 5,500              | 257,500 |
| 3.          | Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 1,500                |         |
| 4.          | Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                      | 45,800               |         |
| 5.          | Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila pensionsfonden .....                  | 10,800               |         |
|             |                                                                                               | Säger kronor 559,600 |         |

| Omkostnader.                                  | Kronor                     |
|-----------------------------------------------|----------------------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 175,000                    |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....         | 90,000                     |
|                                               | <hr/> Säger kronor 265,000 |
|                                               | <hr/> Summa kronor 824,600 |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                                                                                                               |                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| Arvoden och andra ersättningar för förrättningar, som<br>verkställt av vägingenjörer och deras biträden ..... | 240,000                                       |
|                                                                                                               | <hr/> Nettoutgift förslagsvis kronor 584,600; |

*dels ock till vägorganisationen i länen för budgetåret 1936/  
1937 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 584,600,  
att utgå av automobilskattemedel.*

[6] 4. **Reseersättning till nämndemän vid vägsyn, förslagsanslag.** Reseersättning till nämndemän vid vägsyn skall jämlikt 35 § tionde stycket lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet till hälften bestridas av vägkassan och till andra hälften av statsmedel. De sålunda av statsmedel utgående ersättningsbeloppen bestredos tidigare av sjätte huvudtiteln's allmänna anslag till rese- och traktamentspenningar. I samband med genomförandet av den nya riksstatsuppställningen upptogs för innevarande budgetår för reseersättning till nämndemän vid vägsyn ett särskilt förslagsanslag av 8,500 kronor.

Nämnda stadgande i gällande väglag saknar motsvarighet i den nya väglagstiftning, som träder i kraft den 1 januari 1937, då således behovet av medel för ifrågavarande ändamål upphör. Då emellertid vägsyn bör förrättas tidigt på våren eller sent på hösten, erfordras anslag även för nästa budgetår, och i saknad av erfarenhet om belastningen torde anslaget böra upptagas å riksstaten med oförändrat belopp, 8,500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *reseersättning till nämndemän vid vägsyn* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 8,500.

**Vägbyggnader och vägunderhåll.**

[7.] **Ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen.** Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1935 tillkallades samma dag fem sakkunniga, nämligen landshövdingen J. B. Eriksson, tillika de sakkunnigas ordförande, överdirektören och chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen N. L. Bolinder, ledamoten av riksdagens andra kammare och dess andre vice talman O. Jeppsson samt ledamöterna av riksdagens första kammare, civilingenjören K. A. S. Nylander och lantbrukaren O. L. Tjällgren,

för att inom kommunikationsdepartementet biträda med verkställande av utredning i fråga om ny lagstiftning beträffande enskilda vägar, om förutsättningarna för bidrag av allmänna medel till det enskilda vägväsendet samt om principerna för bidrag till det allmänna gatu- och vägväsendet jämte därmed sammanhängande spörsmål samt avgiva de förslag, vartill utredningen föranledde. De sakkunniga, vilka antagit benämningen 1935 års vägsakkunniga, hava den 4 december 1935 avgivit *utlåtande och förslag rörande statsbidrag till utjämning av vägdistriktens skattebörd samt till byggande och underhåll av allmänna vägar å landsbygden*.

De sakkunnigas förslag i fråga om statsbidrag till utjämning av vägdistriktens skattebörd är avsett att träda i stället för det i enahanda syfte sedan år 1931 av statsmakterna beviljade tillfälliga extra tilläggsbidraget till vägunderhåll och vinterväghållning. Beträffande statsbidrag till byggande och underhåll av allmänna vägar å landsbygden avse de sakkunnigas förslag i huvudsak dels en höjning av de i gällande författningar angivna procentuella statsbidragen till byggande av väg och en reglering av underhållsbidraget i samband med att det i 1891 års väglag medgivna 30-procentbidraget med den nya väglagstiftningens ikraftträdande den 1 januari 1937 bortfaller, dels ock nya författningar, som utarbetats med sikte på att åstadkomma bättre översikt över hithörande stadganden än som under nuvarande förhållanden med ett betydande antal efter hand utfärdade och i varandra ingripande författningar är möjligt.

Vad till en början beträffar statens bidrag till utjämning av vägskattebördan får jag erinra om att dylika bidrag utgått sedan åtskilliga år. Sålunda fanns under en följd av år till och med budgetåret 1931/1932 å riksstaten upptaget ett anslag till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt. Enligt de för dispositionen av detta anslag meddelade bestämmelserna kunde vägdistrikt erhålla dylikt understöd till belopp, som motsvarade högst hälften av på visst sätt beräknad medelkostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under sex år närmast före det, för vilket understöd skulle utgå, och därjämte högst vad av nämnda medelkostnad överstege ett belopp av, per vägfyrk räknat, 29 öre. Enligt medgivande av 1931 och följande års riksdagar har för åren 1931—1935 av landsbygdens ordinarie andel av automobilskattemedlen reserverats ett belopp — för år 1931 högst 1,275,000 kronor och därefter högst 1,800,000 kronor för år — för tilldelning av ett tillfälligt extra tilläggsbidrag åt mera betungade vägdistrikt för vägunderhåll och vinterväghållning, att utgå vid sidan av det s. k. direkta underhållsbidraget av automobilskattemedel å 45 procent, numera 50 procent. Med utgångspunkt från att medeltalet av den år 1931 utgående vägskatten beräknats för samtliga vägdistrikt uppgå till 18 öre per vägfyrk uttalade sig 1931 års riksdag för att ifrågavarande bidrag till vägunderhåll och vinterväghållning skulle utgå till vägdistrikt med en vägskatt av mer än 20 öre per fyrk och med stegring från 2 till 10 procent allt efter vägskattens storlek. Med anledning av en vid 1933 års riksdag beslutad ändring av 1891 års väglag, varigenom i visst avseende grunderna för väg-

beskattningen ändrades, beslöts vid 1935 års riksdag en jämkning av nyssnämnda grunder för tilläggsbidraget beträffande år 1935. Det för ändamålet av 1935/1936 års automobilskattemedel reserverade beloppet, 1,800,000 kronor, är sålunda avsett att utgå efter följande huvudgrunder:

| Vägs katt per vägfyrk | Extra tillägg | Sammanlagt bidrag |
|-----------------------|---------------|-------------------|
| 28—31 öre.....        | 2 %           | 82 %              |
| 32—35 » .....         | 4 »           | 84 »              |
| 36—40 » .....         | 6 »           | 86 »              |
| 41—45 » .....         | 8 »           | 88 »              |
| över 45 » .....       | 10 »          | 90 »              |

Ifrågavarande tilläggsbidrag bestämmes alltså på så sätt, att exempelvis det år 1936 utgående bidraget i likhet med övriga under året utbetalade underhållsbidrag beräknas på 1935 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning inom vederbörande distrikt och till sin procentuella storlek fastställas med hänsyn till den vägs katt, som uttaxerats under år 1935 enligt beslut av 1934 års vägstämman.

1935 års vägsakkunniga anföra nu till en början i fråga om de hittills vidtagna åtgärderna i utjämnings syfte och verkningarna i utjämningshänseende av 1934 års lagstiftning på vägväsendets område:

I äldre utvecklingsskeden och ännu för några årtionden sedan, då väghållningskostnaderna icke voro så stora och vägarna, med undantag av en del genomfartsvägar, tillgodosågo huvudsakligen vederbörande orts intressen, kunde växlingarna i vägbördans tyngd uppfattas såsom en naturlig följd av de med tid och plats skiftande vägförhållandena och ansågos, åtminstone bortsett från extrema fall, icke påkalla någon rättelse. Numera däremot, sedan motorismen medfört att väghållningen fördyrats och de olika landsändarnas vägnät blivit av allt allmännare betydelse för hela folket samt därför största delen av väghållningskostnaderna överflyttats på statsverket, torde meningarna knappast vara delade därom, att statens medverkan till väghållningen bör anordnas så, att de skatter, som likväl i de olika distrikten måste uttagas till täckande av återstoden av kostnaderna, någorlunda jämnt fördelas mellan de skattskyldiga, oavsett vilket distrikt dessa tillhöra, och städse hållas inom måttliga gränser. Verkningarna av det nuvarande finansieringssystemet kunna emellertid i detta hänseende icke anses tillfredsställande. Alltsedan år 1907 hava visserligen av väghållningen mer betungade vägdistrikt kunnat erhålla bidrag i utjämnings syfte till en början från särskilt anslag, vars belopp varit av relativt ringa storlek, samt sedermera från automobilskattemedel, därav för sådant ändamål anvisats år 1931 högst 1,275,000 kronor och från och med år 1932 årligen högst 1,800,000 kronor. Men genom dessa åtgärder har utjämnings i önskvärd utsträckning icke er nåtts. Utjämningsbidragen äro otillräckliga och grunderna för deras utdelande äro mindre väl avvägda, då bidragen utgå med viss procent av kostnaderna för vägunderhållet och vinterväghållningen allenast, låt vara att denna procentsats numera växlar med den totala vägbördan i distrikten. Tid efter annan hava ock krav rests på effektivare åtgärder. Någon närmare redogörelse för de förslag, som härutinnan framkommit, torde de sakkunniga här icke behöva lämna. Erinras må dock hursom 1929 års vägsakkunniga (statens off. utredn. 1932: 21 sid. 130—133) och skattutjämnings-

beredningen (statens off. utredn. 1933: 4 sid. 190—206) såsom medel i förevarande hänseende anvisade en sammanslagning av väghållningsdistrikt till större enheter, varjämte 1929 års vägsakkunniga därutöver föreslogo viss utjämning genom bidrag från automobilskattemedelsfonden. Frågan om landets indelning i större vägdistrikt har ju numera blivit avgjord av statsmakterna, och enligt kungörelsen den 15 juni 1935 skall antalet vägdistrikt, som för närvarande är 375, från och med ingången av år 1937 utgöra endast 170. Denna sammanslagning av distrikt åstadkommer väl i många fall en jämnare fördelning av vägskatten men är, enligt de sakkunnigas mening, i sådant avseende icke tillräcklig. Till belysande av denna fråga hava de sakkunniga låtit verkställa undersökning rörande såväl huru vägs kattens storlek för närvarande växlar med olika distrikt som ock i vilken mån den nuvarande utjämningen och den förestående distriktssammanslagningen verka utjämnande på vägs kattebördan. Resultatet av denna utredning framgår av en till yttrandet närsluten tablå. Denna utvisar bland annat dels utdebiteringens och riksmedeltalets storlek, därest den nuvarande utjämningen icke skedde, dels verkliga utdebiteringen och riksmedeltalet, alltså med hänsyntagande även till utjämningen, dels ock utdebiteringen och riksmedeltalet, sådana desamma skulle gestalta sig för den händelse den nya distriktsindelningen redan varit genomförd.

Sant är, att i de distrikt, där skattebetalarnas krafter äro mest ansträngda till följd av att jämväl kommunalutskylderna äro höga, den allmänna kommunala skatteutjämningen verkar i ej ringa grad nedbringande även av vägs katten och att den utjämning, som sålunda äger rum, icke kommer till synes i de i nämnda tablå lämnade uppgifterna. För att utröna denna utjämnings verkan å vägs katten hava de sakkunniga gjort vissa beräkningar, av vilka här må meddelas några resultat. Uppgifterna avse de kommunala skatteutjämningsbidrag, som beviljats 1935, och beräkningarna hava skett med den utgångspunkt att av den totala nedsättningen i skatt per skattekrona, som genom utjämningen skett, så stor del belöper å vägs katten, som motsvarar förhållandet mellan denna, å ena, samt summan av kommunal-, landstings- och vägs katt, å andra sidan. Exempelen äro valda bland de i olika län av vägs katt mest betungade kommunerna.

| K o m m u n e r                       | Vägs katt per fyrek        |                             |
|---------------------------------------|----------------------------|-----------------------------|
|                                       | före<br>utjämningen<br>öre | efter<br>utjämningen<br>öre |
| Rystad i Östergötlands län .....      | 42                         | 32                          |
| Öljehult i Blekinge län .....         | 50                         | 36                          |
| Mo i Göteborgs och Bohus län .....    | 80                         | 57                          |
| Grinstad i Älvsborgs län .....        | 50                         | 42                          |
| Trävattna i Skaraborgs län .....      | 50                         | 42                          |
| Nyskoga i Värmlands län .....         | 41                         | 35                          |
| Särna i Kopparbergs län .....         | 45                         | 41                          |
| Nordingrå i Västernorrlands län ..... | 78                         | 58                          |
| Oviken i Jämtlands län .....          | 70                         | 48                          |
| Nysätra i Västerbottens län .....     | 70                         | 56                          |
| Överkalix i Norrbottens län .....     | 145                        | 59                          |

Betraktad såsom ett medel att jämnt fördela vägs katten mellan olika distrikt, fortsätta de sakkunniga, syntes den kommunala skatteutjämningen, vilken följde jämväl ur andra synpunkter uppställda regler, icke tillräckligt effektiv och ej heller fullt rationellt anordnad.

På grund av det anförda funne de sakkunniga, i likhet med 1929 års vägsakkunniga, en fristående utjämning av vägskatten böra komma till stånd. Härom anföras 1935 års vägsakkunniga vidare:

Till grund för denna utjämning torde böra läggas de olika distriktens totala utdebitering. I de fall, där den verkliga utdebiteringen avviker från vad som påkallas av behovet, är naturligtvis teoretiskt riktigast att låta det senare vara avgörande. Normalt torde man dock utan större olägenhet kunna utgå från den verkliga utdebiteringen, om blott dels kontroll å dess skälighet utövas av vägingenjörerna i länen och av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, dels ock utjämningen ej göres så fullständig, att de väghållningskyldiga, då utdebiteringen nått viss höjd, icke vidare riskera att själva få bidra till vad därutöver kan utdebiteras å dem.

Vidkommande spørsmålet hur effektiv utjämningen bör göras, kunde det måhända synas ligga nära till hands att uppställa riksmedeltalet, medeltalet för hela riket av vägskatten per fyrk (vägskattekrona), såsom den gräns, under vilken vägskatten ej bör genom utjämningen nedbringas. Så har ock skett i tidigare förslag till utjämning. De sakkunniga förmäna emellertid, att riksmedeltalet, ehuru detsamma naturligtvis äger sitt intresse för bestämmande av gränsen ifråga, härutinnan icke bör vara ensamt avgörande. Här är icke fråga om en utjämning i ordets egentliga bemärkelse eller alltså bidrag från bättre lottade distrikt till de mest betungade, utan meningen är att bidragen skola utgå av statsmedel. Hänsyn bör då tagas till vad som kan anses såsom den *normala* skattenivån i riket, och härför är riksmedeltalet i själva verket icke någon måttstock. Det kan förhålla sig så, att det övervägande antalet distrikt har en utdebitering som understiger riksmedeltalet. De sakkunniga anse, för att taga ett exempel, att om av 170 distrikt — för enkelhetens skull antages, att antalet fyrk är lika i alla distrikten — 150 distrikt hava en utdebitering av 20 öre per fyrk och de återstående 20 distrikten en utdebitering av 80 öre per fyrk, det belopp, som bör läggas till grund för utjämningen, snarare är 20 öre än medeltalet 27 öre per fyrk. Härtill kommer att utjämningen synes böra tjäna också det ändamål att begränsa skattens växlingar från det ena året till det andra. För uppnående av detta syfte bör tagas till utgångspunkt en siffra, som periodvis fastställs att gälla för hela perioden. Ytterligare bör enligt de sakkunnigas mening utjämningen hava till uppgift att hålla vägskatten nere ej blott vid en normal nivå utan även, liksom andra statsbidrag till väghållningen, vid ett läge, som med hänsyn till skattebetalarnas förmåga kan anses *skäligt*.

Av den till yttrandet närslutna tablan över vägdistriktens uttaxering för år 1936 framgår, att riksmedeltalet, om man bortser från utjämningen, uppgår till 26.61 öre per fyrk. Tillräckliga hållpunkter för att kunna med säkerhet förutsäga riksmedeltalet för framtiden föreligga icke. Det vill emellertid synas de sakkunniga att, om det i det följande framlagda förslaget om förhöjning av statsbidraget till nybyggnad och förbättring av vägar genomföres och därest åtgärder vidtagas till lättnad av den skuldbörda, vägdistrikten ådragit sig genom att »förskottera» statsbidrag, sannolika skäl föreligga till antagande att riksmedeltalet kommer att sänkas några ören per fyrk.

Vid övervägande från förut omförmälda synpunkter av frågan vilken nedre gräns som för närvarande borde sättas beträffande uttaxeringen inom ett distrikt för att utjämningsbidrag till detta distrikt överhuvud taget skulle komma i fråga, hade de sakkunniga stannat för ett uttaxerat belopp av 1 krona 50 öre per skattekrona, motsvarande ungefär 23 öre per fyrk. Lämp-

ligen syntes utjämningen böra anordnas efter en stigande skala på det sätt, att bidrag utginge med 35 procent av den del av det uttaxerade beloppet, som överstege 1 krona 50 öre per skattekrona, och med ytterligare 35 procent av den del av det uttaxerade beloppet, som överstege 2 kronor per skattekrona.

Lika med 1929 års vägsakkunniga ansåge de sakkunniga, att utjämningsbidragen borde utgå direkt till distrikten och icke till de vägskatteskyldiga i form av restitution av erlagd skatt. För beräkning av bidragen syntes, fortsätta de sakkunniga, distrikten böra uppgöra en förhandskalkyl över uttaxeringen, sådan den skulle bliva, om utjämningsbidrag icke erhöles, samt, sedan bidragens storlek med ledning härav bestämts, verkställa utdebiteringen å de skattskyldiga av det belopp, vartill uttaxeringen genom bidragen nedbringades.

Beträffande verkningarna av en utjämning i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag finge de sakkunniga hänvisa till förenämnda tablå.

Det belopp, som för hela landets del skulle åtgå till den här föreslagna skatteutjämningen, hade de sakkunniga med ledning av de för år 1936 fastställda staterna beräknat till cirka 3,800,000 kronor om året. Då de sakkunniga förutsatte, att vid genomförande av den föreslagna utjämningen det nu utgående extra tilläggsbidraget skulle upphöra och kostnaden för det samma, 1,800,000 kronor om året, följaktligen inbesparas, kunde den merkostnad, som den föreslagna förändringen skulle draga, skattas till i runt tal 2 miljoner kronor. Lämpligen syntes anslag för ändamålet böra utgå av automobilskattemedel på sätt nu skedde.

Genom den sålunda föreslagna utjämningen — kompletterad med kommunal skatteutjämning, vid vilken hänsyn toges jämväl till vägskatten sådan densamma föreläge efter den särskilda utjämningen av denna skatt — syntes man, sluta de sakkunniga, hava nått så långt man för närvarande lämpligen borde gå på denna väg till vägskattens jämna och rättvisa fördelning mellan landsbygdsdistrikten.

De sakkunniga, vilka i förutnämnda författningsförslag icke intagit några bestämmelser om ifrågavarande utjämningsbidrag, hava framhållit, att detta berott på att de sakkunniga ansett bestämmelser härom åtminstone tills vidare icke behöva givas i form av stadganden i en förordning utan kunna meddelas i enahanda ordning som de nuvarande bestämmelserna om det tillfälliga extra tilläggsbidraget åt mer betungade vägdistrikt.

Ur den tablå, till vilken de sakkunniga hänvisat, torde här få återgivas följande exempel på verkningarna i utjämningshänseende av nuvarande utjämningsbidrag, av den nya vägdistriktsindelingen, tillämpad på de beräknade skatterna för år 1936, samt av de sakkunnigas förslag vid samma distriktsindelning. För möjliggörande av jämförelse har genomgående räknats med vägs katt per vägfyrk. Erinras må, att med nuvarande utjämningsregler bidrag för utjämningsändamål under år 1936 utgår på grundval av 1935 års underhåll och vägs katt, medan enligt de sakkunnigas förslag utjämningsbidraget utgår under det år, på vars skatt det är beräknat.

| Län och vägdistrikt                                        | Utdebiterad<br>vägskatt per<br>fyrek 1936<br>utan<br>nuvarande<br>utjämning | Utdebiterad<br>vägskatt per<br>fyrek 1936<br>med<br>nuvarande<br>utjämning | Utdebiterad vägskatt<br>per fyrek efter nya<br>distriktsindelningens<br>genomförande |                               | Utdebiterad<br>vägskatt per<br>fyrek efter nya<br>distrikts-<br>indelningens<br>genomförande<br>samt med de<br>sakkunnigas<br>förslag till<br>utjämning |
|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                            | öre                                                                         | öre                                                                        | utan<br>nuvarande<br>utjämning                                                       | med<br>nuvarande<br>utjämning | öre                                                                                                                                                     |
|                                                            | 1                                                                           | 2                                                                          | 3                                                                                    | 4                             | 5                                                                                                                                                       |
| <i>Bräkne</i> (Blekinge län).....                          | —                                                                           | —                                                                          | 35                                                                                   | 33                            | 29                                                                                                                                                      |
| Öljehults .....                                            | 64                                                                          | 50                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Bräkne-Hoby .....                                          | 31                                                                          | 30                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Åryds .....                                                | 43                                                                          | 40                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Hållaryds .....                                            | 31                                                                          | 30                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Ringamåla .....                                            | 45                                                                          | 42                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Asarums .....                                              | 33                                                                          | 32                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Ljunits och Herrestads</i> (Malmö-<br>hus län) .....    | —                                                                           | —                                                                          | 32                                                                                   | 30                            | 28                                                                                                                                                      |
| Ljunits .....                                              | 34                                                                          | 32                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Herrestads .....                                           | 30                                                                          | 28                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Inlands</i> (Göteborgs och Bohus<br>län) .....          | —                                                                           | —                                                                          | 43                                                                                   | 38                            | 31                                                                                                                                                      |
| Inlands Södre .....                                        | 59                                                                          | 50                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Inlands Nordre .....                                       | 45                                                                          | 40                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Inlands Fräkne .....                                       | 42                                                                          | 40                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Inlands Torpe .....                                        | 42                                                                          | 40                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Östra Dals</i> (Älvsborgs län) .....                    | —                                                                           | —                                                                          | 29                                                                                   | 26                            | 27                                                                                                                                                      |
| Sundals .....                                              | 54                                                                          | 42                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Nordals .....                                              | 25                                                                          | 25                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Tössbo .....                                               | 15                                                                          | 15                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Klarälvsdalens</i> (Värmlands län) ..                   | —                                                                           | —                                                                          | 29                                                                                   | 27                            | 27                                                                                                                                                      |
| Älvdals nedre .....                                        | 22                                                                          | 22                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Älvdals övre .....                                         | 45                                                                          | 38                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Hälsinglands nordvästra</i> (Gävle-<br>borgs län) ..... | —                                                                           | —                                                                          | 25                                                                                   | 25                            | 24                                                                                                                                                      |
| Ljusdals .....                                             | 25                                                                          | 25                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Arbrå och Järvsö .....                                     | 25                                                                          | 25                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Ädalens nedre</i> (Västernorrlands<br>län) .....        | —                                                                           | —                                                                          | 35                                                                                   | 32                            | 29                                                                                                                                                      |
| Säbrå .....                                                | 74                                                                          | 60                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Gudmundrå .....                                            | 22                                                                          | 22                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Nora .....                                                 | 68                                                                          | 60                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Bergs</i> (Jämtlands län) .....                         | —                                                                           | —                                                                          | 62                                                                                   | 53                            | 37                                                                                                                                                      |
| Bergs .....                                                | 54                                                                          | 46                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Hackås och Näs .....                                       | 75                                                                          | 65                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Ovikens .....                                              | 66                                                                          | 58                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Nysätra</i> (Västerbottens län) .....                   | —                                                                           | —                                                                          | 66                                                                                   | 60                            | 38                                                                                                                                                      |
| Bygdeå .....                                               | 57                                                                          | 50                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Nysätra .....                                              | 80                                                                          | 70                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Löfvångers .....                                           | 68                                                                          | 65                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Burträsk .....                                             | 71                                                                          | 65                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Kalix</i> (Norrbottens län) .....                       | —                                                                           | —                                                                          | 80                                                                                   | 71                            | 42                                                                                                                                                      |
| Överkalix .....                                            | 148                                                                         | 128                                                                        |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| Nederkalix .....                                           | 62                                                                          | 56                                                                         |                                                                                      |                               |                                                                                                                                                         |
| <i>Medeltal för riket</i> .....                            | 27.04                                                                       | 25.43                                                                      | 26.61                                                                                | 25.00                         | 23.19                                                                                                                                                   |

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i utlåtande den 13 december 1935 beträffande det av 1935 års vägsakkunniga föreslagna utjämningsbidraget och förfarandet vid bidragets beräkning och utanordnande anfört:

De sakkunnigas förslag om utjämningsbidrag synes vara mycket väl avvägt samt ägnat att i den omfattning som är möjlig medföra en rationell och rättvis lösning av ifrågavarande problem.

Bestämmandet av de olika vägdistrikten tillkommande utjämningsbidrag torde i stort sett böra ske på följande sätt.

Vägstyrelse bör, såsom ock de sakkunniga förutsatt, uppgöra ett förhandsförslag till utgifts- och inkomststat, sådan denna skulle bli, om utjämningsbidrag icke erhöles. Till grund för uppgiften om antalet skattekronor i distriktet läggas de uppgifter, som häradskrivaren enligt 58 § lagen om vägdistrikt före juni månads utgång skall insända till vägstyrelsen. Visar detta förslag, att uttaxeringen skulle överstiga en krona 50 öre respektive två kronor per skattekrona, har vägstyrelsen att beräkna det utjämningsbidrag, som tillkommer distriktet. Sedan bidraget frångästs det belopp, som är avsett att anskaffas genom uttaxering, beräknas den skattesats, som kommer att erfordras för anskaffande av det sålunda minskade beloppet. I det definitiva statförslaget upptages sistnämnda skattesats och därav inflytande skattemedel, varjämte staten i övrigt balanseras med det beräknade utjämningsbidraget.

Enligt 46 § lagen om vägdistrikt skall avskrift av statförslaget före juli månads utgång insändas till länsstyrelsen, som då torde hava att i samråd med vägingenjören granska förslaget, bland annat i vad avser utjämningsbidraget. Därvid bör tillses, att statförslaget är så avpassat, att utjämningsbidraget varken kommer att bli för högt eller för lågt; till stöd för det sistnämnda kan bland annat anföras vad riksdagens år 1934 församlade revisorer under § 17 av sin berättelse anfört angående för högt debiterad vägskatt. Det angivna antalet vägskattekronor i distriktet bör särskilt kontrolleras; då länsstyrelsen eller vägingenjören icke har tillgång till uppgifter härom, torde vara lämpligt, att vägstyrelsen vid insändandet av statförslaget bifogar nyssnämnda av häradskrivaren lämnade uppgifter. Skulle vid denna granskning visa sig, att felaktighet vid beräkningen föreligger, bör detta förhållande givetvis bringas till vägstyrelsens eller vägstämmans kännedom; eventuellt kan vägingenjören inställa sig vid den ordinarie vägstämman i augusti, då fastställandet av staten skall ske, och där framhålla felaktigheten.

Sedan vägdistriktets utgifts- och inkomststat fastställts å augustistämman, torde vägstyrelse i vägdistrikt, som är berättigad till utjämningsbidrag, böra insända avskrift av staten till vägingenjören. Detta kan lämpligen ske samtidigt som enligt 46 § lagen om vägdistrikt en avskrift av staten skall expedieras till länsstyrelsen, eller således senast den 5 september. Vägingenjören skall då granska staten ur de synpunkter, som nu äro ifråga, och å den insända avskriften anteckna, huruvida granskningen givit anledning till erinran eller icke. Sedan vägingenjören sålunda behandlat samtliga stater, insänder han dem till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilket bör kunna ske senast under oktober månad.

I väg- och vattenbyggnadsstyrelsen underkastas staterna slutlig granskning, varjämte utjämningsbidraget utanordnas. Då bidraget avser det kommande kalenderåret, bör utanordnandet ske omedelbart efter den 1 näst-påföljande januari.

Enligt ifrågavarande förslag skulle för bestämmandet av det antal skattekronor, som skulle ligga till grund för uträkningen av utjämningsbidraget,

allenast användas de uppgifter, som jämlikt 58 § lagen om vägdistrikt av häradsskrivarna insändas till vägstyrelserna. Dessa uppgifter grunda sig på taxeringsnämndernas beslut. Då bidraget skall utbetalas, föreligga emellertid resultaten från prövningsnämndernas arbete, vilka givetvis kunna påverka antalet skattekronor. Det skulle därför kunna ifrågasättas, om icke bidraget slutligen borde beräknas på det sålunda jämkade antalet skattekronor.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening kan emellertid ett sådant förfaringssätt, vilket tydligen skulle komma att medföra omräkning av staterna i stor omfattning, icke anses erforderligt. De jämkningar i antalet skattekronor, som prövningsnämndens beslut kunna medföra, torde i allmänhet bliva av relativt ringa betydelse och således endast i mindre grad påverka bidragets storlek. En ökning ena året kan också kompenseras av en minskning nästa år, så att en viss utjämning sker. Skulle i något fall en särskilt stor minskning uppkomma, och vederbörande vägdistrikt således få däremot svarande mindre inkomster, kommer detta tydligen att rättas nästa år. Motsvarande gäller för det fall, att antalet skattekronor skulle ökas. Med hänsyn härtill och till det ökade arbete, som ett förfarande enligt nu angivna grunder skulle medföra, anser styrelsen, att det av styrelsen förordade tillvägagångssättet bör fastställas.

De närmare föreskrifter, som komma att erfordras i förevarande avseende, torde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunna meddela i anvisningar till väg-ingenjörerna och vägstyrelserna.

De sakkunniga hava ansett, att reglerna om utjämningsbidrag åtminstone tills vidare icke skola behöva givas i form av stadganden i förordning utan att de kunna meddelas i enahanda ordning som de nuvarande bestämmelserna om tillfälligt extra tilläggsbidrag åt mera betungade vägdistrikt. Då åtskilliga skäl tala för en sådan anordning, har styrelsen för sin del ej något att invända mot de sakkunnigas förslag i ämnet. Styrelsen anser sig emellertid böra erinra om 52 § lagen om vägdistrikt, enligt vilket lagrum till bestridande av kostnaderna för väghållningen utgår bidrag av statsmedel efter ty därom är särskilt *stadgat*. Denna bestämmelse synes enligt sin ordalydelse närmast äsyfta allenast sådant statsbidrag, varför regler lämnats i författning.

Med den nya indelning av riket i vägdistrikt, som träder i full tillämpning vid ingången av år 1937 och som i ett stort antal fall innebär en väsentlig utvidgning av distriktens storlek — antalet distrikt har nedbringats från 375 till 170 — äsyftades bland annat, förutom förbilligande av väghållningen genom möjliggjord rationalisering, en utjämning av vägskattebördan över huvud taget och särskilt inom de områden, vilka komma att omfattas av respektive nya distrikt. Såsom 1935 års vägsakkunniga framhållit och i viss mån framgår av de återgivna uppgifterna om vägskattebördan i ett antal vägdistrikt, kommer också berörda utjämningsssyfte att i viss omfattning vinnas. Sedd såsom en över hela landet verkande skatteutjämning kan dock icke den med den nya distriktsindelningen sammanhängande jämnare fördelningen av vägskattebördan förväntas bliva fullt effektiv. Av den förutnämnda tabblån framgår, att vägskattebördan under år 1936, om den nya distriktsindelningen redan varit genomförd, fortfarande skulle uppgå till betydligt varierande belopp i de skilda distrikten. Per vägfyrk räknat skulle det lägsta skattebeloppet hava uppgått till 10 öre och det högsta till 1 krona 15 öre.

Departementa-  
chefen.

1935 års vägsakkunniga, som ej heller funnit den kommunala skattutjämningen såsom en utjämning av vägskatten tillräckligt effektiv eller fullt rationellt anordnad, hava för sin del funnit en fristående utjämning av vägskattebördan böra ske. Härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anslutit sig. Även jag finner det önskvärt och rimligt, att de i ekonomiskt hänseende mera betungade distrikten utöver de vanliga statsbidragen till väghållningen erhålla ett särskilt utjämningsbidrag, avsett att bringa deras skattenivå i bättre överensstämmelse med andra distrikts.

På vilket sätt ett dylikt utjämningsbidrag lämpligen bör utgå kan givetvis vara föremål för olika uppfattningar. De sakkunniga hava i princip utgått från att utjämningsbidraget bör anpassas efter en för landet i dess helhet såsom normal ansedd skattenivå med beaktande jämväl av vad som med hänsyn till skattebetalarnas förmåga kan betraktas såsom skäligt. De distrikt, vilkas vägs katt överstiger en sålunda bestämd skattesats, böra enligt de sakkunniga erhålla utjämningsbidrag. En dylik skattesats kan emellertid enligt de sakkunniga icke utan vidare anses motsvara medeltalet av vägs katten i hela riket, för närvarande ungefär 27 öre per vägfyrk. Medan det nuvarande utjämningsbidraget tillgodokommer vägdistrikt, som hava en vägs katt överstigande 27 öre per vägfyrk, anse de sakkunniga, att utjämningsbidrag bör utgå, då vägs katten överstiger 1 krona 50 öre per vägs kattekrona, motsvarande för år 1936 omkring 23 öre per vägfyrk.

De sakkunnigas förslag innebär, att distrikt med en vägs katt överstigande 1 krona 50 öre per vägs kattekrona skulle erhålla utjämningsbidrag med 35 procent av den del av skatten, som överstiger 1 krona 50 öre men icke 2 kronor per vägs kattekrona, och 70 procent av den del av vägs katten, som överstiger 2 kronor per vägs kattekrona. Utjämningsbidraget skulle emellertid icke beräknas på den i verkligheten utdebiterade skatten. De sakkunniga, som tänkt sig, att utjämningsbidraget till skillnad från det nuvarande skall utgå under samma kalenderår som den ifrågavarande vägs katten avser, förorda sådant förfarande, att vägdistrikt vid uppgörande av staten för kalenderåret skola beräkna den skatt, som skulle behöva uttagas under året, därest utjämningsbidrag icke erhöles, och därefter nedsätta skattesatsen med det belopp, som vid tillämpning av nyssnämnda grunder skall erhållas i utjämningsbidrag. Om exempelvis vägs katten utan hänsyn till utjämningsbidraget uppskattas till 1 krona 90 öre per vägs kattekrona, skulle utjämningsbidraget beräknas till  $(0.35 \times 40)$  14 öre per vägs kattekrona och vägs katten förty utdebiteras med 1 krona 76 öre. Kontroll över debiteringen skulle enligt de sakkunniga utövas av vägingenjörerna och i sista hand väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Detta förslag synes mig ägnat att på ett snabbt och effektivt sätt åvåga-bringla lättnad i vägs kattebördan inom mera betungade distrikt. Förslaget innebär också den fördelen framför nu gällande bestämmelser för utjämningsbidrag, att bidraget skall beräknas på vederbörande vägdistrikts samtliga utgifter. Visserligen kan måhända mot det föreslagna systemet invändas, att utjämningsbidraget skulle bestämmas efter en av vägs tämman be-

räknad skatt, utan hänsyn till eventuell avvikelse från den slutsumma, var- till de verkliga kostnaderna under året kunna komma att uppgå, och att detta förfarande sålunda skiljer sig från vad som gäller för andra bidrag till den allmänna väghållningen. Några egentliga olägenheter härav torde emel- lertid icke behöva befaras. Skulle ett vägdistrikt för något år beräkna sina kostnader väsentligt högre än vad de verkliga utgifterna sedermera visa sig uppgå till och förty vägskatten och därmed utjämningsbidraget bestämmas till onödigt höga belopp, verkar detta minskande på det därpå följande årets vägskatt och utjämningsbidrag. Härtill kommer att med utjämningsbidraget åsyftas att för skattebetalarna nedbringa vägskatten till en normal och skälig nivå, och den omständigheten, att skatten till äventyrs blivit för högt be- räknad, bör därför icke verka nedsättning av bidragsbeloppet. Slutligen må härvidlag framhållas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägingen- jörerna, med sin erfarenhet om väghållningskostnadernas och vägskattens utveckling, hava möjlighet till bedömande av medelsbehovet och kunna tillse, att vägskatten i de olika distrikten icke i någon större omfattning eller år efter år fastställs till onödigt högt belopp.

Den kontroll, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med biträde av dess vägingenjörer enligt de sakkunnigas tanke skulle utövas beträffande utjämningsbidragen, synes i huvudsak kunna anordnas på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit. Sålunda skulle det vägdistrikt, som önskar komma i åtnjutande av utjämningsbidrag, till vägingenjören insända ansökan därom jämte sin för året fastställda inkomst- och utgiftsstat och vägstämmans beslut om vägskatten för samma år. Efter granskning av staten skulle väg- ingenjören insända handlingarna jämte eget yttrande till väg- och vatten- byggnadsstyrelsen, som skulle ha att meddela beslut om det utjämnings- bidrag, som må utgå. Då utanordnandet av utjämningsbidragen synes böra ankomma på nämnda styrelse, kan alltså utbetalning av medlen ske sam- tidigt med att styrelsen fattar beslut om bidragets storlek. Dylik utbetal- ning bör dock icke ske före ingången av det år, bidraget avser.

De sakkunniga hava beräknat, att för ifrågavarande utjämningsbidrag skulle åtgå ett belopp av 3.8 miljoner kronor eller 2 miljoner kronor mer än som under de senaste åren av automobilskattemedel reserverats för nu- varande utjämningsbidrag. Mot denna beräkning har jag icke funnit anled- ning till erinran. Beloppet torde, på sätt de sakkunniga förutsatt, böra i likhet med de för nuvarande utjämningsbidrag reserverade medlen utgå av den del av landsbygdens totala andel av automobilskattemedlen, som mot- svarar 85 procent av sagda andel, och upptagas såsom en förslagspost. Då utjämningsbidraget lämpligen torde utgå från och med år 1937, torde nämnda belopp av 3.8 miljoner kronor böra beräknas inom vederbörande anslag för nästa budgetår. Härom gör jag framställning under punkten 15 i det följande.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest berörda framställning vinner bifall, i anslutning till det förut anförda meddela närmare bestäm- melser om ifrågavarande utjämningsbidrag. I sinom tid, sedan 1935 års

vägsakkunniga avgivit slutligt förslag i fråga om bidrag av statsmedel till den allmänna väghållningen, lära bestämmelser om utjämningsbidrag böra införas i författning om övriga bidrag av statsmedel till den allmänna väghållningen.

Jag torde så få övergå till 1935 års vägsakkunnigas förslag i fråga om statsbidrag till anläggning, förbättring och underhåll av allmänna vägar.

Enligt nu gällande bestämmelser, innefattade i kungörelsen den 31 maj 1934 (nr 207) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., utgå, såvitt avser landsbygden, statsbidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar med högst 75 procent av den beräknade kostnaden samt till byggande av enkla bygdevägar och ödebygdsvägar med högst 75 respektive 85 procent av den beräknade kostnaden, där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag prövas böra beviljas. Till förbättringsarbeten å landsbygdens allmänna vägar utgår av automobilskattemedlens länsfonder bidrag med högst 75 procent av den beräknade kostnaden, likaledes där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag prövas böra beviljas.

Till städernas väg- och gatuhållning utgå av automobilskattemedel *dels* städernas s. k. ordinarie andel, vilken enligt 2 § förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt, *dels* ock enligt förenämnda kungörelse av städernas utjämningsandel bidrag till särskilda förbättrings- eller underhållsarbeten med högst hälften av den beräknade kostnaden, där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag prövas böra beviljas.

Beträffande bidragen till landsbygdens allmänna vägar äger vederbörande länsstyrelse att med ledning av gällande flerårsplan och enligt fastställda grunder meddela beslut. Kungl. Maj:ts prövning skola emellertid underställas dels vissa ärenden angående bidrag till marklösen, dels ock ärenden angående bidrag med högre belopp än 75 procent respektive 85 procent (ödebygdsvägar) av den beräknade kostnaden samt angående bidrag till vägföretag, vilka med hänsyn till den genomgående trafiken eller eljest äro av särskild betydelse och beträffande vilka i flerårsplanen förbehåll om sådan prövning gjorts.

Ärenden angående statsbidrag av städernas utjämningsandel prövas av Kungl. Maj:t.

Till underhåll av de allmänna vägarna på landsbygden utgå årliga bidrag dels med 30 procent enligt 1891 års väglag och dels med 50 procent enligt nyssnämnda förordning om fördelning av automobilskattemedel, i båda fallen beräknade å vederbörande distrikts verkliga underhållskostnader under nästföregående kalenderår. Bidraget å 30 procent utbetalas från anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m., medan 50-procentbidraget utgår av landsbygdens andel av automobilskattemedlen. Till underhållet av ödebygdsvägar, å vilket nyssnämnda 50-procentbidrag ej har avseende, lämnas av statsmedel, utöver bidrag enligt 1891 års väglag, särskilt

tilläggsbidrag, motsvarande 60 procent av verkliga kostnaden för underhållet under nästföregående år (förordning den 31 maj 1934, nr 209).

I detta sammanhang vill jag erinra om att den nya väglagstiftning, som från och med år 1937 träder i stället för 1891 års väglag, icke innehåller några regler om statsbidrag till vägunderhållet.

Utöver nu nämnda underhållsbidrag kan Kungl. Maj:t av automobilskattemedlens länsfonder bevilja s. k. extra underhållsbidrag beträffande sådana vägar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras, ävensom till sådan vinterväghållning, som är till särskilt gagn för automobiltrafiken.

*1935 års vägsakkunniga* hava till en början beträffande statsbidragen till anläggning och förbättring av allmänna vägar anfört:

Enligt nu gällande bestämmelser kan bidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar samt till byggande av enkla bygdevägar utgå med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden, dock att beträffande enkla bygdevägar högre bidrag kan av Kungl. Maj:t beviljas, där särskilda skäl äro för handen. Till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar å landsbygden utgår bidrag av automobilskattemedlens länsfonder med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda skäl beviljar högre bidrag.

Vid prövning av frågor om förhöjda bidragskvoter torde i allmänhet följande synpunkter varit bestämmande.

Då vägföretaget avser »riksväg», huvudväg eller eljest för automobiltrafiken viktig väg, blir vägens vikt och betydelse för nämnda trafik (intressesynpunkten) främst avgörande för bestämning av bidragsprocenten. I dessa och även andra fall tages även i betraktande vägdistriktens ekonomiska ställning (distriktets ekonomiska bärkraft, vägskatt, antal vägfyrk, skuldbörda), vilken särskilt är avgörande vid prövning av frågor rörande förhöjda bidrag till enkla bygdevägar. I fråga om friläggande av plankorsning mellan järnväg och väg utgår i regel förhöjt bidrag å kostnaden, efter avdrag av järnvägens bidrag.

En differentiering av statsbidragen sker sålunda redan nu i mycket stor utsträckning, men grunderna härför äro ganska lösliga. Då fråga om förhöjd bidragskvot för varje särskilt företag skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, blir hela ansökningsförfarandet omständligt och medför onödig omgång och tidsutdräkt. Ett enklare förfaringssätt vore att vissa procent-satser i författning fastställdes att gälla för vissa vägtyper, varigenom enhetlighet och överskådlighet skulle vinnas.

Genom beslut av 1935 års riksdag har underhållsbidraget höjts från normalt 75 till 80 procent. Då det är av vikt, att bidragen till vägunderhållet icke överstiga bidragen till vägbyggnad, bör bidragskvoten för byggande och förbättring av väg höjas till minst 80 procent. Genom en dylik höjning kommer vidare belastningen å vägskattemedlen för dylika företag vid oförändrat anslagsbelopp av statsmedel att minska, vilket medför sänkning av distriktens uttaxering för nämnda ändamål.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vid avgivande av förslag rörande sammanslagning av anslagen till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar samt till byggande av enkla bygdevägar föreslagit, att det borde övervägas, om icke bidragskvoten till förstnämnda vägar borde kunna, där särskilda skäl därtill föreligga, höjas utöver 75 procent.

Enligt förenämnda bestämmelser utgå bidragen med *högst* angivna kvoter. Utan undantag hava emellertid bidragen beträffande landsbygdens vägar utgått med lägst den normala kvotdelen. Bestämmelserna om bidragskvoten synas därför icke behöva formuleras så, att möjlighet att underskrida den normala kvoten hålles öppen.

I de nu gällande författningarna om statsbidragen skiljes mellan anläggning, omläggning och förbättring av väg. Lämpligt torde vara att bidragsprocenten, såsom ju redan nu i stor utsträckning är förhållandet, är densamma vid dessa tre slag av vägföretag. Även reglerna om ordningen för bidragens beviljande torde kunna göras gemensamma för dessa fall. Gränserna mellan de tre ifrågavarande begreppen äro ju tämligen flytande och genom att sammanslå dem till ett gemensamt begrepp, byggande av väg, vinnes överensstämmelse med terminologien i 1934 års lag om allmänna vägar. Endast i fråga om bidrag till kostnaderna för lösen av mark och byggnader, torde den nu gällande uppdelningen i anläggning, å ena, samt omläggning och förbättring, å andra sidan, behöva bibehållas. De sakkunniga föreslå alltså att i regel omlägnings- och förbättringsarbeten få i nu förevarande avseenden följa bestämmelserna om anläggning av väg och att där så sker, de tre nämnda slagen av vägföretag givas den gemensamma beteckningen byggande av väg. Då de sakkunniga här nedan använda sistnämnda uttryck, inbegripa de sakkunniga därunder jämväl omlägnings- och förbättringsarbeten.

Med hänsyn till berörda förhållanden har det syntts de sakkunniga, att en omläggning av bidragstilldelningen för vägbyggnader lämpligen kan ske enligt följande grunder:

1) Bidrag till byggande av landsvägar å landsbygden utgår normalt med 80 procent av den beräknade kostnaden.

2) Bidrag till byggande av *huvudväg* utgår med 85 procent. Huvudvägnätet för hela landet fastställles efter förslag av länsstyrelserna av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, eventuellt av Kungl. Maj:t. Bestämmande för fastställande av huvudvägnätet blir vägens betydelse för den allmänna samfärdseln, sålunda om vägen är av stor vikt för samfärdseln mellan eller till huvudorter i ett län eller dess förbindelse med huvudorter i andra län.

3) Till byggande av huvudvägar, vilka äro av synnerlig betydelse för den genomgående, långväga samfärdseln eller i övrigt äro av stor vikt ur trafiksynpunkt och vilka huvudvägar fastställas av Kungl. Maj:t efter förslag av länsstyrelserna och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, utgår statsbidrag med 90 procent av den beräknade kostnaden.

Vid tillkomsten av ny väg av beskaffenhet att enligt vad ovan sagts skola hänföras till ena eller andra slaget av huvudvägar bör vägen inordnas i det fastställda vägnät, dit densamma sålunda hör.

Bestämmande för nämnda förhöjda procentsatser skulle bli trafiksynpunkten, vägens betydelse för den allmänna samfärdseln (motortrafiken). Däremot har hänsyn ej tagits till vägdistriktens ekonomiska ställning och bärkraft. Genomföras de nya bestämmelser rörande utjämning av vägskattebördan, vilka av de sakkunniga här ovan föreslagits, synes det troligt, jämväl med hänsyn till den lättnad, som förenämnda förhöjda procentsatser komma att medföra för vägdistrikten, att vid bestämmande av nu ifrågavarande bidrag någon större hänsyn till vägdistriktens ekonomiska ställning framdeles ej behöver tagas. Skulle emellertid i *rena undantagsfall* vägdistriktets ekonomi kunna motivera ännu högre bidrag än som här förutsatts, bör Kungl. Maj:t hava möjlighet att bevilja ytterligare förhöjt bidrag.

Om i så fall bidragskvoten kommer att ligga högre än 90 procent, exem-

pelvis 95 procent, kan, då det i dessa fall alltid är fråga om betungade distrikt med hög vägs katt, den utgående utjämningen medföra, att distriktets andel i kostnaden för vägföretaget kommer att inskränka sig till blott några få procent. I de fall, då bidragskvoten kommer att överstiga 90 procent, bör därför med hänsyn till berörda förhållande, att vägföretaget så gott som helt kommer att utföras med statsmedel, företaget bringas till utförande såsom statsväg genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg, varvid distriktet skall till styrelsen inbetala sin andel i byggnadskostnaden. I regel torde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därvid komma att tillämpa entreprenadförfarandet, därest förhållandena äro lämpliga härför.

Till byggande av ödebygdsvägar utgår statsbidrag med högst 85 procent av den beräknade kostnaden, där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag av Kungl. Maj:t beviljas. Då med ytterst få undantag bidrag hittills alltid utgått med 90 procent, synes det för enhetlighets vinnande samt för undvikande av onödiga skrivelser vara önskvärt att bidragskvoten för ödebygdsvägar fastställas till 90 procent.

Från och med innevarande budgetår finnes ett särskilt anslag till byggande av broar. Då detta anslag fördelas av Kungl. Maj:t på de särskilda företagen, bestämmes bidragskvoten i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t. Här ovan framställda förslag komma därför ej att påverka nämnda anslag.

1935 års vägsakkunniga övergå härefter till *statsbidragen till underhåll av allmänna vägar och vinterväghållningen på landsbygden* och anföra härom:

De på förevarande område nu gällande huvudreglerna kunna sammanfattas så, att staten årligen lämnar bidrag av automobilskattemedel till vägdistriktens kostnader för vägunderhållet och vinterväghållningen med 80 procent av verkliga kostnaderna under nästföregående kalenderår.

Emot detta system har riktats särskilt den anmärkningen, att detsamma icke är ägnat att befordra sparsamhet hos vägdistriktet. 1929 års vägsakkunniga och 1931 års väg- och brosakkunniga hava därför föreslagit, att bidragen åtminstone delvis skulle utgå med viss kvotdel av beräknad skälig kostnad. Då anmärkningen framställdes, hade man för ögonen erfarenheten av ständigt växande underhållskostnader. Läget har numera i viss mån förändrats. En stabilisering av ifrågavarande kostnader synes numer hava inträtt. Systemet att till grund för bestämmandet av statsbidragens storlek lägga på ett eller annat sätt beräknade kostnader i stället för de verkliga är behäftat med den brist, att beräkningen icke kan göras så tillförlitlig att ej orättvisa vid bidragens fördelning lätteligen uppstår. Den nu tillämpade metoden däremot medför att bidragen smidigt anpassas efter det växlande behovet. På grund av det sagda förmena de sakkunniga, att man för närvarande ej har anledning att frångå sistnämnda metod. De sakkunniga förutsätta, att vägingenjörerna och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen komma att utöva en effektiv kontroll å att kostnaderna icke äro högre än som erfordras. Att, på sätt 1929 års vägsakkunniga föreslagit, rätta bidragens storlek i viss mån efter underhållsbördans tyngd per skattekrone i olika distrikt synes obehöfligt, därest det i denna skrivelse framlagda förslaget om utjämning realiserats. De sakkunniga finna icke skäl att föreslå någon ändring i den av riksdagen nyligen bestämda procentsatsen, 80 procent av kostnaderna, som nu i regel tillämpas.

Angående ödebygdsväg gäller den särskilda regel att bidraget till underhållet årligen utgår med 90 procent av distriktets verkliga kostnader nästföregående år. Denna procentsats kan med formuleringen av nu gällande bestämmelser icke tillämpas beträffande vinterväghållningen å ödebygdsvägar. Någon anledning att härutinnan, i motsats till vad eljest sker, göra skillnad

mellan bidrag till underhåll och bidrag till vinterväghållning beträffande en och samma väg synes emellertid icke föreligga. Även till vinterväghållningen å ödebygdsvägar lärers således böra utgå statsbidrag med 90 procent av verkliga kostnaden.

Vissa bestämmelser om bidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, nämligen de som meddelats i 60 och 76 §§ i 1891 års väglag och i 2 § i lagen om ödebygdsvägar, skola jämlikt 73 § i lagen den 7 juni 1934 om allmänna vägar upphöra att gälla med utgången av år 1936. De ersättas icke med någon bestämmelse i den nya lagstiftningen, som då träder i kraft. Meningen härmed är ju icke att någon del av statsbidragen skall indragas utan endast, på sätt framgår av förarbetena till 1934 års lagstiftning och 52 § i lagen om vägdistrikt, att samtliga de bestämmelser, som för framtiden skola gälla beträffande statsbidrag till väghållningen, skola meddelas i annan ordning än i samband med reglerna för de förhållanden, som avses i lagarna om allmänna vägar och om vägdistrikt. De nya bestämmelser, som skola ersätta de nämnda i 1891 års väglag och lagen om ödebygdsvägar, torde böra meddelas år 1936 och träda i kraft den 1 januari 1937.

I samband härmed — och särskilt om de sakkunnigas förslag till ändrade regler för bidragen till vägbyggnader vunne bifall — syntes det de sakkunniga lämpligt att samarbeta och förenkla de nu tämligen spridda och invecklade samt ej alltid fullt klara reglerna angående statsbidragen till väghållningen. Exempelvis kunde anföras, fortsätta de sakkunniga, att regler om underhållsbidragen gäves i sju olika lagar och författningar. Överskådlighet och förenkling skulle vinnas, därest i en förordning sammanfördes bestämmelserna angående de statsbidrag till vägväsendet, som vore avsedda att utgå mer konstant och som vore i behov av legislativ reglering, samt i en annan förordning bestämdes huru automobilskattemedlen skulle fördelas mellan de sålunda och eljest i riksstatsanslagen angivna ändamålen. Till vardera av dessa förordningar, för vilkas tillkomst riksdagens medverkan syntes krävas, kunde ansluta sig en kungörelse med närmare bestämmelser om förordningens tillämpning. Härom anför de sakkunniga vidare:

Vad särskilt angår bidragen till vägunderhållet och vinterväghållningen vore väl önskvärt att redan nu i samband med upphörandet av 1891 års väglags bestämmelser härutinnan kunna fullständigt sammanslå det enligt denna lag utgående statsbidraget med det bidrag, som till enahanda ändamål utgår enligt 3 § 1 mom. a) i förordningen om fördelning av automobilskattemedel. Sammanslagningen skulle innebära att de bidrag till underhållet och vinterväghållningen, som beräknas å verkliga kostnaden under visst kalenderår och utgå enligt väglagen med 30 procent och enligt sistnämnda förordning med 50 procent, skulle bilda ett enda bidrag om 80 procent och utanordnas i ett sammanhang samt jämväl i övrigt följa gemensamma regler. Emellertid skulle en dylik sammanslagning av bidragen möta vissa budgettekniska svårigheter, föranledda därav att 30-procentbidraget belastar ett senare budgetårs stat än det samma kalenderår utgående och på samma verkliga kostnader beräknade 50-procentbidraget. Överensstämmelse härutinnan synes ej kunna vinnas utan offer av rätt betydande intressen. Att dröja med utbetalningen av 50-procentbidraget så länge att detsamma kunde överföras till ett senare budgetår, skulle säkerligen vara för vägdistrikten ytterst ovälkommet och måhända tvinga dem till skuldsättning. Att åter under själva övergången till det nya systemet under ett

och samma år utbetala två 30-procentbidrag skulle innebära att man belastade ett budgetårs stat med en extra utgift av cirka 15 miljoner kronor. Övergången kunde visserligen göras successiv, varigenom verkningarna bleve mindre kännbara, men då det under de närmaste åren torde komma att ställas rätt stora krav på automobilskattemedelsfonden för genomförande av den nya vägdistriktsindelningen m. m., synes man för närvarande icke böra nedlägga avsevärda kostnader för åstadkommande av en fullständig förening av de båda nämnda underhållsbidragen. Tills vidare torde därför statens bidrag till vägunderhållet och vinterväghållningen i budgettekniskt avseende böra bibehållas såsom två särskilda bidrag, det ena om 30 procent, utbetalat så snart ske kan efter den 1 juli, det andra om 50 procent, utbetalat så snart de till grund för beräkningen liggande räkenskaperna upprättats och granskats, d. v. s. vanligen i början av kalenderåret. Under sådana förhållanden torde man även kunna tills vidare bibehålla bestämmelsen att 30-procentbidraget skall bestridas av automobilskattemedlen, innan uppdelningen sker mellan städernas och landsbygdens s. k. totala andelar, under det att 50-procentbidraget utgår av landsbygdens andel. Med lösningen av frågan i vilken ordning ett sammanslaget 80-procentbidrag skall utgå — före eller efter nämnda uppdelning — torde lämpligen få anså tillämpligt att mer allsidig utredning vunnits rörande de ändamål, till vilka automobilskattemedlen främdeles böra användas.

Om alltså statsbidragen till underhållet och vinterväghållningen för närvarande icke kunna i alla avseenden sammanslås till ett, synes dock hinder ej föreligga att i vissa hänseenden giva gemensamma regler för desamma. Till förenkling av dessa regler verkar det förhållande att efter ikraftträdandet av den nya lagen om allmänna vägar vägunderhåll in natura ej vidare skall förekomma och ödebygdsvägarna bliva att anse såsom allmänna vägar.

För närvarande gäller angående 30-procentbidraget till vägunderhåll och vinterväghållning enligt 1891 års väglag och lagen om ödebygdsvägar även som angående det särskilda tilläggsbidraget till ödebygdsvägars underhåll, i motsats till vad fallet är med avseende å 50-procentbidraget enligt förordningen angående fördelningen av automobilskattemedel, att där bidragen beräknas å distriktens verkliga kostnader under näst föregående kalenderår, likväl, när särskilda omständigheter därtill föranleda, kan på ansökan av vägdistrikt bestämmas att bidrag skall utgå även å beräknade kostnaden för underhåll respektive vinterväghållning å väg, som tillkommit under löpande året. Bestämmelsen torde äga ringa praktisk betydelse och hava tillämpats huvudsakligen endast i några fall från landets nordligaste delar. Enligt de sakkunnigas mening kan densamma numera, sedan statens bidrag till vägdistriktens kostnader avsevärt höjts, saklöst utgå.

Ytterligare vilja de sakkunniga i detta sammanhang föreslå upphävande av bestämmelserna om de så kallade extra underhållsbidragen, vilka enligt 4 § 2 st. i förordningen den 16 maj 1930 om fördelning av automobilskattemedel samt 1 § 6 punkten och 2 § i kungörelsen den 31 maj 1934 angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m. kunna av Konungen beviljas att utgå av länssfonderna. Dessa bestämmelser tillämpas nämligen i ytterst ringa utsträckning och något behov av deras kvarstående torde icke förefinnas.

I en denna skrivelse åtföljande bilaga framlägga de sakkunniga förslag till ny förordning angående statsbidragen till vägväsendet och till ny kungörelse rörande tillämpning av förordningens stadganden ävensom till de ändringar i gällande författningar angående automobilskattemedlens fördelning, vilka den nya förordningens antagande skulle föranleda.

I samband härmed föreslås att bestämmelsen, att Kalmar läns båda lands-

tingsområden vid tillämpningen av förordningen om fördelning av automobilskattemedel skola betraktas såsom särskilda län, måtte såsom obehövlig upphöra att gälla.

I de föreslagna nya författningarna hava sammanförts de flesta nu gällande regler angående statsbidrag till väghållningen. Bestämmelserna angående statsbidrag till byggande av enskilda utfartsvägar samt angående bidrag av till vägunderhåll avsedda statsmedel för utförande av varaktig beläggning av vägbana hava emellertid icke medtagits i de föreslagna nya författningarna. Anledningen härtill är dels ämnenas egen natur dels ock att de sakkunniga avse att framdeles framlägga förslag om ändrade regler rörande förhållandena på dessa områden. Nu gällande bestämmelser om statsbidrag till städernas väg- och gatuhållning hava influtit i, sakligt sett, oförändrat skick. De sakkunniga hava emellertid ännu icke intagit ståndpunkt i fråga om dessa bidrag liksom i stort sett ej heller till spörsmålet om automobilskattemedlens fördelning. Att av denna anledning ur författningsförslagen helt utesluta bestämmelser i berörda hänseenden synes icke lämpligt. Ej heller anse de sakkunniga sig böra låta anstå med framläggande av sitt förslag till systematisering av gällande regler angående statsbidragen till väghållningen. De erforderliga nya bestämmelserna om underhållsbidragen samt de föreslagna ändringarna i stadgandena om bidrag till vägbyggande medföra nämligen så betydande ändringar i författningarna, att den allmänna översyn och den omgruppering av dessas innehåll, som de sakkunniga här föreslagit, torde böra ske redan i detta sammanhang.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sitt utlåtande anført:

Förslaget om ändrade grunder för beviljande av statsbidrag till vägbyggnad innebär ett avsevärt förenklande av nuvarande ordning och i vissa avseenden ett fastställande av sedan länge rådande praxis. Förslaget har icke givit anledning till någon anmärkning från styrelsens sida.

Styrelsen vill framhålla, att förslaget om styrelsens byggnadsverksamhet givetvis kan komma att påverka styrelsens organisation och behov av arbetskraft; något närmare uttalande härom kan helt naturligt icke göras nu.

I anledning av de sakkunnigas omnämnande av bidraget till byggande och förbättring av broar får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhålla, att de föreslagna bidragsbestämmelserna i så måtto torde bliva av betydelse vid beviljande av bidrag till broar å landsbygden, att föreskrifterna lära komma att påverka bestämmandet av den lägre gränsen för bidrag till broar, då broar och vägar i förevarande avseende helt naturligt böra jämsställas.

Jämväl förslaget om statsbidrag till underhåll av allmänna vägar och vinterväghållningen på landsbygden synes vara lämpligt och väl avvägt. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i denna del endast funnit anledning till följande uttalande.

Det hade enligt styrelsens mening varit önskvärt att nuvarande 30-procentbidraget och det år 1935 till 50 procent bestämda bidraget enligt 3 § 1 mom. a) i förordningen om fördelning av automobilskattemedel hade kunnat sammanslås till ett bidrag. Detta skulle avsevärt hava lättat styrelsens utanordningsarbete. Då emellertid, såsom ock de sakkunniga framhållit, svårigheter möta mot en dylik sammanslagning, har styrelsen för sin del ej för närvarande velat föreslå någon ändring härutinnan.

Vidkommande slutligen de framlagda författningsförslagen får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anföra följande.

Behovet och önskvärdheten av ett samarbetande och ett förenklande av reglerna angående statsbidrag till väghållningen vitsordas på det livligaste av styrelsen.

Det lär emellertid kunna ifrågasättas, om den föreslagna omredigeringen av författningarna i ämnet bör genomföras redan nu. Det torde nämligen kunna antagas, att, då de sakkunnigas blivande förslag om bidrag till städernas väg- och gatuhållning samt om automobilskattemedlens fördelning väntas bli föremål för statsmakternas behandling under år 1937, de nya författningarna redan då skola komma att ändras och kompletteras. Skäl tala sålunda för att omredigeringen borde anstå till 1937, då författningarna kunde utformas i ett sammanhang.

Den omständigheten, att 1891 års väglags bestämmelser om det s. k. 30-procentbidraget upphöra att gälla med 1936 års utgång, synes ej nödvändigtvis påfordra, att nya bestämmelser i ämnet träda i kraft redan den 1 januari 1937. Detta bidrag utbetalas ju nämligen först efter den 1 juli; vid nämnda tidpunkt år 1937 skulle en vid samma års riksdag beslutad förordning kunna föreligga. Förhållandet under mellantiden kunde, om så erfordrades, regleras genom av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter. Eventuellt kunde man tänka sig, att erforderliga bestämmelser intoges i en särskild förordning, som utfärdades under år 1936 och som skulle gälla till dess under år 1937 samtliga hithörande angelägenheter slutligen reglerats.

De sakkunnigas förslag om ändrade regler för bidrag till vägbyggnad torde däremot böra träda i kraft redan från och med den 1 januari 1937. Om man ville undvika att nu utfärda nya författningar, som inom kort skulle behöva ändras, kunde nämnda regler inarbetas i de redan befintliga författningarna på området.

En omarbetning redan nu av ifrågavarande författningar torde emellertid av skäl, som de sakkunniga andragit, kunna anses motiverad; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vill därför icke motsätta sig ett genomförande av de sakkunnigas förslag, mot vilket från styrelsens sida endast smärre erinringar äro att göra.

Vad till en början beträffar de sakkunnigas förslag i fråga om procent-satserna för statsbidrag till anläggning och förbättring av allmänna vägar å landsbygden ansluter sig detta, såsom de sakkunniga framhållit, i stort sett till nuvarande praxis vid beviljandet av dylika bidrag. Den väsentligaste skillnaden ligger däri, att till anläggning av landsvägar och vanliga bygdevägar skulle utgå bidrag enligt samma grunder som för övriga vägföretag, fränsett ödebygdsvägar, medan hittills bidrag till dylika väganläggningar icke kunnat utgå med mer än 75 procent av den beräknade kostnaden. Mot de sakkunnigas förslag i berörda avseenden har jag icke funnit anledning till erinran.

Departementa-  
chefen.

Ej heller har jag funnit något att erinra mot vad de sakkunniga föreslagit i fråga om bidragen till vägunderhåll och vinterväghållning å landsbygdens allmänna vägar. Beträffande vinterväghållningen å ödebygdsvägarna hyser jag dock viss tvekan om lämpligheten av att statsbidraget bestämmes så högt som till 90 procent. Då jag ändå anser mig kunna biträda detta förslag, sker det med hänsyn till att 1934 års lag om allmänna vägar innefattar möjlighet för vederbörande länsstyrelser att bestämma vinterväghållningens omfattning, och jag förutsätter att länsstyrelserna med stöd av 6 § i nämnda lag på grund av de kostnader, som eljest kunna uppstå, skola tillse, att vägarna i fråga endast i den mån så oundgängligen erfordras vintertiden hållas öppna för automobiltrafik.

De av de sakkunniga framlagda författningsförslagen ansluta sig i allt väsentligt till nu gällande bestämmelser med de ändringar, som föranletts av de sakkunnigas förslag rörande statsbidragen. Framhållas må emellertid, att i fråga om bidrag till marklösen vägar av olika slag blivit likställda med bibehållande av de olika bestämmelserna för å ena sidan anläggning av väg och å andra sidan omläggning eller förbättring av väg. Enligt nuvarande bestämmelser kan marklösenbidrag utgå endast vid anläggning av landsväg eller vanlig bygdeväg eller vid omläggning eller förbättring av landsväg, vanlig bygdeväg eller enkel bygdeväg.

De sakkunnigas författningsförslag hava icke givit mig anledning till erinran i vidare mån än att jag funnit smärre jämkningar lämpliga. Visserligen föreligger, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført, anledning antaga, att ändringar och kompletteringar av desamma bliva erforderliga efter det de sakkunniga framlagt sina slutliga förslag i hithörande ämnen. Då författningsförslagen torde få anses innefatta synnerligen betydande fördelar genom en förenklad och mera överskådlig systematik, tillstyrker jag emellertid, att desamma föreläggas riksdagen.

Beträffande förordningen om fördelning av automobilskattemedel innebär de sakkunnigas förslag formella ändringar på samtliga punkter utom beträffande 1 § första stycket. Vid sådant förhållande har det synts mig lämpligare, att ny förordning om fördelning av automobilskattemedel efter godkännande av riksdagen utfärdas. I anslutning härtill må framhållas, att anslaget till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden från och med nästa budgetår synes, såsom de sakkunniga föreslagit, böra benämnas förbättring och underhåll av vägar å landsbygden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande*

#### **Förslag**

till

#### **Förordning**

**angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.**

**Häri genom förordnas som följer:**

#### **1 §.**

Bidrag av statsmedel lämnas, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, till kostnaderna för vägars byggande och underhåll samt vinterväghållning i enlighet med här nedan meddelade bestämmelser.

Med väg förstås i denna förordning allt vad jämlikt 2 § lagen den 7 juni 1934 om allmänna vägar till väg hörer eller såsom väg anses.

Med byggande av väg förstås i denna förordning förutom anläggning av ny väg jämväl omläggning och förbättring av väg.

Närmare bestämmelser om vad som må hänföras till kostnader för byggande av väg samt för underhåll av väg och vinterväghållning meddelas av Konungen.

## 2 §.

*1 mom.* Till vägdistrikt lämnas årligen statsbidrag med åttio procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående år. Till kostnaden för underhåll av ödebygdsväg och vinterväghållning å sådan väg lämnas av statsmedel, utöver vad nyss sagts, särskilt tilläggsbidrag med tio procent av distriktets verkliga kostnad för vägens underhåll och vinterväghållningen å densamma under nästföregående år.

*2 mom.* Till grund för fastställande av vägdistriktens verkliga kostnader skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper. Försummar vägdistrikt att förebringa nöjaktig utredning om storleken av kostnaderna, må, i den ordning Konungen bestämmer, distriktet förklaras skola gå miste om det bidrag till samma kostnader, som eljest skolat tillkomma distriktet.

## 3 §.

*1 mom.* Statsbidrag till vägdistrikt kunna av Konungen eller myndighet, som Konungen förordnar, beviljas att utgå till följande slag av vägbyggnad:

byggande av huvudväg, som är av synnerlig betydelse för den genomgående, långväga samfärdseln eller eljest av stor vikt ur trafiksynpunkt, med nittio procent av den beräknade kostnaden;

byggande av annan huvudväg med åttiofem procent av den beräknade kostnaden;

byggande av annan landsväg med åttio procent av den beräknade kostnaden;

byggande av ödebygdsväg med nittio procent av den beräknade kostnaden.

*2 mom.* Där i något fall Konungen prövar synnerliga skäl därtill föranleda, må, på de villkor Konungen finner anledning föreskriva, till vägföretag, som i 1 mom. angivas, utgå högre statsbidrag än där sägs.

*3 mom.* Är fråga om anläggning av väg, må statsbidrag, då så av allmänna samfärdselhänsyn befinnes särskilt önskligt, efter Konungens prövning utgå å verkliga kostnaden för lösen

av mark, vars förvärvande skulle ställa sig i särskilt hög grad betungande, såsom åker, trädgård eller tomtmark.

Då fråga är om omläggning eller förbättring av väg, utgår bidrag med enahanda andel som till företaget i övrigt å verkliga kostnaden för lösen av mark, som erfordras för arbetets genomförande, så ock för lösen av byggnad, som befinnes hinderlig för vägens breddning eller omläggning eller vars undanskaffande kan vara angeläget för tillgodoseende av trafiksäkerheten, allt i den mån Konungen eller myndighet, som Konungen förordnar, prövar kostnaden vara skälig.

Vad nu sagts i fråga om lösen av mark skall äga motsvarande tillämpning beträffande engångsersättning, då mark tages i anspråk med vägrätt, så ock med avseende å ersättning för skada och intrång, som orsakas genom vägföretag.

I kostnad, som avses i detta moment, må inräknas även utgift för domstols- och expropriationshandläggning.

Vid bedömande av fråga om företags hänförande till anläggning eller till omläggning eller förbättring av väg bör jämte övriga inverkan omständigheter beaktas, huruvida företaget väsentligen föranletts av ett tidigare ej tillgodosett behov av viss vägförbindelse eller icke.

#### 4 §.

Till rikets städer lämnas årligen av automobilskattemedel belopp, som bestämmas i enlighet med stadgandet i 2 § första stycket i förordningen om fördelning av automobilskattemedel och skola av städerna användas till förbättring och underhåll av deras för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, i första rummet infartsvägar till städerna.

#### 5 §.

Till stad kan, utöver vad i 4 § sägs, av Konungen beviljas särskilt statsbidrag till visst företag av där omförmält slag. Det särskilda bidraget utgår med högst femtio procent av den beräknade kostnaden, där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag prövas böra beviljas.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1937, från och med vilken dag förordningen den 31 maj 1934 (nr 209) om särskilt tilläggsbidrag till underhåll av ödebygdsväg, kungörelsen den 31 maj 1934 (nr 207) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m. samt kungörelsen den 22 oktober 1927 (nr 383) angående dispositionen av anslag till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. skola upphöra att gälla. Beträffande vägdistrikt, varest icke samtliga allmänna

vägar under år 1936 varit övertagna till underhåll medelst vägkassan, skall under år 1937 i stället för det i denna förordning stadgade bidrag till vägunderhåll och vinterväghållning utgå bidrag av statsmedel med tre tiondelar av uppskattade kostnaden för vägunderhållet och av verkliga kostnaden för vinterväghållningen under år 1936.

Med avseende å vägföretag av i 3 § omförmält slag, vilket påbörjats före den 1 januari 1937, skola hittills gällande bestämmelser äga tillämpning;

*dels ock* godkänna följande

### Förslag

till

### Förordning

om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas som följer:

#### 1 §.

De under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedlen (*automobilskattemedel*) skola i räkenskaperna från vederbörande anslag å riksstaten omföras till en särskild, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltd fond, benämnd statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda fond skola i första hand bestridas *dels* så stor del av de enligt 2 § förordningen den angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket till vägdistrikten utgående statsbidragen, som motsvarar trettio procent av distriktens verkliga kostnader för underhåll av landsvägar och vinterväghållning å sådana vägar under det sista kalenderår, som avslutats före ingången av budgetåret, ävensom fyrtio procent av distriktens verkliga kostnader under nämnda kalenderår för underhåll av ödebygdsvägar och vinterväghållningen å desamma, *dels ock*, med undantag av de i tredje stycket avsedda medel, vad i övrigt i enlighet med å riksstaten anvisade anslag skall till särskilda ändamål utgå av automobilskattemedel.

Av återstående skattemedel, vilka, på sätt här nedan närmare sägs, skola användas till de ändamål, som avses med anslaget till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken

viktiga gator och vägar i städerna samt anslaget till förbättring och underhåll av vägar å landsbygden, skola tjugu procent tillfalla rikets städer och åttio procent landsbygden.

## 2 §.

Av städerna tillkommande andel av skattemedlen skola åttio procent fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt, att användas på sätt angives i 4 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

Återstående tjugu procent av städernas andel fördelas av Konungen på sätt i 5 § nyssnämnda förordning sägs.

## 3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Av det vägdistrikten jämlikt 2 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket tillkommande bidrag bestrides så stor del, som motsvarar femtio procent av distriktens verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under det kalenderår, som avslutats under budgetåret.

b) Vad av omförmälda åttiofem procent återstår skall tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd.

2 mom. Återstående femton procent skola fördelas mellan länen på sätt Konungen förordnar.

3 mom. De enligt 1 mom. b) och 2 mom. länen tillkommande medlen skola användas till omläggning och förbättring av allmänna vägar på landsbygden i enlighet med bestämmelserna i 3 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1937, från och med vilken dag förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel skall upphöra att gälla, dock att densamma skall äga tillämpning vid fördelningen av de under budgetåret 1936/1937 inflytande automobilskattemedlen.

[8.] 5. **Bidrag till byggande av landsvägar, reservationsanslag.** Till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar stodo för vardera av budgetåren 1926—1928 till förfogande anslagsmedel å tillhopa 4,000,000 kronor. För vardera av budgetåren 1928—1930 bestämdes anslagsbeloppet för detta ändamål till 4,500,000 kronor. För budgetåret 1930/1931 höjde riksdagen

anslaget till 5,000,000 kronor. Samtidigt vidtogs sådan ändring i de för anslagets användning stadgade grunderna, att statsbidrag till de med detsamma avsedda vägföretagen finge utgå med högst tre fjärdedelar i stället för, såsom dittills gällt, två tredjedelar av den beräknade kostnaden för vederbörande företag. För vart och ett av budgetåren 1931—1936 har anslagsbeloppet bestämts till 5,250,000 kronor. Från och med budgetåret 1932/1933 har anslaget — som tidigare bestritts av vanliga skattemedel — anvisats att utgå av automobilskattemedel.

Anslag för anläggning av enkla bygdevägar hava anvisats från och med år 1914, till en början avsedda för de nordligare länen men från och med år 1922 för hela landet. Anslagsbeloppet har för var och en av budgetperioderna 1924—1927 bestämts till 600,000 kronor, för vardera av budgetåren 1927—1929 till 700,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 till 850,000 kronor och för budgetåret 1930/1931 till 1,200,000 kronor. I samband med beslut om höjning av statsbidraget från anslaget till normalt tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden för vederbörande företag ökades anslagsbeloppet för budgetåret 1931/1932 till 1,350,000 kronor, med vilket belopp anslaget utgått jämväl för vart och ett av budgetåren 1932—1936. Anslaget, som förut bestritts av vanliga skattemedel, har för nu löpande budgetår anvisats att utgå av automobilskattemedel.

I sin skrivelse med anslagsäskanden för nästkommande budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att förenämnda båda anslag skulle sammanslås till ett reservationsanslag, förslagsvis benämnt Bidrag till bygande av landsvägar. Till detta förslag, vilket 1935 års vägsakkunniga givit sin anslutning, återkommer jag i det följande. Då även jag funnit detsamma förtjänt av bifall, kommer jag nu att i ett sammanhang redogöra för styrelsens anslagsäskanden till landsvägar och vanliga bygdevägar samt till enkla bygdevägar.

Nu gällande föreskrifter beträffande bidrag från förenämnda båda anslag innefattas i kungörelsen den 31 maj 1934 (nr 207) angående statsbidrag till allmänna vägars bygande m. m. Om ändrade grunder härutinnan har jag framlagt förslag under nästföregående punkt. Anslagets fördelning sker med huvudsaklig ledning av länsvis upprättade flerårsplaner. De för närvarande gällande flerårsplanerna avse treårsperioden 1934—1936.

I sin nyssnämnda skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* till en början meddelat, att i nämnda flerårsplaner upptagits företag avseende bygande av *landsvägar och vanliga bygdevägar* med ett beräknat sammanlagt statsbidrag av respektive 5,438,514, 5,362,320 och 5,365,045 kronor, eller sammanlagt i avrundat tal 16,165,000 kronor. De för budgetåren 1933—1936 (mot svarande åren 1934—1936 i flerårsplanerna) för ändamålet anvisade anslagen av sammanlagt 15,750,000 kronor understeg sålunda med 415,000 kronor det enligt berörda flerårsplaner erforderliga beloppet, 16,165,000 kronor.

Styrelsen har vidare erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 31 maj

1934 föreskrivit, att flerårsplaner för tid efter utgången av år 1936 skulle upprättas för fyraårsperioder och förnyas vartannat år.

Därefter har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Enär flerårsplaner för fyraårsperioden 1937—1940 icke föreläge, hade styrelsen från länsstyrelserna infordrat yttranden om behovet av statsbidrag för budgetåret 1936/1937 till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar. Av inkomna yttranden framginge, att behovet av dylika statsbidrag vore synnerligen stort, och övervägande flertalet länsstyrelser hemställde om högre bidrag — i flera fall avsevärt högre — än vad som utgått under de senaste budgetåren. Länens sammanlagda anslagskrav för budgetåret 1936/1937 uppginge till i runt tal 7,050,000 kronor, motsvarande en ökning i förhållande till nu utgående anslag av 1,800,000 kronor.

Styrelsen ville i detta sammanhang erinra om den av 1931 års väg- och brosakkunniga verkställda utredningen om det årliga medelsbehov för vägändamål, vilket beräknades böra tillgodoses under tioårsperioden 1934—1943. I enlighet med av nämnda sakkunniga lämnade direktiv hade flerårsplaner upprättats för tiden 1937—1943 i samband med upprättandet av förenämnda flerårsplaner för tiden 1934—1936. Enligt dessa tioårsplaner skulle, i vad avsåge byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar, länens sammanlagda anslagskrav per år genomsnittligt för tioårsperioden uppgå till i runt tal 5,600,000 kronor. Då för vart och ett av de senaste tre budgetåren anvisats 5,250,000 kronor, eller ett belopp, som med 350,000 kronor understeg nämnda belopp 5,600,000 kronor, syntes nyssnämnda anslagskrav i vad avsåge tiden 1937—1943 av tioårsperioden i fråga böra i motsvarande grad ökas från 5,600,000 till 5,750,000 kronor per år.

Av skrivelsen bilagd tablå framginge dels i förenämnda tioårsplaner för år 1937 upptagna belopp, dels de bidragsbelopp, som enligt länsstyrelsernas yttranden ansåges erforderliga för budgetåret 1936/1937, samt dels länen tilldelade belopp av för budgetåret 1935/1936 anvisat anslag, 5,250,000 kronor.

Med hänsyn till vad länsstyrelserna anfört rörande behovet av anslagsmedel för ifrågavarande ändamål ävensom på grund av den kännedom i övrigt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ägde om behovet av ifrågavarande slag av vägar, har styrelsen funnit sig böra förorda ett från 5,250,000 till 5,750,000 kronor förhöjt anslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer alltså, att till bidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 5,750,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Med avseende å erforderliga medel för bidrag till byggande av *enkla bygdevägar* har styrelsen till en början meddelat, att för åren 1934—1936 i länens flerårsplaner upptagits företag, för vilka beräknats statsbidrag till respektive 1,389,100, 1,402,300 och 1,397,900 kronor, eller sammanlagt 4,189,300 kronor. De för budgetåren 1933—1936 (motsvarande åren 1934—1936 i flerårsplanerna) för ändamålet anvisade anslagen av sammanlagt 4,050,000 kronor understeg sålunda med 139,300 kronor det enligt berörda flerårsplaner erforderliga beloppet.

Styrelsen meddelar vidare, att av de enligt vad förut nämnts från länsstyrelserna infordrade yttrandena över behovet av statsbidrag för budgetåret

1936/1937 framginge, att till bidrag till byggande av enkla bygdevägar skulle för nämnda budgetår erfordras ett sammanlagt belopp av 3,763,900 kronor med den fördelning mellan länen, som framgår av en skrivelsen bilagd tablå. Styrelsen återgiver härefter vad om medelsbehovet anförts av länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Jämtlands samt Västerbottens län. I dessa avseenden torde jag få hänvisa till handlingarna.

Beträffande de fyra nordligaste länen har i styrelsens skrivelse intagits följande sammanställning, utvisande statsbidragsbehovet för enkla bygdevägar:

| L ä n                 | Erforderligt statsbidrag efter den 1 juli 1936 till              |                                                                                                                 |                                                               | Summa<br><br>kronor |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|---------------------|
|                       | slutförande<br>av i flerårsplan<br>1934—1936<br>upptagna företag | företag, vilka med<br>Kungl. Maj:ts till-<br>stånd påbörjats<br>och vilka icke<br>äro upptagna i<br>flerårsplan | övriga av<br>länsstyrelsen till<br>utförande dömda<br>företag |                     |
|                       | kronor                                                           | kronor                                                                                                          | kronor                                                        |                     |
| Norrbottnens .....    | 538,700                                                          | 420,000                                                                                                         | 1,900,000                                                     | 2,858,700           |
| Västerbottens .....   | 1,497,100                                                        | 1,583,700                                                                                                       | 6,318,000                                                     | 9,398,800           |
| Jämtlands .....       | 1,106,000                                                        | —                                                                                                               | 1,243,800                                                     | 2,349,800           |
| Västernorrlands ..... | 422,000                                                          | 880,000                                                                                                         | 1,112,000                                                     | 2,414,000           |
| Summa kronor          | 3,563,800                                                        | 2,883,700                                                                                                       | 10,573,800                                                    | 17,021,300          |

Sammanställningen utvisade, framhåller styrelsen, att vid ingången av budgetåret 1936/1937 enbart till slutförande av påbörjade företag inom de fyra nordligaste länen erfordrades statsbidrag med tillhopa 6,447,500 kronor samt till utförande av övriga, av länsstyrelserna dömda företag ytterligare 10,573,800 kronor. Därjämte erfordrades bidrag till avsevärda belopp till utförande av vägföretag, beträffande vilka undersökning påginge eller vilka i övrigt vore planerade att komma till utförande.

Därefter anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Av det för budgetåret 1935/1936 för ifrågavarande ändamål anvisade beloppet, 1,350,000 kronor, hade de fyra nordligaste länen tilldelats 1,065,000 kronor. Då aktuella anslagsbehovet enbart för dessa län utgjorde 17,021,300 kronor, syntes otvetydigt framgå otillräckligheten av hittills för ändamålet anvisade anslag. En avsevärd ökning vore oundgängligen nödvändig för att kunna tillgodose det mest trängande behovet av ifrågavarande slag av vägar.

Samtliga länsstyrelser, vilka förut kommit i åtnjutande av bidrag av här ifrågavarande anslag, hemställde om högre bidrag — i flera fall avsevärt högre — än vad som till länen utgått för ifrågavarande ändamål under de senaste budgetåren.

Styrelsen ville i detta sammanhang erinra om den av 1931 års väg- och brosakkunniga verkställda utredningen om det årliga medelsbehovet under tioårsperioden 1934—1943. Enligt förut nämnda tioårsplaner skulle, i vad avsåge byggande av enkla bygdevägar, länens sammanlagda anslagskrav per år genomsnittligt för tioårsperioden uppgå till i runt tal 2,400,000 kronor. Detta belopp syntes dock böra minskas till överslagsvis 2,000,000 kronor med hänsyn till att för vissa län framställts önskemål i sådan utsträckning, att desamma ej syntes kunna tillgodoses. Då för vart och ett av de senaste tre budgetåren

för ifrågavarande ändamål anvisats 1,350,000 kronor, eller ett belopp, som med 650,000 kronor understeg nämnda belopp av 2,000,000 kronor, syntes anslagskraven för tiden 1937—1943 böra i motsvarande grad ökas från 2,000,000 kronor till omkring 2,280,000 kronor per år.

Med hänsyn till vad länsstyrelserna anført och på grund av den kännedom i övrigt styrelsen ägde angående behovet av enkla bygdevägar, har styrelsen funnit sig böra förorda ett från 1,350,000 till 2,200,000 kronor förhöjt anslag till ifrågavarande ändamål.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att till bidrag till byggande av enkla bygdevägar måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 2,200,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Beträffande spörsmålet om *sammanslagning av anslagen till landsvägar och vanliga bygdevägar samt till enkla bygdevägar* har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till en början meddelat, att *länsstyrelsen i Jämtlands län* i skrivelse angående medelsbehovet för enkla bygdevägar anført:

En höjning av de länet tilldelade medlen vore önskvärd för att länsstyrelsen måtte erhålla friare händer i valet mellan enkla bygdevägar och de närstående typerna: vanliga bygdevägar och ödebygdevägar. Olägenheterna av det låga statsbidraget vore nämligen särskilt påfallande, då det gällde att få fram en väganläggning, som ansåges särskilt brådskande och som följaktligen icke borde undanskjutas allt för länge i väntan på att statsbidrag från anslaget till enkla bygdevägar skulle bliva tillgängligt. I sådana fall kunde länsstyrelsen på grund av det otillräckliga anslaget till enkla bygdevägar bliva nödsakad att hänföra en väg, som, därest tillräckliga anslagsmedel funnes, bort utföras såsom enkel bygdeväg, till någon av de andra nyssnämnda vägtyperna, vilket — beroende på den typ som valdes — antingen föranledde onödigt höga anläggningskostnader eller också medförde att vägen bleve för svag för trafiken och krävde dyrbart underhåll samt eventuellt snart nog måste ombyggas till kraftigare vägtyp. Ett sådant av bristande medelstillgång betingat tillvägagångssätt vore enligt länsstyrelsen oekonomiskt och i tillämpningen ohållbart. Länsstyrelsen hemställde därför, att åtgärder vidtoges för höjning av ifrågavarande anslag, för länets del till minst 300,000 kronor för år.

Aven *länsstyrelsen i Västerbottens län* hade framhållit de olägenheter, som följde av den alltför ringa medelstillgången för bidrag till enkla bygdevägar, och därutinnan anført:

Om oförändrade belopp till olika slag av vägbyggnader utginge under kommande år, föreläge möjligheten att av de inom länet redan till utförande dömda vägföretagen landsvägarna skulle vara fullbordade under loppet av 4 år, de enkla bygdevägar under loppet av 25 år och ödebygdevägar under loppet av 6 år. Då beslut om byggande av ytterligare ett antal enkla bygdevägar komme att meddelas under närmaste tiden, syntes dessa vägföretag, som utan undantag syntes behöfliga, näppeligen bliva fullbordade under loppet av en mansålder. Det låge i öppen dag, att sådana framtidsutsikter måste te sig tröstlösa för dem, som saknade väg men som hoppats att en redan för några decennier sedan ifrågasatt och undersökt väg snart skulle kunna komma till stånd. Befolkningen hade mycket svårt att förstå, varför de, som vore nöjda med och tacksamma för att få en enkel och relativt billig väg, först i en avlägsen framtid skulle få sitt vägbehov tillgodosett, medan de dyrare vägarna byggdes utan mera avsevärt dröjsmål. Det hade fördenskill förmärkts strä-

vanden, som syftade till en förändring av vissa till utförande dömda men ej påbörjade enkla bygdevägar till vanliga bygdevägar, vilken förändring givetvis måste framstå såsom synnerligen önskvärd på grund av att en dyrare väg kunde fullbordas inom fem år medan utförandet av en enkel väg numera krävde minst ett kvartssekel. Länsstyrelsen ansåge, att landsvägar och vanliga bygdevägar icke borde anläggas i andra fall än där sådana på grund av trafikens omfattning måste anses ofrånkomliga. Om en sådan princip vore riktig — och de ekonomiska skälen talade för dess tillämpning — vore det oundgängligt, att anslaget till enkla bygdevägar så ökades, att denna vägtyp icke sattes i en avgjort sämre ställning än den dyrare. Det kunde icke betraktas såsom åsidosättande av en orts intressen, om länsstyrelsen ville lösa dess kommunikationsfråga på ett sätt, som innebure sparsamhet med statens medel. Länsstyrelsen hemställde fördenskull, att Västerbottens län måtte för budgetåret 1936/1937 för enkla bygdevägar tilldelas ett anslag av 1,500,000 kronor.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för sin del anfört:*

Styrelsen ville understryka vad länsstyrelserna anfört angående olägenheten av de för närvarande utgående otillräckliga anslagsmedlen, i vad avsåge enkla bygdevägar. Knappheten av anslagsmedel kunde nämligen, enligt nämnda länsstyrelser, leda till att en väg, som rätteligen borde utföras som enkel bygdeväg, hänfördes till annan vägtyp, antingen till landsväg och vanlig bygdeväg eller ock till ödebygdsväg, vilka vägar kunde vara bättre tillgodosedda i fråga om anslagsmedel. Detta förhållande kunde alltså medföra, att en väg byggdes oekonomiskt ur trafiksynpunkt. Då vägnätets utbyggnad och planläggning icke syntes få göras beroende av tillgången på anslagsmedel för olika vägtyper utan enbart borde dikteras av vägtekniska och trafiktekniska synpunkter, syntes det styrelsen kunna ifrågasättas att sammanslå anslagen till bidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar och bidrag till byggande av enkla bygdevägar till ett anslag, benämnt bidrag till byggande av landsvägar. En sådan åtgärd syntes även förenlig med den nya väglag, som skulle träda i kraft den 1 januari 1937. Enligt nämnda lag vore allmän väg av två slag, nämligen landsväg och ödebygdsväg. Till förstnämnda slag av väg hänfördes landsvägar samt vanliga bygdevägar och enkla bygdevägar. Det ville synas, som om denna fråga borde komma under övervägande av 1935 års vägsakkunniga. Därvid borde även övervägas, om icke bidragskvoten till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar kunde — i likhet med vad som gällde beträffande byggande av enkla bygdevägar — där särskilda skäl därtill föreläge, höjas utöver den normala kvoten, tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden.

Om nämnda förslag vunne beaktande, skulle sålunda de av styrelsen föreslagna anslagen till bidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar samt till bidrag till byggande av enkla bygdevägar, å tillhopa 7,950,000 kronor, eller i avrundat tal 8,000,000 kronor, överflyttas till ett nytt anslag, förslagsvis benämnt bidrag till byggande av landsvägar.

*1935 års vägsakkunniga, som anbefallts att avgiva utlåtande över det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställda förslaget om sammanslagning av ifrågavarande båda anslag, hava anfört:*

Med den nuvarande uppdelningen å två anslag av statsbidragen till byggande av lands- och bygdevägar, i förening med den i förhållande till behovet större knappheten av anslaget till de enkla bygdevägarna, föreligger onekligen, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen närmare utvecklat, fara för att, där

ur teknisk och ekonomisk synpunkt en enkel bygdeväg vore lämplig, väljes annan, onödigt dyrbar eller ock för trafikens behov ej tillfredsställande vägtyp. Det synes de sakkunniga angeläget att något åtgöres till minskande av risken för att vägnätet sålunda planlägges och utbygges på ett mindre ändamålsenligt sätt. Närmast till hands ligger väl att söka åstadkomma en lämpligare fördelning av medlen å de båda ifrågakomna anslagen. Men nyttan av en dylik åtgärd måste bliva beroende av riktigheten av mer eller mindre osäkra förhandsberäkningar rörande behovet av olika slag av vägar. Effektivare är tydligen att sammanslå anslagen. Den större frihet vid medlens användning, som härigenom skulle givas länsstyrelserna, ger dem möjlighet att för varje enskilt fall smidigt anpassa vägtypen efter trafikens krav med nödigt tillgodo-seende tillika av de ekonomiska intressena.

De sakkunniga finge därför tillstyrka bifall till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förevarande förslag om sammanslagning av de båda anslagen. Beträffande frågan om förhöjning av statsbidraget till byggande av landsvägar och bygdevägar komme de sakkunniga att i annat sammanhang yttra sig.

Slutligen får jag anmäla att *länsstyrelsen i Jönköpings län* i skrivelse den 22 oktober 1935 hemställt om ökad tilldelning till länet av medel för byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar i syfte att möjliggöra anläggning av vägförbindelse som ersättning för den nedlagda järnvägen Jönköping—Gripenberg.

Departements-  
chefen.

Vad till en början beträffar frågan om sammanslagning till ett anslag av de båda anslagen till landsvägar och vanliga bygdevägar och till enkla bygdevägar synas onekligen goda skäl tala för en dylik åtgärd. Visserligen skulle de av myndigheterna påpekade olägenheterna av den nuvarande uppdelningen måhända kunna undvikas genom en ändamålsenlig avvägning vid bestämmandet av de båda anslagens årliga belopp. På sätt 1935 års vägsakkunniga framhållit synes det dock vara en effektivare åtgärd, att anslagen i fråga sammanläggas till ett. Därigenom möjliggöres en större smidighet i anslagsfördelningen såväl mellan länen som särskilt mellan de olika vägföretagen. Då en dylik sammanläggning icke heller synes kunna medföra några olägenheter, vill jag tillstyrka, att för ifrågavarande tre slag av vägar anvisas ett gemensamt anslag. Detta anslag synes böra benämnas Bidrag till byggande av landsvägar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anslag till landsvägar och vanliga bygdevägar med 5,750,000 kronor och till enkla bygdevägar med 2,200,000 kronor eller sammanlagt 7,950,000 kronor, innebärande en avsevärd höjning i förhållande till de under innevarande budgetår för ändamålet tillgängliga medlen, tillhoppa 6,600,000 kronor. Då, med hänsyn till att anslaget — liksom motsvarande anslag för nu löpande budgetår — bör utgå av automobilskattemedel, det närmast gäller fördelningen av dylika medel till olika ändamål och då behovet av anslag för väganläggningar av förevarande slag, även vid jämförelse med övriga nyssberörda ändamål, måste anses betydande, har jag ansett mig kunna tillstyrka, att anslaget bestämmas till 7,000,000 kronor. Erinras må att, vid bifall till mitt under nästföregående punkt fram-

lagda förslag till nya statsbidragsbestämmelser, de däri innefattade högre procentsatserna för statsbidrag, vilka särskilt inverka i fråga om anläggning av landsvägar och vanliga bygdevägar, komma att leda till att ett något mindre antal företag kan tillgodoses med det föreslagna anslagsbeloppet än som vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar förutsatts. Å andra sidan kan anslaget i större utsträckning, än styrelsen kunnat räkna med, användas till nya väganläggningar, därest mitt förslag under punkten 17 i det följande, att vissa belopp skola disponeras för utbetalning av statsbidrag till redan utförda väganläggningar, vinner bifall.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av landsvägar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 7,000,000, att utgå av automobilskattemedel.

[9.] 6. **Bidrag till byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län, reservationsanslag.** Till anläggande av ödebygdevägar har riksdagen från och med år 1919 anvisat årliga anslag, till en början avsedda endast för de fyra nordligaste länen. Anslagets användning har sedermera utvidgats att omfatta från och med budgetåret 1925/1926 de nordligare delarna av Kopparbergs län samt från och med budgetåret 1933/1934 även de nordligare delarna av Värmlands län. Under sjätte huvudtiteln hava hittills för ifrågavarande ändamål anvisats sammanlagt 11,235,000 kronor, varav för budgetåren 1932—1936 respektive 1,000,000, 1,200,000, 1,200,000 och 1,400,000 kronor.

Utöver de medel, som sålunda anvisats under sjätte huvudtiteln, har Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål genom beslut den 7 september 1934 av det å riksstaten för budgetåret 1934/1935 under rubrik »Fonden för förslag till statsverket» upptagna reservationsanslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisat sammanlagt 1,540,000 kronor.

Såsom i nästlidet års sjätte huvudtitel (punkt 9) framhölls, var innebörden av 1934 års väglagstiftning med avseende å ödebygdevägar främst, att byggande av dylika vägar genom statens försorg skulle upphöra med ingången av budgetåret 1934/1935, dock att då under byggnad varande vägar skulle färdigställas av staten.

Gällande bestämmelser rörande bidrag av statsmedel till byggande genom vägdistriktets försorg av ödebygdevägar innefattas i kungörelsen den 31 maj 1934 (nr 207) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m. Om nya bestämmelser för statsbidrag till byggande av ödebygdevägar har jag framställt förslag under punkten 7 i det föregående.

Från förevarande anslag skola således utgå statsbidrag till ödebygdevägar, som byggas av vägdistrikt, samt ytterligare erforderliga medel för färdigställande av de ödebygdevägar, som påbörjats av staten.

I enlighet med vad som förutsattes i 1934 års statsverksproposition upptagas numera de ödebygdsvägar, som skola byggas av vägdistrikten, i länens flerårsplaner för vägbyggnader.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin förevarande skrivelse till en början meddelat, att de ödebygdsvägar, vilka skola färdigställas genom statens försorg, beräknats kräva ytterligare anslag av tillhopa omkring 250,000 kronor, vilket belopp i sin helhet borde utgå under nästkommande budgetår.

Styrelsen meddelar vidare, att styrelsen, enär flerårsplanerna för närmast följande period, åren 1937—1940, icke föreläge färdiga, hos vederbörande länsstyrelser infordrat yttranden över anslagsbehovet för budgetåret 1936/1937. Av dessa yttranden, beträffande vilka jag i övrigt torde få hänvisa till styrelsens skrivelse, framgår att de av länsstyrelserna beräknade beloppen — omfattande jämväl de för färdigställande av vissa vägar genom statens försorg erforderliga medlen — uppgå till 1,837,800 kronor med följande fördelning:

|                |         |                |                        |                 |
|----------------|---------|----------------|------------------------|-----------------|
| Norrbottnens   | län ... | 420,000 kronor | Västernorrlands län... | 200,000 kronor  |
| Västerbottnens | » ...   | 600,000        | Kopparbergs            | » ... 100,000 » |
| Jämtlands      | » ...   | 450,000        | Värmlands              | » ... 67,800 »  |

I anslutning härtill anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att styrelsen, med hänsyn till vad länsstyrelserna anført rörande anslagsbehovet ävensom på grund av den kännedom i övrigt styrelsen ägde angående behovet av ifrågavarande slag av vägar, funne sig böra förorda ett från 1,400,000 till 1,600,000 kronor förhöjt anslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer alltså, att till bidrag till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottnens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Departements-  
chefen.

Enligt den nya lagen om allmänna vägar liksom enligt den tidigare lagstiftningen förstås med ödebygdsväg sådan väg, som till avsevärd längd sträcker sig över fjäll, genom skogar eller genom glest befolkade trakter och som, ehuru den icke prövas nödig för allmänna samfärdseln, likväl finnes vara till gagn för det allmänna såsom ägnad att främja landets uppodlande och bebyggande.

Byggandet av ödebygdsväg, vilket sker med mycket höga statsbidrag, i regel med 90 procent och i undantagsfall med 100 procent av den beräknade kostnaden, ägde tidigare rum genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg, varvid vederbörande vägdistrikt till styrelsen inbetalade sin andel i byggnadskostnaden. Från och med den 1 juli 1934 överflyttades emellertid utförandet av ödebygdsväg på vägdistrikten själva, dock att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle fullborda pågående arbeten, vilket beräknas i stort sett kunna ske under år 1937.

Enligt nämnda lagbestämmelse skall alltså ändamålet med en ödebygdsväg

vara att främja landets uppodlande och bebyggande. När en ödebygdsväg anlägges i syfte att bereda nödig väg för avlägset belägna byar i glest befolkade fjäll- och skogstrakter, där möjligheter till ökad odling förefinnas, synes vägen fylla avsett ändamål. Gäller det åter att i fjällregionerna eller skogstrakterna öppna vägar, vilka skulle hava till huvudsakligt ändamål att göra dessa områden tillgängliga för turisterna, enkannerligen för motortrafiken, torde icke bestämmelserna om ödebygdsvägar vara tillämpliga. I den mån ett behov av dylika turistvägar föreligger, får det tillgodoses i annan ordning, och det är min avsikt, att vid lämpligt tillfälle taga upp detta spörsmål till behandling. Med hänsyn till nuvarande lagstiftning torde det emellertid alltfört ankomma på vederbörande myndigheter att tillse, att icke begreppet ödebygdsväg utvidgas till något annat än som ursprungligen avsetts.

Lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vill jag tillstyrka, att anslag till förevarande ändamål äskas med ett till 1,600,000 kronor förhöjt belopp, vilket i likhet med anslaget för innevarande budgetår skall utgå av automobilskattemedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1,600,000, att utgå av automobilskattemedel.

[10.] 7. **Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar, reservationsanslag.** Anslag till anläggning av utfartsvägar hava av riksdagen anvisats alltsedan år 1918. Avsikten med förevarande anslag är att genom beredande av ett mindre bidrag från statens sida uppmuntra eller överhuvudtaget möjliggöra för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själv bryta väg fram till de allmänna trafiklederna. Utfartsvägarna äro sålunda av enskild vägs natur, och ett understödjande av desamma från statens sida har motiverats huvudsakligen med de säregna och svåra samfärdsförhållanden, som råda inom stora områden av landets norra delar och jämväl inom vissa sydligare belägna trakter med likartade förutsättningar. Användningen av anslaget, som ursprungligen var förbehållet endast de fyra nordligaste länen, vidgades från och med budgetåret 1925/1926 successivt, så att från och med budgetåret 1930/1931 samtliga län beretts möjlighet till bidrag från desamma.

Ifrågavarande anslag, som under budgetåret 1930/1931 utgick med 450,000 kronor, anvisades för vart och ett av budgetåren 1931—1934 med 500,000 kronor, för budgetåret 1934/1935 med 600,000 kronor och för innevarande budgetår med 800,000 kronor. Sistnämnda anslag anvisades att utgå av automobilskattemedel.

Bestämmelser om statsbidrag till byggande av enskilda utfartsvägar hava meddelats i kungörelse den 29 maj 1931 (nr 232).

I sin förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* till en början meddelat, att vederbörande länsstyrelser beträffande medelsbehovet till förevarande ändamål inom länen lämnat i huvudsak följande uppgifter:

Länsstyrelsen i *Norrbottnens län* hemställde om ett belopp av 260,000 kronor, eller lika stort belopp som tilldelats länet innevarande budgetår.

I *Västerbottens län* vore 178 utfartsvägar under byggnad för en sammanlagd kostnad av 3,896,946 kronor. Bidrag till nämnda företag hade utlovats med sammanlagt 1,503,630 kronor, under förutsättning att anslag ställdes till länsstyrelsens förfogande. Till företagen hade hittills utbetalats 871,750 kronor, och för deras fullbordande erfordrades sålunda 631,880 kronor. Vidare inneläge förslag till 216 vägföretag med en kostnad av 3,144,212 kronor, till vilka bidrag icke kunnat beviljas. Dessutom vore minst ett femtiotal förslag under utarbetande, och en stor del av dessa kunde införfäntas under år 1935. För därmed avsedda väganläggningar kunde bidragsbehovet beräknas till omkring 1,000,000 kronor. Med hänsyn till föreliggande betydande anslagsbehov och till befolkningens synnerligen trängande behov av vägförbindelser och arbetsförtjänster hemställde länsstyrelsen om ett statsbidrag av 750,000 kronor.

Länsstyrelsen i *Jämtlands län* hemställde om ett anslag av 100,000 kronor.

Enligt en i *Västernorrlands län* verkställd utredning erfordrades bidrag av statsmedel dels för fullbordande av vissa företag med avrundat 95,220 kronor, dels med avrundat 127,150 kronor till sådana företag, beträffande vilka bidrag söks och fullständiga handlingar föreläge, utvisande en kostnad av sammanlagt 381,455 kronor, dels ock med avrundat 55,530 kronor för tillgodoseende av ytterligare föreliggande framställningar om statsbidrag till företag, kostnadsberäknade till sammanlagt 166,600 kronor. Vidare hade länsstyrelsen förordnat om upprättande av planer beträffande omkring 125 företag, för vilka kostnaderna syntes kunna uppskattas till minst 750,000 kronor. Länets behov av statsbidrag vore alltså synnerligen stort, vartill komme att vägarbeten av förevarande slag vore av icke ringa betydelse för arbetslöshetens lindrande. Under framhållande att vägföretagen vore av utomordentlig vikt för stora grupper av länets befolkning och dess bärning, hemställde länsstyrelsen om största möjliga bidrag, i varje fall icke understigande det för budgetåret 1935/1936 anvisade beloppet, 80,000 kronor.

Av de till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från andra än nyssnämnda län inkomna yttrandena framginge, att därstädes ett mer eller mindre växlande behov av ifrågavarande slag av vägar förefunnes.

Länsstyrelsernas anslagsäskanden har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sammanfattat i en tabell, utvisande ett sammanlagt belopp av lägst 1,508,480 kronor.

Då anslaget, anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, för innevarande budgetår utginge med 800,000 kronor, skulle sålunda en anslagsökning av i runt tal 700,000 kronor erfordras för tillgodoseende av länsstyrelsernas önskemål. Styrelsen ville på det livligaste biträda dessa önskemål. Med hänsyn emellertid till den avsevärda ökning av ifrågavarande anslag, nämligen från 600,000 till 800,000 kronor, som beviljats för innevarande budgetår, ansåge sig styrelsen icke nu böra föreslå högre belopp än 850,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer alltså, att till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 850,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Anslaget till enskilda utfartsvägar fyller ett synnerligen beaktansvärt ändamål. Såsom den lämnade framställningen utvisar, är behovet av statsbidrag till byggande av dylika vägar betydande. Med hänsyn härtill vill jag biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, innebärande en höjning av anslaget från 800,000 till 850,000 kronor, vilket senare belopp i likhet med anslaget för löpande budgetår skall utgå av automobilskattemedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 850,000, att utgå av automobilskattemedel.

[11.] 8. **Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan, reservationsanslag.** Riksdagen har till anläggning av tillfartsvägar västerifrån till inlandsbanan anvisat för budgetåren 1926—1930 respektive 150,000, 100,000, 250,000 och 300,000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1930—1936 500,000 kronor eller sammanlagt 3,800,000 kronor. Det för innevarande budgetår beviljade anslaget har anvisats att utgå av automobilskattemedel. Härutöver har Kungl. Maj:t genom beslut den 7 september 1934 av det för budgetåret 1934/1935 under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» upptagna anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisat sammanlagt 700,000 kronor till ifrågasvarande ändamål.

Såsom i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 15) erinrades, har på grund av inträdda förändringar i stället för den plan för ifrågasvarande arbeten, som fastställdes år 1927, ny plan upprättats och av Kungl. Maj:t den 4 september 1930 godkänts att i huvudsak ligga till grund för arbetenas fortsatta bedrivande. Genom beslut den 10 april 1931 har Kungl. Maj:t medgivit sådant tillägg till förenämnda nya plan, att anläggning av båtbygga vid Lappudden jämte tillfartsväg för en beräknad kostnad av 12,200 kronor finge ingå som del av tillfartsvägen Vojmäns järnvägsstation—Vojmsjöns övre ända (Dikanäs). Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1933 godkänt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagen jämkning i samma plan, varigenom beträffande vägen Arjeplog—Tjäkjokk—Slagnäs i planen intagits den ändrade sträckning, som för den inom Västerbottens län fallande delen av vägen fastställts, sedan läget för järnvägsstationen i Slagnäs bestämts. Berörda jämkning medför en kostnadsökning av 13,000 kronor.

Planen omfattar tio i 1932 års statsverksproposition närmare angivna vägföretag inom de fyra nordligaste länen. Av dessa företag, vilka representera en sammanlagd väglängd av omkring 56 mil, har emellertid ett, avseende anläggning av en 7.5 mil lång väg mellan Björkholmen och Kvikkjokk i Norrbottens län, i enlighet med av länsstyrelsen uttalad uppfattning ansetts tills vidare böra uppskjutas.

Såsom i nästlidet års statsverksproposition meddelades uppgick den sammanlagda beräknade kostnaden för de i planen upptagna arbetena efter

nyssnämnda beslut den 22 september 1933 till 6,414,800 kronor. Efter avräknande av vederbörande vägdistrikts bidrag, beräknade till 668,100 kronor, skulle totalsumman av erforderliga statsmedel uppgå till 5,746,700 kronor, och frånräknades jämväl det för vägen Björkholmen—Kvikkjokk beräknade statsbidraget, 646,000 kronor, skulle statsverkets totalkostnad för ifrågavarande arbeten belöpa sig till 5,100,700 kronor eller i avrundat tal 5,100,000 kronor. Enligt planen skulle för ifrågavarande ändamål ställas till förfogande ett årligt anslag av 500,000 kronor.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelar nu i sin förevarande skrivelse, att kostnadsökning uppkommit beträffande vissa av de i förenämnda plan intagna vägarna samt anför härom:

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 januari 1927 skulle, med avseende å vägarnas anläggning och underhåll samt i fråga om bidrag från de för ändamålet anvisade anslagen, gällande bestämmelser om ödebygdevägar lända till efterrättelse, dock att vissa vägar eller vägdelar finge, därest väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, efter samråd med vederbörande länsstyrelse, så prövade lämpligt, utföras efter för enklare vägar (numera enkla bygdevägar) gällande tekniska bestämmelser. Styrelsen finge nu anmäla, att vägen Sörsele—Gillisnuole, i planen upptagen till huvudsaklig del såsom ödebygdeväg, utfördes enligt för enkla bygdevägar gällande bestämmelser, ävensom att vissa vägar funnits böra utföras med större vägbredd än den i planen angivna. På grund härav, ävensom på grund av att i vägbyggnaderna ingående arbeten i vissa fall dragit högre kostnader än från början beräknats, komme totalkostnaden för ifrågavarande vägbyggnader att ökas.

Så vitt nu kunde bedömas, fortsätter styrelsen, komme de slutliga byggnadskostnaderna för samtliga i berörda plan upptagna vägbyggnader att uppgå till 6,850,000 kronor, innebärande en kostnadsökning av 435,200 kronor. Då vägdistriktens bidrag numera kunde beräknas till sammanlagt 670,000 kronor, skulle för ändamålet erforderligt statsbidrag uppgå till 6,180,000 kronor och, med bortseende från vägen Björkholmen—Kvikkjokk, till 5,534,000 kronor eller 434,000 kronor mera än tidigare beräknats. Då hittills anvisats ett sammanlagt belopp av (3,800,000 + 700,000) 4,500,000 kronor, skulle för färdigställande av de under arbete varande företagen erfordras ett anslagsbelopp av 1,034,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare meddelat, att länsstyrelsen i Jämtlands län föreslagit upptagande i förutnämnda plan av ytterligare sex vägar inom länet med en sammanlagd beräknad kostnad av omkring 670,000 kronor. För sin del har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett sig icke nu böra föreslå någon utvidgning av ifrågavarande plan, enär för färdigställande av i planen upptagna, under arbete varande företag erfordrades ytterligare anslag om tillhoppa 1,034,000 kronor.

I anslutning till finansieringsplanen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att till byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Med hänsyn till det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen år 1927 givna be- myndigandet att närmare bestämma om det tekniska utförandet av ifråga- varande vägar och då vägtrafikens utveckling synes kunna motivera den höjning av den tekniska standarden, som styrelsen beträffande vissa av vägarna funnit sig böra vidtaga, har jag icke funnit anledning till erinran mot att den år 1930 fastställda planen för ifrågavarande arbeten utökas med av styrelsen angivna belopp.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning skulle — bortsett från vägen Björkholmen—Kvikkjokk, vars anläggande tills vidare uppskjutits — erfordras ytterligare 1,034,000 kronor av statsmedel för färdigställande av de i planen upptagna vägarna. Av detta belopp har styrelsen, i anslutning till vad som förutsatts vid planens fastställande, för nästa budgetår äskat 500,000 kronor.

Med tillstyrkande härav och under erinran, att även detta anslag i riks- statsförslaget skall upptagas att utgå av automobilskattemedel, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan* för budget- året 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 500,000, att utgå av automobilskattemedel.

[12.] 9. **Bidrag till byggande av broar, reservationsanslag.** För statsbidrag till broarbeten — bortsett från sådana brobyggnader, som komma till ut- förande i samband med nyanläggning av väg och till vilka statsbidrag utgå med anlitande av vägbyggnadsanslag — stodo till och med förra budgetåret till förfogande ensamt de länsfonderna respektive städernas ut- jämningsandel tillförda automobilskattemedlen. Under budgetåren 1933— 1935 hade dock särskilda medel stått till förfogande inom de under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» anvisade anslagen till broar och hamnar å respektive 6 och 6.5 miljoner kronor.

Med hänsyn till det alltjämt förefintliga stora behovet av medel till ifråga- varande slag av broarbeten samt då anslag av sistnämnt slag icke komme att äskas i riksstatsförslaget och därjämte svårigheter framträtt att inom ramen för länsfonderna bereda statsbidrag till dessa ofta jämförelsevis dyr- bara arbeten, avgav väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på mitt föranledande i skrivelse den 19 november 1934 yttrande och förslag i fråga om möjlig- heten att tillgodose detta medelsbehov. Med utgående från ett överslagsvis beräknat totalbehov av medel för ändamålet å 40 miljoner kronor föreslog väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att inom landsbygdens utjämningsandel av automobilskattemedlen ett särskilt belopp, förslagsvis 3 miljoner kronor, skulle avses för bidrag till broarbeten.

För vinnande av det avsedda syftet fann jag, vid anmälan av frågan i statsverkspropositionen till nästlidet års riksdag (sjätte huvudtiteln, punkt 12), lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen mest ändamålsenligt att av automobilskattemedlen ett lämpligt avvägt belopp reserverades till Kungl.

Maj:ts disposition för beviljande av bidrag till byggande och förbättring av broar, vilket belopp emellertid för påföljande budgetår syntes kunna bestämmas till 2 miljoner kronor. I likhet med flertalet andra till särskilda ändamål avsedda automobilskattemedel och då städerna icke borde vara helt uteslagna från möjligheten till bidrag av de reserverade medlen, ansåg jag även nämnda belopp böra upptagas å riksstaten och utgå före fördelning av automobilskattemedel på städer och landsbygd.

För användningen av ett sådant anslag ansåg jag böra gälla de för bidrag av automobilskattemedel till förbättringsarbeten å vägar och gator meddelade bestämmelserna (sv. f. nr 207/1934), i följd varav bidrag från anslaget skulle utgå till vägdistrikt med högst 75 procent av den beräknade kostnaden och till städer med högst hälften av den beräknade kostnaden, i båda fallen där ej av särskilda skäl högre bidrag prövades böra beviljas. Jag förutsatte, att bidragssatserna i flera fall måste sättas högre än nyss nämnts. I likhet med vad som vore fallet beträffande under »Fonden för förslag till statsverket» uppförda anslag till allmänna arbeten, syntes förevarande anslag, i den mån Kungl. Maj:t så funne erforderligt, därjämte få användas till bestridande av statliga administrations- och resekostnader, som kunde uppstå i samband med de till bidrag från anslaget ifrågakommande broföretagen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts på min tillstyrkan framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/1936 till bidrag till byggande och förbättring av broar ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

I sin förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* föreslagit höjning av förevarande anslag till 3 miljoner kronor. I ett senare utlåtande över framställning om särskilt anslag till en brobyggnad i Västernorrlands län anholder styrelsen, att anslaget måtte höjas till 3,500,000 kronor.

I förstnämnda skrivelse anför styrelsen:

Sedan Kungl. Maj:t i brev den 17 maj 1935 anbefallt styrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till användning av det för löpande budgetår anvisade anslaget, anhöll styrelsen i skrivelser till samtliga länsstyrelser den 5 juli 1935, att länsstyrelserna måtte inkomma med förteckningar över de broar, som ansågos böra komma i åtnjutande av bidrag från ifrågavarande anslag å 2 miljoner kronor. Sådana förteckningar hava hittills inkommit från 19 länsstyrelser å ett sammanlagt belopp av i runt tal 15 miljoner kronor. I jämförelse härmed synes det belopp å 40 miljoner kronor, vartill styrelsen tidigare uppskattat totala behovet av medel för ändamålet i fråga, snarare vara för litet än för stort. Med hänsyn härtill samt i beaktande av angelägenheten för vägtrafiken av att arbetenas utförande kan ske inom en ej alltför lång tidrymd, synes önskvärt att anslaget för budgetåret 1936/1937 höjes till 3 miljoner kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har vidare *länsstyrelsen i Västernorrlands län* anhållit om anvisande av särskilda anslag å riksstaten för närmast kommande tre budgetår för statsbidrag till byggande av bro över Ångermanälven vid Sandö. Efter att hava utvecklat behovet av denna broförbindelse

meddelar länsstyrelsen, att kostnaderna för en fast bro enligt upprättat förslag beräknats till 3,400,000 kronor respektive 3,472,000 kronor, beroende på den fria höjden, därvid i båda fallen räknats med tillfartsvägar m. m. och marklösen, medan för en rörlig bro över någon av älvgrenarna — vilket alternativ vore föremål för undersökning — totalkostnaderna approximativt beräknats till 3,800,000 kronor.

I häröver avgivet utlåtande den 5 oktober 1935 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* förordat, att broföretaget måtte komma till utförande inom snar framtid, men samtidigt framhållit att frågan härom, enär utredningsarbetet ännu ej avslutats och varken vägstyrelsernas eller länsstyrelsens beslut i ärendet föreläge, ej syntes befinna sig i sådant skick, att anslag till företaget kunde äskas av riksdagen. Styrelsen, som ansåge, att tillfarts- och anslutningsvägar lämpligen kunde utföras som reservarbeten med hänsyn till angelägenheten att bereda arbetstillfällen, hade övervägt möjligheten att ur nu förevarande anslag bereda erforderliga medel till själva brobyggnaden, som vid alternativet med fast bro beräknats kosta 2,831,000 kronor respektive 2,903,000 kronor, beroende på den fria höjden. Det hade dock icke utan en avsevärd förstärkning av anslaget syntts möjligt att därur inom rimlig tid bereda medel till företaget. För en förstärkning av anslaget talade även att ansökningar om statsbidrag inom närmaste tiden vore att förvänta beträffande andra brobyggnader i Norrland av mycket stor omfattning. Med hänsyn till det anförda ville styrelsen föreslå, att ifrågavarande anslag för vart och ett av de närmaste budgetåren bestämdes till minst 3,500,000 kronor.

Vidare får jag anmäla, att *Västernorrlands läns landstings förvaltningsutskott* överlämnat en framställning från landstinget med anhållan om sådana åtgärder, att bidrag av statsmedel till nya större broföretag, som särskilt äga betydelse för den allmänna samfärdseln i de norrländska länen, måtte beviljas i den omfattning, som befinnes erforderlig för genomförande snarast möjligt av dylika broföretag, dock med tagen hänsyn till det förhållandet, att dessa bidrag må kunna beviljas utan inskränkning av de ordinarie anslagen till vägväsendets ordnande i normal utsträckning.

Slutligen har *Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott* gjort framställning, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att den för länet och landet i dess helhet betydelsefulla frågan om åstadkommande av broförbindelse över Luleälv för kustlandsvägen fortast möjligt erhöles en tillfredsställande lösning.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår och redan förra året framhölls, förefinnas betydande behov av statsbidrag till brobyggnader i landets olika delar. Särskilt synes detta gälla Norrland, där broförbindelserna över älvarna ofta draga så stora kostnader, att tillkomsten av dylika förbindelser endast med bidrag från respektive länsfonder av automobilskattemedel synes utesluten. Förhållandena torde emellertid i viss mån vara likartade även i andra delar av landet.

Med hänsyn härtill och i syfte att möjliggöra bidrag även till företag av mera betydande storleksordning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit en höjning av nu ifrågavarande anslag. Jag anser mig dock böra

Departements-  
chefen.

stanna vid att tillstyrka samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, eller 2,000,000 kronor. Skulle fråga uppstå om statsbidrag till särskilda brobyggen av den ekonomiska storleksordning, som i det föregående omnämnts, synes nämligen dylikt ärende böra i sin helhet bringas inför riksdagens prövning. Då i de under punkten 7 föreslagna författningarna liksom i den nya väglagen begreppet byggande omfattar även förbättring, synes anslagets benämning nu böra ändras till Bidrag till byggande av broar.

Vid behandlingen av vissa organisationsfrågor rörande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har jag i det föregående (punkten 3) i fråga om brobyrån tillstyrkt, att av den personal, som i anslutning till mitt här förut återgivna yttrande under innevarande år anställts inom styrelsen, erforderligt antal skulle från och med nästa budgetår överflyttas till styrelsens stat. Nu ifrågavarande brobyggnadsanslag skulle därigenom icke vidare komma att belastas med dylika administrationskostnader; dock förutsatte jag, att hinder icke skulle möta att under nästa budgetår anställa en eller annan under vissa förhållanden erforderlig ingenjör med anlitan av dylikt anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1936/1937  
anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 2,000,000,  
att utgå av automobilskattemedel.

[13.] 10. **Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län, reservationsanslag.** Till anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län har för budgetåret 1934/1935 anvisats ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor och för innevarande budgetår ett reservationsanslag av 100,000 kronor, det senare anslaget att utgå av automobilskattemedel. Dessutom har Kungl. Maj:t genom beslut den 7 september 1934 för samma ändamål ställt till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av 60,000 kronor av det för förstnämnda budgetår under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» anvisade anslaget av 3,200,000 kronor till vissa vägbyggnadsarbeten. Till företaget, som be räknats draga en kostnad av 409,100 kronor, hava alltså anvisats sammanlagt 200,000 kronor. Arbetet utföres genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg och bekostas — fränsett att de väghållningsskyldiga skola kostnadsfritt tillhandahålla mark, sten, grus och virke — helt av statsmedel.

Ifrågavarande väg med en längd av 33.6 kilometer blir den sista länken i vägförbindelsen utmed Muonio älvdal från Karesuando till Pajala.

I sin skrivelse den 30 september 1935 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att av det för fullbordande av ifrågavarande företag ytterligare behövlige anslagsbeloppet, 209,100 kronor, för budgetåret 1936/1937 erfordrades ett anslag av 50,000 kronor. Styrelsen hemställer alltså om anvisande av sistnämnda belopp.

Mot det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade anslagsbeloppet torde icke vara något att erinra. Förevarande anslag skall i likhet med det för löpande budgetår anvisade upptagas att utgå av automobilskattemedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 50,000, att utgå av automobilskattemedel.

[14.] 11. **Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna, förslagsanslag.** Under denna punkt kommer jag att i ett sammanhang till behandling upptaga även de under nästföljande tre punkter avsedda anslagen liksom ock giva en översikt rörande automobilskattemedlens fördelning.

Gällande bestämmelser beträffande automobilskattemedlens fördelning återfinnas i *förordningen om fördelning av automobilskattemedel* den 16 maj 1930 (nr 161) med däri genom förordningar den 21 maj 1931 (nr 226), den 17 juni 1932 (nr 234), den 31 maj 1934 (nr 208) och den 17 maj 1935 (nr 187) gjorda ändringar.

Under punkten 7 i det föregående har jag framlagt förslag till vissa ändrade bestämmelser i fråga om fördelningen av automobilskattemedlen. I stort sett innebär nämnda förslag icke några mera betydande sakliga ändringar i de nuvarande bestämmelserna. Med hänvisning i övrigt till nämnda punkt torde jag här endast behöva erinra om följande.

De under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Kungl. Maj:t enligt 18 § i automobilskatteförordningen må hava meddelat, influtna skattemedlen (*automobilskattemedel*) skola i räkenskaperna från vederbörande anslag under sjätte huvudtiteln omföras till en särskild, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltdad fond, benämnd statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda fond skola (1 §) i första hand bestridas

*dels* så stor del av de enligt 2 § i det under nyssnämnda punkt framlagda förslaget till förordning angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket till vägdistriktens utgående statsbidragen till väghållning och vinterväghållning, som motsvarar trettio procent av distriktens verkliga kostnader för underhåll av landsvägar (enligt nuvarande benämning landsvägar, vanliga bygdevägar och enkla bygdevägar) och vinterväghållning å sådana vägar under det sista kalenderår, som avslutats före ingången av budgetåret, ävensom fyrtio procent av distriktens verkliga kostnader under nämnda kalenderår för underhåll av ödebygdsvägar och vinterväghållningen å desamma,

*dels* ock, med undantag av i det följande omnämda medel, vad i övrigt i enlighet med å riksstaten anvisade anslag skall till särskilda ändamål utgå av automobilskattemedel.

Anmärkas må att ännu under nästa budgetår det utgående 30-procentsbidraget grundar sig på 1891 års väglag.

Av återstående skattemedel, vilka, på sätt i författningsförslaget närmare sägs, skola användas till de ändamål, som avses med de under förevarande

punkt och nästa punkt upptagna anslagen, skola 20 procent tillfalla rikets städer samt 80 procent landsbygden (1 §). Av städernas totala andel fördelas 80 procent mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt (2 §), att användas, på sätt angives i 4 § av förslaget till förordning angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket, till förbättring och underhåll av deras för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, i första rummet infartsvägar till städerna. Återstående 20 procent av städernas andel (städernas utjämningsandel) fördelas (2 §) av Konungen på sätt i 5 § i sistnämnda författningsförslag sägs, nämligen såsom särskilda statsbidrag till vissa företag av i 4 § omförmålt slag.

Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas 85 procent sålunda (3 § 1 mom.), att därav i första hand bestrides så stor del av det vägdistriktet jämlikt 2 § i nyssnämnda förslag till förordning angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket tillkommande bidrag, som motsvarar femtio procent av distriktens verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under det kalenderår, som avslutats under budgetåret. Vad av omförmålda 85 procent återstår skall — med undantag varom i det följande förmäles — tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd (länens ordinarie andelar; 3 § 1 mom.). Återstående 15 procent av landsbygdens totala andel (landsbygdens utjämningsandel) skola fördelas mellan länen på sätt Konungen förordnar (3 § 2 mom.). De skattemedel, vilka såsom ordinarie andelar och utjämningsandelar tillgodokomma de särskilda länen, skola (3 § 3 mom.) användas till omläggning och förbättring av allmänna vägar på landsbygden i enlighet med bestämmelserna i 3 § i förslaget till förordning angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

Med avseende å budgetåren 1931—1936 har riksdagen beslutat, att av landsbygdens andel för respektive budgetår av automobilskattemedlen må disponeras ett belopp — för budgetåret 1931/1932 högst 1,275,000 kronor och för senare budgetår högst 1,800,000 kronor — för tilldelning av ett tillfälligt extra tilläggsbidrag åt mera betungade vägdistrikt för respektive 1931, 1932, 1933, 1934 och 1935 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning, att enligt vissa huvudgrunder utgå vid sidan av det direkta underhållsbidraget av 45 procent, från och med år 1935 50 procent. Enligt vad jag under punkten 7 i det föregående förordat skulle detta tillfälliga bidrag ersättas av ett särskilt utjämningsbidrag, för vilket beräknats erforderligt ett belopp av 3,800,000 kronor under nästa budgetår.

I riksstaten för innevarande budgetår har inkomsten av automobilskattemedel upptagits till 88,000,000 kronor. Å nionde huvudtiteln har i anslutning till principerna för den nya riksstatsuppställningen upptagits ett anslag å 90,000 kronor av automobilskattemedel för gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, motsvarande beräknad restitution enligt bensinskatteförfattningarna. De under sjätte huvudtiteln upptagna anslagen av automobilskattemedel beräknades alltså till sammanlagt 87,910,000 kronor. Totala kostnaden för vägunderhåll och vinterväghållning — denna kostnad lägges till grund för beräkandet av de enligt gällande bestämmelser utgående bidragen till vägunderhåll m. m. — hade för år 1934 uppskattats till 50,000,000 kronor. Med utgångspunkt från dessa siffror och enligt reglerna för automobilskattemedlens fördelning hava i riksstaten för budgetåret 1935/1936 de av sådana medel utgående anslagen upptagits på följande sätt:

|                                                                                                                                                          | Kronor     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Andel i anslag till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar                                                                                         | 121,500    |
| Andel i anslaget till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader .....                                                                                | 25,000     |
| Vägorganisationen i länen .....                                                                                                                          | 545,000    |
| Bidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar .....                                                                                          | 5,250,000  |
| Bidrag till byggande av enkla bygdevägar .....                                                                                                           | 1,350,000  |
| Bidrag till byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län..... | 1,400,000  |
| Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar .....                                                                                                      | 800,000    |
| Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan.....                                                                                                        | 500,000    |
| Bidrag till byggande och förbättring av broar .....                                                                                                      | 2,000,000  |
| Stensättning av vägar.....                                                                                                                               | 1,000,000  |
| Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län .....                                                                    | 100,000    |
| Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna .....                                                              | 11,827,700 |
| Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden .....                                                                     | 47,310,800 |
| Bidrag till vägunderhållet på landet m. m. ....                                                                                                          | 15,000,000 |
| Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten .....                                                                                             | 130,000    |
| Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder                                                                                         | 500,000    |
| Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande .....                                                                                     | 50,000     |

I skrivelse den 13 november 1935 angående fördelningen av de under budgetåret 1936/1937 inflytande automobilskattemedlen har emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att de under nu löpande budgetår inflytande automobilskattemedlen dämera kunde beräknas komma att uppgå till 100 miljoner kronor. Mot denna beräkning har jag icke funnit anledning till erinran.

Med avseende å dispositionen av det sålunda beräknade beloppet, i vad detta överskjuter det i riksstaten beräknade inkomstbeloppet å 88 miljoner kronor, eller 12 miljoner kronor, vill jag här meddela, *dels* att jag senare i dag i annat sammanhang kommer att föreslå, att ett belopp av 2 miljoner kronor tages i anspråk för upphandling av gatsten i syfte att bringa lättnad i arbetslösheten inom stenindustrin, *dels ock* att 1935 års vägsakkunniga i skrivelse den 11 december 1935 avgivit förslag av innebörd för nu ifrågasvarande budgetår, att av automobilskattemedel skulle i samband med övergången till den nya vägdistriktsindelningen disponeras visst belopp för utbetalning till vägdistrikten av statsbidrag, som belöpa på redan utförda vägarbeten, i syfte att därigenom minska distriktens skuldbörda.

I detta sammanhang anhåller jag få lämna en redogörelse för nyssberörda, av 1935 års vägsakkunniga avgivna förslag. De sakkunniga hava till en början anfört:

Vid tiden för indelningen av landsbygden i nya vägdistrikt och under beredningen av detta ärende yppades farhågor att den rådande ojämnheten i de äldre distriktens skuldbelastning skulle bereda svårigheter vid övergången till den nya organisationsformen, och det ifrågasattes, huruvida icke bidrag av för vägväsendet tillgängliga statsmedel borde lämnas till avveckling av distriktens skulder.

Av tillgängliga handlingar framgår att distrikten äro i mycket olika grad betungade av skulder. Tillika synes emellertid av verkställda utredningar kunna slutas att ojämnheterna i skuldbelastning i allmänhet icke medföra större olägenheter vid övergången till den nya distriktsindelningen. Såsom regel torde gälla, att i den mån storleken av skuldbördan växlar mellan skilda distrikt i samma län, detta förhållande beror på att distrikten hunnit olika långt i arbetet för vägnätets förbättring och utvidgning. Större skulder motsvaras då av större tillgångar i form av bättre vägnät. Undantagen från denna regel torde huvudsakligen vara föranledda av att i ett eller annat fall ett distrikt misskött sin ekonomi, underlåtit att i skälig utsträckning utdebitera vägskatt. I sådana fall torde avveckling av skulden böra ske genom ökad uttaxering å distriktets beskattningsföremål och icke genom särskilt statsbidrag, som här skulle innebära ett gynnande av det försumliga distriktet på andras bekostnad. Där dock i några fall anledningen till ett distrikts stora skuldbörda är att söka icke i något av förutnämnda förhållanden utan däri att distriktets fyrktal är ringa i jämförelse med väghållningsbördan, kunde visserligen bidrag av statsmedel vara på sin plats. Men behovet av ett dylikt statsingripande till förbättring av distriktets ekonomi synes icke ökas genom den nya distriktsindelningen, som snarare är ägnad att verka i motsatt riktning.

Om således, fortsätta de sakkunniga, statsbidrag för avveckling av skulderna knappast påkallades av själva övergången till den nya distriktsorganisationen, syntes likväl en dylik avveckling önskvärd såsom ländande till sanering av distriktens ekonomi. Som möjligheten att avlyfta de för längre tid bundna amorteringslånen vore starkt begränsad av de för dessa lån gällande villkoren, komme här främst i fråga de s. k. tillfälliga lånen. Härom anföra de sakkunniga vidare:

Enligt vägstatistiken för år 1933 uppgick vägdistriktens sammanlagda skuldbörda vid årets slut för tillfälliga lån till i runt tal 34 miljoner kronor. Under året hade de tillfälliga lånen ökats med cirka 6 miljoner kronor. Summan av de med Kungl. Maj:ts tillstånd upptagna lånen uppgick vid årets slut till cirka 28.4 miljoner kronor.

Enligt preliminära uppgifter från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utgjorde vid 1934 års slut den tillfälliga skuldbördan 35.3 miljoner kronor och summan av med Kungl. Maj:ts tillstånd upptagna lån 31.2 miljoner kronor, varav cirka 10 miljoner kronor torde utgöra amorteringslån avseende permanenta vägbeläggningar. De tillfälliga skulderna hade sålunda under år 1934 ökat med cirka 1.3 miljoner kronor.

De tillfälliga lånen torde till väsentlig del hava upptagits för beredande av arbetstillfällen för arbetslösa personer under den sistförflutna lågkonjunkturen genom utförande av vägarbete »i förskott», d. v. s. under förutsättning att statsbidrag till företaget skall utgå, ehuru vägdistriktet tillsvidare får bära hela kostnaden, förskottera statsbidraget.

Det synes de sakkunniga att den skuldbörda, som främst borde ifrågakomma till avveckling medelst statsbidrag, utgöres av de för dylika i förskott utförda arbeten upptagna tillfälliga lånen. Nu när bättre tider inträtt, kunde

denna skuldbörda avvecklas såmedelst att distrikten i allmänhet ej igångsätta nya företag, innan statsbidragen till redan verkställda arbeten erlagts. Men avvecklandet skulle ytterligare kunna befordras och påskyndas därigenom att nämnda statsbidrag utbetalas tidigare än eljest skolat ske. Det förutsättes här, att statsbidragen användas till inlösen av tillfälliga lån.

Genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg hava de sakkunniga införskaffat uppgifter angående storleken och fördelningen på olika län och anslag av de av distrikten förskotterade statsbidragen. Dessa uppgifter framläggas i en denna skrivelse bifogad tablå. De obetalda statsbidragsbeloppen för väg- och broarbeten, som utförts i förskott, uppgå till en summa av cirka 36 miljoner kronor. Nämnda förskott avse *dels* slutanslag, sedan 1936 års flerårsplan likviderats, till byggnadskostnader och marklösen till sådana företag, som finnas upptagna i nämnda flerårsplan och som redan utförts med förskotterade medel, *dels* fyllnadsbidrag eller bidrag till marklösen till sådana i flerårsplanen ej upptagna arbeten, vilka antingen redan fullbordats med statsbidrag i vanlig ordning eller som intill den 1 januari 1936 utförts genom statens arbetslöshetskommission, *dels* ock bidrag till sådana arbeten, vilka intill den 1 januari 1936 utförts med vederbörligt tillstånd till påbörjande men ännu icke kunnat inrymmas i flerårsplanen. Vidare äro i summan även inräknade förskotterade bidrag till marklösenkostnader.

Hela den uppgivna förskottssumman har icke anskaffats genom tillfälliga lån. I många fall har ökad utdebitering skett inom vägdistrikten för bestridande av dessa kostnader, varjämte säkerligen i flera fall förskotten reglerats genom upptagande av amorteringslån med Kungl. Maj:ts medgivande.

Enligt uppgifterna, som i vad angår företag, upptagna i flerårsplanerna, gälla sedan 1936 års flerårsplan likviderats, skulle de förskotterade medlen fördela sig på de särskilda anslagen på följande sätt:

|                                                                   |                       |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| automobilskattemedlens länsfonder .....                           | c:a 26.5 milj. kronor |
| anslaget till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar ..... | » 4.8 » »             |
| anslaget till byggande av enkla bygdevägar .....                  | » 4.5 » »             |
| anslaget till byggande av ödebygdsvägar .....                     | » 0.3 » »             |

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar torde de inflytande automobilskattemedlen under nu löpande budgetår 1935/1936 komma att uppgå till cirka 100 miljoner kronor mot i riksstaten beräknade 88 miljoner kronor, vilket enligt gällande regler om medlens fördelning och med hänsyn till de i riksstaten upptagna anslagen innebär, att landsbygdens andel ökas med cirka 9.6 miljoner kronor. Det torde kunna antagas, att jämväl under år 1936/1937 automobilskattemedlen komma att inflyta så rikligt att ett ej ringa belopp av dessa medel blir tillgängligt utöver vad som åtgår till täckning av det normala behovet för vägändamål. Dessa överskottsmedel av landsbygdens andel av innevarande års och 1936/1937 års automobilskattemedel komma, där ej annorledes förordnas, att tillföras länsfonderna och sålunda icke kunna användas till betalning av förskotten för byggande av lands- och bygdevägar. Emellertid anse de sakkunniga dessa överskottsmedel böra reserveras för att i första hand disponeras för sistnämnda ändamål. För att även vid länsfondernas användning hänsyn skall tagas till önskemålet att förskotterade statsbidrag snarast möjligt utbetalas är i viss mån sörjt därigenom att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hos länsstyrelserna begärt revision i viss omfattning av flerårsplanerna för 1934—1936 samt därvid framhållit att vägdistrikten borde i görligaste mån givas möj-

lighet att likvidera sådana företag, som av distrikten i avvaktan på framtida statsbidrag helt eller delvis redan utförts.

På grund av vad sålunda anförts hava de sakkunniga avgivit följande förslag:

1) För att undvika fortsatt förskottsbyggande med ty åtföljande skuldsättning böra tillstånden att påbörja arbete inskränkas i största möjliga utsträckning, så att dylikt tillstånd meddelas endast i undantagsfall.

2) Av landsbygdens totala andel av de under innevarande och nästkommande budgetår inflytande automobilskattemedlen reserveras vissa belopp — för innevarande budgetår beräkna de sakkunniga på grund av vad ovan anförts beloppet förslagsvis till 10 miljoner kronor — för att av Kungl. Maj:t fördelas mellan länen efter följande grunder. I första hand skola länen erhålla vad som erfordras för gäldande av de i den skrivelsen bifogade tablån upptagna intill den 1 januari 1936 förskotterade statsbidragen från anslagen till byggande av lands- och bygdevägar, med föreskrift att medlen skola användas för utbetalning av nu nämnda bidrag. Vad härefter av medlen återstår tilldelas länen för att användas till utbetalning av från länsfonderna utgående statsbidrag, som förskotterats av mera skatte- och skuldyngda distrikt. I samtliga fall skall det villkor fästas vid bidraget, att distriktet därmed minskar sin skuldbörda.

3) De under 2) angivna beloppen skola utgå år 1936, för att den tillfälliga skuldbördan må i största möjliga mån vara avlastad, då de nya distrikten skola övertaga de äldres tillgångar och skulder.

Ur den av de sakkunniga återopade tablån torde här få återgivas följande uppgifter angående de statsbidrag, som belöpa på av vägdistrikten förskottsvis utförda landsvägar samt vanliga och enkla bygdevägar:

| Län                          | Landsvägar<br>och vanliga<br>bygdevägar<br>Kronor | Enkla<br>bygde-<br>vägar<br>Kronor | Län                | Landsvägar<br>och vanliga<br>bygdevägar<br>Kronor | Enkla<br>bygde-<br>vägar<br>Kronor |
|------------------------------|---------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------|---------------------------------------------------|------------------------------------|
| Stockholms .....             | 159,400                                           | 35,400                             | Älvsborgs .....    | 175,000                                           | 168,900                            |
| Uppsala .....                | 1,500                                             | —                                  | Skaraborgs .....   | 177,700                                           | 57,100                             |
| Södermanlands .....          | —                                                 | 28,000                             | Värmlands .....    | 286,200                                           | 35,400                             |
| Östergötlands .....          | 123,100                                           | —                                  | Örebro .....       | 111,700                                           | —                                  |
| Jönköpings .....             | 116,800                                           | 97,100                             | Västmanlands ..    | 22,100                                            | 67,800                             |
| Kronobergs .....             | 50,800                                            | —                                  | Kopparbergs ..     | 445,200                                           | 35,500                             |
| Kalmar .....                 | 70,000                                            | —                                  | Gävleborgs .....   | 1,117,600                                         | 131,600                            |
| Kristianstads ..             | 101,900                                           | —                                  | Västernorrlands    | 480,700                                           | 828,700                            |
| Malmöhus .....               | 158,600                                           | —                                  | Jämtlands .....    | 47,500                                            | 261,900                            |
| Hallands .....               | 69,000                                            | 54,600                             | Västerbottens ..   | 315,500                                           | 2,071,500                          |
| Göteborgs och<br>Bohus ..... | 533,500                                           | —                                  | Norrbottnens ..... | 250,000                                           | 669,700                            |
|                              |                                                   |                                    | Summa kronor       | 4,813,800                                         | 4,543,200                          |

Departements-  
chefen.

1935 års vägsakkunniga hava utgått från att det numera beräkneliga överskottet, utöver i riksstaten beräknat inkomstbelopp, av 1935/1936 års automobilskattemedel eller 12 miljoner kronor skulle i vanlig ordning fördelas mellan städer och landsbygd och att förty landsbygdens totala andel skulle uppgå till ett belopp, som med omkring 9.6 miljoner kronor skulle överstiga det i

riksstaten för löpande budgetår härför beräknade beloppet. Emellertid kommer jag att, såsom förut nämnts, senare i dag i annat sammanhang föreslå, att av innevarande års automobilskattemedel ett belopp av 2 miljoner kronor skall tagas i anspråk för inköp av gatssten i syfte att lindra arbetslösheten i de därav betungade stenhuggeridistrikten. Härigenom skulle förenämnda överskott minskas till 10 miljoner kronor, varav enligt vanlig fördelningsgrund 8 miljoner kronor skulle tillfalla landsbygdens totala andel av automobilskattemedlen.

De sakkunnigas förslag innehåller, att av landsbygdens totala andel det belopp, som kan komma att överskjuta det i riksstaten härutinnan beräknade, skall i första hand tagas i anspråk för utbetalning till vägdistriktet av belopp, som dessa i avvaktan på blivande statsbidrag förskotterat till anläggning av landsvägar, vanliga bygdevägar och enkla bygdevägar, ofta i syfte att under den gångna arbetslöshetsperioden bereda arbetstillfällen. Innebörden av de sakkunnigas förslag är sålunda, att statsbidrag, som eljest kommit att utgå först i en mer eller mindre avlägsen framtid, redan under innevarande eller nästföljande budgetår komma vägdistriktet till godo och sålunda sätta dem i stånd att tidigare frigöra sig från motsvarande skuldbörda med därav föranledda årliga ränteutgifter.

Då det synes tillbörligt att, i den mån omständigheterna det medgiva, bereda ifrågavarande vägdistrikt en välbehövlig ekonomisk lättnad och förslaget härutinnan synes anvisa en lämplig utväg, varigenom även övergången till den nya distriktsindelningen underlättas, vill jag i allt väsentligt giva detsamma min anslutning. Med avseende på förslagets genomförbarhet vill jag framhålla, att de vägdistrikt, som skulle erhålla ifrågavarande statsbidrag, i stor omfattning torde hava tillfälliga, d. v. s. till sin natur kortfristiga lån till motsvarande belopp och att sålunda i allmänhet svårigheter ej böra möta för de åskade medlens användning till avsett ändamål. Lika med de sakkunniga anser jag i överensstämmelse härmed, att till de bidrag, som sålunda kunna komma att utanordnas, bör knytas det villkoret, att medlen skola användas till återbetalning av lån.

Vad beträffar det belopp, som må kunna avses för ändamålet, finner jag mig med hänsyn till nyss omförmälda disposition av automobilskattemedel för gatstensinköp icke kunna förorda att av landsbygdens totala andel större belopp än 8 miljoner kronor tages i anspråk härför. Skulle nämnda andel komma att uppgå till högre belopp än som framgår av de i det följande återgivna beräkningarna, torde även det sålunda överskjutande beloppet få användas för enahanda ändamål. Då emellertid det beräknade behovet av medel för ifrågavarande utbetalning av statsbidrag uppgår till i runt tal 9.3 miljoner kronor, torde sistnämnda belopp böra utgöra den övre gränsen för medelsdispositionen.

Om den nu förordade användningen av viss del av löpande budgetårs automobilskattemedel framlägger jag förslag under punkten 17.

Vad angår de sakkunnigas förslag rörande nästkommande budgetårs automobilskattemedel förutsättes däri, utan att något belopp anges, att av lands-

bygdens totala andel medel skulle kunna bliva tillgängliga för utbetalning av ytterligare utav vägdistrikten förskotterade statsbidrag avseende företag, till vilka eljest i vanlig ordning bidrag av automobilskattemedlens länsfonder i sinom tid skulle utgå. Att för ändamålet uppföra något mera betydande anslag på riksstaten synes mig dock för nästa budgetår icke lämpligen böra ske bland annat med hänsyn till att, på sätt chefen för finansdepartementet tidigare i dag föreslagit, av nyssnämnda budgetårs automobilskattemedel ett belopp av 7 miljoner kronor skulle tagas i anspråk för särskilt ändamål. Den av de sakkunniga åsyftade medelsdispositionen kan emellertid — i motsats till vad förhållandet är beträffande utbetalning av statsbidrag till för vägbyggnader upptagna lån — äga rum även på så sätt, att länsfonderna i önskvärd utsträckning användas för utbetalning av förskotterade statsbidrag. Detta låter sig lämpligen göra sålunda, att ifrågavarande vägföretag såvitt möjligt upptagas i flerårsplanerna för den med år 1937 begynnande perioden, så att vägdistrikten i tillfredsställande omfattning kunna använda erhållna bidrag till återbetalning av lån. Emellertid torde med hänsyn till den begränsning i de sakkunnigas förslag beträffande innevarande budgetår, som jag nyss förordat, av automobilskattemedlen för nästkommande budgetår ett jämförelsevis mindre anslag, nämligen å 1 miljon kronor, böra anvisas för utbetalning av förskotterade statsbidrag till vägarbeten. Av detta belopp skulle alltså i första hand utgå de ersättningar för redan förskjutna kostnader för byggande av landsvägar samt vanliga och enkla bygdevägar, till vilka det av innevarande budgetårs automobilskattemedel reserverade beloppet, högst 9.3 miljoner kronor, möjligen ej förslår. Om anvisande av nämnda anslag gör jag framställning under punkten 17.

Slutligen vill jag giva min anslutning till de sakkunnigas förslag, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att till undantagsfall inskränka utförandet av vägföretag, innan statsbidrag därtill beviljats. Föreskrifter härutinnan ankommer det på Kungl. Maj:t att utfärda, och jag torde vid ett senare tillfälle få återkomma härtill.

I detta sammanhang får jag vidare anmäla, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om anvisande av medel för utförande under år 1936 av trafikräkningar å vissa allmänna vägar såsom fullföljd av de åren 1926 och 1931 utförda.

Styrelsen meddelar — under framhållande av vikten av att genom dylika räkningar fortgående kännedom vinnes om de olika vägarnas betydelse för trafiken och om behovet av vägförbättringar — att kostnaderna härför beräknats till 194,000 kronor, varav 105,000 kronor belöpa på landsbygden, 50,000 kronor på städerna och 39,000 kronor på materialets bearbetning och tryckning av kartor över resultatet. Medan tidigare trafikräkningar utförts genom styrelsens försorg, förordar styrelsen nu, att räkningarna under innevarande år skola med hänsyn till deras betydelse för vägdistrikten och städerna utföras av dessa under vägingenjörernas tillsyn och ledning, därvid förenämnda kostnader å 105,000 kronor skola inräknas i vägdistriktens vägunderhållskostnader och städernas kostnader, 50,000 kronor, bestridas med respektive städer tillkommande ordinarie andel av automobilskattemedlen. Beträffande det återstående beloppet, 39,000 kronor, föreslår styrelsen, att detsamma skall utgå av 1934/1935 års automobilskattemedel med två tredje-

delar av landsbygdens utjämningsandel och en tredjedel av städernas utjämningsandel.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag synes mig innebära viss garanti för att kostnaderna skola hållas inom skälig gräns, vill jag förorda, att ifrågavarande, från olika synpunkter nyttiga och nödiga trafikräkningar bekostas på sätt styrelsen angivit, dock att beloppet 39,000 kronor synes mig lämpligen böra med angiven fördelning utgå av 1935/1936 års automobilskattemedel. Därest riksdagen icke häremot uttalar erinran, torde Kungl. Maj:t få vidtaga åtgärder i enlighet med vad jag nu förordat.

Enligt vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag föreslagit skola automobilskattemedlen för budgetåret 1936/1937 beräknas till ett belopp av 103,000,000 kronor. Beträffande fördelningen av dessa medel är till en början att märka att, i likhet med vad som är fallet under nu löpande budgetår, av automobilskattemedel skola utgå delar av de båda anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, anslaget till vägorganisationen i länen ävensom samtliga anslag under rubriken vägbyggnader och vägunderhåll, omfattande även det nyss förordade anslaget å 1,000,000 kronor till särskilda bidrag till vägdistriktet. Under en följande punkt kommer jag vidare att föreslå, att det för innevarande budgetår av automobilskattemedel anvisade anslaget för bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder skall för nästa budgetår utgå med 750,000 kronor. Likaså kommer jag att i det följande föreslå ett förnyat anslag av 50,000 kronor av automobilskattemedel såsom statsbidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Under femte huvudtiteln skulle, på sätt senare i dag i annat sammanhang kommer att föreslås, av anslag till statspolisorganisationen för dess med övervakande av trafiksäkerheten förenade verksamhet ett belopp av 582,600 kronor utgå av automobilskattemedel. Vidare föreslår jag under utgifter för kapitalökning och rubriken Statens allmänna fastighetsfond, att ett anslag å 250,000 kronor beräknas till nybyggnad för statens väginstitut. Ytterligare har, såsom förut nämnts, chefen för finansdepartementet tidigare i dag föreslagit, att ett belopp av 7,000,000 kronor skulle tagas i anspråk för särskilt ändamål. Slutligen må erinras om att i riksstatsförslaget under nionde huvudtiteln upptages förut omförmälda anslag å 90,000 kronor. De nu nämnda anslagen torde samtliga böra utgå, innan fördelning sker på städernas och landsbygdens totala andelar.

Med utgångspunkt från en beräknad uppbörd under budgetåret 1936/1937 av 103,000,000 kronor och med hänsyn tagen till den angivna medelsdispositionen har jag alltså att beräkna storleken av i första hand anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. samt därefter de under förevarande och nästa punkt upptagna anslagen, vilka anslag motsvara städernas totala andel respektive landsbygdens totala andel, ävensom framlägga en kalkyl över den blivande fördelningen av landsbygdens totala andel på olika ändamål.

Den viktigaste av de faktorer, som inverka på nyssnämnda beräkningar och kalkyl, är storleken av de totala kostnaderna för *vägunderhåll och vinterväghållning* under åren 1935 och 1936. Storleken av motsvarande kostnader under kalenderåren 1929—1934 framgår av följande sammanställning i runda tal:

## Sjätte huvudtiteln.

|           |                   |           |                   |
|-----------|-------------------|-----------|-------------------|
| 1929..... | kronor 44,400,000 | 1932..... | kronor 51,000,000 |
| 1930..... | » 46,500,000      | 1933..... | » 49,800,000      |
| 1931..... | » 52,500,000      | 1934..... | » 50,100,000      |

Den särskilt starka stegringen under år 1931 berodde till icke oväsentlig del på exceptionella klimatiska förhållanden i landet.

Beträffande de totala underhållskostnaderna för åren 1935 och 1936 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin förenämnda skrivelse den 13 november 1935 framlagt vissa beräkningar. I vad angår år 1935 har styrelsen haft tillgång till uppgifter, som infordrats från respektive vägingenjörer och som utvisa ett beräknat totalbelopp av i runt tal 56,000,000 kronor, varav enligt meddelade upplysningar omkring 8.16 miljoner kronor motsvaras av s. k. halvpermanenta vägbeläggningar, som utförts med tillstånd av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, 2.79 miljoner kronor representera kostnader för andra slag av förbättringsarbeten och 2.85 miljoner kronor kostnader för vinterväghållning. I skrivelse den 13 november 1934 hade styrelsen beräknat 1935 års underhållskostnad till 54 miljoner kronor. Den numera beräkneliga ökningen, 2 miljoner kronor, har styrelsen ansett bero på en höjning av kostnaderna för halvpermanenta beläggningar med cirka 150,000 kronor, för andra slag av vägförbättringar med omkring 400,000 kronor, för det egentliga sommarunderhållet med i runt tal 1,100,000 kronor och för vinterväghållning med cirka 350,000 kronor. Ökningen av kostnaderna för nämnda vägförbättringar syntes, säger styrelsen, få tillskrivas förarbetena för halvpermanenta beläggningar, och ökningen av kostnaden för det egentliga sommarunderhållet syntes bero på dels ökad längd av det allmänna vägnätet, dels den i vissa län mycket svåra tjällossningen våren 1935, dels den torra sommaren, som krävde stora mängder dammbindningsmedel, dels ock den rikliga nederbörden under hösten, som krävt ökad grusning.

Styrelsen, som utgår från en underhållskostnad av 56 miljoner kronor under år 1935, räknar för år 1936 med mycket stora anspråk från vägdistriktens sida på medel till utförande av halvpermanenta beläggningar, medförande en höjning av kostnadsbeloppet för dessa arbeten till 9 miljoner kronor. De totala vägunderhållskostnaderna för år 1936 har styrelsen ansett sig kunna uppskatta till 57 miljoner kronor.

Mot de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda verkställda beräkningarna har jag icke funnit anledning till annan erinran än att underhållskostnaderna för år 1936, även om kostnaderna för halvpermanenta beläggningar stiga till det av styrelsen beräknade beloppet, syntes mig icke behöva beräknas till högre belopp än för år 1935 eller 56 miljoner kronor. Vad angår nämnda vägbeläggningar framhöll jag redan år 1934 (proposition nr 131), att det funnes betydande vägsträckor, där sådan beläggning skulle med hänsyn till trafikintensiteten och de därmed sammanhängande, jämförelsevis höga grusunderhållskostnaderna ställa sig ekonomiskt fördelaktig, i det att den i längden medförde minskning av underhållskostnaderna och därmed även minskning av de statliga och kommunala bidragen till vägunderhållet. Såsom jag i berörda sammanhang ytterligare anförde, kunde verkningarna i dylikt avseende vid en mera vidsträckt användning av ifrågavarande belägg-

ningar förväntas bli mycket betydande. Härtill kommer, att denna beläggning gör vägarna dammfria och genom minskat slitage å fordonen och mindre drivmedelsåtgång åstadkommer en förbättrad trafikeykonomi.

Från uppskattade totala underhållskostnader för vartdera av åren 1935 och 1936 av 56 miljoner kronor utgår jag alltså vid beräkningen av ifrågavarande anslag och uppgörandet av kalkylen över fördelningen av landsbygdens totala andel av automobilskattemedlen.

Till belysande av denna anslagsberäkning och kalkyl beträffande 1936/1937 års automobilskattemedel får jag här meddela en översikt över fördelningen av de under budgetåren 1932—1935 inplutna medlen samt beträffande fördelningen av de medel, som beräknats inflyta under nu löpande budgetår.

Fördelningen av 1932/1933 års medel skedde på sätt framgår av följande sammanställning:

*1932/1933 års automobilskattemedel.*

72,783,299.38 kr.

|                                                                                               |                           |                                               |                                                      |                   |                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------------------------------|
| Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (30 % & verklig resp. uppskattad kostnad för år 1931) | Vägorganisationen i länen | Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar | Till lantbruksstyrelsen (restitution av bensinskatt) | Forskningsändamål | Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd |
| 15,919,290.35 kr.                                                                             | 562,601.40 kr.            | 5,250,000 kr.                                 | 90,000 kr.                                           | 120,000 kr.       | 50,841,407.63 kr.                                 |

Städernas totala andel (20 %)  
10,168,281.53 kr.

Landsbygdens totala andel (80 %)  
40,673,126.10 kr.

Utjämningsandelen (15 %)  
6,100,968.92 kr.

Återstående andel (85 %)  
34,572,157.18 kr.

|                                                                              |                                              |                          |
|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|--------------------------|
| Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (45 % & verklig kostnad för år 1932) | Tillfälligt extra tilläggsbidrag för år 1932 | Länens ordinarie andelar |
| 22,818,075.86 kr.                                                            | 1,403,163.20 kr.                             | 10,350,918.62 kr.        |

Inberäknat tilläggsbidraget uppgingo alltså underhållsbidragen under budgetåret 1932/1933 till sammanlagt omkring 40,140,000 kronor, medan länsfonderna tillfördes i avrundat tal 16,450,000 kronor (utjämningsandel + ordinarie andel).

De under budgetåret 1933/1934 inplutna automobilskattemedlen fördelades på följande sätt:

*1933/1934 års automobilskattemedel.*

78,517,115.54 kr.

|                                                                                               |                           |                                               |                                                      |                   |                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------------------------------|
| Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (30 % & verklig resp. uppskattad kostnad för år 1932) | Vägorganisationen i länen | Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar | Till lantbruksstyrelsen (restitution av bensinskatt) | Forskningsändamål | Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd |
| 15,478,248.15 kr.                                                                             | 575,523.51 kr.            | 5,250,000 kr.                                 | 90,000 kr.                                           | 120,000 kr.       | 57,003,343.88 kr.                                 |

Städernas totala andel (20 %)  
11,400,668.78 kr.

Landsbygdens totala andel (80 %)  
45,602,675.10 kr.

Utjämningsandelen (15 %)  
6,840,401.27 kr.

Återstående andel (85 %)  
38,762,273.83 kr.

|                                                                              |                                              |                          |
|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|--------------------------|
| Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (45 % & verklig kostnad för år 1933) | Tillfälligt extra tilläggsbidrag för år 1933 | Länens ordinarie andelar |
| 22,350,877.06 kr.                                                            | 1,411,381.86 kr.                             | 15,000,014.91 kr.        |

## Sjätte huvudtiteln.

Inberäknat tilläggsbidraget uppgingo alltså underhållsbidragen under budgetåret 1933/1934 till sammanlagt omkring 39,240,000 kronor, medan länsfonderna tillfördes i avrundat tal 21,840,000 kronor.

De under budgetåret 1934/1935 influtna automobilskattemedlen upptogos i riksstaten till 75 miljoner kronor och beräknades i nästlidet års statsverksproposition komma att uppgå till 82 miljoner kronor. Den verkliga uppbörden blev emellertid 87,513,887 kronor 62 öre. Enligt statsmakternas beslut disponeras emellertid av landsbygdens andel av nämnda summa ett belopp av 4 miljoner kronor för de stensättningsarbeten, till vilka särskilt anslag å 1 miljon kronor upptagits i årets riksstat.

Fördelningen av 1934/1935 års medel har alltså skett på följande sätt:

## 1934/1935 års automobilskattemedel.

87,513,887.62 kr.

|                                                                                                           |                                                    |                                             |                                                                      |                                                                    |                                               |                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| Vägunderhåll m. m. enligt väglagen (30 % å kostnad för år 1933)<br>15,132,318.98 kr.                      | Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen<br>129,609.81 kr. | Vägorganisationen i länen<br>649,364.12 kr. | Byggnade av landevägar och vanliga bygdevägar<br>5,250,000 kr.       | Till lantbruksstyrelsen (restitution av bensinskatt)<br>90,000 kr. | Forskningsändamål<br>120,000 kr.              | Att fördelas mellan städer och landsbygd<br>66,142,594.71 kr. |
| Städernas totala andel (20 %)<br>13,228,518.94 kr.                                                        |                                                    |                                             | Landsbygdens totala andel (80 %)<br>52,914,075.77 kr.                |                                                                    |                                               |                                                               |
|                                                                                                           |                                                    |                                             | Stensättning av vägar<br>4,000,000 kr.                               |                                                                    | Återstående total andel<br>48,914,075.77 kr.  |                                                               |
|                                                                                                           |                                                    |                                             | Utjämningsandelen (15 %)<br>7,337,111.37 kr.                         |                                                                    | Återstående andel (85 %)<br>41,576,964.40 kr. |                                                               |
| Vägdistriktens direkta underhålls-<br>bidrag (45 % å verklig kostnad<br>för år 1934)<br>22,469,532.50 kr. |                                                    |                                             | Tillfälligt extra tillägs-<br>bidrag för år 1934<br>1,617,211.22 kr. |                                                                    | Länens ordinarie andelar<br>17,490,220.68 kr. |                                                               |

Vid denna fördelning uppgick alltså det totala underhållsbidraget, inberäknat tilläggsbidraget, till sammanlagt omkring 39,220,000 kronor, och länsfonderna tillfördes i runt tal 24,830,000 kronor.

Beträffande de under löpande budgetår inflytande automobilskattemedlen möta svårigheter att med säkerhet verkställa en beräkning. Såsom i det föregående meddelats, torde emellertid numera kunna räknas med ett totalbelopp av 100 miljoner kronor. Av sagda belopp skulle, enligt vad jag som förut nämnts kommer att föreslå, 2 miljoner kronor disponeras för inköp av gatsten. I det föregående har jag förordat, att av landsbygdens totala andel ett belopp av lägst 8 miljoner kronor skulle avses för särskilda statsbidrag till vägdistriktet. Lägges till grund för beräkningen en total uppbörd av 100 miljoner kronor och avdragas härifrån förstnämnda belopp av 2 miljoner kronor och det under nionde huvudtiteln upptagna anslaget å 90,000 kronor, skulle, med en vägunderhållskostnad för år 1934 av i runt tal 50 miljoner kronor och för år 1935 av 56 miljoner kronor, fördelningen bliva följande:

## 1935/1936 års automobilskattemedel.

(100,000,000—2,090,000) 97,910,000 kr.

|                                                                                                      |                                                           |                                                                    |                                                                |                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Vägunderhåll m. m. enligt<br>väglagen (30 % å kostnad<br>för år 1934)<br>15,000,000 kr.              | Väg- och vatten-<br>byggnads-<br>styrelsen<br>146,500 kr. | Vägorganisa-<br>tionen i<br>länen<br>545,000 kr.                   | Övriga<br>specialanslag å<br>6:e huvudtiteln<br>13,080,000 kr. | Att fördelas<br>mellan städer<br>och landsbygd<br>69,138,500 kr. |
| Städernas totala andel (20 %)<br>13,827,700 kr.                                                      |                                                           |                                                                    | Landsbygdens totala andel (80 %)<br>55,310,800 kr.             |                                                                  |
|                                                                                                      |                                                           |                                                                    | Särskilda bidrag<br>8,000,000 kr.                              | Återstående total andel<br>47,310,800 kr.                        |
|                                                                                                      |                                                           |                                                                    | Uttjämningsandelen (15 %)<br>7,096,620 kr.                     | Återstående andel (85 %)<br>40,214,180 kr.                       |
| Vägdistriktens direkta<br>underhållsbidrag (50 % å verklig<br>kostnad för år 1935)<br>28,000,000 kr. |                                                           | Tillfälligt extra tilläggs-<br>bidrag för år 1935<br>1,800,000 kr. |                                                                | Länens ordinarie andelar<br>10,414,180 kr.                       |

Enligt denna kalkyl skulle underhållsbidragen, inberäknat tilläggsbidraget, utgå med sammanlagt 44,800,000 kronor, medan länsfonderna skulle tillföras i runt tal 17,500,000 kronor. Vid jämförandet av denna summa med de belopp, som av tidigare års automobilskattemedel belöpa på länsfonderna, må beaktas, att bland »övriga specialanslag å 6:e huvudtiteln» ingå anslag av 2,000,000 kronor till broar och 1,000,000 kronor till stensättning av vägar, tillhoppa 3,000,000 kronor, i huvudsak avseende ändamål, för vilka eljest statsbidrag skolat beredas ur länsfonderna i den mån arbetena kommit till utförande.

Med avseende å fördelningen av 1936/1937 års automobilskattemedel, beräknade till 103 miljoner kronor, får jag erinra om att av dem skola före fördelningen mellan städer och landsbygd utgå anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. (30 procent av 1935 års underhållskostnad), till bestriktande av vissa kostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillhoppa 213,500 kronor, till vägorganisationen i länen 584,600 kronor, till olika väg- och brobyggnadsanslag tillhoppa (7,000,000 + 1,600,000 + 850,000 + 500,000 + 2,000,000 + 50,000) 12,000,000 kronor, för särskilda bidrag till vägdistriktet 1,000,000 kronor, till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten 130,000 kronor, till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder 750,000 kronor samt till bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande 50,000 kronor. Då, såsom tidigare meddelats, ett belopp av 7,000,000 kronor enligt förslag av chefen för finansdepartementet skall disponeras för särskilt ändamål, ett belopp av 90,000 kronor skall upptagas under nionde huvudtiteln, ett belopp av 582,600 kronor skall tagas i anspråk för anslag under femte huvudtiteln samt ett belopp av 250,000 kronor under utgifter för kapitalökning och rubriken Statens allmänna fastighetsfond, räknar jag här med ett totalbelopp av 95,077,400 kronor. Med sålunda angivna utgångspunkter och på grundval av uppskattade vägunderhållskostnader för vartdera av åren 1935 och 1936 av 56,000,000 kronor samt med beräknande av 3,800,000 kronor till det under punkten 7 i det föregående omförmälda utjämningsbidraget under år 1937 erhålles följande kalkyl över fördelningen av 1936/1937 års automobilskattemedel:

## Sjätte huvudtiteln.

1936/1937 års automobilskattemedel.

95,077,400 kr.

| Vägunderhåll m. m. enligt<br>väglagen (30 % å kostnad<br>för år 1935)<br>16,800,000 kr.              | Väg- och<br>vattenbyggnads-<br>styrelsen<br>213,500 kr. | Vägorganisa-<br>tionen i<br>länen<br>584,600 kr.     | Övriga nyssnämnda<br>specialanslag å<br>6:e huvudtiteln<br>13,930,000 kr. | Att fördelas<br>mellan städer<br>och landsbygd<br>63,549,300 kr. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Städernas totala andel (20 %)<br>12,709,860 kr.                                                      |                                                         |                                                      | Landsbygdens totala andel (80 %)<br>50,839,440 kr.                        |                                                                  |
|                                                                                                      |                                                         | Utjämningsandelen (15 %)<br>7,625,916 kr.            |                                                                           | Återstående andel (85 %)<br>43,213,524 kr.                       |
| Vägdistriktens direkta<br>underhållsbidrag (50 % å<br>verklig kostnad för år 1936)<br>28,000,000 kr. |                                                         | Utjämnings-<br>bidrag under år 1937<br>3,800,000 kr. | Länens ordinarie andelar<br>11,413,524 kr.                                |                                                                  |

Enligt denna kalkyl skulle underhållsbidragen utgå med sammanlagt 44,800,000 kronor, medan länsfonderna skulle tillföras i runt tal 19,000,000 kronor. I likhet med vad nyss anmärkts beträffande innevarande budgetårs medel bör vid jämförandet av denna summa med de årliga belopp, som av tidigare års automobilskattemedel belöpa på länsfonderna, beaktas, att här förut avsatt belopp av 2,000,000 kronor till broar avser ändamål, för vilka eljest statsbidrag skolat beredas ur länsfonderna.

Anslagen av automobilskattemedel under sjätte huvudtiteln för nästa budgetår skulle i enlighet med det förut anförda upptagas på följande sätt:

|                                                                                                                                                              | Kronor     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Andel i anslaget till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar .....                                                                                  | 183,000    |
| 2. Andel i anslaget till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader .....                                                                                 | 30,500     |
| 3. Vägorganisationen i länen .....                                                                                                                           | 584,600    |
| 4. Bidrag till byggande av landsvägar .....                                                                                                                  | 7,000,000  |
| 5. Bidrag till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län ..... | 1,600,000  |
| 6. Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar .....                                                                                                       | 850,000    |
| 7. Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan .....                                                                                                        | 500,000    |
| 8. Bidrag till byggande av broar .....                                                                                                                       | 2,000,000  |
| 9. Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kutainen i Norrbottens län .....                                                                      | 50,000     |
| 10. Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna .....                                                              | 12,709,860 |
| 11. Förbättring och underhåll av vägar å landsbygden .....                                                                                                   | 50,839,440 |
| 12. Bidrag till vägunderhållet på landet m. m. ....                                                                                                          | 16,800,000 |
| 13. Särskilt bidrag till vägdistriktet för täckande av vissa upptagna lån .....                                                                              | 1,000,000  |
| 14. Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten .....                                                                                             | 130,000    |
| 15. Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder .....                                                                                   | 750,000    |
| 16. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande .....                                                                                     | 50,000     |

Beträffande de i förteckningen under punkterna 1—9 omförmälda anslagen har jag redan förut framställt förslag. Rörande övriga här ifrågavarande anslag samt utjämningsbidrag till vissa vägdistrikt under år 1937 gör jag hemställan i det följande.

Med återopande av det anförda får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 12,709,860, att utgå av automobilskattemedel.

[15.] 12. **Förbättring och underhåll av vägar å landsbygden, förslagsanslag.** Återopande vad jag under nästföregående punkt anført och med hänvisning till vad jag under punkten 7 tillstyrkt i fråga om förevarande anslags benämning och om utjämningsbidrag till vissa vägdistrikt under år 1937 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels till förbättring och underhåll av vägar å landsbygden* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 50,839,440, att utgå av automobilskattemedel;

*dels ock* medgiva, att av den del av landsbygdens andel för budgetåret 1936/1937 av automobilskattemedlen, som motsvarar 85 procent av sagda andel, må disponeras ett belopp av förslagsvis 3,800,000 kronor för tilldelning av utjämningsbidrag åt mera betungade vägdistrikt under år 1937 i huvudsaklig överensstämmelse med de under punkten 7 angivna grunderna.

[16.] 13. **Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under punkten 14 yttrat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 16,800,000, att utgå av automobilskattemedel.

[17.] 14. **Särskilt bidrag till vägdistrikten för täckande av vissa upptagna lån, reservationsanslag.** Under återopande av vad jag under punkten 14 anført i fråga om anslag för nästa budgetår för utbetalning av statsbidrag till sådana vägarbeten, som kommit till utförande, innan statsbidrag därtill beviljats, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels till särskilt bidrag till vägdistrikten för täckande av vissa upptagna lån* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1,000,000, att utgå av automobilskattemedel,

*dels ock* medgiva, att av landsbygdens totala andel av 1935/1936 års automobilskattemedel må på sätt under punkten

14 förordats för enahanda ändamål disponeras ett belopp av lägst 8,000,000 kronor och högst 9,300,000 kronor.

[18.] 15. **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reservationsanslag.** Enligt dåvarande lydelse av 1 § förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel fick till och med budgetåret 1934/1935 till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av automobilskattemedlen, enligt Konungens förordnande användas ett belopp av högst 120,000 kronor. Enligt principerna för den nya riksstatsuppställningen har för innevarande budgetår till enahanda ändamål upptagits ett reservationsanslag, att utgå av automobilskattemedel. Anslagets belopp har bestämts till 130,000 kronor.

Innan jag ingår på frågan om anslag för ändamålet för nästa budgetår, torde jag, i anslutning till uttalande av 1927 års riksdag, få lämna en redogörelse för användningen av de för löpande budgetår disponibla forskningsmedlen. I sådant avseende får jag till en början erinra om att under innevarande budgetår stått till förfogande dels 120,000 kronor av de under budgetåret 1934/1935 influtna automobilskattemedlen och dels nyssnämnda, för löpande budgetår anvisade anslag av 130,000 kronor.

Av det belopp å omkring 4,100 kronor, som enligt vad som meddelades i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 18) återstod odisponerat av 1933/1934 års automobilskattemedel, har Kungl. Maj:t den 22 februari 1935 anvisat 1,300 kronor för studieresa i Danmark, Finland och Norge av överdirektören och chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillsammans med den väginsektör eller vägingenjör, vilken han för varje särskild resa kunde komma att utse. Sedan därjämte ett belopp av 615 kronor 19 öre tagits i anspråk för gäldande av tryckningskostnader för 1931 års väg- och brosakunnigas betänkande, del II, broar, har återstoden ingått i fördelningen av automobilskattemedel mellan städer och landsbygd.

Av 1934/1935 års medel har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 9 augusti, 10 oktober och 13 december 1935 *dels* under vissa villkor ställt till förfogande för svenska vägföreningen tillhopa högst 23,000 kronor för anordnande av vägdagar, utbildningskurser i vägunderhåll, föredrag rörande vägväsendet samt studieresor ävensom till bestridande av kostnader för anordnande av en kurs för posthavande kontrollanter beträffande utförandet av s. k. halvpermanenta beläggningar, samt för statens väginstitut ett belopp av högst 90,000 kronor till understödjande av systematiska försök och forskning inom vägtekniakens område under budgetåret 1935/1936, *dels* under visst villkor ställt till förfogande för statens provningsanstalt ett belopp av 600 kronor för möjliggörande av en månads studievistelse i Danmark för en assistent vid anstalten, *dels ock* ställt till förfogande för statistiska centralbyrån ett belopp av 5,000 kronor för bestridande av kostnader för statistik om olyckor med motorfordon under år 1936. Av ifrågavarande medel uppgår det återstående beloppet alltså till 1,400 kronor.

Av det för budgetåret 1935/1936 anvisade anslaget å 130,000 kronor har Kungl. Maj:t den 8 november 1935 beviljat väginsektören A. Södergren ett resebidrag å 500 kronor för resa till England i syfte att därstädes taga del av nyare rön inom vägbeläggningstekniken samt studera för det engelska vägväsendet gällande normalsektioner och normalbestämmelser samt erfarenheter därav m. m.

I skrivelse den 13 november 1935 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Styrelsen har tillika hemställt om beredande av medel för utförande av nybyggnad för statens väginstitut, vilken nybyggnad beräknats draga en kostnad av 380,000 kronor. Beträffande sistnämnda belopp, vilket styrelsen föreslagit skola utgå av automobilskattemedel, har styrelsen tänkt sig att för täckande av detsamma skulle tagas i anspråk det för innevarande budgetår anvisade anslaget för bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten å 130,000 kronor samt därutöver anvisas ett anslag av 250,000 kronor. Utredningen om nämnda nybyggnad är ännu icke slutförd, och på den grund kan jag icke nu framlägga slutligt förslag i ämnet. Jag är emellertid beredd att tillstyrka, att i anslutning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag det av innevarande budgetårs forskningsanslag återstående beloppet, 129,500 kronor, disponeras för ifrågavarande byggnadsändamål. Beträffande därutöver erforderligt anslagsbelopp, 250,000 kronor, gör jag framställning senare i dag under utgifter för kapitalökning och rubriken Statens allmänna fastighetsfond.

I fråga om anslag för bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten för nästkommande budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin nyssnämnda skrivelse hemställt, att för ändamålet måtte anvisas ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

Mot det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten för nästa budgetår åskade reservationsanslaget av 130,000 kronor har jag icke funnit anledning till erinran.

I fråga om dispositionen av det för innevarande budgetår till enahanda ändamål anvisade anslaget för nybyggnad för statens väginstitut torde jag få göra framställning, sedan utredningen om nämnda nybyggnad blivit slutförd.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten*  
för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*  
av ..... kronor 130,000,  
att utgå av automobilskattemedel.

Departementets  
chefen.

### Hamnar och farleder.

[19.] 16. **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar, reservationsanslag.** Till hamn- och farledsundersökningar anvisade riksdagen för vartdera av budgetåren 1928—1930 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor. Med hänsyn till förefintlig behållning anvisades icke några medel till förevarande ändamål för budgetåret 1930/1931. För vartdera av budgetåren 1931—1933 hava anslag till dylika undersökningar upptagits med 10,000 kronor samt för vartdera av budgetåren 1933—1935 med 8,000 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet under rubrik Bidrag till hamn- och farledsundersökningar anvisats enahanda belopp, 8,000 kronor.

Genom brev den 20 april 1928 har Kungl. Maj:t föreskrivit villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget i fråga.

I sin skrivelse den 30 september 1935 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande förevarande anslag anført:

Anhopningen av ansökningar hade under de båda senaste åren varit betydligt större än som motsvarats av de möjligheter till beviljande av bidrag, vilka till styrelsens förfogande ställda anslagsmedel medgivit. I ett stort antal fall hade begärd undersökning och projektering därför ej kunnat utföras. Den 1 september 1935 hade förelegat sammanlagt 33 ansökningar. Det vore ovisst, huruvida det för budgetåret 1935/1936 anvisade anslaget komme att räcka till bestridande av kostnaderna för redan påbörjade undersökningar och projekteringar. Ett avbrytande därav kunde därför i vissa fall bli nödvändigt. Dessutom vore ytterligare framställningar med all säkerhet att förvänta. Antalet undersökningar, för vilka statsbidrag ifrågasattes, syntes intill utgången av budgetåret 1936/1937 komma att snarare överstiga än understiga ett 40-tal.

Praktiskt taget alla ifrågavarande ansökningar avsåge fiskehamnar eller fisket betjänande farleder. De gällde vidare sådana fall, där vederbörande sökande saknade förutsättningar att själva bekosta erforderlig undersökning och projektering. Att avgöra, i vilken omfattning ifrågasatta arbetsföretag vore av behovet påkallade eller av den betydenhet, att deras realiserande motiverade statens medverkan, vore ej alltid möjligt, innan åtminstone en förberedande utredning verkställes. I ett flertal av förenämnda fall måste det dock anses redan vara styrkt, att nämnda förhållande vore för handen.

Kostnaderna för ifrågakommande undersökningar växlade betydligt från fall till fall, beroende på de planerade företagens olika storlek, erforderliga grundundersökningars omfattning m. m. Då projektens utformning och kostnadsberäkning baserades på tillgängligt utrednings- och undersökningsmaterial, vore det av vikt, att utredningar och undersökningar verkställdes så, att deras tillförlitlighet ej äventyrades. Härvid vore givetvis underförstått, att undersökning, och i all synnerhet en grundligare sådan, skulle komma ifråga först sedan fullgoda skäl befunnits föreligga för ett ifrågasatt företags förverkligande. I betraktande härav måste det anses förenligt med statens eget intresse, att anslaget till undersökningar utmättes på sådant sätt, att det stode i rimlig proportion till de anslag, vilka utginge till arbetsföretagens utförande. Även om undersökningsanslaget höjdes, förbleve det dock ur budgetsynpunkt av ringa betydelse vid sidan av byggnadsanslagen. En relativt kraftig höjning därav vore både försvarlig och i hög grad önskvärd.

Vid fördelningen av de årligen anvisade hamnbyggnadsanslagen kunde självfallet endast sådana arbetsföretag komma ifråga, för vilka fullständig arbetsplan upprättats. Det måste därvid anses vara av vikt, att fördelningen kunde verkställas med ledning av en möjligast fullständig inventering av föreliggande behov. Detta bleve ej möjligt, därest i ett flertal fall, beträffande vilka statens medverkan måhända vore särskilt motiverad, föreliggande ansökningar ej kunde tagas i beaktande, enär erforderliga utredningar och undersökningar ej kunnat verkställas i tid på grund av anslagets otillräcklighet.

För bestridande av kostnaderna för undersöknings- och projekteringsarbete i den omfattning, som svarade mot redan föreliggande samt ytterligare under innevarande och nästkommande budgetår förväntade ansökningar, beräknades åtgå minst 25,000 kronor.

Under återopande av det sålunda anförda hemställer *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, att till bidrag till hamn- och farledsundersökningar måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Anslag för hamnbyggnadsändamål torde under kommande år stå till förfogande i mera begränsad omfattning än vad under de senaste budgetåren varit fallet. Då uppgörandet av arbetsplaner genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg icke är påkallat i vidare utsträckning än som i stort sett kan anses motiverat med hänsyn till de beräknliga för hamnbyggnadsändamål tillgängliga anslagsmedlen, bör detta arbete kunna förväntas bli jämförelsevis begränsat. Vilka företag, som bära ifrågakomma till undersökning, torde i allmänhet kunna bedömas utan att härför behöva anlitas medel å här ifrågavarande anslag. Härtill kommer att vederbörande hamnintressenter numera (jfr sv. förf.-saml. nr 188/1935) under visst villkor få inräkna undersökningskostnad i den för statsbidragets bestämmande beräknade kostnaden för företaget. Det synes vid sådana förhållanden i mindre utsträckning än styrelsen förutsatt behöva komma i fråga att anlita förevarande anslag.

Emellertid kan antagas, att de arbeten, som skola komma till utförande med anlitage av det för innevarande budgetår första gången beviljade anslaget till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, komma att för statsverket medföra vissa undersökningskostnader, helst som arbetena i vissa fall förutsatts bli utförda helt på statens bekostnad. Nämda undersökningskostnader synas dock lämpligen bära bestridas av sagda anslag, vilket utgår av automobilskattemedel. Härom framställer jag förslag vid behandlingen under punkt 23 av berörda anslag.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter synes här förevarande anslag kunna bibehållas vid nuvarande belopp, 8,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 8,000.

[20.] 17. **Bidrag till handelshamnar och farleder, reservationsanslag.** Anslaget till handelshamnar och farleder, som för vartdera av budgetåren 1928—1930 var bestämt till 250,000 kronor, höjdes för budgetåren 1930—1932 till 300,000 respektive 350,000 kronor och har för de därefter följande budgetåren upptagits med 300,000 kronor.

Genom beslut den 16 augusti 1935 har Kungl. Maj:t av det för löpande budgetår anvisade anslaget jämte odisponerad reservation, tillhopa 300,041 kronor 86 öre, beviljat bidrag till 8 företag med sammanlagt nämnda belopp.

Bestämmelser om statsbidrag till handelshamnar och farleder finnas intagna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder, i vissa delar ändrad genom kungörelser den 19 maj 1933 (nr 226) och den 17 maj 1935 (nr 188).

Såsom i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 20) meddelades, hade Kungl. Maj:t dittills, utöver de belopp som för ändamålet anvisats under sjätte huvudtiteln, genom särskilda, den 7 juli 1933 och därefter meddelade beslut av det under utgifter för kapitalökning, fonden för

förlag till statsverket, för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget å 6 miljoner kronor till broar och hamnar beviljat bidrag till 11 hamnföretag av ifrågavarande slag med tillhoppa 1,861,600 kronor. Sedermera hade Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 13 juli 1934 och senare av motsvarande anslag för då löpande budgetår å 6.5 miljoner kronor beviljat bidrag till 7 angivna hamnföretag av förevarande art med tillhoppa 766,700 kronor.

Efter avlåtandet av 1935 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t av sistnämnda anslag för hithörande ändamål disponerat ytterligare medel, nämligen till

|                                                                        | Kronor  |
|------------------------------------------------------------------------|---------|
| Vissa arbeten i Kalmar hamn .....                                      | 131,300 |
| Ombyggnad av kaj m. m. i Uddevalla hamn .....                          | 123,300 |
| Förbättring av hamnen i Mariestad .....                                | 125,000 |
| Vissa arbeten i Köpings hamn .....                                     | 10,200  |
| » » i Mölle hamn, Malmöhus län .....                                   | 17,200  |
| Kajanläggning vid Krokstrand, Göteborgs och Bohuslän .....             | 18,000  |
| Ytterligare bidrag till ombyggnad av vågbrytare m. m. i Hjo hamn ..... | 28,700  |
| Ytterligare bidrag till ombyggnad av kaj m. m. i Uddevalla hamn ..     | 17,500  |
| Kajbyggnad i Härnösands hamn .....                                     | 260,000 |
| Ombyggnad av kaj i Landskrona hamn .....                               | 97,300  |

Summa kronor 828,500

I 1935 års statsverksproposition omförmäldes vidare, att Kungl. Maj:t av anslag till beredskapsarbeten beviljat bidrag till 3 angivna företag med tillhoppa 402,100 kronor. Därefter har Kungl. Maj:t av dylika anslag beviljat bidrag till ytterligare företag med sammanlagt 974,000 kronor, nämligen till

|                                                                | Kronor  |
|----------------------------------------------------------------|---------|
| Hamnanläggning i Göteborg .....                                | 820,000 |
| Uppmuddring av Karlskrona östra farled å delen Torhamnsfjärden |         |
| —Östra fjärden .....                                           | 124,000 |
| Förbättring av ångbåtsbrygga vid Bredavik å Sturkö .....       | 30,000  |

Summa kronor 974,000

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anför i sin skrivelse den 30 september 1935 i fråga om medelsbehovet för handelshamnar och farleder:

För slutbidrag till vissa av de företag, vilka genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 augusti 1935 erhållit statsbidrag, erfordrades enligt ursprunglig beräkning sammanlagt 587,300 kronor, vartill emellertid komme ytterligare 21,168 kronor 59 öre, motsvarande skillnaden mellan beräknad och verklig kostnad. Slutbidragsbeloppet ökades härigenom till 608,468 kronor 59 öre.

De handelshamnar och farleder, till vilka styrelsen förordat statsbidrag att utgå från anslaget till broar och hamnar men beträffande vilka Kungl. Maj:t ännu ej meddelat beslut, avsåge 7 handelshamnar och 1 farled med en beräknad kostnad av sammanlagt 2,082,900 kronor, till vilka statsbidrag ifrågasattes intill ett belopp av 1,288,600 kronor. Då emellertid numera endast en mindre del återstår av förenämnda anslag och bidrag därifrån jämväl ifrågasättas till fiskehamnar, kommer bidragsbehovet till nu nämnda handelshamnar och farled att i huvudsak kvarstå.

Härutöver ifrågasättas statsbidrag till ytterligare tvenne statens farleder

i Bohuslän, tre övriga farleder samt en handelshamn till ett sammanlagt belopp av 716,400 kronor.

Det totala anslagsbehovet till handelshamnar och farleder utgör sålunda för närvarande över  $2\frac{1}{2}$  miljoner kronor, varvid hänsyn dock ej tagits till de ytterligare ansökningar, som äro att förvänta under återstoden av innevarande och nästkommande budgetår.

Anslaget till handelshamnar och farleder utgjorde för budgetåret 1931/1932 350,000 kronor och för vartdera av de följande åren 300,000 kronor. Därjämte har till samma ändamål utgått bidrag från arbetslöshetsanslagen samt från särskilda anslag, nämligen för budgetåren 1931/1932, 1932/1933, 1933/1934 och 1934/1935 respektive 816,600, 542,000, 2,106,800 och 2,949,700 kronor. Slutlig fördelning av motsvarande för budgetåret 1935/1936 disponibla anslag hade ännu ej verkställts.

Styrelsen har för nästkommande budgetår ej ansett sig böra ifrågasätta större anslagsbelopp till handelshamnar och farleder än 500,000 kronor, ehuru av detsamma endast en mindre del kan ifrågakomma till nya företag.

Under åberopande av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till handelshamnar och farleder måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

De hamnanläggningar, till vilka bidrag under de senare åren utgått från förevarande anslag, hava vid tiden för bidragets beviljande överlag redan varit påbörjade och i ett flertal fall även färdigställda. Det har nämligen gällt företag, som på sin tid igångsatts efter vederbörligt tillstånd av Kungl. Maj:t i väntan på att statsbidrag senare skulle beviljas. Såsom framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning erfordras för ytterligare bidrag till de hamnföretag, som ännu icke erhållit slutbidrag från förevarande anslag, ett sammanlagt belopp av över 600,000 kronor. Detta innebär att, därest anslag till handelshamnar och farleder för de närmaste budgetåren anvisas med enahanda belopp som för de senaste åren, 300,000 kronor, anslagen för budgetåren 1936—1938 enbart skulle motsvara vad som åtgår till täckande av förstnämnda belopp. Utöver de med detta belopp avsedda anläggningarna äro numera till bidrag icke ifrågasatta några företag, som på sätt nyss sagts igångsatts innan statsbidrag beviljats.

Departements-  
chefen.

Till utförande av nya företag hava emellertid under de sistförflutna åren, på sätt förut omtalats, disponerats anslag till broar och hamnar samt till beredskapsarbeten. Då motsvarande medelstillgångar icke i nämnvärd utsträckning kunna beräknas stå till förfogande under kommande budgetår, skulle alltså, under den enligt min mening riktiga förutsättningen att förenämnda belopp av 600,000 kronor bör likvideras under de två närmaste budgetåren, statsbidrag till nya företag icke kunna ifrågakomma, därest icke en höjning av nu förevarande anslag sker.

Med hänsyn till det anförda synes ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra höjas med lämpligt belopp, som i så fall skulle i mån av behov disponeras för bidrag till nya företag. Storleken av anslagsökningen synes lämpligen kunna bestämmas till 300,000 kronor eller samma belopp, med vilket anslaget under senare år utgått.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget till handelshamnar

och farleder för nästa budgetår upptagas med 600,000 kronor, varav hälften i första hand skulle användas för bidrag till nya företag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 600,000.

[21.] 18. **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder**, *reservationsanslag*. Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 21) framställda förslag anvisade riksdagen för innevarande budgetår till underhåll av statens fiskehamnar ett reservationsanslag av 19,800 kronor. Förut hade under en följd av år till underhåll av fiskehamnar — statens och statsunderstödda — upptagits ett gemensamt anslag. I enlighet med principerna för den nya riksstatsuppställningen hänfördes för innevarande budgetår de för underhåll av statens fiskehamnar erforderliga medlen till nyssnämnda särskilda anslag, medan motsvarande medel för statsunderstödda fiskehamnar sammanlades med de tidigare under särskilt anslag uppförda medlen för bidrag till byggande av dylika hamnar till ett anslag för bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.

I sin skrivelse den 30 september 1935 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* föreslagit, att i förevarande anslag skulle inräknas behövliga medel för underhåll och drift av vissa kanaler och farleder, och härom anført:

Till bestridande av kostnaderna för drift och underhåll av sådana kanaler och farleder, vilkas vård och förvaltning åligger styrelsen, har hittills bidrag utgått från olika för skilda ändamål anvisade anslag efter därom i varje särskilt fall gjord framställning. Detta förfarande synes styrelsen mindre ändamålsenligt. De företag, varom här är fråga, lämna mycket obetydliga eller, beträffande vissa farleder, inga inkomster. Deras vård och förvaltning förutsätter därför, att erforderliga medel ställas till styrelsens förfogande för bestridande av kostnaderna för sådana stundom av brådskande natur varande åtgärder, vilka företagens drift och underhåll kunna betinga. Det synes styrelsen därför mest ändamålsenligt, att för drift och underhåll av alla dylika statens under styrelsens vård och förvaltning ställda företag ett särskilt anslag anvisas till bestridande av de kostnader, vilka ej kunna bestridas av från vederbörande företag härledande intäkter. Ett sådant förfarande synes även bättre överensstämja med principerna för den nya riksstatsuppställningen. Det ifrågasatta anslaget torde böra benämnas: Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.

För sådana underhålls- och kompletteringsarbeten vid *statens fiskehamnar*, till vilkas bestridande influtna hamnintäkter ej räcka, har styrelsen beräknat ett belopp av 20,000 kronor komma att erfordras under budgetåret 1936/1937.

Beträffande *kanaler och farleder* har styrelsen anført:

Genom brev den 12 juli 1935 angående medel till drift och underhåll av Sotenkanalen under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samband med avgivande av förslag i fråga om anslag att äskas av 1936 års riksdag jämväl taga under övervägande frågan om sättet för bestridande av kostnaderna för fortsatt drift och underhåll av nämnda farled. Enär Sotenkanalen tillhör det slag av företag, för vilka det nu ifrågasatta anslaget är avsett, böra ifrågasvarande kostnader bestridas med

användande av detta anslag. För bestridandet av nämnda kostnader under budgetåret 1936/1937 beräknas komma att erfordras 7,000 kronor.

För nödvändiga reparationsarbeten å Väddö kanal samt för anskaffning av ny färja vid det till kanalen hörande färjstället vid Bagghus jämte reparation av därvarande förtöjningsanordningar och tillfartsvägar erfordras vidare under budgetåret 1936/1937 sammanlagt 9,000 kronor.

Drift och underhåll av här ifrågavarande farleder i övrigt, för vilka inkomst-medel ej äro att tillgå, medföra slutligen med nödvändighet vissa kostnader. För bestridande av dessa jämte oförutsedda kostnader över huvud taget i samband med förvaltningen av statens farleder finner styrelsen det nödvändigt, att förslagsvis 4,000 kronor ställas till styrelsens förfogande.

Då det sammanlagda anslagsbehovet för budgetåret 1936/1937 för nu ifrågavarande ändamål sålunda beräknats utgöra (20,000 + 7,000 + 9,000 + 4,000) 40,000 kronor, hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

De farleder, som avses i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse, äro enligt vad jag inhämtat följande:

Farlederna genom Hamburgssund, Hornösund, Flatholmssundet, Skaftö-landsrännan, Väckholmssundet och Kyrkesund; farleden Toftösund—Hjärtö-sund—Stora Vrångholmen; farlederna genom Kalvsundet och Albrektssund; farleden vid Hafstenssund; Karlskrona östra farled; Akers kanal; farlederna genom Kalmarsund och Smyghålet vid Smögen, Kvicksund, Bockholmssundet, Hjulstafjärden, Agnesund och Aggarösund; farleden till Köping; farlederna genom Brandalssund och Fårösund; farleden mellan Hasslö och Kettilskår; farleden å Hjälmarenen; farlederna genom Oxdjupet, Kodjupet, Tappströms-sundet och Hasselösund.

Mot det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för underhåll av statens fiskehamnar såsom erforderligt beräknade beloppet, 20,000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran.

Departements-  
chefen.

Det för underhåll och drift av Sotenkanalen beräknade beloppet av 7,000 kronor, vilket är avsett för avlöning av två bro- och kanalvakter, elektrisk belysning, telefon, olja för motorbåt och diverse material för reparationer m. m., synes icke heller giva anledning till erinran.

För underhåll och drift av de farleder i övrigt, som stå under styrelsens vård och förvaltning, synes böra avses ett belopp av 8,000 kronor. Vad beträffar erforderliga färjanordningar m. m. vid Väddö kanal torde böra undersökas, huruvida icke härför beräknade kostnader, 5,000 kronor, böra täckas i samma ordning som kostnaderna för andra färjförbindelser å allmänna vägar.

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finner jag lämpligt, att förevarande anslagsbehov beträffande statliga fiskehamnar, kanaler och farleder tillgodoses genom ett gemensamt reservationsanslag, förslagsvis benämnt Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Anslagsbeloppet skulle i anslutning till det anförda för nästa budgetår bestämmas till (20,000 + 7,000 + 8,000) 35,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder*  
 för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 35,000.

[22.] 19. **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, reservationsanslag.** Till statsunderstödda fiskehamnar har riksdagen för tiden från och med år 1920 till och med budgetåret 1934/1935 anvisat tillhoppa 2,705,000 kronor, därav för de fyra senaste budgetåren respektive 325,000, 140,000, 100,000 och 100,000 kronor. Beskrifningen av anslagen för budgetåren 1932—1935 vidtogs av statsfinansiella skäl och med hänsyn till, bland annat, de betydande belopp, som från anslag till beredskapsarbeten och, för de sista två budgetåren, till broar och hamnar ställts till förfogande för hamnföretag av här angiven art.

För innevarande budgetår har till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar anvisats ett reservationsanslag av 105,200 kronor, varav 5,200 kronor avsetts närmast för underhållsarbeten. För sistnämnda ändamål hade tidigare inräknats medel i det jämväl för underhåll av statens fiskehamnar avsedda anslaget till underhåll av fiskehamnar. Såsom under nästföregående punkt ömnämnts skedde uppdelningen av sistnämnda anslag i anslutning till principerna för den nya riksstatsuppställningen.

Av det i nästlidet års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 22) omförmälda, å ifrågakvarande anslag odisponerade beloppet, 43,512 kronor 68 öre, jämte årets anslag, 105,200 kronor, tillhoppa 148,712 kronor 68 öre, har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 augusti 1935 och senare beviljat statsbidrag till följande företag, nämligen till

|                                                                   | Kronor  |
|-------------------------------------------------------------------|---------|
| Uppmuddring av inloppsrännan till fiskehamnen i Skanör .....      | 2,700   |
| Förbättring av Gullholmens fiskehamn, Göteborgs och Bohus län ... | 135,000 |
| Uppmuddring av fiskehamnen i Vitemölla, Kristianstads län .....   | 4,500   |
| Summa kronor                                                      | 142,200 |

Av nämnda anslag återstår alltså odisponerat ett belopp av 6,512 kronor 68 öre.

Av anslag till beredskapsarbeten hava från och med budgetåret 1931/1932 intill tiden för avlåtandet av 1935 års statsverksproposition för bidrag till statsunderstödda fiskehamnar anvisats tillhoppa 2,306,715 kronor. Intill samma tidpunkt hava från och med budgetåret 1933/1934 av anslag till broar och hamnar för samma ändamål disponerats sammanlagt 2,112,840 kronor.

Från anslag till beredskapsarbeten har Kungl. Maj:t efter avlåtandet av 1935 års statsverksproposition genom särskilda, den 8 mars 1935 och därefter meddelade beslut beviljat följande statsbidrag, nämligen

|                                                                                                 | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Ytterligare bidrag till fiskehamn vid Sandskär, Norrbottens län .....                           | 9,000  |
| Ytterligare bidrag till förbättring av Spikarnas fiskehamn å Alnö,<br>Västernorrlands län ..... | 5,700  |

|                                                                        | Kronor  |
|------------------------------------------------------------------------|---------|
| Förbättring av fiskehamn vid Lilla Kornö, Göteborgs och Bohus län      | 45,000  |
| Ytterligare bidrag till istandsättande av Vikens hamn, Malmöhus län    | 12,800  |
| Ytterligare bidrag till fiskehamn vid Brantevik, Kristianstads län ... | 36,900  |
| Fortsatt utbyggnad av Fotö fiskehamn, Göteborgs och Bohus län .....    | 54,900  |
| Fiskehamnsanläggning vid Resö, Göteborgs och Bohus län .....           | 118,750 |
| Fortsatt utbyggnad av Rörö fiskehamn, Göteborgs och Bohus län ...      | 74,070  |
| Fiskehamnsanläggning vid Skärhamn, Göteborgs och Bohus län .....       | 216,000 |
| Fiskehamnsanläggning vid Svanhalla, Blekinge län .....                 | 26,500  |
| Summa kronor                                                           | 599,620 |

Av reservation å tidigare budgetårs anslag till broar och hamnar har Kungl. Maj:t efter avlåtandet av 1935 års statsverksproposition genom särskilda beslut den 25 oktober 1935 och senare beviljat följande statsbidrag, nämligen

|                                                                                  | Kronor  |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Ombyggnad av fiskehamnen vid Nyhamnsläge, Malmöhus län .....                     | 59,850  |
| Ytterligare bidrag till förbättring av fiskehamnen vid Skåre, Malmöhus län ..... | 40,100  |
| Ombyggnad av Limhamns fiskehamn, Malmöhus län .....                              | 132,000 |
| Anläggning av fiskehamn vid Gräsgård, Kalmar län .....                           | 58,500  |
| Summa kronor                                                                     | 290,450 |

I sin skrivelse den 30 september 1935 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffande förevarande anslag anfört:

Tillströmningen av ansökningar om statsbidrag vore alltfjämt betydande. I mycket hög grad syntes behovet av ifrågasatta hamnbyggnader vara att tillskriva den alltmer ökade användningen av större och motordrivna fiskebåtar. Dessa förutsatte djupare samt bättre skyddade och utrustade hamnar än vad fallet varit vid användandet av enklare båtmateriel. Ytterst härledde sig säkerligen behovet av modernare båtmateriel och bättre hamnar från behovet av bättre möjligheter till rationalisering av fiskets bedrivande.

En undersökning av nu angivna utvecklingsprocedur, i vad avsåge därav föranledda anspråk på statens medverkan samt ifrågasatta arbetens betydelse för fisket, vore av stort värde. Särskilt önskvärd vore en inventering av förefintliga mera väsentliga behov av hamnarnas förbättring och utvidgning, så att en generalplan för statens understödjande därav kunde upprättas. Styrelsen hade för avsikt att söka åvägabringa en undersökning i sådant avseende.

Av styrelsen till Kungl. Maj:t överlämnade ansökningar om statsbidrag till fiskehamnsbyggnader, vilka ännu ej av Kungl. Maj:t upptagits till prövning, avsåge 14 företag med en beräknad kostnad av i avrundat belopp 1,313,000 kronor, till vilka statsbidrag ifrågasatts intill ett belopp av 1,159,800 kronor.

Därutöver föreläge ytterligare ansökningar, avseende 21 företag med en beräknad kostnad av 2,171,800 kronor, till vilka statsbidrag ifrågasatts intill ett belopp av 2,006,000 kronor. Möjligt vore, att ej alla kunde förordas till erhållande av statsbidrag. Å andra sidan vore härvid ej medräknade de planerade företag, för vilka projektering påginge.

Av det anförda framginge att för det dåvarande föreläge ansökningar om statsbidrag till fiskehamnar med sammanlagt omkring 3 miljoner kronor. Till

vissa fiskehamnar, vilka i relativt stor omfattning betjänade jämväl motorbåts-  
trafiken i allmänhet, ämnade styrelsen förorda bidrag från anslaget till mindre  
hamnar och farleder. Dessa vore därför ej här medräknade. Utöver före-  
nämnda ansökningar tillkomme sådana, som vore att förvänta under åter-  
stående del av innevarande budgetår samt under budgetåret 1936/1937.

Till fiskehamnsbyggnader (statens och statsunderstödda) hava för budget-  
åren 1928/1929, 1929/1930 och 1930/1931 anvisats anslag å respektive 450,000,  
540,000 och 450,000 kronor. För budgetåren 1931—1935 hade statsbidrag för  
samma ändamål jämväl utgått från anslagen till beredskapsarbeten samt till  
broar och hamnar med avsevärda belopp. Med hänsyn härtill hade samtidigt  
anslaget till statsunderstödda fiskehamnar beskurits. Därest särskilda arbets-  
löshetsanslag ej komme att anvisas för budgetåret 1936/1937, syntes vad förut  
anförts beträffande föreliggande behov kraftigt motivera, att fiskehamns-  
anslaget åter höjdes. Ett ytterligare skäl härför syntes den betydande arbets-  
löshet utgöra, som alltjämt rådde i Bohuslän och Blekinge. En förflyttning  
av arbetslösa därifrån till platser utan arbetslöshet syntes därvid även kunna  
komma i fråga. Ehuru detsamma ej räckte att täcka mer än en mindre del av  
det föreliggande bidragsbehovet, hade styrelsen för nästa budgetår ej ansett  
sig böra ifrågasätta större anslagsbelopp än 500,000 kronor till statsunder-  
stödda fiskehamnar.

Under återopande av det anförda har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen  
hemställt, att till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiske-  
hamnar måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett anslag av 500,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Av de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse avsedda företag, som  
av styrelsen överlämnats eller beräknades komma att överlämnas till Kungl.  
Maj:ts prövning, har ett betydande antal sedermera erhållit statsbidrag och  
ingår bland de i förut återgivna förteckningar upptagna företagen.

Då behovet av bidrag till statsunderstödda fiskehamnar under senare år  
tillgodosetts i mycket betydande utsträckning och då det anslag till mindre  
hamnar och farleder, som jag under följande punkt kommer att upptaga till  
behandling, torde kunna förväntas i icke ringa mån komma att tillgodose även  
fiskehamnsbehovet, vill jag förorda, att här förevarande anslag för nästa  
budgetår anvisas med ett belopp av 100,000 kronor. I vad mån av detta belopp  
behöva tagas i anspråk medel till underhållsarbeten kan icke nu förutses, men  
det föreligger icke anledning till antagande, att behovet av medel för dylika  
arbeten skall bli av någon betydande storlek.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda*  
*fiskehamnar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 100,000.

[23.] 20. **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och far-  
leder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års stats-  
verksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 23) framställda förslag an-  
visade riksdagen för innevarande budgetår till bidrag till byggande och under-  
håll av mindre hamnar och farleder ett reservationsanslag av 500,000 kronor,

att utgå av automobilskattemedel. Med detta anslag avsågs att, i avvaktan å pågående utredning om motorbåtstrafikens andel i bensinskattemedlen, disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjänade den mindre sjöfartens intressen.

I anslutning till vad som i berörda sammanhang anfördes i statsverkspropositionen, varemot riksdagen ej anförde någon erinran, har Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 utfärdat kungörelse (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.

Enligt sagda kungörelse kan till byggande och underhåll av hamnar, bryggor och farleder, som äro avsedda att tjäna den mindre sjöfartens och motorbåtstrafikens intressen, av Kungl. Maj:t beviljas statsbidrag med högst nittio procent av den verkliga kostnaden för arbetet, där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag provas böra beviljas eller hela kostnaden finnes böra bestridas av statsmedel. Byggandet av dylika anläggningar ombesörjes av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, där icke i särskilda fall annorlunda bestämmes.

I kostnad, varå statsbidrag beräknas, må inräknas skälig kostnad för erforderlig undersökning och upprättande av arbetsplan beträffande företaget, men icke kostnad för lösen av mark. Statsbidrag utgår ej till byggnadsarbete, som påbörjats, innan bidraget beviljats.

Underhåll och drift av anläggning, till vars utförande bidrag beviljats, åligger anläggningens ägare att ombesörja och bekosta, i den mån icke bidrag till underhållet beviljas eller underhållskostnaden helt bestrides med statsmedel.

Bestämmelserna i § 4 mom. 2, 3, 5 och 7 samt § 5 kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder skola i tillämpliga delar gälla även beträffande arbeten av i denna kungörelse avsett slag, där ej Kungl. Maj:t i särskilda fall annorlunda bestämmer. I ärende, som berör lotsstyrelsens ämbetsområde, skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, innan ärendet underställes Kungl. Maj:ts prövning, inhämta lotsstyrelsens yttrande.

I sin skrivelse den 30 september 1935 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande förevarande anslag anført:

Enär det för budgetåret 1935/1936 anvisade anslaget varit tillgängligt allenast något över två månader, hade, såsom varit att vänta, ansökningar om bidrag från anslaget i fråga ännu ej hunnit inkomma i större omfattning. Att döma av från skilda delar av landet till styrelsen ingångna meddelanden samt gjorda förfrågningar rörande villkoren för erhållande av bidrag från anslaget, erforderligt projekteringsarbete m. m., vore ett betydande antal ansökningar emellertid att framdeles förvänta.

För det dåvarande föreläge ansökningar om bidrag till såväl motorbåts-hamnar som mindre farleder med en beräknad kostnad av 700,000 kronor i avrundat tal. Enär nämnda ansökningar först nyligen inkommit till styrelsen, vore granskningen av arbetsplanerna till de ifrågasatta företagen ännu ej avslutad. Förslag till anslagets fördelning hade därför icke kunnat upprättas.

Ehuru fullgoda skäl syntes föreligga för att den del av bensinskatten, som beräknades härröra från motorbåtstrafiken, oavkortad användes för tillgodo-seendet av denna trafik, ansåge sig styrelsen för budgetåret 1936/1937 ej böra ifrågasätta ett högre anslagsbelopp än 750,000 kronor till nämnda ändamål.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att till bidrag till byggande

av mindre hamnar och farleder måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett reservationsanslag av 750,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Genom särskilda beslut den 12 juli 1935 och senare har Kungl. Maj:t av ifrågavarande anslag beviljat följande bidrag, nämligen till

|                                                                                          | Kronor                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Underhåll och drift av Sotenkanalen, Göteborgs och Bohus län .....                       | 3,500                       |
| Förbättring av fiskehamnen i Norrboda å Gräsön, Stockholms län ...                       | 25,200                      |
| Anläggning av hamn för mindre båtar i Strömstad.....                                     | 160,200                     |
| Anläggning av hamn för mindre båtar i Härnösand .....                                    | 39,300                      |
| Första utbyggnad av hamn för mindre båtar i Uddevalla .....                              | 63,000                      |
| Anläggning av hamn för mindre båtar vid Källö-Knipplan, Göteborgs<br>och Bohus län ..... | 28,800                      |
| Fördjupning av Karingöns fiskehamn, Göteborgs och Bohus län .....                        | 90,000                      |
| Fördjupning av vissa farleder vid Utö, Stockholms län .....                              | 11,700                      |
|                                                                                          | <u>Summa kronor 421,700</u> |

Departementis-  
chefen.

Då, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, behovet av bidrag till byggande och underhåll av ifrågavarande mindre hamnar och farleder kan förutses bli betydande, har jag intet att erinra mot det av styrelsen äskade beloppet, 750,000 kronor. Jag vill härvid erinra om att, såsom i 1935 års statsverksproposition meddelades, de från motorbåtstrafiken härrörande bensinskattmedlen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen preliminärt beräknats uppgå till ett årligt belopp av 800,000—900,000 kronor. Frågan, huruvida berörda förhållande bör leda till att viss procentuell andel av bensinskattmedlen lämpligen bör avsättas för tillgodoseende av här ifrågavarande ändamål, läser komma att övervägas av 1935 års vägsakkunniga, som hava att avgiva förslag i fråga om dispositionen av automobilskattemedlen.

Vid behandlingen av anslaget till bidrag till hamn- och farledsundersökningar har jag förordat, att kostnaderna för dylika undersökningar böra bestridas av nu förevarande anslag i vad de belöpa sig på därmed avsedda arbeten. Därest riksdagen icke häremot uttalar erinran, torde alltså för bidrag till hamn- och farledsundersökningar få av ifrågavarande anslag disponeras det belopp, som av Kungl. Maj:t prövas erforderligt. Jag förutsätter, att för ändamålet icke skall behöva tagas i anspråk mer än inemot 15,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 750,000,  
att utgå av automobilskattemedel.

## C. Vägtrafikväsendet.

[24.] 1. **Besiktning av motorfordon, förslagsanslag.** Till besiktning av motorfordon anvisades i samband med omläggning av besiktningsväsendet för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 530,000 kronor, avseende första halvåret 1931. Anslaget för detta ändamål, som för vartdera av budgetåren 1931—1933 utgick med 1,050,000 kronor, sänktes för budgetåret 1933/1934 till 1,000,000 kronor, med vilket belopp det jämväl utgick under budgetåret 1934/1935. För innevarande budgetår utgår anslaget med ett till 1,100,000 kronor höjt belopp. Anslaget är avsett till bestridande av besiktningsmännens andel av influtna förrättningsavgifter, arvoden för s. k. flygande besiktning samt i förekommande fall ersättning för uppdrag att vara föreståndare för besiktningsmyndighet ävensom arvode samt rese-kostnads- och traktamentsersättning till besiktningsman, som inom visst län förordnats att handhava tillsynen över fordonsbeståndet och körskolorna inom länet eller viss del därav. Närmare bestämmelser härom hava meddelats i kungörelsen den 3 oktober 1930 (nr 353) angående ersättning till besiktningsmän för motorfordon jämte förrättningstaxa m. m. med däri enligt kungörelserna den 19 maj (nr 223) och den 14 juni 1933 (nr 408) gjorda ändringar.

Samtidigt med beviljande av anslag till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1930/1931 infördes i riksstaten inkomsttiteln »Avgifter för besiktning av motorfordon». Såväl inflytande förrättningsavgifter som utgifterna för besiktningsväsendet upptagas och redovisas således å riksstaten och hava, såsom framgår av propositionen nr 221 till 1930 års riksdag, avvägts med beräkning att utgifterna å anslaget skulle stanna inom ramen av uppbörden å inkomsttiteln. I enlighet härmed hava både inkomsttiteln och anslaget, vilka emellertid icke utgöra någon specialbudget, för budgetåren 1931—1933 upptagits till ett avrundat belopp av 1,050,000 kronor, för budgetåren 1933—1935 till 1,000,000 kronor samt för innevarande budgetår till 1,100,000.

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning för budgetåret 1934/1935 hava inkomsterna av avgifter för besiktning av motorfordon under budgetåret uppgått till 1,158,995 kronor 86 öre, under det att nettoutgifterna för ändamålet under samma tid uppgått 1,126,287 kronor 69 öre. Inkomsterna under nämnda budgetår hava således överstigit utgifterna med i runt tal 32,700 kronor.

Enligt vad jag senare i dag i annat sammanhang kommer att föreslå, skulle det nuvarande besiktningsväsendet i vissa hänseenden omgestaltas. Härigenom skulle statsverkets utgifter för besiktningsväsendet komma att minskas, varjämte den nuvarande relationen mellan inkomster och utgifter skulle på för statsverket förmånligt sätt förskjutas. Då emellertid omorganisationen enligt förslaget skulle genomföras först den 1 juli 1937, komma de föreslagna ändringarna ej att för nästa budgetår inverka på beräkningen av nu förevarande anslag.

Departements-  
chefen.

Enligt vad chefen för finansdepartementet på av honom angivna grunder föreslagit skulle nyssberörda inkomsttitel i riksstaten för nästa budgetår upptagas med 1,250,000 kronor. Med hänsyn till gällande bestämmelser för ersättning till besiktningsmännen kan det emellertid antagas, att utgifterna å förevarande anslag icke komma att stiga till sagda belopp. På grund härav vill jag föreslå, att anslaget till besiktning av motorfordon för nästkommande budgetår bestämmas till 1,150,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *besiktning av motorfordon* för budgetåret 1936/1937  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,150,000.

[25.] 2. **Registrering av motorfordon, förslagsanslag.** Det extra förslagsanslaget till bestridande av utgifter för registrering av motorfordon var för vartdera av budgetåren 1930—1932 bestämt till 30,000 kronor. Med hänsyn bland annat till den minskade anslagsbelastning, som indragningen av det inom generalstaben förda centralregistret över motorfordon medförde, minskades anslaget för budgetåret 1932/1933 till 15,000 kronor, med vilket belopp det jämväl var uppfört för budgetåret 1933/1934. För budgetåret 1934/1935 minskades anslaget ytterligare med 5,000 kronor till 10,000 kronor. För innevarande budgetår har anvisats ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

Från anslaget gäldas utgifter för anskaffande av liggare och blad till automobilregistren hos länsstyrelserna ävensom för tryckning av olika för automobilväsendet erforderliga blanketter, ersättning till den räkenskapsförare hos överståthållarämbetet, som handhar uppbörden av registreringsavgifter för motorfordon, kostnaderna för besiktnings-, släpvagns- och skatteskyltar samt för körkort och trafik kort, utgifter för upplysningsverksamhet rörande trafikregler och till motverkande av alkoholmissbruk hos motorfordonsförare m. m.

Bruttoutgifterna å anslaget uppgingo för budgetåren 1930—1935 till respektive 46,302, 36,238, 18,967, 7,060 och 9,245 kronor. En avsevärd inkomst har emellertid beretts anslaget därigenom att medel, som deponerats vid utbetalande av skyltar av nyssnämnda slag och som icke erfordrats för återbetalning eller täckande av omkostnader, jämlikt meddelade bestämmelser tillgodoförts anslaget. Uppbördsmedlen hava för nämnda budgetår uppgått till i runda tal respektive 18,700, 21,600, 12,400, 13,700 och 19,000 kronor. Nettobelastningen å anslaget under budgetåren 1930—1933 har därigenom begränsats till, likaledes i runda tal, respektive 27,600, 14,600 och 6,600 kronor, under det att för budgetåren 1933—1935 uppkommit nettointkomst å anslaget av nära 6,700 respektive 9,750 kronor.

Med hänsyn till belastningssiffrorna synes anslaget för nästkommande budgetår kunna ytterligare minskas, förslagsvis till 1,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *registrering av motorfordon* för budgetåret 1936/1937  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,000.

[26.] 3. **Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** Under titeln »Vägar och kommunikationer» var under en följd av år i riksstaten uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 20,000 kronor. Med uteslutande av nämnda anslag upptog 1928 års riksdag i riksstaten under titeln »Bidrag till vissa kommunikationsändamål» ett ordinarie reservationsanslag å 20,000 kronor. Anslaget, som för budgetåret 1929/1930 höjdes till 30,000 kronor, för budgetåret 1930/1931 till 35,000 kronor och för budgetåret 1931/1932 till 40,000 kronor, anvisades för vart och ett av budgetåren 1932—1935 med 30,000 kronor.

I samband med den vid 1935 års riksdag beslutade nya riksstatsuppställningen utbröts ur detta anslag och anvisades såsom särskilt anslag vad som erfordrades för bestridande av kostnaderna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen. Detta särskilda anslag, vilket benämndes »Bidrag till vissa internationella sammanslutningar», uppfördes med ett belopp av 10,000 kronor under rubriken »Diverse».

För de övriga ändamål, för vilka medel utgått från här förevarande anslag, anvisades för innevarande budgetår under oförändrad rubrik ett belopp, motsvarande skillnaden mellan det dåvarande anslaget, 30,000 kronor, och förberörda belopp av 10,000 kronor, d. v. s. 20,000 kronor.

De utgifter, som alltså numera avföras från ifrågavarande anslag, utgöras bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder samt av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke är att hänföra till allmän väg. Härjämte hava vissa engångsutgifter bestritts med medel från här förevarande anslag, exempelvis istandsättningsarbeten å fyra fjällstugor å färdleden mellan Karesuando kyrkoby i Norrbottens län och Skibotten i Norge samt vid Strimasunds fjällstuga.

För nästa budgetår torde samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, vara erforderligt för tillgodoseende av ifrågavarande ändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 20,000.

[27.] 4. **Bidrag till skjutsentreprenader m. m., förslagsanslag.** I riksstaten var till och med budgetåret 1932/1933 upptaget ett ordinarie förslagsanslag till bidrag till skjutsentreprenader, vilket var avsett för fullgörandet av statens förpliktelser på grund av bestämmelserna i skjutsstadgan. Då till följd av automobiltrafikens utveckling skjutsanstalter i allt större omfattning indrogos, kunde anslaget successivt nedsättas; för budgetåren 1930—1933 utgick det med respektive 50,000, 40,000 och 30,000 kronor.

Skjutsstadgan upphörde att gälla med utgången av år 1933, därvid dock stadgats, att beträffande skjutsanstalt, för vilken enligt stadgan slutet entreprenadavtal först därefter utginge, bestämmelserna i stadgan skulle till-

lämpas intill entreprenadtidens utgång. I detta hänseende torde få erinras, att entreprenadperioden inom ett län utgår först med år 1936. På grund härav blir det nödvändigt, att medel till bestridande av statens bidrag till entreprenader enligt skjutsstadgan finnas tillgängliga även för budgetåret 1936/1937.

Såsom närmare framgår av nästlidet års sjätte huvudtitel (punkt 27), hade emellertid förutsatts, att i vissa fall skulle till anordningar för beredande i fortsättningen av skjuts och härbärge åt resande kunna utgå statsbidrag i enlighet med huvudgrunder, som sedermera fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 19 maj 1933 och beträffande vilka jag torde få hänvisa till punkt 26 av 1934 års sjätte huvudtitel.

På grundval av verkställda beräkningar, som återfinnas i propositionen nr 97 till 1933 års riksdag, anvisades för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1933/1934 ett anslag av 16,000 kronor och för budgetåret 1934/1935 ett anslag av 9,000 kronor, med vilket sistnämnda belopp anslaget upptagits även för nu löpande budgetår.

I enlighet med de i berörda proposition framlagda beräkningarna skulle för budgetåret 1936/1937 ett anslag av likaledes 9,000 kronor bli erforderligt.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till skjutsentreprenader m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 9,000.

---

## D. Luftfartsväsendet.

[28.] 1. **Understöd av regelbunden luftfart, reservationsanslag.** Enligt av 1931 års riksdag lämnat bemyndigande har mellan Kungl. Maj:t och kronan samt aktiebolaget Aerotransport den 10 juli 1931 träffats avtal, varigenom bolaget berättigats att under vart och ett av åren 1932—1936 erhålla årligt understöd av 650,000 kronor för upprätthållande av regelbunden luftfart å linjen Malmö—Amsterdam under hela året och å linjen Stockholm—Helsingfors under minst 8 månader; med avseende å luftfart under senare halvåret 1931 gällde särskilda i avtalet meddelade bestämmelser.

Sedan 1935 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 162, bland annat, bemyndigat Kungl. Maj:t att med nämnda bolag träffa avtal om regelbunden luftfart efter utgången av år 1936 i huvudsaklig överensstämmelse med ett av chefen för kommunikationsdepartementet förordat, vid sagda proposition såsom bilaga 3 fogat förslag, har sådant avtal träffats den 3 juli 1935. I § 2 av detta avtal (Meddelanden från luftfartsmyndigheten, nr 2 år 1935) avsett trafikprogram, som skall utföras av bolaget, omfattar en enkeltur dagligen på envar av linjerna Malmö—Köpenhamn—Amsterdam, Malmö—Köpenhamn—Hamburg—Amsterdam, Amsterdam—Paris, Amsterdam—London, Stockholm—Malmö och Oslo—Göteborg—Köpenhamn—Malmö samt en dubbeltur dagligen å vardera av linjerna Stockholm—Åbo—Helsingfors—Tallinn och Malmö—Köpenhamn—Berlin. På de linjer, där enkelt trafik föreskrivits för bolaget, förutsattes den andra hälften av trafiken skola utföras av samtrafikerande utländskt företag. Såsom understöd åt bolaget för dessa trafikprestationer skall statsverket enligt § 2 utbetala högst följande belopp, nämligen år 1937 1,050,000 kronor, år 1938 975,000 kronor, år 1939 900,000 kronor, år 1940 825,000 kronor, år 1941 750,000 kronor samt år 1942 675,000 kronor. Om avtalet icke uppsäges senast två kalenderår före dess utgång, skall detsamma gälla tills vidare och med två kalenderårs ömsesidig uppsägningstid, och i dylikt fall skall statsunderstödet utgå med ett för varje år med 75,000 kronor minskat belopp. Inskränkning av trafikprestationerna må ej ske utan medgivande av Kungl. Maj:t, som äger bestämma, om och i vad mån nedsättning i understödet i anledning därav bör ske. Bolaget för varje kalenderår enligt § 2 tillkommande statsunderstöd, minskat med ett belopp av 125,000 kronor, skall i avbidan på slutavräkning för året enligt § 8 utbetalas med en tolfedel av beloppet den sista i varje kalendermånad. Nämnda belopp av 125,000 kronor utbetalas till bolaget vid utgången av december månad men får av bolaget icke utan Kungl. Maj:ts i varje särskilt fall givna tillstånd användas för annat ändamål än till utdelning å aktierna enligt vad i samma paragraf sägs.

Under år 1935 har, enligt vad jag inhämtat, den svenska luftfarten be- drivits i mer än kontraktsevenlig omfattning.

På leden Malmö—Amsterdam har i samtrafik mellan Aerotransport och det holländska bolaget Koninklijke Luchtvaart Maatschappij trafiken upprätthållits

å direkt linje under tiden den 1 mars—den 31 december och å linjen Malmö—Köpenhamn—Hamburg—Amsterdam under tiden den 1 januari—den 16 november, varvid använts två-, tre- och fyrmotoriga flygplan av typerna Fokker F. XII, F. XX, F. XXII och F. XXXVI, Douglas DC 2 och Junkers Ju 52. De olika flygplanen rymma 12—36 passagerare. Under tiden den 6 oktober—den 16 november deltog Det Danske Luftfartselskab A/S i trafiken å sistnämnda linje. I stället har Aerotransport under tiden den 1 november—den 31 december upprätthållit trafik å linjen Malmö—Köpenhamn—Berlin med en dubbeltur om dagen. Luftfarten å linjen Stockholm—Helsingfors har bedrivits under tiden den 15 april—den 15 december av Aerotransport och det finska Aero O/Y, som vartdera utfört halvp parten av trafiken, samt den 16—23 december av det finska bolaget ensamt. Under tiden den 19 april—den 15 november ägde mellanlandning rum i Åbo, och under tiden den 15 april—den 15 oktober trafikerades även sträckan Helsingfors—Tallinn. Båda bolagen ha använt sjöflygplan av typen Junkers Ju 52 med plats för 14—15 passagerare.

Beträffande övrig, Sverige berörande regelbunden luftfart under år 1935 har jag inhämtat följande:

Med flygplan av typen Junkers Ju 52 har Aerotransport under tiden den 20 juni—den 20 augusti bedrivit daglig trafik dels på linjen Stockholm—Gotland och dels på linjen Stockholm—Åland. Tre gånger i veckan under tiden den 1 juli—den 14 augusti hava med flygplan av samma typ även utförts s. k. turistturer (sight-seeingturer) på leden Stockholm—Skokloster—Gripsholm—Stockholm.

På sträckan Malmö—Köpenhamn—Göteborg har under tiden den 1 maj—den 5 oktober luftfart upprätthållits av Aerotransport med ett två-motorigt flygplan av typen F. VIII, rymmande 11 passagerare.

Vidare har nattpostflygning för postbefordran ägt rum på leden Stockholm—Malmö/Köpenhamn—Hannover under tiden 1 maj—5 oktober. I denna nattposttrafik har förutom Aerotransport deltagit Det Danske Luftfartselskab A/S. Därvid hava använts flygplan av typerna Junkers W 34, Northrop-Delta och Fokker F. XII.

Ytterligare har Deutsche Lufthansa A. G. ensamt trafikerat leden Oslo—Göteborg—Köpenhamn från den 1 maj till den 5 oktober och under tiden den 2 januari—den 31 december tillsammans med Det Danske Luftfartselskab A/S upprätthållit trafik på lederna Malmö—Köpenhamn—Hamburg och Malmö—Köpenhamn—Berlin, den senare linjen enligt vad förut sagts under två månader trafikerad av Aerotransport.

Slutligen har det franska bolaget Air France i samtrafik med det belgiska bolaget Sabena under tiden den 1 april—den 5 oktober trafikerat linjen Malmö—Köpenhamn—Hamburg—Bryssel—Paris.

Till understöd av regelbunden luftfart har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 640,000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1935 har *luftfartsmyndigheten* i fråga om beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår anfört:

Enligt av Kungl. Maj:t hittills tillämpade grunder för subventionens utbetalande, vilka inneburit att subventionen månadsvis utbetalats proportionellt mot flygprestationernas storlek, skulle det på första halvåret 1936 belöpande subventionsbeloppet, vartill medel beviljats å innevarande budgetårs stat, komma att utgöra omkring 291,400 kronor. För täckande av återstoden av det subventionsbelopp, som enligt kontraktet skall utgå för år 1936, erfordras alltså (650,000 — 291,400) 358,600 kronor.

Enligt det mellan Kungl. Maj:t och kronan samt aktiebolaget Aerotransport den 3 juli 1935 avslutade avtalet har bolaget berättigats att under året 1937 för utförande av ett visst trafikprogram erhålla ett understöd av 1,050,000 kronor. Av detta belopp skola emellertid 125,000 kronor utbetalas först vid utgången av december månad 1937. Statsunderstödet i övrigt skall utbetalas med en tolfedel den sista i varje kalendermånad. För första halvåret 1937 erfordras med anledning härav ett belopp av  $\frac{1}{2}$  (1,050,000 — 125,000) 462,500 kronor.

Sammanlagt erfordras alltså för nu ifrågavarande ändamål (358,600 + 462,500) 821,100 kronor.

Luftfartsmyndigheten hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till understöd av regelbunden luftfart för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 821,100 kronor.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot luftfartsmyndighetens beräkning av anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *understöd av regelbunden luftfart* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 821,100.

[29.] 2. **Underhåll och drift av luftfartsleder, förslagsanslag.** I anslutning till uttalande av dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet vid anmälan i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, sid. 90—121) av frågan om anordnande av luftfartsleder Stockholm—Malmö och Malmö—norska gränsen, mot vilket uttalande riksdagen ej framställde erinran, hava sedermera förekommande arrenden för upplåten mark och kostnader för underhåll och drift av berörda luftfartsleder bestritts av postverket inom ramen av ett i verkets driftkostnadsstater upptaget belopp för luftpostbefordran.

I sitt betänkande den 26 november 1934 med utredning rörande reguljär luftfart m. m. anförde luftfartsutredningen, att nämnda anordning, som motiverats med att flyglederna till en början huvudsakligen komme att användas för nattpostflygning, borde upphöra och postverket alltså befrias från utgifter för flyglederna och samtidigt även från alla med flygledningens förvaltning sammanhängande uppgifter, vilka näppeligen syntes tillhöra postverkets verksamhetsområde. Dessa uppgifter borde i stället överlätas åt luftfartsmyndigheten, som otvivelaktigt vore den statliga myndighet, vilken handhavandet av flyglederna närmast borde åligga. Själva skötseln av hjälplandsfälten och den närmaste tillsynen av belysningsanordningarna utefter flyglederna syntes kunna besörjas av på respektive platser bosatta personer, med vilka luftfartsmyndigheten träffade avtal därom. Förslaget borde medföra den konsekvensen, att det av postverket redovisade, i flygfält och fyrbelysning nedlagda kapitalet finge överföras till annat konto.

För min del anförde jag vid anmälan av frågan om fortsatt understöd till svensk luftfart (proposition nr 162 år 1935), att jag gäve luftfartsutredningens uttalande i ämnet min anslutning, men erinrade tillika, att frågan om den lämpligaste anordningen för redovisning av statens kostnader för luftfarten,

enligt vad jag i annat sammanhang yttrat, synts mig böra bliva föremål för närmare utredning i anslutning till det för 1935 års riksdag framlagda förslaget om inrättande av statens allmänna fastighetsfond.

Genom beslut den 15 juni 1935 har Kungl. Maj:t uppdragit åt riksräkenskapsverket att med beaktande av vad i berörda sammanhang anförts verkställa utredning och inkomma med förslag i fråga om inrättande av en fond för luftfarten i syfte att ordna redovisningen över statsbudgeten av statens till flygväsendet hänförliga kapitaltillgångar och med dessa förbundna inkomster och utgifter. Då denna utredning ännu icke medhunnits, vill jag efter samråd med chefen för finansdepartementet förorda, att anslagen till luftfarten liksom för innevarande budgetår upptagas sålunda, att anslag till väderlektjänst anvisas under nionde huvudtiteln, övriga anslag, som icke äro av kapitalökningens natur, under sjätte huvudtiteln och kapitalökningens anslagen under utgifter för kapitalökning, allt efter omständigheterna såsom anslag till postverket eller telegrafverket.

*Luftfartsmyndigheten* har i skrivelse den 21 november 1935 avgivit förslag i fråga om sättet för täckande av de med luftfartsledernas underhåll och drift förenade kostnaderna och härom till en början anfört:

På av myndigheten gjord förfrågan, huruvida generalpoststyrelsen, för det fall att erforderligt anslag till bestridande av kostnaderna för luftfartsledernas drift och underhåll under budgetåret 1936/1937 icke åskades på riksstaten, komme att i blivande förslag till driftkostnadsstater för postverket för åren 1936 och 1937 upptaga erforderliga belopp för detta ändamål, har *generalpoststyrelsen* i skrivelse den 1 november 1935 anfört följande: Enligt styrelsens uppfattning vore det önskvärt, att postverket i enlighet med luftfartsutredningens förslag befriades från utgifterna för luftfartsledernas och till desamma hörande belysningsanläggningars drift och underhåll redan från den 1 juli 1936. Då ifrågavarande utgifter för tiden därefter komme att stiga till så avsevärda belopp, som angivits i av luftfartsmyndigheten överlämnade beräkningar, syntes det kunna ifrågasättas, huruvida postverket rimligtvis borde, utöver kostnaden för utförda postflygningar, belastas med dessa utgifter. Det borde i detta sammanhang bemärkas, att luftfartsledningarna komme att utnyttjas även för annan flygning än postflygning. Styrelsen ville fördens skull föreslå, att i postverkets driftkostnadsstat för år 1936 endast upptoges det för första halvåret 1936 beräknade omkostnadsbeloppet för luftfartsledningarna eller 36,000 kronor. Därest den pågående utredningen rörande hithörande förhållanden icke skulle hinna slutföras i sådan tid, att på grundval av densamma förslag till övergång till ett annat budgetsystem i fråga om kostnaderna för luftfartsledernas drift och underhåll kunde föreläggas 1936 års riksdag, ville styrelsen ifrågasätta, att den kostnad, som för nämnda ändamål belöpte på budgetåret 1936/1937, förskotterades av postverket och att postverket sedermera, på sätt på utredningens förslag finge närmare bestämmas, bereddes gottgörelse för de belopp, som sålunda förskotterats.

Därest på grund härav anslag för nu ifrågavarande ändamål anses böra redan från och med budgetåret 1936/1937 anvisas på riksstaten, har enligt en hos luftfartsmyndigheten utförd, skrivelsen bilagd utredning kostnaden här för beräknats till 142,297 kronor eller i avrundat tal till 140,000 kronor. Erinras må, att i luftfartsutredningens betänkande motsvarande kostnad, dock med inräknande av kostnaden för belysning och underhåll jämväl av luftfarts-

leden Malmö—Göteborg—norska gränsen beräknats till omkring 200,000 kronor för år.

Under hänvisning i övrigt till uppgifterna i oförmålda kostnadsberäkning har luftfartsmyndigheten — under förutsättning att anslag för nu ifrågasvarande ändamål ansåges böra för budgetåret 1936/1937 anvisas på riksstaten — hemställt, att till bestridande av kostnaden för luftfartsledernas drift och underhåll måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett förslagsanslag av 140,000 kronor.

Den av luftfartsmyndigheten åberopade kostnadsberäkningen ter sig i sammandrag på följande sätt:

|                                                             | Kronor              | Kronor         |
|-------------------------------------------------------------|---------------------|----------------|
| <b>Gemensamma utgifter:</b>                                 |                     |                |
| Inköp av automobil .....                                    | 8,000               |                |
| Underhåll och drift av automobil .....                      | 4,500               |                |
| Resetraktamenten .....                                      | 4,000               |                |
| Expenser .....                                              | 1,000               |                |
| Diverse, oförutsett .....                                   | 12,500              | 30,000         |
| <b>Flygplatser:</b>                                         |                     |                |
| Arrende .....                                               | 2,500               |                |
| Flygplatsvakter .....                                       | 4,320               |                |
| Strömavgifter .....                                         | 14,700              |                |
| Reservdelar och reparationer (belysningsanläggningar) ..... | 1,750               |                |
| Underhåll av fälten .....                                   | 30,000              | 53,270         |
| <b>Flygfyrar:</b>                                           |                     |                |
| Arrende .....                                               | 455                 |                |
| Tillsyningsmän .....                                        | 1,572               |                |
| Strömavgifter .....                                         | 37,500              |                |
| Reservdelar och reparationer .....                          | 19,500              | 59,027         |
|                                                             | <b>Summa kronor</b> | <b>142,297</b> |

I anslutning till denna kostnadsberäkning lämnas i en vid luftfartsmyndighetens skrivelse fogad promemoria redogörelse för beräkningen av de skilda posterna och den tilltänkta organisationen av luftfartsledernas skötsel. Ur denna promemoria torde här få återgivas följande:

#### Gemensamma utgifter.

*Inköp av automobil, 8,000 kronor.* Under de trafikperioder, somrarna 1933—1935, då flygfyrar varit i drift, hade tillsynen därå varit ordnad så, att dels en hos luftfartsmyndigheten tjänstgörande befattningshavare i början och slutet av trafikperioden översett och justerat samtliga fyrar, dels ock daglig tillsyn skett genom särskilda i närheten av fyrplatserna boende personer, med vilka luftfartsmyndigheten träffat överenskommelse, att de mot en mindre ersättning, 5—10 kronor för månad, skulle på ett av luftfartsmyndigheten fastställt formulär inrapportera eventuella driftstörningar. Luftfartsmyndigheten och av myndigheten utsedda reparatörer hade härigenom blivit underrättade om uppkomna fel, varefter reparatörerna, jämlikt för dem gällande instruktion, haft att snarast avhjälpa felen och till luftfartsmyndigheten inrapportera att så skett. På grund av svårigheter att erhålla tillräckligt kvalificerade reparatörer, bosatta i närheten av fyrarna, hade emellertid detta system fungerat

mindre tillfredsställande. Särskilt hade putsningen och smörjningen av fyr-ljusapparaterna icke skett med den omsorg, som måste fordras, när det gällde ifrågavarande ömtåliga och dyrbara apparater.

Luftfartsmyndigheten hade därför räknat med, att översynen från och med den 1 juli 1936 skulle i allt väsentligt överlätas på en hos myndigheten anställd tjänsteman, nämligen den e. o. biträdande ingenjör, som enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag skulle inrättas å styrelsens luftfartsbyrå med begynnelse-lön enligt löneklass 19. I luftfartsmyndighetens nuvarande organisation motsvarades denne närmast av en av postverket avlönad befattningshavare, som sedan början av år 1935 tjänstgjorde hos luftfartsmyndigheten med uppdrag att biträda vid tillsynen över luftfartsledningarna. Ömför-målde biträdande ingenjör skulle minst en gång i månaden verkställa grundlig översyn av varje fyr med tillhörande transformatorstation och kraftledning, innefattande även putsning och smörjning av fyr-ljusapparaten. En liknande översyn av belysnings- och signalanordningarna å hjälplandningsfältet skulle även verkställas. En dylik regelbunden översyn förekomme allmänt i utlandet, ehuru merendels omkring två gånger i månaden. Tillika skulle ifrågavarande befattningshavare avhjälpa inrapporterade tillfälliga fel, i den mån detta icke uppenbarligen kunde utan risk för skada å apparater eller annan olägenhet anförtros åt någon reparatör i trakten. Tillsyningsmännen förutsattes skola bibehållas för säkerställande av omedelbara rapporter till luftfartsmyndigheten om uppkomna fel.

Det nu angivna systemet hade förutsatts i de kostnads-kalkyler, som luftfartsutredningen i förberörda betänkande framlagt och i vilka för ändamålet upptagits kostnad för, bland annat, en ingenjör och två montörer.

Vid de resor, som den nuvarande befattningshavaren utfört till fullgörande av sin tjänst, hade till en början anlåtats järnväg i förening med förhyrning av bil å lämplig station i närheten av förrättningsstället. Emellertid hade tidsförluster, kostnader och praktiska olägenheter av detta färd-sätt befunnits så stora, att postverket sommaren 1935 ställt bil till förfogande för resornas företagande. Därest förvaltningen av luftfartsledningarna komme att överföras till luftfartsmyndigheten, uppkomme fråga, huruvida det senast anlåtade systemet för resornas verkställande borde fortfarande användas eller om återgång till systemet med kombination av järnvägsresor och förhyrning av bilar vore att föredraga. Inom luftfartsmyndigheten verkställd undersökning hade givit vid handen, att det förra systemet vore ur ekonomisk synpunkt avgjort överlägset. Detta berodde, bland annat, på flygfyrarnas och hjälplandningsfältens relativt stora antal (på sträckan Stockholm—Malmö respektive 25 och 7), på de jämförelsevis korta avstånden dem emellan (flygfyrarna i genomsnitt 30 kilometer och hjälplandningsfältet 50 kilometer från varandra) och på de i åtskilliga fall relativt stora avstånden från järnvägsstation, där bil funnes disponibel till förhyrning. Samtliga dessa omständigheter gjorde, att befattningshavaren med användande av bil beräknades hinna verkställa den månatliga översynen av leden Stockholm—Malmö på en tid av 18—20 dagar för en rese-kostnad, inklusive ränta och avskrivning på automobilens anskaffningskostnad, av omkring 425 kronor, medan vid kombinerad användning av järnväg och förhyrd bil omkring 26 dagar skulle åtgå och rese-kostnaden därvid uppgå till omkring 600 kronor.

På grund av anförda förhållanden borde en automobil anskaffas för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till att fyrarna i allmänhet vore placerade vid sidan av de stora vägarna samt att ingenjören behövde kunna medföra reservdelar till belysningsanordningarna jämte lyftverktyg, borde automobilen vara av kraftig konstruktion och specialinredd för ändamålet. Erforderligt belopp för inköp av bilen hade på grund härav ansetts icke kunna beräknas under 8,000 kronor.

*Underhåll och drift av automobil, 4,500 kronor.* Varje resa för översyn av belysningsanordningarna å leden Stockholm—Malmö beräknades få en längd av 1,800 kilometer, vilket vid en resa per månad motsvarade 21,600 kilometer per år. Kostnaderna för drift och underhåll av automobilen kunde uppskattas till 20 öre per kilometer, varför årskostnaden bleve omkring 4,500 kronor. Luftfartsmyndigheten förutsatte härvid, på grundval av vad generalpoststyrelsen under hand meddelat om sina planer beträffande nattposttrafik, att sådan komme att drivas under hela budgetåret 1936/1937 och att på grund härav regelbunden översyn över belysningsanläggningarna å nämnda led erfordrades under hela samma budgetår.

*Resetraktamenten, 4,000 kronor.* Den biträdande ingenjören komme att för nämnda översyn befinna sig på resor cirka 18—20 dagar per månad eller omkring 240 dagar per år. Med ett till 12—13 kronor per dygn nedsatt traktamente bleve under nyss angivna förutsättning totalsumman för år omkring 3,000 kronor, vartill komme kostnader för extra resor.

*Expenser, 1,000 kronor.* Expensmedel erfordrades för diverse kartor och ritningar och för telefonsamtal för brådslande rapporter från tillsyningsmännen m. m.

*Diverse, oförutsett, 12,500 kronor.* Denna post utgjorde ej fullt 10 procent av totalkostnaderna för driften av luftfartsledningarna.

#### **Flygplatser.**

*Arrenden, 2,500 kronor.* I brev den 19 augusti 1932 hade Kungl. Maj:t uppdragit åt generalpoststyrelsen att på rekvisition av luftfartsmyndigheten av postverkets medel utbetala de ersättningsbelopp, som enligt av luftfartsförbundet upprättade och å Kungl. Maj:t och kronan överlätna avtal m. m. skulle till länsstyrelsen i Östergötlands län eller till vederbörande arrendatorer utgivas för nyttjande av vissa områden såsom hjälplandningsfält. Under budgetåret 1936/1937 skulle för sådant ändamål utbetalas 800 kronor för hjälplandningsfältet vid Stigtomta och 1,700 kronor för hjälplandningsfältet vid Hästholmen.

*Flygplatsvakter, 4,320 kronor.* Flygplatsvakterna hade att övervaka fälten med dränerings- och belysningsanordningar och skulle sålunda verkställa rensning av brunnar och inrapportera alla fel på respektive fält och på belysningsanordningar eller andra anläggningar därvid. De skulle dessutom vara handräckningshjälp åt besättningen å landande postflygplan. Ersättningen till flygplatsvakterna hade förutsatts komma att variera mellan 300 och 600 kronor för år, beroende på arbetets omfattning.

I Norrköping och Jönköping förutsattes av dessa medel komma att utgå ett arvode av 300 kronor jämväl till en representant för luftfartsmyndigheten, med vilken myndigheten kunde stå i kontakt för ordnande av löpande förvaltningsfrågor och åt vilken uppdrag att ombesörja förekommande arbeten kunde givas. Denne borde även hava till uppgift att ur flygsynpunkt svara för ordningen på platsen samt att vid flygdagar eller andra tillfällen tillvarata luftfartsmyndighetens intressen.

*Strömvavgifter, 14,700 kronor.* För vart och ett av hjälplandningsfälten beräknades strömvavgifterna komma att uppgå till 2,100 kronor per år, motsvarande en ungefärlig bränntid av 5 timmar i medeltal för alla nätter, som icke låge närmast före eller efter sön- eller helgdag. För betjänande av dagflyget hade emellertid även för sistnämnda nätter viss kortare bränntid beräknats.

*Reservdelar och reparationer, 1,750 kronor.* Denna post avsåge huvudsakligen kostnader för ersättning av glödlampor och belysningsarmatur.

*Underhåll av fälten, 30,000 kronor.* De arbeten, som förutsatts komma till utförande med anlåtande av dessa medel, 30,000 kronor, vore huvudsakligen

underhåll av gräsvalLEN, rensningar av de ofta mycket vidsträckta avloppsdikena, reparerande av sättningar m. m. Då hittills all erfarenhet saknades beträffande storleken av för detta ändamål erforderligt anslag, vore beloppet förslagsvis uppskattat. För sådana fält, vilkas underhåll beräknades komma att under hela budgetåret bekostas från detta anslag — nämligen Stigtomta, Norrköping, Hästholmen, Visingsö, Ya och Feringe på leden Stockholm—Malmö samt Svarteborg på leden Malmö—norska gränsen — hade upptagits ett belopp av 4,000 kronor per fält, vilket i betraktande av fältens storlek (30—35 hektar) genomsnittligt räknat icke syntes vara för högt. För vartdera av fälten i Varberg och Halmstad, vilka beräknades icke bliVA tagna i bruk förrän mot slutet av budgetåret, hade beräknats ett belopp av 1,000 kronor. För sådana fält åter, som beräknades icke bliVA färdigställda under budgetåret, nämligen fälten vid Väingsö, Exen, Fagerhult, Eslöv, Näsinge och Norrtälje, hade intet belopp upptagits. Till denna grupp hade även förts Jönköpings flygfält, vilket visserligen till viss del den 21 augusti 1935 av luftfartsmyndigheten godkänts för trafik, dock under villkor att staden de närmaste två åren svarade för underhåll av detsamma, men i övrigt icke väntades bliVA färdigställt under budgetåret 1936/1937.

För utförande av större justeringsarbeten, såsom reparerande av mera omfattande sättningar eller dylikt, vore ifrågavarande anslag icke avsett; dylika arbeten förutsattes komma att utföras genom statens arbetslöshetskommissions försorg.

#### **Flygfyrar.**

*Arrenden, 455 kronor.* Arrendena hade upptagits till de belopp, som överenskommits i kontrakt mellan generalpoststyrelsen och markägarna.

*Tillsyningsmän, 1,572 kronor.* Tillsyningsmännens ersättningar hade beräknats med ledning av vad som för närvarande betalades.

*Strömvavgifter, 37,500 kronor.* Vid beräkning av strömvavgifterna hade man utgått från att fyrarna, som tändes och släcktes genom elektriska tidur, skulle vara tända från solens nedgång till dess uppgång. I fråga om sådana fyrar, som vore synliga från av fartyg trafikerade farvatten, vore nämnda lystid nödvändig för sjöfartens säkerhet. Övriga fyrar skulle, om hänsyn icke behövde tagas till annat än nattpostflyget, kunna vara släckta varje natt mellan kl. 1 och 5.30 samt dessutom hela nätterna närmast före och efter sön- och helgdagar. Emellertid vore av andra praktiska skäl en sådan begränsning av lystiden åtminstone tills vidare icke möjlig. Förseningar i nattpostflygningen kunde uppstå, och extraflygningar kunde förekomma. I sådana fall måste, för att flygningarna skulle kunna genomföras, order om ändring meddelas till syningsmännen, något som hittills icke låtit sig göra, eftersom de i allmänhet icke hade telefon och deras uppdrag dessutom, om ett dylikt system genomfördes, skulle förvandlas till verkliga tjänster, förenade med krav på ständig vakthållning under bestämda tider, vilket åter skulle nödvändiggöra en helt annan ersättning än de nuvarande blygsamma arvoden. Även kostnaderna för släckning och tändning av fyrarna genom tillsyningsmännens försorg under nätter före och efter sön- eller helgdag skulle, på grund av att flygfyrarna i allmänhet vore otillgängligt belägna, bliVA högre än om fyrarna hölles tända även dessa nätter. Med anledning härav hade räknats med att flygfyrarna skulle vara tända under hela den mörka delen av dygnet. Emellertid borde till ett kommande år undersökning verkställas, huruvida icke en centralisering till exempelvis Bulltofta eller Stockholm av tändningssystemet skulle, oaktat därmed förenade engångskostnader, kunna medföra en sådan besparing av strömvavgifterna, att den vore ekonomiskt lönande.

*Reservdelar (lampor) och reparationer, 19,500 kronor.* Då någon erfarenhet

icke förefunnes beträffande driften av flygfyrarna under vintern, hade lamp-åtgången per bränntimme räknats bliva densamma som under sommaren. Tro-  
ligen bleve emellertid lampåtgången per bränntimme något mindre under  
vintern, varför vissa besparingar kunde väntas uppkomma.

I utlåtande den 30 november 1935 har *statskontoret* anfört:

I den mån det varit statskontoret möjligt att ingå i bedömande av förelig-  
gande förslag, hade ämbetsverket icke funnit anledning till erinran eller utta-  
lande annat än i följande avseenden.

För tillsynen å luftfartsfyrarna m. m. hade föreslagits, att en automobil  
skulle anskaffas för ett belopp av 8,000 kronor. Med hänsyn till vad som an-  
förts till stöd för detta förslag hade statskontoret ingen anmärkning att fram-  
ställa mot detsamma. Statskontoret ansåge sig endast böra erinra, att ämbets-  
verket i utlåtande den 5 november 1935 angående anslag till väg- och vatten-  
byggnadsstyrelsen avstyrkt inrättandet hos luftfartsmyndigheten av den bi-  
trädande ingenjörsbefattning, för vars innehavare omhandlade automobil när-  
mast skulle vara avsedd.

Då emellertid, enligt vad statskontoret inhämtat, kostnaderna för automo-  
bilens drift och underhåll till omkring hälften skulle utgöras av beräknad  
amortering å inköpssumman för bilen men dylik amorteringsavsättning  
icke syntes böra ifrågakomma beträffande statsverkets motorfordon, syntes  
berörda belopp utan olägenhet kunna nedsättas till förslagsvis 2,500 kronor.

Slutligen förefölle den under rubriken gemensamma utgifter upptagna  
anslagsposten å 12,500 kronor till »diverse, oförutsett» väl högt beräknad. Det  
vore visserligen i och för sig riktigt att även i fråga om förslagsanslag beräkna  
anslagsutgifterna med iakttagande av erforderlig försiktighet, så att anslags-  
överskridanden om möjligt undvekes, men i förevarande fall syntes försiktig-  
heten hava drivits väl långt. Statskontoret hölle före, att erforderlig säkerhets-  
marginal erhöles, om sagda anslagspost bestämdes till förslagsvis 5,000  
kronor.

I anslutning till vad jag nästlidet år vid behandlingen av frågan om fort-  
satt understöd åt den svenska luftfarten anförde, varemot riksdagen ej utta-  
lade erinran, vill jag tillstyrka, att kostnaderna för underhåll och drift av luft-  
fartslederna från och med nästa budgetår icke vidare inräknas i postverkets  
driftkostnadsstat utan bestridas från ett under sjätte huvudtiteln för ända-  
målet uppfört anslag.

Departements-  
chefen.

Beträffande den under utbyggnad varande leden Malmö—Göteborg—norska  
gränsen erfordras för nästa budgetår endast relativt obetydliga belopp för  
skötsel av tre fält. I saknad av erfarenhet om de kostnader av förevarande  
slag, som efter öppnande för trafik av den snart färdigställda luftfartsleden  
Stockholm—Malmö uppkomma, är det givetvis förenat med svårigheter att  
med bestämdhet angiva det belopp, som för sådant ändamål erfordras under  
nästa budgetår. Ej heller kan det nu med säkerhet bedömas, huruvida nämnda  
led kommer att trafikeras under hela nästa budgetår, ett spörsmål som emel-  
lertid huvudsakligen inverkar endast på de för elektrisk ström till belysnings-  
anordningarna beräknade kostnaderna. De av luftfartsmyndigheten framlagda  
kostnadskalkylerna synas emellertid i stort sett vara uppgjorda med den till-  
förlitlighet, som är möjlig, och torde under förhandenvarande förhållanden  
böra läggas till grund för beräkning av det erforderliga anslaget.

Beträffande vissa av de i kalkylerna under rubriken gemensamma utgifter upptagna posterna synes emellertid en beskärning av beloppen möjlig. Förslaget att anskaffa en automobil för utövandet av den tillsyn och vård av belysningsanläggningarna, som i viss utsträckning synes ofrånkomlig, har icke givit mig anledning till erinran. I den för underhåll och drift av automobilen angivna kostnaden, 4,500 kronor, ingår emellertid, enligt vad jag inhämtat från luftfartsmyndigheten, amortering å inköpssumman med ett belopp av omkring 1,000 kronor. I likhet med statskontoret finner jag medel för sådant ändamål icke böra upptagas å anslaget. Såsom jag vid behandlingen av frågan om luftfartsmyndighetens inordnande i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, torde vidare berörda tillsynsverksamhet icke böra förutsättas taga sådan omfattning, att endast för denna uppgift skulle på sätt luftfartsmyndigheten beräknat avses en särskild arbetskraft, och vid sådant förhållande synas icke heller inspektionsresor komma i fråga i den utsträckning luftfartsmyndigheten räknat med. Med hänsyn härtill torde det återstående beräknade beloppet för underhåll och drift av automobilen, 3,500 kronor, kunna minskas till 3,000 kronor.

För resetraktamenten åt nämnde ingenjör vid de regelbundna inspektionsresorna har luftfartsmyndigheten räknat med ett årsbelopp av 3,000 kronor. För dylika traktamenten vid extra resor har tillagts ett belopp av 1,000 kronor. Då förstnämnda belopp beräknats på grundval av att resorna skulle taga i anspråk omkring två tredjedelar av varje månad, synas extra resor icke kunna komma i fråga i någon större utsträckning. Med hänsyn därjämte till vad jag nyss anfört beträffande inspektionsverksamhetens omfattning, har jag funnit det för resetraktamenten avsedda beloppet böra kunna nedsättas till 3,000 kronor. I likhet med luftfartsmyndigheten förutsätter jag, att särskilda besparingsbestämmelser om reseersättningen vid ifrågavarande resor komma att utfärdas.

Vad slutligen beträffar den för »diverse, oförutsett» upptagna posten å 12,500 kronor må framhållas, att ett anslag för ifrågavarande ändamål bör givas förslagsanslags karaktär och disponeras enligt stat, som torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Då samtliga utgiftsposter synas vara så beräknade, att något mera väsentligt överskridande av desamma knappast torde vara att befara, och sådana merutgifter i varje fall icke böra täckas genom ianspråktagande av en diversepost, torde det icke vara erforderligt, att ifrågavarande post inräknas i anslaget.

I övrigt hava de av luftfartsmyndigheten angivna kostnadsbeloppen icke givit mig anledning till annat uttalande än att jag förutsätter, att driften och underhållet av leden Stockholm—Malmö, utan äventyrande av trafiksäkerheten, skall ombesörjas med iakttagande av all sparsamhet, i syfte jämväl att med stöd av därvid vunna erfarenheter i möjlig mån nedbringa motsvarande anslagsbehov för senare budgetår och förbilliga framtida kostnader för underhåll och drift av luftfartsleden utefter västkusten.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle det av luftfartsmyndigheten äskade anslaget, 140,000 kronor, kunna minskas med sammanlagt

(1,000 + 500 + 1,000 + 12,500) 15,000 kronor till 125,000 kronor. Såsom förut antytts torde anslaget böra anvisas såsom förslagsanslag, att disponeras enligt stat, som torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag förutsätter, att i sådan stat skola, i den mån så befinnes lämpligt, upptagas bestämda belopp, som ej få överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t, på sätt i allmänhet sker be-  
träffande omkostnadsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll och drift av luftfartsleder* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 125,000.

[30.] 3. **Radiotjänst för luftfarten.** Till radiotjänst för luftfarten har riksdagen sedan år 1931 anvisat ett årligt anslag av 40,000 kronor. Anslagen hava utbetalats till telegrafverket såsom ersättning för att telegrafverket utan kostnad för luftfarten tillhandahåller för densamma erforderlig radiotjänst. Denna förmån av fri radiotjänst, som står till förfogande för såväl svenska som utländska flygplan, ansågs böra medgivas bland annat med hänsyn till att motsvarande förmån bereddes svensk luftfart i utlandet.

I sitt betänkande den 26 november 1934 med utredning rörande reguljär luftfart m. m. meddelade luftfartsutredningen, som ansåg radiotjänst fortfarande böra tillhandahållas luftfarten utan avgift, att kostnaderna för denna radiotjänst, efter utvidgning av trafikplanen och anläggning av nya radiostationer i Stockholm, Göteborg och Malmö, beräknats uppgå till ett årligt belopp av 191,100 kronor, innefattande amortering av anläggningskostnaden under 10 år och ränta efter 5 procent för år. Telegrafstyrelsen erinrade häremot, bland annat, att den angivna förräntningen av anläggningskapitalet vore för låg och borde beräknas efter samma grunder, som gällde beträffande telegrafverkets övriga med kapitalökningsmedel bekostade anläggningar.

För min del anslöt jag mig tills vidare till luftfartsutredningens principiella ståndpunkt, att radiotjänsten skulle tillhandahållas luftfarten utan avgift. Även denna utgiftspost skulle emellertid beaktas vid den utredning om redovisningen av statens kostnader för luftfarten, varom närmare omförmäls under punkten 29.

I skrivelse den 10 oktober 1935 har *luftfartsmyndigheten* anhållit om anvisande av anslag till ifrågavarande radiotjänst under nästa budgetår. Efter att hava erinrat om luftfartsutredningens nyss återgivna beräkning har luftfartsmyndigheten anfört:

Det avsedda programmet för utvidgningen av den genom aktiebolaget Aerotransport bedrivna luftfarten torde under budgetåret 1936/1937 icke kunna helt genomföras, vilket dock i viss mån komme att uppvägas av att ett flertal utländska flygtrafikföretag väntades komma att upptaga trafik mellan Stockholm och utlandet.

De på statsverket för budgetåret 1936/1937 ankommande kostnaderna för tillhandahållande av radiotjänst för luftfarten hade av telegrafstyrelsen på grundval av genom aktiebolaget Aerotransport tillhandahållna uppgifter an-

gående omfattningen av den trafik, som under nämnda tid vore att vänta, enligt skrivelse till luftfartsmyndigheten den 24 september 1935 beräknats uppgå till 138,000 kronor. I den beräknade trafiken inginge därvid dels den trafik, som Aerotransport avsåge att besörja, dels ock den trafik, som utländska trafikföretag anmält sig vilja bedriva, sedan Stockholms stads flygfält i Bromma öppnats för trafik, vilket beräknats bliva fallet på försommaren 1936. I nämnda belopp inginge även i det följande omförmäld kostnad för teletypeförbindelse Stockholm—Malmö.

Vid beräkningarnas uppgörande hade telegrafstyrelsen utgått från att den i styrelsens yttrande till luftfartsutredningen den 28 september 1934 angivna utbyggnaden av markradiostationerna endast komme att omfatta Stockholms markradiostation. Emellertid komme, enligt vad luftfartsmyndigheten inhämtat, det föreslagna beloppet icke att för nästkommande budgetår nämnvärt påverkas, även om en utbyggnad av Malmö och Göteborgs markradiostationer komme till stånd i enlighet med vad luftfartsmyndigheten i annat sammanhang föresloge.

I skrivelser till luftfartsmyndigheten den 23 maj och den 23 september 1935 hade Aerotransport hemställt, att anslag måtte begäras för anordnande av teletypeförbindelse mellan flygplatserna i Stockholm och Malmö samt Tyskland. Enligt bolagets uppfattning väntades nämligen antalet tjänste- och platsbeställningstelegram från och till Stockholm bliva så stort, att trafiken i fråga beräknades icke kunna avverkas av den härför avsedda radiosändaren, som även hade att ombesörja utsändningen av en del meteorologiska telegram. Den av bolaget gjorda framställningen hade telegrafstyrelsen för sin del livligt tillstyrkt. Styrelsen hade därvid meddelat, att förhyrningspriset för den del av anläggningen, som skulle komma att falla inom svenskt område, bleve 26,000 kronor om året, vilket belopp inräknats i förut angivna 138,000 kronor.

Mot telegrafstyrelsens förslag vore från luftfartsmyndighetens sida intet att erinra. Vad särskilt anginge teletypeförbindelsen syntes böra nämnas, att densamma syntes motiverad med hänsyn såväl till trafiksäkerheten som till angelägenheten att minska belastningen på radion. Ur säkerhetssynpunkt hade teletypeförbindelse visat sig vara av stort värde, då man med hjälp av denna kunnat överföra viktiga meddelanden även vid sådana tillfällen, då radion på grund av atmosfäriska störningar måst avstängas. Bäringar och positionsbestämningar måste vid sådana, ofta kritiska situationer förmedlas genom teletype de olika markstationerna emellan. Ur radioteknisk synpunkt vore det av vikt att minska anspråken på de mycket begränsade våglängdsområden, som upplåtits för luftfarten. Härigenom minskades störningarna och ökades möjligheterna för en effektiv radiotjänst i övrigt. Telegram om det antal passagerare, för vilket vid varje tillfälle plats måste beredas i flygplanen, vore för den reguljära lufttrafiken av stor betydelse och tillhörde den typ av tjänstemeddelanden, för vilka radion i princip kostnadsfritt ställts till förfogande såväl på kontinenten som i Sverige. Dylika telegram överfördes allmänt till teletypeförbindelse, där sådan funnes etablerad. Härigenom kunde belastningen på radion väsentligt minskas. Vid Bulltofta hade på grund av nu angivna förhållanden en teletypeanläggning visat sig vara behövlig och funnes sedan flera år installerad därstädes. Man måste därför förutsätta, att en anläggning av detta slag icke heller kunde undvaras vid Stockholms flygplats.

Luftfartsmyndigheten hemställer, att till radiotjänst m. m. för luftfarten måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas ett anslag av 138,000 kronor.

*Telegrafstyrelsen* har i utlåtande den 29 oktober 1935 anført, att under de förutsättningar rörande radiotjänstens art och omfattning, från vilka luftfartsmyndigheten utgått, styrelsen beräknat kostnaderna till det av myndigheten angivna beloppet 138,000 kronor.

Såsom luftfartsmyndigheten antytt, föreligger jämväl framställning från myndigheten om anläggning av nya markradiostationer i Göteborg och Malmö. Till Malmöstationen återkommer jag senare i dag.

I sin skrivelse i ämnet den 14 oktober 1935 har *luftfartsmyndigheten* be-  
träffande ny radiostation vid Göteborgs flygplats å Torslanda till en början erinrat om att luftfartsutredningen i förenämnda betänkande räknat med att denna nya station skulle behöva uppföras för en beräknad kostnad av 130,000 kronor. Under erinran vidare, att radioanläggning för Stockholms flygplats vid Bromma beslutats vid 1935 års riksdag, framhåller myndigheten, att även Göteborgsstationens anläggning nu vore aktuell.

Sistnämnda anläggning avsåge, anför luftfartsmyndigheten, dels anordnande av en med pejlanordning försedd ny mottagaranläggning av samma typ, som vore avsedd att anskaffas för Brommafältet, dels ock anläggning av en ny sändare. Den nuvarande sändaren vid Torslanda vore nämligen av så låg effekt, att den vore otillräcklig för trafik med flygplan inåt landet. Den nya sändaranläggningen vore avsedd att förläggas till annan plats än flygfältet. Stationen beräknades, med hänsyn till att trafiken på Göteborg komme att få mindre omfattning än på Stockholm och Malmö, kunna tillsvidare reda sig med endast en sändare om två kilowatt, varjämte den gamla stationsutrustningen vid Torslanda skulle överflyttas som reserv och förses med ackumulatorbatteri. Anläggningen måste anses nödvändig redan under nästa budgetår. Även om trafiken på Göteborg åtminstone till en början icke finge den omfattning, som ursprungligen beräknats, vore för varje fall en utom sträckan Stockholm—Malmö belägen radiostation nödvändig såsom pejlstation för flygtrafiken mellan Stockholm och Malmö. Då tillika en radiostation i Göteborg icke kunde undvaras för den flygtrafik, som kunde komma att bedrivas på denna stad, syntes övervägande skäl tala för att för nu ifrågavarande ändamål utbygga radiostationen därstädes. Kostnaden härför beräknades numera till 135,000 kronor.

I utlåtande den 29 oktober 1935 har *telegrafstyrelsen* anført:

Beträffande radioanläggningen för Göteborgs flygplats är den för närvarande erforderlig dels för meddelanden till och från flygplatserna i Malmö, Köpenhamn och Oslo samt de flygmaskiner, som gå mellan dessa städer, dels ock för pejling av flygmaskiner på sträckan Stockholm—Malmö. De pejlingar, som tagas i Göteborg, lämnas till Malmö, som med tillhjälp av egna pejlingar beräknar flygmaskinernas positioner och sedan per radio meddelar maskinerna uppgift härom. I normala fall kunna dessa uppgifter lämnas till Malmö med tillhjälp av den nuvarande sändaranläggningen i Göteborg, men i fall av atmosfäriska störningar (t. ex. åskväder) i Malmö är detta omöjligt, varför i sådant fall Göteborg skulle få lämna sin pejling direkt till flygmaskinerna. Detta går likväl ej på grund av den nuvarande sändarens mindre effektivitet, och det är för närvarande endast av denna

anledning, som radioanläggningen i Göteborg skulle behöva utbyggas. Om man emellertid anordnar en teletypeförbindelse mellan flygplatserna i Göteborg och Malmö, såsom aktiebolaget Aerotransport hemställt i skrivelse till luftfartsmyndigheten den 26 oktober 1935, kunna pejlingsresultaten meddelas Malmö per teletype och radioanläggningen behöver icke utbyggas, förrän en ökad flygtrafik på Göteborg så kräver. Ifrågavarande teletypeförbindelse kostar 12,350 kronor om året.

Enligt från telegrafstyrelsen inhämtad uppgift fördelar sig det förut omnämnda beloppet 138,000 kronor på följande sätt:

|                                            | Stockholm | Malmö  | Göteborg | Summa                |
|--------------------------------------------|-----------|--------|----------|----------------------|
| Personalkostnader .....                    | 25,300    | 38,100 | 6,800    | 70,200               |
| Hyror för radiostationer .....             | —         | 9,400  | 3,000    | 12,400               |
| Underhåll och drift av radiostation.....   | 10,400    | —      | —        | 10,400               |
| Hyra för teletypeförbindelser:             |           |        |          |                      |
| Stockholm—Malmö .....                      | —         | —      | —        | 26,000               |
| Malmö—Köpenhamn (redan förefintlig) ... .. | —         | —      | —        | 2,000                |
| Administrationskostnader m. m. ....        | —         | —      | —        | 17,000               |
|                                            |           |        |          | Summa kronor 138,000 |

I posten administrationskostnader m. m. ingå, bland annat, kostnader för personalens resor och sjukvård och för telefoner, oförutsedda utgifter ävensom ränta å nedlagt kapital, vilka utgifter tillhopa beräknats till 20 procent av de direkta kostnaderna.

Departements-  
chefen.

Till en början vill jag framhålla, att det ej synes uteslutet, att vissa besparingar beträffande statsverkets ifrågavarande kostnader skulle kunna vinnas genom samverkan mellan militära och civila organ för luftfarten. På nuvarande stadium kunna likväl dessa möjligheter ej bedömas, varför hänsyn här till ej kan tagas vid framställandet av anslagsäskandet för ifrågavarande ändamål. Jag vill emellertid erinra om att Kungl. Maj:t den 22 november 1935 på grund av föreliggande betydande anslagsäskanden anbefallt luftfartsmyndigheten, flygstyrelsen, telegrafstyrelsen och statens meteorologisk-hydrografiska anstalt att gemensamt verkställa utredning i bland annat berörda hänseende samt att därefter skyndsamt till Kungl. Maj:t inkomma med resultatet av denna utredning och de förslag, som därav må föranledas. Den sålunda anbefallda utredningen har, enligt vad jag inhämtat, ofördröjligen igångsatts. Skulle, sedan utredningen avslutats, visa sig att besparingsmöjligheter finnas och att dessa kunna utnyttjas redan under nästa budgetår, följer därav att det anslag, som kan komma att bestämmas utan hänsyn till dessa möjligheter, ej behöver i sin helhet tagas i anspråk.

I avvaktan å resultatet av förenämnda utredning har jag icke något att erinra mot att de av telegrafstyrelsen beräknade kostnaderna för radio stationernas skötsel läggas till grund för framställning till riksdagen, även om vissa i kalkylen ingående kostnadsbelopp, exempelvis de som avse personalkostnaderna, synas mig väl höga. Under förutsättning att nyssnämnda utredning visar, att annan pejlingsstation för flygtrafiken Stockholm—

Malmö än radiostationen vid Göteborg (Torslanda) icke står till buds, synes mig det av telegrafstyrelsen framlagda förslaget, att i stället för ny radiostation därstädes, vilken tillsvidare erfordras endast för att vid atmosfäriska störningar i Malmö pejlingsresultaten skola kunna meddelas direkt från Göteborg till flygplanen, teletypeförbindelse Göteborg—Malmö skulle anordnas, innebära en även från trafiksäkerhetssynpunkt lämplig lösning av pejlingsfrågan. Det av styrelsen angivna årliga kostnadsbeloppet, 12,350 kronor, hänför sig huvudsakligen till hyra av erforderlig telegrafledning mellan Göteborg och Malmö.

Beträffande den ifrågasatta teletypeförbindelsen mellan Stockholm och Malmö vill jag framhålla, att vid nyssnämnda utredning preliminärt beräknats, att betydande besparingar i utgifter för väderlekstjänsten för luftfarten torde bli möjliga, därest berörda förbindelse kommer till stånd. Jag vill därför tillstyrka, att härför avses erforderliga medel, beräknade till ett årligt belopp av 26,000 kronor.

Enligt vad jag nu förordat skulle det erforderliga beloppet för radiotjänst åt luftfarten under nästa budgetår uppgå till (138,000 + 12,350) 150,350 kronor eller i avrundat belopp 150,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *radiotjänst för luftfarten* för budgetåret 1936/1937  
anvisa ett anslag av ..... kronor 150,000.

[31.] 4. **Extra besiktningar av luftfartyg.** Till extra besiktningar av luftfartyg har riksdagen från och med budgetåret 1930/1931 anvisat ett anslag av 1,000 kronor.

I skrivelse den 18 oktober 1935 har *luftfartsmyndigheten*, enär anslag för detta ändamål till samma belopp fortfarande vore behövt, hemställt om anvisande för nästa budgetår av 1,000 kronor till samma ändamål.

Med tillstyrkande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *extra besiktningar av luftfartyg* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 1,000.

[32.] 5. **Utvidgning av belysningsanläggningen å Bulltofta flygplats, reservationsanslag.** Till belysningsanordning å Bulltofta flygplats jämte hinderbelysning i närheten av flygplatsen hava för budgetåren 1929—1933 under sjätte huvudtiteln anvisats anslag till ett sammanlagt belopp av 92,500 kronor. Härutöver har till viss hinderbelysning av anslag till beredskapsarbeten disponerats ett belopp av 24,500 kronor. Slutligen har staten, på sätt närmare framgår av 1931 års statsverksproposition, iklätt sig garanti för att aktiebolaget Aerotransport enligt åtagen förpliktelse till Malmö stads gas- och elektricitetsverk under loppet av 20 år förräntar och amorterar av nämnda verk för skjuten kostnad, 57,600 kronor, för nödig högspänningsinstallation och kablar till belysningsanläggning å flygplatsen. Såsom villkor för denna garanti

skulle gälla, att kablarna och transformatorerna m. m., i den mån de vore belägna på statens mark, skulle bli statens egendom, sedan nyssnämnda belopp slutamorterats.

Sedan enligt beslut vid 1933 års riksdag (proposition nr 132; riksdagens skrivelse nr 264) överenskommelse mellan staten och Malmö stad träffats om visst markbyte i syfte att möjliggöra flygplatsens utvidgning åt norr, hava utvidgningsarbetena jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 november 1933 genom statens arbetslöshetskommissions försorg igångsatts och bedrivits så, att de numera beräknas bli fullbordade under innevarande år.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har *aktiebolaget Aerotransport* anhållit, att i 1936 års statsverksproposition måtte upptagas anslag med 120,000 kronor till med berörda utvidgning av flygplatsen i viss mån sammanhängande komplettering och förbättring av belysningsanläggningen. Förslaget innefattar huvudsakligen ökning av antalet flodljus med 2 till 7 och av hindermarkeringen med 64 ljuspunkter, anordnande av 2 nya vindriktningsvisare och en med 7 ljuspunkter utvidgad gränsbelysning samt slutligen flyttning av den s. k. anstyrningsfyren.

I häröver avgivna utlåtanden hava *chefen för generalstaben*, *chefen för marinstaben* och *chefen för flygvapnet* förklarat sig icke hava något att erinra, och *kommerskollegium* har under hänvisning till att belysningsanläggningen å Brommafältet bestritts av statsmedel förklarat sig icke hava något att erinra mot förevarande förslag, vars lämplighet från teknisk synpunkt kollegium emellertid icke vore i tillfälle att bedöma.

Därefter har *statskontoret* i avgivet utlåtande anfört att, därest ytterligare bidrag av statsmedel ansåges böra beviljas för samma ändamål, statskontoret finge uttala, att härför erforderliga medel syntes, i likhet med vad som skett beträffande ett av 1935 års riksdag anvisat anslag till belysningsanordningar å Bromma flygfält, böra anvisas att utgå av lånemedel å postverkets stat.

Slutligen har *luftfartsmyndigheten* i avgivet utlåtande till en början i fråga om bolagets förevarande framställning och ett senare till luftfartsmyndigheten ingivet alternativt förslag anfört:

Det av Aerotransport upprättade förslaget avsåge i första hand att åstadkomma sådana ändringar och kompletteringar av anläggningen, som föranleddes av de nu pågående arbetena för fältets utvidgning. Därjämte åsyftades emellertid även en kvalitativ förstärkning av anläggningen genom anordnande av ytterligare två flodljus, uppsättande av två nya vindriktningsvisare samt modernisering och komplettering av hindermarkeringen. I sistnämnda del vore förslaget föranlett huvudsakligen av nattpostflygningens förestående utveckling att omfatta även den ur väderlekssynpunkt ogynnsammare delen av året.

Med hänsyn till de betydande, till 120,000 kronor beräknade kostnader, som förslagets genomförande i ursprungligt skick skulle medföra, hade luftfartsmyndigheten, när vissa förenklingar ansetts kunna vidtagas och för varje fall kostnaden för dess fullständiga genomförande kunna fördelas på två eller flera år, anmodat bolagets tekniska ledning att inkomma med kostnadsberäkningar till ett enligt vissa grunder förenklat förslag. I anledning

härav hade luftfartsmyndigheten från bolagets tekniske chef fått mottaga ett med nr 2 betecknat förslag, som bilades skrivelsen. Det nya förslaget innebure i huvudsak, att arbetena skulle under ett första utbyggnadsstadium begränsas till komplettering av hinderbelysningen omkring flygplatsen ävensom till flyttning av flygplatsfyren. Däremot skulle flyttningen av gränsbelysningen tills vidare anstå och åtminstone under budgetåret 1936/1937 allenast en provisorisk gränsbelysning anordnas för den del, som då tillades fältet. Ur anläggningen skulle åtminstone tills vidare helt utgå bland annat de föreslagna nya flodljusen med transformatorstationer, de nya vindriktningsvisarna m. m. Kostnaden för en anläggning av denna omfattning hade beräknats till 47,000 kronor, varvid emellertid vore att märka, att anläggningen inom kort och antagligen redan under påföljande budgetår måste kompletteras genom utbyte av den provisoriska gränsbelysningen vid fältets norra sida mot permanenta anordningar. Inberäknat kostnaden även för sistnämnda arbeten, syntes kostnaderna för utförande av förslaget nr 2 komma att uppgå till omkring 67,000 kronor.

Behovet av anslag för nu ifrågavarande ändamål, har luftfartsmyndigheten i fortsättningen anført, och omfattningen av de åtgärder, som närmast borde vidtagas, bestämdes enligt luftfartsmyndighetens mening i första hand av det förhållandet, att de år 1933 beslutade arbetena för fältets utvidgning, såvitt kunde förutses, komme att i allt väsentligt fullbordas under år 1936, även om vissa kompletteringsarbeten komme att fortgå in på år 1937. Fullt kunde den nytillkomna delen av flygfältet, på vilken nedlagts en kostnad av över en miljon kronor, icke utnyttjas för flygtrafiken, förrän gränsbelysningen ändrats att omfatta även densamma samt flodljusens uppställning ändrats med hänsyn härtill. Härom anför luftfartsmyndigheten vidare:

Provisoriska anordningar medföra härvid ingen besparing utan, frånsett praktiska olägenheter, endast utgiftens undanskjutande till ett senare år. Även måste beaktas, att kostnaden för och olägenheterna av de grävningsarbeten m. m., som erfordrades för belysningsanläggningens utvidgning, nödvändigt måste bli större, om dessa arbeten företogs på ett senare skede, än om de skedde i samband med nu pågående arbeten på fältet. På grund härav syntes det luftfartsmyndigheten lämpligt att för nästkommande budgetår i första hand anvisa de medel, som vore erforderliga för nämnda ändamål och vilkas beviljande, på sätt av det föregående framginge, måste anses vara en konsekvens av redan beslutade åtgärder. Enligt en hos luftfartsmyndigheten gjord överslagsberäkning uppginge kostnaden till för detta ändamål erforderliga arbeten till omkring 15,000 kronor, om gränsljusens antal förbleve oförändrat, och till omkring 20,000 kronor om — vilket syntes riktigare och även föreslagits i internationellt antagna rekommendationer för anordnande av flygplatsbelysning, enligt vilka rekommendationer gränsljus å flygplats skulle placeras på ett avstånd av 100 meter — gränsljusens antal ökades i förhållande till gränsens förlängning, vilket luftfartsmyndigheten förordade.

I och med att gränsbelysningen och flodljusen, på sätt nyss föreslagits, flyttades norrut för att omfatta den nya delen av flygfältet, komme emellertid åtskilliga norr om flygfältet belägna hinder, vilka hittills på grund av avståndet från den nuvarande gränsen varit av underordnad betydelse och därför lämnats antingen helt omarkerade eller ofullständigt markerade av hinderbelysning, att innebära en vida större fara för flygtrafiken än tidigare. Nödvändigt bleve på grund härav att förse dessa hinder med hinderbelysning i

tillräcklig omfattning. De föremål, om vilka härvid vore fråga, utgjordes i främsta rummet av en cirka 300 meter utanför flygfältets nya nordgräns och i huvudsak parallellt med denna framgående allé av höga träd ävensom vissa i nordväst belägna byggnader.

Vidare syntes emellertid även en komplettering av hinderbelysningen nordost om flygfältet bliva nödvändig. På en höjd, belägen 500—600 meter nordost om flygfältets nuvarande gräns, hade hittills flygplatsfyren varit placerad i en av de höga och med hinderbelysning försedda master, som tillhörde sändarstationen för flygplatsens radioanläggning. Nämda höjd ävensom en mellan denna och flygfältet liggande träddunge hade på grund härav hittills kunnat lämnas omarkerade av hinderbelysning. Enligt ett av luftfartsmyndigheten tidigare avgivet förslag skulle emellertid sändarstationen flyttas och i samband därmed masterna för densamma nedtagas. Detta nödvändiggjorde dels en ändrad uppställning av flygfyren, dels ock införande av hindermarkering på den plats, där fyren tidigare varit placerad, ävensom på de hinder, som vore belägna i närheten därav. Lämpligen syntes fyren kunna flyttas till en av Aerotransport för detta ändamål föreslagen höjd, belägen cirka 400 meter utanför flygplatsens östra gräns. I samband därmed syntes emellertid även en mellan fyrens nya uppställningsplats och flygplatsens östra gräns belägen höjdstreckning böra hinderbelysas, på sätt Aerotransports förslag innebär.

I korthet sagt, fortsätter luftfartsmyndigheten, skulle de arbeten, som luftfartsmyndigheten förordade till utförande, innebära förverkligande av den i det från Aerotransports tekniske chef erhållna förslaget nr 2 innehållna planen, såvitt anginge hinderbelysningen norr och öster om fältets utvidgade del ävensom flyttning av flygplatsfyren, men därjämte, och utöver vad nämnda senare förslag innebure, även anordnande av permanent gränsbelysning för denna del. Kostnaden för dessa arbeten beräknades under förutsättning av i november 1935 gällande priser på elektrisk material, vilka likväl under senare tid befunnit sig i stigande, till omkring 50,000 kronor. Vidare anför luftfartsmyndigheten:

Enligt berörda förslag nr 2 skulle därjämte hinderbelysningen även utanför flygfältets södra sida kompletteras samt enligt dess ursprungliga förslag anläggningen i övrigt moderniseras på sätt förut angivits.

Enligt luftfartsmyndighetens mening syntes emellertid dessa delar av anläggningen icke få anses nödvändiga redan under nästkommande budgetår. Fältets utvidgning mot norr minskade i någon mån behovet av en komplettering av hinderbelysningen i söder, eftersom inflygningen till fältet söderifrån därefter kan ske på något större höjd än tidigare. Därtill komme, att hinderbelysningen utanför södra gränsen redan nu vore relativt tät, varför behovet av en komplettering av densamma icke gjorde sig lika starkt gällande som inom det antingen fullständigt obelysta eller bristfälligt hinderbelysta området utanför flygfältets norra del.

Luftfartsmyndigheten hemställer i anslutning till det anförda, att Kungl. Maj:t måtte i anledning av Aerotransports förevarande framställning föreslå 1936 års riksdag att till komplettering av belysningsanläggningen vid Bulltofta flygplats i huvudsaklig överensstämmelse med luftfartsmyndighetens förslag för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat hava de i luftfartsmyndighetens förslag ingående anskaffningarna och arbetena preliminärt beräknats draga följande kostnader:

|                                                                   | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------|--------|
| Flyttning av 2 flodljus .....                                     | 2,700  |
| Flyttning av 7 gränsljus samt anordnande av 6 nya sådana.....     | 2,000  |
| Anordnande av en ny transformatorstation vid Bulltoftavägen ..... | 4,500  |
| Komplettering av hinderbelysningen.....                           | 14,000 |
| Flyttning och uppsättning av flygplatsfyren .....                 | 3,500  |
| Hög- och lågspänningskablar samt manöverkablar .....              | 18,000 |
| Diverse, avrundat .....                                           | 5,300  |

Summa kronor 50,000.

Omfattningen av de tre föreliggande förslagen framgår av följande sammanställning.

| Anskaffning eller arbete         | Aerotransports<br>framställning<br>120,000<br>kronor | »Förslag nr 2»<br>47,000<br>kronor | Luftfarts-<br>myndighetens<br>förslag 50,000<br>kronor |
|----------------------------------|------------------------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| I. Flodljus                      |                                                      |                                    |                                                        |
| a) Nya .....                     | 2                                                    | —                                  | —                                                      |
| b) Flyttning av gamla .....      | 2                                                    | —                                  | 2                                                      |
| II. Hindermarkering              |                                                      |                                    |                                                        |
| 1) Neon, nya .....               | 2                                                    | 2                                  | —                                                      |
| 2) Glödlampor                    |                                                      |                                    |                                                        |
| a) Nya .....                     | 40                                                   | 17                                 | 9                                                      |
| b) Flyttning av gamla .....      | 5                                                    | 2                                  | —                                                      |
| III. Gränsmarkering              |                                                      |                                    |                                                        |
| a) Nya .....                     | 7                                                    | —                                  | 6                                                      |
| b) Flyttning av gamla .....      | 7                                                    | —                                  | 7                                                      |
| IV. Vindindikatorer, nya .....   | 2                                                    | —                                  | —                                                      |
| V. Flygplatsfyr, flyttning ..... | 1                                                    | 1                                  | 1                                                      |

Därest den betydande utvidgning av flygplatsen vid Bulltofta, som nu nal-  
kas sin fullbordan, skall kunna i full utsträckning tjäna sitt ändamål, synes  
det icke kunna undgås, att belysningsanläggningarna anpassas efter flyg-  
fältets nya gränslinjer och jämväl i övrigt så förändras eller utökas, att rim-  
liga krav på trafiksäkerhetens upprätthållande bliva tillgodosedda.

Såsom luftfartsmyndigheten närmare utvecklat, torde det i aktiebolaget  
Aerotransports framställning innefattade förslaget, kostnadsberäknat till  
120,000 kronor, få anses onödigt omfattande. Det av bolagets tekniske chef  
avgivna, såsom »förslag nr 2» betecknade förslaget innebär visserligen en  
väsentlig begränsning av det förstnämnda, i det att kostnaden angivits till  
47,000 kronor, men synes å andra sidan icke kunna betraktas såsom annat än  
en första etapp. Förslag nr 2 innefattar sålunda icke flyttning av flodljus eller  
av den nuvarande gränsmarkeringen å fältets norra sida.

För min del måste jag finna det av luftfartsmyndigheten framlagda för-  
slaget vara att föredraga, enär detsamma, samtidigt som det håller sig inom  
den jämförelsevis måttliga kostnadssumman 50,000 kronor, innefattar åtgärder,  
som synas böra vara tillfyllest för en längre tid. Enligt detta förslag skulle  
erforderlig flyttning och komplettering av gränsmarkeringen samt flyttning

Departements-  
chefen.

av 2 flodljus ske, flygplatsfyren flyttas till lämpligare ställe samt hinderbelysning anordnas å en allé norr om fältet och på flygplatsfyrens nuvarande uppställningsplats. Ifrågavarande arbeten, som avse ett i huvudsak staten tillhörigt flygfält, torde böra bekostas av staten.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot det av luftfartsmyndigheten angivna kostnadsbeloppet, tillstyrker jag, att anslag för ifrågavarande ändamål med sagda belopp, 50,000 kronor, upptages i riksstatsförslaget för nästa budgetår. I likhet med tidigare för belysningsanläggningar å Bulltofta anvisade anslag torde även det nu förordade böra upptagas å sjätte huvudtiteln.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *utvidgning av belysningsanläggningen å Bulltofta flygplats* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 50,000.

[33.] 6. **Istandsättande av hangaren å Torslanda flygplats, reservationsanslag.** Genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 oktober 1934 om utförande av vissa arbeten genom statens arbetslöshetskommissions försorg å den invid Göteborg belägna lant- och sjöflygplatsen vid Torslanda har definitivt bestämts, att Göteborgs flygplats skall anordnas vid Torslanda. Å denna plats finnes sedan åtskilliga år ett flygfält, till vars anordnande jämväl staten medverkat. Kungl. Maj:t beviljade nämligen genom beslut den 27 september 1922 Göteborgs stad ett bidrag av arbetslöshetsmedel å 130,000 kronor för anordnande av slipanläggning, hangar, bryggor och belysningsanordningar samt anskaffande av hjälpbåtar under villkor, bland andra, att de anläggningar och byggnader m. m., till vilka statsbidrag beviljats, skulle förbliva statens egendom, med rätt för Göteborgs stad att använda dem för avsett ändamål men med skyldighet för staden att underhålla dem i fullgott skick. Vid denna första anläggning av flygplatsen bidrog staten jämväl med arbetslöshetsmedel till planering, muddring och vägar.

Å flygplatsen finnas för närvarande följande anläggningar och byggnader:

*Hangaren* innehåller själva hallen om 1,500 kvadratmeter till förvaring av flygplan, två större förvaringsrum, ett lagerrum, ett verkstadsrum, ett maskinrum med motorer för belysningsanläggningar, ett rum för accumulatorn samt ett rum, vilket användes till logement vid tillfälliga militärförläggningar.

*Administrationsbyggnaden* utgör tillbyggnad till hangaren. I bottenvåningen finnas vänthall, tullrum, toaletter och omklädningsrum samt en del expeditiionslokaler. I andra våningen finnas ett rum för flyghamnsledningen, ett rum för radiostationen samt arkivlokal. I tredje våningen är den meteorologiska stationen inrymd. Radiostationens master äro uppsatta vid hangarens gavlar.

*Hamnmästarebostaden* omfattar ett rum och kök jämte erforderliga uthus.

*Hotellbyggnaden* innehåller sju sovrum och hall.

*Restaurangen* innehåller matsal, kafé, kök, två verandor i bottenvåningen samt tre rum i övre våningen.

*Slipanläggningen* består av en större slip med två pontonbryggor, vinsch och slipvagnar samt en mindre reservslip. Båttutrustningen utgöres av en motorbåt och en roddbåt.

*Belysningsanordningar* hava av Svenska Accumulatoraktiebolaget Jungner försöksvis uppsatts å flygfältet och omfatta gränsmarkering, hindermarkering, landningsljus för sjö- och lantflygplan samt ett transportabelt flodljus m. m. Belysningen erhåller kraft från egen anläggning.

Flygplatsen tillhör Göteborgs stad, som tills vidare överlätit förvaltningen till det kommunala Göteborgs flyghamnsaktiebolag. Såsom förut nämnts, har äganderätten till hangaren och slipanläggningen förbehållits staten. Radioanläggningen utom masterna tillhör telegrafverket.

De på de olika anläggningarna belöpande kostnaderna — fränsett belysningsanordningarna vilka försöksvis uppsatts av förenämnda enskilda bolag — och dessas fördelning på staden och staten framgå av följande, av luftfartsmyndigheten meddelade sammanställning, vilken omfattar även de med Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 5 oktober 1934 avsedda, till 650,000 kronor kostnadsberäknade arbetena:

|                               | Kostnader för                   |                                               |                                 |                                               | Summa<br>kostnader |
|-------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------------------|--------------------|
|                               | Göteborgs stad                  |                                               | Staten                          |                                               |                    |
|                               | arbeten<br>i öppna<br>marknaden | nödhjälps-<br>eller<br>beredskaps-<br>arbeten | arbeten<br>i öppna<br>marknaden | nödhjälps-<br>eller<br>beredskaps-<br>arbeten |                    |
|                               | kronor                          | kronor                                        | kronor                          | kronor                                        |                    |
| Planering, muddring och vägar | 35,000                          | 366,063                                       | —                               | 516,600                                       | 917,663            |
| Hangar, slipanläggning m. m.  | —                               | 80,000                                        | —                               | 129,192                                       | 209,192            |
| Radioutrustning               | 2,000                           | —                                             | 10,000                          | —                                             | 12,000             |
| Summa kronor                  | 37,000                          | 446,063                                       | 10,000                          | 645,792                                       | 1,138,855          |

Utöver de kostnader, som här angivits, har Göteborgs stad för marklösen utgivit 682,434 kronor, vartill vid den nu aktuella utvidgningen skulle komma ytterligare ett belopp av omkring 75,000 kronor.

Innan Kungl. Maj:t genom förut nämnda beslut den 5 oktober 1934 tog ståndpunkt till frågan om var Göteborgs flygplats skulle anordnas, hade utredning härutinnan verkstälts av en delegation av representanter för staten samt städerna Göteborg och Mölndal under ordförandeskap av överståthållaren T. Nothin. Enligt i delegationens betänkande förefintliga beräkningar skulle utvidgning av Torslanda flygplats draga en kostnad, utöver förenämnda belopp av (650,000 + 75,000) 725,000 kronor, av i runt tal 110,000 kronor för vissa byggnadsarbeten m. m. samt 150,000 kronor för belysningsanläggning eller alltså tillhoppa 985,000 kronor. Delegationen synes, på grundval av ett yttrande av stadskollegiet i Göteborg, hava räknat med att av kostnaden för marklösen, 75,000 kronor, ett belopp av 25,000 kronor samt hela kostnaden för nämnda byggnadsarbeten m. m. och belysningsanläggningen skulle i likhet med större delen av kostnaderna för planeringsarbeten m. m. bestridas av staten.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift den 17 april 1935 har *Göteborgs flyghamnsaktiebolag* anhållit om anvisande av statsmedel dels till vissa av före-

nämnda byggnadsarbeten m. m. med ett belopp av 100,772 kronor, dels ock till belysningsanläggning och anslutning av densamma till statens kraftnät med (150,000 + 53,000) 203,000 kronor.

Efter att hava erinrat om de i nyssnämnda delegations betänkande in-  
tagna beräkningarna meddelar bolaget, att de däri avsedda byggnadsarbetena  
m. m. omfattade följande olika poster:

|                                                         | Kronor  |
|---------------------------------------------------------|---------|
| Ny administrationsbyggnad .....                         | 58,000  |
| Förbättring av gamla hangarbyggnaden .....              | 7,572   |
| Bitumenbehandling av hangarens golv och uppfarten ..... | 13,700  |
| Flyttning av radio och telefon .....                    | 3,500   |
| Hägnader ..                                             | 4,000   |
| Ersättning till flyghamnsbolaget för                    |         |
| utförda förbättringar å stadens byggnader .....         | 13,976  |
| förstärkning av den lokala kraftkällan .....            | 8,624   |
|                                                         | 22,600  |
| Summa kronor                                            | 109,372 |

I anslutning härtill meddelar bolaget, att Göteborgs stad redan ersatt bolaget sistnämnda delbelopp av 22,600 kronor men att utöver det återstående beloppet, 86,772 kronor, vissa ytterligare kostnader föranleddes av påkallade arbeten. Sålunda borde i administrationsbyggnaden inredas W. C. för en kostnad av 4,000 kronor och anordningar vidtagas för att förse byggnaden med färskvatten, vilka anordningar beräknats kosta 5,000 kronor. Det hade även ansetts önskvärt att framför den nya administrationsbyggnaden anordna en hårdgjord uppställningsplan om cirka 1,000 kvm., vilket beräknats draga en kostnad av 5,000 kronor. De återstående kostnaderna för byggnadsarbeten m. m. skulle alltså uppgå till (86,772 + 4,000 + 5,000 + 5,000) 100,772 kronor.

Under erinran om att Göteborgs stad haft betydande utgifter för flygplatsen hemställer bolaget, att staten måtte bekosta nyssnämnda arbeten ävensom förberörda belysningsanordningar samt att bolaget måtte få utföra förstnämnda arbeten med undantag av flyttningen av radio och telefon, vilken skulle utföras genom telegrafverkets försorg. Tillika hemställer bolaget, att äganderätten till ifrågavarande anläggningar måtte överlätas till Göteborgs stad med skyldighet för staden att underhålla dem så länge flyghamnen är upplåten för allmän trafik och att, därest flygplatsens verksamhet av staden nedlägges, återlämna de av staten bekostade byggnaderna och anläggningarna.

Nämnas må i detta sammanhang, att bolagets framställning stöder sig på en skrivelse från *Göteborgs stadskollegium*, däri kollegiet på av bolaget given anledning hemställt till och bemyndigat bolagets styrelse att hos vederbörande myndigheter göra framställning, att staten måtte dels i största möjliga utsträckning deltaga i berörda kostnader för byggnadsarbeten m. m. och dels bestrida förutnämnda till 150,000 kronor beräknade utgifter för belysningsanordningar.

Över flyghamnsbolagets framställning hava utlåtanden avgivits av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt den 2 augusti 1935, av generaltullsty-

relsen och telegrafstyrelsen den 13 augusti 1935, av kommerskollegium den 15 augusti 1935 och av generalpoststyrelsen den 16 augusti 1935, varjämte aktiebolaget Aerotransport yttrat sig. Därefter hava utlåtanden avgivits av luftfartsmyndigheten den 28 september 1935 och av statskontoret den 15 oktober 1935.

*Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt och generaltullstyrelsen* hava huvudsakligen yttrat sig i frågan om de för verkens respektive arbetsuppgifter avsedda lokalerna i administrationsbyggnaden, vilka lokaler ansetts för knappt tillmätta. Generaltullstyrelsen har emellertid tillika förklarat sig beredd att trots ökade personalkostnader föranstalta om tulltaxering på platsen av till flyghamnen ankommande gods, därest det av bolaget påyrkades och tillräckliga lokaler kunde disponeras.

Även *aktiebolaget Aerotransport* har yttrat sig huvudsakligen om dispositionen av administrationsbyggnaden samt därutöver tillagt, att ny tidsenlig hangar måste byggas, därest flygtrafiken år 1937 skulle utsträckas till Göteborg med helårsdrift.

*Generalpoststyrelsen* har framhållit angelägenheten av att flygplatsen färdigställdes snarast, på det att den planerade flygtrafiken Malmö—Göteborg—Oslo måtte kunna komma till stånd. I enlighet med den princip, som anförts av luftfartsutredningen i dess betänkande den 26 november 1934, syntes det kunna anses berättigat, att statsverket iklädde sig viss del av ifrågavarande kostnader för nybyggnader och förbättringar å flygplatsen. I anslutning till vad som skett vid Bromma flygplats utanför Stockholm syntes det befogat, att statsverket påtog sig kostnaden för belysningsanläggningen, 150,000 kronor, medan frågan om fördelningen av kostnaden å 53,000 kronor för anläggningarnas anslutning till Trollhättans kraftnät syntes böra lösas efter samma princip, som kunde komma att tillämpas beträffande Bromma flygplats.

*Telegrafstyrelsen* har meddelat, att det av bolaget begärda beloppet 3,500 kronor för flyttning av radio och telefon icke avsåge flyttning av sändare med två master. Under framhållande att de i administrationsbyggnaden för radioändamål avsedda utrymmena vore väl knappt tilltagna och i varje fall tillräckliga endast för nuvarande anläggningar och omfattning av trafiken, har styrelsen erinrat om det förslag till ny radioanläggning för en kostnad av 135,000 kronor, som av luftfartsutredningen upptagits i dess betänkande. Den angivna kostnaden syntes kunna minskas, därest mottagardelen av stationen förlades till administrationsbyggnaden, med 10,000 kronor och, om en modernare pejlanordning, som ännu icke vore fullt utprovad, kunde användas, med ytterligare 4,000 kronor.

*Kommerskollegium* har, bland annat, anført:

Då staten hade ett betydande intresse i att förevarande nybyggnader och förbättringar å flygplatsen komme till stånd, syntes bidrag från statens sida motiverat. Vad beträffade belysningsanläggningen hade kollegium icke något att erinra mot att kostnaderna för densamma, i överensstämmelse med vad som av 1935 års riksdag beslutats i fråga om motsvarande anläggning å Brommafältet, bestredes av statsmedel. I kostnaderna för övriga ifrågavarande anläggningar syntes Göteborgs stad böra deltaga med större belopp än det redan erlagda, 22,600 kronor. Kollegium ville erinra om sitt förslag om hälftindelning mellan staten och Stockholms stad av kostna-

derna för belysningsanläggning, stationsbyggnad och hangar å Brommafältet, kostnadsberäknade till 150,000, 260,000 respektive 410,000 kronor. På förslag av Kungl. Maj:t hade emellertid riksdagen anvisat, förutom hela det för belysnings- och radioanläggningar erforderliga beloppet, ett bidrag endast till hangarbyggnaden med 100,000 kronor. Förhållandena å de båda flygplatserna vore visserligen icke fullt jämförbara, men kollegium funne sig med hänsyn till vad sålunda förekommit icke böra förorda högre statsbidrag till nu ifrågakvarande arbeten, fränsett belysningsanläggningen, än 60,000 kronor eller i runt tal hälften av de beräknade kostnaderna.

*Luftfartsmyndigheten* har, efter erinran om luftfartsutredningens yttrande rörande fördelningen mellan staten och vederbörande kommuner av kostnaderna för flygplatsers anordnande, anför:

För att det utvidgade flygfältet vid Torslanda skulle kunna rationellt utnyttjas, syntes uppförandet av ny expeditionsbyggnad få anses ofrånkomligt. Den utvidgade flygplatsen beräknades bliva färdigställd under år 1937.

Enligt det nya avtalet med staten skulle aktiebolaget Aerotransport från och med den 1 januari 1937 upptaga trafik på linjen Malmö—Göteborg—Oslo. I full utsträckning syntes emellertid trafiken icke kunna äga rum, förrän Oslos flygplats blivit färdigställd, vilket beräknades kunna ske först under år 1938. I vilken omfattning trafiken på Göteborg intill dess kunde uppehållas vore ovisst. Enligt uppgift skulle från norsk sida intresse förefinnas att inom närmaste tiden återupptaga deltagandet i nattpostflygningar till kontinenten. Under dessa förhållanden borde redan under nästkommande budgetår åtgärder vidtagas för att komplettera flygplatsen med erforderliga byggnader och belysningsanläggningar ävensom för vidtagande av erforderliga ändringsarbeten.

Vad kostnaderna för byggnader och ändringsarbeten beträffade anslöte sig luftfartsmyndigheten i princip till kommerskollegii förslag. Enär det upprättade förslaget till expeditionsbyggnad icke uppfyllde vissa berättigade fordringar, måste ritningarna underkastas en överarbetning. Såsom villkor för statsbidraget syntes böra gälla, att ritningarna till byggnaden och dennas placering godkändes av luftfartsmyndigheten. Bidraget till expeditionsbyggnaden och nödvändiga ändringsarbeten borde förslagsvis utgå med 40,000 kronor.

Kostnaden för belysningsanläggningen borde bestridas av staten i likhet med vad som skett vid flygplatserna i Malmö och Stockholm. Anläggningens utförande borde ske genom luftfartsmyndighetens försorg. Emellertid förut-sattes staden därvid ombesörja och bekosta elektriska ledningarnas framförande till flygplatsen. Den på staten ankommande kostnaden för belysningsanläggningen beräknades av luftfartsmyndigheten under denna förut-sättning till 160,000 kronor.

Luftfartsmyndigheten hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja *dels* bidrag till erforderliga ändringsarbeten och en expeditionsbyggnad vid Göteborgs flygplats i Torslanda med 40,000 kronor, *dels* ock till belysningsanläggning vid flygplatsen ett anslag av 160,000 kronor.

*Statskontoret* har anför:

För egen del vill statskontoret fästa uppmärksamheten vid att det i förevarande fall är fråga om en mellanlandningsstation. Beträffande sådana stationer synes det ämbetsverket kunna ifrågasättas, huruvida staten i fortsättningen över huvud taget bör lämna bidrag till administrationsbyggnader och andra anläggningsarbeten. Med den utveckling av flygtrafiken, som med all sannolikhet är att förvänta, skulle, såvitt statskontoret

kan bedöma, konsekvenserna av en dylik bidragsverksamhet kunna bli för statsverket mycket vittutseende och betungande. Det förefaller ock ämbetsverket, att det lokala intresset av flygtrafiken i allmänhet måste vara så betydande, att det icke vore orimligt, om vederbörande kommun själv finge bekosta förevarande slag av anläggningar.

Vad särskilt flygplatsen vid Torslanda beträffar lär det få anses föreligga så mycket mindre skäl för staten att nu bidraga, som fråga är om en av landets mest bärkraftiga kommuner och statens tidigare bidrag till flygplatsen varit högst avsevärda.

Statskontoret får för övrigt i detta sammanhang erinra om och hänvisa till riksdagens beslut beträffande Bromma flygplats. Trots att sistnämnda flygplats av vederbörande departementschef uttryckligen angavs vara av intresse för landet i dess helhet, med hänsyn till att därigenom öppnades möjlighet till kontinental lufttrafik på Stockholm, beviljades icke statsbidrag till uppförande av stationsbyggnader utan endast bidrag — förutom till radio- och belysningsanläggningar — till en mindre del av kostnaderna för uppförande av en hangar.

I anslutning till vad sålunda anförts och under framhållande av att ett tillmötesgående av framställningen i denna del knappast skulle kunna undgå att bli prejudicerande för behandlingen av andra likartade framställningar, anser sig statskontoret icke kunna förorda bidrag till de ifrågavarande byggnadsarbetena å Torslanda flygplats.

Vid detta sitt ståndpunktstagande har statskontoret icke förbisett, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 september 1922 de anläggningar och byggnader m. m., till vilkas uppförande staten då anslog medel, skulle bli statens egendom. I enlighet härmed lär den vid flygplatsen uppförda hangaren tillhöra staten. Det skulle vid sådant förhållande kunna ifrågasättas, att bidrag av statsmedel borde utgå med den del av det begärda anslaget, som avser hangaren, eller sålunda med 21,272 kronor. Ämbetsverket får emellertid erinra, att staden enligt samma Kungl. Maj:ts beslut har skyldighet att underhålla byggnaderna och anläggningarna i fullgott skick. Statskontoret anser sig därför icke heller böra tillstyrka ett anslag av denna begränsade omfattning.

Därest Kungl. Maj:t, i likhet med vad som skett beträffande Bromma flygfält, skulle finna skäl föreligga att ställa sig tillmötesgående gentemot framställningen om anslag till utförande av de föreslagna belysningsanläggningarna vid Torslanda, får statskontoret framhålla att, enligt vad luftfartsmyndigheten i ärendet meddelat, Oslo flygfält icke beräknas bli färdigt förrän år 1938. Frågan om anslag till nämnda anläggningar synes vid sådant förhållande kunna utan olägenhet anstå till 1937 års riksdag och alltså icke behöva redan nu upptagas till närmare prövning.

Luftfartsutredningens i vissa av utlåtandena åberopade yttrande rörande kostnaderna för anordnande av flygplatser gick ut på att en bestämd åtskillnad måste göras mellan å ena sidan de flygplatser, som uteslutande avsetts för trafik till eller från annan inrikes ort eller för sportflygning, och å andra sidan dem, som avsetts att förmedla även flygtrafik till och från utlandet. Beträffande den senare gruppen, som utgjordes av flygplatserna i Stockholm, Göteborg och Malmö, gällde att de, även om de tillgodosåge ett rent lokalt trafikintresse, dock tjänade även ett riksintresse, och detta senare bleve desto starkare, ju mera trafiken å flygplatsen hade karaktären av en genomgångstrafik, oavsett om de resande fortsatte sin färd med annat

Departements-  
chefen.

fortskaffningsmedel än flygplan. I fråga om dylika flygplatser syntes en fördelning mellan staten och vederbörande kommun av byggnadskostnaderna böra ske, varvid statens bidrag borde avvägas med hänsyn till flygplatsens större eller mindre betydelse ur rikssynpunkt. Då fördelningen av anläggningskostnaderna för nämnda tre flygplatser varit eller vore föremål för statsmakternas prövning, ansåge sig utredningen emellertid sakna anledning att närmare ingå härpå. I fråga om övriga flygplatser måste det lokala trafikintresset anses vara så övervägande, att det, liksom nu vore fallet med sjöfartshamnarna, borde ankomma på vederbörande kommuner att föranstalta om deras anläggande.

Vid anmälan av frågan om fortsatt understöd till svensk luftfart (proposition 162 år 1935) anförde jag, bland annat, att de principer — bland annat i fråga om fördelningen av kostnaderna och förvaltningen beträffande flygplatser och flygleder — åt vilka luftfartsutredningen givit uttryck och som i allt väsentligt anslöte sig till statsmakternas tidigare standpunktstagande till förevarande spörsmål, syntes mig tillsvidare böra vara vägledande vid hithörande frågors lösning. Jag betonade emellertid vikten av att frågor om statens ekonomiska medverkan till nya anläggningar av skilda slag för luftfarten noga prövades från fall till fall med hänsyn till deras ekonomiska konsekvenser och med särskilt beaktande av i vad mån statens intresse av anläggningens tillkomst kunde motivera en sådan medverkan.

Vad nu beträffar Göteborgs flygplats vid Torslanda, som huvudsakligen torde få karaktär av mellanlandningsstation, kan jag i stort sett ansluta mig till den av statskontoret uttalade uppfattningen. Om Bulltofta flygplats, som utgör inkörsporten för flygtrafiken till riket, på grund av denna sin egenskap måste anses hava jämförelsevis större betydelse för staten än för Malmö stad och Bromma flygplats kan anses representera ett visst statsintresse, i det att med denna anläggning öppnas möjlighet till kontinental flygtrafik på rikets huvudstad med dess förbindelser på Norrland, samt dessa omständigheter motiverat statens ekonomiska medverkan vid anordnandet av nämnda båda flygplatser, synes något statsintresse av motsvarande grad knappast kunna påvisas i fråga om Torslanda flygplats. Erfarenheterna av hittills bedriven flygtrafik på Göteborg äro icke heller av den beskaffenhet, att de kunna giva stöd för en uppfattning, att till flygplatsen skulle vara knutet något egentligt statsintresse.

Om staten över huvud taget bör ekonomiskt medverka till anläggningarna å sistnämnda flygplats — till själva flygfältets iordningställande har staten såsom av den lämnade redogörelsen framgår bidragit med i runt tal 646,000 kronor av arbetslöshetsmedel — synes härför icke kunna finnas annat motiv än att staten hittills i viss utsträckning lämnat bidrag till sådana anordningar å större flygplatser, som äro nödvändiga för själva trafikens utförande, nämligen till hangarer samt radio- och belysningsanläggningar, vilka senare överlag bekostats av statsverket. Med avseende å Bromma flygplats vill jag erinra om att 1935 års riksdag (skrivelse nr 115), med hänsyn till vikten av att flygplatsen snarast färdigställdes, icke ville motsätta sig, att

det av Kungl. Maj:t äskade och i förhållande till de av Stockholms stad framställda kraven jämförelsevis måttliga bidraget å 100,000 kronor till en hangar beviljades.

I fråga om hangaren å Torslanda flygplats tillkommer emellertid den omständigheten, att äganderätten till densamma förbehållits staten. Huvudsakligen med hänsyn härtill har jag ansett mig böra så till vida frångå statskontorets av mig biträdda principiella ståndpunkt, att jag vill tillstyrka beviljande av de medel, 21,272 kronor, som erfordras för hangarens istandsättande. I vad beloppet avser själva hangarens förbättring — kostnadsberäknad till 7,572 kronor — hyser jag visserligen tvekan, om icke detta delbelopp, i betraktande av det år 1922 för beviljat statsbidrag stipulerade villkoret om stadens underhållsskyldighet, rätteligen borde helt eller delvis gäldas av staden. Då jag emellertid ansett mig böra tillstyrka förevarande framställning, i vad avser överlåtande till staden av hangarbyggnaden m. m., har jag funnit skäligt, att hangaren dessförinnan på statsverkets bekostnad inom ramen av det angivna beloppet iordningställes i enlighet med det föreliggande förslaget. Bitumenbehandlingen av hangarens golv och uppfarten till densamma torde, enligt vad jag erfarit, få anses behövlig för skyddande av flygplanen mot skador.

Det för nu ifrågakommande arbeten erforderliga beloppet, 21,272 kronor, torde alltså med avrundning till 21,300 kronor få upptagas i riksstatsförslaget för nästa budgetår. Arbetena torde lämpligen utföras genom flyghamnsbolagets försorg under erforderlig kontroll av luftfartsmyndigheten. Jag förutsätter, att eventuella merkostnader för arbetena icke skola gäldas av staten.

Såsom nyss antytts tillstyrker jag förevarande framställning beträffande överlåtelse till Göteborgs stad av den staten tillhöriga hangaren liksom förut omförmälda slipanläggning med tillhörande hjälpbåtar, med skyldighet för staden att, om flygfältet icke skulle användas för sitt ändamål, återställa nämnda egendom till staten.

Vad därefter angår belysningsanläggningen — en sådan finnes redan nu försöksvis anlagd av enskilt bolag — synes, på sätt statskontoret i anslutning till luftfartsmyndighetens utlåtande framhållit, behovet av densamma icke för närvarande vara aktuellt, och det torde alltså icke föreligga anledning att nu till närmare prövning upptaga detta spörsmål.

Slutligen vill jag erinra om att jag under en föregående punkt tillstyrkt beviljande av erforderliga medel till täckande av årskostnaden för en teletypeanordning vid Torslanda, varigenom avgörandet av frågan om ny radioanläggning å flygplatsen kan uppskjutas tills vidare.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels till istandsättande av hangaren å Torslanda flygplats för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag*

av ..... kronor 21,300;

## Sjätte huvudtiteln.

*dels ock* medgiva, att staten tillhöriga hangar och slipanläggning å flygplatsen må överlåtas till Göteborgs stad under villkor, som i det föregående angivits.

För att möjliggöra en överblick över statsverkets kostnader för luftfarten under nästa budgetår åtminstone beträffande de i riksstatsförslaget av skattemedel äskade anslagen torde jag här få meddela en sammanställning av dessa anslag:

|                                                                  | Kronor                       |
|------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Å sjätte huvudtiteln:                                            |                              |
| Understöd av regelbunden luftfart .....                          | 821,100                      |
| Underhåll och drift av luftfartsleder .....                      | 125,000                      |
| Radiotjänst för luftfarten .....                                 | 150,000                      |
| Extra besiktningar av luftfartyg .....                           | 1,000                        |
| Utvidgning av belysningsanläggningen å Bulltofta flygplats ..... | 50,000                       |
| Istandsättande av hangaren å Torslanda flygplats .....           | 21,300                       |
| Å nionde huvudtiteln:                                            |                              |
| Väderlekstjänst för luftfarten .....                             | 150,000                      |
|                                                                  | <hr/> Summa kronor 1,318,400 |

Inom anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hava vidare beräknats medel för avlöningar och resekostnader för personal för luftfartsärenden med sammanlagt i runt tal 31,000 kronor, vartill komma andel i verkets expens-kostnader och 600 kronor för publikationstryck.

Under utgifter för kapitalökning äskas anslag av lånemedel dels å 135,000 kronor till belysningsanläggningar å luftsfartsleder och dels å 140,000 kronor till ny radioanläggning för flygplatsen vid Bulltofta.

## E. Byggnadsväsendet.

{34.] 1. Byggnadsstyrelsen: **Avlöningar, förslagsanslag.** För byggnadsstyrelsen har 1935 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 29)

dels godkänt följande personalförteckning:

| Befattning                                                        | Personalförteckning.                              | Lönegrad |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|----------|
|                                                                   | <i>Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.</i> |          |
|                                                                   | <b>Tjänstemän å ordinarie stat.</b>               |          |
| 1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet ..... | —                                                 | —        |
| 1 byggnadschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet .....    | —                                                 | —        |
| 4 byggnadsråd .....                                               | B 30                                              | B 30     |
| 1 byråchef .....                                                  | B 30                                              | B 30     |
| 6 intendenten .....                                               | B 26                                              | B 26     |
| 1 kamrerare .....                                                 | B 24                                              | B 24     |
| 1 sekreterare .....                                               | B 24                                              | B 24     |
| 1 kansliskrivare .....                                            | B 11                                              | B 11     |
| 1 förste expeditionsvakt .....                                    | B 7                                               | B 7      |
| 1 kanslibiträde .....                                             | B 7                                               | B 7      |
| 1 expeditionsvakt .....                                           | B 5                                               | B 5      |
| 2 kontorsbiträden .....                                           | B 4                                               | B 4      |
|                                                                   | <b>Tjänstemän å extra stat.</b>                   |          |
| 4 assistenter .....                                               | B 21                                              | B 21     |
| 3 byggnadskontrollanter .....                                     | B 21                                              | B 21     |
|                                                                   | <i>Statens bränslekontrollerande verksamhet.</i>  |          |
|                                                                   | <b>Tjänstemän å extra stat.</b>                   |          |
| 1 byråchef .....                                                  | B 30                                              | B 30     |
| 1 inspektör .....                                                 | B 26                                              | B 26     |
| 1 notarie och revisor .....                                       | B 21                                              | B 21     |
| 1 byråingenjör .....                                              | B 21                                              | B 21     |

dels godkänt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

## Avlöningsstat.

## Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

|                                                                                                  |                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 185,700       |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....                             | » 49,100             |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                |                      |
| a. Grundavlöningar m. m. ....                                                                    | kronor 114,100       |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                         | » 13,900             |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | » 10,000             |
|                                                                                                  | Säger kronor 372,800 |

## Sjätte huvudtiteln.

## Statens bränslekontrollerande verksamhet.

|                                                                                    |        |          |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....               | kronor | 34,300   |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t                    | »      | 9,600    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                  |        |          |
| a. Grundavlöningar m. m. ....                                                      | kronor | 28,800   |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                           | 800    | » 29,600 |
| 4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 1,800    |
| Säger kronor                                                                       |        | 75,300   |
| Summa förslagsanslag kronor                                                        |        | 448,100  |

*dels* och till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 448,100 kronor.

Det i staten för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna beloppet av 9,600 kronor avser arvoden till två vedeldningskonsulenter med för vardera 4,800 kronor.

I skrivelse den 17 juni 1935 har byggnadsstyrelsen gjort framställning om överflyttning av vissa icke-ordinarie befattningshavare till ordinarie stat. I skrivelse den 17 september 1935 har styrelsen anhållit om anvisande av anslag till styrelsen m. m. för nästa budgetår, därvid styrelsen tillika framfört vissa förslag om ändring i löneställning eller antal av vissa befattningar. Over dessa framställningar hava utlåtanden avgivits av allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 14 oktober 1935 och av statskontoret i två särskilda skrivelser den 15 i samma månad.

Jag torde här få i ett sammanhang behandla de spörsmål rörande personalen, som byggnadsstyrelsen framfört till bedömande.

I förstnämnda skrivelse anför *byggnadsstyrelsen* till en början om de allmänna personalföhältnena vid styrelsen:

Med 1918 års ingång trädde byggnadsstyrelsen, det omorganiserade överintendentsämbetet, i verksamhet med en ordinarie personal av 20 tjänstemän. De medel, som ställdes till ämbetsverkets förfogande för anställande av härutöver erforderliga icke-ordinarie arbetskrafter, visade sig emellertid redan under det första arbetsåret vara för knappt beräknade. Med den sedermera alltjämt växande arbetsbördan har det varit för styrelsen nödvändigt att vid upprepade tillfällen göra framställningar om anvisande av medel till förstärkning av arbetskrafterna. I den mån dessa krav tillgodosetts, har det skett genom anvisande av medel till anställande av extra ordinarie befattningshavare. Den enda nyinrättade ordinarie tjänsten är byggnadschefen, som år 1925 tillkommit vid uppdelningen av den förutvarande byggnadsbyrån.

År 1925 föranleddes styrelsen av den redan då rådande disproportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie personal att hos Kungl. Maj:t göra framställning om överförande till ordinarie stat av ett antal tjänster, nämligen två i lönegrad 7, en i lönegrad 5 och två i lönegrad 4. Vid anmälan i statsrådet av denna styrelsens framställning anförde föredragande departementschefen, att genom utredningen finge anses styrkt, att stadigvarande behov föreläge av de befattningar, som av byggnadsstyrelsen föreslagits till uppförande å ordinarie stat. Av vissa anförda skäl ansågo sig dock departementschefen för det dåvarande förhindrad biträda styrelsens framställning. Denna upprepades av styrelsen under nästföljande år, men föredragande departementschefen för-

klarade, att även om det finge anses styrkt, att stadigvarande behov föreläge av personal för de göromål, varom fråga vore, dessa dock med hänsyn till då pågående besparingsutredningar tillsvidare alltjämt kunde förrättas av icke-ordinarie befattningshavare.

Sedan byggnadsstyrelsen avlät dessa framställningar, har disproportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie personal ytterligare ökats, och samtidigt har det stadigvarande behovet av flertalet av de extra tjänsterna bekräftats. Enligt en i 1928 års lönekommittés betänkande med förslag till avlöningsreglemente för extra ordinarie och extra tjänstemän m. m. intagen tablå, grundande sig på ämbetsverkets stat för budgetåret 1930/1931, utgjorde dåmera styrelsens icke-ordinarie tjänstemän 70.8 % av hela personalen, vilken procentsiffra är bland de högsta av de i tablån förekommande. Enligt denna utredning var byggnadsstyrelsen alltså bland de i förevarande hänseende sämst ställda av däri behandlade ämbetsverk och myndigheter.

Byggnadsstyrelsen erinrar i fortsättningen om ett uttalande av 1928 års lönekommitté, att nyinrättandet av ordinarie tjänster icke hållit jämna steg med arbetsuppgifternas ökning. Byggnadsstyrelsen erinrar ytterligare om att 1935 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t beslutat om inrättande av nya ordinarie ämneslärtjänster på grund av, bland annat, att det för höstterminen 1935 beräknade antalet extralärare utgjorde över 30 procent av hela lärarkåren vid läroverken.

Byggnadsstyrelsen, som nu ansett sig böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet vid det beträffande relationen mellan byggnadsstyrelsens ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän rådande missförhållandet samt hemställa om åtgärder till rättelse härutinnan, anför beträffande personalförhållandena vidare:

I skrivelser den 6 september 1934 och den 12 april 1935, varav avskrifter bilades skrivelsen, hade styrelsen för byggnadsstyrelsens personalförening gjort framställning i berörda syfte.

Medan byggnadsstyrelsens ordinarie personal år 1918 uppgått till 20 och numera uppginge till 21 befattningshavare, hade den extra personalen sedan år 1918 ökats från 12 till 63 personer och utgjorde alltså (i juni 1935) icke mindre än 75 % av styrelsens samtliga befattningshavare. I den icke-ordinarie personalen hade icke inräknats vid byggnadsföretag anlitade arbetschefer, kontrollanter m. fl. och ej heller länsarkitekterna.

Att en disproportion förefunnos mellan styrelsens ordinarie och icke-ordinarie personal låge i öppen dag, och 1928 års lönekommittés nyss återgivna uttalande vore icke minst för byggnadsstyrelsens vidkommande överensstämmande med verkliga förhållandet. De behov av ökade arbetskrafter, som tid efter annan tillgodosetts genom anställande av icke-ordinarie tjänstemän, låt vara icke alltid i önskvärd omfattning, kunde i de flesta fall numera betraktas såsom stadigvarande och motiverade således ett överförande av vederbörande tjänster till ordinarie stat. En dylik åtgärd vore emellertid även i hög grad befogad med hänsyn till tjänstemännen själva. Även om skillnaden mellan ordinarie och icke-ordinarie tjänster finge anses i viss mån utjämnad efter ordnandet av de senares pensionsfråga, vore dock en ordinarie tjänst alltjämt mera eftersträfvansvärd med hänsyn till den mera tryggade ställning den medförde. Självfallet vore denna trygghet av betydelse icke minst för de tjänstemän, som med hänsyn till egen utbildning icke kunde inom den nuvarande organisationen påräkna befordran till ordinarie tjänst.

Av de icke-ordinarie tjänstemännen hade omkring hälften innehaft anställning i statens tjänst i 10 år eller därutöver, och av dessa hade fem varit an-

ställda i statens tjänst över 20 år. Under år 1935 uppnådde trettio eller nära hälften en ålder, varierande mellan 40 och 58 år. De särdeles ogynnsamma befordringsförhållandena belystes ytterligare därav, att av de icke-ordinarie befattningshavarna från och med år 1918 endast fem vunnit befordran till ordinarie tjänst inom styrelsen, nämligen tre intendentur, sekreteraren och ett kontorsbiträde, samt att av de ordinarie tjänstemännen blott tre befordrats, nämligen cheferna för administrativa byrån och stadsplanebyrån samt registratorn (kansliskrivare). Styrelsens specialutbildade tjänstemän hade ringa utsikt till befordran inom statsförvaltningen i övrigt.

Då det gällde att föreslå tjänster till överförande på ordinarie stat, hade, anför styrelsen, lämnats å sido den värmetekniska avdelningen, som helt nyligen överflyttats till styrelsen från socialstyrelsen och som näppeligen kunde för närvarande sägas hava sådan permanent karaktär, som kunde motivera ett överförande av tjänsterna på ordinarie stat. Styrelsen anför i fortsättningen:

Vad *byggnadsbyrån* beträffade hade avsetts, att byråns personal skulle givas en lösligare anställningsform för att smidigt kunna anpassas efter det med byggnadsverksamheten skiftande behovet. Förutom byggnadschefen hade två befattningshavare bibehållits på ordinarie stat med hänsyn till att dessa väntades komma att behöva stå till förfogande jämväl åt verket i övrigt. I betraktande härav ville styrelsen föreslå, att de båda värmetekniska och elektrotekniska ingenjörerna (B 26), som i stor utsträckning anlätades i ärenden å andra byråer, särskilt utredningsbyrån och den kulturhistoriska byrån, överfördes på ordinarie stat under benämningen förste byråingenjörer. Styrelsen ville emellertid även föreslå, att de nuvarande båda förste byråingenjörsbefattningarna (B 26) förändrades till ordinarie. Även om nyssnämnda princip förbleve bestämmande för anställningsformen för byråns personal hölle styrelsen dock före, att de båda förste byråingenjörstjänsterna — vilkas innehavare förstode den ene byråns byggnadsarbeten med tillämpning av entreprenadssystemet och den andre dylika arbeten i egen regi — under alla omständigheter måste komma att vara behövliga för byråns verksamhet.

Till överförande på ordinarie stat ville styrelsen vidare föreslå de fyra assistenterna och de tre byggnadskontrollanterna, samtliga i lönegrad B 21 å extra stat. Av *utredningsbyråns* båda assistenter handhade den ene byggnadsarkivet och vore intendents närmaste man, under det den andre huvudsakligen vore sysselsatt med kostnadsberäkningar. De båda assistenterna på *intendentsbyrån* vore placerade en på vardera av byråns Stockholms- och landsortsavdelningar såsom närmaste biträden åt avdelningsföreståndarna, intendenterna. De tre byggnadskontrollanterna på *intendentsbyrån* utövade närmaste tillsynen över det under byggnadsstyrelsens förvaltning ställda fastighetsbeståndet i Stockholm.

Fyra ytterligare tjänster på *intendentsbyrån*, nämligen en kontrollmätare, en ritare och en bokhållare samt ett biträde, måste även betraktas vara av permanent natur, men styrelsen ansåge sig böra vinna erfarenhet från den nya verksamheten beträffande statens allmänna fastighetsfond, innan styrelsen gjorde framställning om dessa tjänsters överflyttning till ordinarie stat.

Styrelsen ville jämväl föreslå, att den på *kamrerarekontoret* placerade extra ordinarie notariebefattningen (21) överfördes till ordinarie stat. Genom den väsentliga ökningen av kontorets arbetsbörda, vilken ökning komme att ytterligare framträda genom inrättandet av statens fastighetsfond, hade under senare år alltmer kvalificerade arbetsuppgifter måst påläggas denne tjänsteman att utföras under självständigt ansvar. Behovet av denna notarietjänst vore av stadigvarande natur.

På ordinarie stat funnes för *kvinnliga biträden* upptagna endast en kansli- och två kontorsbiträdestjänster. Då detta antal icke stode i rimligt förhållande till ämbetsverkets omfattning, finge styrelsen föreslå, att till ordinarie stat överfördes fyra biträden i lönegrad 7 samt fem av de sju biträdena i lönegrad 4.

Styrelsen ville vidare föreslå, att styrelsens två extra *expeditionsvakter* i lönegrad 5 överfördes till ordinarie stat.

Genom överförande på ordinarie stat av här angivna tjänster skulle, säger styrelsen, den icke-ordinarie personalen ändock utgöra inemot 48 procent av samtliga befattningshavare. Personalföreningen hade föreslagit, att även de fem biträdande arkitekttjänsterna skulle överföras till ordinarie stat, men byggnadsstyrelsen hade icke velat för närvarande taga ställning till frågan, huruvida nämnda tjänster borde upptagas på styrelsens ordinarie stat.

I anslutning till det anförda har byggnadsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1936 års riksdag, att från och med budgetåret 1936/1937 följande befattningar skulle uppföras å styrelsens ordinarie stat, nämligen 4 förste byråingenjörer (B 26), 4 assistenter (B 21), 3 byggnadskontrollanter (B 21), 1 notarie (B 21), 4 kanslibiträden (B 7), 2 expeditionsvakter (B 5) samt 5 kontorsbiträden (B 4).

I sin skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår har byggnadsstyrelsen, såvitt angår ändring eller utökning av styrelsens organisation, anfört:

Byggnadschefens närmaste man å *byggnadsbyrån* vore intendent i lönegrad B 26, som biträdde chefen med mera kvalificerade uppgifter och som närmast under honom svarade för byråns arbete samt fungerade såsom ställföreträdare. Då byggnadschefen ofta vistades på resor för inspektion av byråns över hela landet spridda byggnadsverksamhet, bleve intendents syssla särdeles ansvarsfull och betungande. Härtill komme, att denne befattningshavare vore att betrakta såsom hela verkets konstruktionschef. Han hade sålunda att svara för icke blott de konstruktioner, som samhörde med byggnadsbyråns byggnadsföretag, utan honom ålåg även att på eget ansvar granska och avgiva utlåtanden över sådana konstruktioner, som förekomme i samband med de på styrelsens övriga tekniska byråer föreliggande ärenden. Antalet dylika konstruktionsärenden befunno sig i oavbruten stegring och hade under det senaste året uppgått till över 200. På intendenten hade sålunda successivt lagts en allt större arbetsbörda liksom ock ett betydande ansvar i hans egenskap av byggnadschefens ställföreträdare vid den närmaste ledningen av den omfattande byggnadsverksamhet, som anförtratts byggnadsbyrån, och genom den därmed samhörande skyldigheten att på eget ansvar fatta beslut och lämna besked i en mångfald viktiga detaljfrågor.

Med hänsyn till dessa omständigheter syntes intendenten skäligen böra beredas en ställning och en avlöning, som bättre överensstämde med det betydande arbete och det stora ansvar, som åvilade befattningens innehavare.

Byggnadschefen åtnjöt icke oväsentligt högre lön än styrelsens övriga byråchefer, varför en viss konsekvens syntes få anses ligga däri, att hans ställföreträdare, vilken jämväl borde vara en speciellt kvalificerad tekniker — den nuvarande tjänstens innehavare vore civilingenjör med allmänt erkänd, hög vetenskaplig kompetens — åtnjöt högre lön än intendenterna å övriga byråer. I detta sammanhang kunde även framhållas, att i kungörelsen den 26

juni 1925, nr 357, beträffande vikariatsersättning endast angåves sådan ersättnings storlek, därest tjänsteman inom 30:e lönegraden vikarierade å, bland annat, befattning med arvode av 15,000 kronor, varför särskild föreskrift lämnats av Kungl. Maj:t för det fall, att tjänsteman i styrelsen i 26:e lönegraden uppehölle befattningen såsom byggnadschef. Denna omständighet syntes styrelsen belysa det säregna i det nu påpekade förhållandet, att den närmaste befattningen under en tjänst med arvode av 15,000 kronor vore placerad så lågt som i 26:e lönegraden.

I anslutning till vad sålunda anförts ville byggnadsstyrelsen föreslå, att ifrågavarande intendentsbefattning förändrades till en förste byrådirektörsbefattning i lönegrad B 30. Såsom jämförelse ville styrelsen hänvisa till vattenfallsstyrelsens byggnadstekniska byrå, vars chef vore överingenjör med ett arvode av 17,000 kronor och där dennes närmaste man och ställföreträdare, vilken jämväl vore att betrakta såsom konstruktionschef, vore ordinarie förste byrådirektör i lönegrad B 30. Den föreslagna förändringen skulle medföra en ökning av posten »Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat» med 1,830 kronor.

Styrelsen vore emellertid nödsakad att hos Kungl. Maj:t hemställa om anvisande av medel för förstärkning av styrelsens arbetskrafter. Härom anför styrelsen:

Såsom styrelsen förutsett, hade arbetet på *stadsplanebyrån* väsentligt ökats. De under byråns handläggning förekommande mest tidskrävande ärendena vore sådana, som rörde förslag till nya stadsplaner eller till ändring av stadsplaner. År 1930 hade handlagts 169 dylika ärenden och år 1934 279. Denna i och för sig betydande ökning vore förhållandevis större än ökningen av antalet samtliga inom byrån förekommande ärenden. Den nya stadsplane-lagstiftningen hade medfört, att stadsplanen fått ett väsentligt annat innehåll och utförande än tidigare. Den nuvarande planen med sin fullständigare redovisning och bestämning av användningssättet för markområdena krävde för sin granskning väsentligt mera arbete och tid, särskilt de på grund av den nya byggnadsstadgan tillkomna saneringsplanerna för tätare bebyggda stadsdelar. Stadsplanefrågor vore därjämte numera i åtskilliga fall kombinerade med framställning om förordnande jämlikt 52 och 53 §§ stadsplanelagen om enskild markägares avstående av mark m. m.

Byråns balans å sådana ärenden syntes icke kunna sägas vara påfallande eller onormalt stor. Det skulle dock icke lyckats att hålla balansen inom rimliga gränser, om icke byråns personal underkastades övertidsarbete i stor utsträckning, men det hade ej heller kunnat undvikas, att andra arbeten i viss mån eftersattes, särskilt granskning av stadsplaneuppgifterna på de till styrelsen överlämnade fastighetsregisterkartorna. Enligt 1 kap. 2 § 2 mom. i förordningen den 12 maj 1917 med närmare föreskrifter om fastighetsregister för stad skulle registerkarta upptaga, bland annat, »stadsplan, så ock fastställd ändring i eller utsträckning av stadsplanen, ändå att ändringen eller utsträckningen ännu icke blivit genomförd». Granskningen av dylika uppgifter å registerkarta hade av de myndigheter, som skulle förvara kopior av registerkartorna, ansetts böra i första hand åligga stadsplanebyrån, och fastighetsregisterkommissionen hade vid åtskilliga tillfällen gjort påstötningar härom. Detta arbete vore synnerligen tidsödande och kunde utföras endast av de tjänstemän, som handlade stadsplaneärendena. Hittills hade det endast under vissa perioder varit möjligt att medhinna dylikt arbete, och följden hade

blivit, att de flesta av registerkartorna, bland annat för samtliga större städer, låge ogranskade. Av de i arkivet förefintliga registerkartorna för 210 orter hade sålunda för närvarande endast 45 granskats. Att avverka återstoden syntes draga en sammanlagd arbetstid för en person av minst ett år.

Framhållas borde, att bristen på tid och arbetspersonal medfört, att tjänsteresor för ärendenas bedömande på platsen måst så gott som undantagslöst helt undvikas sedan flera år tillbaka.

En ökning av de tekniska arbetskrafterna på stadsplanebyrån vore ofrånkomlig. På grund av mellankommande förhinder, särskilt vederbörande byråchefs sjukdom och tjänstledighet, vore styrelsen emellertid icke i tillfälle föreslå åtgärder i sådant syfte. Styrelsen nödgades därför inskränka sig till att hemställa om anvisande av medel för att under nästkommande budgetår genom tillfälligt anlitande av kvalificerade biträden lätta arbetsbördan för personalen samt i främsta rummet söka avarbeta balansen beträffande granskning av registerkartor.

För detta ändamål beräknade styrelsen ett belopp av minst 6,000 kronor vara erforderligt.

Härjämte finge styrelsen erinra om vad styrelsen i skrivelse den 11 september 1934 anfört beträffande svårigheterna med fullföljandet av stadsplanebyråns åligganden med arkivering av kartor m. m., vilka svårigheter på sista tiden avsevärt stegrats genom otillräckligheten av den arbetskraft, som stode till byråns förfogande. Sedan år 1926, då stadsplanearkivet installerats inom styrelsens lokaler, hade en e. o. tjänsteman i lönegrad 7 handhaft arkivarbetena, biträdd med den övriga arbetshjälp, som tidvis stått till buds. Sålunda hade en av de tre biträdande arkitekterna tidvis varit behjälplig med arkivarbetet. Då emellertid dessa måst helt anlitas för mera kvalificerade uppgifter, hade från den 1 april 1931 anställts ett tillfälligt biträde, som emellertid från början av budgetåret 1933/1934 måst avskedas på grund av anslagsminskning. Oaktat arkivarbetet i över två års tid handhäfts av två personer, hade det ändock icke blivit möjligt att medhinna de arbetsuppgifter, som under årens lopp samlat sig. Härefter hade dessa göromål påvilat i stort sett endast en arbetskraft, varigenom restarbetet alltmera ökats och tagit oroväckande omfattning. Bland annat hade i stor utsträckning måst anstå arbetena med införandet av ständigt inkommande ändringar i registerkartorna, vilka arbeten blivit så pass krävande, att de borde upptaga det huvudsakliga av ett ritbiträdes arbetstid.

Sedan detta skrivits, hade situationen än mera förvärrats. Under åberopande av vad styrelsen i berörda skrivelse i övrigt härom anfört, finge styrelsen härmed ånyo på det livligaste framhålla det trängande behovet av en arbetskraft för ändamålet, extra ordinarie tjänsteman i lönegrad 7.

Grundavlönning till ett sådant biträde utgjorde 2,520 kronor och med frånräknande av fullt pensionsavdrag 2,469 kronor.

För *kulturhistoriska byråns* del nödgades styrelsen återkomma till vad styrelsen i nyssnämnda skrivelse anfört rörande det oavvisliga behovet av arbetskraft för kopiering av ritningar. Styrelsen hade därvid anfört, att efter minskningen av styrelsens anslagsmedel och sedan expensmedel ej vidare finge användas för dylikt ändamål, styrelsen dåmera hade endast en tjänsteman för detta arbete, till följd varav kopieringsarbetet icke kunnat bedrivas i föreskriven omfattning. För att icke fördröja ärendenas expediering hade det blivit nödvändigt att i stor omfattning lämna fastställda ritningar okopierade. Det vore alltså styrelsen omöjligt att i full utsträckning ställa sig given författningsföreskrift till efterrättelse, och härav följande ofullständighet inom arkivet vore i och för sig beklaglig och givetvis till stor olägenhet för arbetet på byrån.

Styrelsen finge ånyo framhålla det oundgängliga behovet av att snarast åter i föreskriven utsträckning kunna verkställa kopieringsarbetet, för vilket ändamål erfordrades en arbetskraft med full daglig tjänstgöring och, med hänsyn till arbetets kvalificerade beskaffenhet, extra ordinarie tjänsteman i lönegrad 7. Grundavlöningen till detta biträde, pensionsavdrag frånräknat, uppginge till 2,469 kronor.

*Administrativa byrån* hade visserligen med innevarande budgetår erhållit förstärkning med en halvtidsamanuens på kamrerarkontoret, varjämte tjänstgöringstiden för en amanuens kunnat utökas från 4½ till 7 timmar. Med den allmänna utvidgningen av styrelsens arbetsuppgifter vore det emellertid nödvändigt, att byrån ytterligare förstärktes. Då byrån fullgjorde kansligöromålen för hela ämbetsverket, stode arbetsbördan i direkt förhållande till omfattningen av ämbetsverkets verksamhet. De utgående skrivelser, för vilkas uppsättning den administrativa byråchefen svarade, hade sålunda uppgått år 1930 till 2,079 och år 1934 till 2,653. Med ämbetsverkets utökning växte också antalet av byrån tillkommande ärenden och andra bestyr rörande personalen. Verkets personal uppginge till 90 personer, vartill komme 11 maskinister, värmeledningsskötare och eldare, och personalärendena toge en avsevärd tid i anspråk. Styrelsen motsåge en väsentlig ökning av dylika ärenden, då den nya länsarkitektorganisationen trätt i verksamhet. Göromålen beträffande denna över hela landet spridda personal väntades komma att taga mycken tid i anspråk.

Det visade sig alltmer nödvändigt för byråchefen att erhålla biträde vid skötandet av personalärendena. Dennes enda biträden, utom kamrerarekontorets personal, vore sekreteraren och en amanuens, och dessas tid vore fullt upptagen med uppsättningar och andra expeditionsgöromål. Om ytterligare ett biträde ställdes till byråchefens förfogande, skulle detta biträde i första hand sysselsättas med personalärendena men givetvis även i mån av tid biträda sekreteraren med uppsättningar, varigenom denne, bland annat, skulle beredas bättre tid för det fortlöpande och tidsödande arbetet med redigeringen av styrelsens årsberättelse, vilket ofta måst anstå för de övriga löpande göromålen på byrån, varigenom berättelsens utgivande icke oväsentligt försenats. Styrelsen ville även framhålla, att det alltmer framstode såsom ett behov att hava tillgång till en befattningshavare, förutom sekreteraren, som i händelse av behov kunde bestrida byråchefstjänsten.

Den nya tjänst, som sålunda erfordrades, borde vara förenad med sådan löneställning, att på tjänsten kunde förvärvas en fullgod arbetskraft, som styrelsen kunde hava utsikt att längre tid behålla. Styrelsen ville därför föreslå en extra ordinarie notariebefattning med placering i lönegrad 21. Grundavlöning för en sådan befattning uppginge, pensionsavdrag frånräknat, till 5,484 kronor.

Med innevarande budgetår hade personalen på *intendentsbyråns Stockholmsavdelning* förstärkts med en fastighetskamrerare (arvode 6,600 kronor), särskilt föranledd av inrättandet av statens allmänna fastighetsfond, en byggnadskontrollant (arvode 5,820 kronor) och en kontrollmätare i lönegrad 20. Redan nu förelåge emellertid behov av ytterligare personal. Medan antalet av de av avdelningen förvaltrade byggnaderna år 1924 utgjort 81, hade detta, huvudsakligen genom att nya fastigheter ställts under styrelsens förvaltning eller att nya byggnader uppförts inom redan befintliga fastigheter samt genom inrättandet av statens allmänna fastighetsfond, till den 1 juli 1935 stigit till 122. Medan fastighetsbeståndet från år 1925 ökats med 41 byggnader, hade personalen för de tekniska arbetsuppgifterna ökats med endast en byggnadskontrollant och en kontrollmätare. Under de båda närmaste åren komme Stockholmsavdelningens arbetsbörda att än ytterligare ökas genom att åt-

skilliga nya byggnader syntes komma att ställas under styrelsens förvaltning, bland vilka kunde nämnas kanslihuset, kanslibyggnaden vid tekniska högskolan, nybyggnaderna för statens bakteriologiska laboratorium och statens historiska museum samt generaltullstyrelsens fastighet. Det stode för styrelsen klart, att inom kort en förstärkning av avdelningens personal, särskilt med en byggnadskontrollant men jämväl vad rit- och skrivbiträden beträffade, vore ofrånkomlig. Med hänsyn till den personalförstärkning, vartill medel för innevarande år anvisats, hade styrelsen dock ansett sig böra avvakta ännu ett års erfarenhet.

Styrelsen utginge emellertid från att, i den mån förhållandena gjorde det nödvändigt, kostnader för behövlig arbetskraft kunde påföras fastighetsfondens underhållskostnader.

Såsom styrelsen i förberörda skrivelse den 11 september 1934 framhållit, föreläge för ämbetsverket ett starkt behov av *tillfälliga biträden*. I anslagen till styrelsens verksamhet hade tidigare inräknats betydande medel till ersättningar åt tjänstgörande arkitekter utom stat för av dem för styrelsens räkning utförda uppdrag. Under budgetåret 1933/1934 hade styrelsen icke haft möjlighet att disponera medel för dylika ändamål. Icke minst för kulturhistoriska och stadsplanebyråerna innebure detta en stor olägenhet. Förefunnos möjlighet att vid vissa tillfällen anlita tjänstgörande arkitekter, skulle arbetet på dessa byråer väsentligt underlättas och påskyndas och tjänsteresor för ärendens bedömande på platsen ofta möjliggöras.

Styrelsen ville på det livligaste understryka detta behov och hemställa, att för ändamålet beräknades ett belopp av 6,000 kronor.

Härutöver vore emellertid medel erforderliga för *vikariats- och övertidsersättningar*, för vilket ändamål å nuvarande stat funnes tillgängligt ett belopp av omkring 3,000 kronor. Styrelsen ville erinra om, att styrelsen i skrivelse den 17 juni 1935 nödgats göra framställning om anvisande av särskilda medel för täckande av brist i styrelsens avlöningsanslag för budgetåret 1934/1935. Styrelsen hade därvid anført, att styrelsens uttalade farhågor beträffande anslagsmedlens otillräcklighet besannats. Trots sträng sparsamhet — utmynnande i att endast då det varit oundgängligen nödvändigt förordna vikarier för av olika anledningar tjänstlediga icke-ordinarie befattningshavare, att icke utbeta ersättning för övertidsarbete samt att icke anlita extra arbetskrafter, ehuru sådana i vissa fall erfordrats för att arbetsuppgifterna icke skulle i beklaglig utsträckning eftersättas — hade det icke kunnat undvikas, att de till grundavlönningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. anvisade anslagsmedlen visat underskott. I anledning av denna framställning hade Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1935 av anslag till extra utgifter ställt erforderligt belopp, högst 1,700 kronor, till styrelsens förfogande.

Styrelsen finge nu ånyo framhålla nödvändigheten av tillgång till medel för bestridande av ifrågavarande kostnader för oundgängligen nödvändiga vikariat och övertidsarbeten. För dessa ändamål borde ett till 5,000 kronor höjt belopp beräknas.

Byggnadsstyrelsens förslag i fråga om förstärkning av arbetskrafterna innefattar sålunda följande anslagsökning, nämligen för stadsplanebyrån med 6,000 kronor för tillfällig hjälp och 2,469 kronor för ett e. o. kanslibitråde (7), för kulturhistoriska byrån med 2,469 kronor för ett e. o. kanslibitråde (7), för administrativa byrån med 5,484 kronor för en e. o. notarie (21), för s. k. tjänstgörande arkitekter främst å stadsplane- och kulturhistoriska byråerna med 6,000 kronor samt för vikariats- och övertidsersättningar med 2,000 kronor, eller tillhopa med 24,422 kronor.

*Allmänna civilförvaltningens lönenämnd* har i sitt utlåtande över nu återgivna båda framställningar till en början beträffande överflyttningen av viss personal till ordinarie stat anfört:

Även lönenämnden har vid ärendets bedömande funnit, att till följd av den anmärkta disproportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare inom styrelsen de sistnämnda, i jämförelse med motsvarande personal vid ett flertal andra ämbetsverk, intaga en mindre gynnsam ställning i avseende å möjligheten att erhålla den tryggade ställning, som ordinarie stats-tjänst innebär. Detta missförhållande framträder givetvis desto tydligare, ju längre tiden fortskrider och vederbörandes anställningstid ökas. Också kan ett flertal av byggnadsstyrelsens nuvarande icke-ordinarie tjänstemän se tillbaka på en mångårig anställningstid vid verket. Ur de synpunkter, lönenämnden har att anlägga på ärendet, har fördenskull nämnden — fränsett byggnadsbyråns personal, till vilken nämnden i det följande återkommer — i princip icke något att erinra mot att åtgärder vidtagas i ändamål att i någon mån utjämna den anmärkta disproportionen.

Bland ifrågavarande icke-ordinarie befattningar äro de två assistent-tjänsterna å *utredningsbyrån* och de två assistentbefattningarna å *intendentsbyrån* samtliga placerade å extra stat i lönegrad B 21. Då ifrågavarande assistenter uppenbarligen fylla ett permanent behov av arbetskraft inom styrelsen, vill nämnden förorda, att de med oförändrad lönegradsplacering överflyttas till ordinarie stat.

Enligt det föreliggande förslaget skulle vidare tre å extra stat (B 21) upptagna, å *intendentsbyrån* placerade byggnadskontrollantbefattningar ombildas till ordinarie tjänster. Innehavarna av dessa tjänster hava sig ålagd den närmaste tillsynen över det under byggnadsstyrelsens förvaltning ställda fastighetsbeståndet i Stockholm. I betraktande av att byggnadsstyrelsens befattning med nämnda fastighetsförvaltning alltjämt vidgas, torde ifrågavarande befattningar bliva behöfliga även för framtiden, vadan någon befogad invändning icke synes kunna göras mot deras uppförande å ordinarie stat. Någon anledning att härvid vidtaga ändring i lönegradsplaceringen föreligger enligt nämndens mening icke, utan torde tjänsterna även såsom ordinarie böra tillhöra lönegrad B 21.

Ytterligare föreslår byggnadsstyrelsen, att ordinarie anställning beredes å fyra å *byggnadsbyrån* anställda icke-ordinarie förste byråingenjörer (B 26).

Beträffande styrelsens förslag i denna del får lönenämnden erinra, huru som det vid genomförande år 1925 av ändrad organisation för styrelsens byggnadsbyrå förutsattes, att — med undantag allenast för tvenne å byrån förut anställda ordinarie befattningshavare, nämligen en intendent och ett kontorsbiträde — den biträdande personalen å byrån skulle innehava allenast icke-ordinarie anställning. I sådant hänseende hade de för utredning av ifrågavarande omorganisationsspörsmål tillkallade sakkunniga — de s. k. byggnadsstyrelsesakkunniga — anfört, att behovet av biträdande arbetskrafter å byggnadsbyrån kunde komma att bliva rätt växlande under olika tider, beroende dels på ökning eller minskning av byggnadsverksamheten, dels ock i viss mån på det arbetssätt, som tillämpades vid de olika byggnadsföretagen. Byrån borde därför givas en sådan organisation, att dess personal kunde smidigt anpassas efter föreliggande behov, vadan möjlighet till viss rörlighet och omsättning bland personalen vore önskvärd. Det syntes därför i regel icke lämpligt att binda ifrågavarande personal genom ordinarie anställning. För vinande av ökad möjlighet att avpassa personalstyrkan efter det föreliggande behovet föreslogo de sakkunniga därjämte, att kostnaden för avlöningar till byråns icke-ordinarie personal direkt skulle påföras byggnadsanslagen i stället

för att, såsom dittills skett, bestridas från byggnadsstyrelsens löneanslag. Fördelen med en sådan anordning angavs vara, att en eventuellt behövlig förstärkning av dessa arbetskrafter kunde snabbt genomföras utan en motsvarande ökning av nyssnämnda anslag, vilket i varje särskilt fall skulle nödvändiggöra en framställning till riksdagen. Avlöningarna till de båda ordinarie befattningarna ävensom till den ordinarie byggnadschefen förutsattes däremot skola utgå från styrelsens ordinarie löneanslag.

De sakkunnigas förslag i nu angivna delar upptogs oförändrat i propositionen nr 135 till 1925 års riksdag och föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

I enlighet med den sålunda beslutade anordningen utgå för närvarande avlöningarna till förenämnda fyra förste byråingenjörer från de till byggnadsstyrelsens förfogande ställda byggnadsanslagen. Skulle ifrågavarande befattningar uppföras å ordinarie stat, komme avlöningarna å befattningarna att utgå från styrelsens avlöningsanslag. Förslaget innebär alltså en brytning mot de principer beträffande den biträdande personalens å byggnadsbyrån anställnings- och avlöningsförhållanden, som godkändes vid 1925 års riksdag. Härtill kommer, att vid ett bifall till förslaget även andra icke-ordinarie befattningshavare å byggnadsbyrån skulle kunna hava berättigade anspråk på att erhålla ordinarie anställning. Härigenom aktualiseras den principiella frågan om hela den å sagda byrå anställda icke-ordinarie personalens anställnings- och löneförhållanden. Då någon utredning i detta hänseende nu icke föreligger, anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka bifall till styrelsens förslag om uppförande å ordinarie stat av de fyra å byggnadsbyrån anställda förste byråingenjörerna. Lönenämnden vill framhålla, att möjlighet förefinnes att genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t bereda dessa tjänstemän pensionsrätt, även om deras avlöning alltjämt utgår från vederbörande byggnadsanslag.

Till ordinarie tjänst skulle enligt styrelsens förslag jämväl ombildas den extra ordinarie notariebefattningen å *kamrerarkontoret*. Då styrelsen synes på tillfredsställande sätt hava styrkt behovet av ifrågavarande tjänst, framställer lönenämnden ingen erinran mot att å ämbetsverkets stat uppföres en befattning såsom notarie i lönegrad B 21.

Av *expeditionsvakter* äro å styrelsens ordinarie stat för närvarande upptagna en förste expeditionsvakt och en expeditionsvakt. Enligt det föreliggande förslaget skulle även två hos styrelsen anställda extra ordinarie expeditionsvakter nu överflyttas till ordinarie stat. Med hänsyn till det ändamålsenliga i att i personaluppsättningen bibehålla en viss marginal av icke-ordinarie tjänster, vill lönenämnden för sin del förorda, att antalet ordinarie expeditionsvaktsbefattningar tillsvidare ökas med allenast en befattning.

De ordinarie *biträdesbefattningarna* hos byggnadsstyrelsen utgöras för närvarande av ett kanslibitråde och två kontorsbiträden, medan hos styrelsen äro anställda fem icke-ordinarie kanslibiträden och sju icke-ordinarie kontorsbiträden. Härtill komma två icke-ordinarie telefonister (lönegrad 4). Enligt styrelsens förslag skulle nu nyinrättas fyra ordinarie kanslibiträdes- och fem ordinarie kontorsbiträdestjänster. Under erinran att vid flertal andra verk inom den allmänna civilförvaltningen finnas för utförande av skrivmaskinsarbete m. m. å stat uppförda befattningar i skrivbiträdesgraden (B 2), vill lönenämnden ifrågasätta, om ej i förevarande sammanhang dylika befattningar böra inrättas jämväl hos byggnadsstyrelsen. Av de till nyinrättande föreslagna nio ordinarie biträdesbefattningarna synas två kunna hänföras till skrivbiträdesgraden. Av de övriga torde tre böra tillhöra kanslibiträdes- och fyra kontorsbiträdesgraden.

Lönenämnden övergår härefter till att yttra sig rörande de lönespörsmål, som behandlas i byggnadsstyrelsens förenämnda skrivelse den 17 september 1935, och anför härom:

Till en början kommer härvid i betraktande styrelsens förslag om förändring av intendentsbefattningen å *byggnadsbyrån* till en förste byrådirektör med placering i lönegrad B 30. Av vad styrelsen anført såsom skäl för denna åtgärd synes ådagalagt, att ifrågavarande tjänsteman i viss mån intager en särställning i jämförelse med ämbetsverkets övriga intender, i det att han är att betrakta som hela verkets konstruktionschef och därvid har icke blott att svara för de konstruktioner, som sammanhåra med byggnadsbyråns byggnadsföretag, utan även att på eget ansvar granska och avgiva utlåtande över sådana konstruktioner, som förekomma i samband med de på styrelsens övriga tekniska byråer föreliggande ärenden. Lönenämnden vill fördenskill icke ställa sig avvisande till frågan om en bättre tjänste- och löneställning för honom. Emellertid får nämnden erinra därom, att befattningar såsom förste byrådirektör, med löneställning motsvarande B 30, förekomma allenast vid två av de affärsdrivande verken, nämligen vid telegrafverket och statens vattenfallsverk, men däremot icke vid verk tillhörande allmänna civilförvaltningen. Lönenämnden kan ej heller finna tillräckliga skäl anförda för att i lönehänseende ställa nu ifrågavarande befattningshavare i paritet med byråchef. Lönenämnden anser sig för sin del böra föreslå, att intendentsbefattningen å byggnadsbyrån ombildas till en byrådirektörsbefattning, med placering i lönegrad B 28.

För *administrativa byrån* har styrelsen anmält behov av en extra ordinarie notarie (lönegrad 21) såsom biträde åt byråchefen närmast för personalärendenas handläggning. Lönenämnden har icke känt sig övertygad om behovet av en tjänsteman i notaries grad för ifrågavarande ändamål. Nämnden vill emellertid hava erinrat därom, att byggnadsstyrelsen äger möjlighet att i mån av medelstillgång å anslagsposten till avlönande av icke-ordinarie personal anställa extra ordinarie tjänstemän med avlönning upp till 20 lönegraden eller sålunda endast en lönegrad lägre än notaries.

*Statskontoret* har i sitt utlåtande över byggnadsstyrelsens framställning om överflyttning av vissa befattningar till ordinarie stat anført:

Enligt vad byggnadsstyrelsen framhållit utgör den icke-ordinarie personalen hos styrelsen icke mindre än 75 % av ämbetsverkets samtliga befattningshavare. I betraktande härav har statskontoret icke något att i och för sig erinra mot att ett antal icke-ordinarie befattningar överflyttas på ordinarie stat.

Vissa svårigheter synas emellertid möta att avgöra vilka befattningar böra ifrågakomma till uppförande å ordinarie stat. I detta avseende får statskontoret erinra, att — vid framläggandet för riksdagen av 1927 års statsverksproposition (VI Ht. sid. 59) i anledning av byggnadsstyrelsens då föreliggande framställning om utökning av antalet ordinarie tjänster — vederbörande departementschef uttalat, att, även om det finge anses styrkt, att stadigvarande behov föreläge av personal för de göromål, varom fråga vore, dessa dock med hänsyn till då pågående besparingsutredningar tillsvidare alltjämt borde kunna förrättas av icke-ordinarie befattningshavare. Riksdagen förklarade sig dela denna departementschefens uppfattning.

Av vad sålunda förekommit torde få anses framgå, att vid nyssberörda tidpunkt Kungl. Maj:t och riksdagen förutsatte, att ett överförande till ordinarie stat av icke-ordinarie befattningar borde föregås av en särskild utredning. Enligt statskontorets mening föreligger alltjämt skäl att intaga en liknande ståndpunkt.

Ambetsverket anser sig sålunda böra fästa uppmärksamheten därå, att flera av de tjänster, som av byggnadsstyrelsen föreslagits till ordinarie, äro placerade på styrelsens byggnadsbyrå. Erinras må emellertid, att det vid tillkomsten av nämnda byrå i samband med den år 1925 vidtagna omorganisationen uttryckligen angavs, att byråns personal skulle givas en lösligare anställningsform för att smidigt kunna anpassas efter det med byggnadsverksamheten skiftande behovet. I betraktande av de omfattande utredningsarbeten, som föregingo 1925 års riksdagsbeslut i ämnet, synes ändring i organisationen på denna punkt knappast böra vidtagas utan efter särskild utredning.

Statskontoret anser sig hava så mycket större anledning till ett dylikt ställningstagande, som vederbörande departementschef i 1935 års statsverksproposition erinrat därom, att frågan om överflyttande av kostnaderna för avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga arbetsbiträden å byggnadsbyrån från byggnadsanslagen till byggnadsstyrelsen befunne sig under utredning.

Statskontoret får vidare beträffande den till uppförande å ordinarie stat föreslagna notarietjänsten erinra, att byggnadsstyrelsen i skrivelse den 30 augusti 1929 hemställde om inrättande å extra stat av en befattning i lönegraden B 21 å styrelsens kamrerarekontor. Såsom framgår av 1930 års statsverksproposition (VI Ht. sid. 149 ff.), uttalade både riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd i sina utlåtanden över denna framställning, att frågan om förstärkning av kamrerarekontorets arbetskrafter borde kunna tillgodoses med befattningshavare i väsentligt lägre lönegrad än den föreslagna. Vederbörande departementschef framhöll i anslutning härtill, att, såsom lönenämnden antytt, en fortsatt utveckling av byggnadsstyrelsens under de senaste åren avsevärt stegrade byggnadsverksamhet samt en ytterligare ökning av det under styrelsens vård stående fastighetsbeståndet sannolikt inom en ej avlägsen framtid komme att kräva anställande av en särskild befattningshavare å styrelsens kamrerarekontor, avsedd huvudsakligen för kassörsgöromål. För det dåvarande syntes emellertid tillräckliga skäl icke vara förbragta vare sig för bifall till styrelsens förslag om inrättande av en ny befattning å extra stat i lönegraden B 21 eller för anställande, på sätt i de avgivna utlåtandena alternativt ifrågasatts, av ett icke-ordinarie biträde i kanslibiträdesgraden. Med den föreliggande omfattningen av arbetet å kamrerarekontoret och i avvaktan på den granskning ur besparingssynpunkt som — i likhet med vad som ägt rum i fråga om åtskilliga andra verk — syntes böra verkställas även beträffande byggnadsstyrelsens organisation och personalbestånd, syntes det vara tillfyllest att för beredande av någon förstärkning av styrelsens icke-ordinarie arbetskrafter beräkna en höjning med förslagsvis 2,000 kronor av de medel, som stode till förfogande för avlönande av icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen. I anslutning till vad riksräkenskapsverket yttrat, syntes möjlighet vidare föreligga att bereda kamreraren viss lättnad i arbetsbördan genom att i lämplig utsträckning pålägga förste amanuensen å kamrerarekontoret självständigt ansvar för av honom fullgjord saklig granskning av räkningar m. m. Häremot gjorde riksdagen icke någon erinran.

Den dåvarande förste amanuensen uppflyttades sedermera av byggnadsstyrelsen till e. o. tjänsteman i 20:e lönegraden, och genom särskilt medgivande av Kungl. Maj:t den 26 juni 1931 har vederbörande från och med den 1 juli 1931 åtnjutit avlöning enligt 21:a lönegraden av den för e. o. tjänstemän gällande löneplanen.

Även beträffande kamrerarekontoret synes det i anseende till vad sålunda förekommit bäst överensstämma med riksdagens tidigare uttalande att icke inrätta någon ny ordinarie tjänst annat än i samband med en allmän översyn av organisationen.

I anslutning till vad sålunda anförts har statskontoret för sin del förordat, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående byggnadsstyrelsens personalbehov, varvid särskilt syntes böra uppmärksammas frågan om den anställningsform, som lämpligen borde komma i fråga för olika befattningshavare.

I sitt utlåtande över byggnadsstyrelsens anslagsskrivelse har statskontoret anfört:

Beträffande den av byggnadsstyrelsen föreslagna uppflyttningen i högre lönegrad av intendentbefattningen å byggnadsbyrån ville statskontoret icke förneka, att goda skäl förelåge för uppflyttning å löneskalan av förevarande befattningshavare, varvid det dock syntes ämbetsverket, att en högre lönegrad än B 28 ej borde ifrågakomma. Statskontoret hade emellertid i sitt nyss återgivna utlåtande avrått från att utan närmare utredning vidtaga ändring i den år 1925 genomförda personalorganisationen å byggnadsbyrån. I anslutning härtill hölle ämbetsverket före, att frågan om uppflyttning i högre lönegrad av ifrågavarande intendentbefattning helst borde upptagas till prövning först i samband med den mera allmänna översyn av styrelsens personalorganisation, som i nämnda utlåtande förordats.

Aven med prövningen av de anslagsförhöjningar, som blivit begärda för anställande av extra ordinarie tjänstemän, ansåge statskontoret böra anstå i avvaktan på en dylik utredning. Därest denna icke hunne verkställas i så god tid, att resultatet därav kunde framläggas för 1936 års riksdag, syntes byggnadsstyrelsens behov av ökade arbetskrafter för nästkommande budgetår böra tillgodoses genom mera tillfälliga anordningar.

Byggnadsstyrelsen hade i förevarande sammanhang förklarat sig utgå från att, i den mån förhållandena gjorde det nödvändigt, kostnaderna för behövlig arbetskraft kunde av styrelsen påföras fastighetsfondens underhållskostnader.

Statskontoret ville med anledning härav framhålla, hurusom vid framläggandet för 1935 års riksdag av proposition nr 114 angående inrättande av statens allmänna fastighetsfond vederbörande departementschef funnit ett av byggnadsstyrelsen då framlagt förslag, att vissa personalkostnader skulle bestridas av fonden, icke böra biträdas. Största överskådlighet och reda i fråga om medelsanvisningen för statens administrationskostnader för fastighetsväsendet vunnes nämligen, hade departementschefen anfört, genom att samtliga kostnader för byggnadsstyrelsen, liksom också för länsarkitekterna, sammanfördes i vanlig ordning å anslag under sjätte huvudtiteln. En dylik redovisning stode också bäst i överensstämmelse med de i 1935 års statsverksproposition tillämpade grunderna för riksstatens uppställning. Det borde i detta sammanhang även erinras om att administrationskostnaderna för statens utlåningsfonder i budgettekniskt hänseende behandlades på det sätt departementschefen förordat med avseende å fastighetsfonden.

Vad departementschefen sålunda anfört hade icke föranlett någon erinran från riksdagens sida.

I betraktande av vad sålunda förekommit syntes det icke böra ifrågakomma att påföra fastighetsfonden styrelsens kostnader för erforderlig arbetskraft.

Vad slutligen anginge den av byggnadsstyrelsen begärda höjningen av avlöningsanslaget till icke-ordinarie personal, grundavlönningar m. m., ville statskontoret icke bestrida, att en ökning vore av behovet påkallad. Huru stor ökningen borde bliva undandroge sig väsentligen ämbetsverkets bedömande. I förhållande till vad styrelsen föreslagit syntes emellertid en betydande reduktion kunna vidtagas.

Till bedömande föreligger även fråga om *överförande till byggnadsstyrelsens stat av viss maskinpersonal i statliga ämbetsbyggnader i Stockholm*, vilken personal för närvarande är anställd genom personliga kontrakt för ett år i sänder och avlönas med anlitande av vederbörande ämbetsverks expensmedel.

I skrivelse den 19 oktober 1935 har *byggnadsstyrelsen*, som jämväl tidigare i olika sammanhang berört nämnda spörsmål, framlagt definitivt förslag om sådant överförande. Till en början har styrelsen erinrat om vad tidigare härutinnan förekommit och därom anfört:

I skrivelse den 11 september 1934 till 1934 års avlöningsrevision för icke-ordinarie personal föreslog byggnadsstyrelsen, bland annat, att maskinister och eldare i sådana av byggnadsstyrelsen förvaltade egendomar, där flera ämbetsverk och myndigheter äro inrymda i samma byggnad, borde inordnas i löneplan på följande sätt:

*Ordinarie:*

en maskinistbefattning i vardera av de två egendomarna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra (riksförsäkringsanstalten) i lönegrad B 10;

en befattning såsom värmeledningsskötare och reparatör i var och en av de tre egendomarna gamla riksdagshuset, kanslihuset och ämbetsbyggnaden i kvarteret Murmästaren (Hantverkargatan 29) i lönegrad B 8;

två förste eldarebefattningar i lönegrad B 6 samt

en eldarebefattning i lönegrad B 5.

*Extra ordinarie:*

en befattning såsom värmeledningsskötare i egendomen i kvarteret Mercurius (försvarsdepartementet) i lönegrad 6 samt

två eldarebefattningar i lönegrad 5.

Den sålunda föreslagna placeringen i lönegrad skedde i anslutning till bland annat ett av allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 10 juni 1925 avgivet yttrande i anledning av en från maskinisterna i egendomarna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra hos byggnadsstyrelsen gjord framställning av den 19 januari 1925 om förbättrade avlöningsförmåner.

I skrivelse den 26 februari 1935 har byggnadsstyrelsen vidare hos Kungl. Maj:t hemställt om pensionsrätt för de befattningshavare, varom här är fråga, och styrelsen har därvid, i anslutning till styrelsens förslag om befattningshavarnas inordnande i löneplan, beträffande pensionsunderlag hänfört två befattningar till lönegrad 10, tre befattningar till lönegrad 8, tre befattningar till lönegrad 6 och tre befattningar till lönegrad 5. I anledning av att statskontoret i utlåtande den 26 november 1934 angående undantag från tillämpningen av tjänstepensionsreglementet för arbetare hänfört de av byggnadsstyrelsen anställda maskinisterna till tjänstemän men däremot ansett värmeledningsskötare och eldare böra hänföras till yrkesarbetare, förklarade sig styrelsen icke kunna finna, varför styrelsens värmeledningsskötare, samtliga med ett undantag tillika reparatörer, och eldare icke skulle inordnas i löneplan i likhet med exempelvis den vid statens sinnessjukhus anställda maskinpersonalen, där även eldarna redan vore placerade i löneplan.

I framställningen den 26 februari 1935 förklarade sig byggnadsstyrelsen även hava för avsikt att i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1936/1937 återkomma till anställningsfrågan för dessa maskinister, värmeledningsskötare och eldare. Styrelsen har emellertid ansett sig böra avvakta statskontorets utlåtande över denna byggnadsstyrelsens framställning, vilket utlåtande numera avgivits den 16 september 1935.

Byggnadsstyrelsen erinrar i fortsättningen om att *statsanställd maskinpersonals förening* i en till Kungl. Maj:t ingiven, till styrelsen för utlåtande remitterad skrift i anslutning till styrelsens förberörda skrivelser den 11 september 1934 och den 26 februari 1935 anfört:

Föreningen anslöte sig helt till styrelsens förslag, i vad det berörde inordnandet i löneplan. Föreningen ansåge sig dock böra fästa uppmärksamheten på den synnerligen olämpliga placeringen i lönegrad. Skulle den av styrelsen föreslagna placeringen fastställas, bleve följden, att befattningshavarna finge lägre löneställning än de innehade och således en försämrad pension. Vad anginge styrelsens förslag, att maskinisterna i gamla riksdagshuset, kanslihuset samt kvarteret Murmästaren skulle benämnas värmeledningsskötare, syntes det föreningen ej vare sig lämpligt eller motiverat att förändra titeln, då dessa befattningar vore synnerligen krävande, på grund av de omfattande sanitära hiss- och ventilationsanläggningar, som dessa ämbetsbyggnader vore utrustade med och vilkas sakkunniga skötsel fordrade en fullt utbildad maskinists kunnighet och ansvars känsla.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställde föreningen, att den nuvarande löneställningen komme att läggas till grund vid inordnandet i löneplan och lönegraden för respektive befattningshavare fastställdes till den närmast högre liggande, jämförd med den nuvarande löneplaceringen, samt att de föreslagna värmeledningsskötarebefattningarna även i fortsättningen bibehölles såsom maskinistbefattningar.

Härefter fortsätter *byggnadsstyrelsen*:

I nyssnämnda utlåtande den 16 september 1935 hade statskontoret, med ändring av sin tidigare härutinnan uttalade uppfattning, förklarat sig icke vilja motsätta sig, att även de av styrelsen anställda värmeledningsskötarna och reparatörerna i gamla riksdagshuset, kanslihuset och egendomen i kvarteret Murmästaren bereddes tjänstemannaställning. I likhet med omförmälda personalförening hade statskontoret föreslagit, att dessa befattningar borde benämnas maskinister.

I anledning härav ville byggnadsstyrelsen framhålla, att den av styrelsen föreslagna placeringen i lönegrader skett med hänsyn till såväl utformningen av värmeanläggningarna i de olika egendomarna som andra motsvarande befattningar inom statsförvaltningen samt att anledningen till att befattningarna i egendomarna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra uppförts i högre lönegrad än de övriga varit den, att dessa värmeanläggningar vore försedda med för kolbränsle avsedda högtryckspannor. För maskinistbefattningarna vore maskinistutbildning oundgängligen erforderlig, vilken utbildning däremot vad befattningarna i gamla riksdagshuset, kanslihuset och egendomen i kvarteret Murmästaren beträffade icke vore nödvändig, även om den kunde anses önskvärd. Då styrelsen föreslagit olika lönegrader för maskinister och värmeledningsskötare tillika reparatörer, hade dessa synpunkter varit avgörande.

Byggnadsstyrelsen vidhölle alltså sitt till 1934 års avlöningsrevision lämnade förslag, i vad avsåge befattningarna såsom värmeledningsskötare tillika reparatörer och dessa befattningars benämning.

Vad avlöningsvillkoren beträffade ville styrelsen erinra, att styrelsen i skrivelsen den 11 september 1934 framhållit, att med hänsyn till de nuvarande befattningshavarnas löneförmåner vederbörande syntes böra beredas tillfälle att själva bestämma, huruvida de önskade övergå till ordinarie tjänst eller icke, samt att vid de extra ordinarie tjänsternas eventuella besättande med nu anställda borde tillses, att dessa därvid icke komme att lida minskning i dem nu tillförsäkrade förmåner. Med utgångspunkt från att denna personal, såsom

även statskontoret framhållit, borde oavsett ordinarie eller extra ordinarie anställning upptagas i ämbetsverkets avlöningsstat, medförande pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet, ville styrelsen, som numera hölle före att nyss nämnd valfrihet icke borde ifrågakomma, understryka nödvändigheten av att den nuvarande personalen tillerkändes erforderlig avlöningskompensation och att alltså de olika befattningshavarna icke komme att lida minskning i dem nu tillkommande förmåner.

Vad pensionsrätten beträffade ville styrelsen påpeka, att personalen icke med nuvarande anställningsform åtnjöte pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet samt att befattningshavarna vid en övergång till befattningar i löneplan givetvis finge åtnöjas med den med de olika befattningarna förenade pensionsrätten.

Med anledning av vad statskontoret anfört vill styrelsen förklara sig vidhålla sin tidigare uttalade åsikt att de av styrelsen angivna eldarebefattningarna samt befattningen såsom värmeledningsskötare i egendomen i kvarteret Mercurius borde uppföras i löneplan.

Byggnadsstyrelsen föreslår således, att de av styrelsen anställda maskinisterna, värmeledningsskötarna tillika reparatörer, värmeledningsskötaren i egendomen i kvarteret Mercurius samt eldarna måtte erhålla tjänstemannaställning och befattningarna införas i löneplan på följande sätt, nämligen på ordinarie stat 2 maskinister (B 10), 3 värmeledningsskötare tillika reparatörer (B 8), 2 förste eldare (B 6) och 1 eldare (B 5) och såsom extra ordinarie befattningar 1 värmeledningsskötare (i kvarteret Mercurius) med placering i lönegrad 6 samt 2 eldare i lönegrad 5.

Maskinisterna vore, fortsätter styrelsen, hänförliga till egendomarna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra och de tre befattningarna såsom värmeledningsskötare tillika reparatörer till gamla riksdagshuset, kanslihuset och egendomen i kvarteret Murmästaren. Av eldarebefattningarna skulle de båda ordinarie förste eldarebefattningarna tillsvidare hänföras till fastigheterna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra, den ordinarie eldarebefattningen till gamla riksdagshuset samt de båda extra ordinarie eldarebefattningarna till fastigheterna i kvarteren Rosenbad och Murmästaren. Vidare anför byggnadsstyrelsen:

Statskontoret har i förenämnda utlåtande den 16 september 1935 anfört, att det förefölle naturligast, att anställningshavarna vid uppförandet i löneplan hänfördes till byggnadsstyrelsen. Styrelsen har däremot i skrivelsen den 26 februari 1935 anfört, att dessa befattningshavare ej kunna betraktas såsom styrelsens tjänstemän i egentlig mening, då deras arbete avser andra myndigheter, som jämväl slutligen bestrida deras avlöning. Det skulle alltså kunna ifrågasättas, att för denna personalgrupp anvisades ett särskilt avlöningsanslag. Vid det förhållandet att befattningshavarna anställas av byggnadsstyrelsen och styrelsen för dem står i förmanställning, håller styrelsen emellertid i likhet med statskontoret före, att denna personalgrupp bör hänföras till byggnadsstyrelsen, och befattningarna synas böra uppföras å en särskild avlöningsstat under styrelsens anslag till avlöningar, benämnd: Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

Byggnadsstyrelsen meddelar härefter en beräkning rörande avlöningsstat för ifrågavarande maskinpersonal, vilken beräkning slutar å ett totalt

belopp av 40,000 kronor. Styrelsen, som enligt vad förut återgivits tänkt sig, att ifrågavarande personal genom övergång till styrelsens stat icke skulle lida någon inkomstminskning, har därför räknat med högsta förekommande löneklass även för den extra ordinarie personalen ävensom vissa personliga avlöningstillägg. I nämnda belopp ingå sålunda bland annat ett med hänsyn till den föreslagna löneklassplaceringen för extra ordinarie personal (en värmeledningsskötare och två eldare) från normalt 500 till 2,000 kronor höjt belopp för avlöningsförhöjningar samt tre personliga avlöningstillägg till maskinisterna A. Svensson och O. Malmström samt värmeledningsskötaren tillika reparatören J. A. Sterner om sammanlagt (36 + 36 + 168) 240 kronor. I övrigt har staten beräknats efter vanliga grunder.

I anslutning härtill anför styrelsen vidare:

Såsom byggnadsstyrelsen i berörda skrivelse den 11 september 1934 erinrat beredes styrelsen efter varje budgetårs utgång ersättning för föregående budgetårs kostnader för denna personal i samband med övriga förskotterade uppvärmningskostnader från vederbörande ämbetsverks och myndigheters expensmedel. I den mån lokaler inom ifrågavarande fastigheter äro uthyrda, ingå värmekostnaderna i hyresbeloppen, varför dessa förskotterade kostnader före tillkomsten av statens allmänna fastighetsfond ersattes från inkomstiteln »Hyresmedel». Styrelsen framhöll att, även om anslag till avlöande av denna personal anvisades i riksstaten, hinder dock ej torde möta att kostnaderna för avlöande av dessa befattningshavare återfördes till detta anslag från de olika ämbetsverkens och myndigheternas expensanslag m. m. Med hänsyn emellertid till uppställningen av riksstatens utgiftssida synes byggnadsstyrelsen numera riktigare, att lönekostnaderna stanna å särskilda för ändamålet anvisade anslagsmedel.

Styrelsen anser sig jämväl böra erinra, att de med ifrågavarande befattningshavare för närvarande gällande anställningskontrakten löpa på ett år, räknat från den 1 oktober, och med en uppsägningstid av tre månader, varför styrelsen, om annan frivillig överenskommelse icke kan träffas är bunden av kontrakten till den 1 oktober varje år.

För det fall att Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga att redan till 1936 års riksdag avlåta proposition om ordnandet av frågan om nu omhandlade personalgrupps löneställning m. m., vilket byggnadsstyrelsen för sin del finner särdeles önskvärt, hemställer styrelsen — med ändring härutinnan av styrelsens framställning den 17 september 1935 — att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1936 års riksdag att för budgetåret 1936/1937 till byggnadsstyrelsens avlöningar anvisa ett förslagsanslag av 561,300 kronor. Härjämte hemställer byggnadsstyrelsen, dels att, utan hinder av gällande bestämmelser, avlöning till de befattningshavare, som efter den 1 juli 1936 fortfarande komma att vara i byggnadsstyrelsens tjänst, må utgå efter löneklass, som till beloppet motsvarar eller närmast överskjuter till vederbörande befattningshavare vid innevarande budgetårs utgång utgående löneförmåner, dels att personliga lönetillägg må på sätt styrelsen föreslagit utgå till maskinisterna A. Svensson och O. Malmström samt värmeledningsskötaren tillika reparatören J. A. Sterner, så länge dessa kvarstå i styrelsens tjänst, dels ock att, utan hinder av övergångsbestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934,

ifrågavarande befattningshavare må såsom tjänsteår få tillgodoräkna förfluten tjänstetid som om de vid reglementets ikraftträdande den 1 juli 1935 varit innehavare av ifrågavarande befattningar.

*Statskontoret* har i utlåtande den 19 november 1935 anfört:

I utlåtande den 26 november 1934, avseende remiss från finansdepartementet å framställningar angående undantag från tillämpningen av arbetarpensionsreglementet, hade statskontoret föreslagit att, bland andra, maskinister vid byggnadsstyrelsen skulle erhålla avlöning enligt vederbörande extraordinarie-kungörelse och därmed även pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet. I en till nämnda utlåtande fogad sammanställning hade statskontoret upptagit maskinisterna vid byggnadsstyrelsen såsom hänförliga till pensionsreglementet för tjänstemän, medan värmeledningsskötare och eldare hänförs till arbetarpensionsreglementet.

I förutnämnda utlåtande den 16 september 1935 över byggnadsstyrelsens framställning om pensionsrätt för vissa maskinister och eldare hade statskontoret framhållit, att det överhuvudtaget vore förenat med stora svårigheter att inom förevarande personalkategori åstadkomma en bestämd avgränsning mellan dem, som borde hänföras till tjänstemannagruppen, och dem, som borde tillhöra arbetargruppen, då samtliga arbetsuppgifter till stor del sammanfölla och någon enhetlig beteckning å anställningshavarna med hänsyn till deras arbetsuppgifter i allmänhet icke förekomme. Med hänsyn till den ytterligare erfarenhet, som vunnits å detta område, ville statskontoret emellertid icke motsätta sig, att värmeledningsskötarna i kvarteret Murmästaren, i gamla riksdagshuset och i kanslihuset, vilka av styrelsen föreslagits till placering i lönegrad B 8 under benämning maskinister bereddes tjänstemannaställning på sätt föreslagits, då någon mera väsentlig skillnad med avseende å dessa senares arbetsuppgifter vid jämförelse med maskinisternas knappast kunde anses förefinnas. Någon erinran mot den för ifrågavarande personal föreslagna lönegradsplaceringen hade icke förekommit. Vad däremot anginge värmeledningsskötaren i kvarteret Mercurius och de vid olika fastigheter anställda eldarna — samtliga föreslagna till extraordinarie tjänstemän i 6:e eller 5:e lönegraderna — hade statskontoret vidhållit, att dessa borde bibehållas i sin nuvarande ställning och således erhålla pensionsrätt med tillämpning av arbetarpensionsreglementet. Att utsträcka tjänstemannapensioneringen till denna personal skulle enligt statskontorets uppfattning kunna medföra vittgående konsekvenser.

Statskontoret, som saknade anledning frångå sin sålunda uttalade uppfattning, anser alltså, att maskinisterna i en var av egendomarna i kvarteren Rosenbad, Grönlandet norra, gamla riksdagshuset, kanslihuset och Murmästaren borde såsom tjänstemän placeras i löneplan, under det att värmeledningsskötaren i fastigheten i kvarteret Mercurius samt fem eldare borde bibehållas vid nuvarande anställningsform.

Statskontoret, som icke hade något att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen för nämnda fem maskinister, biträdde förslaget att uppföra de två befattningarna i lönegrad B 10 på ordinarie stat men ville ifrågasätta, om icke av de återstående befattningshavarna åtminstone ett par borde tillsvidare anställas såsom extraordinarie tjänstemän.

Statskontoret biträdde byggnadsstyrelsens förslag, att medel till avlöningar åt ifrågavarande värmeledningspersonal borde anvisas att utgå från byggnadsstyrelsens avlöningsanslag och att befattningarna i fråga borde uppföras å en särskild avlöningsstat, benämnd: Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

Därest statskontorets synpunkter på frågan om eldarnas hänförande till kategorien yrkesarbetare vunne Kungl. Maj:ts bifall, syntes i avlöningsstaten

böra uppföras en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost — som dock icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas — för bestridande av avlöningar åt eldarpersonalen, benämnd exempelvis: Avlöningar till eldare m. fl. Det kunde visserligen ifrågasättas, huruvida icke avlöningarna till dessa anställningshavare borde utgå från ett under byggnadsstyrelsens omkostnadsstat uppfört särskilt expensanslag. Till stöd för en dylik anordning skulle möjligen kunna åberopas, att avlöningarna åt styrelsens städningspersonal utginge från en under sagda stat uppförd, i anslagsposten till expenser ingående delpost till övriga expenser. Förhållandena beträffande städningspersonalen kunde emellertid icke anses analoga med förevarande fall, och statskontoret funne det, vad eldarpersonalen anginge, stå i bättre överensstämmelse med grunderna för riksstatens uppställning, att en särskild anslagspost för ändamålet uppfördes i avlöningsstaten. Statskontoret förutsatte, att det även i fortsättningen skulle ankomma på byggnadsstyrelsen att i särskilda, med respektive anställningshavare träffade kontrakt fastställa de avlöningsförmåner, vilka skulle tillkomma vederbörande.

Med avseende å av byggnadsstyrelsen föreslagna löneklassplaceringar och personliga avlöningstillägg ville statskontoret framhålla, att, då här vore fråga om tjänstemannaanställning för hittills kontraktsanställd personal, ämbetsverket med hänsyn till de förmåner av skilda slag, som tjänstemannaanställningen innebure, av principiella skäl icke kunde tillstyrka beredande av extra avlöningstillägg eller andra förmåner åt sagda personal utöver vad som följde av de vanliga reglerna om tillgodoräkning för uppflyttning i högre löneklass, i vilket avseende byggnadsstyrelsen närmast hade att fatta beslut.

Enligt statskontorets uppfattning borde frågan om tillgodoräkning av tjänstetid för erhållande av pension beträffande den personal, som kunde komma att inordnas i löneplan, icke upptagas till prövning i förevarande sammanhang utan jämlikt 3 § 2 mom. sagda reglemente framdeles efter särskild framställning. I fråga om eldarpersonalen kunde framhållas, att denna personal — å vilken enligt statskontorets förslag tjänstepensionsreglementet för arbetare skulle bli tillämpligt — jämlikt 2 § 2 mom. b) i detta reglemente jämfört med punkt 3 i övergångsbestämmelserna till reglementet utan vidare skulle såsom tjänstår i nämnda avseende äga tillgodoräkna minst två tredjedelar av den tid, under vilken vederbörande, innan reglementet blivit å honom tillämpligt, innehaft statsanställning av beskaffenhet och under förutsättning, som i reglementet sades.

*Allmänna civilförvaltningens lönenämnd* har avgivit utlåtande den 9 november 1935 och därvid anförde:

Lönenämnden — som givetvis icke vore i tillfälle att uttala sig angående det behov, som kunde förefinnas i de olika egendomarna av här avsedd personal — ville för sin del uttala, att nämnden, med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen i ärendet framhållit, icke hade något att erinra mot styrelsens förslag, i vad detsamma anginge maskinister och värmeledningsskötare tillika reparatörer. Såsom styrelsen erinrat, hade den föreslagna placeringen i lönegrad skett i anslutning till ett av nämnden den 10 juni 1925 avgivet yttrande i anledning av en från maskinisterna i egendomarna i kvarteret Rosenbad och Grönlandet norra hos byggnadsstyrelsen gjord framställning om förbättrade löneförmåner.

Vad härefter anginge frågan om den anställningsform, som borde komma till användning beträffande eldarna, ville lönenämnden till en början framhålla önskvärdheten av att enhetlighet såvitt möjligt vunnes beträffande avlöningsvillkoren för eldarepersonalen vid olika verk och myndigheter. Lönenämnden finge å avseende härå erinra, att ordinarie befattningar som eldare funnes uppförda vid olika verk och myndigheter, t. ex. vid statens sinnessjuk-

hus, statens uppfostringsanstalt å Bona, riksarkivet, akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, Lunds universitet, Chalmers tekniska institut samt lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp. Därjämte torde även extra ordinarie eldare finnas inom olika grenar av statsförvaltningen. Sålunda hade t. ex. dylika tjänster blivit uppförda i en av de tjänsteförteckningar, som funnes fogade vid kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.

I detta sammanhang har lönenämnden erinrat om att försvarsväsendets lönenämnd vid avgivande av förslag till revision av de vid nämnda kungörelse fogade tjänsteförteckningarna anført, att gränsen mellan tjänstemän och arbetare borde dragas på det sätt, att till förstnämnda kategori hänfördes sådana anställningshavare, som fölle under eller kunde anses jämförliga med de i avlöningsreglementena för allmänna civilförvaltningen och kommunikationsverken upptagna kategorier av anställningshavare, samt att vid genomförandet av denna klassificering avseende borde fästas ej blott vid arbetets art utan även vid storleken av vederbörande anställningshavares löneförmåner och vid anställningsformen. I ett den 13 september 1935 avgivet utlåtande över berörda förslag hade statskontoret, med framhållande att vid en dylik avgränsning mellan arbetare och tjänstemän pensionsunderlagen för arbetare i vissa fall bleve lika stora och i andra fall större än tjänstemännens pensionsunderlag, ifrågasatt om icke genom ytterligare uteslutande ur tjänsteförteckningarna av åtskilliga, huvudsakligen till femte lönegraden hörande tjänstemän en bättre avgränsning skulle kunna ernås. Statskontoret hade för sin del förordnat, att eldare av andra klass, som av försvarsväsendets lönenämnd upptagits i femte lönegraden, borde uteslutas ur tjänsteförteckningen.

Med hänsyn till den omfattning, i vilken eldarepersonalen för närvarande funnes anställd i ordinarie eller extra ordinarie anställning inom statsförvaltningen, fortsätter lönenämnden, vore statskontorets förslag att överföra denna personal från tjänstemannaställning till kategorien yrkesarbetare av ganska stor principiell betydelse. Lönenämnden ansåge sig böra ifrågasätta, huruvida icke en lämplig lösning av förevarande spörsmål skulle vara, att vid en tillämpning av den av statskontoret hävdade principen i fråga om avgränsning mellan tjänstemän och arbetare undantag gjordes för eldarepersonalens vidkommande och att beträffande denna personal i allmänhet samma anställningsformer tillämpades som hittills. I varje fall syntes en omläggning av anställningsformen för eldarepersonalen i enlighet med statskontorets förslag böra komma till stånd först efter en allsidig utredning angående de konsekvenser, som skulle komma att inträda till följd av ett dylikt ståndpunktstagande från statsmakternas sida.

I anslutning till vad sålunda anförts ansåge sig lönenämnden för sin del icke böra göra någon annan erinran mot vad byggnadsstyrelsen föreslagit beträffande den eldarepersonal, varom i detta ärende vore fråga, än att det möjligen kunde vara lämpligt att i avvaktan på ett mera definitivt avgörande av anställningsfrågan låta samtliga dessa eldare erhålla extra ordinarie anställning. Lönenämnden ville emellertid ock ifrågasätta, huruvida de maskinister och

värmeledningsskötare, vilka uppnådde pensionsåldern inom de allra närmaste åren, lämpligen borde överföras på ny stat.

I fråga om övergången till de föreslagna befattningarna för den här avsedda personalen har lönenämnden anfört:

I betraktande av de förmåner, som enligt gällande kontrakt tillkomme här avsedda befattningshavare, ansåge sig lönenämnden icke böra motsätta sig att till förhindrande av löneminskning för vederbörande riksdagens medgivande inhämtades, att de av nu nämnda befattningshavare, som komme att övergå till någon av de föreslagna befattningarna, finge erhålla placering i löneklass i enlighet med vad byggnadsstyrelsen därom föreslagit.

Däremot kunde lönenämnden icke biträda förslaget om tillerkännande i vissa fall av personliga lönetillägg, varigenom vederbörandes avlönning skulle komma att uppgå till högre belopp än enligt högsta löneklassen inom den lönegrad, han kunde komma att tillhöra. En dylik åtgärd skulle innebära en avvikelse av principiell innebörd från vad som eljest tillämpades i liknande fall. Det syntes för övrigt böra framhållas, att i och med att allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente bleve tillämpligt å ifrågavarande befattningshavare, dessa komme i åtnjutande av åtskilliga förmåner, t. ex. i pensionshänseende, vilka för närvarande icke tillkomme dem.

Byggnadsstyrelsens förslag, att ifrågavarande befattningshavare måtte såsom tjänstår för erhållande av pension enligt civila tjänstepensionsreglementet tillgodoräkna förfluten tjänstetid, som om de vid reglementets ikraftträdande den 1 juli 1935 varit innehavare av ifrågavarande befattningar, innebure att övergångsbestämmelserna till nämnda reglemente skulle vinna tillämpning även på andra befattningshavare än sådana, som vid reglementets ikraftträdande innehade befattning, med vilken vore förenad pensionsrätt enligt sagda reglemente. Med hänsyn till konsekvenserna av ett beslut i sådan riktning syntes det icke vara möjligt att tillmötesgå byggnadsstyrelsens framställning i denna del. Lönenämnden ville emellertid erinra om att jämlikt bestämmelserna i 3 § 2 mom. i sagda reglemente möjlighet för Kungl. Maj:t funnes att i den utsträckning, som kunde befinnas skälig, såsom tjänstår för erhållande av pension tillgodoräkna ifrågavarande befattningshavare deras föregående anställningstid i statens tjänst.

Innan jag ingår på de förslag till ändringar i och utökning av byggnadsstyrelsens personalorganisation, som sålunda föreligga till bedömande, torde jag få redogöra för den *utredning rörande bestridandet av lönekostnaden för byggnadsbyråns icke-ordinarie personal*, som på sätt i nästlidet års statsverksproposition omförmdes (sjätte huvudtiteln, sid. 104) då pågick och som numera avslutats.

Senare i dag i samband med anmälan av anslagsäskanden för kommunikationsverken kommer jag att anmäla vad som åtgjorts i anslutning till av riksdagen väckt spörsmål om sättet för redovisning av vissa personalkostnader vid de affärsdrivande verken. I visst sammanhang härmed har förevarande utredning rörande byggnadsbyråns personalkostnader ägt rum.

Sedan byggnadsstyrelsen i skrivelse den 16 oktober 1934 avgivit förslag till fördelning av dylika kostnader till belopp av 78,515 kronor 90 öre under budgetåret 1933/1934 å de under samma budgetår till styrelsens förfogande ställda byggnadsanslagen, anförde riksräkenskapsverket i utlåtande den 7 november 1934, att förslaget stode i överensstämmelse med dittills tillämpad

praxis men att ifrågavarande fördelning av en mindre del av byggnadsstyrelsens avlöningskostnader på vissa byggnadsanslag icke syntes vara fullt rationell. Fördelningen verkställdes nämligen efter budgetårets utgång med ledning av en å byggnadsbyrån utförd beräkning över arbetskostnaderna, vilken delvis avveke från de i styrelsens huvudbok redovisade utgifterna. En sådan uppdelning syntes emellertid — vilken fördelningsgrund som än användes — alltid komma att lida av en viss godtycklighet samt jämväl försvåra översikten över byggnadsstyrelsens avlöningskostnader. Ämbetsverket finge därför ifrågasätta, huruvida icke denna kostnadsfördelning för framtiden borde upphöra och ifrågavarande avlöningskostnader i stället redovisas å anslag till byggnadsstyrelsen. En på så sätt ordnad redovisning skulle även stå i bättre överensstämmelse med principerna för den beslutade omläggningen av riksstatens utgiftssida.

Genom beslut den 30 november 1934 godkände Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsens förslag till fördelning av nämnda personalkostnader.

Sedan affärsverkens styrelser i skrivelse den 26 februari 1935 på sätt senare i dag kommer att närmare omförmälas avgivit förslag i fråga om sättet för redovisning av vissa personalkostnader vid verken, anbefalldes byggnadsstyrelsen att avgiva utlåtande med anledning av vad riksräkenskapsverket i sitt nyss återgivna utlåtande anfört och att därvid taga i övervägande nyssnämnda verksstyrelsers förslag.

Med anledning härav inkom *byggnadsstyrelsen* med utlåtande, dagtecknat den 25 maj 1935. Inledningsvis lämnar styrelsen följande redogörelse för tillkomsten av den nuvarande anordningen för bestridandet av ifrågavarande lönekostnader:

I *byggnadsstyrelsesakkunnigas* betänkande den 23 januari 1925 (statens off. utredn. 1925: 13) anförde de sakkunniga, bland annat, att behovet av biträdande arbetskrafter på byggnadsbyrån kunde komma att bli rätt växlande under olika tider, beroende dels på en ökning eller minskning av byggnadsverksamheten, dels ock i viss mån på det arbetssätt, som tillämpades vid de olika företagen. Byrån borde därför givas sådan organisation, att dess personal kunde smidigt anpassas efter föreliggande behov, vadan möjlighet till viss rörlighet och omsättning bland personalen vore önskvärd. För vinande av ökad möjlighet att avpassa personalstyrkan efter det föreliggande behovet föreslogo de sakkunniga, att kostnaden för avlöningar till byråns icke-ordinarie personal direkt påfördes byggnadsanslagen i stället för att såsom dittills varit fallet bestridas från byggnadsstyrelsens anslag. En eventuellt behövlig förstärkning av dessa arbetskrafter kunde då snabbt genomföras utan en motsvarande ökning av nyssnämnda anslag, vilket i varje särskilt fall skulle nödvändiggöra en framställning till riksdagen. Det borde emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att årligen fastställa stat för ifrågavarande personal ävensom bestämma, i vad mån de olika företagen skulle bidra till kostnaden för densamma.

Ur principiell synpunkt, anförde de sakkunniga vidare, vore det måhända riktigast att låta byggnadsföretagen bära hela kostnaden för den centrala byggnadsorganisationen. Sakkunniga hade emellertid funnit det lämpligt att begränsa förslaget på angivet sätt och förutsatte därför, att avlöningarna till byggnadschefen, en intendent och ett kontorsbiträde skulle utgå av byggnads-

styrelsens ordinarie löneanslag. Även byråns expensutgifter borde av lämplighetsskäl i regel bestridas på sätt skedde beträffande dylika utgifter för styrelsen i övrigt. En sådan begränsning ansåge de sakkunniga jämväl vara berättigad av den anledning, att byggnadsbyrån väntades komma att få utföra åtskilliga utredningar för andra byråers räkning och jämväl arbete i övrigt, som ej direkt vore att hänföra till byggnadsföretagen.

Detta de sakkunnigas förslag biträdades av Kungl. Maj:t i propositionen nr 135 till 1925 års riksdag, som medgav, att kostnaden för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare å byggnadsbyrån finge, enligt grunder, som av Kungl. Maj:t fastställdes, påföras anslagen för byggnadsföretag, som genom styrelsen utfördes.

I anslutning härtill fastställer Kungl. Maj:t för varje budgetår stat för icke-ordinarie befattningshavare å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå och be- myndigad styrelsen att tillsvidare under budgetåret förskottvis bestrida kostnaderna för denna personal enligt den fastställda staten samt för vikariats- ersättningar av tillgängliga anslag till byggnadsföretag, som genom styrelsen utföras. Efter varje budgetårs utgång inkommer styrelsen till Kungl. Maj:t med förslag till fördelning av ifrågasatt kostnader mellan olika anslag. Efter Kungl. Maj:ts föreskrift verkställs sedermera denna fördelning genom omföringar i byggnadsstyrelsens räkenskaper.

Efter att hava erinrat om vad riksräkenskapsverket i nyss återgivna ut- låtande den 7 november 1934 anfört yttrar byggnadsstyrelsen beträffande den ifrågasatta omläggningen av sättet för ifrågasatt lönekostnaders bestri- dande:

I remissakten bilagt förslag angående enhetliga principer för beräkning av byggnadsanslag vid de affärsdrivande verken hade dessa verks styrelser föreslagit såsom huvudregel beträffande sådana av riksdagen beslutade bygg- nadsföretag, för vilka kostnaderna skulle bestridas från särskilt anvisade specialanslag, att de av företagen direkt förorsakade kostnaderna skulle be- lasta byggnadsanslaget och ej verkets driftkostnader, med iakttagande av, bland annat, att kostnader för förberedande utredningar skulle bestridas med driftmedel ävensom att kostnader, hänförliga till verkets centrala administra- tion, i allmänhet skulle bestridas med driftmedel, dock att kostnader, som avsåge sådan särskild byrå eller byråavdelning, vilken vore helt eller till över- vägande del sysselsatt med arbeten för byggnadsföretag av här avsedd art, skulle, i den mån de icke vore av fast natur, till skälighets del belasta veder- börande byggnadsanslag.

Styrelsens byggnadsbyrå, på vilkens verksamhet dessa synpunkter kunde sägas vara direkt tillämpliga, handhade de statliga nybyggnads- samt större om- och tillbyggnadsarbeten, vilka av Kungl. Maj:t anförtroddes styrelsen. Byrån lämnade även biträde åt styrelsens övriga byråer i frågor beträffande byggnadskonstruktioner, ledningsarbeten av olika slag m. m. Då enligt vad de byggnadsstyrelsesakkunniga anfört dylika arbetsuppgifter, som givetvis icke kunde i detalj kostnadssättas, icke borde ersättas av de för de olika bygg- nadsföretagen anvisade anslagen, utginge såsom kompensation härför bygg- nadschefens, intendentens och ett å ordinarie stat uppfört kontorsbiträdes löner av byggnadsstyrelsens löneanslag. Avlöningarna till personalen i övrigt fördelades på byggnadsanslagen.

Byggnadsbyråns verksamhet avsåge sålunda till väsentlig del ledning av byggnadsföretag, till vilka särskilda medel anvisats. Då verksamhetens om- fattning alltså tid efter annan skiftade, borde byråns personal kunna smidigt anpassas efter förhållandena. Med hänsyn härtill ansåge styrelsen, att de

synpunkter beträffande sättet för bestridandet av byggnadsbyråns personalkostnader, som på sin tid framförts av nämnda sakkunniga och gillats av statsmakterna och som nu vunnit ytterligare stöd i det av affärsverkens styrelser gjorda uttalandet, alltjämt vore principiellt riktiga.

Med anledning av riksräkenskapsverkets yttrande ville styrelsen framhålla, att de i styrelsens huvudbok redovisade utgifterna även upptog administrationskostnader, som påförts de olika byggnadsanslagen för det nästförflutna budgetåret, vilka kostnader uppenbarligen i detta fall borde avräknas, även om att vissa utbetalningar uppfördes senare i styrelsens huvudbok än i byråns bokföring. Då det emellertid i sistnämnda fall gällde utbetalningar, som förr eller senare påfördes byggnadsanslagen, drabbades dessa utbetalningar i alla händelser av procentuellt tillägg för administrationskostnaderna, sålunda antingen de uppfördes i huvudboken omedelbart före eller efter ett budgetårsskifte.

Då riksräkenskapsverket vidare gjorde gällande, att fördelningen av administrationskostnaderna alltid måste lida av en viss godtycklighet, syntes härmed avses att det kunde inträffa, att ett byggnadsanslag icke lämnade tillgång till gäldandet av dylika kostnader och att i sådant fall den på detta anslag belöpande delkostnaden måste slås ut på övriga byggnadsanslag, som därtill lämnade tillgång. Styrelsen ville i anledning härav framhålla, att dylika fall vore jämförelsevis sällsynta och näppeligen kunde sägas vara av någon reell betydelse.

Även om redovisningen av byggnadsbyråns lönekostnader på byggnadsstyrelsens avlöningsanslag skulle stå i bättre överensstämmelse med principerna för den beslutade omläggningen av riksstatens utgiftssida, så måste dock byggnadsstyrelsen finna de särskilda omständigheter och praktiska skäl, som föranlett statsmakternas beslut beträffande det nu sedan år 1925 tillämpade sättet för bestridande av lönekostnaderna för byråns icke-ordinarie personal, alltjämt vara av avgörande betydelse. Styrelsen finge därför avstyrka vidtagande av den av riksräkenskapsverket ifrågasatta åtgärden.

Styrelsen ansåge sig emellertid böra framhålla, att för den händelse Kungl. Maj:t likväl skulle finna skäl föreskriva, att ifrågavarande kostnader skulle redovisas å anslag till byggnadsstyrelsen, åtskilliga arbetskrafter, såsom arbetschefer, verkmästare, förrådsförvaltare, kontrollanter med flera, under alla omständigheter alltjämt måste avlönas från vederbörande byggnadsanslag.

*Riksräkenskapsverket* har härefter i utlåtande den 8 juli 1935 anfört:

Byggnadsbyrån syntes närmast motsvara de byråer inom de affärsdrivande verken, vilka permanent omhänderhade den centrala ledningen av byggnadsarbeten. Kostnaderna för sådana byråer skulle utgå av driftmedel och icke belasta kapitalökningsanslagen. Under inga omständigheter borde de bestridas med lånemedel.

Enligt affärsverkens förslag borde endast de kostnader, vilka direkt förorsakades av visst byggnadsföretag och icke vore av fast natur, belasta byggnadsanslagen. Kostnaden för personalen å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå vore att anse såsom kostnader av fast natur. Detta gällde icke blott de ordinarie befattningshavarna å byrån, vilka avlönades från anslagsposten till ordinarie tjänstemän, utan även den icke-ordinarie personalen. Att kostnaderna för byggnadsbyrån alltsedan år 1925 visat en fortgående stigande tendens saknade i detta sammanhang betydelse.

Sättet för fördelning av administrativa kostnader å byggnadsanslag vore helt olika i de affärsdrivande verken och i byggnadsstyrelsen. I de affärsdrivande verken bleve de styrelsens kostnader, vilka förorsakats av ett visst arbete, genom beslut av verket direkt eller genom omföring belastade detta

arbete. Fördelningen av sådana kostnader bleve fördenskull dels exakt, dels ock genomförd inom den räkenskapsperiod, som kostnaden avsåge. I byggnadsstyrelsen åter fördelades vissa kostnader för byråpersonalen enligt en schablonmässigt fastställd fördelningsprocent å ett stort antal byggnadsföretag, varvid fördelningen justerades för den händelse icke alla anslag lämnade tillgång till täckande av omföringen. Fördelningen, som icke beslutades inom verket, skedde först under budgetåret efter det, varunder arbetet utförts.

Riksräkenskapsverket — som vidhölle vad ämbetsverket tidigare anfört i sitt utlåtande den 7 november 1934 — tillstyrkte, att de affärsdrivande verkens omhandlade förslag fastställdes att i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande byggnadsstyrelsen. Detta innebure emellertid, att kostnaderna för den stadigvarande personalen å byggnadsbyrån skulle redovisas å styrelsens avlöningsanslag. Däremot borde givetvis — såsom byggnadsstyrelsen framhållit — sådana direkta kostnader för byggnadsföretagen som avlöning till arbetschefer, verkmästare, förrådsförvaltare, kontrollanter med flera (d. v. s. linjepersonal) fortfarande bestridas från vederbörande byggnadsanslag.

Departements-  
chefen.

Vad till en början angår frågan om överförande från byggnadsanslagen till byggnadsstyrelsens avlöningsstat av lönekostnaden för byggnadsbyråns icke-ordinarie personal, synas visserligen de av riksräkenskapsverket åberopade skälen kunna tala för en dylik åtgärd. Då jag funnit vissa praktiska skäl tala för att den nuvarande, endast för ett tiotal år sedan vidtagna anordningen bibehålles, anser jag mig emellertid för närvarande icke böra tillstyrka ändring därutinnan. Jag vill härvidlag framhålla att, på samma sätt som vid kommunikationsverken personalstaten för visst år fastställles av Kungl. Maj:t i slutet av det föregående året, Kungl. Maj:t fastställer stat för byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå vid ingången av det budgetår, som staten avser. Att längre tid i förväg och utan närmare kännedom om vilka byggnadsanslag, som kunna komma att anvisas för budgetåret, taga standpunkt till frågan om den för de blivande byggnadsarbetenas utförande erforderliga personalens storlek synes knappast lämpligen låta sig göra. I viss mån synes ock vid bedömandet av förevarande spörsmål kunna inverka, att byggnadsbyrån i stor utsträckning utför byggnadsarbeten åt affärsverken, enkannerligen post- och telegrafverken, samt att det för dylika fall torde kunna ifrågasättas, om icke det riktigaste resultatet ernås, därest respektive byggnadsanslag belastas även med andel i kostnaderna för byggnadsbyrån, på samma sätt som om affärsverket anlitat en utanför verket stående entreprenör.

Nämnas må i detta sammanhang att byggnadsbyråns stat för innevarande budgetår jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juli 1935 slutar å ett belopp av 100,000 kronor.

De föreslagna ändringarna i byggnadsstyrelsens personalorganisation, som nu föreligga till bedömande, äro till sitt antal jämförelsevis betydande men, i vad avser ändringar i den nuvarande personalens ställning, av måttlig ekonomisk storleksordning. Beträffande den ordinarie personaluppsättningen innebär styrelsens förslag att 23 icke-ordinarie befattningar, nämligen 4 å byggnadsbyrån (B 26), 7 å styrelsens extra stat (B 21), 1 e. o. notarie (21), 9 kvinnliga biträden och 2 expeditionsvakter, skulle i motsvarande lönegrader

placeras å ordinarie stat. Härigenom skulle antalet ordinarie befattningar höjas från 21 till 44. Därjämte har styrelsen föreslagit, att den å styrelsens ordinarie stat upptagna, å byggnadsbyrån placerade intendentsbefattningen (B 26) skulle uppflyttas till lönegrad B 30 såsom förste byrådirektör.

I fråga om förstnämnda fyra befattningar å byggnadsbyrån finner jag, i likhet med lönenämnden och i anslutning till mitt ståndpunktstagande till förberörda spörsmål om byggnadsbyråns icke-ordinarie personal, skäl icke nu föreligga att tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag.

Vad övriga ifrågavarande icke-ordinarie befattningar angår synes, på sätt byggnadsstyrelsen utvecklat, behovet av desamma vara bestående. Vid sådant förhållande och med hänsyn jämväl till vad byggnadsstyrelsen anfört rörande de allmänna personalförhållandena inom styrelsen finner jag i likhet med lönenämnden i huvudsak icke något att erinra mot styrelsens förslag.

Då det gällt att taga ståndpunkt till frågan, vilka särskilda befattningar som borde överföras till ordinarie stat, har statskontoret för sin del ansett sig böra förorda, att en redan tidigare ifrågasatt allmän utredning av styrelsens organisation komme till stånd, innan åtgärd vidtoges i förevarande hänseende. Det synes mig emellertid, att en utredning om styrelsens organisation icke lämpligen bör företagas, innan erfarenhet vunnits om i vad mån den nya länsarkitektsorganisationen, vilken i vissa hänseenden är att betrakta som en styrelsens lokalorganisation, återverkar på styrelsens centrala organisation. Å andra sidan har jag, med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört i fråga om befattningarnas och befattningshavarnas ålder, funnit ett ståndpunktstagande till det av styrelsen framlagda förslaget icke rimligen kunna anstå i avvaktan å en dylik utredning. En förutsättning för en utökning av den ordinarie staten måste dock givetvis vara, att antalet ordinarie befattningshavare hålles inom ramen för vad som kan anses under alla förhållanden oundgängligt.

Frånsett de befattningar å byggnadsbyrån, om vilka jag redan yttrat mig, synes byggnadsstyrelsens av lönenämnden i stort sett biträdda förslag i huvudsak vara förtjänt av bifall. Jag ansluter mig emellertid till lönenämndens uppfattning i fråga om de kvinnliga biträdena och expeditivsvakterna. I enlighet härmed skulle alltså till ordinarie stat överföras *dels*, med placering i lönegrad B 21, 4 assistenter och 3 byggnadskontrollanter (nu å extra stat B 21) samt 1 notarie (nu e. o. 21), *dels* 1 expeditivsvakt med placering i lönegrad B 5 (nu e. o. 5), *dels* ock 9 kvinnliga biträden med placering, 3 i lönegrad B 7, 4 i lönegrad B 4 och 2 i lönegrad B 2. Av styrelsens nuvarande kvinnliga biträden äro, frånsett telefonisterna, 5 placerade i lönegrad 7 och 7 i lönegrad 4.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle av den nuvarande personalen 50 befattningshavare kvarstå som icke-ordinarie tjänstemän, medan antalet ordinarie befattningshavare skulle bliva 39. Såväl proportionen mellan nämnda antal av de båda kategorierna befattningshavare som placeringen i lönegrad av de till överflyttning å ordinarie stat av mig förordade befattningarna torde giva vid handen att, hur än byggnadsstyrelsens organisation kan komma att

ändras, de ordinarie befattningarna skola bliva erforderliga och utan större svårigheter kunna inordnas i den blivande organisationen.

Beträffande den ordinarie personalen kvarstår härefter endast frågan om höjning i löneställning för intendenten å byggnadsbyrån, vilkens befattning är hänförd till lönegrad B 26 och som är byggnadschefens närmaste man och tillika att betrakta som hela verkets konstruktionschef. Byggnadsstyrelsen har föreslagit utbyte av befattningen mot en förste byrådirektörstjänst i lönegrad B 30. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen härom anfört vill jag i likhet med lönenämnden förorda, att befattningen uppflyttas till byrådirektörstjänst med placering i lönegrad B 28, för vilken uppflyttning även statskontoret funnit goda skäl föreligga.

Jag övergår så till frågan om erforderlig förstärkning av styrelsens arbetskrafter.

Vad då till en början beträffar stadsplanebyrån har styrelsen framhållit, att ett belopp av 6,000 kronor erfordrades för tillfälligt biträde, främst vid avarbetande av viss balans i granskningen av å fastighetsregisterkartor införda stadsplaner, samt att för arkiveringen av de till byrån inkommande kartorna m. m. erfordrades, utöver den nu därför avsedde befattningshavaren (e. o. tjänsteman; lönegrad 7), ytterligare en extra ordinarie tjänsteman med placering i lönegrad 7. Då vad styrelsen härutinnan anfört synts mig ådaga lägga behovet av dessa arbetskrafter och då beloppet 6,000 kronor är avsett endast för tillfällig arbetshjälp, har jag intet att erinra mot förevarande förslag.

Även beträffande kulturhistoriska byrån har byggnadsstyrelsen begärt en ny extra ordinarie befattning i lönegrad 7 för kopiering av ritningar, som avse arbeten i landets kyrkor. Härför synes emellertid icke behöva avses en extra ordinarie befattningshavare. Det torde vara tillfyllest, om för ändamålet till extra arbetshjälp beräknas ett belopp av 2,500 kronor.

Vidare äskar styrelsen ett belopp av 6,000 kronor för arvoden till tjänstgörande arkitekter utom stat. Då behovet av att för styrelsens räkning anlita arkitekter utöver de å styrelsens stat uppförda åtminstone för närvarande icke torde vara så stort, att särskilda medel för detta ändamål böra inräknas i styrelsens avlöningsstat, har jag icke funnit anledning att tillstyrka bifall till detta förslag.

Ytterligare en ny extra ordinarie befattning har föreslagits av byggnadsstyrelsen, nämligen en notariebefattning (21) å administrativa byråns kansliavdelning. Innehavaren av denna befattning skulle huvudsakligen ägna sig åt personalärenden samt även i övrigt lämna erforderligt biträde vid utförandet av byråns arbetsuppgifter. Då dessa, särskilt efter tillkomsten av den nya länsarkitektsorganisationen, synas vara av den art och omfattning, att den nuvarande för hithörande ändamål avsedda personalen icke lär kunna anses tillräcklig, har jag icke velat motsätta mig bifall till styrelsens förslag i förevarande avseende.

Då jag sålunda i väsentliga delar ansett mig böra tillstyrka styrelsens framställning om förstärkning av arbetskrafterna, har jag därvid beaktat, att de för detta ändamål tillgängliga medlen år 1933 i sparsamhetssyfte blevo starkt

beskurna, samt att, i anslutning till vad chefen för finansdepartementet nästlidet år (proposition nr 114) anført, medel å fastighetsfondens utgiftsstat icke, på sätt byggnadsstyrelsen nu ånyo förutsatt, böra tagas i anspråk för bestridande av vissa styrelsens personalkostnader.

Slutligen har byggnadsstyrelsen hemställt om ett ytterligare belopp av 2,000 kronor för vikariatsersättningar vid förordnanden å extra ordinarie tjänster samt ersättningar för övertidsarbete, för vilka ändamål nu beräknats stå till förfogande 3,000 kronor. Ehuru det för grundavlöningar m. m. å extra ordinarie tjänstemän tillgängliga beloppet i viss mån lærer lämna bättre tillgång till bestridande av dylika utgifter, därest antalet ordinarie befattningar på sätt jag föreslagit ökas, anser jag mig dock kunna tillstyrka, att för ifrågasvarande ändamål ett belopp av ytterligare 1,000 kronor inräknas i berörda anslagspost.

I detta sammanhang vill jag framhålla angelägenheten av att styrelsen vid tillsättande av särskilt extra ordinarie befattningar noga beaktar, för vilka skilda ändamål de i nämnda anslagspost inräknade medlen närmast avsetts.

Hittills har jag uppehållit mig vid staten för styrelsens verksamhet i allmänhet. Med avseende å den för statens bränslekontrollerande verksamhet avsedda personalen har jag i likhet med byggnadsstyrelsen icke funnit anledning ifrågasätta någon ändring.

Vad därefter angår frågan om överförande till byggnadsstyrelsens stat av de maskinister m. fl., som för närvarande genom kontrakt äro knutna till vissa ämbetsbyggnader i Stockholm, vill jag med hänsyn till att, som lönenämnden framhållit, inom åtskilliga andra grenar av statsförvaltningen motsvarande personal är anställd såsom ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän för min del i likhet med lönenämnden ansluta mig till byggnadsstyrelsens förslag om genomförande av en sådan åtgärd. Även statskontoret har biträtt nämnda förslag, ehuru ämbetsverket motsatt sig, att eldarebefattningar skulle inrättas, och tillstyrkt tjänstemannaställning endast för den maskinpersonal, som skulle hänföras till lönegraderna 10 respektive 8. Lönenämnden har i sådant hänseende föreslagit, att befattningar som förste eldare respektive eldare tills vidare endast skulle upptagas såsom extra ordinarie. Även jag finner denna anordning innebära en under förhandenvarande omständigheter lämplig lösning av frågan.

I enlighet med vad jag sålunda förordat skulle till byggnadsstyrelsens ordinarie stat överföras 2 maskinistbefattningar med placering i lönegrad B 10 och 3 befattningar i lönegrad B 8, vilka senare på sätt byggnadsstyrelsen föreslagit torde böra benämnas »värmeledningsskötare tillika reparatör». Såsom extra ordinarie tjänster skulle upptagas 1 värmeledningsskötarebefattning och 2 förste eldarebefattningar med placering i lönegrad 6 samt 3 eldarebefattningar, placerade i lönegrad 5.

Med avseende å övergången till den nya staten anser jag lika med byggnadsstyrelsen och lönenämnden rimligt, att vederbörande befattningshavare må placeras i den löneklass, som till beloppet motsvarar eller närmast överskjuter till honom vid utgången av innevarande budgetår utgående löneförmåner.

Nämnas må i detta sammanhang, att ifrågavarande personal redan nu åtnjuter dyrtidstillägg och dyrtidstillägg enligt samma grunder som statens tjänstemän i motsvarande löneställning. Däremot torde i enlighet med vad statskontoret och lönenämnden anfört personliga avlöningstillägg icke böra ifrågakomma.

Därest någon av ifrågavarande personal icke skulle önska övergå till nu föreslagen befattning, torde ersättning till denne i stället böra utgå enligt nu gällande kontrakt och ersättningsbeloppen avföras å motsvarande poster å avlöningsstaten.

Det av byggnadsstyrelsen framförda yrkandet om rätt för ifrågavarande befattningshavare att tillgodoräkna viss tjänstetid för bestämmande av pensionsförmåner lärer få framdeles, efter särskild framställning, prövas i föreskriven ordning.

I anslutning till det anförda har jag nu att angiva erforderliga ändringar i personalförteckningen samt att framlägga en beräkning över behövliga avlöningsmedel.

Vad först beträffar personalförteckningen för styrelsens verksamhet i allmänhet skulle till en början i densamma intagas en befattning som ordinarie byrådirektör i lönegrad B 28 och i samband därmed antalet intender (B 26) minskas från 6 till 5. Vidare skulle såsom ordinarie tjänstemän med placering i lönegrad B 21 upptagas 4 assistenter och 3 byggnadskontrollanter, varigenom samtliga tjänstemän å extra stat utgå ur förteckningen, samt 1 notarie. Ytterligare skulle antalet kanslibiträden (B 7) höjas från 1 till 4 och antalet kontorsbiträden (B 4) från 2 till 6 samt därjämte upptagas 2 ordinarie skrivbiträden med placering i lönegrad B 2. Slutligen skulle antalet expeditionsvakter (B 5) höjas från 1 till 2.

Förutom de för statens bränslekontrollerande verksamhet avsedda befattningarna torde vidare på sätt byggnadsstyrelsen föreslagit, i personalförteckningen de ordinarie befattningarna såsom maskinist (B 10) och värmeledningsskötare tillika reparatör (B 8) böra upptagas under särskild rubrik, förslagsvis »Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal», till ett antal av 2 respektive 3.

I fråga om beräkningen av avlöningsstaten skulle till en början beträffande *styrelsens verksamhet i allmänhet* posten för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* höjas med erforderliga medel för nettolöner enligt högsta förekommande löneklass till 8 befattningshavare i lönegrad B 21 (59,640 kronor), 3 befattningshavare i lönegrad B 7 (9,729 kronor), 1 befattningshavare i lönegrad B 5 (3,096 kronor), 4 befattningshavare i lönegrad B 4 (11,148 kronor) samt 2 befattningshavare i lönegrad B 2 (4,962 kronor) med tillhopa 88,575 kronor. Härtill kommer ett belopp av 912 kronor på grund av uppflyttning i lönegrad av intendenten å byggnadsbyrån. Ifrågavarande post, som nu är upptagen med 185,700 kronor, skulle sålunda behöva höjas med (88,575 + 912) 89,487 kronor till 275,187 kronor eller i runt tal 275,200 kronor.

Vid denna höjning skulle i första hand anslagsposten till *avlöningar till tjänstemän å extra stat*, 49,100 kronor, utgå ur staten.

Därjämte skulle å den inom posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal — ändrad till *avlöningar till icke-ordinarie personal* — upptagna delposten för *grundavlöningar m. m.* ske en mot överflyttningen av hithörande personal till ordinarie stat svarande minskning, beräknad till 27,400 kronor. Det efter avräknande av sistnämnda summa kvarstående beloppet utgör (114,100 — 27,400) 86,700 kronor. Härtill skulle läggas *dels* vad som erfordras till avlönande av 1 e. o. notarie (21) å administrativa byrån (nettolön 5,484 kronor) och 1 e. o. befattningshavare (7) å stadsplanebyrån (2,469 kronor) samt därjämte för tillfällig hjälp å stadsplanebyrån, 6,000 kronor, och extra hjälp å kulturhistoriska byrån, 2,500 kronor, *dels* ock ett belopp av 1,000 kronor såsom förstärkning av de för vikariats- och övertidsersättningar tillgängliga medlen. Summan av sist avsedda belopp utgör 17,453 kronor. Ifrågasvarande delpost skulle alltså upptagas med (86,700 + 17,453) 104,153 kronor eller avrundat 104,200 kronor.

Delposten till *avlöningsförhöjningar m. m.*, nu 13,900 kronor, skulle, enligt vad byggnadsstyrelsen beräknat, kunna minskas till 8,600 kronor. Häremot har jag intet att erinra.

Anslagsposten för avlöningar till icke-ordinarie personal skulle sålunda uppgå till (104,200 + 8,600) 112,800 kronor.

Anslagsposten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, vilken nu är upptagen med 10,000 kronor, skulle enligt beräkning, verkställd med hänsyn jämväl till det särskilda dyrortstillägget i Stockholm av 120 kronor per befattningshavare och år, nu behöva höjas till 16,000 kronor.

Delstaten för styrelsens verksamhet i allmänhet skulle i enlighet med nu angivna beräkningar upptaga en summa av (275,200 + 112,800 + 16,000) 404,000 kronor.

I delstaten för *statens bränslekontrollerande verksamhet*, slutande å 75,300 kronor, påkalla de utav mig förordade organisatoriska åtgärderna ingen ändring. Med hänsyn till nyssnämnda särskilda dyrortstillägg bör emellertid posten för *särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän* höjas med 1,500 kronor till 3,300 kronor, medförande en ökning av delstatens summa till 76,800 kronor.

Under särskild rubrik, *Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal*, böra upptagas erforderliga medel för avlöningar till denna personal. För 2 befattningar i lönegrad B 10 och 3 befattningar i lönegrad B 8 erfordras en post för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* till nettobelopp av (8,058 + 10,827) 18,885 kronor, lämpligen avrundat till 18,900 kronor. Under en post *avlöningar till icke-ordinarie personal* erfordras i första hand *grundavlöningar* till 3 befattningar i lönegrad 6 och 3 befattningar i lönegrad 5, motsvarande efter verkställda pensionsavdrag ett sammanlagt belopp av (6,948 + 6,489) 13,437 kronor eller i avrundat belopp 13,500 kronor. För *avlöningsförhöjningar m. m.* torde böra avses ett belopp av 4,200 kronor. För avlöningar till icke-ordinarie personal skulle sålunda erfordras sammanlagt (13,500 + 4,200) 17,700 kronor. För dyrortstillägg erfordras slutligen en post till *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* förslagsvis beräknad till 2,600 kronor. Från denna post torde, därest någon av nuvarande

personal icke övergår till motsvarande extra ordinarie befattning, i fall av behov få bestridas skillnaden mellan grundlönen för sådan befattning och motsvarande lön enligt det med vederbörande träffade anställningsavtalet.

Delstaten för byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal skulle sålunda komma att uppgå till (18,900 + 17,700 + 2,600) 39,200 kronor.

*Avlöningsstatens slutsumma* skulle sålunda bliva (404,000 + 76,800 + 39,200) 520,000 kronor.

Av riksdagen torde på vanligt sätt böra utverkas ett allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsföreskrifter, som vid genomförandet av de föreslagna organisationsändringarna må erfordras.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för byggnadsstyrelsen:

| Befattning                                                  | Personalförteckning. | Lönegrad |
|-------------------------------------------------------------|----------------------|----------|
| <i>Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.</i>           |                      |          |
| Tjänstemän å ordinarie stat.                                |                      |          |
| 1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet | —                    | —        |
| 1 byggnadschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet    | —                    | —        |
| 4 byggnadsråd .....                                         |                      | B 30     |
| 1 byråchef .....                                            |                      | B 30     |
| 1 byrådirektör .....                                        |                      | B 28     |
| 5 intendenten .....                                         |                      | B 26     |
| 1 kamrerare .....                                           |                      | B 24     |
| 1 sekreterare .....                                         |                      | B 24     |
| 4 assistenter .....                                         |                      | B 21     |
| 3 byggnadskontrollanter .....                               |                      | B 21     |
| 1 notarie .....                                             |                      | B 21     |
| 1 kansliskrivare .....                                      |                      | B 11     |
| 1 förste expeditionsvakt .....                              |                      | B 7      |
| 4 kanslibiträden .....                                      |                      | B 7      |
| 2 expeditionsvakter .....                                   |                      | B 5      |
| 6 kontorsbiträden .....                                     |                      | B 4      |
| 2 skrivbiträden .....                                       |                      | B 2      |

*Statens bränslekontrollerande verksamhet.*

|                             |  |      |
|-----------------------------|--|------|
| Tjänstemän å extra stat.    |  |      |
| 1 byråchef .....            |  | B 30 |
| 1 inspektör .....           |  | B 26 |
| 1 notarie och revisor ..... |  | B 21 |
| 1 byråingenjör .....        |  | B 21 |

*Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.*

|                                                  |  |      |
|--------------------------------------------------|--|------|
| Tjänstemän å ordinarie stat.                     |  |      |
| 2 maskinister .....                              |  | B 10 |
| 3 värmeledningsskötare tillika reparatörer ..... |  | B 8  |

dels godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

|                                                                                                      |              |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                          | kronor       | 275,200 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                          |              |         |
| a. Grundavlöningar m. m. ...                                                                         | kronor       | 104,200 |
| b. Avlöningsförhöjningar<br>m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                          | »            | 8,600   |
|                                                                                                      |              | 112,800 |
| 3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-<br>ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »            | 16,000  |
|                                                                                                      | Säger kronor | 404,000 |

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

|                                                                                       |              |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>för-<br/>slagsvis</i> .....            | kronor       | 34,300 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda<br>av Kungl. Maj:t .....              | »            | 9,600  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                     |              |        |
| a. Grundavlöningar m. m. ...                                                          | kronor       | 28,800 |
| b. Avlöningsförhöjningar<br>m. m., <i>förslagsvis</i> .....                           | »            | 800    |
|                                                                                       |              | 29,600 |
| 4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie<br>tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »            | 3,300  |
|                                                                                       | Säger kronor | 76,800 |

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

|                                                                                                      |              |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat<br><i>förslagsvis</i> .....                           | kronor       | 18,900 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                          |              |        |
| a. Grundavlöningar m. m. ....                                                                        | kronor       | 13,500 |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m.,<br><i>förslagsvis</i> .....                                          | »            | 4,200  |
|                                                                                                      |              | 17,700 |
| 3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-<br>ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »            | 2,600  |
|                                                                                                      | Säger kronor | 39,200 |

Summa förslagsanslag kronor 520,000

dels till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 520,000,  
dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsföreskrifter, som vid genomförandet av förberörda organisationsändringar må erfordras.

[35.] 2. **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Omkostnaderna för byggnadsstyrelsen hava för innevarande budgetår beräknats på följande sätt:

**Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.**

|                                                | Kronor                    |
|------------------------------------------------|---------------------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | 15,000                    |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....          | 46,400                    |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | 2,500                     |
|                                                | <hr/> Säger kronor 63,900 |

**Statens bränslekontrollerande verksamhet.**

|                                                | Kronor                    |
|------------------------------------------------|---------------------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | 20,000                    |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....          | 7,000                     |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | 1,000                     |
|                                                | <hr/> Säger kronor 28,000 |
|                                                | <hr/> Summa kronor 91,900 |

I anslutning härtill har till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936 anvisats ett förslagsanslag av 91,900 kronor.

Genom beslut den 17 maj 1935 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för byggnadsstyrelsen i enlighet med nyss återgivna beräkning. Därvid har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke utan Kungl. Maj:ts medgivande må överskridas samt att av anslagsposterna till expenser, 46,400 respektive 7,000 kronor, finge för bränsle, lyse och vatten tagas i anspråk förslagsvis 6,000 respektive 200 kronor och för expenser i övrigt högst 40,400 respektive 6,800 kronor.

I sin skrivelse den 17 september 1935 hemställer *byggnadsstyrelsen* om anvisande av samma belopp, 91,900 kronor, till styrelsens omkostnader under nästa budgetår.

Departements-  
chefen.

Då jag icke funnit anledning till ändring av det för byggnadsstyrelsens omkostnader avsedda anslagsbeloppet och då jag, på sätt närmare utvecklats under nästföregående punkt, icke heller ansett mig böra föreslå överflyttning av byggnadsbyråns omkostnader till förevarande anslag, tillstyrker jag byggnadsstyrelsens framställning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 91,900.

[36.] 3. **Bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m., reservationsanslag.** Såsom av den under punkt 33 i 1935 års sjätte huvudtitel lämnade redogörelsen för statens bränslekontrollerande verksamhet närmare framgår, hade av de för berörda ändamål för budgetåret 1934/1935 till förfogande stående medlen ett belopp av till-

hopa 50,000 kronor disponerats för bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.

Härav hade 15,000 kronor avsetts till propaganda genom ångpanneföreningar och andra sakkunniga och 25,000 kronor till propaganda genom skogsägareföreningar och andra enskilda organisationer. Återstående belopp hade reserverats för oförutsedda utgifter beträffande hithörande verksamhet.

Enligt den nya riksstatsuppställningen uppfördes för här ifrågavarande ändamål ett särskilt reservationsanslag under sjätte huvudtiteln till belopp av 50,000 kronor.

Beträffande detta anslag har Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1935 bemyndigat byggnadsstyrelsen att under budgetåret 1935/1936 av anslaget använda ett belopp av intill 15,000 kronor för lämnande av ersättning till ångpanneföreningarna och andra sakkunniga, som anlitas för ifrågavarande verksamhet, ävensom föreskrivit, att av anslaget ett belopp av intill 35,000 kronor skall under budgetåret disponeras för bidrag, efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, till av enskilda organisationer bedriven propaganda för vedeldning och vedförsäljningarnas organiserande ute i bygderna.

I sin skrivelse den 17 september 1935 har byggnadsstyrelsen hemställt, att för här ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas anslag till samma belopp som för innevarande budgetår.

I likhet med byggnadsstyrelsen finner jag mig böra förorda, att anslag till samma belopp som för innevarande budgetår, 50,000 kronor, utverkas till här förevarande ändamål för budgetåret 1936/1937.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 50,000.

[37.] 4. **Länsarkitektorganisationen: Avlöningar, förslagsanslag.** Med bifall i huvudsak till Kungl. Maj:ts i proposition den 8 mars 1935, nr 190, framställda förslag har riksdagen (skrivelse nr 222), bland annat,

*dels* medgivit, att länsarkitektinstitutionen finge från och med den 1 juli 1935 organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av chefen för kommunikationsdepartementet angivits,

*dels* medgivit, att till statsverket finge för av tjänstemän vid länsarkitektkontor utförd granskning av ärenden rörande byggnads- och stadsplaner m. m., vilka vore beroende på länsstyrelsens prövning, utgå granskningsavgift enligt de av departementschefen angivna grunderna,

*dels* godkänt följande personalförteckning för länsarkitektorganisationen:

#### Personalförteckning.

|                                    |                          |          |
|------------------------------------|--------------------------|----------|
| Befattning                         | Tjänstemän å extra stat. | Lönegrad |
| 10 biträdande länsarkitekter ..... |                          | B 24;    |

*dels* godkänt följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

## Avlöningsstat.

|                                                                                    |                             |          |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:                   | Kronor                      | Kronor   |
| a. Arvoden till 14 länsarkitekter .....                                            | 168,300                     |          |
| b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                           | 8,100                       | 176,400  |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....               |                             | 76,700   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                  |                             |          |
| a. Grundavlöningar m. m. ....                                                      | 135,200                     |          |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                           | 4,200                       | 139,400  |
| 4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... |                             | 1,500    |
|                                                                                    | Summa förslagsanslag kronor | 394,000; |

*dels* beslutat att, utöver vad i 3 § i avlöningsreglementet stadgats, skulle i fråga om uppdrag utom tjänsten gälla de särskilda bestämmelser, som av riksdagen godkänts;

*dels* till Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 394,000 kronor;

*dels* medgivit, att Kungl. Maj:t finge, om och i den mån omständigheterna sådant påkallade, meddela anstånd med den nya länsarkitektsorganisationens genomförande;

*dels* bemyndigat Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för länsarkitektsorganisationen i det eller de länsarkitektsdistrikt, där ett anstånd med den nya organisationens genomförande medgivits, i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen angivna grunderna taga i anspråk de för budgetåret 1935/1936 för länsarkitektsorganisationen utgående anslagen.

Innan jag till behandling upptager föreliggande framställning om anslag till länsarkitektsorganisationen för nästkommande budgetår, torde jag få i korthet redogöra för de åtgärder, som vidtagits för genomförande av nämnda organisation.

Den 15 juni 1935 har Kungl. Maj:t, bland annat, *dels* utfärdat instruktion (nr 354) för länsarkitektsorganisationen samt kungörelse (nr 392) angående avgifter för av tjänsteman vid länsarkitektsorganisationen utförd granskning av vissa ärenden, *dels* ock — med förklaring att genomförandet av den nya länsarkitektsorganisationen skulle anstå tills vidare till dess Kungl. Maj:t annorledes förordnade — meddelat erforderliga föreskrifter för tiden till dess organisationen bleve genomförd samt vissa bestämmelser om den nya organisationen.

Sedermera har Kungl. Maj:t den 6 december 1935 *dels* meddelat bestämmelser för genomförande av den nya organisationen från och med den 1 januari 1936, *dels* ock förordnat länsarkitekter för tiden den 1 januari 1936—den 30 juni 1938.

Till befattningarna såsom biträdande länsarkitekt och assistent visade sig, såsom ock av statsmakterna förutsetts, vissa svårigheter att i tillräcklig utsträckning erhålla fullt kvalificerade sökande. Efter medgivande av Kungl. Maj:t anordnades därför under förliden höst i byggnadsstyrelsen en instruktionskurs, avsedd att bibringa ett antal sökande de särskilda kunskaper, som

utöver den vanliga arkitektutbildningen ansetts nödiga hos ifrågavarande befattningshavare inom länsarkitektorganisationen. Därefter har Kungl. Maj:t den 30 december 1935 förordnat biträdande länsarkitekter, samtidigt varmed byggnadsstyrelsen utsett innehavare av assistentbefattningarna.

Slutligen må nämnas, att Kungl. Maj:t den 20 december 1935 utfärdat kungörelse (nr 631) angående ersättning till statsverket för vissa uppdrag och förrättningar, som utföras av tjänsteman vid länsarkitektorganisationen, m. m.

Den nya länsarkitektorganisationen ter sig i sina huvuddrag på följande sätt.

Till organisationen höra 14 länsarkitekter med arvode av 12,000 kronor, 10 biträdande länsarkitekter placerade å extra stat i lönegrad B 24 samt 14 assistenter med placering i lönegrad 21 för extra ordinarie tjänstemän, var till komma rit- och skrivbiträden. Landet har indelats i 14 länsarkitektsdistrikt, omfattande ett distrikt Stockholms län, ett distrikt Södermanlands och Gotlands län, ett distrikt Jönköpings och Östergötlands län, ett distrikt Kronobergs, Kalmar och Blekinge län, ett distrikt Malmöhus och Kristianstads län, ett distrikt Göteborgs och Bohus samt Hallands län, ett distrikt Älvsborgs och Skaraborgs län, ett distrikt Värmlands och Örebro län, ett distrikt Kopparbergs och Västmanlands län, ett distrikt Gävleborgs och Uppsala län, ett distrikt Jämtlands län, ett distrikt Västernorrlands län, ett distrikt Västerbottens län samt ett distrikt Norrbottens län.

En länsarkitekt är stationerad i envar av följande residensstäder, nämligen Stockholm, Nyköping, Jönköping, Växjö, Malmö, Göteborg, Vänersborg, Karlstad, Falun, Gävle, Östersund, Härnösand, Umeå och Luleå samt en biträdande länsarkitekt i var och en av övriga residensstäder. Assistenterna äro stationerade två i Stockholm samt en i envar av följande residensstäder, nämligen Nyköping, Jönköping, Växjö, Malmö, Göteborg, Vänersborg, Karlstad, Falun, Gävle, Härnösand, Umeå och Luleå.

De av den nya länsarkitektorganisationen föranledda ökade kostnaderna förutsattes bliva i stort sett täckta av vissa inkomster, som genom befattningshavarnas verksamhet skulle tillföras statsverket, nämligen dels granskningssavgifter, som skulle upptagas i samband med granskning av ärenden rörande stadsplaner m. m., och dels arvoden och andra ersättningar för uppdrag och förrättningar. Dessa inkomster beräknades för ett budgetår till 190,000 respektive 210,000 kronor, tillhoppa 400,000 kronor, och skulle redovisas å en för ändamålet å riksstatens inkomstsida upptagen titel: Inkomster vid länsarkitektinstitutionen.

Länsarkitekt och biträdande länsarkitekt må ej utan Kungl. Maj:ts efter särskild prövning i varje fall lämnade tillstånd utom tjänsten utföra uppdrag, som är eller kan bliva föremål för länsarkitekts handläggning i tjänsten eller kan inverka hinderligt för tjänstgöringen. Assistent må icke utföra dylikt uppdrag i annan mån än byggnadsstyrelsen, efter hörande av vederbörande länsstyrelse och länsarkitekt, i varje särskilt fall prövar skäligen medgiva.

Jag övergår så till frågan om erforderligt avlöningsanslag för länsarkitektorganisationen för nästkommande budgetår.

I skrivelse den 30 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning därutinnan. Styrelsen har föreslagit ökning beträffande två i avlöningsstaten upptagna belopp, nämligen för avlöningar till tjänstemän å extra stat samt för grundavlöningar m. m. Beträffande förstnämnda post föreslår styrelsen

en höjning av 1,000 kronor med hänsyn till den genom kungörelse den 28 juni 1935 (nr 425) ändrade ortsgupperingen. I fråga om grundavlöningar m. m. har styrelsen hemställt om höjning dels med 1,300 kronor på grund av den ändrade ortsgupperingen och dels med 5,000 kronor för vikariatsersättningar, för vilket ändamål i det för innevarande budgetår upptagna beloppet inräknats 5,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot de av byggnadsstyrelsen på grund av den ändrade ortsgupperingen begärda anslagshöjningarna å 1,000 respektive 1,300 kronor har jag icke funnit anledning till erinran. I avvaktan å erfarenhet från den nyligen genomförda organisationen synes däremot kunna anstå med ökning av de för vikariatsersättningar i grundavlöningsposten inräknade medlen, 5,000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat höjas med 1,000 kronor till 77,700 kronor och den i posten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ingående delposten för grundavlöningar m. m. ökas med 1,300 kronor till 136,500 kronor. Posten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, nu 139,400 kronor, skulle sålunda upptagas med (136,500 + 4,200) 140,700 kronor.

I övrigt torde avlöningsstatens poster bära upptagas oförändrade.

Avlöningsstatens slutsumma skulle alltså höjas med (1,000 + 1,300) 2,300 kronor till 396,300 kronor, med vilket sistnämnda belopp avlöningsanslaget för länsarkitektorganisationen torde äskas för nästkommande budgetår.

I den för länsarkitektorganisationen gällande personalförteckningen påkallas icke någon ändring.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                    |         |          |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:                   | Kronor  | Kronor   |
| a. Arvoden till 14 länsarkitekter .....                                            | 168,300 |          |
| b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>                                 | 8,100   | 176,400  |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>                     |         | 77,700   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                  |         |          |
| a. Grundavlöningar m. m. ....                                                      | 136,500 |          |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>                                 | 4,200   | 140,700  |
| 4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... |         | 1,500    |
| Summa förslagsanslag kronor                                                        |         | 396,300; |

dels ock till Länsarkitektorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 396,300.

[38.] 5. **Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader, förslagsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition den 8 mars 1935, nr 190, framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/1936 till länsarkitektsorganisationen: Omkostnader ett förslagsanslag av 58,200 kronor. Detta belopp hade beräknats på följande sätt:

|                                         | Kronor.                   |
|-----------------------------------------|---------------------------|
| Resekostnader, <i>förslagsvis</i> ..... | 28,000                    |
| Expenser .....                          | 30,200                    |
|                                         | <hr/> Summa kronor 58,200 |

Genom beslut den 6 december 1935 har Kungl. Maj:t fastställt stat för anslagets användning.

Utöver nyss angivna omkostnader beräknades länsarkitektsorganisationens utgifter för hyror till 25,500 kronor, vilket belopp inräknades i huvudtitelns anslag för ersättning till statens allmänna fastighetsfond, och för vissa engångsanskaffningar till 35,000 kronor, för vilket senare ändamål anvisades ett särskilt reservationsanslag under rubriken Kontorsinventarier m. m. för länsarkitektkontoren.

I skrivelse den 30 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att förevarande omkostnadsanslag, i saknad av erfarenhet om medelsåtgången, måtte upptagas med samma belopp för nästa budgetår som för det nu löpande eller med 58,200 kronor.

Då jag icke funnit anledning ifrågasätta ändring av det utav byggnadsstyrelsen föreslagna beloppet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 58,200.

[39.] 6. **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m., reservationsanslag.** Till detta ändamål har riksdagen såsom reservationsanslag anvisat för vartdera av budgetåren 1923—1925 25,000 kronor, för budgetåren 1925/1926 och 1929/1930 respektive 20,000 och 15,000 kronor samt för ett vart av budgetåren 1933—1936 5,000 kronor eller sålunda tillhoppa 100,000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1932/1933 omfördes jämlikt bestämmelserna rörande s. k. äldre reservationsanslag ett belopp av 34,666 kronor 11 öre till vederbörlig inkomsttitel. Anslaget står till Kungl. Maj:ts disposition och är avsett till täckande av kostnader för genom byggnadsstyrelsen verkställda utredningar eller andra förberedande åtgärder, såsom upprättande av ritningsförslag till byggnadsföretag för statens räkning och uppgörande av förslag till stadsplan å kronan tillhörigt område, vilka icke skola bekostas av styrelsens anslag eller med särskilt anvisade medel. Det har förutsatts att, därest byggnadsanslag beviljas till företag, för vilket förberedande åtgärder vidtagits med anlitande av nu ifrågavarande anslag, till sistnämnda anslag bör återföras vad därav för ändamålet utgivits.

I skrivelse den 29 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* meddelat, att vid ingången av budgetåret 1935/1936 förefanns en reservation å anslaget av 9,970 kronor 5 öre. Härav hade emellertid under innevarande budgetår utbetalats 381 kronor 55 öre, varjämte styrelsen, jämlikt Kungl. Maj:ts be- myndigande, hade att av anslaget taga i anspråk ytterligare tillhoppa högst 7,202 kronor 61 öre. Byggnadsstyrelsen har vidare framhållit, att det icke läte sig göra att för närvarande bedöma behållningen å anslaget vid nästa budgetårsskifte. Styrelsen hölle dock före, att för budgetåret 1936/1937 borde beräknas åtminstone samma anslagsbelopp, som anvisats för inneva- rande budgetår. I anslutning härtill har styrelsen hemställt om anvisande för ändamålet av ett reservationsanslag å 5,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Byggnadsstyrelsens förslag, enligt vilket till ifrågavarande ändamål skulle för budgetåret 1936/1937 anvisas ett belopp av 5,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår, har ej givit mig anledning till erinran.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.*  
för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 5,000.

[40.] 7. **Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, reserva- tionsanslag.** Från och med år 1918 har, med ett tillfälligt uppehåll för budgetperioden  $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$  1923, å riksstaten funnits uppfört ett reserva- tionsanslag för utförande av mätningar m. m. av kulturhistoriskt märk- liga byggnader. Anslaget tillkom i samband med den vid 1917 års riksdag beslutade omorganisationen av dåvarande överintendentsämbetet och är av- sett att bereda möjlighet för byggnadsstyrelsen att, såsom organ för den kulturhistoriska byggnadsvården, låta utföra systematiskt vetenskapliga under- sökningar av historiska byggnader antingen i samband med arbeten å sådana byggnader eller ock enbart i forskningssyfte och för att uppnå resultat av mera allmänt intresse för restaureringskonsten.

Anslaget, som till en början var upptaget med 3,000 kronor och för år 1922 med 10,000 kronor, anvisades för budgetåren 1923—1932 med belopp av 3,500 kronor. Såsom närmare framgår av punkt 43 av 1932 års sjätte huvud- titel sänktes anslaget för budgetåret 1932/1933 till 1,000 kronor, med vilket belopp det sedermera utgått.

I skrivelse den 30 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för ändamålet föreslå 1936 års riksdag att för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 1,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Byggnadsstyrelsens förslag har ej givit mig anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader*  
för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 1,000.

41.] 8. **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m., reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition den 15 februari 1935, nr 121, anvisade riksdagen för innevarande budgetår till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. ett reservationsanslag av 100,000 kronor. Såsom av sagda proposition närmare framgår, sammanfördes under nämnda anslagsrubrik dels vad som beräknades åtgå till underhåll av sådana statliga byggnader m. m., som på grund av sin karaktär av historiska minnesmärken eller dylikt icke skulle redovisas å statens allmänna fastighetsfond, dels ock ett belopp, motsvarande utgifter som t. o. m. budgetåret 1934/1935 täcktes av det å riksdagen upptagna ordinarie anslaget till lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm och som ansågos icke böra bestridas av medel å fastighetsfondens utgiftsstat. För angivna ändamål beräknades det för nu löpande budgetår erforderliga beloppet till (70,000 + 30,000) 100,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om viss ökning av ifrågavarande anslag och därom anförd:

Styrelsen erinrade om att styrelsen för budgetåret 1935/1936 till underhåll av ifrågavarande historiska byggnader äskat ett belopp av 150,000 kronor, vari ingått 50,000 kronor för fortsatta konserverings- och restaureringsåtgärder å Kalmar och Läckö slott samt 30,000 kronor för konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin. Föredragande departementschefen hade emellertid ansett, att arbetena å dessa byggnadsminnesmärken borde kunna ännu ett år inskränkas till botande av utvändiga skador och skyddsarbeten till förhindrande av större skador. Departementschefen hade därför beräknat, att det av styrelsen för sagda ändamål äskade beloppet kunde minskas till 70,000 kronor.

Vid uppgörandet inom byggnadsstyrelsen av generalplan för underhållet av ifrågavarande grupp av fastigheter för budgetåret 1935/1936 hade nedsättningen till 70,000 kronor av det av styrelsen beräknade beloppet medfört stora svårigheter. Oaktat arbetena vid Kalmar och Läckö slott inskränkts till det yttersta och sålunda till arbeten av den art departementschefen angivit, hade dock ett belopp av tillhoppa 17,230 kronor måst härför beräknas, vilket emellertid medfört beskränningar å underhållsbeloppen för övriga fastigheter. Styrelsen såge sig därför nödsakad framhålla, att några medel oundgängligen måste särskilt beräknas för underhållet av dessa kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk. Om arbetena tills vidare inskränktes till de mest angelägna, syntes medelsbehovet för Kalmar och Läckö slott kunna inskränkas till 30,000 kronor för budgetåret 1936/1937.

Vad Bohus fästningsruin beträffade, hade styrelsen icke i generalplanen upptagit några kostnader för underhållsarbeten under innevarande budgetår. För närvarande utfördes nämligen konserveringsarbeten såsom statligt reservarbete enligt överenskommande, som jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag den 8 december 1933 träffats mellan styrelsen och statens arbetslöshetskommission. Dessa arbeten beräknades vara slutförda före 1935 års utgång. Då det syntes riksantikvariens och byggnadsstyrelsens vara av stor vikt, att arbetena finge fortsättas efter ett program av den 17 augusti 1933, enligt vilket arbeten för ytterligare 380,000 kronor skulle vara behövliga, hade riksantikvariens och styrelsens härom gjort framställning hos arbetslöshetskommissionen i gemensam skrivelse den 17 juni 1935. Enligt vad styrelsen från kommissionen under hand inhämtat syntes emellertid svårigheter förefinnas för att dessa arbeten i någon större utsträckning skulle kunna fortsätta såsom statligt reservarbete.

För den händelse icke heller på annat sätt medel kunde ställas till förfogande för dessa arbeten, ansåge sig styrelsen böra hemställa, att anslaget till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. ökades med ett belopp av 30,000 kronor för att bereda möjlighet för styrelsen att efter reservarbetenas slut utföra de mest angelägna åtgärderna till skyddande av ruinen under budgetåret 1936/1937.

I sitt utlåtande den 31 oktober 1934 angående förslaget till inrättande av en statens allmänna fastighetsfond hade byggnadsstyrelsen föreslagit, att till fondens underhållskostnader borde hänföras utgifter för bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder, för vilka särskilda medel tidigare ställts till styrelsens förfogande och för vilket ändamål ett belopp av 30,000 kronor syntes erforderligt. Underhållskostnaderna hade också ökat med detta belopp, och dessa utgifter hade sålunda avlyfts från det under sjunde huvudtiteln upptagna anslaget för detta ändamål. Emellertid borde rätteligen av nämnda belopp omkring hälften hava överförts till anslaget för underhåll av vissa historiska byggnader m. m., i det att skatterna för operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad, vilka tillhörde denna grupp av fastigheter, ävensom skatter för några historiska byggnader i landsorten (Vasamonumentet vid Utmeland, kungsladan vid Isala, kungsladan vid Rankhyttan, Nyköpings slottsruin samt Vadstena slott) inginge i nämnda belopp med tillhopa omkring 15,000 kronor. Nu ifrågavarande anslag syntes alltså böra för nästa budgetår ökas med sistnämnda belopp.

På tal om dessa skatter beträffande de båda teaterbyggnaderna ansåge sig styrelsen böra framhålla, att det syntes kunna sättas i fråga, huruvida dessa skatteutgifter, som hade avseende å till de båda teaterbolagen inflytande hyresmedel för i teaterbyggnaderna uthyrda lokaler, skäligen borde stanna å statsverket och icke i stället bestridas av bolagen, som droge fördel av dessa hyresinkomster.

Av vad byggnadsstyrelsen anført framginge, att anslaget till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. borde ökas med 30,000 kronor för underhåll av Kalmar och Läckö slott, 30,000 kronor för underhåll av Bohus fästningsruin samt 15,000 kronor till bestridande av utskylder eller från 100,000 till 175,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att för budgetåret 1936/1937 måtte till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. anvisas ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

*Riksräkenskapsverket* har i utlåtande den 25 september 1935 föreslagit, att utskylderna för de kungl. teatrarnas byggnader, för löpande budgetår uppgående till sammanlagt 14,700 kronor, skulle gäldas av teaterbolagen. Om en dylik överflyttning icke funnes kunna ske utan höjning av statsbidragen till teatrarna, förordade riksräkenskapsverket, att härför erforderliga medel anvisades under åttonde huvudtiteln.

Sedan teaterbolagens styrelser var för sig avgivit yttrande, har *statskontoret* i utlåtande den 23 november 1935 anslutit sig till vad riksräkenskapsverket anført men alternativt ifrågasatt ianspråktagande av lotterimedel i stället för anvisande av medel under åttonde huvudtiteln.

Departements-  
chefen.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag funnit mig böra biträda byggnadsstyrelsens förslag, att förberörda utskylder från och med nästa budgetår icke vidare skola inräknas i utgiftsstaten för statens allmänna

fastighetsfond. Spörsmålet, på vad sätt utskylderna för operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad skola täckas, torde chefen för ecklesiastikdepartementet senare komma att upptaga till behandling. Övriga ifrågavarande utskylder, vilka torde komma att hålla sig vid omkring 300 kronor, torde i fortsättningen böra gäldas med anlitande av nu förevarande anslag.

Vad beträffar storleken av detta anslag för nästkommande budgetår vill jag, med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anført, icke motsätta mig en ökning av detsamma. Då arbetena å Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin, i den mån kostnaderna skola belasta detta anslag, tills vidare torde böra begränsas till det strängt nödvändiga, synes emellertid anslagshöjningen böra stanna vid 25,000 kronor och anslaget alltså bestämmas till 125,000 kronor. Såsom jag nästlidet år anförde vid anmälan av då föreliggande anslagskrav, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest vid nämnda byggnadsminnesmärken ytterligare arbeten skulle bli nödvändiga på grund av ras eller dylikt, efter framställning av byggnadsstyrelsen med anlitande av tillgängliga medel bereda täckning av de med dylika arbeten förenade kostnaderna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 125,000.

[42.] 9. **Restaurering av västra trappuppgången och norra portiken å Stockholms slott, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 41) därom gjorda framställning anvisade riksdagen för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 64,000 kronor till restaurering av västra trappuppgången och norra portiken å Stockholms slott. Det för restaureringsarbetenas genomförande erforderliga anslagsbeloppet å 192,000 kronor förutsattes skola lika fördelas på tre budgetår.

Genom beslut den 17 maj 1935 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att i samråd med ståthållarämbetet å Stockholms slott låta utföra de i statsverkspropositionen förordade restaureringsarbetena, varjämte Kungl. Maj:t ställt nyssnämnda anslag till styrelsens förfogande.

I skrivelse den 30 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 64,000 kronor till ifrågavarande arbeten.

Då byggnadsstyrelsens framställning ansluter sig till den förutsatta fördelningen på skilda budgetår av för ifrågavarande ändamål erforderliga anslagsmedel, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *restaurering av västra trappuppgången och norra portiken å Stockholms slott* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 64,000.

[43.] 10. **Möbler m. m. för kanslihuset, reservationsanslag.** I skrivelse den 21 november 1935 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för anskaffning av möbler m. m., som erfordras i samband med färdigställandet av det nya kanslihusets huvudbyggnad. Härom har styrelsen till en början anfört:

Med stöd av Kungl. Maj:ts brev den 15 april 1932 har byggnadsstyrelsen verkställt anskaffning av möbler och andra inredningsföremål för det nya kanslihusets flyglar i huvudsaklig överensstämmelse med ett av arkitekterna G. Clason och W. Gahn uppgjort förslag, och hade styrelsen genom samma brev bemyndigats att för detta ändamål av andra, femte, sjätte, åttonde och nionde huvudtitlarnas expensanslag taga i anspråk sammanlagt högst 73,350 kronor.

Enligt byggnadsstyrelsens plan för det nu pågående arbetet med uppförandet av kanslihusets huvudkomplex beräknas byggnadsarbetena vara färdigställda till den 1 oktober 1936 och entreprenaden för de elektriska ledningsarbetena till den 15 i samma månad samt arbetet i sin helhet vara färdigt i början av år 1937. Vid denna tidpunkt torde lokalerna kunna tagas i bruk och bära alltså även erforderliga möbleringar och inredningsarbeten i huvudbyggnaden då vara färdiga.

Sedan byggnadsstyrelsen uppdragit åt arkitekterna Clason och Gahn att utreda frågan om huvudkomplexets förseende med möbler och andra inredningsföremål, hava dessa med skrivelse den 16 november 1935 till styrelsen överlämnat en dylik utredning och därvid i huvudsak anfört följande: Vid förslaget utarbetande hade arkitekterna i fråga om möbler att börja med sökt hålla samma normer som vid flyglarnas möblering. Emellertid hade från departementens sida framställts krav på att i möbelanslaget skulle inkluderas möblering av ytterligare en del rum, framför allt kommittérummen. Dessutom hade ansetts önskvärt att få lämpliga möbler för i huvudbyggnaden förefintliga rumslika utvidgningar av korridorer. Även dessa möbler hade upptagits i förteckningen, varvid även medtagits möbler m. m. för fyra kommittérum i flyglarna, nämligen ett inom handelsdepartementet och tre inom socialdepartementet, den s. k. allmänna kommittérumreserven. Dessa senare rum användes nu av justitiedepartementet, och behovet av deras möblering som kommittérum hade därför icke varit aktuellt, då anslag för flyglarnas möblering begärts. Av befintliga gardiner eller armatur inom handels- och finansdepartementen kunde med undantag av ett fåtal prydnadsgardiner inom handelsdepartementet intet lämpligen utnyttjas för de nya lokalerna. Dessa användbara gardiner hade emellertid icke föranlett någon reduktion av antalet gardiner för handelsdepartementets nya lokaler, då departementet ansåge, att de lämpligen kunde användas för kanslirådsrum. Utöver hyllor, möbler m. m. inom de olika departementen och statsrådsberedningen hade i utredningen upptagits köksinredning med spisar, diskbänkar och diverse apparatur samt möblering av serveringslokalerna för det gemensamma lunchrummet. Vidare hade upptagits hyllinredningar inom de gemensamma arkivlokalerna i källaren. För en del av dessa, vilka vore avsedda för lager av betänkanden m. m., hade begärts en uppdelning i smärre läsbara utrymmen. Detta hade arkitekterna tänkt sig utfört medelst järnstolpar och trådnät. Kostnaderna härför hade emellertid icke medtagits i kalkylen, då arkitekterna ansett, att dessa vägganordningar lämpligen borde tillhöra byggnadsarbetena. Slutligen hade medtagits en del möbler och armatur för vissa allmänna utrymmen, såsom trapphallar, runda gården, portgångar, arkader m. m. samt två övernattningsrum. För södra fasadens

fönster hade markiser medtagits. Priserna hade beräknats med ledning av motsvarande siffror från flyglarnas möblering, varvid dock med hänsyn till prisstegringen sedan denna tid kostnaderna satts 10 % högre. För statsrådsberedningens sessionssal och förrum hade arkitekterna dock ansett lämpligt att räkna med en något högre kvalitet eller ett dyrbarare utförande än den standard, som för övrigt tillämpats. För kostnadskalkylerna hade arkitekterna för övrigt samrått med experter från olika leverantörer eller fabriker.

Byggnadsstyrelsen har uppgivit, att de sammanlagda kostnaderna för erforderlig anskaffning av möbler, mattor m. m. enligt styrelsens mening skulle belöpa sig till ett belopp av 129,985 kronor, fördelat på följande sätt:

|                | Kronor |                | Kronor |
|----------------|--------|----------------|--------|
| Möbler .....   | 65,090 | Armatyr .....  | 18,275 |
| Mattor .....   | 27,215 | Markiser ..... | 1,579  |
| Gardiner ..... | 16,630 | Diverse .....  | 1,196  |

Härtill bör emellertid, anser styrelsen, läggas ett belopp av 13,000 kronor till arvode för ritningar, administration m. m., varigenom kostnaderna i sin helhet komma att uppgå till 142,985 kronor eller i avrundat tal 143,000 kronor.

I anslutning här till har byggnadsstyrelsen anfört:

Den möbleringsplan, som uppgjordes beträffande flyglarnas möblering och inredning, tillkom under krisåret 1932. Det var då för styrelsen synnerligen angeläget att hålla kostnaderna inom snävt tänkbara ram. Detta förhållande har visat sig ej vara helt lyckligt, då härigenom kvaliteten på de anskaffade föremålen måhända icke alltid kommit att motsvara det med dem avsedda ändamålet. Det måste ur det allmännas synpunkt vara angeläget, att landets förnämsta ämbetsbyggnad erhåller en representativ möblering och inredning. Denna omständighet har av byggnadsstyrelsen särskilt framhållits vid det föreliggande uppdragets överlämnande till kanslihusarkitekterna. Dessa hava även beträffande möbleringen av de utrymmen i huvudkomplexet, som hava motsvarande funktioner som jämförliga utrymmen i flyglarna, för den nu ifrågakommande möbleringen höjt de olika priserna med 10 %, vilken kostnadsökning av arkitekterna hänförs till inträffad prisstegring. Byggnadsstyrelsen anser, att detta tillägg av 10 % i sig även kan innefatta ett höjande av kvaliteten av ifrågavarande föremål, och styrelsen har intet att erinra beträffande vare sig den föreslagna möbleringens omfattning eller de å-priser, vilka av arkitekterna beräknats för de olika möbelpjäserna.

Beträffande byggnadens mest representativa lokaler, statsrådsberedningens sessionssal och dess förrum, hava arkitekterna räknat med högre kvalitet eller ett dyrbarare utförande än den standard, som för övrigt tillämpats. Byggnadsstyrelsen anser detta vara synnerligen angeläget och de här för beräknade kostnaderna skäligen. Styrelsen vill i detta sammanhang påpeka, att svenska staten anslagit 10,000 kronor för möblering av rådspresidentens rum i nationernas förbunds palats i Genève, under det att kostnaderna för möbleringen av kanslihusets sessionssal i den föreliggande beräkningen uppgått till endast 9,650 kronor.

Mot den sammanlagda kostnaden för möbler 65,090 kronor har styrelsen således intet att erinra.

De för mattor upptagna kvadratmeterpriserna synas skäligen med hänsyn till den avsedda kvaliteten. Beträffande den föreslagna anordningen i stats-

rådsberedningens sessionssal med en hela golvet täckande matta har styrelsen i och för sig intet att erinra, men anser en komplettering behövlig med särskilda mattor av högre kvalitet under möbelgrupperna, där större nötning föreligger. Härför beräknar styrelsen en merkostnad av 8,000 kronor, vilken bör tilläggas det beräknade priset 19,215 kronor. Den sammanlagda kostnaden för mattor skulle alltså uppgå till 27,215 kronor.

Mot de beräknade kostnaderna för gardiner 16,630 kronor, armatur 18,275 kronor, markiser 1,579 kronor och diverse 1,196 kronor har styrelsen intet att erinra.

Övriga av arkitekterna upptagna kostnader för bokhyllsinredningar, anslagstavlor, dörrskyltar, inventarier i restaurantens ekonomiavdelning och mellanväggar i centralarkivet föranleda ingen erinran från styrelsens sida, men då dessa poster höra till sådan fast inredning, som är att hänföra till byggnadskostnaderna, saknar styrelsen anledning att i detta sammanhang närmare beröra dem. Dessa kostnader finnas inräknade i det anslag av 425,000 kronor för kanslihusets färdigställande, varom styrelsen gjort framställning i underdånig skrivelse den 29 augusti 1935.

Under åberopande av det anförda och under förutsättning att nyssnämnda anslag av 425,000 kronor ställes till byggnadsstyrelsens förfogande, har byggnadsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1936 års riksdag att för möblering och inredning av kanslihusets huvudkomplex i huvudsaklig överensstämmelse med arkitekterna G. Clasons och W. Gahns nu framlagda förslag för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av 143,000 kronor.

Departements-  
chefen.

I kanslihusets huvudbyggnad skola inflytta statsrådsberedningen, justitiedepartementet, finansdepartementet och jordbruksdepartementet. I norra flygeln kvarbliva socialdepartementet och ecklesiastikdepartementet, vilka efter justitiedepartementets avflyttning erhålla ökade lokaler. I samma flygel skola de nu av statsrådsberedningen disponerade lokalerna i huvudsak tagas i anspråk av regeringsrätten och lagrådet. I södra flygeln kvarstannar kommunikationsdepartementet, varjämte handelsdepartementet skall inflytta i jordbruksdepartementets nuvarande lokaler. Senare i dag kommer jag att under rubriken Statens allmänna fastighetsfond föreslå äskande av slutanslag till kanslihusbyggnaden.

Enligt byggnadsstyrelsens föreliggande förslag, beträffande vars förut icke berörda detaljer jag torde få hänvisa till handlingarna, skulle för täckande av kostnader för inredning av statsrådsberedningens sammanträdesrum och av för departementen gemensamma eller för allmänna ändamål — väntrum och dylikt — avsedda utrymmen i kanslihuset, i den mån dylika kostnader icke äro av natur att böra belasta byggnadsanslaget, anvisas ett särskilt anslag. Kostnader, som hänföra sig till eventuellt behövlig komplettering i de egentliga tjänsterummen av möbler m. m. utöver takarmatur och gardiner, hava alltså därvid icke medräknats av styrelsen utan förutsatts skola bestridas i annan ordning.

Det av styrelsen sålunda såsom erforderligt beräknade beloppet, 143,000 kronor, kan visserligen i och för sig synas högt men torde med hänsyn till omfattningen av nödvändiga anskaffningar få anses hålla sig inom skälig gräns. Efter samråd med chefen för finansdepartementet och då såsom byggnads-

styrelsen meddelat kanslihusets huvudbyggnad beräknas bliva färdig för inflyttning under nästa budgetår, har jag ansett mig böra tillstyrka, att det av byggnadsstyrelsen för ifrågavarande ändamål äskade anslaget av 143,000 kronor upptages i riksstatsförslaget för nästa budgetår såsom reservationsanslag under sjätte huvudtiteln. Därvid förutsättes, att nyssberörda kostnader för komplettering av de egentliga tjänsterummens möblering, vilka icke inräknats i nämnda belopp, skola i vanlig ordning bestridas med anlitage av för respektive departement tillgängliga omkostnadsanslag.

I syfte att förbilliga kostnaderna för de nu ifrågavarande anskaffningarna är det, därest anslag för ändamålet beviljas, avsett att i god tid göra erforderliga beställningar. Det vore därför önskvärt, att förevarande anslagsfråga bleve föremål för behandling redan på ett tidigt stadium av riksdagens arbete.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till möbler m. m. för kanslihuset för budgetåret 1936/1937  
anvisa ett reservationsanslag av ..... kronor 143,000.

---

## F. Diverse.

[44.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag anfört angående anslag för ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 213,700.

[45.] 2. **Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor, förslagsanslag.** För detta ändamål har riksdagen beviljat anslag från och med första halvåret 1923. Anslaget, som för berörda budgetperiod utgick med 50,000 kronor, har sedermera sänkts, så att det för vart och ett av budgetåren 1929—1932 bestämts till 15,000 kronor, för budgetåret 1932/1933 till 10,000 kronor, för budgetåret 1933/1934 till 8,000 kronor och därefter till 6,000 kronor. Beträffande anslagets ändamål och grunderna för dess användning hänvisas till redogörelse, som lämnats i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 54).

Utbetalningarna från anslaget hava under budgetåren 1931—1935 utgjort 6,877 kronor 44 öre, 4,237 kronor 63 öre, 2,029 kronor 42 öre och 390 kronor 53 öre, avseende ersättning för vart och ett av åren 1931—1934.

För budgetåret 1936/1937 synes anslaget för här ifrågavarande ändamål kunna beräknas till lägre belopp än för innevarande budgetår, förslagsvis 5,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000.

[46.] 3. **Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, förslagsanslag** I riksstaten finnes uppfört ett förslagsanslag till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser. Detta anslag, som tidigare varit uppfört med 3,600,000 kronor, höjdes från och med budgetåret 1929/1930 successivt till 4,700,000 kronor för budgetåret 1932/1933. För budgetåren 1933—1935 utgick anslaget med 4,450,000 kronor, men höjdes ånyo för innevarande budgetår till 4,780,000 kronor.

Beträffande gällande bestämmelser för anslagets användning torde jag få hänvisa till 1932 års och 1933 års sjätte huvudtitlar (punkterna 55 respektive 56).

Nettoutgiften å anslaget har under budgetåren 1929—1935 utgjort respektive omkring 4,019,000, 4,247,000, 4,580,000, 4,315,000, 4,778,000 och 4,823,000

kronor. Av beloppet 4,778,000 kronor för budgetåret 1933/1934 avsåg emellertid omkring 213,000 kronor ersättning för kronouppbörd på landsbygden, som bort inflyta under budgetåret 1932/1933, vadan de på budgetåren 1932—1934 belöpande ersättningarna utgjorde omkring 4,528,000 respektive 4,565,000 kronor.

Enligt vad jag under hand inhämtat från generalpoststyrelsen beräknas den under budgetåret 1935/1936 till postverket inflytande ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser komma att uppgå till 4,975,000 kronor. För budgetåret 1936/1937 beräknas ersättningen med hänsyn till den för år 1936 kalkylerade stigande frankoteckensuppbörden till omkring 5,050,000 kronor. Då denna beräkning icke givit mig anledning till erinran i vidare mån än att anslagets belopp synes böra avrundas till 5,000,000 kronor, eller 220,000 kronor mera än det för innevarande budgetår utgående anslaget, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000,000.

[47.] 4. **Bidrag för turistrekla- och upplysningsverksamhet i utlandet, reservationsanslag.** I anslutning till Kungl. Maj:ts av riksdagen enligt skrivelse den 5 april 1934, nr 6, punkt 34, bifallna proposition nr 80 år 1934 angående turistrekla- och upplysningsverksamhet i utlandet har Kungl. Maj:t den 19 oktober 1934 meddelat beslut angående, bland annat, en i propositionen förutsatt omorganisation av svenska trafikförbundet.

Kungl. Maj:t har därvid fastställt stadgar för förbundet att gälla från och med den 1 januari 1935 ävensom för viss tid förordnat tre ledamöter jämte suppleanter för dem i förbundets styrelse samt en revisor jämte suppleant för honom för granskning av förbundets räkenskaper.

Vidare har Kungl. Maj:t meddelat bland annat följande föreskrifter.

Svenska trafikförbundet skulle, under förutsättning att förbundet erhöle i anslag å riksstaten 180,000 kronor för helt år räknat och av järnvägsstyrelsen 65,000 kronor för helt år räknat, från och med ingången av år 1935 övertaga den dittills av järnvägsstyrelsen bedrivna turistrekla- och upplysningsverksamheten i utlandet, med undantag av den speciella reklam för statens järnvägar, som järnvägsstyrelsen funne sig böra fortfarande bedriva, med skyldighet för förbundet att bedriva nämnda verksamhet åtminstone i ungefär samma omfattning, som med motsvarande medelstillgång dittills varit fallet.

Statens järnvägars resebyråer i Berlin, London och Köpenhamn skulle även under år 1935 och tillsvidare bibehållas både som resebyråer och som reklamcentraler och lyda beträffande resebyråverksamheten under järnvägsstyrelsen samt i avseende å reklam- och upplysningsverksamheten under svenska trafikförbundet.

Svenska trafikförbundet skulle från och med år 1935 tillhandahålla resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn medel till bedrivande av reklam- och upplysningsverksamheten samt till statens järnvägar betala sådana lokal-, personal- och administrationskostnader vid nämnda resebyråer, som föranleddes därav, att dessa fortfarande tjänade som reklamcentraler. Beräkningen av dessa kostnader skulle ske efter ett mellan järnvägsstyrelsen och svenska

trafikförbundet träffat avtal och tills vidare i huvudsaklig överensstämmelse med dittills tillämpat förfaringssätt.

För budgetåret 1935/1936 har riksdagen till bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet anvisat ett reservationsanslag av 180,000 kronor.

I skrivelse den 20 september 1935 har *svenska trafikförbundet* hemställt om statsbidrag för, bland annat, nu ifrågavarande verksamhet.

I skrivelsen har förbundet upplyst, att mellan järnvägsstyrelsen och förbundet i enlighet med Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut den 19 oktober 1934 avtal träffats angående de grunder, enligt vilka förbundet skulle deltaga i kostnaderna för statens järnvägars resebyråer i Berlin, London och Köpenhamn. I anslutning härtill har förbundet anfört i huvudsak följande:

I fråga om storleken av det årliga statsbidrag, som skäligen borde beviljas förbundet, hade i förenämnda proposition förutsatts, att förbundets andel i kostnaderna för resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn skulle komma att uppgå till 79,000 kronor. Förbundet skulle alltså av järnvägsstyrelsen krediteras en summa av 65,000 kronor och debiteras 79,000 kronor. Skillnaden, 14,000 kronor, skulle förbundet i enlighet härmed erlagga till järnvägsstyrelsen. Till förbundets förfogande för upprätthållande i förut angiven omfattning av den turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet, som intill år 1935 bedrivits av järnvägsstyrelsen, skulle av statsmedel alltså återstå ett belopp av (180,000 — 14,000) 166,000 kronor. På grund av valutafluktuationer m. m. komme emellertid enligt preliminära beräkningar det belopp, som förbundet under år 1935 enligt avtalet hade att betala till järnvägsstyrelsen, att stiga till omkring 92,500 kronor, varför av ifrågavarande medel till förfogande för direkt reklamverksamhet under nyssnämnda år komme att återstå endast 152,500 kronor. Då merutgiften å 13,500 kronor icke kunnat kompenseras av ökade enskilda bidrag, hade vid upprättandet av förbundets stat för år 1935 reklamanslagen för vissa byråer i utlandet måst nedskäras. I en del länder, i vilka reseintresset till Sverige visade stark ökning, såsom inom det brittiska imperiet, i U. S. A. och delvis i Frankrike, hade i stället en vida kraftigare reklam varit synnerligen önskvärd. En dylik vid statsanslagets första bestämmande icke avsedd begränsning av förbundets verksamhet måste anses vara till allvarligt men för det landsgagneliga ändamål, som förbundet hade att tjäna.

Det mellan järnvägsstyrelsen och förbundet ingångna avtalet vore för förbundet vidare olägligt, enär detsamma medförde, att förbundet alltid komme i en osäker ställning, då det gällde planläggning av utgifts- och inkomststat för vederbörande arbetsår. Därest nämligen på grund av omständigheter, vilka undandroge sig förbundets reglering, lokal-, personal- och administrationskostnaderna vid resebyråerna under året ökades, rubbades den av förbundet uppgjorda planläggningen för dess verksamhet samt minskades förbundets möjligheter att bedriva reklam ej blott i de av byråerna berörda länderna utan även annorstädes med resultat, att resandantalet ej ökades i den utsträckning, som eljest varit möjlig, något som vore till skada för det allmänna, ej minst för statens järnvägar.

Förbundet ansåge sig kunna utgå från att Kungl. Maj:ten och riksdagen vid behandlingen av frågan om förbundets övertagande av nu ifrågavarande reklam- och upplysningsverksamhet förutsatt, att, åtminstone till en början, förbundet skulle av statsbidragen kunna för den direkta reklam- och upplysningsverk-

samheten disponera medel i huvudsakligen den omfattning, som vid statsbidragens fixerande beräknats. I varje fall hade förbundet utgått från denna förutsättning, då förbundet åtagit sig vidgade uppgifter.

Efter att hava framhållit att, enligt vad förbundet hade sig bekant, järnvägsstyrelsen icke vore benägen att medverka till en ändring i de grunder, enligt vilka förbundets andel i kostnaderna för resebyråerna beräknades, enär statens järnvägars omkostnadsstat icke borde belastas med utgifter i vidare mån än som kunde betingas av järnvägarnas intressen, har förbundet anfört följande:

Frågan rörande möjligheten att bereda förbundet tillräckliga medel för reklamverksamheten syntes kunna lösas på så sätt, att förbundets anslag erhöles förslagsanslags natur och att av anslaget finge disponeras dels ett fast bidrag till förbundets nämnda verksamhet, dels ock erforderligt belopp till täckande av förbundets andel i lokal-, personal- och administrationskostnaderna vid resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn. Med utgångspunkt från de i propositionen nr 80 år 1934 beräknade kostnaderna för sistnämnda ändamål skulle av anslaget det fasta bidraget utgöra 101,000 kronor. Det belopp, som förbundet kunde av statsmedel disponera för reklam- och upplysningsverksamhet, skulle under dylika förhållanden utgöra (101,000 + 65,000) 166,000 kronor.

Förbundet åberopar i detta sammanhang följande två uppställningar:

*1934 års beräkning:*

|                        |                                     |                            |                                             |
|------------------------|-------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------|
| Anslag från S. J. .... | 65,000                              | ersättning till S. J. .... | 79,000                                      |
| Anslag å riksstaten {  | fast bidrag .....                   | 101,000                    |                                             |
|                        | beräknad ersättning till S. J. .... |                            |                                             |
|                        | resebyråer ...                      | 79,000                     | för reklam- och upplysningsverksamhet ..... |
|                        |                                     | 245,000                    | 166,000                                     |
|                        |                                     |                            | 245,000                                     |

*1935 års beräkning:*

|                        |                                     |                            |                                             |
|------------------------|-------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------|
| Anslag från S. J. .... | 65,000                              | ersättning till S. J. .... | 92,500                                      |
| Anslag å riksstaten {  | fast bidrag .....                   | 101,000                    |                                             |
|                        | beräknad ersättning till S. J. .... |                            |                                             |
|                        | resebyråer ...                      | 92,500                     | för reklam- och upplysningsverksamhet ..... |
|                        |                                     | 258,500                    | 166,000                                     |
|                        |                                     |                            | 258,500                                     |

Under åberopande av vad sålunda anförts har förbundet anhållit, att för budgetåret 1936/1937 till bidrag för förbundets turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet måtte anvisas ett förslagsanslag å 193,500 kronor att disponeras enligt i skrivelsen angivna grunder.

I samma skrivelse har förbundet därjämte hemställt, att åt förbundet måtte anvisas ett statsbidrag å 3,000 kronor för upprättande av statistik rörande den utländska turisttrafiken under år 1935.

Tidigare hemställde förbundet i skrivelse den 22 augusti 1935 dels om statsbidrag med 3,000 kronor till kostnaderna för en statistik rörande den utländska turisttrafiken under åren 1933 och 1934, dels ock om vidtagande av åtgärder för ordnande genom lämplig statlig myndighets försorg av en stati-

stik i förevarande avseende för tiden från och med 1935. Därvid utfäste sig förbundet att med det begärda bidraget svara för utarbetandet i huvudsaklig överensstämmelse med vad förut skett av en statistik för ifrågavarande två år. Denna utfästelse föranleddes därav, att förbundet ansåge en kontinuerlig statistik av ifrågavarande slag erforderlig och att annan utväg att åstadkomma denna statistik för de gångna åren icke för det dåvarande syntes föreligga. Förbundet förklarade sig emellertid vara av den uppfattningen, att statistiken för framtiden borde ombestyras av lämplig statlig myndighet, en uppfattning, som jämväl styrkts av uttalanden i ämnet av statistiska centralbyrån och socialstyrelsen.

Genom beslut den 4 september 1935 beviljade Kungl. Maj:t det begärda bidraget för upprättande av statistik avseende åren 1933 och 1934.

I sin skrivelse den 20 september 1935 har förbundet förklarat, att det samma vidhölle sin tidigare uttalade uppfattning, att ifrågavarande statistikarbete lämpligen borde övertagas av statlig myndighet, men att förbundet beaktade de svårigheter, som kunde föreligga att inom den närmaste tiden åstadkomma en sådan omläggning. För att statistiken skulle kunna fortgå utan avbrott vore därför förbundet villigt att, under förutsättning av skäligt statsbidrag, även för år 1935 svara för denna statistik under förhoppning att frågan därefter kunde bli på annat sätt ordnad. Det syntes därvid förbundet skäligt, att staten åtminstone bidroge med ett belopp, som motsvarade arbetskostnaderna för primärmaterialets hopsamlande och ordnande, vilket lämpligen borde ske på polisbyrån i Stockholm och beräknades kosta 3,000 kronor för år.

*Järnvägsstyrelsen* har den 28 september 1935 avgivit utlåtande över förbundets nu förevarande skrivelse samt i fråga om det förbundet beviljade anslaget för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet till alla delar vitsordat förbundets framställning om sakläget i avseende å nämnda anslag.

I utlåtandet har järnvägsstyrelsen vidare anfört, bland annat:

I beräkningarna år 1934 av styrelsens totalutgifter för persontrafiksreklamen i utlandet under nämnda år inginge ett belopp av 79,000 kronor, utgörande beräknad andel i kostnaderna för resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn. Det låge i sakens natur, att kostnaderna på grund av olika omständigheter för de utländska resebyråerna kunde variera år från år med rätt avsevärda belopp. Statsmakterna hade vid överlämnandet till förbundet att ombesörja reklamen för persontrafiken i utlandet emellertid säkerligen avsett, att tills vidare det för den direkta reklamen beräknade beloppet av 101,000 kronor icke skulle minskas. För den ökade utgift, som uppkomme genom att den till 79,000 kronor beräknade kostnaden för reklamarbetet å resebyråerna överskredes, borde därför förbundet beredas ersättning av statsverket. Att låta denna ersättning utgå från statens järnvägar syntes ej vara riktigt.

Beträffande frågan om främlingsstatistiken delade styrelsen förbundets uppfattning, att det vore av stor vikt, att en tillfredsställande sådan åstadkommes. För att en kontinuerlig och enligt vetenskapliga grunder utarbetad sådan statistik skulle för framtiden stå till buds, syntes det styrelsen angeläget, att dess utarbetande från och med år 1936 uppdroges åt något därför lämpat ämbetsverk, förslagsvis kommerskollegium. Med hänsyn till det stora

ekonomiska värdet av främlingsbesök i Sverige syntes det påkallat, att denna statistik gjordes lika ingående som exempelvis statistiken över Sveriges export.

*Kommerskollegium* har i utlåtande den 17 oktober 1935 anfört följande:

Kommerskollegium hade funnit, att den hittillsvarande främlingsstatistiken fyllde en viktig uppgift såsom upplysningskälla beträffande den utländska resandetrafikens storlek och sammansättning samt dess ekonomiska betydelse för landet. För kollegii arbete hade statistiken ifråga visat sig vara av värde särskilt vid de utredningar rörande Sveriges betalningsbalans, som kollegium på senare tid haft att årligen verkställa. Kollegium ville därför tillstyrka, att av trafikförbundet nu begärt anslag å 3,000 kronor för utarbetande av främlingsstatistik för år 1935 beviljades.

Frågan om statistikens framtida ordnande vore kollegium, med den korta remisstid som stått till förfogande, icke i tillfälle att mera ingående behandla. Kollegium hyste emellertid den uppfattningen, att främlingsrörelsen vore av den ekonomiska och kulturella betydelse för vårt land, att densamma genom offentlig försorg borde ställas under fortlöpande statistisk belysning. Huru ifrågavarande arbete skulle lämpligast organiseras och huru statistiken skulle vara beskaffad för att kunna effektivt tillgodose de olika ändamål och intressen, det här gällde, vore emellertid frågor, som före avgörandet krävede noggrann utredning och prövning. Dylik utredning skulle enligt kollegii mening lämpligen kunna verkställas i samband med den allmänna granskning av den ekonomiska statistiken, som av kollegium förordats i utlåtande den 5 oktober 1935 över arbetslöshetsutredningens förslag till viss utbyggnad av den ekonomiska upplysningsverksamheten.

I skrivelse den 25 november 1935 har *trafikförbundet* bland annat meddelat, att genom en omläggning av hittills tillämpade grunder för främlingsstatistikens upprättande arbetet med statistiken skulle kunna utföras på kortare tid än förut samt att de direkta kostnaderna för arbetet skulle bli lägre än vad förut räknats med. Det genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 september 1935 beviljade statsbidraget å 3,000 kronor för upprättande av främlingsstatistik för åren 1933 och 1934 hade beräknats komma att täcka hälften av förbundets utgifter för primärmaterialets bearbetande hos polisbyrån. Med tillämpning av de nya grunderna torde emellertid kostnaderna kunna nedbringas till att ej överstiga 3,000 kronor för båda åren. Det syntes förbundet skäligen, att, därest de föreslagna nya grunderna av Kungl. Maj:t godkändes, förbundet finge tillgodogöra sig ett belopp, som motsvarade hälften av kostnaderna för statistikens uppgörande. Därest den av förbundet nu ifrågasatta omläggningsen av statistikarbetet genomfördes för åren 1933 och 1934, syntes det lämpligt — under förutsättning att förbundet skulle svara för statistiken jämväl för år 1935 — att det nya systemet tillämpades även för detta år. Arbetskostnaderna för primärmaterialets hopsamlande och ordnande torde kunna beräknas till högst 1,500 kronor under förutsättning, att vissa sammanställningar i likhet med vad som varit fallet i fråga om åren 1933 och 1934 genom polisens försorg utan ersättning utfördes jämväl för år 1935. Kostnaderna för statistikens slutliga bearbetning och publicering skulle åvila förbundet.

Svenska trafikförbundet har anhallit, att såsom bidrag till förbundets turistrekam- och upplysningsverksamhet i utlandet måtte anvisas ett förslags-

Departements-  
chefen.

anslag av 193,500 kronor, varav skulle användas direkt för nu nämnda verksamhet ett belopp av högst 101,000 kronor samt återstoden till bestridande av den å förbundet enligt avtal med statens järnvägar belöpande andelen i kostnaderna för lokal, personal och administration vid statens järnvägars resebyråer i Berlin, London och Köpenhamn. Sistnämnda kostnader hava således för förbundets del beräknats till 92,500 kronor eller till 13,500 kronor utöver det belopp, som vid bestämmandet av det nuvarande anslaget till förbundets verksamhet tagits i betraktande för detta ändamål.

Jag vill till en början erinra därom att, på sätt framgår av det till Kungl. Maj:ts proposition nr 80 år 1934 fogade statsrådsprotokollet, det för år 1934 fastställda beloppet av statens järnvägars kostnader för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet, 267,300 kronor, togs till huvudsaklig utgångspunkt vid beräkningen av statens bidrag till trafikförbundets utvidgade verksamhet. Av detta belopp, avrundat till 260,000 kronor, ansågos statens järnvägar bära bestrida så stor del, som kunde anses svara mot de fördelar, statens järnvägar som affärsföretag kunde beräknas få av denna verksamhet. Storleken av denna andel beräknades till approximativt 80,000 kronor, däri inberäknade 15,000 kronor till bestridande av kostnaderna för den speciella reklam i utlandet, som, på sätt närmare angavs, skulle fortfarande omhänderhavas direkt av statens järnvägar. I förenämnda belopp 267,300 kronor ingick enligt en av järnvägsstyrelsen i ärendet åberopad uppställning ett belopp av 79,000 kronor, avseende de av reklamverksamheten föranledda kostnaderna för personal, lokal och expedition m. m. vid resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn. Angående riktlinjerna för förbundets ifrågasatta utvidgade verksamhet anfördes, att närmare sådana för det dåvarande icke syntes behöva uppdragas utan att det torde vara tillfyllest med en föreskrift, att verksamheten skulle bedrivas i ungefär samma omfattning som med motsvarande medelstillgång dittills varit fallet.

Förbundet har i sin nu ifrågavarande framställning som sin uppfattning uttalat, att statsmakterna vid behandlingen av frågan om förbundets övertagande av reklam- och upplysningsverksamheten förutsatt, att, åtminstone till en början, förbundet skulle av statsbidragen kunna för den direkta reklam- och upplysningsverksamheten disponera medel i huvudsakligen den omfattning, som vid statsbidragens fixerande beräknats. Ehuru, enligt vad nyss anförts, vissa skäl kunna tala för riktigheten av den av förbundet sålunda hävdade meningen, vill jag emellertid erinra om att jag i förenämnda statsrådsprotokoll jämväl uttalade, att en av uppgifterna för ett omorganiserat trafikförbund borde vara att kraftigt verka i sådan riktning att från dem, som direkt eller indirekt hade nytta av förbundets verksamhet, erhöles ett mot vunna fördelar bättre svarande bidrag till denna verksamhet än vad som för det dåvarande vore fallet. Målet borde alltså vara, anförde jag vidare, att samtidigt som turistpropagandan vidmakthölles i sin dåvarande omfattning eller i mån av sig företeende behov utvidgades, det bidrag av statsmedel, som måste utgå för verksamhetens behöriga uppehållande, efter hand skulle kunna minskas till att motsvara vad det allmänna ur skilda synpunkter rimligen borde lämna till ifrågavarande ändamål.

Med hänsyn till den stora betydelse för turisttrafikens utveckling, som en reklam- och upplysningsverksamhet av nu ifrågavarande slag får anses äga, torde det såväl för enskilda som för det allmänna vara angeläget, att verksamheten bedrivs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Genom de ökade bidrag, som trafikförbundet avtalsenligt har att erlægga till statens järnvägar för deras resebyråer i Berlin, London och Köpenhamn, minskas givetvis, under förutsättning av oförändrade inkomster, förbundets möjligheter att direkt utöva propaganda. Med hänsyn härtill och då, enligt vad förbundet uppgivit, ifrågavarande merutgift icke hittills kunnat kompenseras av ökade enskilda bidrag, anser jag mig böra tillstyrka, att förbundet för sin verksamhet under nästkommande budgetår erhåller ett förhöjt bidrag av statsmedel. Ökningen torde emellertid lämpligen kunna begränsas till 10,000 kronor. Då jag i likhet med järnvägsstyrelsen icke anser nämnda ökning böra bestridas av statens järnvägar, vill jag föreslå, att nu förevarande anslag höjes från 180,000 till 190,000 kronor. Det torde, i överensstämmelse med vad tidigare erinrats, i detta sammanhang böra framhållas, att en ökning av anslaget icke torde få tolkas i den riktningen, att statsmakterna därmed velat ansluta sig till den principen, att förbundets kostnader för statens järnvägars resebyråer, i vad kostnaderna överstiga 79,000 kronor, böra ersättas av statsverket i form av ett däremot svarande ökat statsbidrag. Med hänsyn bland annat härtill har jag ansett mig icke böra tillstyrka förbundets hemställan, att anslaget erhåller förslagsanslags natur.

Vad därefter angår förbundets framställning om statsbidrag för upprättande av främlingsstatistik för år 1935 torde densamma numera icke böra föranleda något förslag från Kungl. Maj:ts sida. Genom beslut den 20 december 1935 har nämligen Kungl. Maj:t i anledning av vad trafikförbundet anfört i sin berörda skrivelse av den 25 november 1935 medgivit, att förbundet, under förutsättning att detsamma utan ersättning upprättade främlingsstatistik för år 1935, finge tillgodogöra sig hela det genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 september 1935 beviljade statsbidraget utan hinder av att främlingsstatistiken uppgjordes enligt de av förbundet i nyssnämnda skrivelse ifrågasatta nya grunderna. Frågan, på vad sätt främlingsstatistiken framdeles lämpligen bör anordnas, torde böra bli föremål för vidare övervägande.

I anslutning till vad jag anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 190,000.

[48.] 5. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** Till svenska brandkårernas riksförbund har riksdagen efter därutinnan motionsvis framställda förslag för vartdera av budgetåren 1932/1933 och 1934/1935 anvisat ett extra anslag av 2,000 kronor. Även för tidigare budgetår hade å riksstaten funnits uppfört ett anslag till förbundet såsom bidrag till utgivande av för-

bundets tidskrift, »Brandkårstidskrift». Vid anmälan i 1932 års sjätte huvudtitel (sid. 159) av då föreliggande ansökning om fortsatt statsbidrag till förbundet fann emellertid min företrädare i ämbetet sig icke kunna tillstyrka sådant bidrag. I framställning om statsbidrag för innevarande budgetår anhöll förbundet om ett belopp av 2,000 kronor. Vid anmälan i 1935 års sjätte huvudtitel av framställningen ansåg jag mig böra tillstyrka ett statsbidrag av endast 500 kronor. På grund av motionsvis framställt förslag anvisade emellertid 1935 års riksdag såsom bidrag till förbundet för budgetåret 1935/1936 ett anslag av 2,000 kronor.

I skrivelse, som inkommit till kommunikationsdepartementet den 10 september 1935, har *riksförbundet* anhållit om statsbidrag å 2,000 kronor under budgetåret 1936/1937. I skrivelsen har i huvudsak anförts följande:

Den starka utveckling, som kännetecknat riksförbundet allt sedan dess omorganisation år 1927, hade gjort sig i hög grad gällande även under det gångna året. Antalet till förbundet anslutna kårer utgjorde för det dåvarande 872 mot omkring 300 år 1927. Under det gångna året hade 77 brandkårer anslutit sig. Lokala brandkårsförbund vore för det dåvarande verksamma i 18 län mot 6 år 1927, varjämte antalet brandkonsulenter, som sistnämnda år utgjorde 10, sedermera fördubblats. Det vore uppenbart, att förenämnda utveckling ställde alltjämt ökade krav å riksförbundet. Bland de utgifter, som åvilade förbundet, märktes kostnader för av förbundet anordnade konsulentmöten, vilka finge anses nödvändiga för åstadkommande av stadga och enhetlighet i konsulentverksamheten, bidrag till lokala förbund för anordnande uti länen av instruktionskurser för brandkårsmedlemmar, kostnader för konsulentverksamheten i de län, där lokala förbund ännu ej kommit till stånd, kostnader för en av riksförbundet år 1930 tillsatt arbetskommission med uppgift att taga kännedom om och följa utvecklingen av släcknings- och livräddningsredskap m. m. samt kostnader för förbundets tidskrift, vilken för det dåvarande utkomme med nio nummer årligen.

Medan de lokala förbundens verksamhet grundades på bidrag från de lokala försäkringsföretagen inom varje förbunds verksamhetsområde, vore de ekonomiska resurser, som stode till riksförbundets förfogande för dess verksamhet, förutom egna inkomster — huvudsakligen kåravgifter — statsbidrag och bidrag från brandförsäkringsföretag med verksamhet över hela landet, s. k. riksbolag. Bidragen från dessa hade utgått med i stort sett oförändrade belopp sedan år 1928.

Med hänsyn till riksförbundets starka utveckling hade förbundet ansett det oundvikligt att göra framställning hos riksbolagen om ökade bidrag. Förbundet hyste förhoppning om att, därest oavkortat statsbidrag anvisades jämväl för budgetåret 1936/1937 samt ökade bidrag erhöles från riksbolagen, riksförbundet skulle bliva i stånd att nöjaktigt fullfölja sitt program.

Nu anförda förhållanden jämte det sätt, på vilket förbundet direkt tjänade statliga intressen genom sin verksamhet i de många samhällen, där staten hade anläggningar av olika slag, syntes väl motivera, att riksförbundet även i år återkomme med en begäran om statsanslag, vilket dock förbundet, med hänsyn till det ekonomiska läget, velat begränsa till 2,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Svenska brandkårerens riksförbund har otvivelaktigt en viss uppgift att fylla på brandskyddsområdet. I betraktande härav och med hänsyn till den ståndpunkt riksdagen intagit till bidragsfrågan anser jag mig böra tillstyrka, att förbundet erhåller statsbidrag för nästa budgetår med det av förbundet

begärda beloppet 2,000 kronor. Såsom villkor härför synes böra stadgas, att förbundet är skyldigt underkasta sig den granskning från riksdagens revisorers sida rörande bidragets användning, som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till svenska brandkårens riksförbund* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 2,000.

[49.] 6. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** För budgetåret 1931/1932 och ett flertal budgetperioder dessförinnan fanns å riksstaten upptaget ett extra anslag såsom bidrag till svenska brandskyddsföreningen. Anslaget utgick senast med 2,000 kronor såsom bidrag till föreningens tidskrift »Brandskydd». Vid anmälan i 1932 års sjätte huvudtitel (sid. 159) av då föreliggande ansökning om fortsatt statsbidrag till föreningen fann min företrädare i ämbetet sig liksom i fråga om bidrag till svenska brandkårens riksförbund icke kunna tillstyrka sådant bidrag.

Under budgetåren 1932—1935 har därefter icke utgått något statsbidrag till föreningen. Med anledning av ett i 1935 års sjätte huvudtitel upptaget förslag (punkt 47) anvisade nämnda års riksdag föreningen ett statsbidrag för innevarande budgetår å 500 kronor.

I skrivelse den 20 september 1935 har *svenska brandskyddsföreningen* anhallit om statsbidrag för nästa budgetår med 2,000 kronor. Föreningen har därvid anfört, bland annat, följande:

Av bilagd styrelseberättelse för verksamheten under år 1934 framginge, att föreningen under nämnda år bedrivit en omfattande verksamhet, som även innefattat flera sådana åtgärder, som vanligen brukade bekostas av statsmedel. Bland dessa åtgärder märktes bidrag till brandtekniska provningar vid statens provningsanstalt, utarbetandet av brandteknisk nomenklatur, ordnandet av effektiv kontroll av elektrisk installationsmateriel, anordnandet av ett modernt kriminaltekniskt institut vid Stockholms högskola, utarbetandet av polishandbok i brandorsaksundersökningar, anordnande av kriminalteknisk utbildning för statspoliser och landsfiskaler samt granskning av förslag till byggnadsordningar m. m.

Efter att hava framhållit, att föreningen i allt större utsträckning anlätades av länsstyrelser och statsinstitutioner för utredningar och yttranden på brandskyddets område har föreningen erinrat om vad dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet bland annat anfört i det vid proposition nr 123 år 1923 med förslag till brandstadga fogade statsrådsprotokollet.

Däri anförde departementschefen följande:

Ehuru vissa fördelar skulle vara förbundna med det av de särskilt tillkallade sakkunniga framlagda förslaget om inrättandet av en ny statlig inspektion över rikets brandväsen, ansåge departementschefen sig för det dåvarande dock icke kunna framlägga förslag om en dylik ordning. Att märka vore att en rådgivande verksamhet på brandväsendets område redan utövades, förutom av brandförsäkringsinrättningarna genom deras inspektörer,

av vissa frivilliga sammanslutningar. Sålunda tillhandaginge svenska brandskyddsföreningen genom en av föreningen upprättad brandskyddsbyrå allmänheten med råd och upplysningar i brandskyddsfrågor samt utarbetade förslag och avgåve utlåtanden i brandtekniska ämnen. En ytterligare utveckling av denna byrås verksamhet funne departementschefen givetvis önskvärd, vartill stöd borde kunna påräknas från kommuner, brandförsäkringsbolag eller andra korporationer, vilka närmast hade gagn av föreningen.

Föreningen har i anslutning härtill uppgivit, att den i förenämnda statsrådsprotokoll angivna verksamheten av rådgivande natur tagit en betydande omfattning, vilket bidragit till att kostnaderna för föreningens verksamhet väsentligt stigit.

Departements-  
chefen.

Svenska brandskyddsföreningens såväl upplysande som rådgivande verksamhet i brandskyddets tjänst har, såsom föreningen utvecklat, alltmera ökat i omfattning. Då emellertid statsbidraget till föreningen, i överensstämmelse med vad jag vid motiveringen av anslagsäskandet i fjolårets statsverksproposition framhöll, torde hava sin huvudsakliga betydelse såsom ett erkännande åt dess verksamhet från statens sida, finner jag mig icke hava anledning biträda föreningens framställning om förhöjning av bidragets belopp. För ifrågavarande bidrag torde böra gälla enahanda villkor som föreslagits i fråga om statsbidraget till brandkårernas riksförbund. *u*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 500.

#### [50.] 7. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.

Å sammanträde den 15 november 1934 bildades nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. I anslutning till bestämmelse i stadgarna har Kungl. Maj:t till ordförande i föreningens styrelse förordnat överståthållaren. I styrelsen finnas därjämte, förutom av föreningen valda ledamöter, representeranter för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, medicinalstyrelsen och skolverstyrelsen. Kungl. Maj:t har förordnat en revisor att jämte av föreningen valda revisorer verkställa revision av föreningens räkenskaper. I det råd, som utgör ett organ inom föreningen och som bland annat har att överlägga om principiella frågor inom föreningens verksamhetsområde ävensom förelägga styrelsen förslag beträffande verksamheten, äro fem ledamöter utsedda av chefen för kommunikationsdepartementet, varjämte bland andra socialstyrelsen har utsett en ledamot och föreningen själv ett visst antal.

Med avseende å föreningens verksamhet och förhållanden i övrigt må följande nämnas:

Föreningen är en ideell förening med uppgift att arbeta för ökad trafiksäkerhet i Sverige främst å gator och vägar, och föreningen avser att vinna sitt syftemål i första hand genom upplysningsverksamhet för vars bedrivande föreningen vill samarbeta med varje sammanslutning eller enskild, som vill främja detta syftemål.

Aktiva medlemmar kunna bliva statliga och kommunala korporationer

samt stiftelser och sammanslutningar, som ej äro affärsföretag. Styrelsen äger ock, när dess ledamöter därom äro ense, bevilja affärsföretag inträde såsom aktiv medlem. Understödjande medlem kan envar bliva. Aktivt men icke understödjande medlemskap berättigar till en röst vid föreningens sammanträden. Aktiv medlem erlägger en årsavgift av 100 kronor och understödjande medlem minst 10 kronor eller en engångsavgift av 200 kronor.

Till föreningen har för innevarande budgetår anvisats ett statsbidrag å 50,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

I skrivelse den 17 september 1935 har *nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* gjort framställning om statsbidrag för budgetåret 1936/1937 med ett belopp av 50,000 kronor.

I nämnda skrivelse har föreningen lämnat en redogörelse för föreningens utveckling och verksamhet intill innevarande budgetårs ingång. Av redogörelsen härutinnan inhämtas i huvudsak följande:

Bestämmelserna om medlemskap i föreningen, varigenom man velat trygga, att icke några enskilda intressen skulle kunna påverka handläggningen av föreningens angelägenheter, hade givetvis medfört, att föreningens antal av aktiva medlemmar, och till följd därav även dess inkomster av sådana föreningsavgifter, icke blivit så betydande som eljest kunnat bliva fallet. Vid utgången av budgetåret 1934/1935 ägde föreningen 80 medlemmar, nämligen 32 aktiva och 38 stödjande, vilka inbetalt ett sammanlagt belopp av 4,326 kronor 82 öre, samt 10 ständiga medlemmar, vilkas sammanlagda avgifter utgjorde 2,000 kronor.

Under de första månaderna av föreningens tillvaro hade endast dessa, successivt inflytande medlemsavgifter stått till föreningens förfogande. Den 24 april 1935 hade emellertid föreningen för gemensamt lagenligt trafikförsäkringsansvar såsom gåva överlämnat ett belopp av 20,000 kronor. Med tillhjälp av dessa medel hade föreningens expedition kunnat organiseras och ett försiktigt utförande av det första arbetsprogrammet påbörjas. Sålunda hade hela den svenska nyhetspressen i regel varje vecka tillställts dels en artikel i något trafiksäkerhetsspörsmål, författad för föreningens räkning av någon därför vittalad person, dels en trafikmaning, avfattad efter säsongens och rådande vägförhållandenas krav, och samma maningar hade överlämnats även till radion för utsändande.

Vid en av Stockholms stads myndigheter under tiden 11—17 maj 1935 anordnad trafikvecka medverkade föreningen ekonomiskt och organisatoriskt. Det material, som för veckans genomförande hopbragts, hade därefter blivit föreningens egendom och komme, i den mån det därför lämpade sig, att ställas till förfogande för andra städer för propaganda.

Bland övriga åtgärder i propagandasyfte märktes spridande av affischer, maningsmärken och broschyrer. Sålunda hade föreningen i en upplaga av 20,000 exemplar låtit trycka och distribuera, huvudsakligen i landsorten, en affisch med uppmaning till varsamhet och hänsyn. I samband med införandet av den »tysta trafiken» den 1 juli 1935 hade föreningen låtit sprida ett särskilt för ändamålet lämpat maningsmärke, vilket utgått i en upplaga av 150,000 exemplar. För utländska bilister hade vidare tryckts ett på sex olika språk avfattat maningsmärke rörande vänstertrafiken, vilket märke överlämnades till vederbörande vid motorfordonens tulldeklarering. I samarbete med motorförarnas helnykterhetsförbund hade distribuerats i en upplaga av 10,500 exemplar en affisch med uppmaning till nykterhet vid ratten. Slut-

ligen hade med hänsyn till cyklisternas stora andel i trafikolyckorna utarbetats en cykelbroschyr, vilken tryckts i en upplaga av 439,000 exemplar.

Beträffande föreningens ekonomiska ställning vid innevarande budgetårs ingång har föreningen anfört följande:

De propagandaåtgärder, som under budgetåret 1934/1935, d. v. s. under tiden 15 november 1934—1 juli 1935, beslutats, hade i tryckning och distribution dragit en kostnad av 11,120 kronor 73 öre. Övriga utgifter, innefattande inköp av diverse kontorsmaskiner och utensilier, övriga kontorskostnader, löner och arvoden m. m. belöpte sig på 11,160 kronor 7 öre. Av inkomsterna under budgetåret 1934/1935 hade alltså återstått ett belopp av 4,146 kronor 2 öre. Från detta belopp hade emellertid avdragits 2,000 kronor, utgörande medlemsavgifter från ständiga medlemmar, vilket belopp ansetts bära fonderas.

Sedan i skrivelsen framhållits, att föreningen icke ansåge sig bära för år 1936 räkna med någon nämnvärd ökning i antalet medlemmar, samt att de gåvomedel, med vilka föreningen under sin första organisationsperiod gynnats, icke torde kunna påräknas i fortsättningen, har däri intagits följande sammanställning rörande föreningens inkomster och fasta utgifter under budgetåret 1935/1936:

| <i>Inkomster:</i>                           | Kronor            |
|---------------------------------------------|-------------------|
| Från budgetåret 1934/1935 kvarstående ..... | 2,146: 02         |
| Statsanslag för budgetåret 1935/1936 .....  | 50,000: —         |
| Beräknade medlemsavgifter för år 1936 ..... | 4,500: —          |
| <b>Summa kronor</b>                         | <b>56,646: 02</b> |

| <i>Fasta utgifter:</i>                                                          |                  |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Löner och arvoden .....                                                         | 11,000: —        |
| Kostnader (komplettering av kontorsutrustning samt löpande utgifter etc.) ..... | 7,000: —         |
| <b>Summa kronor</b>                                                             | <b>18,000: —</b> |

För propagandaverksamhet under innevarande budgetår skulle alltså finnas disponibelt ett belopp av omkring 38,650 kronor. Rörande användandet av detta belopp har föreningen anfört följande:

Beträffande arbetsprogrammet för löpande budgetår hade utöver de åtgärder, som ovan omnämnts och vilka till sin verkställighet delvis kommit att falla inom innevarande budgetår, i början av september månad levererats en affisch, vars utförande i 15,000 exemplar erfordrat en summa av 925 kronor. Härtill komme ännu ej fastställda distributionskostnader.

Under utarbetande föreläge en 6-sidig folder med råd och upplysningar för fotgängare i stad och på land, vars utförande i 700,000 exemplar beräknats till omkring 8,000 kronor, distributionskostnaderna likaledes oräknade.

För utgivande i början av år 1936 förberedde föreningen en liknande broschyr för motormännen, vars tryckningskostnad även torde få beräknas till omkring 8,000 kronor.

Genom de tre sålunda omnämnda broschyrerna, nämligen den redan utgivna cykelbroschyren och de båda ovan nämnda, för fotgängare och för motormän, var och en utgiven under därför mest passande säsong, ävensom

genom de från tid till tid växlande affischerna, trodde sig föreningen redan under detta tidiga skede av sin verksamhet ha kunnat utföra en värdefull propaganda för trafiksäkerhetens höjande på gator och vägar.

För vinnande av höjd trafikultur måste emellertid även andra åtgärder tillgripas, vilka dock kunde vinna effekt endast på lång sikt.

Främst bland dessa åtgärder stode ett målmedvetet arbete för trafikulturens höjande hos det uppväxande släktet. I detta hänseende finge skolornas medverkan anses som en naturlig och tvingande nödvändighet, och föreningen hade därför i skrivelse den 16 mars 1935 hemställt, att Kungl. Maj:t ville meddela föreskrifter om att trafikundervisning skulle förekomma i samtliga under skolöverstyrelsens inseende ställda läroanstalter. För den händelse denna framställning vunne bifall, avsåge föreningen att till tjänst för undervisningens meddelande låta utarbeta en handbok i trafiklära. Kostnaderna för denna åtgärd kunde emellertid för det dåvarande ej beräknas.

Oavsett det beslut, som komme att fattas i frågan om obligatorisk trafikundervisning i skolorna, avsåge föreningen att genom en energisk upplysnings- och propagandaverksamhet arbeta för trafikulturens höjande bland ungdomen. Under utarbetande föreläge sålunda dels en redan beslutad undervisningsplansch i femfärgstryck, vars kostnad vid en upplaga av 10,000 exemplar beräknats till omkring 2,750 kronor, dels en 20-sidig, illustrerad broschyr, vars utförande i tillräcklig upplaga för överlämnande till skolorna i hela landet icke torde få sättas lägre än till 10,000 kronor.

I den mån kostnaderna för de sålunda för löpande budgetår beslutade eller förutsedda åtgärderna redan kunnat beräknas eller uppskattas, skulle desamma komma att belöpa sig på omkring 30,000 kronor. Vid ovan gjorda beräkning av inkomsterna till omkring 38,650 kronor skulle därefter för distributionskostnader samt för kostnaderna för handboken i trafiklära även som under året tillkommande övriga åtgärder icke komma att återstå mer än 8,000 à 9,000 kronor. Detta belopp komme vid budgetårets utgång med säkerhet att vara i sin helhet förbrukat.

Ifråga om sin framtida verksamhet har föreningen uppgivit, att den allt framtgent hade för avsikt att genom propaganda i form av olika slag av tryckalster verka för sitt stadgeenliga syfte. Därjämte ämnade föreningen, i den mån de ekonomiska resurserna det medgäve, på sitt program upptaga även andra upplysnings- och propagandaåtgärder. Föreningen har i detta sammanhang framhållit såsom önskvärt, att föredrag och kurser, illustrerade med skioptikon och kinematograf, kunde hållas å olika orter. Kostnaderna härför skulle emellertid bliva rätt betydande.

Föreningen har vidare anført, att det för vidmakthållandet av dess verksamhet och för genomförandet av dess arbetsprogram under budgetåret 1936/1937 vore nödvändigt, att tillräckliga resurser ställdes till föreningens förfogande. Arbetet för trafiksäkerhetens främjande vore av sådan art, att det icke kunde medföra önskat resultat utan en mångårig, intensiv verksamhet. Föreningen komme att på allt sätt söka vinna ekonomiskt stöd för sin verksamhet från enskilda, företag, institutioner och föreningar m. m. Med hänsyn till att enskilda intressen syntes i fortsättningen liksom hittills böra avkopplas från inflytande å föreningens ledning, måste emellertid föreningen i främsta rummet lita till statens fortsatta stöd.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 23 september 1935 tillstyrkt bifall till föreningens hemställan.

Departements-  
chefen.

Vid motiveringen av äskandet om anslag till föreningen i fjolårets statsverksproposition framhöll jag, att initiativet till föreningens bildande tagits under intryck av den betänkliga utvecklingen i fråga om trafikolyckornas antal och i känslan av nödvändigheten att vidtaga åtgärder däremot. Jag framhöll tillika, att från alla intresserade håll vitsordats behovet av en organisation, ägnad att på ett effektivt och sakkunnigt sätt arbeta för höjande av trafiksäkerheten på landets gator och vägar, samt att det syntes nödvändigt att statsmakterna gäve föreningen ett ekonomiskt stöd, som möjliggjorde för densamma och dess organ att verksamt och oavlatet bedriva sin upplysningsverksamhet och sin propaganda i övrigt.

Såsom framgår av föreningens redogörelse för dess hittillsvarande arbete har föreningen på skilda sätt och efter olika linjer sökt verka för ett höjande av den allmänna trafiksäkerheten. Det torde vara uppenbart, att det med hänsyn till dels den relativt korta tid, varunder föreningen verkat, dels ock verksamhetens egen natur är förenat med svårigheter att på nuvarande stadium bilda sig en klar uppfattning om de resultat, som hittills kunna hava vunnits. Jag finner emellertid de olika vägar, på vilka föreningen hittills slagit in i syfte att förverkliga sitt program, vara ägnade att inge förhoppning om att föreningens verksamhet skall snarast utvecklas att bliva en betydande faktor i arbetet för den allmänna trafiksäkerhetens ökande.

Av redogörelsen för det av föreningen bedrivna arbetet framgår, vad som ock ligger i sakens natur, att föreningen för ett effektivt fullföljande av sina syften är i behov av jämförelsevis betydande ekonomiska resurser.

Föreningen har emellertid för år 1936 icke ansett sig kunna räkna med några större bidrag i form av medlemsavgifter eller gåvor från enskilda, bland annat beroende på gällande bestämmelser för vinnande av aktivt medlemskap i föreningen. Denna är alltså för sin fortsatta verksamhet i behov av betydande bidrag av statsmedel. Med hänsyn härtill vill jag tillstyrka fortsatt statsbidrag till föreningen men förutsätter därvid, att föreningen söker i möjligaste mån intressera enskilda, sammanslutningar och kommuner att ekonomiskt stödja densamma.

Det av föreningen begärda och av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkta anslaget för budgetåret 1936/1937, 50,000 kronor, torde under nuvarande förhållanden få anses behövt och lämpligt avvägt. Jag vill i detta sammanhang erinra om att statsmakterna genom bestämmelserna i föreningens stadgar erhållit ett tillfredsställande inflytande på föreningens skötsel.

I likhet med vad som är fallet i fråga om det för innevarande budgetår till föreningen anvisade bidraget torde automobilskattemedel lämpligen böra tagas i anspråk för ändamålet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 50,000, att utgå av automobilskattemedel.

[51.] 8. **Bidrag till elektrifiering av Gällivare socken, reservationsanslag.** I proposition nr 79 till 1929 års riksdag upptogs fråga om vidtagande av åtgärder för elektrifiering av vissa delar av Norrbottens län. Beträffande företaget och planläggningen av detsamma lämnades i nämnda proposition en ingående redogörelse, till vilken jag tillåter mig hänvisa. I förevarande sammanhang torde endast följande behöva erinras.

Enligt planen skulle företaget avse elektrifiering av två av varandra oberoende distributionsområden, det ena bestående av *Gällivare socken* och det andra omfattande *Korpilombolo, Tärendö, Junosuando och Pajala socknar*, gemensamt benämnda *nordöstra finnbygden*. För vardera området skulle bildas en ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, som skulle utföra distributionsanläggningarna inom området samt sedermera ombesörja distributionen och driften. Andelsteckningen skulle ske efter viss angiven plan. Varje andel skulle svara för dels ett belopp av 100 kronor, varav 25 kronor skulle inbetalas kontant och skuldförbindelse lämnas å återstoden, dels visst bidrag in natura. Statens medverkan till elektrifieringsföretagets genomförande skulle främst utgöras av anslag till utförande av huvudledning från Gällivare till en punkt omkring elva kilometer söder om Tärendö kyrkoby, vilket anslag ursprungligen beräknats till 340,000 kronor men sedermera ansetts kunna nedbringas till 315,000 kronor. Vidare räknades med ett statsanslag å 167,500 kronor — för Gällivare socken 75,000 kronor och för nordöstra finnbygden 92,500 kronor — till gäldande av enskildas och kommunernas kontanta insatser i distributionsföreningarna; antalet dylika andelar beräknades för Gällivareområdet till 3,000 och för finnbygdsområdet till 3,700. Slutligen skulle till föreningarna utgå lån ur kraftledningslänefonden med sammanlagt 376,000 kronor.

På framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1929 och 1930 års riksdagar (skrivelse nr 85, punkt 30 respektive skrivelse nr 18, punkt 23) till utförande av den berörda huvudledningen från Gällivare anslag om tillhoppa 315,000 kronor. Vidare anvisade 1931 års riksdag (skrivelse nr 6 A, punkt 49) såsom bidrag till Övre finnbygdens belysningsförening u. p. a. för budgetåret 1931/1932 ett anslag av 92,500 kronor.

Med hänsyn till att efter avlåtandet av berörda proposition nr 79 år 1929 frågan om elektrifieringen av Gällivare socken visade sig icke vara mogen för avgörande, i det att någon tids upplysningsarbete syntes erforderligt för att befolkningen mera allmänt skulle inse fördelarna av en samfällid uppslutning kring företaget, fick frågan tills vidare ställas på framtiden.

I skrivelse den 13 november 1935 har *länsstyrelsen i Norrbottens län* meddelat, att förhållandena inom Gällivare socken numera utvecklat sig därhän, att länsstyrelsen ansett sig kunna ånyo upptaga frågan om socknens elektrifiering.

Det tidigare förslagens huvudgrunder hava därvid bibehållits, men det har ansetts lämpligt att i förslaget även upptaga Gällivare sockens södra del, som icke omfattats av det ursprungliga förslaget. Härigenom skulle elektrifieringsföretaget komma att beröra icke blott byarna Sakajärvi, Liikavaara, Alavaara,

Purnuvaara, Markitta, Niilivaara, Vettasjärvi, Kääntöjärvi, Leipojärvi, Palohuornas, Purnu, Kilvo, Nattavaara, Lillberget, Sammakko, Ullatti, Hakkas, Yrttivaara, Mäntyvaara, Storberget, Sarvisvaara, Skröven, Torasjärvi och Torriavaara utan även byarna Mårdsel, Vitträsk, Vuoddas, Suobbat, Stor-Saivis, Lill-Saivis, Flakaberg, Risträsk och Bönträsk.

Kostnaderna för anläggningen hava enligt länsstyrelsens skrivelse bilagda utredningar, uppgjorda av Norrbottens elektricitetsförening u. p. a. samt för-  
eningens ombudsman och konsulterande ingenjör Zeth Gerdin i Luleå, be-  
räknats till 338,000 kronor i penningar och 219,000 kronor i naturaprestatio-  
ner. Beträffande utredningarnas närmare detaljer torde jag få hänvisa till  
handlingarna i ärendet.

I fråga om finansieringsplanen har länsstyrelsen i sin skrivelse anført följande:

Vid uppgörandet av finansieringsplan för anläggningen hade i huvudsak samma grunder tillämpats, som kommit till användning vid uppgörandet av det ursprungliga förslaget.

Antalet erforderliga andelar hade beräknats sålunda:

|                                                        |       |
|--------------------------------------------------------|-------|
| Enskilda förbrukare .....                              | 3,500 |
| Kommunen .....                                         | 600   |
| Allmäningsfonden för en planerad kvarnanläggning ..... | 300   |
| Summa                                                  | 4,400 |

Finansieringsplanen för den kontanta anläggningskostnaden skulle med beräkning av ett statsbidrag av 25 kronor per andel te sig på följande sätt:

|                                                                                                  | Kronor  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Statsbidrag, 25 kronor per andel (utom å allmäningsfondens 300 andelar) .....                    | 102,500 |
| Allmäningsfondens 300 andelar .....                                                              | 30,000  |
| Kommunens andelar å 75 kronor .....                                                              | 45,000  |
| Upplåning mot säkerhet av de förbindelser å 75 kronor, som skulle avlämnas för varje andel ..... | 160,500 |
| Summa kronor                                                                                     | 338,000 |

Erforderlig upplåning hade länsstyrelsen beräknat kunna ske av allmän-  
ningsfonden mot högst 4 % ränta och 20-årig amorteringstid. Då härför jäm-  
likt fondens reglemente torde erfordras Kungl. Maj:ts godkännande, ville  
länsstyrelsen, om anledning därtill gaves, i sinom tid återkomma med sär-  
skild framställning därom.

Med en beräknad årlig förbrukning av 60,000 kWh efter ett pris av 15 öre  
per kWh samt en årlig avgift av 8 kronor per andel skulle årliga utgifter och  
inkomster kunna beräknas sålunda:

#### Utgifter.

|                                                    |        |
|----------------------------------------------------|--------|
| 4 % ränta på 160,500 kronor .....                  | 6,420  |
| Amortering, $\frac{1}{20}$ av 160,500 kronor ..... | 8,025  |
| 3 % underhåll på 338,000 kronor .....              | 10,140 |
| Kraftkostnader, 80 kW å 150 kronor .....           | 12,000 |
| Allmänna omkostnader .....                         | 3,415  |
| Summa kronor                                       | 40,000 |

*Inkomster.*

|                                |        |
|--------------------------------|--------|
| 4,100 andelar à 8 kronor ..... | 32,800 |
| 60,000 kWh à 15 öre .....      | 9,000  |
|                                | <hr/>  |
| Summa kronor                   | 41,800 |

Installationen skulle i varje särskilt fall bekostas av vederbörande abonnent, som även skulle hava att erlägga hyra för vanlig mindre belysningsmätare med 3 kronor för år.

Enligt vad som upplyses i länsstyrelsens skrivelse hade organiserandet av det lokala intresset tagit sin början. Ett kraftigt stöd hade planen erhållit av Gällivare sockens allmänningstämman den 4 november 1935, i det att stämman beslutat, att av allmänningssfondens medel skulle lämnas viss hjälp beträffande naturaprestationernas utförande, varjämte för allmänningen skulle tecknas 300 andelar à 100 kronor. Vidare hade utsetts en kommitté å sju personer för upptagande av teckning av andelar. Stämman hade därjämte uttalat sig för ett beviljande av lån ur allmänningss fonden till den distributionsförening, som komme att bildas, intill ett belopp av 162,500 kronor mot lägsta möjliga ränta.

Länsstyrelsen har slutligen framhållit, att den ekonomiska lösningen av förslaget baserades till ej ringa del å erhållandet av statsbidrag till ett belopp av 25 kronor per andel i distributionsföretaget eller sammanlagt 102,500 kronor, och i anslutning därtill anfört följande:

Då länsstyrelsen härigenom vågade påkalla statsmakternas hjälp, skedde detta i förvisning om att förslagets realiserande komme att medföra länge eftersträfvade möjligheter till allmän materiell och kulturell utveckling för en befolkning, vars levnadsbetingelser under nuvarande förhållanden måste anses särskilt hårda. De skäl, som åberopades vid framläggandet av den tidigare elektrifieringsplanen, vilken på sin tid vann Kungl. Maj:ts och riksdagens gillande, ågde fortfarande tillämplighet inom nu ifrågavarande bygder. Att, sådan planen slutligen utformats, ett större område mot en relativt obetydlig kostnadsökning bereddes tillgång till elektriskt ljus och kraft måste framstå såsom en så mycket större fördel, som det av staten tidigare nedlagda kapitalet för huvudledningen genom den ökade strömvärdningen bättre komme att utnyttjas och förräntas.

Med stöd av vad sålunda anförts har länsstyrelsen hemställt, att för genomförandet av elektrifieringen av Gällivare socken i enlighet med det framlagda förslaget för budgetåret 1936/1937 måtte till länsstyrelsens förfogande ställas ett anslag av 102,500 kronor.

*Vattenfallsstyrelsen* har i utlåtande över förevarande framställning anfört följande:

På grund av erfarenheten från den tidigare genomförda elektrifieringen av Tärendö, Korpilombolo, Junosuando och Pajala socknar vore vattenfallsstyrelsen övertygad om att elektrifieringen av Gällivare socken komme att bli en mycket stor betydelse för denna bygd. Vid elektrifieringen av den s. k. östra finnbygden, där kraftleveransen påbörjades i december 1930, vågade man icke räkna med större kraftuttagning än omkring 60 kW. Redan under

år 1931 hade dock uttagits 115 kW och under år 1934 121 kW. För innevarande år torde belastningen komma att uppgå till nära 140 kW. Energiuttagningen, som år 1931 varit omkring 257,000 kWh, hade år 1934 uppgått till c:a 400,000 kWh och beräknades för innevarande år överstiga 450,000 kWh. Distributionsföretaget grundades på beräknade 3,700 andelar, men anslutningen motsvarade i verkligheten 4,800 andelar. Företagets inre taxa hade ursprungligen uppgått till 8 kronor per andel samt 15 öre för under vintern och 5 öre för under sommaren hos konsumenterna uttagen kWh. Från och med år 1935 hade företaget på grund av den ökade användningen av kraft kunnat sänka den fasta avgiften från 8 till 7 kronor per andel. Kraften hade i östra finnbygden kommit till användning icke endast för belysning utan även i stor utsträckning för mindre industri, såsom småsågar, snickerifabriker och tegelbruk. På vintern användes nattström för garageuppvärmning, och på sommaren utnyttjades strömmen på många håll för matlagningsändamål. Utan överdrift torde man kunna säga, att elektrifieringen i dessa avlägsna och i klimatiskt avseende sämst lottade bygder av vårt land varit en utomordentlig hävstång till förbättrade levnadsförhållanden och skapat goda förutsättningar för hantverk och småindustri, varigenom försörjningsmöjligheterna ökats. Det funnes all anledning att antaga, att elektrifiering av Gällivare socken, där förhållandena vore i stort sett lika med förhållandena i de östra finnbygdssocknarna, skulle medföra motsvarande gagn.

För vattenfallsstyrelsens eget vidkommande, anför styrelsen vidare, skulle ifrågavarande elektrifiering innebära något ökad avkastning av det i Porjus kraftverk och dess distributionsnät nedlagda kapitalet. De kostnader, som behövde ytterligare nedläggas för kraftleveransen till Gällivare socken, vore mycket obetydliga, enär styrelsens kraftledning från Malmberget till Tärendö redan från början utförts med tanke på att även Gällivare socken skulle elektrifieras. Det föreliggande förslaget rörande distributionsnätets utformning i Gällivare socken funne styrelsen ändamålsenligt och lämpligt att lägga till grund för elektrifieringen. De ekonomiska beräkningarna syntes vederhäftiga och betryggande. Vattenfallsstyrelsen tillstyrkte livligt bifall till länsstyrelsens framställning.

Departements-  
chefen.

Då elektrifiering av en avlägsen bygd torde äga stor betydelse för dess framåtskridande i materiellt och kulturellt hänseende, torde man hava anledning förvänta, att ett förverkligande av den nu ånyo upptagna planen om elektrifiering av Gällivare socken skall bliva till avsevärt gagn för densamma. Det tidigare genomförda elektrifieringsföretaget, avseende nordöstra finnbygden, synes, enligt vad vattenfallsstyrelsen uppgivit, hava slagit väl ut och omfattats med stort intresse från därvarande befolknings sida. Vattenfallsstyrelsen har därjämte upplyst, att en elektrifiering av Gällivare socken skulle medföra en något förbättrad avkastning å det i Porjus kraftverk och dess distributionsnät nedlagda kapitalet. Med hänsyn till vad sålunda anförts, och då det för förslagets genomförande på drägliga ekonomiska villkor för den av förslaget berörda befolkningen torde vara erforderligt, att statsmakterna lämna sin medverkan, vill jag tillstyrka statsbidrag för ändamålet. Ett bifall till framställningen skulle innebära, att statens bidrag skulle med 27,500 kronor överstiga det belopp, som förutsattes vid ärendets behandling

år 1929. Med hänsyn till de stora fördelar, som, på sätt länsstyrelsen framhållit, en utvidgning av det ursprungliga förslaget synes medföra, har jag ansett mig böra tillstyrka, att statsbidrag utgår med det begärda beloppet, 102,500 kronor.

Såsom villkor för bidrag till elektrifieringsföretagets genomförande synes, i likhet med vad som skedde vid beviljandet år 1929 av bidrag till utförande av kraftledningen från Gällivare för elektrifiering av vissa delar av Norrbottens län, böra fordras garanti för att nu berörda företag från början blir ekonomiskt säkerställt. Innan någon del av anslagsmedlen utbetalas, torde det därför böra visas, att vederbörlig distributionsförening bildats och på föreskrivet sätt registrerats samt att bindande teckning skett för minst det antal andelar, som planens genomförande förutsätter.

I anslutning till vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till elektrifiering av Gällivare socken* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 102,500.

[52.] 9. **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar, förslagsanslag**

Såsom jag erinrat under punkt 26 i det föregående, har i enlighet med principerna för den nya riksstatsuppställningen för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 10,000 kronor, benämnt »Bidrag till vissa internationella sammanslutningar», för bestridande av utgifterna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen, vilka bidrag förut utgått av anslaget för bidrag till vissa kommunikationsändamål.

Förstnämnda bidrag belöper sig till 500 franska francs för år, medan bidraget till den internationella luftfartskommissionen kan variera år från år. För år 1935 hade sistnämnda bidrag beräknats till 43,800 franska francs. Enligt dåvarande växelkurs beräknades det för båda bidragen erforderliga beloppet i svenskt mynt till inemot 11,500 kronor. I avvaktan å närmare erfarenhet om belastningen å anslaget syntes emellertid detsamma kunna bestämmas till 10,000 kronor.

Ehuru för år 1936 beräknas endast en jämförelsevis obetydlig minskning å bidraget till den internationella luftfartskommissionen, har jag icke funnit nödigt ifrågasätta någon ändring i anslagsbeloppet.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa internationella sammanslutningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10,000.

[53.] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

Det ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga upptogs å riksstaten för budgetåren 1931—1933 till belopp av 75,000 respektive 80,000 kronor. För budgetåret 1933/1934 sänktes anslaget till 70,000 kronor, med vilket belopp det jämväl anvisats för de båda efterföljande budgetåren.

Nettobelastningen å anslagen för budgetåren 1931—1935 har uppgått till i runda tal 69,900, 96,800, 97,700 respektive 110,600 kronor. För täckande av utgifterna under budgetåren 1933—1935 har förstärkning av anslaget måst ske, för vartdera budgetåret med 30,000 kronor.

Vid ingången av nu löpande budgetår förefanns endast en obetydlig reservation å anslaget. Huruvida utgifterna under detta budgetår kunna hålla sig inom ramen av det anvisade anslaget kan ännu icke med bestämdhet sägas.

Vad beträffar nästkommande budgetår är det vanskligt att nu närmare beräkna medelsbehovet för kommittéändamål. Av de sakkunnigutredningar, som för närvarande pågå, torde endast 1932 års järnvägsekonomiutredning och 1935 års vägsakkunniga komma att under någon större del av budgetåret förorsaka utgifter å anslaget. Med hänsyn emellertid till anslagsbelastningen under de senaste budgetåren och då erfarenheten ger vid handen, att det under stark utveckling stadda kommunikationsväsendet gång efter annan påkallar särskilda utredningar, har jag ansett mig böra föreslå en mindre höjning av förevarande anslag till 80,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 80,000.

[54.] 11. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Det ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter har under en följd av år utgått med 20,000 kronor. Då samma belopp synes av behovet påkallat jämväl för nästkommande budgetår hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *extra utgifter* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 20,000.

[55.] 12. **Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Hänvisande till vad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden denna dag anfört i fråga om beredande av dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1936/1937 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 140,000.

|                                                                                                                        |                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| <b>Sjätte huvudtitelns slutsumma</b> , för budgetåret 1935/1936 ... kronor                                             | 97,420,600,    |
| skulle, under förutsättning av bifall till vad jag föreslagit,<br>för budgetåret 1936/1937 uppgå till .....            | » 105,997,000. |
| <b>Anslagen av skattemedel i allmänhet</b> , vilka för budgetåret<br>1935/1936 utgått med .....                        | » 9,510,600,   |
| skulle, vid bifall till vad jag föreslagit, för nästa budget-<br>år utgöra .....                                       | » 10,919,600.  |
| <b>Av automobilskattemedel utgående anslag</b> , i riksstaten för<br>budgetåret 1935/1936 upptagna med sammanlagt..... | » 87,910,000,  |
| skulle för budgetåret 1936/1937 under sjätte huvudtiteln<br>utgå med .....                                             | » 95,077,400.  |

Vid jämförelse av anslagssummorna för löpande budgetår och för budget-  
året 1936/1937 bör beaktas,

att de under sjätte huvudtiteln upptagna anslagen av automobilskattemedel  
ökats med 7,167,400 kronor, i följd varav, bortsett från denna automatiska  
ökning, huvudtitelns slutsumma ökats med 1,409,000 till 98,829,600 kronor,  
samt

att sistnämnda ökning, som alltså belöper på anslagssumman av skattemedel  
i allmänhet, uppkommit genom följande ökning och minskning av anslag av  
dylika skattemedel:

| Ä n d a m å l                                                                                                             | Ökning<br>kronor | Minskning<br>kronor |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------------------|
| Kommunikationsdepartementet: Avlöningar .....                                                                             | 3,600            |                     |
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar .....                                                                        | 48,300           |                     |
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader .....                                                                       | 9,600            |                     |
| Bidrag till handelshamnar och farleder .....                                                                              | 300,000          |                     |
| Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.....                                                              | 15,200           |                     |
| Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiske-<br>hamnar .....                                             |                  | 5,200               |
| Besiktning av motorfordon .....                                                                                           | 50,000           |                     |
| Registrering av motorfordon .....                                                                                         |                  | 4,000               |
| Biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart (utgått;<br>omorganisation i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen) ..... |                  | 16,000              |
| Understöd av regelbunden luftfart .....                                                                                   | 181,100          |                     |
| Underhåll och drift av luftfartsleder (nytt anslag).....                                                                  | 125,000          |                     |
| Radiotjänst för luftfarten .....                                                                                          | 110,000          |                     |
| Bidrag till uppförande av en hangar å Bromma flygplats (utgått)                                                           |                  | 100,000             |
| Utvidgning av belysningsanläggningen å Bulltofta flygplats<br>(nytt anslag) .....                                         | 50,000           |                     |
| Istandsättande av hangaren å Torslanda flygplats (nytt anslag)                                                            | 21,300           |                     |
| Byggnadsstyrelsen: Avlöningar .....                                                                                       | 71,900           |                     |
| Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar .....                                                                             | 2,300            |                     |
| Kontorsinventarier m. m. för länsarkitektsorganisationen (utgått)                                                         |                  | 35,000              |

| Ä n d a m å l                                                                                                            | Ökning<br>kronor | Minskning<br>kronor |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------------------|
| Underhåll av vissa historiska byggnader m. m. ....                                                                       | 25,000           |                     |
| Möbler m. m. för kanslihuset (nytt anslag) .....                                                                         | 143,000          |                     |
| Ersättning till statens allmänna fastighetsfond .....                                                                    | 36,400           |                     |
| Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna<br>lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor ..... |                  | 1,000               |
| Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser.....                                                                | 220,000          |                     |
| Bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet                                                            | 10,000           |                     |
| Bidrag till elektrifiering av Gällivare socken (nytt anslag).....                                                        | 102,500          |                     |
| Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                                                        | 10,000           |                     |
| Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.....                                                                | 35,000           |                     |
| Summa ökning respektive minskning.....                                                                                   | 1,570,200        | 161,200             |
| Nettoökning, kronor .....                                                                                                | 1,409,000        |                     |

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Nils Hellenius.*

**Register**

till

**Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1936/1937.****A. Kommunikationsdepartementet.**

| Sid. |                                       | Kronor  |
|------|---------------------------------------|---------|
|      | Kommunikationsdepartementet:          |         |
| 1    | Avlöningar .....                      | 233,800 |
| 3    | Omkostnader .....                     | 41,100  |
|      | Säger för kommunikationsdepartementet | 274,900 |

**B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.**

|     |                                                                                                                                                                                             |            |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|     | Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.:                                                                                                                                                     |            |
|     | Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:                                                                                                                                                           |            |
| 4   | Avlöningar, därav 183,000 kronor att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                                     | 446,700    |
| 51  | Omkostnader, därav 30,500 kronor att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                                     | 93,500     |
| 57  | Vägororganisationen i länen, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                                         | 584,600    |
| 69  | Reseersättning till nämndemän vid vägsyn .....                                                                                                                                              | 8,500      |
|     | Vägbyggnader och vägunderhåll:                                                                                                                                                              |            |
| 69  | Ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen.                                                                                                                            |            |
| 92  | Bidrag till byggande av landsvägar, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                                  | 7,000,000  |
| 99  | Bidrag till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län, att utgå av automobilskattemedel ..... | 1,600,000  |
| 101 | Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                       | 850,000    |
| 103 | Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                        | 500,000    |
| 105 | Bidrag till byggande av broar, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                                       | 2,000,000  |
| 108 | Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                     | 50,000     |
| 109 | Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna, att utgå av automobilskattemedel .....                                                               | 12,709,860 |
| 123 | Förbättring och underhåll av vägar å landsbygden, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                    | 50,839,440 |
| 123 | Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., att utgå av automobilskattemedel .....                                                                                                          | 16,800,000 |
| 123 | Särskilt bidrag till vägdistrikten för täckande av vissa upptagna län, att utgå av automobilskattemedel .....                                                                               | 1,000,000  |

| Sid. |                                                                                                          | Kronor     |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 124  | Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, att utgå av automobilskattemedel.....            | 130,000    |
|      | Hamnar och farleder:                                                                                     |            |
| 125  | Bidrag till hamn- och farledsundersökningar .....                                                        | 8,000      |
| 127  | Bidrag till handelshamnar och farleder .....                                                             | 600,000    |
| 130  | Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder...                                               | 35,000     |
| 132  | Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar .....                                 | 100,000    |
| 134  | Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, att utgå av automobilskattemedel ..... | 750,000    |
|      | Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet                                                                | 96,105,600 |

**C. Vägtrafikväsendet.**

|     |                                               |           |
|-----|-----------------------------------------------|-----------|
| 137 | Besiktning av motorfordon.....                | 1,150,000 |
| 138 | Registrering av motorfordon .....             | 1,000     |
| 139 | Bidrag till vissa kommunikationsändamål ..... | 20,000    |
| 139 | Bidrag till skjutsentreprenader m. m. ....    | 9,000     |
|     | Säger för vägtrafikväsendet                   | 1,180,000 |

**D. Luftfartsväsendet.**

|     |                                                                  |           |
|-----|------------------------------------------------------------------|-----------|
| 141 | Understöd av regelbunden luftfart .....                          | 821,100   |
| 143 | Underhåll och drift av luftfartsleder .....                      | 125,000   |
| 151 | Radiotjänst för luftfarten .....                                 | 150,000   |
| 155 | Extra besiktningar av luftfartyg .....                           | 1,000     |
| 155 | Utvidgning av belysningsanläggningen å Bulltofta flygplats ..... | 50,000    |
| 160 | Istandsättande av hangaren å Torslanda flygplats .....           | 21,300    |
|     | Säger för luftfartsväsendet                                      | 1,168,400 |

**E. Byggnadsväsendet.**

|     |                                                                                              |           |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|     | Byggnadsstyrelsen:                                                                           |           |
| 169 | Avlöningar .....                                                                             | 520,000   |
| 202 | Omkostnader .....                                                                            | 91,900    |
| 202 | Bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m. .... | 50,000    |
|     | Länsarkitektsorganisationen:                                                                 |           |
| 203 | Avlöningar .....                                                                             | 396,300   |
| 207 | Omkostnader .....                                                                            | 58,200    |
| 207 | Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. ....                                    | 5,000     |
| 208 | Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader ..                                    | 1,000     |
| 209 | Underhåll av vissa historiska byggnader m. m. ....                                           | 125,000   |
| 211 | Restaurering av västra trappuppgången och norra portiken å Stockholms slott .....            | 64,000    |
| 212 | Möbler m. m. för kanslihuset .....                                                           | 143,000   |
|     | Säger för byggnadsväsendet                                                                   | 1,454,400 |

**F. Diverse.**

|     |                                                                                                                    |         |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 216 | Ersättning till statens allmänna fastighetsfond .....                                                              | 213,700 |
| 216 | Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor ... | 5,000   |

# Sjätte huvudtiteln.

241

| Sid. |                                                                                                        | Kronor             |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 216  | Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser .....                                             | 5,000,000          |
| 217  | Bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet .....                                    | 190,000            |
| 223  | Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund .....                                                    | 2,000              |
| 225  | Bidrag till svenska brandskyddsföreningen .....                                                        | 500                |
| 226  | Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, att utgå av automobilskattemedel ..... | 50,000             |
| 231  | Bidrag till elektrifiering av Gällivare socken .....                                                   | 102,500            |
| 235  | Bidrag till vissa internationella sammanslutningar .....                                               | 10,000             |
| 235  | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                                      | 80,000             |
| 236  | Extra utgifter .....                                                                                   | 20,000             |
| 236  | Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst .....                                             | 140,000            |
|      | Säger för diverse .....                                                                                | 5,813,700          |
|      | Summa för huvudtiteln                                                                                  | <b>105,997,000</b> |

BIHANG  
TILL  
RIKSDAGENS PROTOKOLL  
VID  
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM  
ÅR 1936

---

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående  
statsverkets tillstånd och behov: sjunde och åttonde  
huvudtillarna*

---

# Bilaga till 1936 års statsverksproposition.

---

## Sjunde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari  
1936.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden  
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,  
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, redogör här efter  
för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgif-  
terna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finans-  
departementet, och anför därvid:

### A. Finansdepartementet.

[1.] 1. **Finansdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande  
anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 301,700 kronor.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1935 fastställt *dels* personalförteckning, *dels*  
ock avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och  
med budgetåret 1935/1936 (statsliggaren sid. 271). Avlöningsstaten upptager,  
bland annat, en anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-  
ordinarie tjänstemän å förslagsvis 6,000 kronor.

För nästkommande budgetår ifrågasättes icke någon ändring i personal-  
förteckningen. Vad angår avlöningsstaten bör ändring ifrågakomma endast  
beträffande nyssnämnda anslagspost till särskilda löneförmåner. I anslut-  
ning till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor  
anför angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i sta-  
tens tjänst torde denna post böra höjas med i runt tal 5,000 kronor eller  
alltså till 11,000 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslag kan på  
grund härav beräknas till  $(301,700 + 5,000 =) 306,700$  kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                                    |        |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                                                          | kronor | 24,000   |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                        | »      | 182,200  |
| 3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 31,800   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                  |        |          |
| a. Grundavlöningar m. m. kronor 55,700                                                             |        |          |
| b. Avlöningsförhöjningar                                                                           |        |          |
| m. m., <i>förslagsvis</i> ....                                                                     | »      | 2,000    |
|                                                                                                    |        | 57,700   |
| 5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och<br>icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | »      | 11,000   |
| Summa kronor                                                                                       |        | 306,700; |

*dels* ock till *Finansdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 306,700.

[2.] **2. Finansdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 51,000 kronor. Samma belopp torde böra äskas för nästa budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 51,000.

## B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[3.] **1. Kammarkollegiet: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 273,700 kronor.

Personalförteckning för kammarkollegiet har av Kungl. Maj:t fastställts den 31 maj 1935 (statsliggaren sid. 272). Förteckningen upptager bland tjänstemän å ordinarie stat 4 kammarråd (B 30) och en andre advokatfiskal (B 26) samt såsom tjänstemän å övergångsstat en andre advokatfiskal (B 27) och en sekreterare (B 26). Enligt anmärkning till personalförteckningen skall den å ordinarie stat upptagna andre advokatfiskalstjänsten hållas vakant, så länge den å övergångsstat uppförde andre advokatfiskalen kvarstår

i tjänst. Kungl. Maj:t har samtidigt med personalförteckningens fastställande förordnat, bland annat, att en kammarrådsbefattning, vilken är vakant, icke må besättas med ordinarie innehavare.

Genom beslut den 31 maj 1935 har Kungl. Maj:t därjämte fastställt följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                                      |        |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . . . .                         | kronor | 219,600  |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> . . . . .                          | »      | 10,100   |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                          |        |          |
| a. Grundavlöningar m. m. . . . .                                                                     | kronor | 33,700   |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .                                         | »      | 3,300    |
|                                                                                                      |        | 37,000   |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . | »      | 7,000    |
| Summa kronor                                                                                         |        | 273,700. |

I skrivelse den 17 september 1935 angående anslag för budgetåret 1936/1937 har *kammarkollegiet* erinrat, att de personer, vilka innehaft förenämnda tjänster å övergångsstat, numera befordrats till andra befattningar, i anledning varav dessa tjänster liksom den vid personalförteckningen fogade anmärkningen kunde utgå ur förteckningen.

Ämbetsverket har vidare i skrivelsen hemställt *dels* om inrättande vid verket av en sekreterarbefattning på extra stat, *dels* om anvisande av medel för anställande av ytterligare en amanuens i 16:e lönegraden, *dels* ock att den vakanta kammarrådsbefattningen åter måtte få besättas med ordinarie innehavare.

I anledning av vad kollegiet sålunda föreslagit må till en början erinras om följande. Som en följd av 1932 års lagstiftning om den kyrkliga jordens förvaltning indrogos år 1933 två ordinarie tjänster vid ämbetsverket, nämligen en sekreterartjänst och en notarietjänst. Därjämte bortföll avlöningen för ett icke-ordinarie kontorsbiträde. 1933 års riksdag uttalade vidare, att en mot slutet av år 1933 ledigblivande kammarrådsbefattning borde hållas vakant i avbidan på närmare erfarenhet och utredning om den inverkan, minskningen i kollegiets arbetsuppgifter genom nämnda lagstiftning komme att få i avseende å personalbehovet inom kollegiet. I enlighet med detta uttalande från riksdagens sida har från och med den 25 december 1933 kammarrådsämbetet å ämbetsverkets 4:e byrå uppehållits allenast medelst förordnande tills vidare.

Med åberopande av statistiska uppgifter rörande *dels* antalet till kollegiet under tiden 1932—31 augusti 1935 inkomna ärenden, *dels* ock antalet balanserade ärenden vid utgången av åren 1932, 1933 och 1934 samt den 31 augusti 1935 har kollegiet i sin förevarande skrivelse framhållit, att kollegiets arbetsbörda nu vore lika stor som tidigare och att följaktligen behovet av arbetskrafter i huvudsak vore oförändrat i förhållande till tiden före 1933 års personalindragning.

Av det utav kollegiet åberopade siffermaterialet framgår, att antalet till ämbetsverket inkomna ärenden utgjort 6,042 år 1932, 5,713 år 1933, 5,557 år 1934, 3,770 under tiden 1 januari—31 augusti 1934 och 3,704 under tiden 1 januari—31 augusti 1935 ävensom att antalet balanserade ärenden vid utgången av åren 1932, 1933 och 1934 samt den 31 augusti 1935 utgjort respektive 1,749, 1,686, 1,968 och 2,194. Vad angår fjärde byrån, dit de ecklesiastika ärendena i huvudsak äro koncentrerade, har antalet inkomna ärenden utgjort 1,434 år 1932, 1,419 år 1933, 1,347 år 1934 samt 790 under tiden 1 januari—31 augusti 1935. Arbetsbalansen har å samma byrå utgjort vid utgången av åren 1932, 1933 och 1934 samt den 31 augusti 1935 respektive 210, 332, 306 och 432 ärenden.

Kollegiet framhåller, att antalet inkomna ärenden under åren 1933 och 1934 visserligen något nedgått i förhållande till år 1932 men att den genomsnittliga storleken och besvärligheten av vissa ecklesiastika ärenden ökats, varjämte kollegiet för närvarande vore och även för avsevärd tid komme att vara sysselsatt med omfattande utredningar. Att den nedskärning av personalen, som företogs år 1933, föga om ens alls kompensrats av motsvarande nedgång i kollegiets arbetsbörda anser kollegiet bestyrkt av den stegring i arbetsbalansen, som på senare tid inträffat såväl i allmänhet inom ämbetsverket som på fjärde byrån.

Ämbetsverket har vidare erinrat om sin skyldighet att avgiva förslag till lönereglering för de särskilda pastoraten för infallande ny löneregleringsperiod. Arbetet omfattar enligt kollegiets uppgift upprättandet av omkring 1,350 löneregleringsförslag, av vilka i genomsnitt 200 falla på ettvar av de närmaste åren. Med nuvarande personal synes, anför kollegiet, detta arbete icke kunna utföras utan att antingen detsamma eftersättes eller annat arbete blir lidande.

För möjliggörande för kollegiet att handlägga förekommande ärenden inom skäligen tid har verket alltså ansett nödvändigt, att personalen i någon mån förstärkes.

Såsom särskild motivering för förslaget om inrättande av en sekretärarbefattning å extra stat innehåller kammarkollegiets skrivelse huvudsakligen följande:

Det var i främsta rummet fjärde byrån, som fick kännning av 1933 års personalindragning. Å denna byrå finnas för närvarande två särskilda föredragande, nämligen tillförordnade kammarrådet och, såsom provisorisk anordning, en föredragande notarie, vilken överflyttats från arkivet. Notarien har dock icke hela året ägnat sig åt föredragning utan viss tid biträtt kammarrådet vid dennes omfattande arbete. Förutom att det synes önskvärt, att vid sidan av kammarrådet ytterligare en tjänsteman oavbrutet kan syssla med föredragning av byråns ärenden, bör denne tjänsteman äga kvalifikationer att på eget ansvar handlägga jämväl mål av mera omfattande karaktär. Med billighet synes därvid överensstämma, att han kommer i åtnjutande av motsvarande löneförmåner som innehavarna av liknande befattningar på de övriga byråerna och avdelningarna. Härtill kommer, att den notarietjänst, som för närvarande är indelad på fjärde byrån, är av stort behov påkallad för andra arbetsuppgifter.

För att sekreteraren skall kunna vederbörligen utnyttjas och få tillfälle att i huvudsak ägna sig åt mera kvalificerade uppgifter anser kammarkollegiet, att möjlighet till arbetshjälp genom amanuensbiträde bör beredas honom.

Beträffande slutligen förslaget om återbesättande av kammarrådsbefattningen å kollegiets fjärde byrå med ordinarie innehavare har kollegiet anfört följande:

Är det ådagalagt att en förstärkning av personalen är påkallad, synes än mera framstå det stadigvarande behovet av en högt kvalificerad tjänsteman såsom ledare av arbetet å fjärde byrån, vilken torde vara den mest arbets-tyngda inom kollegiet. Den erfarenhet, som redan vunnits rörande arbetets omfattning och ärendenas ofta invecklade natur å byrån, ådagalägger, att den av riksdagen uttalade möjligheten av indragning av kammarrådstjänsten icke förefinnes och ej heller kan uppkomma, så länge den arbetsbörda, som för närvarande enligt gällande ordning åligger kollegiet, fortfarande skall omhänderhavas av verket. Under sådana förhållanden synes anledning icke förefinnas att fortfarande hålla kammarrådstjänsten vakant.

I fråga om beräkningen av kammarkollegiets avlöningsanslag för budgetåret 1936/1937 framgår av ämbetsverkets förberörda skrivelse följande.

Då under anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat för närvarande icke finnas inräknade medel för avlöning till andre advokatfiskalen i lönegraden B 26, har kammarkollegiet hemställt, att nämnda anslagspost måtte ökas med ett belopp av 9,700 kronor, motsvarande i avrundat tal avlöningen i högsta löneklass för tjänsteman i 26:e lönegraden efter avräkning av pensionsavdrag för dylik tjänst. Anslagsposten skulle alltså upptagas med  $(219,600 + 9,700 =) 229,300$  kronor.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat har av kammarkollegiet uteslutits ur avlöningsstaten.

Däremot föreslår kollegiet uppförande å avlöningsstaten av en ny anslagspost till avlöning till tjänsteman å extra stat med 9,200 kronor, vilket belopp i avrundat tal motsvarar avlöningen enligt högsta förrekommade löneklass för en sekreterare å extra stat i 26:e lönegraden efter avräkning av pensionsavdrag för samma tjänst.

För grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal har ämbetsverket upptagit ett belopp av 37,700 kronor, motsvarande dels det belopp av 33,700 kronor, som under innevarande budgetår står till kollegiets förfogande för ifrågavarande ändamål, dels ock ett belopp av 4,000 kronor för ökat amanuensbiträde å fjärde byrån.

För avlöningsförhöjningar m. m. har beräknats samma belopp som för löpande budgetår eller 3,300 kronor.

Slutligen föreslår kammarkollegiet, att anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän med hänsyn till de föreslagna nya tjänsterna höjes med 600 kronor eller till 7,600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har kammar-

kollegiet alltså uppskattat till  $(229,300 + 9,200 + 37,700 + 3,300 + 7,600 =)$  287,100 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Det förslag beträffande personalförstärkning å kammarkollegiets fjärde byrå, som nu framlagts av kollegiet, innebär ett upprepande av den framställning i samma hänseende, som gjordes i ämbetsverkets anslagsäskanden för innevarande budgetår men som då icke vann bifall. I anledning av denna framställning anförde jag i 1935 års statsverksproposition, att jag icke underskattade de svårigheter, som på grund av den inträdda arbetsökningen å nämnda byrå gjorde sig gällande för ämbetsverket, men att jag likväl med hänsyn till den stränga återhållsamhet, som vid budgetförslagets uppförande måst iakttagas vid behandling av framställningar om utökande av personalen vid skilda grenar av statsförvaltningen, funnit mig nödsakad att avstå från att för det dåvarande föreslå någon ändring i kollegiets personalorganisation.

Den utredning, som nu förebragts angående arbetsuppgifterna å fjärde byrån, har synts mig giva vid handen, att oundgängligt behov av en viss personalförstärkning å byrån föreligger med hänsyn till det omfattande arbete med uppgörande av förslag till ny lönereglering för rikets pastorat, som det åligger kollegiet att fullgöra under de närmaste åren. Då detta behov alltså kan betraktas såsom tillfälligt, har jag emellertid ansett mig icke böra tillstyrka, att för dess tillgodoseende inrättas en befattning å extra stat. I stället finner jag mig böra förorda, att under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare beräknas medel för att möjliggöra dels viss löneökning för en tjänsteman hos kollegiet, som får sig ålagd regelbunden föredragningskyldighet å fjärde byrån, huvudsakligen i prästlöneregleringsärenden, dels ock viss förstärkning av amanuenspersonalen. För nu angivna ändamål synes böra avses ett belopp av 5,000 kronor. Storleken av det arvode, som bör utgå för föredragningen, bör givetvis göras i viss mån beroende av tjänstemannens grundavlöning i innehavande befattning. Med hänsyn härtill synes det lämpligt, att beslut om arvodet meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av kammarkollegiet.

Med avseende å kammarrådsbefattningen å kollegiets fjärde byrå anser jag i likhet med kammarkollegiet, att den erfarenhet, som numera vunnits angående mängden och beskaffenheten av de ecklesiastika ärendena efter ikraftträdandet av 1932 års lagstiftning om den kyrkliga jordens förvaltning, ådagalägger att en indragning av denna befattning icke kan ifrågakomma. Vid sådant förhållande synes mig anledning ej föreligga att längre hålla tjänsten vakant. Jag har därför för avsikt att, därest riksdagen ej uttalar erinran häremot, föreslå befattningens återbesättande med ordinarie innehavare.

Beträffande de olika posterna i kammarkollegiets avlöningsstat föranleder min i det föregående intagna ståndpunkt den jämkningen i kollegiets förslag, att någon post till avlöningar till tjänstemän å extra stat ej upptages men att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes med 5,000 kronor till 42,000 kronor, därav till grundavlöningar 38,700 kronor och till avlöningsförhöjningar 3,300 kronor. Mot kollegiets förslag beträffande anslags-

posterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och å övergångsstat har jag intet att erinra. I fråga om posten till särskilda löneförmåner har kammarkollegiet i sitt förslag ej tagit hänsyn till den ökning i anslagsbelastningen, som föranledes av de nya bestämmelserna rörande provisoriskt dyrtillägg. I anledning av dessa bestämmelser bör posten höjas med ett belopp av 5,000 kronor eller till 12,000 kronor.

Kammarkollegiets avlöningsanslag torde alltså böra bestämmas till (229,300 + 42,000 + 12,000 =) 283,300 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för kammarkollegiet:

| Befattning                     | Personalförteckning. | Lönegrad |
|--------------------------------|----------------------|----------|
| Tjänstemän å ordinarie stat:   |                      |          |
| 1 generaldirektör .....        | A                    | 3        |
| 4 kammarråd .....              | B                    | 30       |
| 1 förste advokatfiskal .....   | B                    | 28       |
| 1 andre » .....                | B                    | 26       |
| 2 förste arkivarier .....      | B                    | 26       |
| 4 sekreterare .....            | B                    | 26       |
| 2 fiskaler .....               | B                    | 21       |
| 4 notarier .....               | B                    | 21       |
| 1 registrator .....            | B                    | 14       |
| 1 förste expeditionsvakt ..... | B                    | 7        |
| 2 kanslibiträden .....         | B                    | 7        |
| 3 expeditionsvakter .....      | B                    | 5        |
| 7 kontorsbiträden .....        | B                    | 4;       |

dels godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

#### Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* ..... kronor 229,300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:
  - a. Grundavlöningar
    - m. m. .... kronor 38,700
  - b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* ..... » 3,300 » 42,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* ..... » 12,000

Summa kronor 283,300;

dels ock till Kammarkollegiet: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 283,300.

[4.] **2. Kammarkollegiet: Omkostnader, förslagsanslag.** I enlighet med kammarkollegiets i förberörda skrivelse den 17 september 1935 framlagda förslag synes ämbetsverkets omkostnadsanslag böra för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 32,400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 32,400.

[5.] **3. Statskontoret: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med ett belopp av 364,800 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 juni 1935 fastställt personalförteckning och avlöningsstat för statskontoret (statsliggaren sid. 273 och 274). Avlöningsstaten, vilken slutar å samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade anslaget, upptager bland annat *dels* en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 66,500 kronor, därav till grundavlöningar m. m. 62,400 kronor samt till avlöningsförhöjningar m. m. förslagsvis 4,100 kronor, *dels* ock en anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän å förslagsvis 9,600 kronor.

I skrivelse den 1 oktober 1935 har *statskontoret* hemställt om ökad medelsanvisning för nästa budgetår under nyssnämnda två anslagsposter.

Vad först angår statskontorets förslag om förstärkning av de för avlönnande av icke-ordinarie personal avsedda medlen må erinras, att statskontoret — på sätt närmare framgår av propositionen nr 194 till 1935 års riksdag — även i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår hemställde om anslagsökning för detta ändamål. Därvid begärdes bland annat medel för anställande av *dels* tre förste amanuenser med heltidstjänstgöring, huvudsakligen motiverade med behovet att förse utgiftsbyråernas chefer med utredningsbiträde för beredning av remissärenden, *dels* en amanuens med halvtidstjänstgöring för förstärkning av arbetskrafterna å kassabyrån särskilt för statsliggarens utarbetande, *dels* ock två extra ordinarie kontorsbiträden. Förslagen biföllos allenast såtillvida, att ett belopp av 6,000 kronor inräknades i grundavlöningsposten för att efter ämbetsverkets bestämmande disponeras för utökning av amanuens- och biträdespersonalen.

I sin nu förevarande skrivelse har statskontoret hemställt om ökad medelsanvisning för anställande hos ämbetsverket av tre amanuenser i 15:e lönegraden med heltidstjänstgöring samt två extra ordinarie kontorsbiträden i 4:e lönegraden. Tillika hemställer statskontoret om ett belopp av 3,000 kronor till extra biträdeshjälp.

Av de nya befattningshavarna avses två amanuenser och ett extra ordinarie kontorsbiträde för första och tredje utgiftsbyråerna samt en amanuens och ett extra ordinarie kontorsbiträde för andra utgiftsbyrån (pensionsbyrån). Det till extra biträdeshjälp föreslagna beloppet skulle fördelas med 1,500 kronor på pensionsbyrån och med 1,500 kronor på fondbyrån.

Till stöd för den föreslagna personalförstärkningen å första och tredje utgiftsbyråerna har statskontoret till en början redogjort för de skäl, som föranledde ämbetsverkets i det föregående omnämnda förslag om medel för innevarande budgetår för anställande av tre förste amanuenser med heltidstjänstgöring och två extra ordinarie kontorsbiträden. Statskontoret framhåller härefter, att den arbetsanhopning, som föranleddes av remisser från de olika statsdepartementen, fortfarande föreläge i minst samma omfattning som tidigare samt att den förstärkning av arbetskrafterna, vilken åstadkommits genom den av 1935 års riksdag beviljade höjningen av anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare, icke varit tillräcklig, så mycket mindre som densamma endast till en del kunnat utnyttjas för sagda ändamål, och att därför behovet av ökad utrednings- och skrivhjälp alltjämt vore trängande.

Till stöd för förslaget om anställande av ytterligare en amanuens å pensionsbyrån anför statskontoret huvudsakligen följande:

Sedan den militära tjänstepensioneringens handhavande överflyttats på statskontoret samt ämbetsverket övertagit pensioneringsbestyr och pensionsutbetalningar i fråga om tullverkets, lotsverkets samt patent- och registreringsverkets tjänstemän, har under tiden juli—september 1935 beredningen och föredragningen av inkommande pensionsansökningar åvilat en av ämbetsverkets sekreterare, som tidigare, särskilt under de senaste åren, tagits i anspråk framför allt för handläggning, inbegripet föredragning, av remisser i pensionsfrågor. Därjämte har vid arbetet i första hand biträtt en amanuens. Dessa båda befattningshavare hava uteslutande varit sysselsatta med nämnda göromål. Vid vissa tider har därutöver särskild hjälp måst ställas till deras förfogande. Antalet behandlade pensionsansökningar har under ifrågavarande tid i medeltal per månad uppgått till 3 å 4 gånger motsvarande medeltalsiffra för år 1934.

Visserligen ligger det i sakens natur, att den betydande arbetsanhopning i förevarande hänseende, som sålunda förekommit under sistförflutna kvartal, icke allt framgent kommer att hava samma omfattning. Det förefaller dock statskontoret sannolikt, att bestyret med pensionsärenden blir så krävande, att nyssnämnda båda befattningshavare i regel icke kunna i fortsättningen påräknas för andra arbetsuppgifter. Då, såsom nyss antytts, sekreteraren tidigare varit chefen å andra utgiftsbyrån behjälplig med utredningar i remissärenden och även själv föredragit dylika ärenden, har genom sekreterarens bundenhet vid handläggningen av pensionsansökningar behovet av särskild utredningshjälp åt nämnde byråchef — vilket behov under de gångna månaderna av detta budgetår fått delvis tillgodoses genom tillfälliga anordningar — blivit ännu mera framträdande. Statskontoret anser därför ofrånkomligt, att för nästa budgetår medel för avlönande av en amanuens ställas till förfogande.

Även den personalförstärkning i övrigt, varom statskontoret hemställt för pensionsbyråns räkning, sammanhänger med överflyttningen till ämbetsverket av bestyret med den militära tjänstepensioneringen m. m. I samband med nämnda överflyttning uppfördes å ordinarie stat en ny kontorsbiträdesbefattning i lönegraden B 4, varjämte medel anvisades *dels* till avlönande av en förste amanuens i 18:e lönegraden, *dels ock* med 2,000 kronor för tillfälligt biträde.

Statskontoret har i förevarande skrivelse framhållit, att antalet pensionärer, till vilka statskontoret hade att månatligen utbetala dem tillkommande förmåner och vilka tidigare beräknats till 8,000, visat sig överstiga 10,000 och syntes komma att innan budgetårets utgång ökas med ytterligare ett 500-tal. Härtill komme, att utbetalningsförfarandet — som av statskontoret i möjligaste mån förenklats och mekaniserats genom användande av maskinell utrustning — i vissa avseenden komplicerats på grund av olika beträffande de nytillkomna pensionärerna rådande förhållanden, om vilka statskontoret tidigare saknat erfarenhet. Sålunda skulle för 700 av nämnda 10,000 pensionärer innehållas familjepensionsavgifter, för omkring 300 pensionärer innehållas olika belopp på grund av införsel, för omkring 100 pensionärer insättning ske å intressekonto och för omkring 900 pensionärer utbetalas barntilllägg, allt månatligen. Motsvarande förhållanden hade tidigare avsett endast omkring 200, 75, 10 och 150 pensionärer respektive. Ämbetsverket fortsätter:

Till följd av nu angivna omständigheter har det — trots nyssnämnda rationella omläggning av utbetalningssystemet — icke visat sig möjligt att verkställa pensionsutbetalningarna med anlitande allenast av den därför beräknade arbetskraften, utan extra arbetsförstärkning har måst tagas i anspråk, nämligen dels ett biträde för hjälp vid skötandet av de särskilt anskaffade specialmaskinerna, dels ett annat biträde för förandet av det omfattande personregistret beträffande pensionärerna samt för besvarandet av de talrikt förekommande skriftliga och muntliga förfrågningarna i samband med pensionsutbetalningarna.

Såvitt statskontoret kan bedöma, blir detta ökade arbetsbiträde i huvudsak erforderligt jämväl i fortsättningen. Härtill kommer, att statskontoret har för avsikt att — i enlighet med den praxis, som tillämpats av arméns pensionskassa — årligen till samtliga pensionärer utsända meddelande om de under nästföregående år utbetalade pensionsbeloppen, om vilka av ämbetsverket uppgift lämnas taxeringsmyndigheterna till ledning för taxeringen. Med hänsyn jämväl tagen till det behov av biträde under ett par månader av året, som härav påkallas, beräknar statskontoret att tillhoppa för samtliga nu nämnda ändamål erfordras dels avlöning till ett e. o. kontorsbiträde, dels ett belopp av 1,500 kronor till anskaffande av extra biträdeshjälp.

Vad slutligen angår det för fondbyrån avsedda beloppet å 1,500 kronor för extra biträdeshjälp, har statskontoret till stöd för sin hemställan härom åberopat det stegrade behovet av biträde vid bokföringen å nämnda byrå med hänsyn till den utvidgning, som utlåningsverksamheten och särskilt lånerörelsen genom de statliga utlåningsfonderna de senare åren undergått.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har statskontoret med hänsyn till förberörda förslag beräknat till 86,200 kronor, därav till grundavlöningar m. m. 80,700 kronor samt till avlöningsförhöjningar m. m. 5,500 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har statskontoret i anledning av de ändrade grunderna för provisoriskt dyrortstillägg samt den av statskon-

toret begärda ökningen av grundavlöningsposten för icke-ordinarie personal ansett böra upptagas med ett till 18,700 kronor förhöjt belopp.

Under återopande av vad sålunda anförts har statskontoret hemställt, att statskontorets avlöningsanslag måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas med 393,600 kronor.

Enligt vad statskontoret anført hava de nya arbetsuppgifter, som ämbets-*Departements-  
chefen.* verket från och med innevarande budgetår fått sig pålagda genom övertagande av pensionsprövningen och utbetalningen av pensioner åt personal vid försvarsväsendet och tullverket samt av pensionsutbetalningen jämväl beträffande lotsverket samt patent- och registreringsverket, av olika skäl medfört större ökning i arbetsuppgifterna än vad tidigare beräknats. Med hänsyn härtill har statskontoret för nästkommande budgetår framfört krav på ytterligare förstärkning av pensionsbyråns arbetskrafter. Dessa krav synas mig vara befogade. Den personalökning, som från och med innevarande budgetår avsetts för pensionsbyrån och som varit ringa i jämförelse med tidigare administrationskostnader för ifrågavarande områden av pensionsväsendet, har nämligen visat sig icke vara tillräcklig för mötande av den mycket betydande ökning i arbetsbördan, som ägt rum. Stora svårigheter hava därför hittills förelegat att tillfredsställande medhinna pensionsärendenas handläggning. Då uppenbarligen stor makt ligger däruppå, att arbetet med pensionsprövningen och pensionsutbetalningarna kan av ämbetsverket till fullo bemästras, har jag ansett mig böra helt biträda statskontorets nu omhandlade förslag. Jag tillstyrker alltså, att för detta ändamål anvisas i runt tal 7,300 kronor, motsvarande avlöning åt ytterligare en amanuens och ett extra ordinarie kontorsbiträde samt 1,500 kronor för extra biträdeshjälp.

I övrigt har statskontorets förslag om ökad medelsanvisning för nästkommande budgetår till avlöande av icke-ordinarie personal motiverats med behovet av utredningsbiträde åt första och tredje utgiftsbyråernas chefer på grund av den arbetsanhopning, som föranletts av remisser från statsdepartementen, samt med stegrat behov av biträdespersonal i anledning av utlåningsverksamhetens fortgående utvidgning. Även i denna del synes mig statskontorets förslag vara i huvudsak välgrundat. Medelsanvisningen för sistnämnda ändamål synes dock kunna begränsas till samma belopp, som nyss tillstyrkts för pensionsbyråns vidkommande, eller i runt tal 7,300 kronor.

Mot ämbetsverkets beräkning av medelsbehovet å avlöningsförhöjningsposten till 5,500 kronor har jag icke någon erinran att framställa.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i avlöningsstaten för nästa budgetår upptagas med ett belopp av 82,500 kronor, därav till grundavlöningar m. m. (62,400 + 7,300 + 7,300 =) 77,000 kronor samt till avlöningsförhöjningar m. m. förslagsvis 5,500 kronor.

I anledning av de ändrade grunderna för provisoriskt dyrortstillägg och med hänsyn till det nyss framlagda förslaget om personalförstärkning bör

anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän för nästa budgetår upptagas med ett belopp av 18,400 kronor.

Eftersom i övrigt ändring icke ifrågasättes av de i gällande avlöningsstat för statskontoret upptagna anslagsposterna, torde ämbetsverkets avlöningsanslag böra för nästa budgetår anvisas med ett belopp av  $(271,600 + 8,800 + 8,300 + 82,500 + 18,400 =) 389,600$  kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                                 |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                     | kronor 271,600 |
| 2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat,<br><i>förslagsvis</i> .....                        | » 8,800        |
| 3. Avlöning till tjänsteman å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....                              | » 8,300        |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                               |                |
| a. Grundavlöningar m. m.                                                                        | kronor 77,000  |
| b. Avlöningsförhöjningar                                                                        |                |
| m. m., <i>förslagsvis</i> ....                                                                  | » 5,500        |
|                                                                                                 | » 82,500       |
| 5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | » 18,400       |
| Summa kronor 389,600;                                                                           |                |

*dels* ock till Statskontoret: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 389,600.

[6.] 4. Statskontoret: Omkostnader, *förslagsanslag*. Statskontorets anslag till omkostnader är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med ett belopp av 77,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 juni 1935 fastställt följande omkostnadsstat för statskontoret, att gälla tills vidare under budgetåret 1935/1936:

#### Omkostnadsstat.

|                                                |              |
|------------------------------------------------|--------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | kronor 3,000 |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | » 56,500     |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | » 17,500     |
| Summa kronor 77,000.                           |              |

I anslagsposten till expenser ingår ett belopp av 15,000 kronor, som avsetts för anskaffning av maskinell utrustning att användas vid statskontorets

pensionsutbetalningar ävensom för vissa andra engångskostnader. Av anslagsposten till publikationstryck är ett belopp av 6,000 kronor avsett att täcka kostnaderna för den nysättning av stora delar av statsliggaren för budgetåret 1935/1936, som föranletts av den ändrade uppställningen av riksstatsens utgiftssida samt av verks och myndigheters avlönings- och omkostnadsstater.

*Statskontoret* har i sin förberörda skrivelse den 1 oktober 1935 angående ämbetsverkets medelsbehov för budgetåret 1936/1937 föreslagit, att anslagsposten till expenser måtte minskas med det i det föregående omförmälda beloppet å 15,000 kronor men att å andra sidan i anslaget måtte inräknas dels 1,500 kronor i anledning av att telegram-, telefon- och annonseringskostnader under senare år avsevärt överstigit det härför beräknade beloppet, dels 750 kronor för inköp av skrivmaskin för ombudsmansexpeditionen och räknemaskin för arbetet med pensionsutbetalningarna, dels ock 750 kronor, avsedda att möjliggöra ett utbyte av ämbetsverkets förslitna gångmattor. Anslagsposten skulle alltså enligt statskontorets förslag i omkostnadsstaten för nästa budgetår upptagas med ett belopp av  $(56,500 - 15,000 + 1,500 + 750 + 750 =) 44,500$  kronor.

Beträffande anslagsposten till publikationstryck har statskontoret framhållit, att då omsättning av statsliggaren under budgetåret 1936/1937 erfordrades endast i mindre omfattning, nämnda anslagspost borde kunna sänkas till 15,000 kronor.

Då ämbetsverket icke ifrågasatt ändring i anslagsposten till reseersättningar, beräknar verket alltså ifrågavarande omkostnadsanslag för nästa budgetår till  $(3,000 + 44,500 + 15,000 =) 62,500$  kronor.

Mot statskontorets förslag om ökad medelsanvisning i anledning av de *Departements-  
chefen.* stegrade utgifterna till telegram, telefon och annonsering finner jag ej anledning till erinran. Orsaken till ifrågavarande stegring i utgifterna är enligt vad ämbetsverket framhållit att söka främst i den ständigt ökade omfattningen av låneärendena på fondbyrån. Däremot anser jag mig icke böra biträda förslaget om beräknande av särskilda medel för inköp av vissa maskiner samt för att möjliggöra utbyte av förslitna gångmattor. Dessa utgiftsändamål torde nämligen vara att hänföra till sedvanlig förnyelse av inventarier och böra fördenskill kunna bestridas inom ramen av de för inköp och underhåll av möbler, maskiner m. fl. inventarier normalt tillgängliga medlen.

Vidare lär anslagsposten till publikationstryck kunna beräknas lägre än statskontoret ifrågasatt. Såsom redan angivits, äro av anslagspostens nuvarande belopp 6,000 kronor avsedda att täcka kostnaderna för viss nysättning av statsliggaren. Då emellertid, enligt vad ämbetsverket framhållit, omsättning av statsliggaren under budgetåret 1936/1937 torde erfordras endast i mindre omfattning, synes anslagsposten kunna för nämnda budgetår sänkas till förslagsvis 12,000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde statskontorets omkostnadsanslag för budgetåret 1936/1937 böra beräknas enligt följande uppställning:

|                                                |        |         |
|------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | kronor | 3,000   |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | »      | 43,000  |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 12,000  |
| Summa kronor                                   |        | 58,000. |

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 58,000.

[7.] 5. **Kammarrätten: Avlöningar, förslagsanslag.** Kammarrättens avlöningsanslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 541,400 kronor.

Personalförteckning för kammarrätten har av Kungl. Maj:t fastställts den 31 maj 1935 (statsliggaren sid. 275). Förteckningen upptager bland tjänstemän å ordinarie stat 18 kammarrättsråd (B 30), bland tjänstemän å överflyttningsstat 1 byråchef (B 30) och en förste kanslisekreterare (B 26) samt bland tjänstemän å extra stat 10 assessorer (B 27). Enligt anmärkning till personalförteckningen må förordnande å en av assessorstjänsterna meddelas endast för tid, då den å överflyttningsstat uppförde förste kanslisekreteraren är förhindrad att tjänstgöra såsom adjungerad ledamot i kammarrätten.

Byråchefen och förste kanslisekreteraren å överflyttningsstat innehava båda ledamotsställning. Sammanlagda antalet ledamöter i kammarrätten uppgår alltså under innevarande budgetår till 29, nämligen, om samtliga ledamöter å ordinarie stat och överflyttningsstat tjänstgöra, 18 kammarrättsråd, 1 byråchef, 1 förste kanslisekreterare och 9 assessorer. Som emellertid ett kammarrättsråd stadigvarande på grund av offentligt uppdrag icke tjänstgör i kammarrätten och under ledigheten ersättes av vikarie med assessors befogenhet samt förste kanslisekreteraren är förordnad att uppehålla tjänst utom verket, utgöres kammarrättens nuvarande ledamotspersonal i allmänhet av 17 kammarrättsråd, 1 byråchef och 11 assessorer. Då Kungl. Maj:t förklarat, att byråchefen skall med visst undantag äga samma befogenhet som kammarrättsråd, kan denne i det följande inräknas i antalet kammarrättsråd.

Tre kammarrättsråd tagas för närvarande i anspråk för arbetet å kammarrättens fastighetstaxeringsavdelning, å vilken avdelning ordinarie session tagit sin början i september 1934. Två av dessa hava dock att vardera en timme i veckan föredraga till fastighetstaxeringsavdelningen icke hörande mål. Å avdelningen tjänstgöra dessutom fyra av assessorerna.

Under budgetåret 1933/1934 uppgick sammanlagda antalet ledamöter i kammarrätten till 27. Av dessa voro 5 kammarrättsråd och 1 assessor placerade å en division, där anmärknings- och avlöningsmål jämte vissa med dem likställda mål handlades, å en division voro placerade 3 kammarrättsråd

och 2 assessorer samt å vardera av två divisioner 3 kammarrättsråd och 1 assessor, medan två divisioner hade 2 kammarrättsråd och 2 assessorer vardera. Antalet divisioner utgjorde alltså 6. Att ett så stort antal kammarrättsråd tilldelats förstnämnda division sammanhänger med den i kammarrättens instruktion givna föreskriften, att av de fem eller, därest tre äro ense om slutet, fyra ledamöter, som deltaga i avgörandet av anmärknings- och avlöningsmål, minst tre skola vara kammarrättsråd.

I syfte att i möjligaste mån undvika ökning i balansen av till fastighetstaxeringsavdelningen icke hörande mål under den tid, då ordinarie session å avdelningen pågår, ökades antalet ledamöter från och med budgetåret 1934/1935 till 29 genom inrättande av ytterligare två assessorsbefattningar. Häri-genom blev minskningen i det antal ledamöter, som helt kunde ägna sig åt beredning och avgörande av nämnda mål under tiden för fastighetstaxeringsavdelningens arbete, begränsad till 5, nämligen 3 kammarrättsråd och 2 assessorer.

Antalet balanserade mål i kammarrätten har under senare år icke ovä-sentligt ökats. Enligt uppgifter härom, som av kammarrätten lämnats i skrivelse den 13 september 1935 med förslag till anslagsäskanden för bud-getåret 1936/1937, utgjorde, om mål tillhörande fastighetstaxeringsavdelnin-gen undantagas, balansen från åren 1929—1934 respektive 8,308, 8,927, 9,358, 9,425, 9,256 och 10,608 mål. Kammarrätten har i sin nyssnämnda skrivelse framhållit, att det visserligen varit att förvänta, att balansen av andra mål än fastighetstaxerings- och virkestaxeringsmålen skulle under ti-den för sessionen å fastighetstaxeringsavdelningen i viss mån ökas men att kammarrätten dock hade hoppats, att denna ökning icke skulle bliva större än att jämförelsevis snart efter sessionens avslutande en utjämning skulle kunna äga rum. Tyvärr hade det emellertid visat sig, att på grund av en högst betydande ökning i tillströmningen av mål under år 1934 samt 1935 års första åtta månader balansen vuxit i så hög grad, att ett nedbringande av densamma till den förutvarande nivån icke utan vidtagande av särskilda åtgärder syntes möjligt.

Beträffande antalet till kammarrätten inkomna mål har ämbetsverket med förenämnda skrivelse lämnat bland annat följande uppgifter. Summan av antalet inkomna mål, fortfarande med undantag för mål tillhörande fastig-hetstaxeringsavdelningen, utgjorde för ettvarrt av åren 1930—1934 respek-tive 6,500, 6,576, 7,368, 7,082 och 8,895. Under de första åtta månaderna inkommo år 1934 5,426 men år 1935 6,268 mål. Balansen hade den 1 sep-tember 1935 stigit till ej mindre än 12,539 mål.

För balansens minskande till något så när normal nivå anser *kammar-rätten*, såsom redan antytts, nödvändigt att särskilda åtgärder vidtagas. I sådant hänseende har ämbetsverket — som beräknar att sessionen å fastig-hetstaxeringsavdelningen skall vara avslutad före utgången av mars månad 1937 — föreslagit, *dels* att de två assessorer, vilka utöver det tidigare anta-let från och med budgetåret 1934/1935 varit ledamöter av kammarrätten,

måtte få behållas även för den del av budgetåret 1936/1937, då sessionen å fastighetstaxeringsavdelningen icke längre pågår, *dels ock* att för sistnämnda budgetår två befattningar såsom extra kammarrättsråd måtte inrättas.

Såsom skäl för att giva de ifrågasatta nya ledamöterna ställning av *extra kammarrättsråd* och ej av assessorer har kammarrätten anfört bland annat följande:

Efter avslutandet av den nu pågående sessionen å fastighetstaxeringsavdelningen torde tjänstgöringsfördelningen mellan de ordinarie ledamöterna bliva sådan, att å var och en av fem divisioner placeras två ledamöter, under det att två divisioner för handläggning av anmärknings- och avlöningsmål erhålla vardera fyra ordinarie ledamöter. Då nu erfarenheten visat, att av kammarrättens ordinarie ledamöter ofta två och stundom ännu flera samtidigt åtnjuta tjänstledighet för fullgörande av offentligt uppdrag eller på grund av sjukdom eller för beredning till föredragning av remisser eller särskilt vidlyftiga mål, är det tydligt, att med allenast två ordinarie ledamöter på var och en av de övriga divisionerna handläggningen av fattigvårds-, barnavårds-, mantalsskrivnings- och kyrkobokföringsmål, i vilkas avgörande enligt instruktionen skola deltaga tre ledamöter, därav minst två kammarrättsråd, esomoftast skulle förhindras. Finnes däremot tillgång till ytterligare två kammarrättsråd, kan en tillfällig överflyttning av kammarrättsråd till division, där brist på sådana gör sig gällande, relativt lätt åstadkommas. Dessutom måste det ur mera allmän synpunkt betraktas såsom mindre tillfredsställande, om antalet assessorer i kammarrätten skulle överstiga halva antalet kammarrättsråd.

Enligt vad jag inhämtat, kommer vid bifall till kammarrättens förslag ledamöternas fördelning på divisioner, sedan sessionen på fastighetstaxeringsavdelningen avslutats, sannolikt att bliva sådan, att å två divisioner, avsedda för handläggning av anmärknings- och avlöningsmål, placeras 4 kammarrättsråd och 1 respektive 2 assessorer, å vardera av två divisioner 3 kammarrättsråd och 1 assessor samt å envar av tre divisioner 2 kammarrättsråd och 2 assessorer. Antalet divisioner skulle alltså utgöra 7, medan enligt normal organisation kammarrätten består av 6 divisioner och under tiden för session å fastighetstaxeringsavdelningen antalet divisioner utöver denna avdelning utgör 5.

I sin förberörda skrivelse har kammarrätten vidare hemställt om *ändrad lönegradsplacering* av assessorerna i ämbetsverket. Härom anföres i skrivelsen följande:

Under det att kammarrättens assessorer äro såsom tjänstemän å extra stat placerade i lönegraden B 27, har genom brev den 15 juni 1935 (nr 416) förordnats, att assessorerna i rikets hovrätter skola uppbära avlöning såsom tjänstemän å extra stat i lönegraden B 29. Då assessorerna i kammarrätten i avseende å tjänstställganden äro fullt likställda med hovrättsassessorerna, lär det icke vara med rättvisa och skälighet förenligt, att de förstnämnda i lönehänseende äro placerade två lönegrader lägre än de senare. Konsekvensen av likställigheten i tjänstställganden bör enligt kammarrättens mening vara, att kammarrättens assessorer även i avseende å avlöningsförmåner jämföras med hovrättsassessorerna; och ett ytterligare skäl härtill är att söka däri, att

befordringsutsikterna för kammarrättens assessorer äro avsevärt sämre än hovrättsassessorernas. Kammarrätten tillåter sig fördenskull föreslå en uppflyttning av ämbetsverkets assessorer såsom tjänstemän å extra stat till lönegraden B 29.

Jag övergår nu till det förslag till beräkning av kammarrättens avlöningsanslag för nästa budgetår, som ämbetsverket i sin förut omförmälda skrivelse framlagt.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1935 fastställt följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                                  |        |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..                            | kronor | 333,900  |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å överflyttningsstat, <i>förslagsvis</i> »                         |        | 18,600   |
| 3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> .... »                            |        | 105,000  |
| 4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....        | »      | 12,900   |
| 5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                |        |          |
| a. Grundavlöningar m. m. ....                                                                    | kronor | 55,500   |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                         | »      | 3,000    |
|                                                                                                  |        | 58,500   |
| 6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 12,500   |
| Summa kronor                                                                                     |        | 541,400. |

Beträffande de två förstnämnda anslagsposterna ifrågasätter kammarrätten icke någon ändring.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat bör enligt kammarrättens förslag höjas med *dels* 22,122 kronor, motsvarande avlöningen, minskad med vederbörliga pensionsavdrag, för två extra kammarrättsråd, *dels* ock 9,345 kronor i anledning av förslaget om ändrad lönegradsplacering av kammarrättens assessorer. Anslagsposten skulle alltså beräknas till  $(105,000 + 22,122 + 9,345 =)$  136,467 kronor eller i avrundat tal 136,500 kronor.

Av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestridas *dels* arvode åt ordföranden å fastighetstaxeringsavdelningen, *dels* ersättning åt särskilda ledamöter å sagda avdelning, *dels* ock arvode åt den notarie, som å fastighetstaxeringsavdelningen förrättar vissa sekreterar- och aktuariegöromål.

I anledning av den antagliga tiden för avslutandet av sessionen å fastighetstaxeringsavdelningen anser kammarrätten ifrågavarande anslagspost kunna för budgetåret 1936/1937 minskas med en fjärdedel eller till, i avrundat tal, 9,700 kronor.

Å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie

personal föreslår kammarrätten ökning av medelsanvisningen med i runt tal 3,500 kronor eller alltså till 62,000 kronor.

Antalet kanslitjänstemän för biträde vid målens beredning i kammarrätten är — om man bortser från fastighetstaxeringsavdelningen, å vilken tjänstgöra 5 notarier eller amanuenser med heltidstjänstgöring — avpassat i förhållande till antalet ledamöter sålunda, att varje ledamot erhåller biträde av en amanuens med halvtidstjänstgöring eller ock tillsammans med annan ledamot av en amanuens med heltidstjänstgöring eller av en notarie. Antalet notariebefattningar utgör 8. Med notarie är en å överflyttningsstat uppförd andre kanslisekreterare likställd.

Kammarrättens amanuenspersonal utgöres för närvarande av 2 amanuenser med heltidstjänstgöring samt 10 amanuenser med halvtidstjänstgöring. Heltidsamanuenserna ävensom en av amanuenserna med halvtidstjänstgöring uppbära lön enligt 15:e lönegraden i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen. Övriga halvtidsamanuenser avlönas enligt 18:e lönegraden i samma löneplan.

I anledning av förslaget om inrättande av två befattningar såsom extra kammarrättsråd har kammarrätten för nästa budgetår beräknat medel för ytterligare två halvtidsamanuenser i 18:e lönegraden. Kostnaderna härför skulle utgöra 4,440 kronor. Sedan fastighetstaxeringsavdelningen avslutat sin nu pågående session, upphör emellertid för budgetårets sista kvartal behovet av *dels* en amanuens med heltidstjänstgöring och en halvtidsamanuens, båda placerade i 15:e lönegraden, *dels ock* den icke-ordinarie biträdespersonalen å fastighetstaxeringsavdelningen. Härigenom minskas medelsbehovet för nästa budgetår med 2,415 kronor. Denna minskning uppväges emellertid delvis av en ökning å 1,415 kronor, som skulle uppstå vid bifall till ett av kammarrätten nu framlagt förslag om uppflyttning från och med ingången av budgetåret 1936/1937 till 18:e lönegraden av de amanuenser, som för närvarande åtnjuta lön enligt 15:e lönegraden. Nettoökningen å ifrågavarande anslagspost skulle alltså utgöra  $(4,440 - 2,415 + 1,415 =)$  3,440 kronor eller i avrundat tal 3,500 kronor.

Till stöd för förslaget om placering i 18:e lönegraden av samtliga amanuenser har kammarrätten framhållit, bland annat, att det arbete, som åligger amanuenserna, är likställt med notariernas och att stadigvarande förordnande som amanuens erhålles först efter en längre förberedande utbildning vid verket.

Vad slutligen angår anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, har kammarrätten med hänsyn till de under innevarande budgetår gällande nya bestämmelserna för provisoriskt dyrortstillägg samt de till nyinrättande ifrågasatta tjänsterna föreslagit, att anslagsposten måtte höjas med ett belopp av sammanlagt 8,700 kronor till 21,200 kronor.

Kammarrätten har i enlighet med vad sålunda anförts beräknat ifrågavarande avlöningsanslag till  $(333,900 + 18,600 + 136,500 + 9,700 + 62,000 + 21,200 =)$  581,900 kronor.

Som framgår av den lämnade redogörelsen, har kammarrättens arbetsbalans under senare år successivt starkt ökat, så att vid tidpunkten för avgivandet av kammarrättens anslagsäskanden antalet oavgjorda mål, bortsett från fastighetstaxeringsmål, uppgick till omkring 12,500. Då under de senaste sex åren antalet slutligen avgjorda mål, fortfarande med bortseende från fastighetstaxeringsmålen, endast uppgått till omkring 6,800 per år, är det uppenbart, att den nuvarande arbetsbalansen måste betecknas såsom alltför stor. Denna balans medför, att sådana mål, som icke skola avgöras i förtur, få vänta på avgörande mycket länge, ofta två à tre år, stundom ännu längre. Icke minst med hänsyn till att kammarrätten i stor utsträckning har att avgöra mål, som äro av ekonomisk betydelse för såväl de rättssökande som det allmänna, är det tydligt, att den nuvarande ordningen är mycket otillfredsställande.

*Departementss-  
chefen.*

Ur dessa och andra synpunkter är det önskvärt, att kammarrättens organisation och arbetsformer göras till föremål för en närmare undersökning i syfte att utröna, om och i vad mån ändringar i nämnda avseenden kunna anses påkallade och lämpliga. Att i avvaktan på en sådan undersökning uppskjuta vidtagandet av åtgärder för bortarbetande av den nuvarande arbetsbalansen torde dock icke böra ifrågakomma. Dylika åtgärder synas tvärtom böra omedelbart vidtagas såsom ett provisorium för de närmaste åren i syfte att så vitt möjligt ernå, att antalet oavgjorda mål i kammarrätten före början av nästkommande session å fastighetstaxeringsavdelningen väsentligt nedbringas.

För detta ändamål torde, såsom kammarrätten föreslagit, antalet ledamöter i ämbetsverket böra förstärkas i sådan omfattning, att efter avslutandet av nu pågående session å fastighetstaxeringsavdelningen antalet divisioner kan sättas till 7. Detta skulle innebära, att någon indragning av de assessorsbefattningar, som nyinrättats för fastighetstaxeringsavdelningen, icke kommer till stånd vid sessionens upphörande utan att tvärtom ytterligare två ledamotsbefattningar tillskapas från och med nästkommande budgetår. Med en mindre förstärkning av ledamotsantalet synes icke mycket vara att vinna.

Kammarrätten har föreslagit, att de nya ledamöterna skulle erhålla ställning av extra kammarrättsråd. Utan underskattande av de synpunkter, som ämbetsverket anfört till stöd för sitt förslag härutinnan, har jag dock såväl av kostnadsskäl som framför allt med hänsyn till åtgärdens provisoriska natur funnit inrättande av två assessorstjänster vara att föredraga. Vid en lämplig fördelning av de mål, för vilkas avgörande viss sammansättning av divisionerna är föreskriven, torde ock en dylik anordning utan större olägenhet låta sig genomföra.

Enligt vad jag sålunda tillstyrkt skulle antalet assessorsbefattningar i kammarrätten för nästa budgetår bestämmas till 12, av vilka en skulle få besättas endast för tid, varunder den å överflyttingsstat uppförde förste kansli-sekreteraren är förhindrad att tjänstgöra såsom ledamot. Under förutsättning att sådant förhinder allttjämt kommer att föreligga samt att ett kammarrättsråd fortfarande på grund av offentligt uppdrag blir stadigvarande för-

hindrad att tjänstgöra, kommer kammarrättens ledamotspersonal under nästa budgetår att bestå av 18 kammarrättsråd (inberäknat byråchefen å överflyttningsstat) samt 13 assessorer.

Kammarrättens förslag om förbättrad löneställning för assessorerna kan jag icke understödja, då efter den nuvarande lönegradsplaceringens bestämmande icke tillkommit några nya omständigheter, som innebära tillräcklig grund för en ändring i detta avseende. Med anledning av vad kammarrätten åberopat beträffande placering av hovrättsassessorerna i lönegraden B 29 från och med innevarande budgetår må framhållas, att denna placering icke åsyftat eller i stort sett inneburit någon ändring i tidigare lönesättning utan endast avsett att fixera avlöningen till viss lönegrad såsom grundval för pensionsrätten.

Ej heller kan jag biträda kammarrättens förslag om att avlöningen till samtliga amanuenser i ämbetsverket skulle beräknas efter 18:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän. Det synes mig nämligen lämpligt, att för kammarrätten liksom för centrala verk i allmänhet en fördelning av amanuenserna på högre och lägre lönegrad äger rum.

Mot vad kammarrätten föreslagit beträffande antalet amanuenser för nästkommande budgetår har jag intet att erinra. I anslutning till vad jag nyss anfört torde avlöningen för den nya amanuenspersonal, som erfordras vid utökning av ledamotsantalet, böra beräknas efter 15:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän.

Vad jag här föreslagit föranleder ändring i kammarrättens anslagsberäkningar, såvitt angår posterna till avlöningar till tjänstemän å extra stat samt till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Förstnämnda post, som nu är bestämd till 105,000 kronor, bör ökas med nettolönebeloppet för två assessorsbefattningar i lönegraden B 27 eller ( $2 \times 9,690$ , avrundat =) 19,400 till 124,400 kronor. Den sistnämnda posten, nu upptagen med 55,500 kronor, bör å ena sidan ökas med 3,774 kronor, motsvarande nettoavlöningen till en amanuens i 15:e lönegraden, men å andra sidan med anledning av upphörandet av sessionen å fastighetstaxeringsavdelningen minskas med 2,415 kronor. Posten skulle alltså bestämmas till ( $55,500 + 3,774 - 2,415 =$ ) 56,859 eller i runt tal 56,800 kronor.

Mot kammarrättens förslag och beräkningar i här ej berörda delar har jag intet att erinra.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för kammarrätten:

| Personalförteckning.         |   |          |
|------------------------------|---|----------|
| Befattning                   |   | Lönegrad |
| Tjänstemän å ordinarie stat: |   |          |
| 1 president .....            | A | 3        |
| 18 kammarrättsråd .....      | B | 30       |
| 1 sekreterare .....          | B | 24       |

| Befattning                     | Lönegrad |
|--------------------------------|----------|
| 1 aktuarie .....               | B 21     |
| 8 notarier .....               | B 21     |
| 1 kansliskrivare .....         | B 11     |
| 1 förste expeditionsvakt ..... | B 7      |
| 2 kanslibiträden .....         | B 7      |
| 3 expeditionsvakter .....      | B 5      |
| 3 kontorsbiträden .....        | B 4      |
| 1 skrivbiträde .....           | B 2      |

## Tjänstemän å överflyttningsstat:

|                                  |      |
|----------------------------------|------|
| 1 byråchef .....                 | B 30 |
| 1 förste kanslisekreterare ..... | B 26 |
| 1 andre kanslisekreterare .....  | B 21 |

## Tjänstemän å extra stat:

|                            |      |
|----------------------------|------|
| 12 assessorer .....        | B 27 |
| 1 extra föredragande ..... | B 24 |

Anm. Å en av assessorstjänsterna må förordnande meddelas endast för tid, då den å överflyttningsstat uppförde förste kanslisekreteraren är förhindrad att tjänstgöra såsom adjungerad ledamot i kammarrätten;

dels godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

## Avlöningsstat.

|                                                                                                  |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 333,900 |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å överflyttningsstat, <i>förslagsvis</i> .....                     | » 18,600       |
| 3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....                             | » 124,400      |
| 4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..           | » 9,700        |
| 5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                |                |
| a. Grundavlöningar m. m. kronor 56,800                                                           |                |
| b. Avlöningsförhöjningar                                                                         |                |
| m. m., <i>förslagsvis</i> ....                                                                   | » 3,000        |
|                                                                                                  | » 59,800       |
| 6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | » 21,200       |

Summa kronor 567,600;

dels ock till Kammarrätten: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 567,600.

[8.] 6. **Kammarrätten: Omkostnader, förslagsanslag.** I enlighet med av kammarrätten i förberörda skrivelse den 13 september 1935 framställt förslag torde kammarrättens omkostnadsanslag för nästa budgetår böra beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 22,400 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 22,400.

[9.] 7. **Kammarrätten: Kammarrättens årsbok, förslagsanslag.** I sin skrivelse den 13 september 1935 har kammarrätten hemställt, att för fortsatt utgivande av kammarrättens årsbok måtte för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag till enahanda belopp — 6,000 kronor — som det för innevarande år utgående.

Med tillstyrkande av kammarrättens framställning får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten: Kammarrättens årsbok* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 6,000.

[10.] 8. **Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 308,500 kronor.

Personalförteckning för statistiska centralbyrån har av Kungl. Maj:t fastställts den 31 maj 1935, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1935/1936 (statsliggaren sid. 277). Förteckningen upptager bland annat en biblioteksassistent å ordinarie stat i lönegraden B 11.

Samtidigt med personalförteckningens fastställande har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

#### Avlöningsstat.

- |    |                                                                                               |                |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. | Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 248,200 |
| 2. | Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                      |                |
|    | a. Grundavlöningar m. m. ....                                                                 | kronor 44,800  |
|    | b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> . » 5,000                                  | » 49,800       |
| 3. | Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | » 10,500       |

Summa kronor 308,500.

I skrivelse den 30 augusti 1935 har *statistiska centralbyrån* gjort framställning om beviljande av anslagsmedel för budgetåret 1936/1937. Centralbyrån har därvid framlagt förslag *dels* om ändring i löneställningen för biblioteksassistenten, *dels* om ökad medelsanvisning till avlönande av icke-ordinarie personal med tillhopa 15,100 kronor, därav 4,300 kronor för an-

ställande av en förste amanuens i 17:e lönegraden vid avdelningen för befolkningsstatistik m. m., 1,800 kronor för anställande av ett extra skrivbiträde vid avdelningen för rättsstatistik m. m. samt 9,000 kronor för att möjliggöra bortarbetandet av förefintlig arbetsbalans inom centralbyrån.

Beträffande förslaget om ändring i löneställningen för biblioteksassistenten anför ämbetsverket huvudsakligen följande:

Med det omfattande och starkt växande arbetet vid biblioteket och arkivet hade krävande och i viss mån självständiga arbetsuppgifter i icke ringa omfattning måst läggas på biblioteksassistenten. För arbetets jämna gång vore det i hög grad angeläget, att på denna post funnes en väl kvalificerad och omdömesgill person. Vid jämförelse med löneförmånerna för personer med likartade uppgifter vid andra offentliga bibliotek hade centralbyrån funnit, att dessa i regel vore åtskilligt gynnsammare än de, som tillkomme den i ämbetsverket anställda biblioteksassistenten. Såväl med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning i och för sig som för undvikande av att centralbyrån i konkurrensen om arbetskraften komme i en sämre ställning än flertalet övriga offentliga bibliotek, ansåge sig ämbetsverket därför böra hemställa, att biblioteksassistenten uppflyttades från lönegrad B 11 till lönegrad B 14.

Över centralbyråns framställning i denna del har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* den 11 oktober 1935 avgivit infordrat utlåtande. Lönenämnden anför bland annat:

Enligt vad lönenämnden inhämtat, har biblioteksassistenten sig ålagt att ordna och katalogisera inkomna tryckalster och utföra i samband därmed stående göromål, att ombesörja böckers och tidskrifters anordnande för bindning, att öva tillsyn över distributionen av det statistiska trycket och över centralbyråns duplettfförråd av statistiskt tryck samt att ombesörja den del av den in- och utländska skriftväxlingen, som föranledes av centralbyråns bytesförbindelser med statistikutgivande institutioner. Dessutom biträder biblioteksassistenten bibliotekarien vid lämnande av upplysningar och uppgifter åt forskare och andra, som hänvända sig till biblioteket och anlita dess bokförråd, ävensom vid handläggningen av arkivgöromålen.

Såsom härav framgår, ankommer på biblioteksassistenten de mera bibliotekstekniska göromålen inom biblioteket. Denna fördelning av arbetsuppgifterna har sin grund däri, att bibliotekets föreståndare — bibliotekarien — ansetts böra vara en vetenskapligt utbildad statistiker.

Statistiska centralbyråns bibliotek har för närvarande nått den utveckling, att detsamma omfattar omkring 75,000 band. Denna utveckling betingas därav, att centralbyrån jämlikt sin instruktion har sig ålagt att i mån av därtill anvisade anslag underhålla ett statistiskt, topografiskt och statsekonomiskt bibliotek. Härigenom har bibliotekets verksamhet kommit att omspänna områden, som egentligen ligga utanför ett statistiskt ämbetsverks fackområde och som i tillfredsställande omfattning finnas företrädade inom andra statliga boksamlingar. Att en dylik utveckling måste medföra större krav i avseende å den för biblioteksverksamheten erforderliga personalen, än om verksamheten begränsades till det rent statistiska litteraturområdet, är tydligt. En dylik begränsning skulle enligt lönenämndens mening vara önskvärd.

Med den uppfattning, lönenämnden sålunda har rörande den lämpliga

avgränsningen av statistiska centralbyråns biblioteksverksamhet, måste nämnden hysa betänkligheter inför centralbyråns förevarande förslag om uppflyttning av biblioteksassistenten från nuvarande 11:e lönegraden till 14:e lönegraden. I viss mån kan sagda förslag sägas innebära ett påbyggande av den nuvarande biblioteksorganisationen. Lönenämnden finner sig fördenskull icke kunna förorda bifall till förslaget.

En av lönenämndens ledamöter har i ärendet anmält avvikande mening och ansett centralbyråns framställning böra bifallas.

I anledning av vad lönenämnden anfört har *statistiska centralbyrån* den 9 november 1935 ånyo yttrat sig i ämnet. Centralbyrån har därvid, efter en närmare redogörelse för bibliotekets omfattning och ändamål, anfört huvudsakligen följande:

Statistiska centralbyrån kan ej finna, att centralbyråns biblioteksverksamhet — utom möjligen vad angår anskaffningen av någon mindre del av den topografiska litteraturen, vilken dock i hela sin omfattning betingas av särskild föreskrift i centralbyråns instruktion — kommit att omspanna området, som egentligen ligga utanför ett statistiskt ämbetsverks fackområde, och går in på andra statliga biblioteks ämnesområden. Det förhåller sig ej heller så — som nämnden synes antaga — att en begränsning av biblioteksverksamheten till det rent statistiska litteraturområdet genom ändring av instruktionen skulle kunna medföra lägre krav i avseende på utbildning och biblioteksteknisk kompetens för personalen. I själva verket är det nämligen just den enastående kraftiga utvecklingen på statistikens område, såväl praktiskt som teoretiskt sett, som gör högre utbildning och kompetens oundgängliga för fullgörandet av de arbetsuppgifter, som ankomma på bibliotekets personal. Statistiska centralbyrån kan således ej heller finna fog för lönenämndens påstående, att det av centralbyrån framlagda förslaget om biblioteksassistentens uppflyttning i högre lönegrad skulle anses innebära ett påbyggande av den nuvarande biblioteksorganisationen.

En ändring av ämnesområdet för bibliotekets verksamhet i statistiska centralbyrån på sätt lönenämnden antyder är varken i och för sig behöfvlig eller ens önskvärd, och statistiska centralbyrån får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte finna vad nämnden i ärendet anfört icke förtjäna avseende.

Som motivering för förslaget om medel för anställande av en förste amanuens vid avdelningen för befolkningsstatistik m. m. har ämbetsverket anfört följande:

På avdelningen för befolkningsstatistik m. m. utgöres den kvalificerade arbetskraften — bortsett från de tider, då en särskild ledare är förordnad för den till nämnda avdelning hörande valstatistiken — endast av en byråchef och en förste amanuens. I ämbetsverkets avlöningsstat finnes visserligen därjämte upptagen en förste aktuarie i lönegrad B 24, som är avsedd för tjänstgöring vid den befolkningsstatistiska avdelningen och vid folkräkningarna. Förste aktuariens arbetskraft har dock, alltsedan arbetet med 1930 års folkräkning tog sin början, varit helt upptagen av denna och kan icke beräknas bli lösgjord därifrån ännu på åtminstone tre år, vid vilken tidpunkt förberedelserna till 1940 års folkräkning snart måste taga sin början. Samtidigt har man att räkna med, att den nu förestående särskilda folkräkningen samt befolkningsstatistikens starkt stegrade aktualitet överhuvud taget torde

komma att under de närmaste åren ställa ökade krav på ledaren för denna gren av statistiken. Med hänsyn till nu anförda förhållanden anser centralbyrån en förstärkning av den kvalificerade arbetskraften å den befolkningsstatistiska avdelningen i hög grad påkallad.

Det av centralbyrån begärda extra skrivbiträdet är, såsom redan angivits, avsett för avdelningen för rättsstatistik m. m. Ämbetsverket framhåller, att å nämnda avdelning ökat arbete tillkommit med bearbetandet av saköreslängdernas uppgifter om dagsböter. För år 1932, första året för dagsbotssystemets tillämpning, hade denna bearbetning verkställt med anlitande utan förstärkning av den å avdelningen placerade personalen, men för de följande åren hade bearbetningen av brist på personal ännu icke kunnat genomföras.

Beträffande slutligen förslaget om anvisande av 9,000 kronor för att möjliggöra bortarbetandet av arbetsbalans anför centralbyrån följande:

I ämbetsverkets skrivelser med riksdagspetita för de två senaste åren har framhållits, att inom centralbyrån en viss arbetsbalans föreläge, ehuru den icke vore av den omfattning, att någon därav föranledd anslagsökning för det dåvarande kunde anses oundgängligen nödvändig. Under år 1934 har denna arbetsbalans ytterligare ökats. Anledningen till uppkomsten av denna arbetsbalans är förnämligast dels långvariga sjukdomsfall bland de ordinarie befattningshavarna, dels de många särskilda utredningar, som centralbyrån på senare tid haft att verkställa och vid vilka en del av dess mera vana personal måst placeras, en omständighet som icke kunnat undgå att försena det ordinarie arbetet, även om särskilda medel anvisats åtminstone för de större utredningarna. Då det givetvis är i hög grad angeläget, att resultaten av centralbyråns statistik icke onödigtvis försenas, har centralbyrån icke ansett sig kunna underlåta att nu göra framställning om någon förstärkning av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie personal för möjliggörande av den förefintliga balansens bortarbetande. Det härför erforderliga beloppets storlek har av centralbyrån uppskattats till omkring 9,000 kronor, vilket skulle möjliggöra anställandet under ett års tid av en andre amanuens och 3 extra skrivbiträden.

I fråga om beräkningen av förevarande anslag framgår av ämbetsverkets skrivelse följande:

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat föreslår statistiska centralbyrån med hänsyn till förslaget om lönegradsuppflyttning av biblioteksassistenten skola höjas med 800 kronor till 249,000 kronor.

För grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie tjänstemän har ämbetsverket upptagit ett belopp av 58,900 kronor, motsvarande — förutom enligt gällande avlöningsstat till grundavlöningar m. m. anvisade medel å 44,800 kronor med avdrag av 1,000 kronor, som ansetts böra överflyttas till delposten till avlöningsförhöjningar m. m. — dels 4,300 kronor för anställande av en förste amanuens i 17:e lönegraden vid avdelningen för befolkningsstatistik, dels 1,800 kronor för anställande av ett extra

skrivbiträde vid avdelningen för rättsstatistik, *dels ock* 9,000 kronor för bortarbetande av arbetsbalans.

Till delposten till *avlöningsförhöjningar m. m.* bör enligt centralbyråns förslag från grundavlöningsposten överflyttas ett belopp av 1,000 kronor. Postens slutsumma skulle alltså utgöra  $(5,000 + 1,000 =) 6,000$  kronor.

Vidare föreslår ämbetsverket, att anslagsposten till *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* med hänsyn till de nya grunderna för provisoriskt dyrortstillägg ökas med 9,000 kronor till 19,500 kronor.

Enligt statistiska centralbyråns beräkningar skulle alltså ifrågavarande anslag för budgetåret 1936/1937 uppföras med ett belopp av  $(249,000 + 58,900 + 6,000 + 19,500 =) 333,400$  kronor.

*Departements-  
chefen.*

Det av statistiska centralbyrån framlagda förslaget om ändrad löneställning för den vid verket anställda biblioteksassistenten har, såsom framgår av det föregående, blivit avstyrkt av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som därvid utgått från att en viss begränsning av centralbyråns hittillsvarande biblioteksverksamhet vore önskvärd. För min del är jag icke beredd att förorda en dylik begränsning. Emellertid har lönegradsplaceringen av ifrågavarande befattning fastställts så sent som år 1929, då hänsyn torde hava tagits till de krav i olika avseenden och särskilt i fråga om biblioteksteknisk utbildning samt språkkunskaper, vilka på grund av biblioteksverksamhetens organisation måste ställas på innehavaren av tjänsten. Med hänsyn härtill har jag ansett mig icke böra för närvarande tillstyrka bifall till centralbyråns framställning i denna del.

För icke-ordinarie personal har ämbetsverket ifrågasatt ökad medelsanvisning för nästa budgetår med sammanlagt 15,100 kronor, därav 9,000 kronor för bortarbetande av förefintlig arbetsbalans. Enligt vad jag inhämtat, avses en större del av sistnämnda belopp för att möjliggöra en snabbare bearbetning av den kommunala finansstatistiken. Då det är av betydande intresse, att nämnda statistik för framtiden kan publiceras tidigare än vad nu sker — för närvarande utkommer berättelsen angående kommunernas finanser cirka tre år efter utgången av det kalenderår, som uppgifterna avse — finner jag mig böra förorda, att ett belopp av 7,000 kronor för ändamålet inräknas i grundavlöningsposten. I övrigt bör enligt min mening centralbyråns förslag om ökad medelsanvisning för den icke-ordinarie personalen icke föranleda åtgärd. Mot överflyttning av 1,000 kronor från grundavlöningsposten till posten för *avlöningsförhöjningar m. m.* har jag icke funnit anledning till erinran. Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör anslagsposten till *avlönningar till icke-ordinarie personal* upptagas till ett belopp av  $(49,800 + 7,000 =) 56,800$  kronor, därav till grundavlönningar *m. m.*  $(44,800 + 7,000 - 1,000 =) 50,800$  kronor och till *avlöningsförhöjningar m. m.*  $(5,000 + 1,000 =) 6,000$  kronor.

I enlighet med ämbetsverkets förslag torde anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän bära höjas till 19,500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande avlöningsstat för statistiska centralbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:*

**Avlöningsstat.**

|                                                    |        |         |          |
|----------------------------------------------------|--------|---------|----------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,    |        |         |          |
| <i>förslagsvis</i> .....                           | kronor | 248,200 |          |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:        |        |         |          |
| a. Grundavlöningar m. m.                           | kronor | 50,800  |          |
| b. Avlöningsförhöjningar                           |        |         |          |
| m. m., <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 6,000   | » 56,800 |
| 3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och       |        |         |          |
| icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | »      |         | 19,500   |
| Summa kronor 324,500;                              |        |         |          |

*dels ock till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 324,500.*

[11.] 9. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1930 års allmänna folkräkning, *reservationsanslag*. Å riksstaten för innevarande budgetår är till avlöningar till personal vid 1930 års allmänna folkräkning anvisat ett reservationsanslag av 30,000 kronor. Vid nämnda anslags beviljande beräknades, att medelsbehovet för budgetåret 1935/1936 utgjorde 70,000 kronor samt att vid utgången av budgetåret 1934/1935 skulle å det för sistnämnda budgetår för ifrågavarande ändamål anvisade anslaget komma att förefinnas en reservation av 40,000 kronor. Enligt budgetredovisningen utgjorde nämnda reservation icke fullt 43,000 kronor. Under innevarande budgetår står alltså ett belopp av omkring 73,000 kronor till förfogande för de ändamål, som avses med ifrågavarande anslag.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1935 förklarat, att med anlitande av förevarande reservationsanslag må under budgetåret 1935/1936 hos statistiska centralbyrån vara anställd en befattningshavare (aktuarie) med avlöning såsom tjänsteman å extra stat i lönegraden B 21 ävensom den icke-ordinarie personal i övrigt, som erfordras för det med anslaget avsedda ändamålet. Tillika har Kungl. Maj:t medgivit, att till förste aktuarie å statistiska centralbyråns befolkningsstatistiska avdelning, vilken förordnas att vara föredragande för folkräkningsärenden, må tills vidare under budgetåret 1935/1936

under sådant förordnande utgå lönetillägg med belopp, motsvarande den vikariatsersättning, som enligt 19 § 1 mom. avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 1925 nr 270) skulle tillkomma honom vid vikariat å befattning i lönegraden B 30, samt att ifrågavarande lönetillägg må utgå jämväl för tid, då befattningshavaren under förordnande kan komma att åtnjuta semester, men däremot icke under tjänstledighet för sjukdom eller annan ledighet.

I sin förutnämnda skrivelse den 30 augusti 1935 har *statistiska centralbyrån* föreslagit, att till avlöningar till personal vid 1930 års allmänna folkräkning måtte för nästkommande budgetår anvisas ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Jag tillstyrker centralbyråns nyssnämnda förslag. Därest förste aktuarien å befolkningsstatistiska avdelningen alltjämt förordnas att vara ledare för folkräkningsarbetet, torde lönetillägg enligt hittillsvarande grunder böra utgå till honom även under budgetåret 1936/1937.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån*: *Avlöningar till personal vid 1930 års allmänna folkräkning* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 80,000.

[12.] **10. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid särskild folkräkning, reservationsanslag.** Till avlöningar till personal vid särskild folkräkning är för löpande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor. Omkostnaderna för samma folkräkning skola bestridas av statistiska centralbyråns omkostnadsanslag. Sistnämnda anslag, som å riksstaten är upptaget med ett belopp av 148,600 kronor, har emellertid icke beräknats med hänsyn till den ökade belastning, som sålunda drabbar anslaget.

Enligt vad som framgår av statistiska centralbyråns förberörda skrivelse den 30 augusti 1935 har ämbetsverket för nästa budgetår beräknat medelsbehovet å omkostnadsanslaget, bortsett från omkostnader vid den särskilda folkräkningen, till 151,500 kronor.

Sedermera har centralbyrån i skrivelse den 13 december 1935 beräknat det av den särskilda folkräkningen föranledda anslagsbehovet för nästkommande budgetår till sammanlagt 562,000 kronor, varav ett belopp å 105,000 kronor avser omkostnader.

Frågan om behovet av anslagsmedel för nästa budgetår till den särskilda folkräkningen föreligger för närvarande icke i sådant skick, att den kan underställas Kungl. Maj:ts slutliga prövning. De i det föregående berörda anslagen torde därför böra i riksstatsförslaget upptagas med allenast beräknade belopp. Tills vidare torde anslaget till avlöningar till personal vid särskild folkräkning böra beräknas till  $(562,000 - 105,000 =) 457,000$  kronor och omkostnadsanslaget till  $(151,500 + 105,000 =) 256,500$  kronor.

Beträffande sistnämnda anslag torde jag få göra hemställan under punkten 14 i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid särskild folkräkning* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 457,000.

[13.] **11. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1936 års valstatistik, reservationsanslag.** Vid 1932 års riksdag anvisades i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1932/1933 ett extra reservationsanslag till statistiska centralbyråns verksamhet. Anslaget var avsett för utarbetandet av statistiken över riksdagsmannavalen 1932. Såsom framgår av statsverkspropositionen till 1932 års riksdag (sjunde huvudtiteln, sid. 27), hade statistiska centralbyrån beräknat kostnaderna för ifrågavarande statistik till 34,900 kronor. Emellertid förordade föredragande departementschefen, att den del av statistikarbetet, som grundade sig på behandlingen av röstlängderna (tabellerna över diskvalifikationsgrunder och över yrkesgruppning), skulle uppskjutas till budgetåret 1933/1934, varigenom en lättnad i anslagsbehovet för budgetåret 1932/1933 skulle ernås. Med hänsyn härtill begränsades anslaget för sistnämnda budgetår till 15,300 kronor.

Beträffande användningen av nyssnämnda anslag förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 16 september 1932, att med anlitan av anslaget finge hos statistiska centralbyrån avlönas en extra aktuarie i lönegraden B 21 ävensom den icke-ordinarie personal i övrigt, som erfordrades för det med anslaget avsedda ändamålet.

Sedan den s. k. granskningsnämnden i avgiven promemoria rörande anslag under sjunde huvudtiteln föreslagit, att den del av statistikbearbetningen rörande 1932 års riksdagsmannaval, som grundade sig på behandling av röstlängderna och som avsetts att bekostas av anslagsmedel för budgetåret 1933/1934, måtte inställas, äskades av 1933 års riksdag icke något anslag för sagda ändamål. I motsats till vad som skett i fråga om bland annat 1924 och 1928 års riksdagsmannaval kom härigenom beträffande 1932 års val någon bearbetning av röstlängderna efter personernas yrke icke till stånd.

*Statistiska centralbyrån* har i sin förut omförmälda skrivelse den 30 augusti 1935 anfört bland annat följande:

Med anledning av de förestående riksdagsmannavalen hösten 1936 har statistiska centralbyrån haft att för budgetåret 1936/1937 beräkna erforderliga anslagsmedel för statistiken över sagda val. Centralbyrån har därvid utgått från, att nämnda statistik skall upprättas i oavkortad omfattning. Med ledning av erfarenheterna från föregående val kan arbetsbehovet uppskattas till omkring 210 biträdesmånader, vilket efter en genomsnittlig månadsavlöning av 150 kronor motsvarar ett avlöningsbelopp av 31,500 kronor. I likhet med vad som skett vid bearbetningen av de senaste riksdagsmannavalen synes statistiken även denna gång böra handhavas av särskild ledare i aktuariers

tjänsteställning, vilkens avlöning kan beräknas till i runt tal 6,000 kronor. Hela anslagsbehovet för avlöningar vid statistiken över 1936 års riksdagsmannaval utgör alltså 37,500 kronor.

Centralbyrån har hemställt, att nyssnämnda belopp måtte anvisas såsom ett särskilt anslag, vilket, då arbetet med valstatistiken icke syntes hinna avslutas före utgången av budgetåret 1936/1937, lämpligen borde erhålla karaktären av reservationsanslag.

*Departementets  
chefen.*

Med hänsyn till det allmänna intresse, ifrågavarande statistiska material äger, anser jag i likhet med centralbyrån, att statistiken över årets riksdagsmannaval bör upprättas i oavkortad omfattning och alltså jämväl grundas på en bearbetning av röstlängderna beträffande de röstandes yrkesfördelning m. m. Mot ämbetsverkets beräkning av det totala medelsbehovet har jag icke funnit anledning till erinran. Såsom ämbetsverket framhållit, torde emellertid arbetet med valstatistiken icke hinna avslutas före utgången av nästkommande budgetår. Enligt vad jag från centralbyrån inhämtat kan med hänsyn härtill anslaget för nämnda budgetår begränsas till 30,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1936 års valstatistik* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 30,000.

[14.] **12. Statistiska centralbyrån: Omkostnader, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag anført under punkten 12 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 256,500.

[15.] **13. Statistiska centralbyrån: Bibliotekets underhållande, reservationsanslag.** I enlighet med en av statistiska centralbyrån i förut omförmälda skrivelse den 30 augusti 1935 gjord framställning torde ifrågavarande anslag böra för nästa budgetår uppföras i riksstaten med oförändrat belopp, 4,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Bibliotekets underhållande* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 4,000.

[16.] **14. Riksräkenskapsverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Riksräkenskapsverkets avlöningsanslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 487,700 kronor.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1935 fastställt personalförteckning för riksräkenskapsverket, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1935/1936

(statsliggaren sid. 279). Förteckningen upptager *dels* såsom tjänstemän å ordinarie stat, förutom en generaldirektör, 2 byråchefer (B 30), 3 revisionskommissarier (B 26), 2 förste revisorer (B 24), 27 revisorer (B 22), 3 kansli-skrivare (B 11), 3 kameralbiträden (B 8), 1 förste expeditionsvakt (B 7), 17 kanslibiträden (B 7), 3 expeditionsvakter (B 5), 5 kontorsbiträden (B 4) och 2 skrivbiträden (B 2), *dels* såsom tjänsteman å övergångsstat 1 expeditions-vakt (B 5), *dels ock* såsom tjänstemän å extra stat 3 revisorer (B 21).

I skrivelse den 9 september 1935 har *riksräkenskapsverket* framlagt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1936/1937, avseende bland annat nu ifrågavarande anslag. I samband härmed har *riksräkenskapsverket* begärt såväl förstärkning av ämbetsverkets personal som förbättrad löneställning för vissa av verkets ordinarie tjänstemän m. m.

Till stöd för förslaget om personalförstärkning åberopas i skrivelsen huvudsakligen den under senare år inträdda stegringen av verkets arbetsbörda, särskilt till följd av granskningsmaterialets fortgående tillväxt, samt behovet av en icke obetydlig skärpning av kontrollen över statsverkets inkomster. *Riksräkenskapsverket* framhåller vidare angelägenheten av att den rent bokföringstekniska granskningen av myndigheternas räkenskaper utvidgas och fördjupas samt att ämbetsverkets inventeringsverksamhet beträffande särskilt myndigheter med stor medelsförvaltning erhåller en ur kontrollsynpunkt betryggande omfattning.

I fråga om de närmare uppgifter, *riksräkenskapsverket* lämnat rörande granskningsmaterialets tillväxt m. m., torde få hänvisas till skrivelsen.

Förslaget om förstärkning av den å *riksräkenskapsverkets* personalförteckning upptagna personalen avser nyinrättande av följande tjänster, nämligen *dels* en byråchef (B 30), en revisor (B 22), två kanslibiträden (B 7) och två kontorsbiträden (B 4), samtliga å ordinarie stat, *dels ock* en revisor å extra stat (B 21). Tillika hemställer *riksräkenskapsverket* om ökade medel för avlöningar åt icke-ordinarie personal i syfte att erhålla möjlighet att anställa ytterligare en amanuens i 16:e lönegraden samt två extra ordinarie kontorsbiträden.

Innan jag närmare återgiver den motivering, ämbetsverket förebragt till stöd för sitt förslag i nu nämnda delar, torde följande redogörelse för *riksräkenskapsverkets* hittillsvarande organisation få lämnas.

Då förslaget om inrättande av ett *riksräkenskapsverk* år 1920 förelades riksdagen, förutsattes en uppdelning av verket på tre byråer, riksbokslutsbyrån samt två revisionsbyråer, av vilka den ena huvudsakligen skulle hava hand om den formella och budgettekniska kontrollen, medan å den andra väsentligen skulle utföras kameral revision. Vid fastställandet av instruktion för verket gjordes emellertid icke någon åtskillnad mellan uppgifterna för de båda revisionsbyråerna, utan dessa skulle å var sin del av räkenskaperna utöva såväl formell som kameral granskning.

I enlighet med förslag av den särskilda nämnd, som utsetts för granskning av ämbetsverkens anslagskrav för budgetåret 1923/1924, föreslog Kungl. Maj:t i 1923 års statsverksproposition sammanslagning av de båda revisions-

byråerna till en byrå. Till motivering härför anförde chefen för finansdepartementet, att med hänsyn till den i instruktionen för riksräkenskapsverket vidtagna förändringen i de uti förslaget om verkets inrättande avsedda uppgifterna för de båda revisionsbyråerna det med fog kunde göras gällande, att skälet för revisionsavdelningens uppdelande på två byråer bortfallit. För en enhetlig ledning av den egentliga revisionen syntes det vara tillräckligt med en byråchef.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag.

Riksräkenskapsverket har därefter varit delat på två byråer, revisionsbyrån och riksbokslutsbyrån, vilka vardera förestås av en byråchef.

Arbetet å revisionsbyrån är fördelat på tre revisionskontor, av vilka vart och ett förestås av en revisionskommissarie. Å tredje revisionskontoret granskas länsräkenskaperna, med undantag av taxeringslängderna samt upp-  
börds- och bötesredogörelserna.

Riksbokslutsbyrån omfattar förutom bokslutskontoret även det fjärde revisionskontoret eller skattekontoret, å vilket kontor granskning verkställs av taxeringslängderna samt upp-  
börds- och bötesredogörelserna. Föreståndare för vardera av dessa kontor är en förste revisor.

Den sålunda tillämpade fördelningen mellan de båda byråerna härleder sig i huvudsak från år 1927. Dessförinnan hade skattekontoret hört under revisionsbyrån. Sedan under år 1926 befunnits lämpligt att överflytta granskningen av länens upp-  
börds- och bötesredogörelser från länskontoret (nuvarande tredje kontoret) till skattekontoret, överfördes år 1927 sistnämnda kontor till riksbokslutsbyrån. Genom denna överflyttning avsågs främst att vinna önskvärd avbelastning av chefens för revisionsbyrån arbetsbörda.

Jag övergår härnäst till förslaget om inrättandet av en ny byråchefstjänst å ordinarie stat. Riksräkenskapsverket har till stöd för nämnda förslag anfört huvudsakligen följande:

Under den tid, som förflutit efter 1927 års omorganisation av riksräkenskapsverket, har det visat sig, att inkomstkontrollen å skattekontoret kommit att kräva allt större uppmärksamhet, särskilt på grund av tillkomsten av kontrollen å automobilbeskattningen. Arbetsökningen å kontoret har jämväl medfört ökat arbete för riksbokslutsbyråchefen. Samtidigt har emellertid sagde byråchefes arbetsbörda i övrigt stadigt ökats. Detta sammanhänger med utsvällningen av riksstaten och speciellt tillkomsten av nya specialbudgeter, vilka förorsaka riksbokslutsbyrån på flerfaldigt sätt ökat arbete. Omfattande utredningar, vilka enligt vad som tidigare tillämpats skolat uppdragas åt särskilda sakkunniga, hava under senare år verkställts av riksbokslutsbyrån med byråchefen såsom föredragande. Nya sådana uppdrag äro alltjämt att förvänta. Av dessa skäl har det blivit allt svårare för att icke säga omöjligt för riksbokslutsbyråchefen att inom en rimlig arbetstid medhinna alla de göromål, som åligga honom. På grund av budgetfrågornas dominerande betydelse har byråchefen fördenskull ej kunnat ägna skattekontoret sådan uppmärksamhet, som varit önskvärd. Trots att åtskilliga uppgifter för bokslutskontoret och skattekontoret äro varandra närstående, har fördenskull sammanförandet å en byrå av dessa båda kontor i längden icke visat sig vara fördelaktigt.

Samtidigt har utvecklingen på revisionsbyrån icke varit tillfredsställande.

Första, andra och tredje revisionskontoren äro underställda chefen för revisionsbyrån. Dennes arbetsuppgift är till följd härav synnerligen om-

fattande. I egenskap av chef för ämbetsverkets revisionsavdelning, där räkenskaper från så gott som samtliga statens förvaltningsområden äro föremål för granskning, har revisionsbyråchefen att handlägga ärenden av vitt skilda slag. Från och med den 1 juli 1935 har revisionsbyråchefens arbetsområde ytterligare ökats därigenom, att den kamerala revisionen av fångvårdens räkenskaper från och med sagda dag överflyttats till riksräkenskapsverket. Besvarandet av remisser från statsdepartementen har ock i betydande omfattning måst läggas på revisionsbyråchefen. Då ämbetsverket saknar särskild sekreterarpersonal och då å revisionsavdelningen tjänstgörande revisorer och amanuenser med hänsyn till dem åliggande egentligt revisionsarbete icke utan olägenhet kunna tagas i anspråk för annat ändamål, har revisionsbyråchefen i allmänhet själv måst verkställa av remisserna föranledda utredningar och undersökningar. Vidare må framhållas, att revisionsbyråchefen i egenskap av föredragande i ärenden rörande ämbetsverkets personal måste ägna avsevärd tid åt verkets allmänna interna förhållanden. På grund av anförda olika omständigheter har revisionsbyråchefen blivit ur stånd att så leda och hålla hand över själva revisionsarbetet, som önskligt är för vinnande av ett gott arbetsresultat å byrån.

Under nu angivna förhållanden har tanken framkommit att genom en ändrad uppdelning av arbetet inom riksräkenskapsverket nå en mera rationell och effektiv organisation av ämbetsverket. Den bästa lösningen har härvid befunnits vara att bilda en ny, andra revisionsbyrå, å vilken skulle sammanföras nuvarande tredje och fjärde revisionskontoren, medan första och andra kontoren skulle utgöra en revisionsbyrå. Riksbokslutsbyrån skulle — liksom på den tid byrån hörde till statskontoret — organiseras på ett kontor.

Genom den nu angivna organisationen skulle vinnas, att *alla* länsräkenskaper komme att samlas på en revisionsbyrå, såväl kassaräkenskaperna som uppbörds- och bötesredogörelserna jämte skattelängderna. Ett dylikt sammanförande av kontrollen å hela den stora medelsförvaltningen vid länsstyrelserna och hos deras underordnade organ skulle giva riksräkenskapsverkets organisation avsevärt ökad styrka. Särskilt må framhållas, att genom en sådan anordning förbättrade möjligheter skulle skapas för ett lämpligt genomförande av inventeringsverksamheten vid länsstyrelserna och hos uppbördsredogörarna.

Vidare skulle genom organisationsomläggningen ernås, att arbetsområdet för den återstående revisionsbyrån, till vilken skulle hänföras övriga till riksräkenskapsverket ingående räkenskaper, så begränsades, att chefen för denna byrå verkligen bleve i stånd att i möjligaste mån behärska det ändock mycket omfattande och heterogena räkenskapsmaterial, varom här är fråga. Härigenom skulle ock bättre förutsättningar skapas för effektivare ledning av den vidgade inventeringsverksamhet, som är erforderlig jämväl beträffande de till första och andra revisionskontoren hänförliga medelsförvaltingarna.

För riksbokslutsbyråns vidkommande slutligen skulle avskiljandet av skattekontoret medföra, att byråns arbetsuppgifter bleve fullt enhetliga och att byråchefen finge mera odelat ägna sig åt de med riksbokföringen och statsbudgeten sammanhängande ärendena.

Av de båda till nyinrättande ifrågasatta revisorstjänsterna, av vilka den ena föreslagits skola uppföras å extra stat, avses en för fjärde re-

visionskontoret (skattekontoret) och den andra — jämte den amanuens, för vars avlönande samtidigt begäres anvisning av medel — till förstärkning av den personal, som sysselsättes med eftergranskningen av de till första, andra och tredje revisionskontoren ingående räkenskaperna.

Beträffande först den för fjärde revisionskontoret avsedda revisorstjänsten erinrar riksräkenskapsverket, att personaluppsättningen å nämnda kontor, utom en förste revisor och en kanslibiträ, för närvarande omfattar allenast befattningshavare i högst kanslibiträdes grad. Ämbetsverket framhåller vidare, att bristfällig kontroll av de till detta kontor ingående räkenskaperna vore förenad med särskilt stora risker. För ernående av en betryggande kontroll av dessa räkenskaper erfordrades, utom fullständig siffergranskning, även en fortgående övervakning av att gällande bestämmelser rörande såväl medelsförvaltningens anordning inom länsstyrelserna som utformningen av den till riksräkenskapsverket insända räkenskapsmässiga redovisningen strängt iakttagas. Vidare måste tillses, att eventuella brister i fråga om länsstyrelsernas egna kontrollanordningar beträffande uppbördsredovisningen snabbt avhjälpas. Granskningen inom riksräkenskapsverket måste därjämte kompletteras med en väsentligt utökad inventeringsverksamhet. Först härigenom bleve det möjligt för riksräkenskapsverket att erhålla den överblick över länsstyrelsernas medelsförvaltning, som vore en oundgänglig förutsättning för utövande av en verkligt effektiv kontroll.

Riksräkenskapsverket uttalar i detta sammanhang, att fullgörandet av nyssnämnda arbetsuppgifter i första hand borde åvila förste revisorn å revisionskontoret. Den direkta ledningen av kontorets verksamhet samt de omfattande arbetsuppgifter i övrigt, som redan nu vore anförtrodda åt denne befattningshavare, uteslöte emellertid möjligheten att utan en för ändamålet avpassad personalförstärkning åstadkomma den skärpning av den centrala kontrollen av länsstyrelsernas medelsförvaltning, varom nu vore fråga och som riksräkenskapsverket funne oundgängligen nödvändig.

Vad därefter angår den revisorstjänst, som är avsedd för de tre första revisionskontoren, erinrar riksräkenskapsverket, hurusom den fortgående ökningen av ämbetsverkets arbetsuppgifter framtingat en omläggning av eftergranskningen, varigenom den specifika granskningen i viss omfattning ersatts med generell granskning eller stickprovsgranskning. Riksräkenskapsverket, som hade för avsikt att för vinnande av arbetsbesparing ytterligare fortgå på den sålunda beträdda vägen, ville dock med styrka framhålla, att disproportionen mellan omfattningen av det till verket ingående räkenskapsmaterialet å ena sidan och antalet för eftergranskningen tillgängliga arbetskrafter å andra sidan numera så ökats, att en förstärkning av den med eftergranskningen sysselsatta personalen icke kunde utan våda underlåtas. Ifrågavarande granskning hade redan nu eftersatts i en utsträckning, som påfordrade att förstärkningen genomfördes omedelbart.

Övriga av riksräkenskapsverket till nyinrättande föreslagna ordinarie tjänster, nämligen två kanslibiträden och två kontorsbiträ-

den, avses, jämte de två nya extra ordinarie kontorsbiträdena, för upprätthållandet i full utsträckning av den s. k. förgranskningen beträffande hela det räkenskapsmaterial, som ingår till verkets olika revisionskontor. Denna förgranskning, som i regel verkställes av kvinnliga biträden, avser kontroll å alla uträkningar efter å-pris, tillsyn att räkningar äro behörigen attesterade och kvitterade, summering av alla verifikationer, inprickning i och summering av inkomst- och utgiftsböcker samt huvudböcker jämte tillsyn, att transportposter överförts med rätta belopp m. m. I samband härmed verkställes kontroll å av- och påföringar, likvider och dylikt mellan olika ämbetsverk och myndigheter.

I avseende å behovet av personalförstärkning för förgranskningen har ämbetsverket yttrat huvudsakligen följande:

Förgranskningen av de till andra revisionskontoret hänförliga räkenskaperna har hittills kunnat genomföras. För framtiden torde dock med hänsyn till den väntade ytterligare tillväxten av räkenskapsmaterialet någon förstärkning av de för denna granskning avsedda arbetskrafterna bliva erforderlig. Beträffande åter arbetsförhållandena å första och tredje revisionskontoren har redan nu förgranskning icke kunnat genomföras för samtliga räkenskaper. Enligt verkställd beräkning skulle för upprätthållandet å dessa kontor av förgranskningen i full omfattning ytterligare ett biträde för vardera kontoret stadigvarande erfordras.

Vad därefter angår arbetsförhållandena inom fjärde revisionskontoret, är den granskning, som bedrives inom detta kontor, väsentligen att jämställa med förgranskning å övriga revisionskontor. Riksräkenskapsverket finner det nödvändigt, att jämväl nu ifrågavarande granskning göres fullständig. Med hänsyn till de stora belopp, vilkas redovisning det här gäller att övervaka, äro riskerna vid bristfällig kontroll väsentligt större i fråga om detta kontor än beträffande ämbetsverkets övriga revisionskontor. Enligt verkställd beräkning skulle för åstadkommandet av en tillfredsställande granskning av de till fjärde revisionskontoret ingående räkenskaperna erfordras sammanlagt fyra nya biträden i kanslibiträdes- eller kontorsbiträdesgrad.

I det föregående har antytts, att riksräkenskapsverket i förevarande skrivelse jämväl ifrågasatt jämkningar i löneställningen för vissa av verkets ordinarie tjänstemän m. m. Ämbetsverket föreslår i sådant avseende *dels* uppflyttning av de två nu i 24:e lönegraden placerade förste revisorstjänsterna, den ena till revisionskommisariebefattning i 26:e lönegraden och den andra till förste revisorstjänst i 26:e lönegraden, *dels* omändring av de tre nuvarande kameralbiträdestjänsterna i 8:e lönegraden till kansliskrivartjänster i 11:e lönegraden, *dels* ock utbytande av en extra ordinarie kanslibiträdestjänst mot en kameralbiträdestjänst å ordinarie stat. Slutligen föreslår riksräkenskapsverket återförande av den å övergångsstat upptagna expeditionsvakttjänsten till ordinarie stat.

Till stöd för förslaget om uppflyttning av förste revisorstjänsterna samt om utbyte av kameralbiträdestjänsterna mot kansliskrivartjänster har riksräkenskapsverket i sin framställning åberopat de skäl, ämbetsverket anförde för motsvarande förslag i

sin skrivelse den 8 september 1934 med anslagsäskanden för budgetåret 1935/1936. Jag hänvisar härutinnan till fjolårets statsverksproposition (sjunde huvudtiteln sid. 36 och 37). Riksräkenskapsverket har ytterligare framhållit, att verkets i nu förevarande skrivelse gjorda framställning om förstärkning av såväl den mera kvalificerade revisionspersonalen som den med förgranskningen sysselsatta personalen gäve ytterligare stöd för genomförandet av en förbättrad löneställning för nu omhandlade befattningshavare.

Med hänsyn till den i samband med omläggning av riksstatsuppställningen förutsatta nya ordning för redovisning av statens utgifter, enligt vilken de genom riksdagens revisorers försorg tidigare utarbetade räkenskapsammandragen skola upphöra och denna arbetsuppgift i stället övertagas av riksräkenskapsverket, hemställde riksräkenskapsverket i sina petita för löpande budgetår, att en kameralbiträdesbefattning måtte inrättas å ämbetsverkets bokslutskontor. 1935 års riksdag anvisade emellertid i anledning bland annat härav medel endast för avlönande av ett extra ordinarie kanslibitråde. Riksräkenskapsverket, som alltjämt finner inrättandet av en kameralbiträdesbefattning å ämbetsverkets bokslutskontor vara väl motiverat med hänsyn till de kontoret åliggande nya arbetsuppgifterna, har i förevarande skrivelse förordat, att nämnda extra ordinarie kanslibiträdesbefattning från och med budgetåret 1936/1937 utbytes mot en ordinarie kameralbiträdesbefattning.

Beträffande slutligen förslaget om återförande av expeditionsvakttjänsten å övergångsstat till ordinarie stat anför riksräkenskapsverket följande:

På grund av den under senare år fortgående starka tillväxten av det till riksräkenskapsverket ingående räkenskapsmaterialets storlek och ökad splittning av ämbetsverkets arkivlokaler, vilka till en del äro belägna på betydande avstånd från de egentliga tjänstelokalerna, har vaktpersonalens arbetsbörda avsevärt ökat sedan den tidpunkt, vid vilken den framtida indragningen av ifrågavarande expeditionsvakttjänst av riksdagen beslutades. Till följd av angivna förhållanden äro de förutsättningar, som lågo till grund för den en gång beslutade minskningen av riksräkenskapsverkets ordinarie vaktpersonal, icke längre för handen. Det må tilläggas att, oaktat riksräkenskapsverket haft att tillgå den å övergångsstat uppförde expeditionsvakten, ämbetsverket nödgats att med anlitan av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anställa en extra ordinarie och en extra expeditionsvakt.

Den förstärkning av riksräkenskapsverkets personalorganisation, som ämbetsverket sålunda föreslagit, skulle medföra vissa ändringar, förutom av personalförteckningen, jämväl i den för verket gällande avlöningstaten. Nämnda stat, som av Kungl. Maj:t fastställts den 31 maj 1935 att gälla tills vidare från och med budgetåret 1935/1936, har följande utseende:

#### Avlöningsstat.

- |                                                                                 |         |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . . kronor | 408,300 |
| 2. Avlöning till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> . . .           | 3,100   |

|                                                                                                         |                     |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|----------|
| 3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> . . . .                                  | kronor              | 21,000   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                       |                     |          |
| a. Grundavlöningar m. m. . . . . .                                                                      | kronor              | 38,300   |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>för-</i><br><i>slagsvis</i> . . . . .                                | »      2,000      » | 40,300   |
| 5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie<br>tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . | »                   | 15,000   |
| Summa kronor                                                                                            |                     | 487,700. |

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör vid bifall till riksräkenskapsverkets förslag höjas med 41,598 kronor till 449,898 kronor eller i avrundat tal till 449,900 kronor.

Anslagsposten till tjänstemän å övergångsstat skulle uteslutas ur staten.

Vidare skulle anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat höjas med ett belopp av 7,020 kronor till 28,020 eller avrundat 28,100 kronor.

Vad angår anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal har, såsom i det föregående berörts, riksräkenskapsverket hemställt om ökad medelsanvisning för en amanuens (16:e lönegraden) samt två extra ordinarie kontorsbiträden (4:e lönegraden). Grundavlöningsarna för nämnda tjänster uppgå, med frånräknande av pensionsavdragen, till ett sammanlagt belopp av  $(3,975 + 2,010 + 2,010 =) 7,995$  kronor. Härifrån bör dragas motsvarande avlöningskostnad för den extra ordinarie kanslibiträdestjänst, som föreslagits skola utbytas mot en ordinarie kameralbiträdesbefattning. Med resten,  $(7,995 - 2,469 =) 5,526$  kronor, bör grundavlöningsposten ökas eller alltså till  $(38,300 + 5,526 =) 43,826$  kronor, vilket belopp ämbetsverket avrundat till 43,800 kronor. Ifrågavarande anslagspost skulle alltså upptagas med  $(43,800 + 2,000 =) 45,800$  kronor.

Slutligen har riksräkenskapsverket föreslagit, att anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän skulle med hänsyn till den av fjolårets riksdag beslutade höjningen av det provisoriska dyrorts-tillägget ökas med 12,000 kronor till 27,000 kronor.

Enligt riksräkenskapsverkets förslag skulle således ifrågavarande avlöningsanslag för budgetåret 1936/1937 anvisas med ett belopp av  $(449,900 + 28,100 + 45,800 + 27,000 =) 550,800$  kronor.

Innan jag för egen del tar ståndpunkt till riksräkenskapsverkets sålunda framlagda förslag, torde jag få till behandling upptaga frågan om överflyttning till riksräkenskapsverket av den hittills inom lotsstyrelsen bedrivna revisionen.

Granskningen av lotsverkets räkenskaper är för närvarande uppdelad mellan lotsstyrelsen och riksräkenskapsverket. Revisionen inom lotsstyrelsen verkställer sålunda granskningen av styrelsen underlydande redogörarens räkenskaper, under det att riksräkenskapsverket granskar lotsstyrelsens egna räkenskaper samt lotsverkets huvudbok.

Personalen vid lotsstyrelsens revision utgöres av *dels* en ordinarie revisor (B 21), vilken har att verkställa granskning av vederbörande redogörarens rä-

kenskaper och, i den mån anledning därtill förekommer, upprätta promemorior, innefattande erinringar mot redovisningarna, eller uppgöra anmärkningsakter, *dels ock* ett extra ordinarie kanslibitråde (7:e lönegraden), som det åligger att utföra granskningsarbete enligt revisorns anvisningar.

I betänkande den 23 november 1934 med förslag rörande lotsverkets personalfråga och därmed sammanhängande förhållanden har *statens organisationsnämnd* föreslagit, att revisionen inom lotsstyrelsen skulle överflyttas till riksräkenskapsverket samt därvid revisorsbefattningen hos styrelsen överföras å riksräkenskapsverkets ordinarie stat med placering i lönegraden B 22 och den hos styrelsen inrättade extra ordinarie kanslibiträdesbefattningen i 7:e lönegraden indragas.

Till stöd för förslaget har organisationsnämnden anfört huvudsakligen följande:

Enligt organisationsnämndens mening förefaller det ur principiell synpunkt vara riktigast och lämpligast, att, då för revision av de statliga räkenskaperna finnes inrättat ett speciellt centralt ämbetsverk, revisionen beträffande de olika förvaltningsgrenarna också koncentreras dit, i den mån särskilda omständigheter ej kunna anses till annat föranleda. Nämnden finner även skälen för en dylik koncentration vara flera. Såsom ett önskemål måste givetvis framstå, att revisionen inom administrationen äger rum efter enhetliga linjer, vilket önskemål förverkligas lättare vid revisionens samlande till riksräkenskapsverket än vid dess splittring å olika myndigheter. För en specialrevision torde ofta svårigheter föreligga att följa med och tillgodogöra sig de nyheter inom revisionstekniken, som kunna framkomma inom riksräkenskapsverket. Det synes även kunna ifrågasättas, om en specialrevision kan äga samma förutsättningar som riksräkenskapsverket med dess större och mera mångsidiga erfarenhet för ett rätt bedömande av frågor, huruvida vederbörande bestämmelser, på grund varav utbetalning skett, blivit riktigt tillämpade. Vidare medför förläggandet till riksräkenskapsverket av hela revisionen av de visst förvaltningsområde tillhörande räkenskaperna, att verket kan, om vid granskning av andra räkenskaper befunnits, att en bestämmelse blivit oriktigt tolkad, undersöka, huruvida icke samma fel insmugit sig i förstnämnda räkenskaper, och vice versa. Än ytterligare torde vara att framhålla, att det knappast kan tänkas, att specialrevisionerna påtala sådana felaktigheter beträffande räkenskaperna, vilka uppkommit såsom en följd av vederbörande centrala myndighets beslut.

I § 4 mom. 1 instruktionen för riksräkenskapsverket den 27 juni 1927 (nr 280) är visserligen stadgat, att riksräkenskapsverket åligger att tillse, att revisionen vid de ämbetsverk, inom vilka granskning företages av underordnade myndigheters redogörelser, utföres på sådant sätt, att betryggande kontroll förefinnes; och har riksräkenskapsverket förty att meddela erforderliga anvisningar angående arbetets bedrivande inom dessa revisioner. Därest vederbörande ämbetsverk förklarar sig icke kunna följa dessa anvisningar, äger riksräkenskapsverket inberätta förhållandet för Kungl. Maj:t. Emellertid har den jämlikt ifrågavarande bestämmelser riksräkenskapsverket åliggande tillsynen på grund av personalbrist icke kunnat annat än i undantagsfall av verket utövas. Det förefaller dock nämnden uppenbart, att, även om ett dylikt hinder icke föreläge, förhållandena likväl icke kunna medgiva en tillsyn på sådant sätt, att de en specialrevisions införlivande med riksräkenskapsverket åtföljande fördelarna i önskvärd grad uppnås och således de med en dylik

revisions kvarblivande inom vederbörande verk förenade olägenheterna försvinna.

Ett särskilt skäl för överflyttande till riksräkenskapsverket av den till lotsstyrelsen för närvarande förlagda revisionen torde för övrigt få anses ligga i den omständigheten, att, enligt vad nämnden erfarit, lotsstyrelsen har för avsikt att framdeles låta åtskilliga av de av lotskaptenerna för närvarande bestridda utgifterna i stället gäldas genom styrelsens kassa. Genom en dylik åtgärd, som ur synpunkten av vinnande av kontroll och överblick synes nämnden lämplig, kommer revisionsarbetet för specialrevisionen, därest densamma skulle äga bestånd, givetvis att minskas men ökning att äga rum av den riksräkenskapsverket nu åliggande revisionen av lotsstyrelsens egna räkenskaper.

Över organisationsnämndens förberörda förslag hava *lotsstyrelsen* och *riksräkenskapsverket* yttrat sig. Båda dessa myndigheter hava tillstyrkt förslaget, därvid riksräkenskapsverket emellertid hemställt om personalökning med, utöver revisorstjänsten, ett ordinarie kanslibiträde, avsett för förgranskningen av lotsverkets räkenskaper jämte därmed sammanhängande förråds- och materialkontroll.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1936/1937 har *lotsstyrelsen* under hänvisning till organisationsnämndens ifrågavarande framställning föreslagit, att ur lotsstyrelsens personalförteckning skulle uteslutas en befattning såsom revisor i lönegraden B 21.

Med hänsyn särskilt till den betydande stegring, som riksräkenskapsverkets *Departements-*  
*chefen.* arbetsbörda under senare år undergått till följd av granskningsmaterialets tillväxt och nödvändigheten av en noggrannare kontroll beträffande inkomstredovisningen, förefinnes även enligt min mening ett påtagligt behov av en viss utbyggnad och förstärkning av ämbetsverkets nuvarande organisation. De förslag härom, som riksräkenskapsverket framlagt, synas mig därför icke böra lämnas obeaktade. Jag kan dock icke förorda, att det omfattande förslag till personalförstärkning, som ämbetsverket framlagt i skrivelsen den 9 september 1935, nu helt genomföres, utan jag nödgas för närvarande begränsa mig till att föreslå en personalökning av något mindre räckvidd.

Vad som därvid förefallit mig mest angeläget är dels att åstadkomma en sådan förstärkning av ämbetsverkets ledning, varigenom en mera rationell uppdelning och därmed ett mera effektivt bedrivande av det kvalificerade revisionsarbetet kan komma till stånd, dels ock att bereda sådan ökning av biträdespersonalen, att den siffermässiga och tekniska förgranskningen kan upprätthållas i såvitt möjligt full utsträckning. I förstnämnda avseende skulle tillskapandet av en ny revisionsbyrå, till vilken kunde sammanföras granskningen av länsstyrelsernas och dem underlydande organs hela medelsförvaltning, helt visst medföra avsevärda fördelar. Denna anordning skulle nämligen möjliggöra en ur statsverkets synpunkt i hög grad påkallad skärpning av den för närvarande i vissa avseenden bristfälliga kontrollen över uppbörd och redovisning av statsinkomsterna; icke minst betydelsefulla bleve de ökade möjligheter till utvidgad inventeringsverksamhet, som organisationsändringen skulle medföra. Samtidigt skulle anordningen bereda önskvärd lättnad i den alltför stora arbetsbörda, som för närvarande

påvilar cheferna för ämbetsverkets hittillsvarande byråer, och alltså möjliggöra en bättre planläggning och ledning av dessa byråers arbeten. I det hela skulle härigenom åstadkommas ett mera effektivt utnyttjande av verkets arbetskrafter. Beträffande den siffermässiga förgranskningen vill jag framhålla, att det knappast kan betraktas såsom tillfredsställande, att denna granskning måste såsom nu i icke oväsentlig omfattning eftersättas.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrker jag till en början, att en ny byråchefstjänst inrättas inom riksräkenskapsverket från och med nästa budgetår. För att skänka nödig effektivitet åt den nya byråns arbete torde vidare, bland annat med tanke på inventeringsverksamheten, erfordras att å byrån placeras — utöver personal, som redan finnes å tredje och fjärde revisionskontoren — ytterligare en revisor. Båda de nu föreslagna befattningarna — en byråchef och en revisor — torde emellertid tills vidare böra uppföras på extra stat. Vidare anser jag mig böra förorda, att medel anvisas för att möjliggöra en förstärkning av den för förgranskningen nu avsedda personalen. Sistnämnda ökade medelsanvisning torde för närvarande kunna begränsas till ett belopp av 6,000 kronor, vilket bör inräknas bland de för grundavlöningar till icke-ordinarie personal till ämbetsverkets förfogande stående medlen.

Mot ämbetsverkets förslag att återföra den för närvarande å övergångsstat uppförda expeditionsvakttjänsten till ordinarie stat har jag icke funnit anledning till erinran, då av utredningen framgår, att stadigvarande behov av nämnda tjänst numera måste anses föreligga.

Riksräkenskapsverkets övriga, i nyssnämnda skrivelse framlagda förslag om förstärkning av personalen, har jag ansett mig icke kunna för närvarande tillstyrka. Ej heller finner jag mig böra biträda framställningen om förbättrad löneställning för vissa av verkets befattningshavare. Med anledning av vad på sin tid av ämbetsverket anförts till stöd för förslaget om uppflyttning i lönegrad av förste revisorerna vill jag emellertid framhålla, att hinder ej bör möta att placera tjänstemännen i 26:e och 24:e lönegraderna på de kontorschefsbefattningar, för vilka de av verket finnas vara mest lämpade.

Vad härefter beträffar organisationsnämndens förslag om överflyttande till riksräkenskapsverket av den till lotsstyrelsen för närvarande förlagda revisionen, får jag efter samråd med chefen för handelsdepartementet tillstyrka, att detta förslag genomföres från och med nästa budgetår. Till riksräkenskapsverket bör därvid överföras den å lotsstyrelsens personalförteckning upptagna revisorstjänsten, vilken efter överflyttningen givetvis bör liksom övriga ordinarie revisorer i riksräkenskapsverket placeras i lönegraden B 22. För förgranskningen inom riksräkenskapsverket av lotsverkets räkenskaper m. m. torde böra anvisas medel motsvarande avlöningen till ett extra ordinarie kanslibiträde.

Vid bifall till förslaget om överflyttning av nyssnämnda revisorstjänst bör i riksräkenskapsverkets avlöningsstat anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat ökas med ett belopp av i runt tal 7.900 kronor. Med

hänsyn till förslaget om återflyttning till ordinarie stat av expeditiönsvakt-tjänsten å övergångsstat bör vidare samma anslagspost undergå ytterligare höjning med 3,100 kronor. Slutsumman skulle alltså utgöra  $(408,300 + 7,900 + 3,100 =) 419,300$  kronor.

Anslagsposten till avlöning till tjänstemän å övergångsstat bör utgå ur av-löningsstaten.

Under anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat böra upp-tagas, förutom nuvarande belopp å 21,000 kronor, ytterligare i runt tal 18,100 kronor, motsvarande nettoavlöningen i högsta löneklass till en byråchef samt en revisor å extra stat. Anslagsposten skulle alltså upptagas med  $(21,000 + 18,100 =) 39,100$  kronor.

Medelsanvisningen till grundavlöningar m. m. till annan icke-ordinarie per-sonal än tjänstemän å extra stat bör höjas med *dels* förenämnda belopp 6,000 kronor, *dels* ock 2,500 kronor, motsvarande i avrundat tal grundavlöningen minskad med pensionsavdrag till ett extra ordinarie kanslibiträde. Grund-avlöningsposten bör således upptagas med  $(38,300 + 6,000 + 2,500 =) 46,800$  kronor. Då delposten till avlöningsförhöjningar alltjämt synes kunna be-räknas till 2,000 kronor, skulle alltså anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagas med ett belopp av  $(46,800 + 2,000 =) 48,800$  kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, synes denna böra höjas till 26,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för riksräken-skapsverket:

| Personalförteckning.           |   | Lönegrad |
|--------------------------------|---|----------|
| Befattning                     |   |          |
| Tjänstemän å ordinarie stat:   |   |          |
| 1 generaldirektör .....        | A | 3        |
| 2 byråchefer .....             | B | 30       |
| 3 revisionskommisarijer .....  | B | 26       |
| 2 förste revisorer .....       | B | 24       |
| 28 revisorer .....             | B | 22       |
| 3 kansliskrivare .....         | B | 11       |
| 3 kameralbiträden .....        | B | 8        |
| 1 förste expeditiönsvakt ..... | B | 7        |
| 17 kanslibiträden .....        | B | 7        |
| 4 expeditiönsvakter .....      | B | 5        |
| 5 kontorsbiträden .....        | B | 4        |
| 2 skrivbiträden .....          | B | 2        |
| Tjänstemän å extra stat:       |   |          |
| 1 byråchef .....               | B | 30       |
| 4 revisorer .....              | B | 21;      |

dels godkänna följande avlöningsstat för riksräkenskapsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                                  |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                      | kronor 419,300 |
| 2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                          | » 39,100       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:<br>a. Grundavlöningar<br>m. m. ....            | kronor 46,800  |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                         | » 2,000        |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | » 26,000       |
| <hr/> Summa kronor 533,200;                                                                      |                |

dels ock till Riksräkenskapsverket: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 533,200.

[17.] 15. Riksräkenskapsverket: **Omkostnader, förslagsanslag.** Det för riksräkenskapsverket avsedda omkostnadsanslaget är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med ett belopp av 90,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1935 fastställt följande omkostnadsstat för riksräkenskapsverket, att gälla tills vidare under budgetåret 1935/1936:

**Omkostnadsstat.**

**Utgifter:**

|                                                |              |
|------------------------------------------------|--------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | kronor 7,000 |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | » 81,000     |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | » 7,000      |
| <hr/> Summa kronor 95,000.                     |              |

**Särskilda uppbördsmedel:**

|                                  |              |
|----------------------------------|--------------|
| Försålda blanketter m. m. ....   | kronor 5,000 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 90,000. |              |

I anslagsposten till expenser ingår ett belopp av 8,000 kronor, som avsetts för täckande av vissa med omläggningen av riksbokföringen i samband med den förändrade uppställningen av riksstatens utgiftssida förenade engångskostnader.

*Riksräkenskapsverket* har i sin förberörda skrivelse den 9 september 1935 angående anslagsäskanden för budgetåret 1936/1937 föreslagit, att anslagsposten till expenser måtte minskas med det i det föregående omförmälda beloppet å 8,000 kronor och alltså upptagas med (81,000 — 8,000 =) 73,000 kronor.

I fråga om anslagsposten till publikationstryck har riksräkenskapsverket erinrat om att den fullständigare och mera detaljerade anslagsredovisning, som förutsatts skola genomföras i anslutning till den förändrade uppställningen av riksstatens utgiftssida, trätt i tillämpning från och med ingången av innevarande budgetår. Tryckningen första gången av till redovisningen enligt den nya ordningen hörande tabeller m. m. kommer alltså att äga rum under nästkommande budgetår. Den i anledning härav erforderliga ökningen av anslagsmedlen till tryckningskostnader har riksräkenskapsverket beräknat till 2,000 kronor. Anslagsposten till publikationstryck skulle i enlighet härmed för budgetåret 1936/1937 upptagas till 9,000 kronor.

Mot vad riksräkenskapsverket sålunda föreslagit i fråga om beräkningen av medelsbehovet för verkets omkostnader under nästa budgetår har jag icke funnit anledning till erinran. Ifrågavarande omkostnadsanslag skulle alltså beräknas enligt följande uppställning: *Departements-  
chefen.*

#### U t g i f t e r:

|                                                |        |         |
|------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | kronor | 7,000   |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....          | »      | 73,000  |
| 3. <i>Publikationstryck, förslagsvis</i> ..... | »      | 9,000   |
| Summa kronor                                   |        | 89,000. |

#### Särskilda uppbördsmedel:

|                                |        |         |
|--------------------------------|--------|---------|
| Försålda blanketter m. m. .... | kronor | 5,000   |
| Nettoutgift kronor             |        | 84,000. |

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksräkenskapsverket*: *Omkostnader* för budget-  
året 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 84,000.

[18.] 16. **Allmänna civilförvaltningens lönenämnd.** Till allmänna civilförvaltningens lönenämnd har anslag årligen anvisats alltsedan budgetåret 1923/1924. Anslaget, som för budgetåret 1932/1933 utgjorde 20,000 kronor, blev för budgetåret 1933/1934 nedsatt till 18,000 kronor och har därefter varit upptaget med sistnämnda belopp.

Lönenämndens arbetsbörda har under den senaste tiden icke oväsentligt stegrats. På grund härav har antalet sammanträden måst ökas, och tidvis har förstärkning av kanslipersonalen måst ske. Under sistförflutna budgetår blev det därför nödvändigt att med anlitan av till Kungl. Maj:ts förfogande

stående medel bereda lättnad i belastningen å nämndens anslag. Motsvarande åtgärd blir sannolikt erforderlig även under innevarande budgetår.

Vid nu angivna förhållanden och då någon minskning i lönenämndens arbete ej kan förväntas under den närmaste tiden, torde för nästkommande budgetår en höjning av nämndens anslag vara påkallad, förslagsvis med 5,000 kronor. Anslaget bör alltså bestämmas till 23,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna civilförvaltningens lönenämnd* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 23,000.

[19.] **17. Statens bostadsnämnd.** Anslag till statens bostadsnämnd har alltsedan budgetåret 1923/1924 årligen anvisats. Från och med budgetåret 1933/1934 har anslagsbeloppet utgjort 6,000 kronor.

Anslag till bostadsnämndens verksamhet torde även för nästkommande budgetår böra anvisas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bostadsnämnd* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 6,000.

## C. Skatte- och kontrollväsen.

[20.] **1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen, förslagsanslag.** För tullverket äro i gällande riksstat uppförda fyra anslag å tillhopa 16,383,800 kronor, nämligen ett förslagsanslag till avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen å 698,500 kronor, ett förslagsanslag till avlöningar till befattningshavare å tullstaten å 12,975,000 kronor, ett förslagsanslag till omkostnader å 1,735,300 kronor samt ett reservationsanslag till särskilda åtgärder för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. å 975,000 kronor.

I skrivelse den 9 oktober 1935 har *generaltullstyrelsen* framlagt förslag till reglering av tullverkets utgiftsstater för budgetåret 1936/1937. Styrelsen har därvid föreslagit, att omförmälda fyra anslag måtte i riksstaten för sagda budgetår upptagas: anslaget till avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen med 794,000 kronor, anslaget till avlöningar till befattningshavare å tullstaten med 13,558,000 kronor, omkostnadsanslaget med 1,735,000 kronor samt anslaget till särskilda åtgärder för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. med 2,150,000 kronor eller sammanlagt med 18,237,000 kronor.

Den kraftigt ökade medelsanvisning, varom generaltullstyrelsen sålunda hemställt för nästa budgetår, sammanhänger väsentligen med vissa omfattande förslag till omorganisation av tullverket, delvis föranledda av nyli-

gen avslutade sakkunnigutredningar. Jag är icke beredd att nu taga slutlig ställning till dessa förslag men anser mig dock böra förutsätta, att desamma endast i viss begränsad utsträckning föranleda åtgärd av 1936 års riksdag. Jag finner mig böra föreslå, att ifrågavarande anslag för tullverket i rikstatsförslaget tillsvidare upptagas med följande, allenast beräknade belopp, nämligen: anslaget till avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen med 730,000 kronor, anslaget till avlöningar till befattningshavare å tullstaten med 13,400,000 kronor, anslaget till omkostnader med 1,735,000 kronor samt anslaget till särskilda åtgärder för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. med 1,100,000 kronor eller tillhopa med 16,965,000 kronor.

Beträffande sistnämnda tre anslag gör jag hemställan under punkterna 21, 22 och 23 i det följande.

Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 730,000.

[21.] **2. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 13,400,000.

[22.] **3. Tullverket: Omkostnader, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad under punkten 20 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tullverket: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,735,000.

[23.] **4. Tullverket: Särskilda åtgärder för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m., reservationsanslag.** Åberopande vad under punkten 20 anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tullverket: Särskilda åtgärder för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1,100,000.

[24.] **5. Kontrollstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1935/1936 är kontrollstyrelsens avlöningsanslag uppfört med ett belopp av 211,200 kronor.

Den 31 maj 1935 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning och avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1935/1936 (statsliggaren sid. 285 och 286). I avlöningsstaten är, bland annat, uppförd en anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän å förslagsvis 5,500 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har *kontrollstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1936/1937. Styrelsen har därvid föreslagit, att nyssnämnda anslagspost måtte i anledning av de ändrade grunderna för provisoriskt dyrtortstillägg upptagas med ett till 9,500 kronor förhöjt belopp. Avlöningsanslaget i sin helhet komme i så fall att uppgå till 215,200 kronor.

I enlighet med kontrollstyrelsens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen,  
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:*

**Avlöningsstat.**

|                                                                                                  |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                      | kronor 151,400 |
| 2. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat,<br><i>förslagsvis</i> .....                         | » 7,500        |
| 3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat,<br><i>förslagsvis</i> .....                          | » 14,500       |
| 4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....        | » 4,900        |
| 5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                |                |
| a. Grundavlöningar m. m. kronor 23,400                                                           |                |
| b. Avlöningsförhöjningar                                                                         |                |
| m. m., <i>förslagsvis</i> ....                                                                   | » 4,000        |
|                                                                                                  | » 27,400       |
| 6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | » 9,500        |

Summa kronor 215,200;

*dels ock till Kontrollstyrelsen: Avlöningar för budgetåret  
1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 215,200.*

[25.] **6. Kontrollstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** I enlighet med förslag av kontrollstyrelsen i förberörda skrivelse den 31 augusti 1935 torde ämbetsverkets omkostnadsanslag böra upptagas med oförändrat belopp, 38,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1936/  
1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 38,000.

[26.] **7. Kontrollstyrelsen: Kontroll å tillverkningsavgifter, förslagsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1935/1936 är till kontroll å tillverkningsavgifter uppfört ett förslagsanslag av 210,000 kronor.

I förenämnda skrivelse den 31 augusti 1935 har *kontrollstyrelsen* anfört, att kontrollverksamheten under budgetåret 1936/1937 kunde beräknas bli av i stort sett samma omfattning och förhållandena eljest likartade som under innevarande budgetår. Styrelsen har därför föreslagit, att anslaget för budgetåret 1936/1937 måtte upptagas med oförändrat belopp.

I enlighet med styrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontrollstyrelsen: Kontroll å tillverkningsavgifter*  
för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslags-*  
*anslag* av ..... kronor 210,000.

[27.] **8. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågasvarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 343,800 kronor.

Personalförteckning för mynt- och justeringsverket har av Kungl. Maj:t fastställts den 31 maj 1935 (statsliggaren sid. 288). Förteckningen upptager, förutom tjänstemän å ordinarie stat, såsom tjänsteman å extra stat en föreståndare för justeringsverkstaden i lönegraden B 21.

Samma dag har tillika fastställts avlöningsstat för ämbetsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936. Avlöningsstaten har följande lydelse:

#### Avlöningsstat.

|              |                                                                                               |        |         |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1.           | Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor | 65,600  |
| 2.           | Avlöning till tjänsteman å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....                               | »      | 7,000   |
| 3.           | Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....        | »      | 21,800  |
| 4.           | Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                |        |         |
|              | a. Grundavlöningar m. m. ....                                                                 | kronor | 62,300  |
|              | b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                      | »      | 6,000   |
|              |                                                                                               | »      | 68,300  |
| 5.           | Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 3,300   |
| 6.           | Avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 179,200 |
| Summa kronor |                                                                                               |        | 345,200 |

#### Särskilda uppbördsmedel:

Ersättningar för glödgning av medaljstamper ..... kronor 1,400

Nettoutgift kronor 343,800.

Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har i samband med avlöningsstatens fastställande

föreskrivits, att denna post skall tills vidare från och med budgetåret 1935/1936 disponeras på följande sätt:

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| Arvoden åt kontrollstämplingsförrättare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 17,000 |
| Arvode åt en biträdande justerare .....                           | » 4,800       |

Summa kronor 21,800.

I skrivelse den 6 september 1935 har *mynt- och justeringsverket* gjort framställning om anslag för budgetåret 1936/1937. Ämbetsverket har därvid föreslagit vissa förändringar i verkets nuvarande personalorganisation. Sålunda hemställes *dels* om överförande till ordinarie stat i lönegraden B 21 av den för närvarande å extra stat upptagna befattningen såsom föreståndare för justeringsverkstaden, *dels ock* om inrättande av följande nya ordinarie tjänster för göromål, vilka nu bestridas av extra ordinarie personal, nämligen två proberarbefattningar (B 18), en kansliskrivartjänst (B 11) och en kanslibiträdestjänst (B 7). Vidare har ämbetsverket hemställt om anvisande av medel för anställande av en extra assistent å justeringsavdelningen.

Såsom motivering till nämnda förslag har verket åberopat, beträffande föreståndaren för justeringsverkstaden vad i samma ämne anförts i ämbetsverkets skrivelse den 25 september 1934 angående anslag för budgetåret 1935/1936 (se 1935 års statsverksproposition, sjunde huvudtiteln s. 91 och 92) och beträffande övriga till uppförande å ordinarie stat föreslagna tjänster vad därom anförts i ämbetsverkets skrivelse den 12 september 1931 angående anslag för budgetåret 1932/1933 (se 1932 års statsverksproposition, sjunde huvudtiteln s. 9 och 10). Förslaget om anställande av en extra assistent å justeringsavdelningen har motiverats med de ökade arbetsuppgifter för verket, vilka föranletts av den nya lagen om mått och vikt.

I utlåtande den 24 oktober 1935 har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* yttrat sig i fråga om den lönegrad, i vilken proberarbefattningarna vid uppförande å ordinarie stat borde placeras. Lönenämnden har därvid anförts följande:

De extra ordinarie proberarna vid mynt- och justeringsverket hava hittills i allmänhet åtnjutit lön enligt 18:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän. Av de fyra extra ordinarie proberare, som för närvarande finnas anställda hos ämbetsverket, hava emellertid de två till extra ordinarie tjänst senast (år 1931) befordrade placerats, den ena i 16:e lönegraden och den andra i 11:e lönegraden. Sedan år 1931 tjänstgör därjämte hos ämbetsverket en extra proberare, vilken uppbär lön enligt 16:e lönegraden, 14:e löneklassen enligt löneplanen för extra tjänstemän.

Det skulle visserligen enligt lönenämndens mening kunna ifrågasättas, om ej en något lägre placering av ifrågavarande befattningar å den för ordinarie tjänstemän gällande löneplanen än den av mynt- och justeringsverket föreslagna (B 18) kunde anses tillfyllest. Med hänsyn emellertid till att ordinarie proberarbefattning i regel torde komma att bli sluttjänst för vederbörande innehavare, har nämnden ansett sig icke böra framställa någon erinran mot ämbetsverkets förslag.

I anledning av förberörda förslag om uppförande å ordinarie stat av vissa icke-ordinarie tjänster samt anställande av en extra assistent å justeringsavdelningen har *mynt- och justeringsverket* föreslagit vissa ändringar i avlöningsstaten. Härutöver har ämbetsverket ifrågasatt *dels* höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 2,000 kronor, *dels* höjning av anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän med 2,200 kronor till 5,500 kronor, *dels ock* minskning av medelsanvisningen å anslagsposten till avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare med 10,000 kronor.

Förslaget om höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har motiverats med en på sista tiden konstaterad, av kontrollstämplingens ökning föranledd stegring i utgifterna till arvoden åt kontrollstämplingsförrättarna. Höjningen av anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän sammanhänger med de nya grunderna för det provisoriska dyrortstillägget. Vad slutligen angår den föreslagna sänkningen med 10,000 kronor av anslagsposten till avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare, har ämbetsverket till stöd härför åberopat den besparing i fråga om arbetskostnaderna, som kan beräknas uppstå efter färdigställande av den högfrekvensugn, till vars anläggning medel anvisats av förra årets riksdag.

På sätt den lämnade redogörelsen utvisar, har *mynt- och justeringsverket* i sin framställning hemställt om uppförande på ordinarie stat av vissa nu befintliga icke-ordinarie tjänster, nämligen *dels* befattningen såsom föreståndare för verkets justeringsverkstad, *dels* två proberarbefattningar, *dels ock* en kansliskrivar- och en kanslibiträdestjänst. Frågan om överförande till ordinarie stat av nämnda tjänster var senast föremål för behandling i 1935 års statsverksproposition. Jag framhöll därvid, att särskilt förslaget om inrättande av ordinarie proberarbefattningar vid verket syntes vara värt beaktande men att jag med hänsyn till de principer, som tillämpats under budgetarbetet, ansett mig icke då böra förorda förslagets genomförande.

Såsom allmänna civilförvaltningens lönenämnd framhållit, finnas för närvarande hos *mynt- och justeringsverket* anställda fyra extra ordinarie proberare. Två av dessa, vilka åtnjuta lön enligt 18:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän, hava varit anställda vid verket såsom proberare under lång tid, nämligen den ene från den 1 april 1913 och den andre från den 1 oktober 1920. De båda övriga proberarna hava anställts under år 1931. Sedan sistnämnda år tjänstgör därjämte hos ämbetsverket en extra proberare.

Under tiden från och med år 1910 hava, utöver de nu nämnda 5 tjänstemännen, 12 andra personer varit anställda såsom proberare. Av dessa hava 5 befordrats till andra tjänster inom verket, medan de återstående 7 i regel tjänstgjort allenast relativt kort tid vid verket.

Proberarnas arbete består i att verkställa analys av de till verket inkommande ädelmetallvarorna samt av de prover, som inkomma från landsortens kontrollstämplingsförrättare. I förenämnda skrivelse den 12 september 1931

framhöll mynt- och justeringsverket, att proberarnas arbete till följd av den stora mängden importerade ädelmetallvaror bleve av mycket självständig natur. Då det vore praktiskt omöjligt att ordna kontroll över deras analysverksamhet, måste av dessa tjänstemän fordras framför allt stor noggrannhet och ordning samt uppdriven rutin. Härtill komme, att proberarnas arbete vore av mycket specialiserad art, varför en längre anställning i sådan befattning knappast medförde merit till annan statstjänst eller till anställning i enskild tjänst. Om två proberartjänster överfördes på ordinarie stat, skulle detta för arbetet på avdelningen medföra den mycket stora fördelen, att man kunde påräkna en fast kärna bland denna tjänstemannagrupp.

I anslutning till de synpunkter, som sålunda framförts från mynt- och justeringsverkets sida, finner jag för min del goda skäl tala för att, i enlighet med ämbetsverkets förslag, två proberartjänster överföras till ordinarie stat. Jag förordar, att överflyttningen sker från och med nästa budgetår. Jämväl i fråga om lönegradsplaceringen ansluter jag mig till mynt- och justeringsverkets, av lönenämnden biträdde förslag.

I övrigt bör enligt min mening verkets förslag om inrättande av nya ordinarie befattningar icke föranleda åtgärd. Ej heller förslaget om anvisande av medel för anställande av en extra assistent å justeringsavdelningen anser jag mig böra biträda. Den erfarenhet, som hittills kunnat vinnas angående verkningarna av den nya lagstiftningen om mått och vikt, synes mig nämligen icke tillräcklig för ett tillförlitligt bedömande av behovet av denna personalökning.

Vid bifall till vad jag nyss föreslagit bör den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat höjas med — efter frånräknande av pensionsavdrag — 13,284 kronor till i avrundat tal 78,900 kronor. Samtidigt böra under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal minskningar ske med *dels* 8,900 kronor, motsvarande i runt tal grundavlöningarna, med frånräknande av pensionsavdrag, till två extra ordinarie proberare i 18:e lönegraden, *dels ock* 1,800 kronor för avlöningsförhöjningar till samma tjänstemän. Delposten till grundavlöningar bör således upptagas med (62,300 — 8,900 =) 53,400 kronor och delposten till avlöningsförhöjningar m. m. med (6,000 — 1,800 =) 4,200 kronor.

I samband härmed anser jag mig böra föreslå, att grundavlöningsposten, vilken i gällande avlöningsstat är upptagen med bestämt belopp, från och med nästa budgetår uppföres med ett förslagsvis beräknat belopp. Enligt vad erfarenheten utvisat, är nämligen verkets behov ej blott av arbetarpersonal utan även av icke-ordinarie tjänstemannapersonal i viss utsträckning beroende på mynttillverkningens omfattning. Under tider då, såsom för närvarande, stegrad efterfrågan råder på mynt, kan den nu gällande begränsningen av medlen till avlöning av icke-ordinarie personal medföra vissa svårigheter för mynt- och justeringsverket att effektuera beställningarna. Jag förutsätter dock, att föreskrift meddelas om att posten icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Vad övriga anslagsposter angår, biträder jag ämbetsverkets förslag om höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 2,000 kronor till 23,800 kronor. Likaså tillstyrker jag förslaget om höjning av anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän med 2,200 kronor till 5,500 kronor. Där emot synas tillräckliga skäl icke finnas att redan för nästa budgetår sänka anslagsposten till avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare. Enligt vad jag inhämtat, har ämbetsverket vid framläggande av sistnämnda förslag räknat med avgång av vissa arbetare, vilka emellertid till följd av de i anslutning till tjänstepensionsreglementet för arbetare utfärdade övergångsbestämmelserna komma att kvarstå i tjänst under budgetåret 1936/1937. Härtill kommer, att från ifrågavarande anslagspost från och med innevarande budgetår bestridas vissa avlöningskostnader, som tidigare icke belastat posten.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för mynt- och justeringsverket:

#### Personalförteckning.

| Befattning | Lönegrad |
|------------|----------|
|------------|----------|

#### Tjänstemän å ordinarie stat:

|                                |      |
|--------------------------------|------|
| 1 myntdirektör .....           | A 1  |
| 1 förste ingenjör .....        | B 26 |
| 1 förste ingenjör .....        | B 24 |
| 1 kamrerare .....              | B 24 |
| 2 ingenjörer .....             | B 21 |
| 1 kassör .....                 | B 21 |
| 2 proberare .....              | B 18 |
| 1 förste expeditionsvakt ..... | B 7  |

#### Tjänsteman å extra stat:

|                                               |       |
|-----------------------------------------------|-------|
| 1 föreståndare för justeringsverkstaden ..... | B 21; |
|-----------------------------------------------|-------|

*dels* godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                           |        |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> .....               | kronor | 78,900 |
| 2. Avlöning till tjänsteman å extra stat, <i>förslagsvis</i> .....                        | »      | 7,000  |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 23,800 |

|    |                                                                                                         |               |               |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|
| 4. | Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                          |               |               |
| a. | Grundavlöningar m. m.,<br><i>förslagsvis</i> . . . . .                                                  | kronor 53,400 |               |
| b. | Avlöningsförhöjningar<br>m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . . »                                          | 4,200         | kronor 57,600 |
| 5. | Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-<br>ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . » |               | 5,500         |
| 6. | Avlöningar till verkmästare, förmän och<br>arbetare, <i>förslagsvis</i> . . . . . »                     |               | 179,200       |
|    | Summa kronor                                                                                            | 352,000       |               |

## Särskilda uppbördsmedel:

|                                                                                                                                            |                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| Ersättningar för glödgnings av medaljstampr                                                                                                | kronor 1,400    |
| Nettoutgift                                                                                                                                | kronor 350,600; |
| dels ock till Mynt- och justeringsverket: Avlöningar för<br>budgetåret 1936/1937 anvisa ett <i>förslags-</i><br><i>anslag</i> av . . . . . | kronor 350,600. |

[28.] 9. Mynt- och justeringsverket: Omkostnader, *förslagsanslag*.  
Mynt- och justeringsverkets omkostnadsanslag är i riksstaten för budgetåret  
1935/1936 upptaget med ett belopp av 50,300 kronor.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1935 fastställt omkostnadsstat för mynt- och  
justeringsverket, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1935/1936 (stats-  
liggaren sid. 289). Omkostnadsstaten upptager följande huvudposter å sam-  
manlagt 58,000 kronor:

|    |                                                   |              |
|----|---------------------------------------------------|--------------|
| 1. | Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> . . . . .    | kronor 2,500 |
| 2. | Expenser, <i>förslagsvis</i> . . . . . »          | 25,800       |
| 3. | Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> . . . . . » | 1,000        |
| 4. | Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> . . . . . »   | 28,700.      |

Vidare äro i omkostnadsstaten såsom särskilda uppbördsmedel uppförda  
följande poster å tillhopa 7,700 kronor, nämligen:

|                                    |              |
|------------------------------------|--------------|
| Hyror . . . . .                    | kronor 4,800 |
| Bränsle och lyse . . . . . »       | 800          |
| Diverse försålda varor . . . . . » | 2,100.       |

I sin förenämnda skrivelse den 6 september 1935 har *mynt- och justerings-*  
*verket* beträffande anslagsposten till expenser anført, att genom anordnande  
av högfrekvensugn kostnaden för elektrisk drift kunde förväntas växa med  
omkring 3,000 kronor, varemot bränslekostnaden komme att minskas med  
omkring 1,000 kronor. Anslagsposten borde alltså ökas med 2,000 kronor  
till 27,800 kronor.

Ämbetsverket har vidare anført, att den under särskilda uppbördsmedel  
upplagna posten till hyror borde, med hänsyn till sänkt hyra för myntdirek-  
törens bostadslägenhet, upptagas med 4,400 kronor.

Slutligen har verket hemställt, att ett belopp av 6,000 kronor måtte ställas till verkets förfogande för anskaffande av ny tjänstebil.

Mynt- och justeringsverkets beräkningar beträffande anslagsposten till ex- *Departements-  
chefen.* penser och det såsom uppbördsmedel beräknade beloppet för hyror hava icke givit mig anledning till erinran.

Då uppenbarligen behov för verket förefinnes av en ny tjänstebil i stället för den nuvarande, vilken inköptes år 1915, föreslår jag, att för ändamålet ett belopp av 6,000 kronor inräknas i anslagsposten till övriga utgifter, vilken alltså för nästa budgetår synes böra upptagas med ett belopp av (28,700 + 6,000 =) 34,700 kronor.

I anslutning härtill torde mynt- och justeringsverkets omkostnadsanslag böra för budgetåret 1936/1937 beräknas enligt följande uppställning:

#### Utgifter:

|                                                |        |        |
|------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | kronor | 2,500  |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | »      | 27,800 |
| 3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 1,000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....   | »      | 34,700 |

Summa kronor 66,000.

#### Särskilda uppbördsmedel:

|                              |        |              |
|------------------------------|--------|--------------|
| Hyror.....                   | kronor | 4,400        |
| Bränsle och lyse.....        | »      | 800          |
| Diverse försålda varor ..... | »      | 2,100 kronor |

Nettoutgift kronor 58,700.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket: Omkostnader för bud-  
getåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag*  
av ..... kronor 58,700.

[29.] 10. Avsättning till bankinspektionens fond, *förslagsanslag*. I gällande riksstat äro uppförda tre förslagsanslag till avsättning till bankinspektionens fond, avsättning till fondinspektionens fond samt avsättning till sparbanksinspektionens fond. Anslagen äro avsedda för omföring av de å inkomstitlarna »Bidrag till bankinspektionen», »Bidrag till fondinspektionen» och »Bidrag till sparbanksinspektionen» inflytande beloppen till de särskilda fonder, från vilka utgifterna för nämnda inspektionsmyndigheters verksamhet bestridas.

I riksstatsförslaget för nästa budgetår beräknas nämnda tre inkomstitlar till belopp av respektive 70,000, 60,000 och 90,000 kronor. Avsättningsanslagen böra bestämmas till samma belopp. Beträffande anslagen till avsätt-

ning till fondinspektionens fond samt till avsättning till sparbanksinspektionens fond gör jag hemställan under punkterna 30 och 31 i det följande.

Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till bankinspektionens fond* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 70,000.

[30.] **11. Avsättning till fondinspektionens fond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondinspektionens fond* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 60,000.

[31.] **12. Avsättning till sparbanksinspektionens fond, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad under punkten 29 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbanksinspektionens fond* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*  
av . . . . . kronor 90,000.

[32.] **13. Tillsyn över sparbankernas förvaltning, förslagsanslag.** Från förevarande anslag, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 200,000 kronor, avföras utgifterna för den verksamhet, som utövas av de allmänna ombuden för sparbankerna. Jämlikt stadgande i 63 § lagen om sparbanker den 29 juni 1923 erlægga sparbankerna årligen särskilda bidrag till bestridande av ifrågavarande kostnad. Nämda bidrag, vilka redovisas under den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln »Bidrag för tillsyn över sparbankerna», äro så avvägda, att de täcka hela kostnaden för de allmänna ombuden.

Anslaget torde för nästa budgetår böra bibehållas vid oförändrat belopp. Under erinran att nämnda inkomsttitel beräknats till 200,000 kronor får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillsyn över sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 200,000.

[33.] **14. Stämpelomkostnader, förslagsanslag.** Å riksstaten för budgetåret 1935/1936 är under sjunde huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag till stämpelomkostnader å 275,000 kronor.

Nettoutgifterna å motsvarande anslag för budgetåret 1934/1935 hava belöpt sig till omkring 256,500 kronor. Härav hava 145,000 kronor utgjort ersättning till postverket för stämpelväsendets handhavande under år 1934 samt omkring 86,100 kronor utgått såsom gottgörelse för av verket under

sistnämnda år förskotterade kostnader för stämpelpapper och stämpeltryck m. m. Återstoden har utbetalats av andra myndigheter än generalpoststyrelsen.

Vad angår storleken av stämpelomkostnaderna under innevarande budgetår, har generalpoststyrelsen uppskattat postverkets direkta kostnader under år 1935 till omkring 100,000 kronor, den postverket tillkommande ersättningen för stämpelväsandets handhavande till 145,000 kronor samt det belopp, som utbetalas av andra myndigheter än generalpoststyrelsen, till omkring 25,000 kronor. Sammanlagda utgiftsbeloppet å stämpelomkostnadsanslaget för budgetåret 1935/1936 har sålunda beräknats till omkring 270,000 kronor.

För budgetåret 1936/1937 har generalpoststyrelsen ansett anslaget till stämpelomkostnader kunna förslagsvis upptagas till 275,000 kronor.

Med hänsyn till belastningen å anslaget under sistförflutna budgetår synes mig medelsbehovet för budgetåret 1936/1937 kunna beräknas till något lägre belopp än generalpoststyrelsen ifrågasatt, förslagsvis till 260,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 260,000.

[34.] 15. **Kostnader för årlig taxering, förslagsanslag.** Den övervägande delen av kostnaderna för det årliga taxeringsarbetet bestrides av statsmedel och täckes från ifrågavarande anslag. I efterföljande tabell ha sammanställts uppgifter å de i riksstaten upptagna anslagsbeloppen för ett vart av budgetåren 1929/1930—1934/1935 samt å nettoutgifterna från anslaget under samma år. Utgifterna ha därvid uppdelats i två grupper, nämligen dels av Kungl. Maj:t jämlikt 145 § 4 mom. taxeringsförrättningen anvisade belopp — avseende huvudsakligen ersättning åt ordförande och kronoombud i taxeringsnämnderna, gottgörelse för i samband med taxeringsförrättningarna lämnat biträde av städernas tjänstemän samt bidrag till kostnader, som vissa städer åtagit sig för särskilda anstalter för taxeringsarbetet — och dels övriga kostnader.

| B u d g e t å r | Anslag å<br>riksstaten<br><br>kronor | Nettoutgifter å anslaget                               |                               |                 |
|-----------------|--------------------------------------|--------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------------|
|                 |                                      | Jämlikt 145 §<br>4 mom. an-<br>visade belopp<br>kronor | Övriga<br>kostnader<br>kronor | Summa<br>kronor |
| 1929/1930 ..... | 3,200,000                            | 2,535,300                                              | 927,200                       | 3,462,500       |
| 1930/1931 ..... | 3,400,000                            | 2,620,900                                              | 953,500                       | 3,574,400       |
| 1931/1932 ..... | 3,400,000                            | 2,730,000                                              | 977,400                       | 3,707,400       |
| 1932/1933 ..... | 3,000,000                            | 2,300,600                                              | 713,700                       | 3,014,300       |
| 1933/1934 ..... | 2,500,000                            | 1,886,100                                              | 699,900                       | 2,586,000       |
| 1934/1935 ..... | 2,700,000                            | 1,941,350                                              | 776,250                       | 2,717,600       |

För innevarande budgetår äskade Kungl. Maj:t i proposition nr 149 till 1935 års riksdag anslag till kostnader för årlig taxering med ett belopp av 2,900,000 kronor. Den sålunda till 200,000 kronor beräknade ökningen i förhållande till det för budgetåret 1934/1935 för samma ändamål anvisade anslaget motiverades i propositionen huvudsakligen därmed, att en tendens till ökning av deklarationsmaterialet förelåge, att något större belopp än tidigare syntes bli va erforderligt för bidrag till kostnader, som vissa städer åtagit sig för särskilda anstalter för taxeringsarbetet, samt att, med hänsyn till samtidigt framlagt förslag om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen, medel borde beräknas för anställande vid länsstyrelserna av bokföringssakkunniga personer med uteslutande uppgift att under landskamrerarens ledning året om verkställa utredningsarbete för taxeringarna.

1935 års riksdag höjde — i syfte att bereda möjlighet till högre ersättningar för taxeringsnämndsarbetet — det begärda anslaget belopp med 100,000 kronor. I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget alltså uppfört med ett belopp av 3,000,000 kronor.

De av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår från ifrågavarande anslag anvisade beloppen enligt 145 § 4 mom. taxeringsförordningen utgöra sammanlagt 2,168,000 kronor, vilket alltså innebär en ökning i förhållande till budgetåret 1934/1935 av 226,650 kronor. Ökningen är delvis förorsakad av granskningsmaterialets tillväxt m. m., men därjämte hava — på grund av den av riksdagen vidtagna anslagshöjningen — ersättningarna för taxeringsnämndsarbetet kunnat utgå enligt för mottagarna något förmånligare grunder än de båda närmast föregående åren. För övriga kostnader står inom anslagsbeloppets ram under innevarande budgetår ett belopp av (3,000,000 — 2,168,000 =) 832,000 kronor till förfogande.

Vid uppskattningen av det belopp, som under nästa budgetår bör stå till förfogande att av Kungl. Maj:t anvisas jämlikt 145 § 4 mom. taxeringsförordningen, torde hänsyn böra tagas dels till den förut anmärkta, allttjämt framträdande tendensen till ökning av deklarationsmaterialet, dels till ett i någon mån ökat medelsbehov för bidrag till kostnader, som vissa städer åtagit sig för särskilda anstalter för taxeringsarbetet — detta ökade medelsbehov sammanhänger huvudsakligen med att flera städer än för närvarande kunna förväntas göra anspråk på dylika bidrag — dels ock till att vissa av de vid 1935 års riksdag beslutade ändringarna i taxeringsförordningen kunna beräknas medföra något ökat arbete för taxeringsnämnderna. I sistnämnda hänseende må erinras, att arbetsgivarnas skyldighet att avlämna löneuppgifter utvidgats, bland annat till att omfatta i jordbruk anställd personal, samt att skyldighet stadgats för taxeringsnämnds ordförande att, med vissa undantag, bereda skattskyldig tillfälle att yttra sig över ifrågasatt avvikelser från avlämnad självdeklaration. Man synes på nu angivna grunder böra räkna med en ökning av nämnda belopp med omkring 100,000 kronor.

Vad angår övriga kostnader, som skola bestridas av förevarande anslag, måste man räkna med viss ökning för nästa budgetår av de medel, som avses för anställande hos länsstyrelserna av särskilda bokföringssakkunniga

personer för skattekontroll. Den ändring i taxeringsförfordningen, som möjliggör denna anordning, har nämligen trätt i kraft först med år 1936 och gäller sålunda endast under senare hälften av innevarande budgetår, och dessutom synes man, såsom förutsattes i fjolårets proposition i ämnet, böra utgå från att anordningen under nästa budgetår kan komma att erhålla en vidgad användning. Man torde böra räkna med en ökning av medelsbehovet för detta ändamål från omkring 50,000 kronor, som beräknats för nämnda halvår, till omkring 150,000 kronor. Denna ökning torde likväl till någon del uppvägas av minskade kostnader för andra bokföringssakkunniga biträden åt beskattningsnämnderna.

Med hänsyn till det nu sagda synes anslaget för nästa budgetår böra höjas från 3,000,000 kronor till 3,200,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3,200,000.

[35.] 16. **Kostnader i anledning av avtal med främmande stat om handräckning i beskattningsärenden, förslagsanslag.** 1935 års riksdag har för budgetåret 1935/1936 under sjunde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 1,000 kronor till kostnader i anledning av avtal med främmande stat om handräckning i beskattningsärenden. För nästkommande budgetår bör anslag till samma ändamål äskas med enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader i anledning av avtal med främmande stat om handräckning i beskattningsärenden* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1,000.

[36.] 17. **Observations- och uppbördsprocenter m. m., förslagsanslag.** Anslaget till observations- och uppbördsprocenter m. m. torde för budgetåret 1936/1937 böra upptagas med oförändrat belopp, 20,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Observations- och uppbördsprocenter m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 20,000.

## D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

[37.] 1. **Ersättning till städerna för mistad tolag, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till ersättning till städerna för mistad tolag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 6,500,000 kronor.

Det för budgetåret 1936/1937 erforderliga anslaget, vars storlek väsentligen beror av tulluppbörden under innevarande budgetår, torde enligt en inom finansdepartementet verkställd överslagsberäkning böra bestämmas till 7,000,000 kronor.

Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av ..... kronor 7,000,000.

[38.] 2. **Städers friheter, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till städers friheter torde i riksstaten för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 40,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Städers friheter* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 40,000.

[39.] 3. **Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.** Till ifrågavarande ändamål bör liksom för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 3,100,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 3,100,000.

[40.] 4. **Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter, förslagsanslag.** Enligt vad som framgår av budgetredovisningen har belastningen å ifrågavarande anslag, vilket i gällande riksstat är upptaget med ett belopp av 20,000 kronor, under budgetåret 1934/1935 utgjort omkring 19,500 kronor. Med hänsyn härtill synes anslaget för nästkommande budgetår böra upptagas till oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 20,000.

[41.] 5. **Inlösen av skattefrälseräntor, *reservationsanslag*.** Till och med budgetåret 1931/1932 voro å riksstaten uppförda förslagsanslag å växlande belopp *dels* till inlösen av skattefrälseräntor, *dels* till ersättning för skattefrälseräntor, *dels* till avlösning av frälseskatteräntor.

Från och med budgetåret 1932/1933 hava ifrågavarande tre anslag sammanförts till ett enda riksstatsanslag. Enär utgifterna å detta anslag beräknats komma att understiga anslaget tillkommande uppbördsmedel, har detsamma i riksstaterna för sistförflutna och innevarande budgetår upptagits med ett allenast formellt belopp av 100 kronor.

De direkta utgifterna å det för budgetåret 1934/1935 anvisade anslaget utgjorde 69,942 kronor, därav för inlösen av skattefrälseräntor 32,345 kronor, för ersättning för skattefrälseräntor 18,965 kronor samt för avlösning av frälseskatteräntor 18,632 kronor. Inkomsterna för anslaget — utgörande av fastighetsägare till statsverket erlagda avbetalningar å till avlösning av frälseskatteräntor förskjutna belopp — belöpte sig till omkring 100,100 kronor.

I lagen den 12 april 1935 (nr 101) om inlösen av vissa frälseräntor har föreskrivits, att frälseränta, som tillkommit därigenom att kronan å annan överlåtit ränta å skattehemman eller som i fall, där kronan sålunda avhänd ränta kan antagas hava upphört, eljest utgår av fastigheten, skall, därest räntan icke efter den 31 mars 1911 varit förenad med fastigheten i samma ägares hand, mot ersättning i penningar inlösas för statsverkets räkning, om sådant före den 1 januari 1940 påkallas av kronan eller ägare av räntan. Samtidigt har genom lag om upphörande av vissa frälseräntor (nr 102) stadgats, att frälseränta, som kan inlösas för statsverkets räkning, skall, därest inlösen icke påkallats före den 1 januari 1940, upphöra från och med nämnda dag.

I skrivelse den 20 september 1935 har *kammarkollegiet* avgivit förslag till beräkning för budgetåret 1936/1937 av anslagsmedel till inlösen av och ersättning för skattefrälseräntor samt avlösning av frälseskatteräntor.

Under hänvisning till nyssnämnda lagar har ämbetsverket beträffande kostnaderna för inlösen av skattefrälseräntor anfört huvudsakligen följande:

Under kalenderåren 1936—1939 torde statsverket få vidkännas ganska betydande utgifter för inlösen av skattefrälseräntor. Under förarbetena — senhösten 1934 — till de nya lagarna beräknades då ännu utelöpande skattefrälseräntor motsvara ett sammanlagt inlösningsbelopp av lågt räknat 480,000 kronor. Innan den 1 januari 1936 torde ytterligare inlösning av skattefrälseräntor hava skett. Man synes kunna utgå från att nämnda dag oinlösta skattefrälseräntor återstå till ett sammanlagt inlösningsvärde av omkring 450,000 kronor. Fördelas detta belopp på de fyra kalenderår, under vilka inlösning av dessa skattefrälseräntor skall äga rum, skulle i medeltal för varje år för ändamålet erfordras cirka 112,500 kronor. Kostnaderna för inlösen torde komma att fördela sig ganska ojämnt på de olika åren. De kostnader, som belöpa på första halvåret 1936, bestridas av det för budgetåret 1935/1936 redan beviljade anslaget och därunder inflytande upp-

bördsmedel. Inlösen i större utsträckning synes knappast under sagda tid hinna komma i gång, vadan utgifterna för inlösen då icke i högre grad torde ökas. Först under följande fyra budgetår torde vara att emotse en starkare påkänning. Förslagsvis synes för budgetåret 1936/1937 böra räknas med ett belopp av 120,000 kronor till inlösen av skattefrälseräntor.

Beträffande utgifterna till ersättning för skattefrälseräntor har ämbetsverket framhållit, att, i den mån skattefrälseräntorna inlösas, givetvis nämnda utgifter minskas. Då emellertid minskningen för budgetåret 1936/1937 synts bliva föga betydande, beräknas ifrågakvarande utgifter för sagda budgetår till i runt tal 18,000 kronor.

För avlösning av frälseskatteräntor under budgetåret 1936/1937 har kammarkollegiet upptagit ett belopp av 10,000 kronor. Inkomsten från avlösta frälseskatteräntor beräknas till omkring 100,000 kronor.

Departements-  
chefen.

Då fördelningen på olika år av kostnaderna för inlösen av återstående skattefrälseräntor icke kan tillförlitligt beräknas, synes det vara lämpligast, att hela det belopp, vartill totala inlösningskostnaderna nu kunna uppskattas, upptages såsom reservationsanslag å riksstaten för nästa budgetår. Anslagsbeloppet torde i enlighet med kammarkollegiets beräkning böra bestämmas till 450,000 kronor.

Till ersättning för skattefrälseräntor och avlösning av frälseskatteräntor böra vid sådant förhållande särskilda förslagsanslag uppföras. Nämnda anslag torde i enlighet med kammarkollegiets beräkningar böra upptagas med respektive 18,000 och 10,000 kronor. Inkomsten från avlösta frälseskatteräntor skulle, enligt vad jag i samband med inkomstberäkningarna föreslår, upptagas å riksstatens inkomstsida.

Beträffande anslagen till ersättning för skattefrälseräntor och avlösning av frälseskatteräntor gör jag hemställan under punkterna 42 och 43 i det följande.

Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inlösen av skattefrälseräntor* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av .... kronor 450,000.

[42.] **6. Ersättning för skattefrälseräntor, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skattefrälseräntor* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 18,000.

[43.] **7. Avlösning av frälseskatteräntor, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad under punkten 41 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlösning av frälseskatteräntor* för budgetåret 1936/  
1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10,000.

[44.] 8. **Bidrag till skattetyngda kommuner: Avsättning till skatteutjämningsmedlens fond, förslagsanslag.** Under en följd av år hava till utjämning av det kommunala skattetrycket understöd lämnats åt synnerligt skattetyngda kommuner.

Ifrågavarande understöd utanordnas från en under statskontorets förvaltning stående fond, »skatteutjämningsmedlens fond». Medel till understödens bestridande beredas genom anlitande av vissa särskilda för ändamålet avsedda intäkter. Till skatteutjämnningen skall sålunda, jämlikt 71 § kommunalskattelagen, användas skatt, som utgöres för gemensamt kommunalt ändamål, liksom ock, jämlikt förordning den 28 september 1928 (nr 376), hälften av den särskilda skatten å vissa lotterivinster. Huvuddelen av ifrågavarande medel är emellertid avsedd att anskaffas genom anlitande av utjämningsskatten. Av dessa intäkter inflyter skatten för gemensamt kommunalt ändamål direkt till skatteutjämningsmedlens fond. Lotterivinstskatten och utjämningsskatten däremot ingå på riksstatens inkomstsida, den förra bland stämpelmedlen och den senare såsom självständig inkomstitel. De från dessa båda inkomstkällor inflytande medlen omföras sedermera till skatteutjämningsmedlens fond över det under sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Bidrag till skattetyngda kommuner: Avsättning till skatteutjämningsmedlens fond. Intill innevarande budgetår hade nämnda anslag rubriken »Bidrag till skattetyngda kommuner».

Bestämmelser om utjämningsskatten återfinnas i förordningen den 28 september 1928 (nr 375). Denna förordning har ändrats genom förordning den 23 mars 1934 (nr 51). Medan utjämningsskatten tidigare var bestämd på det sätt, att grundbeloppet motsvarade en tredjedel av kommunala progressivskattens grundbelopp, har i sistnämnda förordning stadgats, att utjämningskattens grundbelopp skall utgöra två tredjedelar av progressivskattens grundbelopp.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att för varje år bestämma, huru stor del av utjämningskattens grundbelopp, som skall uttagas. För åren 1929, 1930 och 1931 uttogos respektive 85, 85 och 80 procent. För åren 1932, 1933, 1934 och 1935 har uttagits hela grundbeloppet.

Anslaget till bidrag till skattetyngda kommuner — motsvarande sammanlagda beloppet av den beräknade avkastningen av utjämningsskatten och halva den beräknade avkastningen av lotterivinstskatten — har i de senare budgetårens riksstater varit uppfört med följande belopp:

|            |           |       |        |            |
|------------|-----------|-------|--------|------------|
| budgetåret | 1929/1930 | ..... | kronor | 5,000,000  |
| »          | 1930/1931 | ..... | »      | 6,000,000  |
| »          | 1931/1932 | ..... | »      | 5,600,000  |
| »          | 1932/1933 | ..... | »      | 5,300,000  |
| »          | 1933/1934 | ..... | »      | 5,300,000  |
| »          | 1934/1935 | ..... | »      | 8,900,000. |

Den avsevärda höjningen av anslagsbeloppet för budgetåret 1934/1935 sammanhänger med den ändring av bestämmelserna om utjämningskattens grundbelopp, som på sätt nyss angivits vidtogs under år 1934.

För innevarande budgetår är anslaget till Bidrag till skattetyngda kommuner: Avsättning till skatteutjämningsmedlens fond bestämt till 9,700,000 kronor.

Utdelningen av ifrågavarande understöd regleras genom en förordning av den 16 december 1927 (nr 462). Denna förordning, som i förhållande till tidigare meddelade bestämmelser i ämnet i vissa hänseenden utvidgade gränserna för bidragsverksamheten, tillämpades första gången under år 1929.

Under åren 1929 och 1930 uppgingo understödens sammanlagda belopp, i runda tal, till 5,792,000 kronor respektive 6,108,000 kronor. Vid jämförelse med tidigare år inneburo dessa belopp en avsevärd höjning. I övervägande grad var höjningen beroende av att ett väsentligt ökat antal landskommuner erhöilo bidrag, vartill kom, att enligt de nya bestämmelserna understöd kunde tilldelas icke blott landskommuner utan även städer, köpingar och municipalsamhällen. Understöd beviljades år 1929 åt inalles 4 städer, 13 municipalsamhällen och 656 landskommuner samt under år 1930 åt 4 städer, 18 municipalsamhällen och 736 landskommuner.

Under år 1931 utdelades understöd med ett sammanlagt belopp av i runt tal 5,839,000 kronor till 3 städer, 16 municipalsamhällen och 752 landskommuner. Trots att antalet understödda kommuner ökades, företedde alltså det totala understödsbeloppet i jämförelse med år 1930 en viss nedgång. Denna nedgång torde i huvudsak hava berott på att kommunerna kommit i åtnjutande av de särskilda statsbidrag till beredande av utjämning av skoldistrikternas kostnader för folkskoleväsendet, som utgingo jämlikt kungörelsen den 30 juli 1930 (nr 321).

Den minskning i det totala beloppet av beviljade understöd, som sålunda kom till synes under år 1931, förbyttes under år 1932 i en av kommunernas försämrade ekonomiska ställning betingad avsevärd stegring av understödsbeloppet. Under år 1932 utbetalades understöd till ett sammanlagt belopp av i avrundat tal 7,402,000 kronor till 5 städer, 14 municipalsamhällen och 799 landskommuner.

En ytterligare kraftig stegring av understödsbeloppen inträdde under åren 1933 och 1934. De utdelade understödens sammanlagda belopp utgjorde sålunda under nämnda år respektive 10,780,000 och 16,620,000 kronor. Understöd beviljades år 1933 åt 8 städer, 1 köping, 23 municipalsamhällen och 866 landskommuner samt under år 1934 åt 8 städer, 2 köpingar, 41 municipalsamhällen och 1,090 landskommuner.

Då verkställda utredningar visat, att skatteutjämningsmedlens fond med sina författningsenligt inflytande inkomster ej skulle komma att förslå till en utdelning av understöd under åren 1933 och 1934 efter dittills tillämpade grunder, anvisades å riksstaterna för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 särskilda anslag till förstärkning av skatteutjämningsmedlens fond. Anslagsbeloppet utgjorde för budgetåret 1933/1934 4 miljoner kronor och för budgetåret 1934/1935 10 miljoner kronor.

I fråga om behovet av medel under år 1935 till skatteutjämningsunderstöd verkställdes under förarbetena till 1935 års statsverksproposition inom finansdepartementet en särskild utredning. På sätt jag vid frågans behandling i statsverkspropositionen omnämnde, gav den överslagsberäkning, som på grundval av utredningen ägde rum, vid handen, att medelsbehovet för år 1935 kunde komma att röra sig om ett belopp av cirka 18 miljoner kronor. De medel, vilka stodo till förfogande för skatteutjämningsunderstöd under år 1935, utgjordes av fondens inkomster under budgetåret 1934/1935. Dessa inkomster uppskattades i statsverkspropositionen till omkring 8,820,000 kronor. Härifrån avgick dock beräknat underskott i de för 1934 års tilldelning avsedda medlen å i runt tal 920,000 kronor, varefter 7,900,000 kronor skulle återstå. Med hänsyn härtill förordade jag, att även för budgetåret 1935/1936 skulle anvisas ett särskilt anslag, avsett att överföras till skatteutjämningsmedlens fond, och föreslog, att detta anslag skulle bestämmas till 10 miljoner kronor. I överensstämmelse med detta förslag har å riksstaten för innevarande budgetår under sjunde huvudtiteln uppförts ett anslag å 10 miljoner kronor till Bidrag till skattetyngda kommuner: Förstärkning av skatteutjämningsmedlens fond.

De medel, som — inberäknat nyssnämnda förstärkningsanslag, vilket vid nu löpande budgetårs ingång överförts till skatteutjämningsmedlens fond — stodo till förfogande för 1935 års utdelning av understöd till skattetyngda kommuner, visade sig uppgå till i runt tal tillhoppa 17,900,000 kronor. De utdelade understödens sammanlagda belopp uppgick till omkring 17,100,000 kronor. Understöd utgingo till 12 städer, 4 köpingar, 52 municipalsamhällen och 1,234 landskommuner. Bland nämnda landskommuner voro vissa kommuner inom Blekinge samt Göteborgs och Bohus län, åt vilka, utöver understöd enligt vanligen tillämpade fördelningsgrunder, anvisades ytterligare understöd med tillhoppa omkring 200,000 kronor med hänsyn till det ekonomiska nödläge, vari dessa kommuner råkat till följd av depressionen inom stenindustrin.

Beträffande behovet av medel under år 1936 till understöd åt synnerligt skattetyngda kommuner har inom finansdepartementet verkställts särskild utredning med ledning av uppgifter, som införskaffats från länsstyrelserna. Enligt den självfallet synnerligen approximativa beräkning, som härvid framkommit, skulle vid en understödstilldelning under år 1936 efter i huvudsak de grunder, som under senare år tillämpats, medelsbehovet kunna komma att uppgå till ett belopp av omkring 15,000,000 kronor.

De medel, vilka stå till förfogande för skatteutjämningsunderstöd under år 1936, utgöras av *dels* den behållning å omkring 800,000 kronor i skatteutjämningsmedlens fond, som kvarstår efter utbetalningen av de år 1935 beslutade understöden, *dels* ock fondens inkomster under nu löpande budgetperiod. Sistnämnda inkomster torde kunna uppskattas till omkring 10,300,000 kronor.

Under nu anförda förhållanden och då jag utgått från att staten jämväl under år 1936 bör lämna de hårdast skattetyngda kommunerna utjämnings-

bidrag efter i stort sett samma grunder som föregående år, har jag funnit mig böra förorda, att även för nästa budgetår ett särskilt anslag anvisas, avsett att vid början av nästkommande budgetår tillgodoföras skatteutjämningsmedlens fond. Anslaget kan emellertid på grund av utfallet av nyssnämnda beräkningar rörande understödsbehovet under innevarande budgetår samt de medel, som för dessa understöd stå till förfogande, sättas till väsentligt lägre belopp än det, som för innevarande budgetår anvisats. Jag förordar, att anslagsbeloppet bestämmes till 4,000,000 kronor. Om uppförande av detta anslag gör jag framställning under nästföljande punkt. Liksom föregående år utgår jag från att, om bidragen skulle komma att överstiga de tillgångar, som vid utdelningstillfället beräknas stå till förfogande för 1936 års utdelning, hinder likväl icke bör möta att å fonden avföra understödsbeloppen, varvid ett tillfälligt uppkommande bokföringsmässigt underskott får täckas av under året successivt inflytande inkomster till fonden.

Vad härefter angår beloppet av det under sjunde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till Bidrag till skattetyngda kommuner: Avsättning till skatteutjämningsmedlens fond — vilket anslag, såsom förut nämnts, avses för omföring till nämnda fond av dels inflytande utjämningskatt, dels ock halva inkomsten av lotterivinstskatten och vilket i första rummet skall bereda tillgång för utdelning under år 1937 — har utjämningskatten för budgetåret 1936/1937 beräknats inbringa 9.2 miljoner kronor. Då halva den under samma budgetår inflytande lotterivinstskatten torde kunna beräknas till omkring 1.7 miljon kronor, lär omförmälda förslagsanslag böra i förslaget till rikstat uppföras med 10.9 miljoner kronor.

I 1934 års statsverksproposition framhöll jag, bland annat, att under rådande förhållanden fall kunde tänkas förekomma, då för kommuner, vilka icke uppfyllde de författningsenliga förutsättningarna för skatteutjämningsbidrag, likväl med hänsyn till rådande arbetslöshet eller andra av den ekonomiska krisen föranledda omständigheter trängande behov av understöd till lindrande av skattetrycket befunes föreligga. Det syntes mig önskvärt, att möjlighet bereddtes Kungl. Maj:t att i dylika fall utan hinder av gällande författningsbestämmelser bereda understöd med iakttagande i tillämpliga delar av de grunder, efter vilka understöd enligt författningen beräknas. Jag ansåg mig böra förorda, att riksdagens bemyndigande inhämtades för Kungl. Maj:t att i fall av avsedd art bevilja understöd från skatteutjämningsmedlens fond, förslagsvis till ett sammanlagt belopp av högst 1 miljon kronor. I enlighet med vad jag sålunda föreslagit gjorde Kungl. Maj:t hemställan hos riksdagen, som biföll förslaget i så måtto att Kungl. Maj:t bemyndigades att för angivna ändamål av skatteutjämningsmedlens fond använda ett belopp av högst 500,000 kronor. Motsvarande bemyndigande har riksdagen lämnat Kungl. Maj:t för år 1935.

Även för innevarande år torde ett liknande bemyndigande böra inhämtas av riksdagen. Lämpligen synes detta bemyndigande böra erhålla den innebörden, att Kungl. Maj:t må, där så finnes av trängande behov påkallat, intill ett belopp av högst 500,000 kronor bevilja understöd med avvikelse från de i förordningen den 16 december 1927 (nr 462) stadgade grunderna.

Slutligen må framhållas, att det måhända kan bliva erforderligt att använda sakkunnig arbetskraft för räkenskapsgranskning eller undersökning av kommuners ekonomiska förvaltning samt att, i den mån härför eller i övrigt en förstärkning av organisationen för beredning av ärenden angående skatteutjämningsunderstöd i ett eller annat hänseende prövas påkallad, jämväl dylika kostnader torde få bestridas av skatteutjämningsmedlens fond.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels till Bidrag till skattetyngda kommuner: Avsättning till skatteutjämningsmedlens fond för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 10,900,000;*

*dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att under år 1936 av skatteutjämningsmedlens fond använda ett belopp av högst 500,000 kronor för beredande av understöd åt synnerligt skattetyngda kommuner med avvikelse från de i förordningen den 16 december 1927 (nr 462) stadgade grunderna beträffande dylikt understöd.*

[45.] **9. Bidrag till skattetyngda kommuner: Förstärkning av skatteutjämningsmedlens fond.** Med åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*att till Bidrag till skattetyngda kommuner: Förstärkning av skatteutjämningsmedlens fond för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 4,000,000.*

## E. Diverse.

[46.] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*att till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 285,800.*

[47.] **2. Statens intressekontor.** Sedan riksdagen i skrivelse den 21 maj 1930 (nr 250) hemställt, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande möjligheterna för staten att medverka till inrättande av och stöd åt intressekontor eller därmed jämförliga välfärdsanordningar för inom statsförvaltningen anställda, har Kungl. Maj:t, efter det utredning i ämnet verkställts, genom beslut den 12 oktober 1933 förordnat, att vid postgirokontoret

skulle från 1934 års ingång tills vidare vara anordnat ett intressekontor för befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst. Intressekontoret skulle hava till huvudsaklig uppgift att med medel, som inflöte till kontoret genom regelbundna avdrag å vederbörandes avlöning eller pension, ombesörja betalning av skatt samt, jämte skatt, andra mera regelbundet förekommande personliga utgifter.

Samtidigt utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (nr 573) angående ombesörjande av avsättning till skatt m. m. genom inbetalning till ett vid postgirokontoret anordnat intressekontor.

Härutöver föreskrev Kungl. Maj:t,

att vid utbetalningar från intressekontoret skulle iakttagas, att kontoret icke vid något tillfälle hade utestående tillgodohavande hos vederbörande befattningshavare till högre belopp än det, som enligt träffad överenskomelse månatligen avdroges å hans avlöning för kontorets räkning,

att intressekontoret å tillgodohavanden hos befattningshavarna skulle äga tillgodoräkna sig ränta efter en räntesats av 5 procent,

att ränta icke skulle utgå för hos intressekontoret inestående medel,

att tjänsteman, som hade att utbetala avlöning eller pension, varom här är fråga, skulle äga att för korrespondens i intressekontorsärenden begagna sig av vederbörande verks eller pensionsanstalts tjänstebrevsrätt, samt

att generalpoststyrelsen skulle hava att snarast möjligt efter varje kalenderårs utgång till Kungl. Maj:t avgiva redogörelse rörande verksamheten vid intressekontoret under året, därvid särskilt skulle uppgivas storleken av intressekontorets ränteinkomster samt av dess kostnader för verksamheten; och skulle, där kostnaderna överstege ränteinkomsternas belopp, styrelsen hos Kungl. Maj:t göra framställning angående sättet för täckande av nettoutgiften.

Tillika förklarade Kungl. Maj:t, att generalpoststyrelsen skulle äga meddela de närmare föreskrifter rörande intressekontorets verksamhet, som kunde finnas erforderliga.

Genom kungörelse den 9 december 1933 (nr 646) meddelade härefter generalpoststyrelsen och riksräkenskapsverket gemensamt bestämmelser angående redovisning av medel, som befattningshavare eller pensionerad f. d. befattningshavare i statens tjänst läte avsätta till skatt m. m. genom inbetalning till ett vid postgirokontoret anordnat intressekontor.

Slutligen har Kungl. Maj:t dels genom beslut den 26 juli 1935 medgivit tjänstebrevsrätt för statens intressekontor m. m., dels ock genom beslut den 29 november 1935 förordnat, att intressekontoret må, med tillämpning i övrigt av vad genom beslutet den 12 oktober 1933 därom stadgats, å tillgodohavanden hos befattningshavare i statens tjänst från och med den 1 februari 1936 tillgodoräkna sig ränta med ett belopp av minst 50 öre för halvår.

I skrivelse den 18 juni 1935 har *generalpoststyrelsen* avgivit redogörelse för statens intressekontors verksamhet under år 1934 m. m.

Beträffande verksamhetens omfattning framgår av nämnda skrivelse huvudsakligen följande:

Statens intressekontor har ombesörjt icke blott den intressekontorsrörelse för befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst, som regleras genom i det föregående berörda beslut, utan även den skattebetalningsförmedling, som är grundad på Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 15 januari 1926 och vilken tidigare omhänderhåfts av postgirokontorets skatteavdelning. Nämnda skattebetalningsförmedling avser även icke statsanställda personer. Vidare har å intressekontoret överflyttats den betalningsförmedling åt icke statsanställda personer av vissa andra personliga utgifter än skatt, vilken före intressekontorets inrättande ombesörjts av postgirokontorets skatteavdelning.

Antalet intressekonton utgjorde vid 1934 års utgång 19,171, därav för statsanställda 7,970 och för övriga personer 11,201. Inbetalningarna och utbetalningarna uppgingo år 1934 till belopp av i runda tal 9 miljoner kronor. Skatter hava samma år betalats med ett belopp av i det närmaste 6,377,000 kronor.

En uppdelning av de till intressekontoret anslutna statsanställda på de olika statsinstitutionerna visar, att försvarsväsendet, de statliga sjukhusen och de affärsdrivande verken bidragit med sammanlagt omkring 90 procent av samtliga anslutna.

Flertalet av de till intressekontoret anslutna icke statsanställda personerna hava utgjorts av löntagare m. fl. (i stor utsträckning arbetare) med anställning i kommunal eller privat tjänst. Intressekontoret synes hava haft sitt största skattebetalarklientel bland företag med förhållandevis liten personal, tydligen beroende därpå, att de mindre företagen i allmänhet icke själva ordnat med intressekontorsrörelse för personalen.

I fråga om kostnaderna för intressekontorsrörelsen hava meddelats bland annat följande uppgifter:

Inkomsterna hava under år 1934 belöpt sig till ett sammanlagt belopp av 37,335 kronor, medan utgifterna utgjort 98,580 kronor. Nettoutgiften för intressekontorsrörelsen under år 1934 har alltså uppgått till 61,245 kronor, varav 30,239 kronor falla å rörelsen för icke statsanställda.

För år 1935 beräknas nettoutgiften för intressekontorsrörelsen i sin helhet komma att uppgå till omkring 75,000 kronor, därav 40,000 kronor för statsanställda och 35,000 kronor för icke statsanställda.

I de två sistnämnda beloppen ingå porton med 9,000 respektive 7,000 kronor för försändelser från intressekontoret. Såsom i det föregående erinrats har emellertid Kungl. Maj:ten numera medgivit, att intressekontoret må komma i åtnjutande av tjänstebrevsrätt, i följd varav befodringskostnaderna för kontorets försändelser hädanefter komma att belasta sjätte huvudtitelns förslagsanslag till tjänstebrev och dylika försändelser.

I anknytning till de nyss återgivna siffrorna för intressekontorsrörelsens kostnader har generalpoststyrelsen berört frågan, huruvida den nu anordnade intressekontorsrörelsen bör fortsättas. Härom anför styrelsen bland annat följande:

I den av statens intressekontor bedrivna rörelsen är betalning av skatt obligatorisk för varje ansluten. Det förhållandet att regelbunden avsättning för detta ändamål sker just vid tidpunkten för inkomstförvärvet medverkar helt säkert till att skattebelopp, som eljest icke alls skulle inflyta eller ock erläggas först efter viss tidsutdräkt och då i många fall efter ett kostsamt indrivningsförfarande, nu regelbundet inbetalas å uppbörsstämmorna. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla den insats, intressekontoret (och tidigare postgirokontorets skatteavdelning) varit och är i tillfälle att göra för inbetalning och avveckling av skatterestantier.

Det torde icke heller böra förbises, att statens intressekontor möjliggör för varje medborgare — var han än är bosatt i landet — att erlägga skatterna genom periodiska inbetalningar. Intressekontoret är därigenom av betydelse för de personer, som vilja fullgöra skattebetalning men som vid skattebetalningstillfällena icke mäktat detta, såvida de icke i förväg gjort regelbundna avsättningar.

För staten i egenskap av arbetsgivare för sina anställda tillkommer den fördelen, att dessas ekonomi kan bli bättre ordnad — ett förhållande som, efter vad erfarenheten från andra områden utvisar, befördrar arbetsron och dugligheten hos de anställda.

Intressekontorsrörelsen är alltså värdefull både för det allmänna och för den enskilde. Generalpoststyrelsen anser, att rörelsen är väl förtjänt att understödjas.

Emellertid ifrågasätter generalpoststyrelsen vissa ändrade bestämmelser för verksamhetens bedrivande för framtiden. Sålunda hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t måte förordna,

att jämväl andra personer än befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst skola äga att i samma utsträckning som dessa och i enlighet med de närmare bestämmelser, som må av generalpoststyrelsen utfärdas, anlita intressekontoret,

att intressekontoret må äga verkställa utbetalning för dylik persons räkning, även om härigenom underskott skulle uppkomma å dennes konto hos kontoret, under förutsättning att härför ställts säkerhet, som av generalpoststyrelsen godkänts, samt

att intressekontoret å tillgodohavande hos sådan kontoinnehavare äger tillgodoräkna sig ränta efter samma grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst.

Vidare hemställer generalpoststyrelsen, att styrelsen måtte bemyndigas att av intressekontoinnehavare, som anlitar intressekontoret jämväl för andra uppdrag än betalning av skatt, upptaga särskild avgift med belopp motsvarande, då fråga är om statens befattningshavare eller pensionerad f. d. befattningshavare, intressekontorets merkostnader för denna betalningsförmedling, samt, beträffande annan intressekontoinnehavare, intressekontorets nettoutgifter för samma betalningsförmedling.

Kostnaderna för skatteförmedlingen, vilka med rörelsens nuvarande omfattning av generalpoststyrelsen uppskattats till omkring 44,000 kronor för år, skulle enligt generalpoststyrelsens förslag liksom hittills bestridas av statsmedel.

Vad till sist angår frågan, av vilka medel de på staten belöpande utgifterna för intressekontorsrörelsen slutligen böra bestridas, har generalpoststyrelsen anfört följande:

Den omständigheten, att statens intressekontor är anordnat vid postgirokontoret, torde icke få anses innebära, att kostnaderna för intressekontorsrörelsen skola till större eller mindre del bäras av postgirokontoret, d. v. s. ytterst av postverket. Att så hittills varit förhållandet beträffande den skattebetalningsrörelse, vilken såsom en försöksanordning tillfördes postgirot år 1926, motiverar så långt ifrån en fortsatt tillämpning av detta system, att det synes angeläget att nu ekonomiskt särskilja även denna äldre skatteförmedlingsrörelse från postgirot. Intressekontorets verksamhet har ett socialt syfte, samtidigt som den tillgodoser det allmännas intresse av en snabb och säker skattebetalning och i fråga om de statsanställda är ett uttryck för statens självåtagna förpliktelser såsom arbetsgivare för en stor personal. Intressekontorets verksamhet är således helt artskild från postgirokontoret och drager sina särskilda kostnader för personal, arbetslokaler, dessas uppvärmning och belysning, inventarier, förbrukningsartiklar, blankettertryck m. m. ävensom portoutgifter. Till den del alla dessa kostnader icke täckas av inkomster för intressekontoret, böra desamma givetvis ersättas postverket.

För år 1934 hemställer emellertid generalpoststyrelsen om gottgörelse endast för nettoutgiften för verksamheten för de statsanställda, uppgående till ett belopp av 31,006 kronor.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av statstjänstemännens intressekontorsdelegation och statskontoret.

*Statstjänstemännens intressekontorsdelegation* har, med tillstyrkande av generalpoststyrelsens förslag i övrigt, hemställt, att avgift för betalningsupdrag icke måtte upptagas av befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst. Till stöd härför har delegationen anfört huvudsakligen följande:

Av införskaffat material rörande intressekontor vid vissa privatföretag har delegationen fått den uppfattningen, att de privata företagen medgiva sina intressekontorsmedlemmar större fördelar än vad statens intressekontor — enligt gällande föreskrifter — är i tillfälle att erbjuda de statliga befattningshavarna. Att statsverket under sådana förhållanden skulle minska de redan för närvarande förefintliga fördelarna genom att, såsom generalpoststyrelsen föreslagit, av de statsanställda uttaga viss avgift för annan betalningsförmedling än för skatt, kan delegationen icke finna påkallat. Delegationen tillåter sig i detta avseende framhålla, att icke något av de privata företagen uppbär några som helst avgifter av de anslutna. Ett sådant förhållande torde också få anses ligga i intressekontorsidéen, och delegationen har den uppfattningen, att ett införande av de ifrågasatta avgifterna skulle komma att verka hämmande för erhållande av en ur flera synpunkter önskvärd, allmän anslutning till intressekontoret — särskilt från de lägst avlönades sida. Bland annat av den anledningen att det övervägande antalet intressekontorsmedlemmar utgöres av befattningshavare i lägre tjänsteställning (en stor del består av det fast anställda manskapet inom försvarsväsendet), för vilka även en låg avgift blir ekonomiskt kännbar, håller delegationen före, att upptagande av den föreslagna avgiften skulle vara olämpligt. Härtill kommer, att den merkost-

nad för statsverket, som skulle bli en följd av den nuvarande avgiftsfrihetens bibehållande, icke torde kunna anses vara av större betydelse — generalpoststyrelsen beräknar denna kostnad för år 1934 till 9,000 kronor.

*Statskontoret* har anfört följande:

Såsom statskontoret vid skilda tillfällen tidigare framhållit, synes det vara ett statsintresse att uppmuntra intressekontorsrörelsen och att i möjligaste mån underlätta inbetalningen av skatter och andra allmänna avgifter genom anlitan av intressekontor. Med den allmänna inställning, statskontoret sålunda har till frågan, är det enligt ämbetsverkets mening att hälsa med tillfredsställelse, att resultatet av statens intressekontors verksamhet under år 1934 blivit ganska gynnsamt. Då enligt statskontorets uppfattning även i fortsättningen staten bör understödja intressekontorsrörelsen och bidra till ökad anslutning till densamma, vill ämbetsverket icke motsätta sig, att nettoutgiften för statens intressekontors verksamhet för statsanställda under år 1934, tillhoppa 31,006 kronor, betalas av statsmedel. Det synes därvid kunna ifrågasättas, om icke nämnda kostnad kan stanna å postverket. Såvida detta anses icke böra ske, lär för ändamålet anslag böra upptagas å riksstaten. Anslaget torde i så fall, för den händelse ändamålet betraktas såsom mera socialt betonat, böra uppföras under femte huvudtiteln, eller, för den händelse skatteuppbördssynpunkten anses vara avgörande, under sjunde huvudtiteln.

Med hänsyn till vikten av att vinna ytterligare anslutning till intressekontoret, särskilt från de lägst avlönade befattningshavarna i statens tjänst, vill statskontoret icke motsätta sig det av statstjänstemännens intressekontorsdelegation väckta förslaget att avgift för betalningsuppdrag åtminstone tills vidare icke skall upptagas av befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst. Av utredningen framgår, att de inkomster, som skulle inflyta såsom ersättning för de betalningsuppdrag, vilka enligt generalpoststyrelsens mening skulle avgiftsbeläggas, måste beräknas bli så pass ringa, att tillräcklig anledning knappast föreligger att här införa ett avgiftssystem.

I övrigt finnes från statskontorets sida intet att erinra mot vad av generalpoststyrelsen anförts rörande grunderna för statens intressekontors fortsatta verksamhet.

*Departements-  
chefen.*

Då beslut fattades om inrättande av statens intressekontor, beräknades, att ränteinkomsterna av rörelsen inestående medel i stort sett skulle förslå att täcka samtliga med arbetets utförande å postgirokontoret förenade utgifter. Den omständigheten att, enligt vad erfarenheten nu givit vid handen, verksamheten kommer att förorsaka staten vissa kostnader, synes mig icke böra föranleda densammas upphörande. Liksom generalpoststyrelsen och statskontoret hyser jag nämligen den uppfattningen, att intressekontorsrörelsen är värdefull även ur det allmännas synpunkt och att skäl därför föreligger för staten att påtaga sig vissa utgifter för rörelsens bedrivande.

Generalpoststyrelsens i förberörda skrivelse framlagda förslag om ändrade bestämmelser för verksamhetens bedrivande för framtiden innebär i fråga om icke statsanställda personer i huvudsak, att styrelsen skulle bemyndigas att jämväl åt dylika personer ombesörja förmedling av andra uppdrag än betalning av skatt, mot skyldighet för kontoinnehavarna att härför erlagga

avgifter motsvarande intressekontorets nettoutgifter för samma betalningsförmedling. Såsom framgår av vad i det föregående anförts, ombesörjer intressekontoret redan nu, utan särskilt bemyndigande, i viss utsträckning dylik förmedling. För min del finner jag ej anledning till erinran mot generalpoststyrelsens förslag i denna del.

Vidare har generalpoststyrelsen föreslagit, att viss avgift skulle uttagas även av befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, som anlita intressekontoret för andra uppdrag än betalning av skatt. I likhet med statskontoret anser jag sådana avgifter åtminstone för närvarande icke böra upptagas.

Enligt vad jag sålunda förordat skulle staten fortfarande bestrida nettokostnaderna för intressekontorets verksamhet, såvitt angår skatteförmedlingen samt förmedlingen åt befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst jämväl av andra uppdrag än betalning av skatt. Därest riksdagen ej häremot framställer erinran, torde jag framdeles få underställa Kungl. Maj:t förslag till bestämmelser i ämnet.

Såsom generalpoststyrelsen framhållit, torde de på staten belöpande kostnaderna för intressekontorsrörelsen för framtiden icke böra stanna å postverket utan ersättas av allmänna skattemedel. För den år 1934 bedrivna verksamheten har emellertid styrelsen hemställt om gottgörelse för allenast den del av nettoutgiften, som belöper å verksamheten för de statsanställda. Jag tillstyrker, att sådan gottgörelse beredes postverket, och förordar, att ersättningen bestrides från ett under sjunde huvudtiteln anvisat anslag, som torde böra bestämmas till 31,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens intressekontor* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av ..... kronor 31,000.

[48.] **3. Staten åliggande kommunala och andra utskylder, förslagsanslag.** Till bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder har riksdagen från och med år 1921 anvisat förslagsanslag å växlande belopp. Gällande föreskrifter i fråga om dispositionen av anslag för nämnda ändamål återfinnas i kungörelsen den 27 juni 1929 (nr 189).

För innevarande budgetår utgör anslagsbeloppet 180,000 kronor. Härav hava 177,000 kronor avsetts för bestridande av under budgetåret förfallande utskylder på grund av staten år 1934 påförd taxering för staten tillkommande men på grund av 1932 års malmavtal hos Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag innestående royalty.

Med hänsyn till de ändrade bestämmelser rörande statens rätt till royalty från bolaget, som återfinnas i 1934 års malmavtal, har, enligt vad jag inhämtat, staten under innevarande år icke påförts taxering för inkomster från bolaget. Anslaget synes fördenskull kunna nedsättas till förslagsvis 5,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Staten åliggande kommunala och andra utskylder* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5,000.

[49.] **4. Bidrag till vissa internationella byråer, förslagsanslag.** Till vissa internationella byråer är under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 8,000 kronor. Då anledning till ändring av anslagsbeloppet icke synes förefinnas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 8,000.

[50.] **5. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Till kommittéer och utredningar genom sakkunniga torde för nästa budgetår under sjunde huvudtiteln böra anvisas samma belopp som för innevarande budgetår eller 250,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 250,000.

[51.] **6. Fortlöpande konjunkturundersökningar, reservationsanslag.** I sitt den 30 november 1934 avgivna slutbetänkande (bet. II, Åtgärder mot arbetslöshet, Statens offentliga utredningar 1935: 6, sid. 286 ff.) har arbetslöshetsutredningen upptagit till övervägande frågan om åvägabringande av en förbättrad ekonomisk information särskilt med hänsyn till de krav på en omfattande och aktuell kännedom om näringslivets och arbetsmarknadens läge, som måste uppställas för en ekonomisk politik och en arbetsmarknadspolitik efter de av utredningen förordade linjerna. I sådant syfte har arbetslöshetsutredningen föreslagit inrättande av ett organ med uppgift närmast att till de statliga och kommunala myndigheternas tjänst följa den ekonomiska och sociala utvecklingen samt göra den mera ingående materialbehandling till ledning för ekonomiskt-politiska avgöranden, som kan visa sig behöfvelig och som i brist på en institution, inriktad på dylika uppgifter, i regel skulle nödvändiggöra tidsödande specialutredningar.

I fråga om organisationen av det åsyftade utredningsorganet har arbetslöshetsutredningen icke framlagt något utformat förslag. Efter att ha diskuterat skälen för och emot att utredningsuppgifterna anförtros åt en självständig institution, har utredningen stannat vid att arbetet bör utföras i anknytning till verksamheten inom kommerskollegium, socialstyrelsen eller riksbanken. Med åberopande av den ståndpunkt förstnämnda båda verk intogo, då en likartad utvidgning av verkens arbetsuppgifter vid ett tidigare tillfälle ifråga-

sattes, och med hänvisning till att viss utredningsverksamhet redan pågår inom riksbanken, har arbetslöshetsutredningen föreslagit, att möjligheten av en utvidgning och fastare utformning av riksbankens verksamhet på ifrågavarande område upptages till prövning.

Över arbetslöshetsutredningens förslag hava infordrade utlåtanden avgivits av socialstyrelsen, statskontoret, statistiska centralbyrån, riksräkenskapsverket, kommerskollegium, fullmäktige i riksbanken samt fullmäktige i riksgäldskontoret. Kommerskollegium har i ärendet inhämtat yttranden från Sveriges industriförbund, samtliga handelskamrar i riket, järnkontoret, kooperativa förbundet, svenska trävaruexportföreningen och Sveriges allmänna exportförening, samt socialstyrelsen från landsorganisationen och svenska arbetsgivareföreningen.

Ytterligare utredning är emellertid erforderlig, innan den sålunda väckta frågan om organiserande av fortlöpande konjunkturundersökningar underställes Kungl. Maj:ts prövning. Det är min förhoppning, att ärendets beredning skall kunna slutföras å sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag. För att möjliggöra att medel å riksstaten för ifrågavarande undersökningsverksamhet må kunna ställas till förfogande redan från och med nästkommande budgetår torde ett anslag för ändamålet böra beräknas i riksstatsförslaget. Preliminärt synes anslagsbehovet kunna sättas till 100,000 kronor. Anslaget bör erhålla reservationsanslags karaktär.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bli-  
 riksdagen förelagd, till *Fortlöpande konjunkturundersökning-  
 ar* för budgetåret 1936/1937 beräkna ett *re-  
 servationsanslag* av ..... kronor 100,000.

[52.] 7. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 40,000 kronor. Då anledning icke synes föreligga till ändring i fråga om anslagsbeloppets storlek, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett  
*reservationsanslag* av ..... kronor 40,000.

[53.] 8. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslags-  
 anslag.** Under åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar  
 gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för  
 budgetåret 1936/1937 till täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befatt-  
 ningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte  
 föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst*  
 för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*  
 av ..... kronor 1,850,000.

**Sammanfattning.**

|                                                                                                         |                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Sjunde huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1935/<br>1936 utgörande .....                             | kronor 56,206,200, |
| kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen<br>att för budgetåret 1936/1937 uppgå till ..... | » 53,361,500,      |
| innebärande en minskning av .....                                                                       | » 2,844,700.       |

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*R. Borgström.*

---

**Register**

till

**Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1936/1937.****A. Finansdepartementet.**

| Sid. |                               | Kronor  |
|------|-------------------------------|---------|
|      | Finansdepartementet:          |         |
| 1    | Avlöningar.....               | 306,700 |
| 2    | Omkostnader.....              | 51,000  |
|      | Säger för finansdepartementet | 357,700 |

**B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**

|    |                                                              |           |
|----|--------------------------------------------------------------|-----------|
|    | Kammarkollegiet:                                             |           |
| 2  | Avlöningar.....                                              | 283,300   |
| 8  | Omkostnader.....                                             | 32,400    |
|    | Statskontoret:                                               |           |
| 8  | Avlöningar.....                                              | 389,600   |
| 12 | Omkostnader.....                                             | 58,000    |
|    | Kammarrätten:                                                |           |
| 14 | Avlöningar.....                                              | 567,600   |
| 22 | Omkostnader.....                                             | 22,400    |
| 22 | Kammarrättens årsbok.....                                    | 6,000     |
|    | Statistiska centralbyrån:                                    |           |
| 22 | Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.....   | 324,500   |
| 27 | Avlöningar till personal vid 1930 års allmänna folkräkning . | 80,000    |
| 28 | Avlöningar till personal vid särskild folkräkning.....       | * 457,000 |
| 29 | Avlöningar till personal vid 1936 års valstatistik.....      | 30,000    |
| 30 | Omkostnader.....                                             | * 256,500 |
| 30 | Bibliotekets underhållande.....                              | 4,000     |
|    | Riksräkenskapsverket:                                        |           |
| 30 | Avlöningar.....                                              | 533,200   |
| 42 | Omkostnader.....                                             | 84,000    |
| 43 | Allmänna civilförvaltningens lönenämnd.....                  | 23,000    |
| 44 | Statens bostadsnämnd.....                                    | 6,000     |
|    | Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.                 | 3,157,500 |

**C. Skatte- och kontrollväsen.**

|    |                                                                                       |             |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
|    | Tullverket:                                                                           |             |
| 44 | Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen....                        | * 730,000   |
| 45 | Avlöningar till befattningshavare å tullstaten.....                                   | *13,400,000 |
| 45 | Omkostnader.....                                                                      | *1,735,000  |
| 45 | Särskilda åtgärder för bekämpande av olovlig införsel av sprit-<br>drycker m. m. .... | *1,100,000  |

\* Beräknat belopp.

| Sid. |                                                                                                  | Kronor     |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|      | Kontrollstyrelsen:                                                                               |            |
| 46   | Avlöningar.....                                                                                  | 215,200    |
| 46   | Omkostnader.....                                                                                 | 38,000     |
| 47   | Kontroll å tillverkningsavgifter.....                                                            | 210,000    |
|      | Mynt- och justeringsverket:                                                                      |            |
| 47   | Avlöningar.....                                                                                  | 350,600    |
| 52   | Omkostnader.....                                                                                 | 58,700     |
| 53   | Avsättning till bankinspektionens fond.....                                                      | 70,000     |
| 54   | Avsättning till fondinspektionens fond.....                                                      | 60,000     |
| 54   | Avsättning till sparbanksinspektionens fond.....                                                 | 90,000     |
| 54   | Tillsyn över sparbankernas förvaltning.....                                                      | 200,000    |
| 54   | Stämpelomkostnader.....                                                                          | 260,000    |
| 55   | Kostnader för årlig taxering.....                                                                | 3,200,000  |
| 57   | Kostnader i anledning av avtal med främmande stat om hand-<br>räkning i beskattningsärenden..... | 1,000      |
| 57   | Observations- och uppbördsprocenter m. m.....                                                    | 20,000     |
|      | Säger för skatte- och kontrollväsen                                                              | 21,738,500 |

#### D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

|    |                                                                                                                                    |            |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 58 | Ersättning till städerna för mistad tolag.....                                                                                     | 7,000,000  |
| 58 | Städers friheter.....                                                                                                              | 40,000     |
| 58 | Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting,<br>för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel..... | 3,100,000  |
| 58 | Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter.....                                                                                 | 20,000     |
| 59 | Inlösen av skattefrälseräntor.....                                                                                                 | 450,000    |
| 60 | Ersättning för skattefrälseräntor.....                                                                                             | 18,000     |
| 60 | Avlösning av frälseskatteräntor.....                                                                                               | 10,000     |
|    | Bidrag till skattetyngda kommuner:                                                                                                 |            |
| 61 | Avsättning till skatteutjämningsmedlens fond.....                                                                                  | 10,900,000 |
| 65 | Förstärkning av skatteutjämningsmedlens fond.....                                                                                  | 4,000,000  |
|    | Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.                                                                | 25,538,000 |

#### E. Diverse.

|    |                                                          |             |
|----|----------------------------------------------------------|-------------|
| 65 | Ersättning till statens allmänna fastighetsfond.....     | 285,800     |
| 65 | Statens intressekontor.....                              | 31,000      |
| 71 | Staten åliggande kommunala och andra utskylder.....      | 5,000       |
| 72 | Bidrag till vissa internationella byråer.....            | 8,000       |
| 72 | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....         | 250,000     |
| 72 | Fortlöpande konjunkturundersökningar.....                | *100,000    |
| 73 | Extra utgifter.....                                      | 40,000      |
| 73 | Dyrtdstillägg åt befattningshavare i statens tjänst..... | 1,850,000   |
|    | Säger för diverse                                        | 2,569,800   |
|    | Summa                                                    | 53,361,500. |

\* Beräknat belopp.

# Bilaga till 1936 års statsverksproposition.

## Åttonde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:et Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1936.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD; dock att ministern för utrikes ärendena Sandler icke deltog i behandlingen av punkterna 61—64 och 205.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg redogör för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1936/1937 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet, och anför därvid:

### A. Ecklesiastikdepartementet.

[1.] 1. **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 303,300 kronor. I den av riksdagen för ecklesiastikdepartementet godkända personalförteckningen finnes uppförd, bland annat, 1 expeditionsvakt å övergångsstat i lönegraden B 5. Gällande avlöningsstat innefattar en anslagspost å förslagsvis 12,800 kronor till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat.

Sedan under budgetåret en av departementets expeditionsvakter avlidit, kan den å övergångsstat uppförda expeditionsvaktstjänsten utgå ur personalförteckningen. På grund härav bör nämnda anslagspost minskas från 12,800 kronor med den med pensionsavdraget reducerade lönen i högsta löneklassen för ifrågavarande expeditionsvakt, (3,144—48 =) i runt tal 3,100 kronor, till 9,700 kronor. Departementschefen.

Avlöningsstatens anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän bör, med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag vid anmälan av vissa för flera huvudtitlar gemensamma

frågor anført rörande beräkningen av medel för provisoriskt dyrortstillägg, ökas från förslagsvis 6,500 kronor med 4,800 kronor till förslagsvis 11,300 kronor.

Jag vill erinra, att 1935 års riksdags beslut angående statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet m. m. lärar komma att medföra ökning av ecklesiastikdepartementets arbete. Det är emellertid svårt att redan nu avgöra, om och i vilken utsträckning departementets arbetskrafter med hänsyn härtill behöva ökas. Jag är därför icke beredd att nu framlägga något förslag i ämnet. Skulle redan under nästkommande budgetår av nämnda orsak behov uppstå av en förstärkning av arbetskrafterna, torde erforderliga anslagsmedel kunna beredas ur reservationsanslaget till extra utgifter.

Med hänsyn till vad ovan anförts, bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptagas med ett belopp av  $(303,300 - 3,100 + 4,800 =) 305,000$  kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

#### Personalförteckning.

| Befattning.                                                            | Lönegrad. |
|------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>                                    |           |
| 1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet . . . . . | —         |
| 1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet . . . . .  | —         |
| 4 kansliråd . . . . .                                                  | B 30      |
| 4 förste kanslisekreterare . . . . .                                   | B 26      |
| 5 andre kanslisekreterare . . . . .                                    | B 21      |
| 1 registrator . . . . .                                                | B 15      |
| 1 kansliskrivare . . . . .                                             | B 11      |
| 1 förste expeditionsvakt . . . . .                                     | B 7       |
| 2 kanslibiträden . . . . .                                             | B 7       |
| 2 expeditionsvakter . . . . .                                          | B 5       |
| 5 kontorsbiträden . . . . .                                            | B 4       |

#### *Tjänsteman å övergångsstat:*

|                                      |      |
|--------------------------------------|------|
| 1 förste kanslisekreterare . . . . . | B 26 |
|--------------------------------------|------|

#### *Tjänstemän å extra stat:*

|                                              |       |
|----------------------------------------------|-------|
| 1 föredragande hos regeringsrätten . . . . . | B 29  |
| 1 andre kanslisekreterare . . . . .          | B 21; |

*dels* minska den i avlöningsstaten för ecklesiastikdepartementet uppförda anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, nu förslagsvis 12,800 kronor, med 3,100 kronor till förslagsvis 9,700 kronor;

*dels* öka den i samma avlöningsstat uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu förslagsvis 6,500 kronor, med 4,800 kronor till förslagsvis 11,300 kronor;

*dels* i anledning härav öka avlöningsstatens slutsumma från 303,300 kronor med 1,700 kronor till 305,000 kronor;

*dels ock till Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av . . . . . kronor 305,000.

[2.] 2. **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag utgår för innevarande budgetår med 46,600 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 för ecklesiastikdepartementet fastställda omkostnadsstaten avses ett belopp av förslagsvis 33,600 kronor till expenser, varav förslagsvis 4,500 kronor till bränsle och lyse samt högst 29,100 kronor till övriga expenser.

Sistnämnda belopp har visat sig otillräckligt, särskilt på grund av den växande förbrukningen av skrivmaterialier. För budgetåret 1934/1935, varunder anslagsposten utgick med samma belopp som nu, anvisades förstärkning med 3,500 kronor ur huvudtitelns anslag till extra utgifter. Då det, bland annat, på grund av vissa under punkten 1 angivna förhållanden är att förvänta, att ifrågavarande utgifter komma att under innevarande år och under budgetåret 1936/1937 uppgå till minst samma belopp som tidigare, nödgas jag föreslå en höjning av det till övriga expenser avsedda beloppet. Denna höjning torde dock med iakttagande av nödig sparsamhet kunna begränsas till 3,000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag ingen förändring i fråga om medelsanvisningen från förevarande anslag, vilket alltså för nästkommande budgetår bör uppföras med  $(46,600 + 3,000 =)$  49,600 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 49,600.

Departementschefen.

## B. Arkiv, bibliotek och museer.

[3.] 1. **Riksarkivet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 177,100 kronor. 1935 års riksdag har för riksarkivet fastställt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

### Avlöningsstat.

|                                                                                                      |        |                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . .                             | kronor | 136,000         |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. . . . .                             | »      | 2,700           |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:                                                    |        |                 |
| a. Grundavlöningar m. m. . . . .                                                                     | kronor | 32,000          |
| b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .                                         | »      | 2,000           |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . | »      | 4,400           |
| Summa förslagsanslag                                                                                 |        | kronor 177,100. |

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 skall anslagsposten å 2,700 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, användas såsom tilläggsarvode åt förste amanuensen hos riksarkivet, friherre H. Fleetwood, för arbete med riksarkivets sigillvård.

*Riksarkivet* har i skrivelse den 12 september 1935 hemställt, att vid riksarkivet måtte inrättas en kansliskrivartjänst i lönegraden B 11, eller ock att, därest ifrågavarande framställning icke kunde bifallas, den ena av de två nuvarande kanslibiträdestjänsterna i lönegraden B 7 måtte ersättas med en kansliskrivartjänst i lönegraden B 11. Merkostnaderna skulle vid förra alternativet uppgå till 4,000 kronor och vid senare alternativet till 800 kronor. Som motiv för förslagen har anförts följande:

Tidigare ombesörjdes kassaförvaltningen av en arkivarie. Då emellertid så småningom dessa uppgifter kommo att taga i anspråk en mycket betydande del av en så kvalificerad tjänstemans arbetstid, överflyttades de år 1925 till ett ordinarie kanslibiträde i lönegraden B 7. Med den omfattning, som kassaförvaltningen numera nått, borde den tjänsteman, åt vilken den anförtröddes, placeras i lönegraden B 11. Genom räkenskapsväsendets starka ansvällning hade riksarkivet i själva verket till väsentlig del gått miste om

ett ordinarie kanslibitråde, som ursprungligen varit avsett för helt andra göromål.

Av en vid skrivelsen fogad bilaga framgår, att årsomsättningen vid riksarkivet från budgetåret 1925/1926 till budgetåret 1934/1935 ökats från omkring 281,000 kronor till omkring 317,000 kronor samt att under samma tidsperiod antalet inkomst- och utgiftsverifikationer ökats från 917 till 1,697.

*Statskontoret* har i utlåtande den 8 oktober 1935 anfört,

att det — därest den nuvarande räkenskapsförerskans lönegradsplacering av riksarkivet ansåges alltför låg i förhållande till den självständighet och det ansvar, som de henne förelagda arbetsuppgifterna medförde — syntes ligga närmast till hands att återgå till tidigare rådande förhållanden och, såsom i riksarkivets instruktion förutsattes, överlämna överinseendet och ansvaret för ifrågavarande arbetsuppgifter åt någon av tjänstemännen i lönegraden B 21 eller B 26. Huvudparten av de kamerala uppgifterna torde dock jämväl i fortsättningen böra åvila kanslibiträdet. Skulle emellertid de för beredande av högre löneställning åt räkenskapsförerskan åberopade skälen befinnas bärande, torde i varje fall anledning saknas att utöka antalet befattningar. En höjning av den ena kanslibiträdesbefattningen till kansli-skrivartjänst torde i så fall vara tillfyllest.

*Riksräkenskapsverket* har i utlåtande den 26 oktober 1935 förklarat sig icke hava något att erinra mot riksarkivets förslag om inrättande av en tjänst i lönegraden B 11.

*Riksarkivet* har i skrivelse den 23 november 1935 gjort vissa erinringar i anledning av vad statskontoret i sitt nyssnämnda utlåtande anfört.

Enligt civila tjänstepensionsreglementet av den 30 juni 1934 (nr 442) skall reglementet tillämpas, bland annat, å extra ordinarie tjänsteman, tillhörande verk, å vars ordinarie tjänstemän reglementets bestämmelser äga tillämpning, samt å annan icke-ordinarie tjänsteman vid dylikt verk, i den mån Kungl. Maj:t med hänsyn till anställningens natur samt tjänstgöringens omfattning därom förordnar. Efter utfärdandet av sagda reglemente anbefallde Kungl. Maj:t genom särskilda beslut ifrågavarande verk att inkomma med yttrande och förslag, huruvida och i så fall vilka icke-ordinarie tjänstemän inom respektive förvaltningsområden borde genom beslut av Kungl. Maj:t erhålla pensionsrätt enligt reglementet. Sedan åtskilliga verk inkommit med yttranden och förslag i ämnet, förklarade sig Kungl. Maj:t den 28 juni 1935 — under erinran att statskontoret i utlåtande den 22 juni 1935 framhållit önskvärdheten av att pensionsrätten, så långt det vore möjligt, gjordes beroende av anställningsform och avlöningsförmåner på sådant sätt, att med viss anställnings- och avlöningsform regelmässigt följde pensionsrätt, att denna form icke heller komme till användning i andra fall, än då pensionsrätt borde ifrågakomma, samt att pensionsrätt i regel icke beviljades åt tjänsteman med annan anställningsform än som sålunda generellt vore förenad med sådan rätt — med vissa närmare angivna undantag finna myndigheternas ovanberörda förslag, såvitt nu är i fråga, icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Jämlikt kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 397) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen kan i extra ordinarie befattning undantagsvis anställas befattningshavare med en daglig tjänstgöring, motsvarande hälften av den för ordinarie tjänsteman bestämda. Enligt civila tjänstepensionsreglementet skall tid, under vilken extra ordinarie tjänsteman haft avkortad tjänstgöring, vid tjänstårsberäkningen minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen i tjänstgöringstiden.

*Riksarkivet* har nu i skrivelse den 28 september 1935 — under erinran att jämlikt Kungl. Maj:ts nyssberörda beslut den 28 juni 1935 särskilda bestämmelser angående pensionsrätt i individuella fall icke torde vara att emotse — framlagt förslag angående löneställningen för vissa befattningshavare vid riksarkivet, nämligen för förste amanuensen friherre Harald Fleetwood samt extra befattningshavarna fru Karin Molin och fotografen Arvid Gustafsson, vilka förslag närmast åsyfta att reglera dessa tjänstemäns ställning i pensionshänseende. Av skrivelsen inhämtas, att friherre Fleetwood med hänsyn till sina tjänstgöringsförhållanden och till nyssberörda bestämmelser i kungörelsen nr 397/1935, respektive i civila tjänstepensionsreglementet icke torde kunna erhålla pension för mer än halv tjänstgöring, oaktat han hade heltidsanställning, samt att Karin Molin och Gustafsson, på grund av att de icke vore extra ordinarie befattningshavare, ej kunde komma i åtnjutande av pension.

Av skrivelsen framgår i övrigt följande:

*Friherre Fleetwood* vore som förste amanuens placerad i 18:e lönegraden med 5 timmars daglig tjänstgöring och uppbure för ytterligare 2 timmars tjänstgöring ovannämnda särskilda tilläggsarvode av 2,700 kronor. För full tjänstgöring erhöles han härigenom, förutom avlöningsförhöjningar, 5,982 kronor. Pension finge emellertid som nämnts beräknas endast för halv tjänstgöring. För att ordna dessa förhållanden borde dels det under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppförda tilläggsarvodet å 2,700 kronor överflyttas till delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal och den friherre Fleetwood tillkommande grundavlöningen i sin helhet bestridas från sistnämnda post, dels ock ifrågavarande befattningshavare placeras i 22:a lönegraden (grundavlöning 6,048 kronor) av löneskalan för extra ordinarie tjänstemän, vilken lönegrad närmast motsvarade summan av hans nuvarande grundavlöning och tilläggsarvode.

Fru *Karin Molin*, som under mer än sex år varit anställd vid riksarkivet och hade en daglig arbetstid av sju timmar och vars tjänstgöringsvillkor i övrigt vore reglerade i likhet med icke-ordinarie befattningshavares, hade från och med år 1931 åtnjutit en lön av 3,000 kronor om året, inräknat dyrtidstillägg. Med frändragande av dyrtidstillägget motsvarade nämnda belopp enligt index för år 1931 en årslön av 2,688 kronor och närmast 8:e lönegraden (grundavlöning 2,676 kronor) i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän. För reglering av befattningshavarens pensionsförmåner syntes tjänsten böra ombildas till extra ordinarie på så sätt att dels ett belopp av

2,700 kronor, motsvarande den nuvarande årsavlöningen med avdrag för dyrtidstillägget, överfördes från anslaget till bokbindning och konservering av arkivalier, ur vilket avlöningen utgått, till delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, dels ock ifrågavarande befattningshavare placerades i den lönegrad, som låge närmast hennes nuvarande löneförmåner, alltså 8:e lönegraden.

Det behov, varför fotografen *Gustafsson* vore anställd, vore av bestående art och hans anställning av stadigvarande karaktär. Han borde därför anställas såsom extra ordinarie tjänsteman. För närvarande uppbure han ur den i omkostnadsstaten för riksarkivet uppförda anslagsposten till riksarkivets reproduktionsverksamhet en timpenning, motsvarande en årsavlöning av mellan 2,700 och 2,800 kronor. Om detta belopp minskades med det dyrtidstillägg, som skulle utgå, om han vore placerad såsom extra ordinarie tjänsteman, motsvarade nämnda årslön närmast grundavlöningen i 7:e lönegraden (2,520 kronor) i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän. Då emellertid *Gustafssons* faktiska arbetstid betydligt överstigit sju timmar per dag, måste även ersättning för övertidsarbete beräknas. Då sådan ersättning enligt gällande bestämmelser skulle utgå från berörda delpost till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, borde till denna post från omkostnadsstaten överföras ett belopp, som icke syntes böra beräknas lägre än till 3,400 kronor.

Någon höjning av anslagsposten till avlöningsförhöjningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal syntes icke behöva vidtagas vid bifall till ovanstående förslag.

I utlåtande den 4 november 1935 har *statskontoret* anfört följande:

Då *Fleetwoods* nuvarande avlöningsförmåner (frånsett avlöningsförhöjningar, provisoriskt dyrtidstillägg och dyrtidstillägg) närmast motsvarade lägsta löneklassen i 22:a lönegraden av löneplanen för extra ordinarie befattningshavare, skulle ett bifall till riksarkivets förslag medföra, att *Fleetwoods* löneförmåner komme att avsevärt förbättras därigenom, att ytterligare uppflyttning i löneklass skulle för honom möjliggöras. Med utgångspunkt från riksarkivets förutsättning av i huvudsak oförändrad löneställning och med hänsyn till 1931 års riksdags ständpunkt i frågan ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke i stället för *Fleetwoods* räkning en extra ordinarie tjänst med heltidstjänstgöring och placering i lönegraden 18 borde inrättas och i samband därmed ett personligt tilläggsarvode å 800 kronor tillerkännas honom.

Om en med riksarkivets förslag mera överensstämmande anordning skulle befinnas vara att föredraga framför den nu skisserade, syntes befattningen böra placeras i lönegraden B 21, d. v. s. den lönegrad, i vilken riksarkivets andre arkivarietjänster vore inordnade. Därest i enlighet härmed *Fleetwood* skulle komma att tillhöra 21:a lönegraden såsom extra ordinarie tjänsteman, torde han, för att ernå ungefärligen samma löneförmåner, som han med nuvarande ordning skulle äga att uppbära den 1 juli 1936, böra genom beslut av Kungl. Maj:t uppflyttas i 23:e löneklassen av nyssnämnda lönegrad. Han skulle därmed komma i åtnjutande av lön 7,212 kronor jämte provisoriskt dyrtidstillägg 342 kronor, tillhoppa 7,554 kronor, vilket utgjorde 33 kronor mera för år, än han enligt nu för honom gällande grunder skulle vid samma tidpunkt komma i åtnjutande av.

Vad därefter beträffade fru *Karin Molin*, torde hennes nuvarande lön när-

mast motsvara lön enligt 5:e löneklassen och hon böra hänföras till 5:e lönegraden 5:e löneklassen i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän. Med hänsyn till hennes arbetsuppgifter och kvalifikationer ville statskontoret emellertid icke motsätta sig hennes placering i 7:e lönegraden. Riksarkivets anslag till bokbindning och konservering av arkivalier torde i så fall böra minskas med 3,000 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtades, att *Gustafsson* under år 1934 uppburit 3,929 kronor 40 öre. Efter en timpenning av 1 krona 30 öre skulle hans årsavlöning, beräknad efter 7 timmars daglig tjänstgöring, uppgå till mellan 2,700 och 2,800 kronor. Vid placering i 7:e lönegraden, 5:e löneklassen skulle *Gustafsson* komma att uppbära i lön, provisoriskt dyrortstillägg och dyrtidstillägg tillhoppa 3,003 kronor, vilket belopp syntes utgöra en väl avpassad ersättning för 7 timmars dagligt arbete. Skulle han därjämte anses berättigad att omedelbart komma i åtnjutande av avlöningsförhöjning, torde han komma i så pass hög ställning i avlöningshänseende, att det skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke en placering i lägre lönegrad skulle vara tillfyllest. Då emellertid vid flygvapnet funnes anställd en fotograf i 8:e lönegraden, ville statskontoret icke motsätta sig riksarkivets förslag i vad det avsåge *Gustafsson*.

Departementschefen.

Vad först angår riksarkivets framställning om inrättande vid riksarkivet av en kansliskrivartjänst i lönegraden B 11 eller om förvandling av en av de nuvarande kanslibiträdestjänsterna i lönegraden B 7 till kansliskrivartjänst i förstnämnda lönegrad, har jag icke av den föreliggande motiveringen blivit övertygad om att det med räkenskapsföringen vid riksarkivet förenade arbetet är av sådan omfattning och beskaffenhet, att skäl föreligger för räkenskapsförerskans placering i den högre lönegraden. Jag anser mig därför icke böra biträda någotdera av riksarkivets berörda förslag.

Riksarkivets förslag om beredande av ändrad tjänste- och löneställning åt friherre Fleetwood, fru Karin Molin och fotografen A. Gustafsson hava, såsom av det ovanstående framgår, föranletts av önskvärldheten att reglera dessa befattningshavares pensionsförhållanden. Friherre Fleetwood är redan att betrakta som extra ordinarie tjänsteman med avkortad tjänstgöring, och den del av hans tjänstgöring, varför ersättning uppbäres med förutnämnda arvode å 2,700 kronor, synes vara av stadigvarande beskaffenhet. Likaledes är den tjänstgöring, som fullgöres av Karin Molin och Gustafsson, av beskaffenhet att motivera deras anställande såsom extra ordinarie befattningshavare. Skäl torde alltså föreligga att bereda samtliga dessa befattningshavare anställning såsom extra ordinarie tjänstemän med heltidstjänstgöring och med ty åtföljande rätt till fullständiga pensionsförmåner enligt civila tjänstepensionsreglementet. Vid bestämmandet av deras placering i lönegrad bör emellertid, med hänsyn till motivet för berörda åtgärder, beaktas, att de, fränsett den förbättrade tjänsteställningen, icke beredas förmånligare avlöningsvillkor, än de nu åtnjuta.

I fråga om friherre Fleetwood har riksarkivet föreslagit, att han skulle placeras i 22:a lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare.

Statskontoret har däremot — med hänsyn till att han i så fall efter uppflyttning i löneklass skulle komma i åtnjutande av avsevärt förbättrade löneförmåner — föreslagit, att han skulle placeras *antingen* i 18:e lönegraden med heltidstjänstgöring och med ett personligt tilläggsarvode av 800 kronor utöver avlöningen i nämnda lönegrad *eller ock* i 21:a lönegraden. Då avsikten med föreliggande åtgärder, som nämnts, ej är att förbättra avlöningsvillkoren för ifrågavarande befattningshavare och då statskontorets förstnämnda förslag synes utgöra en onödigt komplicerad anordning, anser jag mig böra förorda statskontorets alternativa förslag om friherre Fleetwoods placering i 21:a lönegraden av löneplanen för extra ordinarie befattningshavare. I anledning härav bör den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten å 2,700 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, slopas och i stället delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal ökas med ett belopp, som motsvarar skillnaden mellan å ena sidan den med vederbörligt pensionsavdrag minskade grundavlöningen till en befattningshavare i 21:a lönegraden, å andra sidan den med 60 procent av vederbörligt pensionsavdrag minskade avlöningen till en tjänsteman i 18:e lönegraden med 5 timmars daglig tjänstgöring. Sistnämnda delpost bör alltså ökas med i runt tal 2,270 kronor. Kungl. Maj:t torde senare bliva i tillfälle att taga ställning till den av statskontoret berörda frågan om friherre Fleetwoods placering i löneklass.

Jag biträder av skäl, som ovan framhållits, statskontorets förslag om Karin Molins placering i 7:e lönegraden. I anledning härav bör dels nyssnämnda delpost till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal höjas med den med vederbörligt pensionsavdrag minskade grundavlöningen till en befattningshavare i nämnda lönegrad, d. v. s. med i runt tal 2,470 kronor, dels ock anslaget till bokbindning och konservering av arkivalier minskas med den till henne nu från detta anslag utgående avlöningen. Riksarkivet har ifrågasatt en minskning av sistnämnda anslag med 2,700 kronor, medan statskontoret tillstyrkt en minskning med 3,000 kronor. Då, enligt vad jag inhämtat, från sagda anslag allenast bestritts lön till henne med i runt tal 2,700 kronor, under det att dyrtidstillägg å denna lön avförts å huvudtiteln allmänna anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, synes förstnämnda anslag böra minskas med det av riksarkivet förordade beloppet av 2,700 kronor. Jag återkommer under punkten 6 här nedan till sistnämnda fråga.

Vad till sist angår fotografen Gustafsson, synes denne befattningshavare i enlighet med föreliggande förslag böra placeras i 7:e lönegraden av löneplanen för extra ordinarie tjänstemän. Förutnämnda delpost till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör på grund härav ökas med den med vederbörligt pensionsavdrag minskade grundavlöningen till en befattningshavare i nämnda lönegrad eller med 2,470 kronor. Eventuellt förekommande övertidsersättning till Gustafsson torde kunna bestridas ur nyss-

nämnda delpost, utan att med hänsyn härtill någon höjning av densamma erfordras. Vad nu föreslagits i fråga om fotografen Gustafsson bör föranleda, att anslaget till omkostnader vid riksarkivet minskas med 3,400 kronor. Under nästföljande punkt framlägger jag förslag i anledning härav.

Vid bifall till vad ovan föreslagits, skulle alltså anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, utgå ur avlöningsstaten samt delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, nu 32,000 kronor, höjas med  $(2,270 + 2,470 + 2,470 =)$  7,210 kronor till i avrundat tal 39,300 kronor. Ökningen av delposten utgör alltså 7,300 kronor.

I övrigt ifrågasätter jag icke annan förändring i fråga om dispositionen av förevarande anslag, än att anslagsposten å förslagsvis 4,400 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän torde — med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tidigare denna dag anfört angående frågan om grunderna för provisoriskt dyrtortstillägg under nästa budgetår — böra höjas med 3,600 kronor till förslagsvis 8,000 kronor.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett med  $(7,300 - 2,700 + 3,600 =)$  8,200 kronor till 185,300 kronor höjt belopp.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                                        |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . . . .                           | kronor 136,000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                                                            |                |
| a. Grundavlöningar m. m. kronor 39,300                                                                 |                |
| b. Avlöningsförhöjningar                                                                               |                |
| m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . . » 2,000                                                            | » 41,300       |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . » | 8,000          |

Summa förslagsanslag kronor 185,300;

*dels* ock till Riksarkivet: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 185,300.

[4.] 2. **Riksarkivet: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är nu uppfört med 51,500 kronor.

*Riksarkivet* har i skrivelse den 12 september 1935 hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, men därefter i skrivelse den 28 september 1935 i samband med sitt under nästföregående

punkt berörda förslag om ändrad tjänsteställning för fotografen A. Gustafsson föreslagit, att anslaget måtte minskas med 3,400 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande den 4 november 1935 tillstyrkt sistberörda förslag.

Med anledning av vad jag under nästföregående punkt anført, förordar jag, att ifrågavarande anslag minskas med 3,400 kronor till 48,100 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa omkostnadsstat för riksarkivet.

Departement-  
mentschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen  
att till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937  
anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 48,100.

[5.] **3. Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten, reservationsanslag.** Detta anslag, som utgått under en följd av år, bestämdes av 1927 års riksdag till 2,000 kronor men sänktes av 1932 års riksdag till det ännu utgående beloppet av 1,800 kronor.

*Riksarkivet* har i skrivelse den 12 september 1935 hemställt om höjning av anslaget till 2,000 kronor. Ämbetsverket har i skrivelsen framhållit, att praktiskt taget hela anslaget åtginge till angelägna nyanskaffningar av tryckt litteratur på sådana områden, som låge riksarkivets uppgifter särskilt nära, samt att bokinköpen under de senare åren i hög grad försvårats genom de rådande valutaförhållandena.

Med hänsyn till vad riksarkivet anført, synes förevarande anslag böra återföras till det belopp, som utgick före den år 1932 vidtagna tillfälliga anslagsminskningen.

Departement-  
mentschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen  
att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten*  
för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*  
av . . . . . kronor 2,000.

[6.] **4. Riksarkivet: Bokbindning och konservering av arkivalier, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 26,000 kronor.

*Riksarkivet* har i skrivelse den 12 september 1935 hemställt om anvisande för nästa budgetår av oförändrade anslagsmedel men därefter i skrivelse den 28 september 1935 i samband med det under punkten 3 återgivna förslaget om beredande av ändrad tjänsteställning åt fru Karin Molin hemställt, att anslaget måtte minskas med 2,700 kronor.

*Statskontoret* har, såsom framgår av punkten 3 här ovan, förordat en anslagsminskning med 3,000 kronor.

Departement-  
mentschefen.

Under hänvisning till vad jag i det föregående anført, tillstyrker jag en minskning av förevarande anslag med det belopp, varmed ur samma anslag hittills ersättning utgått till Karin Molin, eller alltså 2,700 kronor till 23,300 kronor.

Jag hemställer följaktligen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Riksarkivet: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . . . kronor 23,300.

[7.] 5. **Riksarkivet: Fortsatt utgivande genom riksarkivet av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, reservationsanslag.** Detta anslag bestämdes år 1926 till 8,000 kronor, år 1932 till 6,000 kronor samt år 1933 till det ännu utgående beloppet av 3,400 kronor.

*Riksarkivet* hemställde i skrivelse den 29 augusti 1934 om höjning av anslaget till 8,000 kronor. Av motiveringen inhämtas följande:

Med det med över 43 procent reducerade anslaget skulle riksarkivet bekosta icke blott tryckning av ifrågakommande publikationer, utan också arvode till redaktören, om icke denne stode i riksarkivets tjänst. För det dåvarande arbetades dels på en första del av kammarkollegiets protokoll, dels på ett nytt band av svenska riksdagsakter, omfattande år 1617. Enbart det senare torde komma att betinga en kostnad av omkring 8,000 kronor, alltså betydligt mer än två budgetårs anslag. Riksarkivet kunde alltså under nu givna förhållanden icke utgiva mer än *en* publikation, och detta endast långsamt. Såsom publikationer, som det vore angeläget att fortsätta, ville riksarkivet utom de redan anförda nämna svenska riksdagsakter från år 1598, svenska riksrådets protokoll från år 1658 och Sveriges traktater från år 1648. Den historiska forskningen både inom och utom landet skulle utan tvivel livligt beklaga, om riksarkivets hithörande publikationsverksamhet bleve i det närmaste stäckt.

På grund av statsfinansiella skäl upptogs icke riksarkivets berörda förslag bland Kungl. Maj:ts anslagsäskanden till 1935 års riksdag. I anledning av inom riksdagen väckta motioner om höjning av anslaget i enlighet med riksarkivets berörda förslag underströk emellertid statsutskottet (utlåtande nr 8, punkten 7) önskvärldheten av att anslaget, så snart omständigheterna medgäve, erhöile en välbehöfvlig förstärkning. Då emellertid anslagsbehov av denna art i första hand torde böra prövas av Kungl. Maj:t, avstyrkte utskottet motionerna. Riksdagen beslöt i överensstämmelse härmed.

*Riksarkivet* har nu i skrivelse den 12 september 1935 återupprepat sin ovannämnda framställning.

På sätt jämväl 1926 års riksdag uttalat, torde det icke råda någon tvekan om den utomordentliga betydelsen för den historiska forskningen av de akt-publikationer, som riksarkivet genom förevarande anslag sättes i tillfälle att utgiva. Den tillfälliga begränsning av anslaget, som den statsfinansiella situationen under de senaste åren framtvingat, har i hög grad försvårat riksarkivets arbete med att bringa till allmänna kännedom de värdefulla historiska dokument, varom här är fråga. Att under ännu ett budgetår bibehålla anslaget vid det nuvarande reducerade beloppet lär med hänsyn härtill icke vara tillrådligt. Jag tillstyrker därför, att anslaget för nästa budgetår ökas med 1,600 kronor till 5,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande genom riksarkivet av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . . . kronor 5,000.

[8.] 6. **Landsarkiven m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 116,100 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1935 fastställt följande personalförteckning för landsarkiven m. m.

Befattning.

Lönegrad.

*Tjänstemän å ordinarie stat:*

|                               |      |
|-------------------------------|------|
| 5 landsarkivarier . . . . .   | B 26 |
| 1 länsarkivarie . . . . .     | B 22 |
| 1 andre arkivarie . . . . .   | B 21 |
| 5 expeditiönsvakter . . . . . | B 5. |

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstater för landsarkiven m. m.:

|                                                                          | Landsarkivet<br>i Uppsala<br>Kronor | Landsarkivet<br>i Vadstena<br>Kronor | Landsarkivet<br>i Lund<br>Kronor |
|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|----------------------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . . | 12,200                              | 11,500                               | 18,800                           |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:                              |                                     |                                      |                                  |
| a) Grundavlöningar m. m.                                                 | 9,800                               | 5,950                                | 3,800                            |
| b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .             | 300 10,100                          | 900 6,850                            | 100 3,900                        |
| Summa kronor                                                             | 22,300                              | 18,350                               | 22,700                           |

|                                                                             | Landsarkivet<br>i Göteborg<br>Kronor | Landsarkivet<br>i Härnösand<br>Kronor | Länsarkivet<br>i Östersund<br>Kronor |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å<br>ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . . . | 12,900                               | 12,500                                | 7,900                                |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie<br>personal:                              |                                      |                                       |                                      |
| a) Grundavlöningar m. m.                                                    | 8,200                                | 1,960                                 | 5,440                                |
| b) Avlöningsförhöjningar<br>m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .             | 350 8,550                            | 250 2,210                             | 200 5,640                            |
| Summa kronor                                                                | 21,450                               | 14,710                                | 13,540                               |

Den samtidigt för arkivdepån i Visby fastställda övergångsstaten slutar på ett belopp av 3,050 kronor.

*Riksarkivet* har i olika skrivelser den 11 september 1935 gjort framställning angående anvisande av medel till förevarande ändamål för nästkommande budgetår.

Landsarkivarien i Uppsala har i skrivelse till riksarkivet erinrat, att 1902 års löneredgeringskommitté i sitt den 21 november 1922 avgivna förslag till ny definitiv löneredgering för befattningshavare vid landsarkiven anför, att kommittén kommit till den bestämda uppfattningen, att ytterligare en befattningshavare i ordinarie ställning vore nödvändig för landsarkivets behöriga skötande. Av olika skäl hade detta förslag icke kommit till utförande. Landsarkivets arbetsbörda hade från nämnda tid i avsevärd grad stegrats. Sålunda hade antalet forskare, som under perioden 1914—1933 utgjorde i medeltal 196 per år, under år 1934 uppgått till 386 och antalet för forskare framtagna volymer under samma tid ökats från 6,153 till 14,482. Den icke-ordinarie personalen vid landsarkivet bestod nu av en extra ordinarie tjänsteman i 20:e lönegraden, en förste amanuens i 18:e lönegraden med halvtidstjänstgöring samt ett skriv- och expeditiönsbiträde i 6:e lönegraden. Med hänsyn till den starka arbetsbelastningen hemställde landsarkivarien *antingen* att vid landsarkivet måtte inrättas en andre arkivariefattning (merkostnad 7,200 kronor), *eller* att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal måtte ökas med så stort belopp (6,100 kronor), att den nuvarande förste amanuensen kunde erhålla full tjänstgöring och dessutom vid landsarkivet anställas en andre amanuens med full tjänstgöring, *eller ock* att nyssnämnda anslagspost måtte ökas med så stort belopp (2,250 kronor), att förste amanuensen kunde erhålla full tjänstgöring. Härutöver hemställde landsarkivarien *dels* att delposten till grundavlöningar till icke-ordinarie personal måtte ökas med 350 kronor på grund därav att Uppsala från och med budgetåret 1936/1937 uppflyttats från dyrtorsgrupp E till F, *dels ock* att nämnda anslagspost måtte ökas med ytterligare 150 kronor på grund därav att den minskning av anslagsposten med pensionsavdrag för extra ordinarie befattningshavare, som beräknades vid 1935 års riksdag, upptagits till för högt belopp. I sistnämnda hänseende frambåller landsarkivarien, att ifrågakommande pensionsavdrag uppginge till sammanlagt

300 kronor, att minskningen av anslagsposten bort enligt vid 1935 års riksdag tillämpade grunder uppgå till 60 procent av nämnda belopp, d. v. s. 180 kronor, men att i verkligheten minskning ägt rum med 250 kronor samt att anledning icke torde finnas att reducera anslagsposten med mer än 100 kronor liksom skett vid tre av de övriga landsarkiven.

*Riksarkivet* har i anledning av landsarkivariens förevarande framställning hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i enlighet med något av de av landsarkivarien framförda alternativa förslagen utverka så stor anslagsförstärkning, som det statsfinansiella läget kunde medgiva.

*Statskontoret* har i utlåtande den 5 oktober 1935 tillstyrkt, att anslagsposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal ökas med 400 kronor på grund av den förändrade dyrortsgrupperingen och för beredande av erforderlig jämkning i det beräknade pensionsavdraget. Ämbetsverket framhåller vidare, att — därest det statsfinansiella läget ansåges medgiva tillmötesgående i vidgad omfattning av framkommande krav på arbetsförstärkning hos statens myndigheter och institutioner — i förevarande fall torde böra i första hand beräknas medel för möjliggörandet av en utökning av den vid landsarkivet anställde förste amanuensens tjänstgöring till heltid.

Vad angår landsarkivet i Vadstena, har *riksarkivet* tillstyrkt en av landsarkivarien därstädes gjord framställning om höjning av det till avlöningsförhöjningar för icke-ordinarie personal beräknade beloppet med 900 kronor till 1,800 kronor. Sistnämnda belopp har erhållits genom att minska det för nästkommande budgetår till ifrågavarande avlöningsförhöjningar erforderliga beloppet, 2,004 kronor, med ett för pensionsavdrag beräknat belopp till 1,800 kronor.

Landsarkivarien i Göteborg har hos *riksarkivet* hemställt om utverkande av en höjning av anslagsposten till grundavlöningar åt icke-ordinarie personal vid landsarkivet med *dels* 1,750 kronor för att möjliggöra utökning till heltid av tjänstgöringen för en vid landsarkivet anställd halvtidsamanuens i 16:e lönegraden, *dels ock* 750 kronor till avlönande av personal för fullgörande av visst registreringsarbete. Av utredningen framgår, att landsarkivet ej senare än budgetåret 1925/1926 erhållit någon mer avsevärd förstärkning av arbetskrafterna, samt att från perioden 1921—1925 till perioden 1931—1934 antalet forskare ökats från i medeltal 289 till i medeltal 614 per år och antalet framtagna volymer från i medeltal 5,629 till i medeltal 13,174 per år. På grund av den starka ökningen av det löpande arbetet hade ett systematiskt ordnande och förtecknande av de olika arkiven ej varit möjligt. Den icke-ordinarie personalen bestode nu av en förste amanuens i 18:e lönegraden, en andre amanuens med halvtidstjänstgöring i 16:e lönegraden samt ett skriv- och expeditiönsbiträde i 6:e lönegraden. Förstärkningen av arbetskrafterna borde i första rummet möjliggöra, att förste amanuensen befriades från löpande göromål, så att han helt kunde ägna sig åt ordnings- och förteckningsarbete samt ärenden rörande arkivvården i landsarkivdistriktet m. m. För detta ändamål borde andre amanuensens tjänstgöringstid utsträckas till heltidstjänstgöring. Det registreringsarbete, för vilket anslagsförhöjning äskades, avsåge upprättandet av register över för forskningen mer betydelsefulla och ofta anlitade men svårtillgängliga serier av handlingar (bouppteckningar och arvskiften m. m.) Sådana register över bouppteckningar och arvskiften föreläge för närvarande för samtliga häradsrättsarkiv från Göteborgs och Bohus län och samtliga stadsarkiv

inom landsarkivdistriktet, varemot registreringen av bouppteckningar och arvskiften i häradsrättsarkiven från Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län ännu till största delen återstode.

*Riksarkivet* har tillstyrkt landsarkivariens framställning.

*Statskontoret* har i utlåtande den 5 oktober 1935 erinrat, att landsarkivet kunnat inom ramen för hittills beviljade anslag påbörja det registreringsarbete, för vars fullföljande särskilda medel nu äskades, samt ifrågasatt, huruvida icke tillräcklig arbetsförstärkning skulle tillföras landsarkivet genom att anslagsposten till grundavlöningar till icke-ordinarie personal för budgetåret 1936/1937 höjdes med förslagsvis 800 kronor till 9,000 kronor.

Beträffande landsarkivet i Härnösand har *riksarkivet* anført, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal vore beräknad för en kvinnlig tjänsteman i 4:de lönegraden. Vidare har riksarkivet erinrat, att riksarkivet i skrivelser den 16 augusti 1933 och den 29 augusti 1934 begärt, att en andre-arkivariebefattning måtte inrättas vid landsarkivet. Ifrågasatt yrkande hade icke upptagits av Kungl. Maj:t men framförts motionsledes vid 1935 års riksdag. Statsutskottet hade avstyrkt motionerna med hänsyn till att närmare erfarenhet rörande organisationsarbetet vid landsarkivet ännu saknades. Riksarkivet ville nu understryka, att landsarkivarien på grund av semester och inspektionsresor i det vidsträckta distriktet komme att varje år, bortsett från eventuella tjänstledigheter för sjukdom m. m., vara frånvarande 2½ månader. Under denna tid måste alltså tjänsten uppehållas på förordnande och för detta ändamål krävdes, att landsarkivarien hade tillgång till kompetent vikarie. Ensamt detta förhållande funne ämbetsverket vara ett fullt tillräckligt skäl att, utan avvaktande av ytterligare erfarenheter från organisationsarbetet, från och med budgetåret 1936/1937 vid landsarkivet inrätta en andre-arkivarietjänst i lönegraden B 21. Den nuvarande ordningen vore fullkomligt ohållbar.

*Statskontoret* har i utlåtande den 5 oktober 1935 erinrat, att landsarkivarietjänsten i Härnösand blivit besatt med ordinarie innehavare från och med den 1 oktober 1935. Landsarkivet hade emellertid ännu icke påbörjat sin verksamhet, varför fortfarande all erfarenhet torde saknas rörande den lämpligaste organisationen av arbetet vid detsamma. Ämbetsverket kunde med hänsyn härtill för närvarande icke tillstyrka bifall till framställningen men ville ifrågasätta, om icke under anslagsposten till icke-ordinarie personal medel borde för nästkommande budgetår beräknas till avlönande av en andre amanuens på hel- eller halvtid i 15:e lönegraden.

Länsarkivet i Östersund är inrymt i en för arkivet och lantmäterikontoret uppförd byggnad. I utlåtande den 21 augusti 1928 beträffande framlagt förslag till stat för arkivet uttalade statskontoret, bland annat, att det syntes, som om skäl föreläge att närmare undersöka, huruvida icke för de båda institutioner, som komme att inrymmas i den beslutade nybyggnaden, kunde avses en gemensam vaktmästare med skyldighet att jämväl ombesörja eldningen i byggnaden, samt hemställde förty om anvisande av ett belopp av 2,500 kronor för anställande av lämplig person för utförande av vaktmästaregöromålen vid länsarkivet ävensom för ombesörjande av eldningen i arkivbyggnaden. Departementschefen anslöt sig till statskontorets förslag och uttalade därvid särskilt, att i nämnda belopp borde ingå ersättning för eldningen. I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag inrättades sedermera av 1929 års riksdag i den för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å staten upptagna anslagsposten ett för ifråga-

varande ändamål avsett belopp å 2,500 kronor. Vid regleringen år 1931 av ersättningarna för eldning och skötsel av värmeledningarna vid landsarkiven och vid arkivdepån i Visby befanns lämpligt att — med hänsyn till att frågan om gemensam vaktmästare för arkivet och lantmäterikontoret ännu ej lösts — icke vidtaga någon ändring i den provisoriska anordningen vid länsarkivet i Östersund (jfr 1931 års åttonde huvudtitel, sid. 20 ff.).

Nu har länsarkivarien hos riksarkivet hemställt, att länsarkivet måtte i fråga om eldningsersättning jämsställas med ifrågakommande landsarkiv och arkivdepån i Visby, samt därvid anført, att den omständigheten att frågan om gemensam ordinarie expeditionsvakt för länsarkivet och lantmäterikontoret ännu ej fått sin lösning ej utgjorde någon anledning att uppskjuta ifrågavarande reglering. Förslaget innebär, att eldningsersättningen skulle ökas från 292 kronor jämte dyrtidstillägg till 700 kronor, varav hälften skulle erläggas av länsarkivet och hälften av lantmäterikontoret. Vidare har länsarkivarien hemställt, *dels* att delposten till avlöningsförhöjningar till icke-ordinarie personal på grund av löneklassuppflyttning måtte ökas från 200 kronor till 300 kronor, *dels ock* att i avlöningsstaten måtte upptagas en ny anslagspost å 300 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, avseende provisoriskt dyrortstillägg.

*Riksarkivet* har tillstyrkt länsarkivariens ifrågavarande förslag.

Beträffande arkivdepån i Visby har *riksarkivet* hemställt, att delposten till ålderstillägg åt vaktmästaren å förslagsvis 100 kronor måtte ökas till 200 kronor, enär vaktmästaren numera erhållit ett andra ålderstillägg.

Det torde numera vara ofrånkomligt att något utöka personalen vid landsarkivet i *Uppsala*. Jag finner mig emellertid ej kunna tillstyrka, att vid landsarkivet inrättas någon ny befattning, utan anser det vara att föredraga, att landsarkivet beredes tillfälle att i full utsträckning utnyttja den personal, som redan finnes anställd vid detsamma. Med hänsyn härtill föreslår jag, att delposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal vid ifrågavarande landsarkiv ökas med så stort belopp, att förste amanuensen kan erhålla heltidstjänstgöring. Den härav föranledda kostnadsökningen uppgår till 2,220 kronor. Sistnämnda belopp bör emellertid enligt vedertagna grunder minskas med hela pensionsavdraget för en halvtidstjänstgörande amanuens, d. v. s. med 78 kronor till 2,142 kronor, med vilket belopp delposten till grundavlöningar till icke-ordinarie personal sålunda bör ökas. Ifrågavarande delpost bör vidare höjas med 336 kronor på grund av att Uppsala stad uppflyttats från dyrortsgruppen E till F. Vidare bör posten i fråga ökas med 70 kronor, motsvarande skillnaden mellan å ena sidan den vid 1935 års riksdag approximativt beräknade reduktionen av posten med hänsyn till pensionsavdraget och å andra sidan det belopp, vartill denna reduktion rätteligen bort beräknas. Delposten bör alltså för nästkommande budgetår beräknas till  $(9,800 + 2,142 + 336 + 70 =)$  12,348 kronor, vilket belopp lämpligen bör avrundas till 12,350 kronor. Anslagsökningen uppgår sålunda till  $(12,350 - 9,800 =)$  2,550 kronor. Delposten till avlöningsförhöjningar m. m. åt ifrågavarande personal synes icke böra

Departementschefen.

nu ökas. Däremot bör anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat vid landsarkivet ökas med 200 kronor på grund av den förändrade dyrortsgrupperingen, alltså från 12,200 kronor till 12,400 kronor.

Vid landsarkivet i *Vadstena* torde för avlöningsförhöjningar åt icke-ordinarie personal böra beräknas ett från 900 kronor till 2,000 kronor förhöjt belopp.

Den av riksarkivet gjorda framställningen om beredande av ökade medel till grundavlöningar åt icke-ordinarie personal vid landsarkivet i *Göteborg* biträder jag allenast i den av statskontoret förordade omfattningen. Jag tillstyrker sålunda, att delposten i fråga ökas med 800 kronor till 9,000 kronor.

I likhet med statsutskottet vid 1935 års riksdag anser jag, att starka skäl anförts för en förstärkning av arbetskrafterna vid landsarkivet i *Härnösand*. I brist på närmare kännedom om huru arbetsförhållandena komma att gestalta sig vid ifrågavarande landsarkiv, kan jag emellertid icke biträda förslaget om inrättande av en ordinarie andre arkivarietjänst därstädes. De av riksarkivet antydda olägenheterna med den nuvarande ordningen synas kunna förminsкас eller avhjälpas, om vid landsarkivet anställes en förste amanuens på heltid i 18:e lönegraden. Statskontorets förslag om en andre amanuens på hel- eller halvtid i 15:e lönegraden synes icke tillfredsställande, bland annat med hänsyn till att ifrågavarande amanuens skulle hava att under landsarkivariens frånvaro från arkivet bestrida dennes befattning. Jag beräknar alltså en ökning av delposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal vid landsarkivet i *Härnösand* med grundlönen för en amanuens i 18:e lönegraden, minskad med pensionsavdraget, sålunda en ökning med 4,284 kronor från 1,960 kronor till 6,244 kronor eller i avrundat tal 6,260 kronor. Någon höjning av delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till icke-ordinarie personal ifrågasätter jag icke nu.

Vad angår länsarkivet i *Östersund*, torde anledning saknas att biträda riksarkivets förslag rörande reglering av eldningsersättningen till den extra ordinarie vaktmästaren därstädes, förrän den ännu svävande frågan om inrättande av en för länsarkivet och lantmäterikontoret gemensam ordinarie expeditionsvaktstjänst blivit avgjord. Ej heller synes erforderligt att med hänsyn till den något ökade belastningen nu höja den förslagsvis beräknade delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till icke-ordinarie personal. Däremot bör, på grund av att provisoriskt dyrortstillägg numera utgår till vederbörande befattningshavare i *Östersund*, å avlöningsstaten uppföras en ny anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Denna anslagspost beräknar jag i anslutning till riksarkivets förslag och för avrundning av avlöningsstatens slutsumma till 350 kronor.

Vad slutligen beträffar arkivdepån i *Visby*, torde skäl ej föreligga att öka den efter schablon beräknade delposten till ålderstillägg åt vaktmästaren.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon saklig förändring i de till landsarkiven m. m. nu utgående anslagsmedlen till avlöningar.